

รายงานการวิจัย

การสำรวจสถานภาพและปัญหา ระบบการผลิตและปฏิบัติการ
หลังการเก็บเกี่ยวผักและผลไม้ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา
Survey of the Status and Problems of Production and Postharvest
Handling Systems of Fruits and Vegetables
in Nakhon Ratchasima Province

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวดี มานะเกษม

สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

สำนักวิทยเทคโนโลยีการเกษตร

ผู้ร่วมวิจัย

1. นางพรประภา ช้อนสุข
2. อาจารย์ ดร. มารินา เกตุทัต-คาร์นส์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2538

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยฯ ขอขอบขอบคุณหน่วยงานและคณะบุคคลต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือ ให้ข้อมูลและบริการต่าง ๆ ดังนี้

1. เกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา (ตามรายชื่อในภาคผนวก)
2. สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครราชสีมา
3. สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง
4. สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยแถลง
5. สำนักงานเกษตรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
6. สำนักงานเกษตรอำเภอจักราช
7. สำนักงานเกษตรอำเภอขามสะแกแสง
8. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
9. บริษัทสุรนครเมืองใหม่
10. หน่วยงานของกรมการค้าภายในจังหวัดนครราชสีมา
11. นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืชรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2
12. รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราห์ศวปติ

และงานวิจัยนี้สามารถสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ไปได้ด้วยดี ด้วยการสนับสนุนด้านเงินทุนจาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ยุวดี มานะเกษม

สิงหาคม 2541

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
สารบัญเรื่อง	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทคัดย่อ	1
บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
วิธีการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
สถานการณ์พืชผักของประเทศไทย	9
แนวโน้มความต้องการใช้พืชผัก	11
การปลูกผักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12
การผลิตผักของจังหวัดนครราชสีมา	14
สถานการณ์ไม้ผลของประเทศไทย	21
การสำรวจสถานภาพและปัญหาาระบบการผลิตและปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผักในจังหวัดนครราชสีมา	
พริกเล็กและพริกใหญ่	23
ถั่วฝักยาว	47
มะเขือเทศ	65
แตงกวา	87
กะหล่ำปลี	94
คะน้า	115
ข้าวโพดฝักอ่อน	139
การสำรวจสถานภาพและปัญหาาระบบการผลิต และปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผลไม้ในจังหวัดนครราชสีมา	
มะม่วง	167
น้อยหน่า	172
มะขามหวาน	178

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ขบวนการ	186
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกผัก	
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกไม้ผล	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	ต้นทุนการผลิตพืชทั่ว ๆ ไปในจำนวนพื้นที่ 1 ไร่	104
29	สถิติน้ำฝนของอำเภอห้วยแถลง	105
30	พื้นที่ปลูก พื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตรวม ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (ฤดูฝน) ปี 2539/2540	115
31	ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (ไร่) ในพื้นที่อำเภอเมือง นครราชสีมา	116
32	การใช้ประโยชน์ที่ดิน จำแนกตามประเภทต่าง ๆ	123
33	ความต้องการธาตุอาหารเพื่อใช้สร้างส่วนต่าง ๆ ของข้าวโพดฝักอ่อน	152
34	รายงานสภาพการปลูกมะม่วงและไม้ยืนต้น ปีการเพาะปลูก 2540 จังหวัดนครราชสีมา	168
35	พื้นที่การผลิต ผลผลิต และราคาของน้อยหน่าที่ปลูกในจังหวัดนครราชสีมา	172
36	การปลูกมะขามในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา	183
37	ตัวอย่างปริมาณผลผลิตและราคามะขามหวานของอำเภอปากช่องในปี 2539	184
38	ข้อมูลการผลิตและราคามะขามหวานในอำเภอปากช่อง	185
39	สภาพปริมาณของผลผลิตขุ่นในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539	187
40	สภาพราคาของขุ่นในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539	188

รายการแก้ไขการเรียงกระดาษผิดพลาด

1. สารบัญตาราง หน้า จ และ หน้า ง เรียงสลับหน้า
2. หน้า 4 และ หน้า 5 เรียงสลับหน้า

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	พื้นที่ปลูกและผลผลิตรวมพืชผักของประเทศไทย 2534/35-2538/39	10
2	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพืชผัก ระหว่างปี 2535-2539	11
3	ข้อมูลการปลูกพืชผักภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13
4	ข้อมูลการปลูกผักของจังหวัดนครราชสีมา	16
5	ต้นทุนการผลิตผักของจังหวัดนครราชสีมาปีการเพาะปลูก 2535	17
6	สรุปยอดจำนวนผัก-ผลไม้ต่อวัน/ตัน ที่เข้าตลาดกลางสุรนคร	18
7	ราคาผักที่ Makro วันที่ 20 กรกฎาคม 2537	19
8	พื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวพริก (ฤดูฝน) ปี 39/40 จังหวัดนครราชสีมา	24
9	การประกอบอาชีพหลักของประชากร	29
10	จำนวนประชากรเป็นรายตำบล	29
11	การศึกษาของประชากรในตำบล	30
12	การสาธารณสุขโรคของตำบลต่าง ๆ ของอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา	31
13	ปริมาณพื้นที่เฉลี่ยต่อประชากรทั้งหมดเป็นรายตำบล	32
14	ปฏิทินการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	36
15	การปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอขามสะแกแสง	38
16	แนวทางพัฒนาเกษตรอำเภอขามสะแกแสง	45
17	พื้นที่ทำการเพาะปลูกของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	48
18	ปริมาณน้ำฝนอำเภอเมืองนครราชสีมา ปี 2533-2539	55
19	พื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวมะเขือเทศของจังหวัดนครราชสีมา ปี 2539/2540	70
20	สภาพปริมาณผลผลิตมะเขือเทศในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539/2540	70
21	สภาพราคาขายส่งของมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุรนคร ประจำปี 2540	72
22	สภาพปริมาณนำเข้าของมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุรนคร (โดยการสุ่ม จำนวนรถนำเข้า) ประจำปี 2540	72
23	สภาพราคาขายปลีกของมะเขือเทศในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2540	74
24	คุณค่าทางโภชนาการในน้ำหนัก 100 กรัมของมะเขือเทศ	77
25	การคมนาคม (ระยะห่างจากหมู่บ้านถึงอำเภอ)	97
26	ประชากรของตำบล	97
27	สภาพการปลูกพืชโดยใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ	104

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนแสดงที่ตั้ง อาณาเขต และเส้นทางคมนาคมของอำเภอขามสะแกแสง	27
2	แผนที่แสดงการจัดพื้นที่ระดับเส้นความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง	28
3	แผนที่แสดงสภาพและคุณสมบัติของดิน	33
4	แผนที่แสดงศักยภาพของพื้นที่ต่อการปลูกพืช	34
5	แผนที่แสดงความเหมาะสมของดินต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ	35
6	ปริมาณฝนตกเป็นรายเดือนเฉลี่ย 10 ปี (2528-2537)	37
7	แผนที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา	51
8	เส้นทางคมนาคมในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	52
9	แผนที่อำเภอเมือง นครราชสีมา	58
10	แผนที่สังเขป อำเภอปากช่อง	66
11	แผนภูมิสภาพราคาขายส่งมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุรนคร ประจำปี 2540	73
12	แผนที่อำเภอห้วยแถลง	96
13	ชุดดินของตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง	100
14	แหล่งน้ำในตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง	101
15	แผนที่อำเภอเมืองนครราชสีมา	118
16	แผนที่ตั้งตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง นครราชสีมา	119
17	ลักษณะของข้าวโพด และฝักอ่อนข้าวโพดที่สวมได้ขนาด	142
18	การไถพรวนให้ดินโปร่งหรือร่วนซุย และการยกร่อง	148
19	ระยะปลูกและวิธีปลูกที่เหมาะสม	149
20	การถอนต้นให้เหลือ 3 ต้น/หลุม และการพรวนดินและพูนโคน	150
21	การเก็บฝักข้าวโพดอ่อนเข้าร่วมเพื่อป้องกันความร้อน	151
22	การถอดยอดดอกตัวผู้และการตรวจสอบอายุของข้าวโพดฝักอ่อน	155
23	วิธีการปอกเปลือกข้าวโพดฝักอ่อนก่อนส่งจำหน่าย	156
24	ระยะการเจริญเติบโตและแผนการปฏิบัติบำรุงรักษามะขามหวาน	182
25	แผนที่จังหวัดนครราชสีมา แสดงที่ตั้ง ของอำเภอวังน้ำเขียว	191
26	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน (ปี 2536-2538) ของอำเภอวังน้ำเขียว	192

บทคัดย่อ

ได้ทำการสำรวจสถานภาพและปัญหา ระบบการผลิตและปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผักและผลไม้ ในเขตจังหวัดนครราชสีมา โดยวิธีเทียบเคียงกับวิธีการประเมินสถานะชนบทอย่างเร่งด่วน R R A (Rapid Rural Appraisal) และใช้หลักการเข้าถึงระบบ (Systems Approach) เพื่อให้ทราบถึงสถานะและปัญหา โดยเลือกสำรวจชนิดของผักและผลไม้ที่ผลิตมากในจังหวัดนครราชสีมา และเลือกสำรวจในเขตตำบล และ/หรืออำเภอ ที่ทำการผลิตผักและผลไม้ นั้น ๆ มากที่สุด ได้เริ่มสำรวจในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540

ผลการสำรวจในภาพรวมของผัก

พริกเล็กและพริกใหญ่

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่องและอำเภอยางชุมน้อย สถานภาพการผลิตค่อนข้างสูง เนื่องจากพื้นที่เหมาะสม ระบบการผลิตยังพึ่งธรรมชาติ อาศัยน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำฝน มีปัญหาเรื่องแรงงานในการผลิต และเรื่องโรคใบหงิก มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวคือการทำแห้ง ซึ่งส่วนมากจะทำแห้งหลังจากเหลือจากขายสดหรือต้องการเก็บไว้ขายเพื่อให้ได้ราคาดี และ/หรือเมื่อผลผลิตมีมากเกินไป และเกษตรกรมีเงินสำรองพอสมควร

ถั่วฝักยาว

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอเมืองและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ สถานภาพในการผลิตในอำเภอเฉลิมพระเกียรติสูงกว่าอำเภอเมืองมาก เกษตรกรมีความชำนาญในการปลูกถั่วฝักยาวเพราะปลูกกันมานานแล้ว ระบบการผลิตยังมีปัญหาเรื่องการใช้ยามาแมลง และกำจัดโรค ขาดแคลนแรงงาน ผลผลิตราคาดี ศักยภาพที่จะขยายการผลิตในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ยังมีอีกมาก แต่ในอำเภอเมืองพื้นที่ค่อนข้างจำกัด วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวไม่มี ขายเป็นผักสด แต่ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติมีการเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์

มะเขือเทศ

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่อง สถานภาพการผลิตสูง เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในระดับสูง การผลิต มีปัญหาเรื่องโรคและแมลง และแรงงานบ้าง ราคาผลผลิตซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนผลผลิตในท้องตลาด ศักยภาพในการขยายพื้นที่ในการผลิตมีมาก การผลิตเป็นการผลิตเพื่อบริโภคสด พ่อค้ารับซื้อผลผลิตทั้งหมด จึงไม่มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวแต่อย่างใด

แตงกวา

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอเมือง สถานภาพการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ระบบการผลิตเป็นระบบการผลิตแบบครัวเรือน ใช้แรงงานในครอบครัวผลิตในเนื้อที่น้อยเฉลี่ยไม่เกิน 2 ไร่ การผลิตมีปัญหาเรื่องโรคและแมลง ศักยภาพในการขยายพื้นที่การผลิตมีน้อยมาก เว้นแต่จะมีเกษตรกรรายใหม่หันมาปลูกแตงกวา ขายสดทันทีที่ตลาด ไม่มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวใด ๆ

กระหล่ำปลี

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอห้วยแถลง ในภาพรวมสถานภาพการผลิตอยู่ในระดับปานกลางระบบการผลิตเป็นการผลิตหลังทำนา ยังพึ่งพาธรรมชาติมาก ใช้น้ำตาม ห้วย หนอง คลอง ขนาดเล็ก ไม่มีระบบน้ำชลประทาน ไปถึงปัญหาการผลิตมีโรคและแมลงรบกวนมาก ค่ายาและปุ๋ยแพง ผลิตในระดับปานกลางมากพอสำหรับตลาดท้องถิ่น และในจังหวัดนครราชสีมา การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ตัดแต่งใบที่หวัก่อนส่งขายตลาด ไม่มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวใด ๆ มากกว่านี้

คะน้า

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอเมือง สถานภาพการผลิตค่อนข้างสูง ระบบการผลิตใช้เทคโนโลยีพอสมควร มีน้ำพอเพียง แต่ยังมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงคือยา ราคาผลผลิตไม่แน่นอนและต่ำ เกษตรกรไม่มีแนวโน้มจะขยายพื้นที่ปลูก ขายสดมีพ่อค้ามารับซื้อที่แปลง ไม่มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

ข้าวโพดฝักอ่อน

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่อง สถานภาพการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเป็นอาชีพหลัก เพียงแต่เกิดฝนแล้งในฤดูกาลปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จึงดำเนินการถอดยอดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาผลิตข้าวโพดฝักอ่อนแทน ปัญหาของระบบการผลิต ขาดการดูแลเอาใจใส่ในการผลิต อย่างจริงจังจากเกษตรกร เกษตรกรยังใช้ระบบการผลิตแบบดั้งเดิม อาศัยธรรมชาติ ประกอบกับประสบปัญหาค่าจ้างไถเตรียมดินแพง ราคาขายส่งต่ำ เนื่องจากขายทิ้งเปลือก ไม่มีการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวกับและ/หรือปลอกเปลือกขาย

จากสถานภาพ ระบบการผลิต ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ของการผลิตผักทั้ง 7 ชนิด คณะผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ภาครัฐควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันกำจัด แมลง โรค และการใช้สารเคมีแก่เกษตรกร รวมถึงการใช้สารเคมีเท่าที่จำเป็นให้มากกว่านี้ หรือส่งเสริมให้ใช้การควบคุมโดยวิธีชีวภาพ (Biological control) การควบคุมราสาเหตุและปุ๋ยก็เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการผลิตผัก
2. การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ คงต้องค่อยเป็นค่อยไปเพราะต้องลงทุนสูง ถึงแม้จะมีปัญหาเรื่องแรงงาน แต่ในปัจจุบันแรงงานมีแนวโน้มที่จะกลับสู่ชนบทมากขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้เรื่องพันธุ์ผัก การผลิตโดยใช้เทคโนโลยีระดับกลาง ที่สำคัญต้องมีแหล่งน้ำให้เพียงพอ ก็จะทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น
3. ข้อเสียของสินค้าเกษตร นอกจากจะถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางแล้ว เมื่อผลิตผลออกมาจากราคาจะตกต่ำ เกษตรกรจำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเพื่อให้มีอำนาจต่อรองในการขาย อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูปผักเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการค้นคว้า สร้างขึ้นมา จะเห็นว่าเกษตรกรแทบจะไม่ใช้เทคโนโลยีด้านนี้เลย แม้แต่การตัดแต่งผักก่อนขาย

ได้ทำการสำรวจผลไม้ 4 ชนิด คือ มะม่วง น้อยหน่า มะขามหวาน และขนุน

มะม่วง

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่อง สถานภาพการผลิตอยู่ในระดับสูง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งเพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งในและนอกฤดูและผลผลิตที่มีคุณภาพดี ระบบการผลิตไม่ได้อาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เกษตรกรมีการจัดการเรื่องการให้น้ำที่ดี มีการฉีดยาป้องกันและกำจัดโรคและแมลงมาก แต่ยังมีปัญหาเรื่อง เพลี้ยไฟ โรคแอนแทรกคโนส เพลี้ยแป้งของน้อยหน่า และแมลงวันทอง ปัญหาการติดผลของมะม่วงบางพันธุ์ และเริ่มขาดแคลนแรงงาน ทำให้เกิดระบบเช่าสวนทำรวมทั้งตกเขียว ซึ่งมีมานานแล้ว ปกติมะม่วงสามารถชลอกการเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 2 สัปดาห์ ยกเว้นมะม่วงพันธุ์เรด การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการแปรรูป โดยการทำมะม่วงกวน ซึ่งขายได้ราคาดี

น้อยหน่า

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่อง สถานภาพในการผลิตปานกลาง ระบบการผลิตใช้เทคโนโลยีในระดับกลาง การผลิตอาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติ มีปัญหาการระบาดของเพลี้ยแป้งในระยะติดผล ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญมาก ในการผลิตน้อยหน่า เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการควบคุมโรคและแมลง แรงงานเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรบางรายต้องให้คนอื่นมาเช่าสวนทำ ซึ่งรายได้น่าต่ำกว่าการลงทุนทำเอง เนื่องจากเกษตรกรยังไม่เข้าใจเทคโนโลยีในการตัดแต่งกิ่ง

ให้น้อยหน้าเมื่อออกผลผลิตตามต้องการ ผลผลิตจึงออกมาพร้อม ๆ กัน ทำให้ราคาตกต่ำยังไม่มีกรปฏิบัติกรหลังการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวและขนส่งเมื่อน้อยหน้ายังคิบ

มะขามหวาน

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่อง สถานภาพในการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ระบบการผลิตไม่ใช้เทคโนโลยีเรื่องการตัดแต่งกิ่งเนื่องจากค่าแรงแพง และไม่ค่อยดูแลรักษามากนัก แต่ทำการฉีดยากำจัดโรคและแมลงมาก โรคราแป้งซึ่งจะเข้าทำลายในระยะที่มะขามหวานออกดอก ซึ่งจะระบาดมากถ้าอากาศชื้นฝนตก จะทำให้ผลผลิตลดลงเป็นอย่างมาก การเก็บเกี่ยวใช้กรไรไกรตัดที่ละฝัก ต้องใช้คนงานที่มีความชำนาญ ค่าแรงแพง และหายาก ทำให้มีการแย่งแรงงานหรือซื้อตัวกัน เกิดเป็นระบบขายแบบเหมาสวน ผู้ซื้อแบบเหมาสวนจะจ้างคนมาเก็บเอง แต่ในระบบนี้เกษตรกรมักเสียเปรียบเรื่องราคา การปฏิบัติกรหลังการเก็บเกี่ยวมีการคัดเกรดและเด็ดขั้ว หรือหากมีฝักที่เสียหายจะเก็บไว้ทำมะขามคลุก

ขนุน

ได้ทำการสำรวจในเขตอำเภอปากช่องและอำเภอวังน้ำเขียว สถานภาพในการผลิตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ระบบการผลิตในอำเภอวังน้ำเขียวเพิ่งเริ่มต้น และค่อยเป็นค่อยไป หน่วยงานของรัฐได้ไปส่งเสริมให้ทำการปลูกขนุนทดแทนพืชไร่ โดยการนำต้นกล้าไปแจก แต่ขาดการติดตามผล และให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการผลิต ถึงแม้ว่าขนุนเป็นไม้ผลที่ไม่ต้องการการดูแลมากนัก แต่เนื่องจากสาเหตุดังกล่าว ผลผลิตจึงยังมีคุณภาพไม่ดีพอ ผลผลิตไม่ตรงตามพันธุ์ที่ตลาดต้องการ หรือขนาดของยวงไม่ตรงตามที่โรงงานต้องการ โดยปกติการขายขนุนแจะขายง่ายและได้ราคาดีกว่าขายเป็นผล ในจังหวัดนครราชสีมา นิยมผลิตขนุนเพื่อจำหน่ายเป็นผลสด เก็บแล้วขายเลย จึงไม่มีกรปฏิบัติกรหลังการเก็บเกี่ยวใด ๆ เว้นแต่มีผลผลิตขนุนออกมามาก ๆ จะตัดมาเก็บไว้โดยใช้กระสอบคลุมไว้ได้ประมาณ 1 สัปดาห์

ในผลไม้ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ภาครัฐและสื่อต่าง ๆ ควรจะเสนอข่าวสารให้เกษตรกรจะตระหนักถึงการป้องกันแมลงและโรคมากกว่าการกำจัด โดยเฉพาะการกำจัดโดยใช้สารเคมี ภาครัฐควรส่งเสริมงานวิจัยในด้านการป้องกันแมลงและโรคโดยใช้การควบคุมทางชีวภาพ มากกว่าการกำจัด แต่ถ้าเกิดการระบาดมากแล้วเช่นเพลี้ยไฟในมะม่วง การใช้สารพวก Knock down ก็ยังจำเป็นอยู่ เพลี้ยแป้งในน้อยหน้า ควรใช้พาราไทออน 20 เปอร์เซ็นต์ อัตรา 200-250 ซีซีต่อน้ำ 100 ลิตร ฉีดพ่น เมื่อระบาดมากก็ยังจำเป็น
2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยคิดค้น เครื่องทุ่นแรงขนาดเล็ก เกี่ยวกับการให้น้ำอย่างประหยัดที่ราคาไม่แพงนัก พร้อม ๆ กับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และเครื่องทุ่นแรงสำหรับเก็บฝักมะขาม เป็นต้น

3. ใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ช่วยในการเผยแพร่วิทยาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่ง การควบคุมทรงพุ่มเพื่อให้ผลผลิตตามเวลาที่ต้องการ การปลูกขั้วและกำลังใจให้เกษตรกร รักถิ่นฐาน และรักอาชีพการเกษตร ไม่ขายที่ดินทำที่พัสดากอากาศ (Resort) และเมื่อมีเครื่องทุ่นแรง และแรงงานพอสมควรควรทำสวนเองไม่ให้ผู้อื่นมาเช่าทำ
4. การรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับระบบการผลิตและการตลาด การต่อรองราคาผลิตผล การแบ่งสรรปันส่วนทรัพยากร การร่วมมือกันทางด้านวิทยาการ ตลอดจนการแบ่งกันใช้เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเกษตร

Abstract

The survey was conducted from July 1995 to August 1997. The Rapid Rural Appraisal (R R A) methodology was used to investigate the status and problems of vegetable and fruit production including the post-harvest handling system. Vegetables and fruits with highest production rates in Nakhon Ratchasima were examined. These Comprised, respectively: small and large hot peppers (*Capicum annuum* L.), yard long beans (*Vigna sesquipedalis*), cucumbers (*Cucurbita sativars* L.), chinese kale (*Brassica alboglabe*), chinese cabbages (*Brassica oleracea* var *capitata*), tomatoes (*Lycopersicon esculentum* Mill.) and baby corns (*Zea mays* L.); and mangoes (*Mangifera indica* L.), sugar apples (*Annona squamosa* L.), sweet tamarinds (*Tamarind indica* L.) and jackfruit (*Artocarpus heterophyllus* Lam.). The survey was conducted in the districts and sub-districts where these vegetables and fruits had the highest production rates. The results of the survey indicated that small and large hot peppers, yard long beans, tomatoes and chinese kale had high production status and high protential for increased production. Cucumbers and chinese cabbages had moderate production status while baby corns had low status. The farmers' knowledge of protection from, and control of, insects, diseases and pests was inadequate. Hence, farmer relied or various chemical sprays. Farmers' knowledge of post-harvest technology to preserve surplus vegetables was also inadequate. As a result, vegetables rotted and prices decreased. Generally, the status of fruit production was better than that of vegetables. The production status of mangoes was highest followed by sugar apples and sweet tamarinds. The production status of jackfruit was the lowest. Labour was lacking in fruit crop production. Most farmers who produced fruits lacked knowledge of the physiology of flowering and fruit setting, and of pest management. Again, a lot of chemical sprays were used, and very little post-harvest technology was known or used. The transfer of technology related to flowering and fruit setting, including pest and disease control, is necessary in both vegetable and fruit production. In addition, post-harvest technology urgently needs to be put in place.

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากการจัดสัมมนาเรื่องเกษตรอีสานก้าวไกล ที่จัดโดยหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา เมื่อเดือนตุลาคม 2536 ที่ผ่านมานี้ ได้มีการบรรยายพิเศษและอภิปรายถึงมิติใหม่ของการพัฒนาเกษตรกรรมไทยและโฉมหน้าหรือทิศทางการเกษตรกรรมไทยในทศวรรษหน้า ซึ่งผู้ทรงวุฒิส่วนใหญ่ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ต่างมีความเห็นเป็นแนวเดียวกันว่า เกษตรกรรมของไทยจะต้องเปลี่ยนจากเกษตรในครัวเรือนเป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก จึงได้เปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ต้องมีการเปลี่ยนจากการปลูกพืชไร่เก่า ๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง มาเป็นไม้ผลยืนต้น ผักและไม้ดอกไม้ประดับคุณภาพสูงเป็นที่ต้องการของตลาด

จังหวัดนครราชสีมาที่มีดินเหมาะสมมากกับการปลูกไม้ผลยืนต้น โดยมีพื้นที่มากที่สุดในภูมิภาคนี้และพื้นที่อยู่ติดต่อกันเป็นบริเวณกว้าง พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในบริเวณตอนใต้ของจังหวัด ในเขตอำเภอปากช่อง ปักธงชัย อำเภอวังน้ำเขียว ครบุรี เลิงสางและหนองบุญนาค อำเภอปากช่องเป็นอำเภอที่ปลูกไม้ผลมากที่สุดของจังหวัดและในภูมิภาคนี้ โดยเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพื้นที่ปลูกไม้ผลรวมประมาณ 240,000 ไร่ อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไม้ผลของจังหวัดส่วนใหญ่ ซึ่งมีถึง 4.1 ล้านไร่ เกษตรกรยังใช้ในการปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งนับวันแต่จะมีปัญหาทั้งด้านราคาและตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งทางจังหวัดก็ทราบปัญหานี้ และได้มีโครงการลดพื้นที่ปลูกพืชไร่ลง โดยมีโครงการปลูกพืชไม้ยืนต้นเศรษฐกิจทดแทนมันสำปะหลัง ปี 2536 ภายใต้โครงการนำร่อง ได้ลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังลงทั้งสิ้น 2,655 ไร่ โดยปลูกไม้ผลยืนต้นแทน ได้แก่ มะม่วง ขนุน มะขามหวาน ฝรั่ง กระเทียม มะนาว ละมุดและน้อยหน่าแทน ในปี 2537 มีเป้าหมายที่จะลดพื้นที่การปลูกมันสำปะหลังลงอีกจำนวน 38,500 ไร่ โดยการปลูกไม้ผลทดแทน

โดยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นมหาวิทยาลัยใหม่ที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ทางตอนใต้ของอำเภอเมือง นับว่าอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาทางด้านพืชผักและผลไม้ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและเทคโนโลยีหลังการผลิตหรือหลังการเก็บเกี่ยวที่ดี เพื่อการผลิตผักและผลไม้ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก ที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรไทยที่มีปัญหาอยู่ในขณะนี้สามารถมีรายได้ดีขึ้น ลดการเป็นหนี้สินและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจสถานการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิต การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผักและผลไม้ในเขตจังหวัดนครราชสีมาเพื่อที่จะนำมา

1. วิจัยและพัฒนาระบบการผลิตและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว โดยเน้นการวิจัยเพื่อแก้ไขและปรับปรุงจุดที่มีปัญหา เพื่อให้ได้ระบบการผลิตและระบบการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมในการผลิตผักและผลไม้ที่มีคุณภาพสูง สามารถส่งออกเพื่อการแข่งขันในตลาดโลกได้
2. สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวที่วิจัย และพัฒนาขึ้น โดยอาศัยองค์กรทั้งภาครัฐ (มหาวิทยาลัยและกรมส่งเสริมการเกษตร) และเอกชน (ผู้นำเกษตรกรและกลุ่มพ่อค้าคนกลางและผู้ส่งออก)

วิธีการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ ได้ศึกษารายงานจากกรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูลการตลาด จังหวัดนครราชสีมา (ปี 2538) และข้อมูลจากหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา แล้วเลือกสำรวจชนิดผักและผลไม้ที่ผลิตมากในจังหวัดนครราชสีมา โดยเลือกสำรวจในเขตตำบล และอำเภอที่มีการผลิตผักและผลไม้ นั้น ๆ มากที่สุด ชนิดผักได้แก่ พริกเล็กและพริกใหญ่ ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ แดงกว่า กระหล่ำปลี คื่นช่าย ข้าวโพดฝักอ่อน ส่วนผลไม้ได้แก่ มะม่วง น้อยหน่า มะขามหวาน และขนุน การสำรวจได้ใช้วิธีการประเมินสภาพชนบทแบบเร่งด่วน (RAPID RURAL APPRAISAL-RRA) ซึ่งมีหลักการดังนี้คือ ไม่มีแบบสอบถามสัมภาษณ์ สร้างกรอบแนวคิด (conceptual framework) และการสัมภาษณ์เป็นแบบ Semi-structured interviewing โดย

สัมภาษณ์เป็นทีม

หาข้อมูลเท่าที่จำเป็น

การสอบถามจะคำนึงถึง

เกษตรกร

สภาพทางกายภาพของหมู่บ้าน ดิน ฟ้า อากาศ โรคแมลง การคมนาคม น้ำ กระแสไฟฟ้า

สภาพทางชีวภาพ เช่น พืชพรรณป่าไม้ สัตว์

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเพาะปลูก รวมทั้งพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เมื่อออกสำรวจได้ข้อมูลครบแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ประชุมในทีมสำรวจ พร้อมทั้งจะศึกษาข้อมูลรายงานของแต่ละอำเภอที่ออกสำรวจ เช่น ข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ สังคมและวัฒนธรรมแล้ว

พิจารณาหาข้อสรุปในเรื่อง ปัญหา ข้อจำกัด จุดเด่น จุดด้อย ศักยภาพและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเขียน รายงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากงานวิจัยนี้ จะทำให้ทราบถึงสถานภาพ และปัญหาของระบบการผลิต และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว รวมทั้งปัญหาด้านการตลาดของผัก และผลไม้ในเขตนครราชสีมา เพื่อนำมาเป็นจุดวิจัยและพัฒนาแก้ไขปัญหาต่อไป
2. เป็นแนวทางวิจัยและพัฒนาจนได้ระบบการผลิต และระบบปฏิบัติการหลังการผลิตหรือหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ทำให้สามารถผลิตผักและผลไม้ที่มีคุณภาพสูง สามารถรักษาคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถส่งออกได้ในราคาสูง และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ซึ่งจะมีผลทำให้เกษตรกร ในเขตจังหวัดนครราชสีมาทราบ และมีเทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อผลิตผักและผลไม้คุณภาพสูง ทำให้มีรายได้สูงขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. จากผลการวิจัยและพัฒนา จะนำไปส่งเสริมโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ทั้งการนำไปปรับใช้ และขยายผลไปสู่เขตอื่น ๆ จนครอบคลุมทั้งประเทศได้
4. โครงการวิจัยและพัฒนานี้ อาศัยการทำงานเป็นแบบสหสาขาวิชา ทั้งจากภาครัฐและเอกชน จะทำให้เกิดความร่วมมือของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานต่าง ๆ ร่วมกันต่อไปอีกในอนาคต

สถานการณ์พืชผักของประเทศไทย

การผลิต

ลักษณะการผลิต ประเทศไทยมีการผลิตพืชผักไม่น้อยกว่า 70 ชนิด สำหรับผักที่เกษตรกรนิยมปลูกกันแพร่หลาย มีประมาณ 30-40 ชนิด ซึ่งอาจแบ่งตามลักษณะการบริโภคพืชผักได้เป็น 3 ประเภทคือ ผักประเภทกินใบและต้น ได้แก่ คะน้า กวางตุ้ง ผักกาดขาว กะหล่ำปลี ผักบุ้งจีน ผักกาดเขียวปลี และหน่อไม้ฝรั่ง เป็นต้น

ผักประเภทกินดอกและผล ได้แก่ กะหล่ำดอก มะเขือเทศ พริก ถั่วฝักยาว ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน แตงกวาและกระเจี๊ยบเขียว เป็นต้น

ผักประเภทกินหัวและราก ได้แก่ กระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ ผักกาดหัว และมันเทศ เป็นต้น

ผลผลิตพืชผักจะมีออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี แต่จะมีปริมาณมากที่สุดในช่วงฤดูหนาวคือ ระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่มีอากาศเหมาะสมต่อการเพาะปลูกโดยเฉพาะผักประเภทกินใบและต้น ส่วนฤดูฝนและฤดูร้อนปริมาณผลผลิตจะลดลง เนื่องจากมีน้ำฝนมากในฤดูฝนทำให้ต้นผักเน่าเสีย และในช่วงฤดูร้อนอากาศแห้งแล้งมาก ทำให้มีการระบาดของแมลงมาก ทำความเสียหายกับผักในแปลงปลูกมากเช่นกัน

แหล่งผลิต

แหล่งผลิตผักสดกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในแต่ละแหล่งผลิตจะผลิตผักชนิดต่าง ๆ กัน ตามความเหมาะสมของภูมิภคและภูมิประเทศในแต่ละภาค ที่สำคัญดังนี้

ภาคกลางและภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร นครปฐม ราชบุรี การญจนบุรี อ่างทอง สระบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกผักคะน้า ถั่วฝักยาว มะระจีน แตงกวา ผักกาดขาว กวางตุ้ง ผักกาดหัว ข้าวโพดฝักอ่อน กระเจี๊ยบเขียว และหน่อไม้ฝรั่ง เป็นต้น

ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง เพชรบูรณ์ และตาก เป็นแหล่งผลิตถั่วลันเตา กะหล่ำปลี ถั่วแขก ผักกาดหอม มะเขือเทศ หอมหัวใหญ่ กระเทียม หอมแดง มันฝรั่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งผลิตผักเมืองหนาวหลายชนิด เช่น กระเทียมต้น แครอท แรดิชและผักสลัดชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดหนองคาย สกลนคร นครพนม บัรรัมย์ นครราชสีมา อุรธานี และขอนแก่น เป็นแหล่งผลิตมะเขือเทศอุตสาหกรรม พริก ข้าวโพดฝักอ่อนและแตงโม เป็นต้น

พื้นที่ปลูกและผลผลิต

จากสถิติการปลูกพืชผักของกรมส่งเสริมการเกษตรในปี 2538/39 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกผักเศรษฐกิจทั้งสิ้น 3,093,858 ไร่ ผลผลิตรวม 4.8 ล้านตัน อัตราเฉลี่ยของพื้นที่ปลูกและผลผลิตรวมของพืชผักในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (2534/35-2538/39) มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 12.54 และ 11.56 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พื้นที่ปลูกและผลผลิตรวมพืชผักของประเทศไทย 2534/35-2538/39

ปีเพาะปลูก	พื้นที่ปลูก		ผลผลิตรวม	
	ปริมาณ	อัตราเติบโต (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	อัตราเติบโต (ร้อยละ)
2534/35	2,612,242	-	3,551,726	-
2535/36	2,139,493	-18.10	3,174,131	-10.63
2536/37	1,701,041	-20.49	2,598,865	-18.13
2537/38	1,579,151	-7.17	3,030,029	+16.59
2538/39	3,093,858	+95.92	4,798,978	+58.38
อัตราเติบโตเฉลี่ย		+12.54		+11.56

ที่มา : คัดแปลงข้อมูลจากข้อมูลกรมส่งเสริมการเกษตร

การตลาด

การใช้บริโภคภายในประเทศ

ผลผลิตพืชผักที่ผลิตได้ในแต่ละปีจะใช้บริโภคภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่คือ ประมาณ 2-3 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 90-95 ของผลผลิตทั้งหมด จากการสำรวจสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า คนไทยมีการบริโภคพืชผักประมาณ 40-50 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับคนญี่ปุ่นหรือคนจีนซึ่งมีการบริโภคพืชผักมากกว่า 100 กิโลกรัมต่อคนต่อปี

การส่งออก

ประเทศไทยมีการส่งออกพืชผักทั้งในรูปแบบผักสด ผักแช่แข็ง ผักกระป๋อง ผักแช่น้ำเกลือ ผักดองน้ำส้ม และผักตากแห้ง ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ตั้งแต่ปี 2535-2539 การส่งออกพืชผักมีปริมาณและมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากปี 2535 ซึ่งมีการส่งออกในปริมาณทั้งสิ้น 266,979 ตัน มูลค่ารวม 5,544.9 ล้านบาท และในปี 2539 มีการส่งออกในปริมาณทั้งสิ้น 335,601 ตัน มูลค่ารวม 8,264.4 ล้านบาท อัตราการส่งออกเฉลี่ยในรอบ 5 ปี มีปริมาณเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.45 และมูลค่าเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 10.71 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพืชผัก ระหว่างปี 2535-2539

ปี	ปริมาณการส่งออก		มูลค่าการส่งออก	
	ปริมาณ	อัตราเติบโต (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราเติบโต (ร้อยละ)
2535	266,979	-	5,544.9	-
2536	247,379	-7.34	5,507.0	-0.68
2537	303,721	+22.76	6,210.1	+12.77
2538	308,687	+1.64	7,234.3	+16.49
2539	335,601	+8.72	8,264.4	+14.24
อัตราเติบโตเฉลี่ย	-	+6.45	-	+10.71

ที่มา : คัดแปลงข้อมูลจากข้อมูลกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ในปี 2539 พืชผักสดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ หอมหัวใหญ่ กะหล่ำดอก พริกสด หอมแดง กระเจี๊ยบเขียว ข้าวโพดฝักอ่อนและหน่อไม้ฝรั่ง ผักแช่แข็งที่สำคัญคือ ถั่วแขกและถั่วฝักยาว ผักกระป๋องส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดอ่อน ข้าวโพดหวาน มะเขือเทศทั้งผล (Whole-peeled tomato) ผักกาดดองเห็ดขิงคอง และผักตากแห้งส่งออกที่สำคัญคือ ขิง

แนวโน้มความต้องการใช้พืชผัก

ความต้องการใช้พืชผักมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเนื่องจาก 2 ประการ

1. ความต้องการใช้สำหรับการบริโภคภายในประเทศ คาดว่าเป็นแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละปี ประกอบกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนไทยได้เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวคือในปัจจุบันผู้คนเริ่มมีความระมัดระวังและคำนึงถึงสุขภาพอนามัยมากขึ้น ทำให้มีความต้องการบริโภคอาหารที่มีแคลอรีต่ำแต่อุดมด้วยคุณค่าทางอาหาร ซึ่งพืชผักสามารถสนองความต้องการในการบริโภคนี้ได้เป็นอย่างดี ทำให้คนมีการนิยมบริโภคพืชผักเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

2. ปริมาณการส่งออกพืชผักสด และผลิตภัณฑ์ผักเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบในเรื่อง สภาพพื้นที่และภูมิอากาศที่สามารถผลิตพืชผักได้ตลอดปีและหลากหลายชนิด ความได้เปรียบนี้มีส่วนทำให้ปริมาณการส่งออกพืชผักของไทยสูงขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นแม้การผลิตของประเทศคู่แข่งในการส่งออกที่สำคัญ อันได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม มีแนวโน้มการผลิตเพิ่มขึ้นแต่ผลผลิตพืชผักส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพไม่ดี ปริมาณการผลิตไม่สม่ำเสมอและการใช้ภายในประเทศมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ผลกระทบจากนโยบายการค้าโลก (WTO) จะส่งผลกระทบต่อให้พืชผักส่งออกบางชนิด เช่น หอมหัวใหญ่หากได้มีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น และประเทศญี่ปุ่น จะต้องลดการอุดหนุนการผลิตหอมหัวใหญ่แก่เกษตรกรในประเทศลงตามข้อบังคับของ WTO จะทำให้หอมหัวใหญ่ของไทยมีโอกาสจะไปแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นได้เพิ่มมากขึ้น

การปลูกผักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พืชผักที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี ผักบุ้งจีน ผักบุ้งน้ำ ข้าวโพด ผักอ่อน ผักคะน้า มะเขือม่วง มะเขือกลมผลใหญ่ มะเขือยาว กระเจี๊ยบเขียว หน่อไม้ฝรั่ง กุ้ยช่าย มะระ ผักกาดเขียวปลี ผักกาดขาวปลี ผักกาดหอม ผักกวางตุ้ง ถั่วลันเตา ถั่วแขก ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ บวบ ฟักเขียว ฟักทอง แดงร้าน แดงกวา กระเทียม ต้นหอม (หอมแบ่ง) หอมแดง พริกเล็ก พริกใหญ่ ช่วงเดือนพฤษภาคมของ 2535 ถึงเดือนเมษายน ปี 2536 พื้นที่ปลูกผักของภาค (ยกเว้นพื้นที่ปลูกมะเขือเทศ) รวมแล้ว 599,203 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 604,712 ไร่ (เหตุที่พื้นที่เก็บเกี่ยวมากกว่าพื้นที่ปลูกเนื่องจากบางพืชได้มาปลูกเพิ่มเติมทีหลัง) และมีผลผลิตรวม 849,067 ตัน พริกเล็กมีพื้นที่ปลูกสูงสุด (168,528 ไร่) รองลงมาตามลำดับคือ พริกใหญ่ (63,701 ไร่) หอมแดง (42,871 ไร่) แดงร้าน (40,423 ไร่) ถั่วฝักยาว (34,945 ไร่) ต้นหอม (31,134 ไร่) แดงกวา (28,336 ไร่) ฟักทอง (27,297 ไร่) ผักบุ้งจีน (21,455 ไร่) และกระเทียม (18,888 ไร่) และผักที่มีพื้นที่ปลูกน้อยตามลำดับ ได้แก่ ถั่วแขก (91 ไร่) กระเจี๊ยบเขียว (231 ไร่) ถั่วลันเตา (397 ไร่) หน่อไม้ฝรั่ง (707 ไร่) กุ้ยช่าย (758 ไร่) มะเขือม่วง (1,002 ไร่) มะระ (1,006 ไร่) ผักบุ้งน้ำ (1,307 ไร่) มะเขือยาว (1,446 ไร่) มะเขือกลมผลใหญ่ (4,734 ไร่) ผลผลิตรวมที่ได้สูงสุดคือ พริกเล็ก (141,237 ตัน) รองลงมาตามลำดับคือ แดงร้าน (101,732 ตัน) หอมแดง (92,287 ตัน) ฟักทอง (63,660 ตัน) ถั่วฝักยาว (46,569 ตัน) แดงกวา (44,001 ตัน) กะหล่ำปลี (27,860 ตัน) ผักกาดเขียวปลี (27,698 ตัน) และผักกวางตุ้ง (27,666 ตัน) (ตารางที่ 3) ผักที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นผักสด การผลิตเพื่ออุตสาหกรรมแปรรูปมีจำกัดเฉพาะบางท้องถิ่น เช่น มะเขือเทศ ในจังหวัดหนองคายและใกล้เคียง

ตารางที่ 8 ข้อมูลการปลูกพืชผักภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พฤษภาคม 2535 - เมษายน 2536)

ชนิดผัก	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
กะหล่ำดอก	5,078	4,981	7,985
กะหล่ำปลี	12,230	12,031	27,860
ผักบุ้งจีน	21,455	21,356	19,081
ผักบุ้งน้ำ	1,307	4,643	5,012
ข้าวโพดฝักอ่อน	15,633	16,217	15,773
ผักคะน้า	14,223	14,382	24,845
มะเขือม่วง	1,002	845	1,118
มะเขือกลมผลใหญ่	4,734	4,393	6,701
มะเขือยาว	1,446	1,469	1,974
กระเจียบเขียว	231	171	90
หน่อไม้ฝรั่ง	707	1,369	506
กุยช่าย	758	1,001	945
มะระ	1,006	940	796
ผักกาดเขียวปลี	13,795	13,447	27,698
ผักกาดขาวปลี	12,923	12,380	21,508
ผักกาดหอม	5,478	5,361	6,444
ผักกวางตุ้ง	17,554	5,361	27,698
ถั้วตันเตา	397	315	236
ถั้วแขก	91	120	69
ถั้วฝักยาว	34,594	33,630	46,569
มะเขือเทศ	ไม่มีรายงานข้อมูล	หรือมีการรายงาน	ข้อมูลผิดพลาด
บวบ	6,736	6,210	5,645
ฟักเขียว	6,296	5,627	13,304
ฟักทอง	27,297	24,162	63,600
แตงร้าน	40,423	39,971	101,732
แตงกวา	28,336	26,687	44,001
กระเทียม	18,888	18,432	23,269
ต้นหอม (หอมแบ่ง)	31,134	30,389	59,340
หอมแดง	42,871	42,330	92,285
พริกเล็ก	168,528	177,757	141,297
พริกใหญ่	63,701	66,236	61,658
รวม	599,203	604,712	849,067

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร

การผลิตผักของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่ปลูกผักเกือบทุกชนิดที่มีในข้อมูลการปลูกผักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 4) พริกเล็กมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด (59,261 ไร่) ประมาณร้อยละ 3.5 ของพื้นที่ปลูกของภาค รองลงมาตามลำดับคือ พริกใหญ่ (10,412 ไร่) ประมาณร้อยละ 16 ข้าวโพดฝักอ่อน (4,298 ไร่) ประมาณร้อยละ 27 แตงกวา (3,886 ไร่) ประมาณร้อยละ 14 ต้นหอม (3,260 ไร่) ประมาณร้อยละ 10 และถั่วฝักยาว (3,126 ไร่) ประมาณร้อยละ 9 ส่วนผลผลิตรวมนั้น พริกเล็กมีผลผลิตรวมสูงสุด (37,121 ตัน) หรือประมาณร้อยละ 26 ของผลผลิตรวมของภาค รองลงมาตามลำดับคือ แตงกวา (7,478 ตัน) หรือประมาณร้อยละ 17 ต้นหอม (6,727 ตัน) ประมาณร้อยละ 11 พริกใหญ่ (6,211 ตัน) ประมาณร้อยละ 10 ผักคะน้า (5,870 ตัน) ประมาณร้อยละ 23 ข้าวโพดอ่อน (4,162 ตัน) ประมาณร้อยละ 26 ผักกวางตุ้ง (4,135 ตัน) ประมาณร้อยละ 15 รวมพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตรวมของจังหวัด 98,438 ไร่และ 89,506 ตัน หรือประมาณร้อยละ 16 และ 10 ของภาคตามลำดับ

พื้นที่ปลูกผักส่วนใหญ่ของจังหวัดกระจายตามบริเวณเขตชลประทานเช่น ลำตะคอง พื้นที่เหล่านี้อยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอขามทะเลสอ การปลูกผักทำกันแบบการค้า มีพ่อค้าคนกลางรับซื้อส่งตลาดกลางในจังหวัด พื้นที่นอกเขตชลประทานมีการปลูกผักกระจายทั่วไปเป็นการปลูกเพื่อบริโภคเองและเพื่อขาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารตลาดกลางสะท้อนให้เห็นว่า ปริมาณผักที่เข้ามาในตลาดของทั้งภาคและของจังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้น ในระยะ 5-6 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น ผักที่ปลูกในจังหวัดเป็นผักที่กินสดและใช้ภายในประเทศ การปลูกผักเพื่อแปรรูปมีจำกัดมากในปี 2535 ต้นทุนการผลิต และผลกำไรของผักชนิดต่าง ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 5 ต้นหอมเป็นพืชผักที่ทำกำไรสุทธิต่อไร่สูงสุดคือ 9,892 บาท รองลงมาตามลำดับ คือ แตงกวา (8,980 บาท) พริกใหญ่ (8,547 บาท) แตงโม (8,522 บาท) มะละกอดิบ (7,824 บาท) กะหล่ำดอก (6,913 บาท) ถั่วลิสง (5,881 บาท) ฟักทอง (4,943 บาท) มะเขือยาว (4,694 บาท) และกะหล่ำปลี (3,199 บาท) อย่างไรก็ตามมีพืชผักบางชนิดที่มีพื้นที่ปลูกในจังหวัด แต่มีกำไรสุทธิต่อไร่ต่ำหรือติดลบ เช่น พริกเล็ก ผักบุ้งจีน แตงร้าน จังหวัดนครราชสีมาตลาดกลางรับซื้อผักอาจกล่าวได้ว่า เป็นศูนย์กลางตลาดผักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณการนำเข้าผักจากภาคนี้ (เกือบทุกจังหวัดของภาค) และภาคอื่น ประมาณวันละ 900 ตันต่อวัน ในช่วงเดือนสิงหาคม 2537 (ตารางที่ 6) นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กระจายผักไปยังจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเช่น จังหวัดขอนแก่น อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุรินทร์ สกลนคร อุดร เลย ศรีสะเกษ ชัยภูมิ ยโสธร และภาคอื่น ๆ เช่น จังหวัดสระบุรี ลพบุรี อ่างทอง ปทุมธานี ระยอง ปราจีนบุรี กรุงเทพฯ (ปากคลองตลาด)

นอกจากนี้ยังมีตลาดประเภทศูนย์การค้าซึ่งมีทั้งผักมูลค่าสูง และผักทั่วไปเป็นตลาดรองรับผักที่ผลิตในจังหวัดและจากแหล่งอื่น ๆ ราคาและชนิดของผักในตลาดประเภทนี้แสดงไว้ในตารางที่ 7 มีผักมูลค่าสูง บางชนิดที่ไม่มีการผลิตในจังหวัดต้องนำเข้าจากภาคอื่น เช่น พริกยักษ์ แครอท กล้วยข้าว ผักประเภทนี้หากปลูกเองได้ในท้องถิ่นจะขยายทางเลือกและรายได้ให้กับเกษตรกรได้

ตารางที่ 4 ข้อมูลการปลูกผักของจังหวัดนครราชสีมา (พฤษภาคม 2535 - เมษายน 2536)

ชนิดผัก	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
กะหล่ำดอก	269	262	353
กะหล่ำปลี	359	337	768
ผักบุ้งจีน	767	801	687
ผักบุ้งน้ำ	17	6	6
ข้าวโพดฝักอ่อน	4,298	4,668	4,162
ผักคะน้า	2,371	2,686	5,870
มะเขือม่วง	11	21	20
มะเขือกลมผลใหญ่	258	261	355
มะเขือยาว	147	173	181
กระเจียบเขียว	29	29	31
หน่อไม้ฝรั่ง	488	๙	473
	(ไว้หน่อ)		
กุยช่าย	45	57	47
มะระ	8	7	4
ผักกาดเขียวปลี	1,295	1,230	3,149
ผักกาดหอม	89	68	60
ผักกวางตุ้ง	1,819	2,111	4,135
ถั่วลันเตา	25	28	62
ถั่วแขก	-	-	-
ถั่วฝักยาว	3,126	3,128	3,786
มะเขือเทศ	ไม่มีรายงานข้อมูล	หรือมีการรายงาน	ข้อมูลผิดพลาด
บวบ	393	399	270
ฟักเขียว	221	300	548
ฟักทอง	824	860	1,502
แตงร้าน	191	147	208
แตงกวา	3,886	3,912	7,478
กระเทียม	2,368	2,301	2,835
ต้นหอม (หอมแบ่ง)	3,260	3,455	6,727
หอมแดง	2,201	1,855	2,457
พริกเล็ก	59,261	59,902	37,121
พริกใหญ่	10,412	10,310	6,211
รวม	98,438	99,314	89,506

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร

ตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิตผักของจังหวัดนครราชสีมา ปีการเพาะปลูก 2535

ชนิด	ต้นทุนต่อไร่ (บาท/ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	ราคาผลผลิตต่อ กิโลกรัม (บาท/กก.)	กำไรสุทธิต่อไร่ (บาท/ไร่)	รายได้ต่อไร่ (บาท/ไร่)
ผักกาดหอม	8,817.59	1,459.00	6.21	242.80	9,060.39
หอมแดง	7,748.78	1,318.00	8.00	2,795.22	18,292.78
ข้าวโพดฝักอ่อน	965.53	975.00	2.50	1,771.97	2,737.50
บวบ	4,277.77	664.00	7.45	669.03	4,946.95
ฟักทอง	3,391.13	2,466.00	3.38	4,943.95	8,335.08
ฟักเขียว	3,369.97	1,982.00	2.83	2,239.09	5,609.06
ผักกวางตุ้ง	6,027.63	1,784.00	3.81	769.41	6,797.04
ผักบุ้งจีน	4,497.99	740	3.60	-1,833.99	2,664.00
ผักกาดขาวปลี	12,182.25	2,084.00	6.78	1,947.27	14,129.52
คะน้า	8,642.72	2,016.00	4.84	1,114.72	9,757.44
ผักกาดหัว	6,549.05	1,634.00	4.50	803.95	7,353.00
กะหล่ำดอก	14,395.56	1,834.00	11.62	6,915.52	21,311.08
กะหล่ำปลี	9,840.68	2,264.00	5.76	3,199.96	13,040.64
มะเขือเทศ	1,637.70	1,300.00	3.50	2,912.21	4,649.91
ถั่วฝักยาว	8,065.73	1,095.00	7.54	190.57	8,256.30
แตงกวา	3,677.10	1,892.00	6.69	8,980.38	12,657.48
แตงร้าน	3,311.39	1,475.00	2.00	-361.39	2,950.00
ถั่วลันเตา	15,282.81	2,116.42	10.00	5,881.39	21,164.20
มะเขือยาว	3,872.41	1,452.00	5.90	4,694.39	8,566.80
หอมแบ่ง	9,489.77	1,891.00	10.25	9,892.98	19,382.75
กระเทียม	15,511.85	1,286.00	18.00	7,636.15	23,148.00
มันเทศ	2,630.05	356.86	3.07	-1,534.49	1,095.56
หน่อไม้ฝรั่ง	7,968.19	330.00	18.00	2,028.19	9,996.38
พริกใหญ่	4,064.61	637.00	19.80	8,547.99	12,612.60
พริกเล็ก	4,120.76	253.00	17.02	-185.79	3,934.48
แตงโม	2,696.76	3,057.00	3.67	8,522.43	11,219.19
เผือกหอม	5,804.88	1,138.00	4.60	-570.08	5,234.80
ข้าวโพดรับประทาน	4,403.50	1,375.00	5.00	2,471.50	6,875.00
ผักสด					
มะละกอ	2,060.37	2,769.00	3.57	7,824.96	9,882.33
พริกไทย	20,153.35	300.00	35.83	-9,704.35	10,749.00

ที่มา : สำนักงานเขตเกษตรเศรษฐกิจที่ 6 จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 6 สรุปยอดจำนวนผัก-ผลไม้ต่อวัน/ตัน ที่เข้าตลาดกลางสุรนคร (วันที่ 4 สิงหาคม 2537)

ลำดับที่	ชนิดผักและผลไม้	จำนวน(ตัน)/วัน
1	ผักคะน้า	51
2	ผักกวางตุ้ง	44
3	ต้นหอม	75
4	ผักชี	5
5	พริกสด	46
6	ถั่วฝักยาว	85
7	กระหล่ำปลี	77
8	ดอกกระหล่ำ	27
9	หัวไชเท้า	15
10	แตงกวา	51
11	มะเขือยาว	28
12	มะเขือเจ้าพระยา	16
13	มะเขือเทศ	64
14	แฟง	44
15	ฟักทอง	56
16	ข้าวโพด	11
17	มะละกอ	32
18	มะนาว	39
19	มะพร้าว	58
20	มันเทศ	41
21	หอม	29
22	กระเทียม	25/1-3 วัน
23	หอมแห้ง	22/1-3 วัน
24	เผือก	17/2-3 วัน
25	พริกแห้ง	17
26	ส้มเขียวหวาน	49
27	แตงโม	29
28	ทุเรียน	33
29	เงาะ	48
30	สับปะรด	33
31	ลำไย	37

ที่มา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุรกัญญา

ตารางที่ 7 ราคาผักที่ Makro วันที่ 20 กรกฎาคม 2537

ลำดับ	สินค้าผัก	บาท/กก.	ลำดับ	สินค้าผัก	บาท/กก.
1	หอมญี่ปุ่น	40	36	แตงกวา	10
2	หน่อไม้หวาน	9	37	มะเขือเปราะ	10
3	ถั่วแขก	25	38	มะระจีน	15
4	พริกยักษ์	91	39	มะเขือเหลือง	18
5	แครอท	49	40	มะเขือม่วง (เล็ก)	14
6	สลัดแก้ว	57	41	มะเขือพวง	19
7	หางหงษ์	17	42	มะเขือเสวย	14
8	ใบเตย	9	43	กระเจียบเขียว	12
9	ผักนึ่งจีน	12	44	ถั่วพู	32
10	ผักกระเฉด/3 กำ	13	45	พริกชี้หนูแดง	28
11	กะหล่ำปลี (สีม่วง)	67	46	พริกชี้หนูเขียว	23
12	หน่อไม้ฝรั่ง	53	47	พริกชี้หนูสวน	25
13	คื่นไช้	20	48	พริกชี้หนูธรรมดา	21
14	ถั่วแระ	16	49	พริกชี้หนูเค็ดก้าน	38
15	กวางตุ้ง	10	50	กระชายฝอย	30
16	ต้นหอม	20	51	จิงฝอย	30
17	ดอกกวางตุ้ง	10	52	ขมิ้นขาว	60
18	ถั่วฝักยาว	16	53	จิงแก่	29
19	ผักนึ่งจีน	11	54	กระชาย	27
20	แขนงกะหล่ำ	30	55	ขมิ้นเหลือง	17
21	ดอกกุ้ยช่าย	37	56	พริกเหลือง	35
22	ผักกาดหอม	12	57	พริกชี้ฟ้าเขียว	35
23	บวบเหลี่ยม	10	58	ข่า	14
24	บวบหอม	12	59	จิงอ่อน	17
25	บวบงู	12	60	จิงยักษ์	75
26	มะเขือยาว	15	61	พริกชี้ฟ้าแดง	17
27	กะหล่ำปลี	12	62	มะม่วงอ่อน	30
28	ผักกาดขาวปลี	16	63	พริกหนุ่ม	24
29	มะระ	13	64	ใบปอแห้ง	42
30	ดอกกะหล่ำ	25	65	หน่อไม้จีน	49
31	บร็อคโคลี่	44	66	ตะไคร้/30 ต้น	8
32	หัวไชเท้า	11	67	ข้าวโพดหวาน	20
33	มะเขือเทศ (สีดา)	23	68	น้ำเต้า	10
34	มะเขือเทศ (ธรรมดา)	19	69	มะกรูด/5 ผล	6
35	แตงร้าน	12	70	ผักเขียว	10

ตารางที่ 7 (ต่อ) ราคาผักที่ Makro วันที่ 20 กรกฎาคม 2537

ลำดับ	สินค้าผัก	บาท/กก.	ลำดับ	สินค้าผัก	บาท/กก.
71	ต้นกระเทียมใหญ่	49.50	87	กวาดุ้งได้หวัน	10
72	ซาลาอี	77	88	ผักชี	49
73	กะหล่ำสีม่วง	87.50	89	ผักชีฝรั่ง	39
74	ชะอม/3 กำ	10	90	ใบคื่นไจ้ (เขียว)	29
75	ใบโหระพา/3 กำ	4.50	91	ฟักทอง	10.50
76	ใบมะกรูด/2 กำ	6	92	ข้าวโพดฝักอ่อน	23
77	สายบัว	14	93	แขนงกะหล่ำ	38
78	รากบัว	70	94	ถั่วแขก	17
79	เห็ดเป่าฮื้อ	48	95	ถั่วลันเตาเล็ก	55
80	ดอกขจร	29	96	ดอกแค	32
81	ดอกคื่นไจ้	37	97	เห็ดหูหนู	20
82	แตงโมอ่อน	14	98	ยอดมะพร้าว	35
83	ใบแมงลัก/3 กำ	7	99	คื่นไจ้ขาว	120
84	ผักกาดขาวแซ	10	100	เห็ดนางรม	34
85	ผักกาดขาวไทย	22	101	ไซโป้ส้ม	14
86	ยอดคะน้า	14	102	ผักคะน้า	10

สถานการณ์ไม้ผลของประเทศไทย

การผลิต

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปลูกไม้ผลได้หลายชนิด ทั้งนี้เพราะมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดหมุนเวียนให้บริโภคกันได้ตลอดปี และหากได้รับการจัดระบบการผลิตที่ดี เชื่อว่า ปริมาณการผลิตจะมีมากพอสำหรับการส่งออก อันเป็นการเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้มากขึ้น และทำรายได้ให้กับชาวสวนได้มากตามไปด้วย

แหล่งผลิต เนื่องจากประเทศไทยมีจำนวนไม้ผลหลากหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดก็จะมีปัจจัยในการเจริญเติบโตแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอุณหภูมิ ความชื้น ความต้องการน้ำและสภาพของดิน จึงทำให้แหล่งผลิตไม้ผลมีการกระจายตัวแตกต่างกันไปตามความต้องการเจริญเติบโตของพืชชนิดนั้น ๆ

พื้นที่ปลูกและผลผลิต เนื่องจากไม้ผลแต่ละชนิดมีปัจจัยในการเจริญเติบโตแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนทำการปลูกไม้ผลแต่ละชนิด ควรทำการศึกษาถึงความต้องการปัจจัยในการเจริญเติบโตของพืชชนิดนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของไม้ผลได้แก่

อุณหภูมิ นอกจากจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชแล้ว อุณหภูมิยังมีผลต่อการออกดอก ติดผลของพืชอีกด้วย ดังนั้น การเลือกพื้นที่ในการปลูกพืชเพื่อประโยชน์ทางการค้าควรเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับพืชชนิดนั้น ๆ เพราะนอกจากอุณหภูมิจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชแล้วอุณหภูมียังเป็นตัวกำหนดจำนวนผลผลิตอีกด้วย

แหล่งน้ำ น้ำเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิต เพราะน้ำเป็นตัวนำเอาธาตุอาหารต่าง ๆ จากดินเข้าสู่พืช ถ้าขาดน้ำ การให้ปุ๋ยต่าง ๆ ที่ใส่ลงไปก็จะไม่เป็นประโยชน์ต่อพืชที่ปลูก ดังนั้นจึงควรเลือกพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อความต้องการของพืชที่ปลูกด้วย

สภาพของดิน ดินที่มีความสมบูรณ์ย่อมเป็นผลกำไรของผู้ที่ได้เป็นเจ้าของ แต่ไม่ได้หมายความว่าดินเลว ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ เพียงแต่จะต้องมีการปรับปรุงสภาพดินให้ดีกว่าเดิม ซึ่งต้องใช้เงินทุนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นสภาพดินที่เหมาะสมควรเป็นสภาพดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ หรือมีการปรับปรุงสภาพดินก่อนปลูกเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การตลาด

การใช้บริโภคภายในประเทศ พบว่าผลผลิตไม้ผลส่วนใหญ่ ยังเป็นที่ต้องการบริโภคภายในประเทศสูง เพราะผลผลิตมีการหมุนเวียนกันออกตลอดปี ตามฤดูกาล จึงทำให้มีความต้องการบริโภคตลอดปีด้วย และเนื่องจากประชาชนในประเทศมีการคิดค้น คัดแปลง และมีการแปรรูปผลผลิตออกมาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย และสามารถเก็บรักษาได้ในระยะเวลาานาน ซึ่งเป็นการสร้างความแปลกใหม่ให้กับผู้บริโภคอยู่เสมอ จึงทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่ล้นตลาด

การส่งออก พบว่าผลไม้ในประเทศมีแนวโน้มในการส่งออกทั้งในรูปแบบผลสด ผลไม้แช่แข็ง และผลไม้กระป๋องเพิ่มสูงขึ้น คือจากปี 2531 มีจำนวนการส่งออกผลไม้สด จำนวน 53,514 ตัน คิดเป็นมูลค่า 636.4 ล้านบาท พอถึงปี 2536 มีการส่งออกผลไม้สดเพิ่มสูงขึ้นเป็น 93,165 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,419 ล้านบาท (สถิติการส่งออกและการนำเข้าสินค้าพืชสวน ปี 2536) โดยผลไม้ที่มีมูลค่าการส่งออกในรูปแบบผลสดมากที่สุดคือ ลำไย และทุเรียน ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศในปี 2536 ได้ถึง 398 และ 379.4 ล้านบาท ตามลำดับ โดยตลาดต่างประเทศที่สำคัญส่วนใหญ่คือประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย ญี่ปุ่น ฮองกง เป็นต้น ส่วนตลาดทางยุโรปยังมีน้อย เพราะการส่งออกยังมีปัญหาในเรื่องของการขนส่งที่ต้องใช้ระยะเวลาานานทำให้ผลผลิตเน่าเสียหาย การบรรจุหีบห่อที่ต้องใช้ต้นทุนสูง และปัญหาที่สำคัญคือในเรื่องของการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของผลผลิตยังทำได้ไม่ดีนัก ซึ่งหากมีมาตรการในการควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน การบรรจุหีบห่อที่เหมาะสม ปลอดภัยตลอดการเดินทางและมีวิธีการรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวให้ไม่เน่าเสียก่อนไปถึงตลาดได้ เชื่อว่าผลไม้ของเมืองไทยน่าจะสามารถขยายตลาดในแถบยุโรปได้ ซึ่งจะทำให้มีการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นด้วย

การสำรวจสถานภาพ และปัญหาระบบการผลิต และปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผักใน จังหวัดนครราชสีมา

พริกเล็กและพริกใหญ่

ได้ทำการสำรวจที่อำเภอขามสะแกแสงและอำเภอดำรงวิทยาคาร

สถานการณ์ทั่วไปของพริก

พริกเป็นผักชนิดหนึ่งที่มีการปลูกกันกว้างไกลในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตร้อน FAO ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตพริกว่า ในปี 2534 พื้นที่เก็บเกี่ยวพริกของโลกรวม 6,921,875 ไร่ ได้ผลผลิตทั้งสิ้น 9,144,990 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,321.12 กก./ไร่ แหล่งผลิตที่สำคัญในเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย เกาหลี และปากีสถาน

สำหรับประเทศไทยนั้น พริกเป็นผักชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันและสำคัญในทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการใช้ประกอบอาหารประจำวัน ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารต่าง ๆ ใช้เป็นส่วนประกอบของ ยารักษาโรคบางชนิด ทั้งนี้เพราะว่าพริกเป็นพืชที่มีคุณค่าทางอาหาร มีสี รสชาติที่ไม่อาจใช้ผลผลิตจาก พืชอื่น ๆ ทดแทนได้ ด้านการผลิตนั้น พริกเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเกษตรกรพืชหนึ่ง กรมส่งเสริมการ เกษตรได้รายงานสถานภาพการผลิตพริกของประเทศไทย ในปี 2535 มีการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก และ เพิ่มผลผลิตโดยมีพื้นที่ผลิตพริก ทั้งพริกใหญ่และพริกเล็กรวม 463,310 ไร่ ผลผลิตรวม 639,981 ตัน เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตรวมกัน ปี 2533 และปี 2534 พบว่า ผลผลิตพริกเพิ่มคิดเป็นร้อยละ 27.8 และ 22.18 ตามลำดับ แหล่งผลิตพริกใหญ่ที่สำคัญได้แก่ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็น ร้อยละ 39.2 และ 38.87 ตามลำดับ ในจังหวัดนครราชสีมาได้มีการปลูกพริกในหลายอำเภอดังแสดงไว้ใน ตารางที่ 8 ซึ่งจะเห็นว่าอำเภอขามสะแกแสงเป็นอำเภอที่มีการปลูกพริกมากที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา

พริกใหญ่ แหล่งปลูกที่สำคัญคือ เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน อุตรดิตถ์ ชัยภูมิ นครราชสีมา เลย และ ราชบุรี เป็นต้น

พริกเล็ก แหล่งปลูกที่สำคัญคือ เชียงใหม่ นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา มุกดาหาร อุบลราชธานี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ศรีสะเกษ ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

พื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวพริก (ฤดูฝน) ปี 39/40 จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 8 แสดงพื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวพริก (ฤดูฝน) ปี 39/40 จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับ	อำเภอ	พริกใหญ่			พริกขีหนูสวน			พริกขีหนูใหญ่		
		พื้นที่ ปลูก ไร่	เก็บ เกี่ยว ไร่	ผลผลิต เฉลี่ย กก./ไร่	พื้นที่ ปลูก ไร่	เก็บ เกี่ยว ไร่	ผลผลิต เฉลี่ย กก./ไร่	พื้นที่ ปลูก ไร่	เก็บเกี่ยว ไร่	ผลผลิต เฉลี่ย กก./ไร่
1	เมือง	-	-	-	185	147	1,237	162	157	1,275
2	คง	-	-	-	-	-	-	100	100	600
3	ครบุรี	-	-	-	443	300	1,808	20	20	800
4	จักราช	163	80	1,687	6	6	505	20	20	1,500
5	โชคชัย	170	170	436	29	24	404	101	101	409
6	ชุมพวง	26	26	799	13	13	720	40	40	620
7	ด่านขุนทด	-	-	-	10	10	540	51,240	48,655	641
8	โนนไทย	1,050	1,050	360	-	-	-	19,122	10,862	540
9	บัวใหญ่	75	75	1,700	-	-	-	-	-	-
10	โนนสูง	1,360	1,360	2,363	-	-	-	135	135	1,177
11	ปักธงชัย	10	10	805	1,324	733	1,451	-	-	-
12	ปากช่อง	339	339	1,000	215	215	1,160	920	920	600
13	พิมาย	3	3	800	-	-	-	-	-	-
14	สีคิ้ว	-	-	-	470	470	893	3,650	1,000	-
15	สูงเนิน	-	-	-	55	55	600	175	175	600
16	ประทาย	25	25	668	-	-	-	-	-	-
17	ห้วยแถลง	104	76	1,257	24	22	2,018	26	26	1,742
18	ขามทะเลสอ	50	5	800	-	-	-	64	57	500
19	ขามสะแกแสง	4,745	4,207	650	-	-	-	6,255	5,255	632
20	เสิงสาง	-	-	-	-	-	-	615	615	499
21	บ้านเหลื่อม	-	-	-	-	-	-	450	450	478
22	หนองบุญมาก	-	-	-	-	-	-	15	15	525
23	แก้งสนามนาง	-	-	-	710	710	1,200	-	-	-
24	โนนแดง	17	17	1,730	-	-	-	8	8	825
25	วังน้ำเขียว	-	-	-	30	30	1,200	90	90	1,200
26	กิ่ง อ.ลำทะเมนชัย	-	-	-	-	10	10	1,480	8	8
27	กิ่ง อ.เทพารักษ์	-	-	-	-	-	-	4,640	4,150	600
28	กิ่ง อ.เมืองยาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	กิ่ง อ.พระทองคำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		8,137	7,488	1,075	3,524	2,745	1,087	87,856	75,509	763

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

สภาพการผลิต

แหล่งปลูกต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ ส่วนใหญ่แล้วมีการปลูกเป็นแหล่งที่ถาวร มีพ่อค้ารับซื้อผลผลิต เข้ารับซื้อผลผลิตเป็นประจำทุกปี และมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้รวบรวมในท้องถิ่นพ่อค้ารับซื้อและเกษตรกร ผู้ผลิต สภาพการผลิต พริกของไทยนั้น อาจแบ่งได้ตามสภาพการเพาะปลูกได้ดังนี้

การปลูกในสภาพไร่ เป็นแหล่งผลิตส่วนใหญ่ของประเทศ แหล่งที่จำเป็นต้องปลูกในสภาพไร่นี้เนื่องจากขาดแหล่งน้ำ ดังนั้น การปลูกจึงต้องอาศัยน้ำฝน พันธุ์พริกที่ใช้ส่วนใหญ่มักทนแล้ง เกษตรกรมักใช้ปุ๋ย สารเร่งการเจริญเติบโตในปริมาณที่จำกัดแต่ขนาดพื้นที่ที่เกษตรกรปลูกพริกนั้น จะมีขนาดใหญ่กว่าการปลูกในสภาพสวน ด้วยสาเหตุที่มีขีดจำกัดหลายประการที่กล่าวแล้ว จึงส่งผลทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่อาจควบคุมปริมาณการผลิต และคุณภาพของผลผลิตให้สม่ำเสมอได้

การปลูกในสภาพสวน เป็นแหล่งที่มีการควบคุมระยะเวลาการปลูก ลักษณะของผลผลิตและปริมาณการผลิตได้ค่อนข้างดี ทั้งนี้เพราะว่าพื้นที่ดังกล่าวมักควบคุมระดับน้ำและวิธีการให้น้ำได้ดี เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณค่อนข้างสูง มีทักษะในการเกษตรกรรม ส่วนค่าใช้จ่ายในด้านแรงงานต่าง ๆ มักสูงกว่าในสภาพไร่

จากการรวบรวมปัญหาการผลิตพริกของคณะกรรมการประสานงานวิจัยและส่งเสริมการเกษตรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาพืช ระหว่างกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) นั้นพบว่า ปัญหาด้านการผลิตพริกมีดังนี้

พันธุ์ พริกชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกนั้น ยังมีความหลากหลาย พริกบางชนิดให้ลักษณะผลผลิตที่ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด

ด้านการเกษตรกรรม ยังขาดข้อมูลที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรมในแต่ละแหล่ง

ด้านอารักขาพืช พบว่าการปลูกยังจำเป็นต้องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมาก

วิทยาการหลังเก็บเกี่ยวและการแปรรูป พบว่ายังใช้วิธีที่หลากหลายทำให้ได้พริกที่คุณภาพต่ำ

ต้นทุนการผลิต พบว่าต้นทุนการผลิตพริกสูง โดยเฉพาะการใช้สารเคมี และการใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยว

ได้ทำการสำรวจสถานภาพและปัญหาการผลิต และปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของพริกเล็กและพริกใหญ่ที่อำเภอขามสะแกแสง และอำเภอปากช่อง (อำเภอปากช่องอยู่ในข่าวโศกศกก่อน)

สภาพทั่วไปของอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมา

อำเภอขามสะแกแสงเป็นอำเภอที่ 19 ในจำนวน 22 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา เดิมฐานะเป็นตำบลขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2511 และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2516 ซึ่งมีประวัติการแบ่งแยกตำบล ดังแผนที่แสดงที่ตั้ง อาณาเขต และเส้นทางคมนาคม

ที่ตั้ง

อำเภอขามสะแกแสงตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร

การคมนาคม

การคมนาคมระหว่างจังหวัดและอำเภอโดยรถยนต์เป็นถนนลาดยางเข้าถึงอำเภอขามสะแกแสงได้ 2 เส้นทางคือ

เส้นทางที่ 1 แยกจากถนนมิตรภาพด้านอำเภอโนนสูงที่บ้านคอนทราย ผ่านตลอด ที่ว่าการอำเภอโนนสูง ระยะทาง 30 กิโลเมตร รวมระยะทางจากจังหวัดถึงอำเภอประมาณ 57 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 2 แยกจากถนนสุรนารายณ์ (สายนครราชสีมา-ชัยภูมิ) ที่กิโลเมตรที่ 30 ด้านอำเภอโนนไทย ระยะทาง 21 กิโลเมตร รวมระยะทางจากจังหวัดอำเภอประมาณ 51 กิโลเมตร

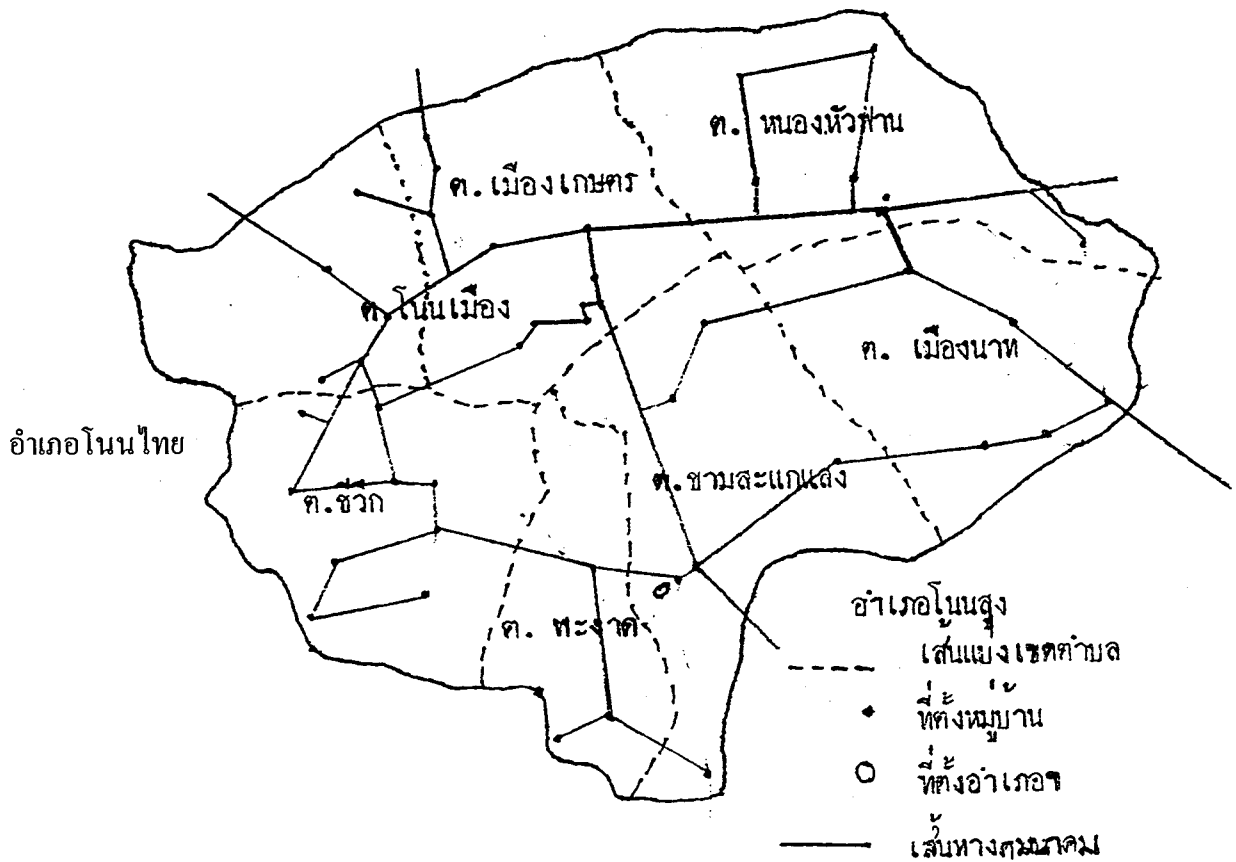
การคมนาคมระหว่างตำบลหมู่บ้านมีถนนลาดยาง (ถนนหลวง) ตัดผ่านตำบลพะวงด ตำบลขามสะแกแสง ตำบลเมืองเกษตร และตำบลหนองหัวฟาน ไปสู่เขตอำเภอกอง จังหวัดนครราชสีมา และถนนลาดยางจากตำบลเมืองเกษตรเข้าสู่บ้านโนนเมือง ตำบลโนนเมือง

ถนนลูกรังมาตรฐาน รพช. สายสำคัญตัดผ่านตำบลเมืองนาท ตำบลหนองหัวฟาน ตำบลโนนเมือง และตำบลชีวี

ถนนลูกรังเชื่อมติดต่อกันทุกหมู่บ้าน บางแห่งเป็นถนนหินคลุก สภาพผิวถนนเป็นหลุม บ่อ และโคลนในฤดูฝน บางหมู่บ้านการสัญจรไปมาลำบากมาก โดยเฉพาะบ้านหัวบึง หนองโพธิ์ คอนสามัคคี และ

หนองขาคิม ต.ชีวิค บ้านหนองบน ต.พะงาด บ้านหนองกกไม้พอก หนองทุเรียน ต.โนนเมือง และ บ้านหนองไผ่ ต.เมืองเกษตร เป็นต้น แผนที่ข้างล่างนี้แสดงเส้นทางคมนาคมของอำเภอ

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้ง อาณาเขต และเส้นทางคมนาคม ของอำเภอลำทะเมนชัย

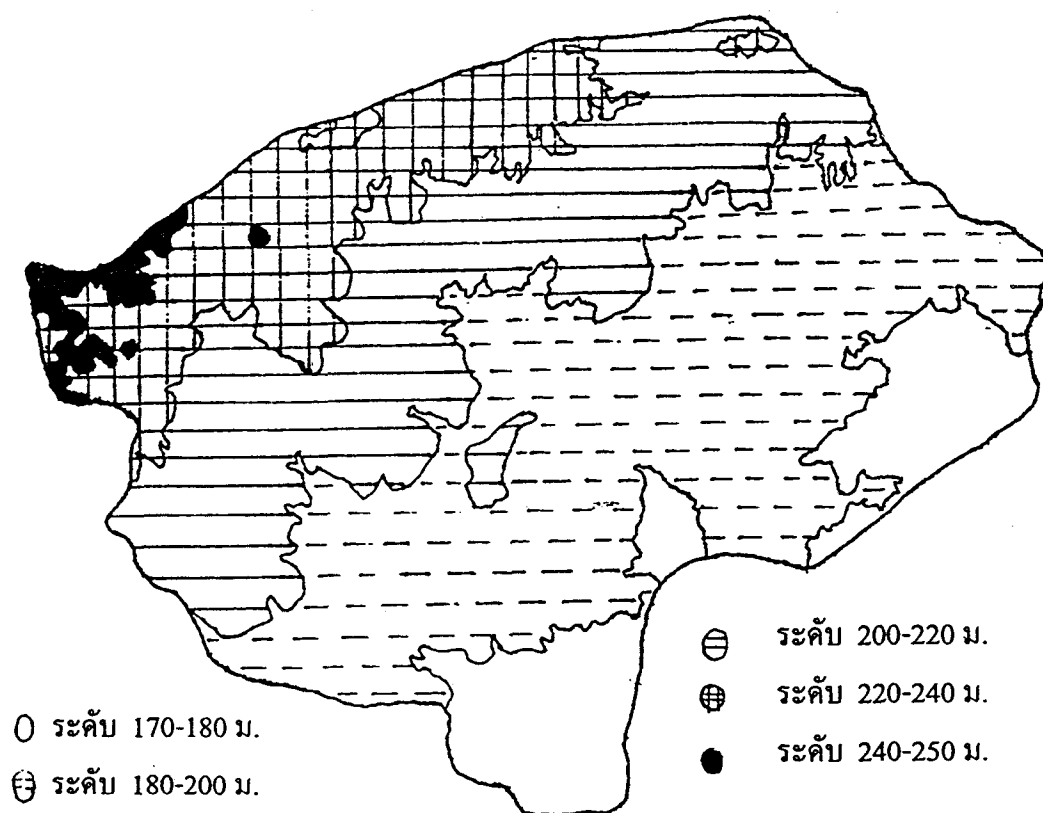
การปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 63 หมู่บ้าน

มีสภาภิบาลตำบล 2 แห่ง ดังนี้

1. ตำบลขามสะแกแสง 12 หมู่บ้าน มีสภาภิบาล 1 แห่ง จำนวน 3 หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองหัวฟาน 8 หมู่บ้าน มีสภาภิบาล 1 แห่ง จำนวน 3 หมู่บ้าน
3. ตำบลพะวงด 9 หมู่บ้าน
4. ตำบลเมืองนาท 9 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านอยู่ในเขตสภาภิบาลหนองหัวฟาน 1 หมู่บ้าน
5. ตำบลชีวิ๊ก 10 หมู่บ้าน
6. ตำบลโนนเมือง 8 หมู่บ้าน
7. ตำบลเมืองเกษตร 7 หมู่บ้าน

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงการจัดพื้นที่ระดับเส้นความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

อำเภอขามสะแกแสง ตั้งอยู่ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 170 เมตร ถึง 250 เมตร โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประมาณ 180-200 เมตร จากการจัดพื้นที่ตามระดับเส้นความสูง จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีความลาดเทจากด้านทิศเหนือไปสู่ทิศใต้ของพื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นทางตอนทิศเหนือและพื้นที่ราบในตอนกลาง ถึงตอนใต้ของพื้นที่ ซึ่งมีระดับความสูงต่างจากจุดสูงสุดถึงต่ำสุดประมาณ 80 เมตร

การประกอบอาชีพหลักของประชากร

ตารางที่ 9 แสดงการประกอบอาชีพหลักของประชากร

ตำบล	ครัวเรือน			ประเภทอาชีพ					
	ทั้งหมด	การเกษตร	%	รับจ้าง	%	ค้าขาย	%	อื่น ๆ	%
ขามสะแกแสง	2,189	2,020	92	101	5	36	2	32	1
โนนเมือง	646	625	97	16	2	5	1	-	-
เมืองนาท	980	901	91	36	3	21	2	19	1.93
ชีวิ๊ก	870	833	96	37	4	38	-	-	-
พะวงด	831	789	95	24	3	12	1	6	1
หนองหัวฟาน	1,175	1,057	89	65	6	29	3	24	2
เมืองเกษตร	624	611	97	3	1	6	13	4	4
รวม	7,315	6,836	93	282	4	147	2	85	1

การประกอบอาชีพ

ประชากรร้อยละ 93 ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้แก่ การทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป และเกษตรกรเหล่านี้จะใช้เวลาว่างจากกิจกรรมการเกษตรรับจ้างทั่วไป ได้แก่ งานก่อสร้าง และงานในภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพรอง โดยมีเกษตรกรที่ยึดอาชีพรับจ้างอย่างเดียวร้อยละ 4 และค้าขายร้อยละ 2

ประชากร

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนประชากร เป็นรายตำบล

ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร			จำนวนประชากรเฉลี่ย		ประชากรวันแรงงานเฉลี่ย	
	ทั้งหมด	ทั้งหมด	%	ทั้งหมด	คน/คร.	คน	คน/คร.
ขามสะแกแสง	2,184	2,020	92	9,666	4	5,001	2
โนนเมือง	646	625	97	2,897	4	1,690	2
เมืองนาท	980	901	91	4,787	4	2,508	3
ชีวิ๊ก	870	833	96	4,132	5	2,593	3
พะวงด	831	789	95	4,019	5	2,966	4
หนองหัวฟาน	1,175	1,057	90	7,432	6	4,112	3
เมืองเกษตร	624	611	82	2,988	5	1,891	3
รวม	7,315	6,836	93	35,971	4	20,761	3

แหล่งที่มา กชช. 2 ค. ปี 2537

การศึกษาของประชากร

ตารางที่ 11 แสดงการศึกษาของประชากรในตำบล

ตำบล	ระดับการศึกษา			สถานศึกษา		
	ภาคบังคับ	มัธยม	สูงกว่ามัธยม	สปช.	มัธยม	วัด
ขามสะแกแสง	1,117	555	130	5	1	7
โนนเมือง	1,680	106	33	4	-	4
เมืองนาท	2,987	381	138	4	-	7
ชีวิ๊ก	2,955	74	44	5	-	3
พะงาด	8,814	156	98	2	-	2
หนองหัวฟาน	6,637	299	148	5	-	6
เมืองเกษตร	1,444	136	137	4	-	4
รวม	19,634	1,707	728	31	1	33

ศาสนา

อำเภอขามสะแกแสงมีวัดอยู่จำนวน 33 วัด ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีการประกอบกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ โดยก่อนปีเก่า 1 วันทำพิธีเรียกขวัญนาถซึ่งอยู่ประมาณ 6-8 และเรียกขวัญข้าวในช่วงเดือน 11 และเรียกขวัญข้าวขึ้นยุ้งฉางในช่วงเดือน 3 ข้างขึ้น จึงจะนำข้าวออกจากยุ้งฉางได้

สาธารณูปโภคของตำบลต่าง ๆ อำเภอขามสะแกแสง

ตารางที่ 12 แสดงการสาธารณูปโภคของตำบลต่าง ๆ ของอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

ตำบล	ไฟฟ้า	ประปา	โทรศัพท์	หอกระจายข่าว	ที่อ่านหนังสือพิมพ์	ช่างสำรวจพันธุ์ข้าว	สถานีอนามัย	ร้านค้า	สกต.	กองทุนยา
ขามสะแกแสง	12	2	4	12	10	1	1	36	1	3
โนนเมือง	8	2	1	8	8	4	1	5	-	3
เมืองนาท	9	2	-	10	8	5	1	32	-	-
ชีวิ๊ก	10	2	-	10	8	5	1	38	-	10
พะวงด	9	-	3	9	9	5	1	12	-	-
หนองหัวฟาน	8	2	3	7	8	6	1	45	1	8
เมืองเกษตร	7	3	-	7	7	5	1	82	-	7
รวม	63	13	11	62	59	27	7	252	2	51

* หน่วยเป็นจำนวน

ปริมาณพื้นที่เฉลี่ยต่อประชากรทั้งหมดเป็นรายตำบล

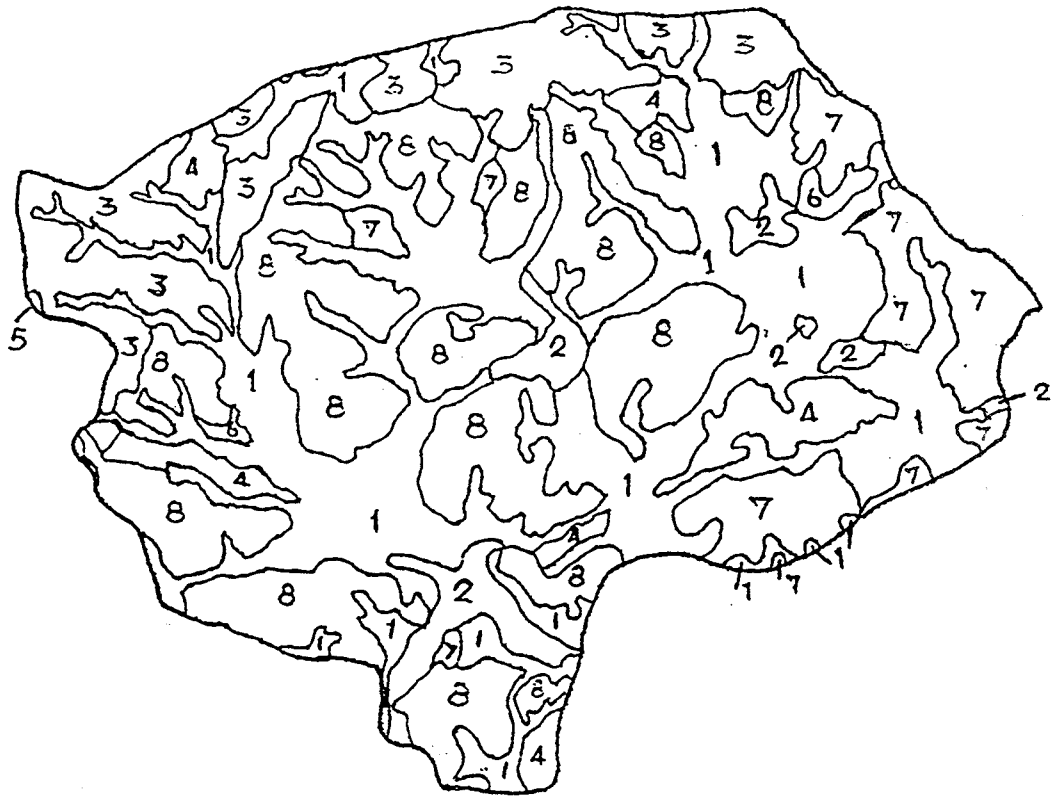
ตารางที่ 18 แสดงปริมาณพื้นที่เฉลี่ยต่อประชากรทั้งหมดเป็นรายตำบล

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด		พื้นที่การเกษตรเฉลี่ย		พื้นที่ทำนาเฉลี่ย		พื้นที่พืชไร่เฉลี่ย		พื้นที่พืชผักเฉลี่ย	
	ครัวเรือน (ไร่)	คน	ครัวเรือน (ไร่)	คน	ครัวเรือน (ไร่)	คน	ครัวเรือน (ไร่)	คน	ครัวเรือน (ไร่)	คน
ขามสะแกแสง	19.6	4.2	18.6	4.0	13.0	2.8	4.7	1.0	0.6	0.1
โนนเมือง	34.9	7.1	29.9	6.1	18.9	3.9	9.8	2.0	0.5	0.1
เมืองนาท	23.5	4.6	21.2	4.1	19.8	3.8	1	0.1	0.2	0.1
ศรีวิภ	26.4	5.6	22.1	4.6	13.8	2.6	7.2	1.5	0.5	0.1
พะวงด	21.0	8.6	19.8	5.3	14.1	3.7	7.4	1.5	0.6	0.1
หนองหัวฟาน	29.1	5.1	27.1	4.8	20.4	3.6	6	1.0	0.5	0.1
รวม	28.6	5.3	25.7	4.8	18.3	3.4	6.4	1.2	0.6	0.1

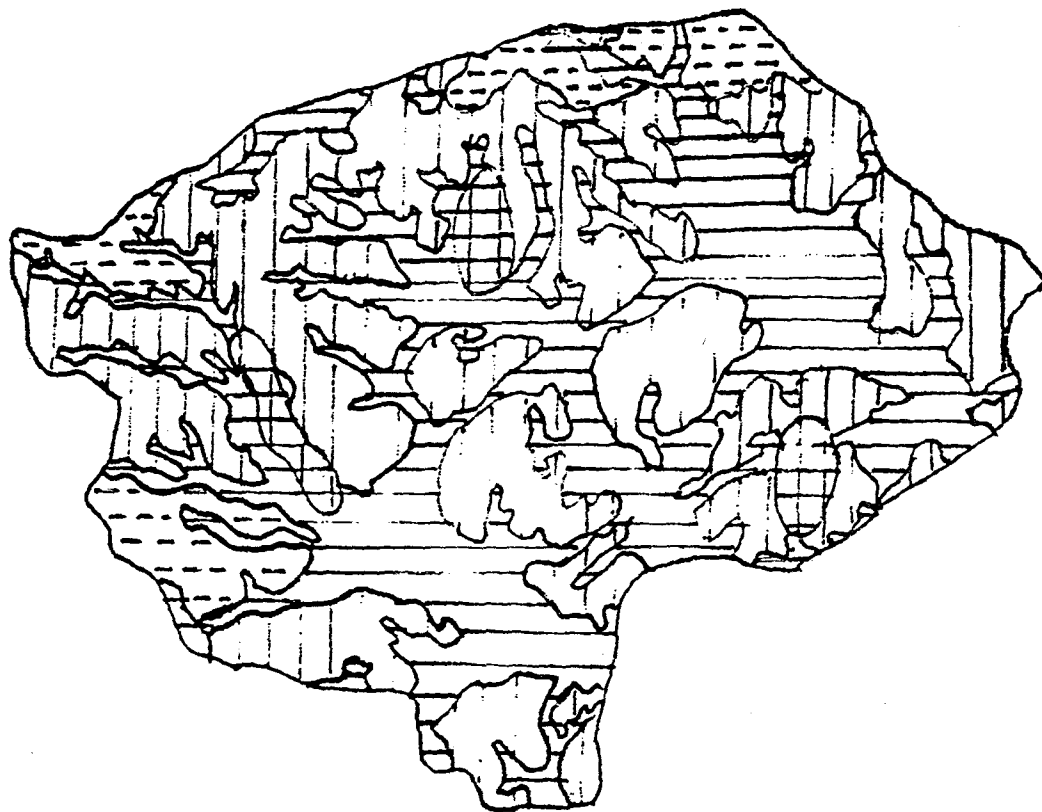
ลักษณะทางกายภาพ

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงสภาพและคุณสมบัติของดิน

- 1 ดินมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน
- 2 ดินมีคราบเกลือปรากฏบนผิวดิน
- 3 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 4 ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ/การระบายน้ำไม่ดี
- 5 สภาพพื้นที่ลาดชัน
- 6 ดินมีสภาพเป็นด่าง มีกรวด ลูกรังสูง เศษหินปน
- 7 ดินมีการระบายน้ำไม่ดี
- 8 ดินดี

ภาพที่ 4 แผนที่ แสดงศักยภาพของพื้นที่ต่อการปลูกพืช

สัญลักษณ์

ไม้ผล 7195 ไร่

นาข้าว 78097 ไร่

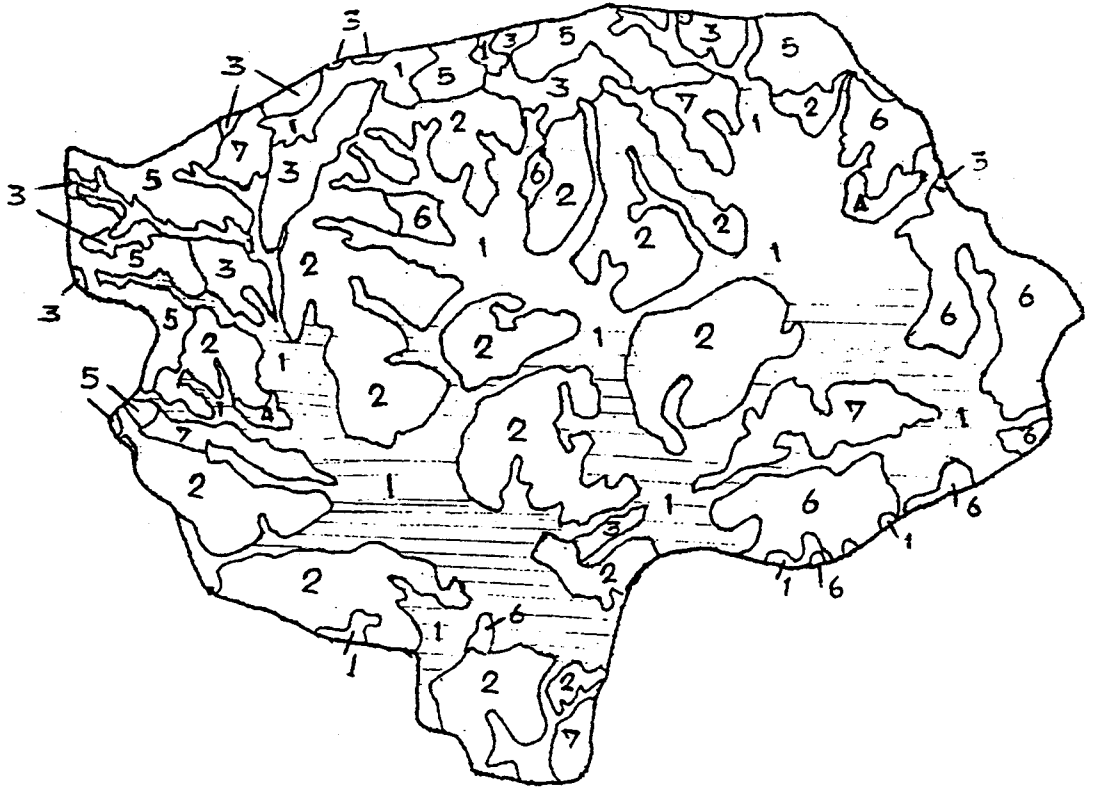

พืชไร่ 98430 ไร่

เขตการส่งเสริมการทำนาสวน 7600 ไร่

ภาพที่ 5 แผนที่แสดงความเหมาะสมของดินต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ

1	ข้าว	2	พืชไร่ ไม้ผล
3	มะม่วง มะขาม พืชไร่	5	ไม่ใช้งาน
4	ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ ฝ้าย งา ข้าว	6	ถั่วเหลือง อ้อย หอ
7	พืชไร่ ยกเว้นมันสำปะหลัง		มะม่วง มะขาม

ศักยภาพของพื้นที่ในการปลูกพืชเศรษฐกิจฤดูฝน

จากข้อมูลด้านสมรรถนะของดินต่อการปลูกพืช แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ ปริมาณน้ำฝน และการกระจายตัวของฝน พบว่าส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งเดียวกันสามารถปลูกพืชในฤดูฝนได้หลายชนิด ซึ่งมีทั้งพืชที่เกษตรกรปลูกอยู่แล้ว และพืชที่น่าจะเป็นพืชความหวังใหม่ ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ฝ้าย งา และไม้ผล

สภาพภูมิอากาศ

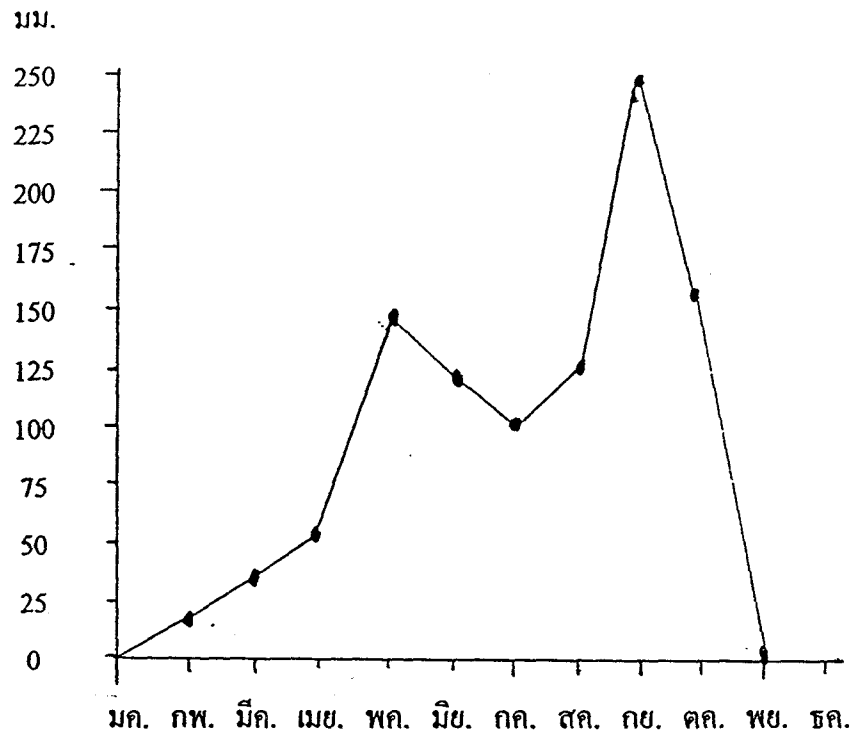
สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูคือ ฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัดในช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน สภาพท้องฟ้าโปร่ง ฤดูฝนมีฝนมากในเดือนกันยายน และทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ส่วนฤดูหนาวไม่หนาวจัด

ตารางที่ 14 ปฏิทินการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ชนิดพืช	เดือน												
	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	
ข้าวนาปี													
มันสำปะหลัง													
ปอแก้ว													
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
พริก													
ถั่วลิสงก่อนข้าว													

- ปลูก
- ดูแลรักษา
- เก็บเกี่ยว

ภาพที่ 6 แสดงปริมาณฝนตกเป็นรายเดือนเฉลี่ย 10 ปี (2528-2537)

ตารางที่ 15 แสดงการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอขามสะแกแสง

ตำบล	ข้าวนาปี			พริก			มันสำปะหลัง			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			ปอแก้ว		
	ไร่	ผลผลิต กก./ไร่	ราย	ไร่	ผลผลิต กก./ไร่	ราย	ไร่	ผลผลิต กก./ไร่	ราย	ไร่	ผลผลิต กก./ไร่	ราย	ไร่	ผลผลิต กก./ไร่	ราย
ขามสะแกแสง	22,354	317	1,266	2,067	371	852	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ในเมือง	11,435	292	501	1,367	152	410	4,272	1,920	299	1,049	243	120	142	156	30
เมืองนาทา	19,733	310	901	80	145	210	-	-	-	24	250	8	50	120	18
ชีวิ๊ก	14,551	295	688	2,098	157	495	2,718	1,925	175	2,295	259	226	388	125	79
พะวงด	10,838	340	586	1,300	220	378	100	1,933	10	600	320	60	650	230	120
หนองหัวพาน	21,550	321	1,057	175	195	373	400	1,700	74	150	266	24	161	208	35
เมืองเกษตร	9,810	350	513	1,770	280	521	1,236	1,800	94	81	350	33	124	210	61
รวม	110,221	318	5,512	8,857	210	3,239	8,726	1,855	582	4,199	290	471	1,575	175	343

ระบบการผลิตพริก

การปลูกพริก โดยทั่ว ๆ ไป มีการปลูกกันมากเฉลี่ยรายละประมาณ 3 ไร่ เกษตรกรมีความชำนาญในการปลูกและดูแลรักษาใช้พื้นที่ปลูกซ้ำที่เดิมและประจำทุกปีไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียนจึงทำให้พริกเกิดโรคและมีแมลงมาก ซึ่งจะเป็นปัญหาสำคัญในอนาคต มีการปลูกพริกหลายชนิด พันธุ์ในพื้นที่ใกล้เคียงกันทำให้เกิดการผสมข้ามพันธุ์ คุณภาพจึงไม่ตรงตามพันธุ์ประกอบกับในช่วง 2 ปีที่ผ่านมามีฝนตกน้อยในช่วงปลายฤดูจึงทำให้ผลผลิตพริกต่ำ

การผลิตพริก

ระบบการผลิตของเกษตรกรอำเภอขามสะแกแสงที่ออกสำรวจ

เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความเหมาะสม เกษตรกรมีประสบการณ์ ผลตอบแทนดีกว่าพืชไร่หลายชนิด และสามารถทนแล้งได้ดี พริกจึงจัดได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในเขตอำเภอขามสะแกแสงเป็นอันดับที่สอง รองจากการผลิตข้าว จากสถิติข้อมูลการผลิตพริกของตำบลนี้ซึ่งมีการปลูกมากที่สุดของอำเภอ โดยมีเกษตรกรปลูกพริกทั้งสิ้น 852 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 2,967 ไร่ เฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ไร่ เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความเหมาะสม เกษตรกรมีประสบการณ์ ผลตอบแทนดีกว่าพืชไร่หลายชนิด และสามารถทนแล้งได้ดี โดยมีสภาพการผลิตดังนี้

พันธุ์ เกษตรกรนิยมใช้พันธุ์พื้นเมืองคือ พันธุ์บ้านขาม มีลักษณะเมล็ดใหญ่เก็บง่าย ด้านทานโรคดี ผลผลิตต่อไร่สูง ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการทดสอบพันธุ์ใหม่ ๆ โดยมีการปลูกพริกพันธุ์หัวเรือ จินดา ยอดสน บางช้าง และพันธุ์พริกคุ้ม เนื่องจากแนวโน้มทางด้านราคาและตลาดคงใจ โดยมีเปอร์เซ็นต์การปลูกพริกพันธุ์พื้นเมือง (บ้านขาม) ประมาณ 70% และมีการปลูกพริกพันธุ์หัวเรือ ยอดสน บางช้าง และพันธุ์พริกคุ้ม ประมาณ 30% ของพื้นที่การผลิตพริก

การปลูก เกษตรกรจะเริ่มเพาะกล้าในช่วงเดือนเมษายน และจะเริ่มปลูกประมาณเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปี โดยใช้ระยะปลูกระหว่างคัน - แถว ประมาณ 50-80 เซนติเมตร หลุมละ 2-3 ต้น

การใช้ปุ๋ย เกษตรกรใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และปุ๋ยมูลสัตว์ อัตราประมาณ 10-20 กก./ไร่ ศัตรูที่สำคัญของพริกได้แก่ เพลี้ยต่าง ๆ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะหันมาพึ่งทางราชการมากกว่าที่จะจัดหาซื้อยาเอง ผลผลิตเฉลี่ยน้ำหนักพริกแห้งประมาณ 200-250 กก./ไร่

การตลาด เกษตรกรจะจำหน่ายพริกไปเรื่อย ๆ เมื่อพริกเริ่มเก็บเกี่ยวได้ เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ รัศดำ โดยมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสถานที่ผลิต ราคาที่เกษตรกรจำหน่ายได้เฉลี่ย 25-30 กก./ไร่ (พริกแห้ง) และมีเกษตรกรบางส่วน ซึ่งก็เป็นส่วนน้อยของตำบลที่ไม่เคียดร้อนทางการเงิน จะเก็บพริกแห้งไว้เพื่อรอราคาที่ดีพอใจ

สภาพทางด้านเศรษฐกิจ

รายได้

รายได้ของประชากรส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการปลูกข้าว รองมาได้แก่ การผลิตพริก ซึ่งประชากรมีรายได้เฉลี่ยจากการผลิตด้านการเกษตรโดยไม่รวมกิจการเลี้ยงสัตว์และไม่หักต้นทุนการผลิต ครัวเรือนละประมาณ 28,570 บาท/ปี หรือ 6,195 บาท/คน/ปี

รายได้นอกภาคเกษตรกรจะได้อาจจากการรับจ้างในงานก่อสร้าง และส่งบุตรหลานไปทำงานในโรงงานต่างจังหวัด

แรงงาน

มีประชากรจัดเป็นแรงงานเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่จะอพยพไปทำงานต่างถิ่นเมื่อถึงฤดูกาลผลิตพืชแรงงานเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะกลับมาประกอบกิจกรรมแล้วกลับไปรับจ้างใหม่ ส่วนแรงงานที่ไม่กลับมา จะส่งเงินมาให้ทางบ้านจ้างแรงงานประกอบกิจกรรม ในอัตราค่าจ้างแรงงานการเกษตรประมาณ 70-80 บาท/คน/วัน

แหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุนในพื้นที่ของเกษตรกรจะได้อาจจากสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ ธกส. และพ่อค้านายทุนท้องถิ่น

การตลาดและวิธีการตลาด

มีพ่อค้ารับซื้อพริกในตลาดประจำอำเภอ และพ่อค้าจากต่างถิ่นเข้าไปรับซื้อผลผลิตในหมู่บ้านต่าง ๆ

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร

ต้องผลิตข้าวไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน จึงต้องใช้พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว ผลิตข้าว ซึ่งได้ผลไม่คุ้มกับการลงทุน

ขาดเงินทุนในการผลิต โดยเฉพาะการจัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ภาวะหนี้สิน ทั้งในและนอกระบบทำให้เกษตรกรต้องหมุนเวียนหนี้สินจึงขาดเงินทุน และหลักทรัพย์ติดจำนองตลาดไป

มีที่ดินทำการเกษตรน้อย ในขณะที่ต้องทำกิจกรรมเกษตรที่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติและราคาผลผลิต

ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ทำกินเนื่องจากผู้ปกครองยังไม่โอนกรรมสิทธิ์

บุตรหลานไปทำงานต่างถิ่น ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานคน

มีกิจกรรมการผลิตการเกษตรเพียงอย่างเดียวในรอบ 1 ปี

ไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มกันผลิตและจำหน่าย

สรุปปัญหาของการปลูกพริกที่อำเภอขามสะแกแสงและอำเภอบำเหน็จณรงค์

การปลูกพริกของเกษตรกรอำเภอบำเหน็จณรงค์ จะปลูกพริกขี้นหนูเพื่อขายสดโดยจะรอจนกว่าจะมีพ่อค้ามารับ จึงจะทำการเก็บ ถ้าขายไม่หมดจะนำไปตากแห้งไว้รับประทานเอง ส่วนเกษตรกรอำเภอขามสะแกแสงจะปลูกเพื่อทำพริกแห้ง พันธุ์ที่ปลูกได้แก่ พันธุ์ยอดสน พันธุ์บางช้าง (พริกแกง) พริกหลอด และพริกบ้านขาม ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวจึงมีมากคือ จะทำการเก็บพริกที่สุกสีแดงสดสม่ำเสมอหรือเก็บแล้วนำมากองไว้เพื่อให้สุกแดงสม่ำเสมอ แล้วนำมาลวก นึ่งหรือย่าง เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงสี การเห้มน้ห็น และเห้มน้อบในพริกแห้ง แต่เกษตรกรบางรายในตำบลขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง จะไม่ลวกเพราะจะทำให้พริกจืด ไม่เผ็ด หลังจากนั้นจะนำมาตากให้แห้ง ถ้าแดดดีตาก 3-4 แดด ต้องระวังไม่ให้ถูกฝนหรือน้ำค้าง เมื่อแห้งดีแล้วจะบรรจุในถุงป่านเก็บไว้ในที่แห้งเพื่อรอการขาย ซึ่งถ้าเกษตรกรไม่เดือดร้อนเรื่องเงินก็สามารถรอการขาย ทำให้เกษตรกรสามารถเก็บไปขายตอนที่พริกมีราคาดีได้

ในด้านการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บนั้น ส่วนใหญ่จะจ้างคนงาน อาจจะจ้างเป็นบางขั้นตอนคือ ตั้งแต่เพาะกล้าจนถึงเก็บเกี่ยว การเพาะกล้า ผู้รับจ้างจะปลูก ดูแลรักษาและรดน้ำให้ แต่เมล็ดพันธุ์และปุ๋ยเกษตรกรจะเป็นผู้ออกเอง ค่าจ้างคิดตามความยาวของพื้นที่ วาละ 30 บาท ความกว้างประมาณ 1 เมตร การเตรียมดินจะเตรียม 2-3 ครั้ง คือ ไถ พรวน และยกร่อง ค่าจ้างรถไถใหญ่ 100-150 บาท/ไร่ โดยจะจ้างไถแค่ครั้งเดียว แล้วมีรถไถเดินตามสำหรับพรวนและยกร่องเอง การปลูก ระยะปลูก 40-50 เซนติเมตร ปลูกหลุมละ 3 ต้น

การให้น้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จะรอน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ไม่มีแหล่งน้ำ ถ้าฝนไม่ตกหรือตกมากเกินไป ก็จะทำให้ผลผลิตเสียหาย ในระยะที่เป็นกล้าจะต้องรดน้ำทุกวัน ถ้าฝนไม่ตกต้องช้อน้ำจากรถเข็น

ใส่ปุ๋ย จะใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 และ 16-20-0 ใส่ 2-3 ครั้ง คือระยะกล้าหลังย้ายปลูก 1 เดือน และก่อนออกดอก

การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จะใช้เมื่อพบโรคและแมลงเข้าทำลาย บางครั้งอาจผสมกับฮอร์โมน เพื่อเร่งการเจริญเติบโต สารเคมีที่ใช้เช่น โพรคอน ฟอสคริน เป็นต้น

การทำร่น จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ในระยะแรก ขณะพริกยังเล็กอยู่ ถ้าฝนตกมาก วัชพืชราก็จะขึ้นเร็ว อาจทำเดือนละ 2-4 ครั้ง ในช่วงก่อนการเก็บเกี่ยวควรฉีดยาฆ่าหญ้าให้แปลง สะอาด เพราะพริกอาจตกหล่นลงพื้น ถ้าแปลงรกจะเก็บได้ลำบาก ทำให้สูญเสียผลผลิตไป

ปัญหาที่พบแบ่งได้ดังนี้

ปัญหาการผลิต

ในการผลิตพริกนั้น ปัญหาที่พบโดยทั่วไปได้แก่ ปัญหาเรื่องน้ำ ปัญหาเรื่องโรคและแมลงและปัญหาเรื่องราคา ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเพื่อการปลูกของเกษตรกร

น้ำ การปลูกพริกของเกษตรกร อ.ขามสะแกแสง และอ.ปากช่องนั้น จะไม่รดน้ำ รอน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่มีความแน่นอน บางปีฝนแล้ง บางปีน้ำท่วม ทำให้ไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ ถ้าฝนแล้งจะทำให้ไม่ติดผลหรือติดผลน้อย ดอกร่วง อาจช่วยโดยการใส่วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ดินถั่ว เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินแล้ว ยังป้องกันวัชพืชและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ดินได้อีกด้วย ถ้าฝนตกมากเกินไป ทำให้ความชื้นสูง อาจเป็นสาเหตุทำให้โรคและแมลงเข้าทำลายได้

โรคและแมลง ที่พบมากได้แก่ โรคยอดหงิก ใบด่าง โรคแอนแทรคโนสและผลเน่า (โรคกุ้งแห้ง) เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไฟ ไรแดง ซึ่งทำให้ต้นพริกได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก อาจไม่ได้ผลผลิตเลยถ้าระบาดมาก

ราคา การขายผลผลิตของเกษตรกร มักจะมีพ่อค้ามารับซื้อที่บ้าน ราคาไม่แน่นอนขึ้นกับพ่อค้า แต่พริกแห้ง สามารถเก็บไว้รอราคาได้ ถ้าเกษตรกรยังไม่เดือดร้อนเรื่องเงิน ก็สามารถรอให้ราคาสูง แต่เกษตรกรบางรายต้องกู้เงิน ธกส. จึงต้องรีบขายในช่วงกลางฤดู เพื่อนำเงินไปชำระหนี้

ปัญหาแรงงาน การปลูกพริกต้องอาศัยแรงงานเป็นอย่างมากในการปลูก การดูแลรักษา ตลอดจนเก็บเกี่ยว ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะช่วยกันทำภายในครอบครัว แต่บุตรมักไปทำงานที่อื่น ทำให้ไม่มีผู้ช่วย จึงต้องจ้างคนงาน ซึ่งคนงานในปัจจุบันนี้หาได้ยากมาก เพราะมักไปทำงานในโรงงาน และค่าจ้างแรงงานค่อนข้างสูง โดยจ้างได้ไร่ละ 100-140 บาท จ้างเก็บกิโลกรัมละ 2-5 บาท ค่าจ้างรายวัน 100-140 บาท ทำให้เกษตรกรก่อนต้องลงทุนในส่วนนี้ค่อนข้างสูง

ปุ๋ย การปลูกพริกเพื่อให้ได้ผลผลิตดีนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ปุ๋ยเพราะธาตุอาหารในดินอาจมีไม่เพียงพอ เกษตรกรมักจะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้มีผลเสียต่อดินในภายหลังได้ การปลูกพริกของอ.ขามสะแกแสงและอ.ปากช่องนั้น มักจะใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และ 16-20-0 ปริมาณการใช้ไม่แน่นอน ขึ้นกับปริมาณฝน ราคาปุ๋ยในปัจจุบันค่อนข้างสูง คือประมาณ 300-400 บาทต่อบultos ถ้าใส่ปุ๋ยมากจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และทำให้ดินเสื่อมคุณภาพเร็วขึ้น

ยากำจัดศัตรูพืช เกษตรกรจะมีปัญหามากในเรื่องโรคใบหงิก ซึ่งเป็นแล้ว จะแก้ไขไม่ได้ แต่อาจป้องกันไม่ให้ระบาดมากขึ้นได้ เกษตรกรจะใช้ยาหลายชนิดในการป้องกันกำจัด เมื่อมีตัวยาใหม่ ๆ มากี่มักจะลองใช้อยู่เสมอ การฉีดพ่นแต่ละครั้งราคาประมาณ 200 บาท ถ้าฉีดหลายครั้งก็จะเสียค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น ต้องหมั่นดูแลสม่ำเสมอ ถ้าพบต้องรีบป้องกันกำจัดเพื่อไม่ให้ระบาดมาก

สรุปปัญหาโดยทั่ว ๆ ไปของการปลูกพริก

เกิดโรคและแมลงเพราะใช้พื้นที่ปลูกติดต่อกันมานานหลายปี

เกิดการผสมข้ามพันธุ์เพราะปลูกพริกหลายชนิดหลายพันธุ์ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

ขาดธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต

ผลผลิตต่ำเพราะประสบกับสภาวะฝนทิ้งช่วง

คุณภาพพริกแห้งต่ำเพราะ สถานที่ตากพริกไม่เหมาะสม ไม่มีการคัดแยกคุณภาพพริกก่อนตากและหลังตาก เกิดฝนตกในระหว่างตากพริก

ขาดน้ำสำหรับเพาะกล้าพริก

ต้นทุนการผลิตสูง ซึ่งมีเหตุที่สำคัญคือต้องจ้างเพาะกล้าพริกและค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวสูง

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรควรศึกษาถึงแนวโน้มทางการตลาดของพริกเพื่อที่จะได้ไม่ให้เกิดผลผลิตออกมามากเกินความต้องการของตลาด
2. เกษตรกรควรร่วมมือกันจัดตั้งสถาบันหรือองค์กรทางการเกษตรเพื่อจะมีอำนาจต่อรองกับพ่อค้า
3. รัฐบาลควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับปุ๋ยและสารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช
4. รัฐบาลควรเข้ามามีส่วนในการพยุงราคาพริก และควบคุมราคาปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ศักยภาพการผลิต

พริกจัดว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในเขตอำเภอขามสะแกแสง เป็นอันดับสองรองจากข้าว จากสถิติข้อมูลการผลิตพริกของตำบล โดยมีการปลูกพริกทั้งสิ้น 852 ครัวเรือน พื้นที่ปลูก 2,967 ไร่ เฉลี่ยครัวเรือนละ 2 ไร่ ซึ่งเกษตรกรสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงประกอบกับเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกและผลตอบแทนสูงกว่าพืชไร่นาชนิดอื่น ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการผลิต ศักยภาพในการผลิตจึงค่อนข้างดี แต่ศักยภาพในการขยายพื้นที่ปลูกจะลดลงเนื่องจากที่ดินมีราคาแพง เกษตรกรไม่มีที่เป็นของตัวเองและแรงงานในการเกษตรหาได้ยากและมีราคาแพง เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่ขยายพื้นที่ปลูก ได้แสดงแนวทางพัฒนาการผลิตพริกไว้ในตารางที่ 16

แนวทางการพัฒนาการผลิตพริก

ตารางที่ 16 แสดงแนวทางการพัฒนาเกษตรกรอำเภอขามสะแกแสง

ที่	แนวทางการพัฒนา	เหตุผล ทำไมต้องปรับปรุง (Why)	กิจกรรม (What)	วิธีการจะอย่างไร (How)
1	การผลิตพริก	1. ใช้พื้นที่ปลูกพริกในที่ดินซ้ำกันหลายปี มีผลให้ดินขาดอาหารและเกิดโรคแมลงรบกวน	1. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยนขาว 2. ป้องกันและกำจัดโรคแมลง	1. กระตุ้นให้เกษตรกรตระหนักถึงการปรับปรุงบำรุงดิน 2. สนับสนุนการวิเคราะห์ดิน 3. ให้ความรู้เรื่องความต้องการธาตุพริกและการป้องกันกำจัดโรคแมลง
2	คุณภาพพริกแห้ง	1. การเกิดผสมพันธุ์ 2. มีสิ่งเจือปนเพราะการตาก 3. ไม่มีการแยกเมล็ดดี เม็ดเสีย 4. พริกเกิดโรค	1. ควบคุมพื้นที่ปลูกพริกตามชนิดพันธุ์ 2. สร้างโรงอบพริก 3. ฝึกอบรม	1. กระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของพันธุ์พริก 2. สนับสนุนในการจัดหาพันธุ์พริกพันธุ์ดี 3. สนับสนุนในการจัดหาวาสตูโรงอบพริก 4. สนับสนุนโรงอบพริกขนาดใหญ่ (ส่วนรวม) 5. ให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงคุณภาพพริกและความต้องการของตลาด
3	การตลาดพริก	1. ขาดการรวมกันซื้อขาย	1. จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกพริก	1. กระตุ้นให้เห็นความสำคัญ 2. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. สร้างผู้นำกลุ่ม

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ที่	แนวทางการพัฒนา	เหตุผล ที่จำเป็นต้องปรับปรุง (Why)	กิจกรรม (What)	วิธีการจะทำอย่างไร (How)
4	การเพิ่มรายได้และงานทำ	<p>เหตุผล ที่จำเป็นต้องปรับปรุง</p> <ol style="list-style-type: none"> ใช้พื้นที่ปลูกข้าวอย่างเดียว รายได้ต่ำไม่ตลอดปี เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติและราคาผลผลิต ประสบสภาวะฝนทิ้งช่วง พื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการทำนา สภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> จัดไร่นาสวนผสม ปลูกพืชแซมพริก 	<ol style="list-style-type: none"> กระตุ้นให้เกิดความสนใจ สนับสนุนในการจัดหาแหล่งเงินทุนและปัจจัยการผลิต ให้ความรู้
5	การใช้พื้นที่ดิน	<ol style="list-style-type: none"> สภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม <ol style="list-style-type: none"> ใช้พื้นที่ปลูกพืชครั้งเดียวต่อปี ปล่อยพื้นที่ว่างเปล่าก่อนการปลูกพืชหลัก 	<p>จัดระบบการปลูกพืช</p> <ol style="list-style-type: none"> ปลูกถั่วลิสงก่อนทำนา ปลูกทานตะวันก่อนปลูกข้าว โปดเลี้ยงสัตว์ ปลูกข้าว โปดเลี้ยงสัตว์ก่อนทำนา ปลูกปอตากแห้งก่อนการทำนา 	
6	นำที่ดินเพื่อการเกษตร	<ol style="list-style-type: none"> มีการนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ประโยชน์ มีปริมาณน้ำใต้ดินที่มีคุณภาพและปริมาณพอเพียง 	<ol style="list-style-type: none"> เจาะบ่อนบาดาลและสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ เพิ่มกิจกรรมการปลูกพืช รวมกลุ่มผู้ผลิต 	<ol style="list-style-type: none"> กระตุ้นให้เกิดความสนใจ สนับสนุนในการจัดหาเงินทุน เครื่องจักรกล และระบบไฟฟ้าเพื่อการเกษตร แบ่งพื้นที่ใช้ปลูกพืชอื่น ปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช

ถั่วฝักยาว

ได้ทำการสำรวจการปลูกถั่วฝักยาวที่ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง

การปลูกผักของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ในปีเพาะปลูก 2539 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีพื้นที่ปลูกผัก 1,971 ไร่ การกระจายของพื้นที่ปลูกผักในตำบลต่าง ๆ แสดงไว้ในตารางที่ 17 เป็นแบบสรุปข้อมูลพื้นฐานการเกษตรระดับอำเภอ ตำบลหนองยางมีพื้นที่ปลูกผัก 695 ไร่ ซึ่งมีการปลูกถั่วฝักยาวเป็นการค้าในลักษณะคล้ายการปลูกพืชไร่โดยไม่ต้องอาศัยการชลประทานพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในเขตที่ราบ ใกล้เคียงน้ำ

สภาพทั่วไปของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ที่ตั้ง

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมาซึ่งได้แยกตัวออกมาจากอำเภอจักราช ทิศเหนือติดกับอำเภอโนนสูง ทิศใต้ติดกับอำเภอโชคชัย ทิศตะวันออกติดกับอำเภอจักราช และทิศตะวันตกติดกับอำเภอเมือง

เขตการปกครอง

อำเภอเฉลิมพระเกียรติแบ่งออกเป็น 5 ตำบล คือ ตำบลท่าช้าง หนองยาง หนองงูเห่าล้อม พระพุทธ และช้างทอง ดังแผนที่อำเภอในหน้าถัดไป

ประชากร

อำเภอเฉลิมพระเกียรติมีประชากรทั้งหมด 5,764 คน มีจำนวนเกษตรกร 30,103 คน

การคมนาคม

การคมนาคมทางบกมีทางหลวงแผ่นดินผ่าน ทำให้การคมนาคม สะดวก การคมนาคมทางรถไฟมีรถไฟสาย กรุงเทพ-อุบลราชธานีผ่าน ดังแผนที่เส้นทางคมนาคมที่แสดงไว้

ภูมิประเทศ

พื้นที่ในเขตตำบลหนองยางเป็นที่ราบโดยมีลำมูลไหลผ่าน ส่วนตำบลหนองงูเห่าล้อมมีลำบริบูรณ์ไหลผ่าน

ตารางที่ 17 แสดงพื้นที่ทำการเพาะปลูกของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ลำดับ ที่	ชื่อดำบล	พื้นที่ทำการ เกษตรทั้งหมด (ไร่)	แยกเป็นพื้นที่ทำการเกษตร					
			ทำนา (ไร่)	ทำไร่ (ไร่)	ทำสวน ไม้ผล (ไร่)	ไม้ยืน ต้น (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	ไม้ดอก ไม้ ประดับ
1.	ท่าช้าง	55840	10620	22295	2495	18497	920	-
2.	หนองยาง	50411	5900	26211	3425	14175	695	5
3.	หนองงูเห่าล้อม	11724	11494	78	91	-	151	-
4.	พระพุทธ	7300	6140	-	170	440	190	-
5.	ช้างทอง	7711	6828	785	83	-	15	-
		132986	40982	49369	6264	33112	1971	5

แรงงาน

ในภาพรวมของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการอพยพแรงงานหนุ่มสาวมากเพราะอิทธิพลของโรงงานอุตสาหกรรมใกล้เคียง ดังนั้นแรงงานที่อยู่ในหมู่บ้านจึงเป็นแรงงานผู้สูงอายุ และแรงงานสตรีอายุกลางคน

จุดเด่นและจุดด้อย

จุดเด่น ในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางพื้นที่สามารถปลูกผักได้ตลอดทั้งปี ได้แก่ ตำบลหนองยาง เนื่องจากตำบลหนองยางมีแหล่งน้ำจากลำมูล และลำบริบูรณ์ไหลผ่าน ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อความต้องการของพืชผัก นอกจากนี้มีแหล่งน้ำแล้ว ตำบลหนองยางยังอยู่ไม่ไกลจากตลาดกลางของจังหวัดและตลาดของอำเภอใกล้เคียงของจังหวัดอื่นมากนัก อีกทั้งเส้นทางคมนาคม (ถนน) ดี เป็นถนนลาดยางตลอดจึงทำการขนส่งได้สะดวกและรวดเร็ว

จุดด้อย ไม่สามารถปลูกผักให้ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากและหลากหลายชนิดในแต่ละรุ่นของการผลิต เนื่องการเกษตรกรมักปลูกพืชผักเพียงชนิดเดียวในพื้นที่ และในแต่ละรุ่นของการผลิต จึงได้ผลผลิตไม่มากนัก ซึ่งมีสาเหตุมาจากพืชผักบางส่วนได้รับความเสียหายจากโรคและแมลง ทำให้ได้ผลผลิตลดลง

ศักยภาพการปลูกผัก

มีศักยภาพในการปลูกผักน้อย ยกเว้นการผลิตถั่วฝักยาว ซึ่งสามารถผลิตได้ตลอดทั้งปี ในเขตที่เกษตรกรปลูกถั่วฝักยาวอยู่แล้ว อาจมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกพืชผักมูลค่าสูงได้ เนื่องจากประสบการณ์ของเกษตรกรในการปลูกถั่วฝักยาวเชิงการค้า และดำเนินการตลาดเอง

ศักยภาพเด่นการตลาด

โดยภาพรวมจังหวัดนครราชสีมา มีโอกาสดีสำหรับตลาดผักเนื่องจากมีตลาดกลางรับซื้อผักของเอกชน (ตลาดกลางสุรนคร ตลาดย่าโม และตลาดแม่กิมเฮง) ซึ่งมีความคล่องตัวสูง และเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายผักของภาคอีสาน มีปริมาณการนำเข้าและส่งออกสูง ที่ผ่านมารถั่วฝักยาวในเขต ตำบลหนองยางต้องพึ่งพาตลาดดังกล่าวมากกว่าที่อื่นในอำเภอเดียวกัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาหลักของผู้ผลิตผัก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ปัญหาหลักของผู้ผลิตผัก

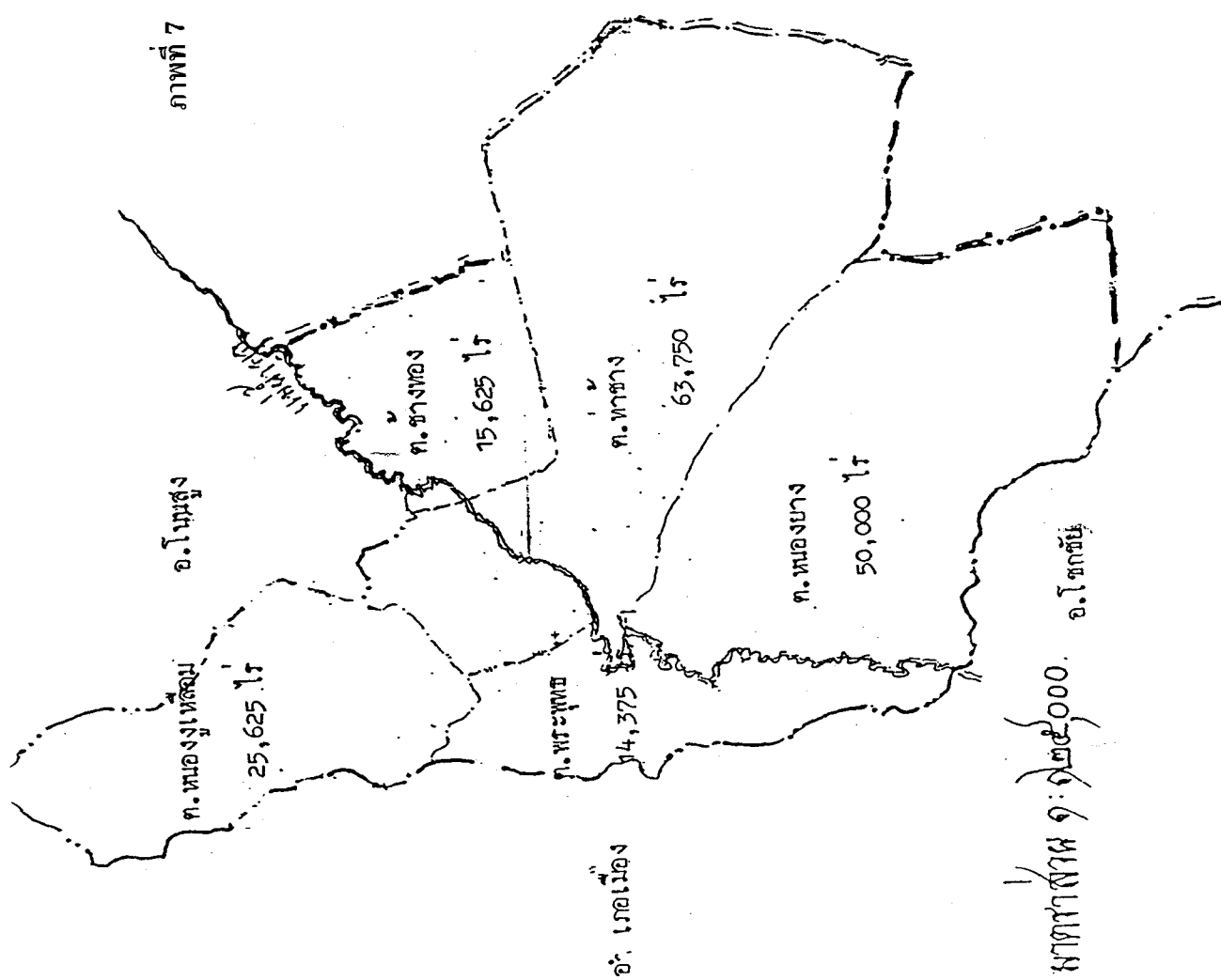
โรคของพืชผัก การปรับปรุงในส่วนนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องพิจารณาหลายแง่มุม และยังต้องมีการวิจัย
อยู่มาก การแก้ปัญหาสารเคมี และผลกระทบทั้งในแง่ของตัวผักเอง สุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภค และ
สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประเด็นที่กว้าง

ปัญหาการหารูปแบบของพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และปัญหาการกักเก็บน้ำให้ได้พอกับการใช้
ประโยชน์หลายอย่าง และเหมาะสมกับช่วงเวลาที่ใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ให้ความสำคัญกับการพิจารณาทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับครัวเรือนว่าเหมาะสมกับ
เงื่อนไขการปลูกผักหรือไม่
2. สำหรับผักโดยทั่วไป ตลาดกลาง ในเขตอำเภอเมืองเปิดโอกาสให้สูง แต่การผลิตในปริมาณไม่
มาก อาจเป็นตัวจำกัดในเรื่องพ่อค้าคนกลาง และการขนส่ง ควรให้บทเรียนจากกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนิน
การอยู่แล้ว เป็นฐานในการให้คำแนะนำแก่เกษตรกรให้เข้าใจขบวนการผลิตและการตลาด
3. ควรพิจารณาการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ให้ได้
ผล
4. ควรหาวิธีการนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ในการปลูกผักและกิจกรรมอื่น ๆ แต่ควรได้รับการ
พิจารณา และควรประสานงานกับกรมทรัพยากรธรณี
5. ให้คำแนะนำในการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีแก่เกษตรกร โดยต้องมีผลกระทบในด้านลบ ต่อตัว
ผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ภาพที่ 7 แผนที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะทั่วไปของอำเภอเมืองนครราชสีมา

อำเภอเมืองนครราชสีมา มีชื่อเรียก 2 ชื่อ ซึ่งเรียกความถนัดโดยภาษาท้องถิ่นว่า “โคราช” เรียกตามภาษาทางราชการว่า “เมืองนครราชสีมา” มีคูล้อมรอบเมือง มีประตูออก 4 ประตู

ประตูด้านตะวันตก เรียกว่า ประตูชุมพล
 ประตูด้านทิศเหนือ เรียกว่า ประตูพลแสน หรือชาวบ้านเรียกว่า ประตูน้ำ
 ประตูด้านทิศตะวันออก เรียกว่า ประตูพลล้าน
 ประตูด้านทิศใต้ เรียกว่า ประตูไชยณรงค์ หรือชาวบ้านเรียกว่า ประตูผี

ที่ตั้ง

อำเภอเมืองนครราชสีมา ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14-16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออก สูงกว่าระดับน้ำในทะเลประมาณ 150-300 เมตร อากาศร้อนและแห้งแล้ง ลักษณะที่ราบสูงโคราช มีลักษณะลาดเท จากด้านตะวันตกและด้านใต้ลงสู่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่ทั้งหมด 733.33 ตารางกิโลเมตร หรือ 458,331.25 ไร่ อาณาเขตติดต่อ อำเภอเมืองนครราชสีมา

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอโนนสูง และอำเภอโนนไทย
 ทิศใต้ ติดต่ออำเภอบัวชุม และอำเภอโชคชัย
 ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอจักราช
 ทิศตะวันตก ติดต่ออำเภอขามทะเลสอ และอำเภอด่านขุนทด

การปกครองและประชากร

การปกครองแบ่งออกเป็น 18 ตำบล 202 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 203,442 คน แยกเป็นชาย 101,211 คน หญิง 102,231 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 43,998 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 27,810 ครัวเรือน

สภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะดิน

กลุ่มดิน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามลำดับความมากน้อย ดังนี้
 กลุ่มดินไร่ ร้อยละ 50 ของพื้นที่อำเภอ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มดินไร่ทั่วไป อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอ

กลุ่มดินนา ร้อยละ 30 ของพื้นที่อำเภอทั้งหมด เป็นกลุ่มดินดี อยู่ตั้งแต่ที่ตั้งอำเภอขึ้นไปทางทิศเหนือของอำเภอ

กลุ่มดินคละ ร้อยละ 20 ของพื้นที่อำเภอทั้งหมด เป็นกลุ่มดินคละ ดินนาทั่วไป อยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอ บริเวณติดต่อกับอำเภอโนนสูงกับอำเภอจักราช

แหล่งน้ำ

ลำน้ำที่สำคัญไหลผ่านคือ ลำตะคอง ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาใหญ่ ในเขตอำเภอปากช่อง ไหลลงสู่น้ำมูลที่อำเภอจักราช มีสระน้ำ 183 แห่ง หนองบึง 40 แห่ง คลองและห้วย 129 แห่ง บ่อน้ำตื้น 872 และบ่อดอก 814 แห่ง

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไป อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด โดยพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว เรียกว่ามรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง อีกชนิดหนึ่งคือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศใต้เป็นส่วนใหญ่ ที่พัดอยู่ในช่วงฤดูฝนทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป ตารางที่ 18 แสดงปริมาณน้ำฝนในเขตอำเภอเมื่อดีตั้งแต่ปี 2533 ถึง 2539

เศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของอำเภอขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ ประมง แต่ภาวะเศรษฐกิจเจริญสูงสุดอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมของจังหวัด ส่วนสภาพเศรษฐกิจนอกพื้นที่เขตเทศบาล ขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรของพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพด ซึ่งอาศัยน้ำทำการเกษตรจากคลองชลประทาน และแหล่งน้ำจากธรรมชาติ แต่สภาพปัจจุบันการเกษตรของจังหวัดยังมีปัญหาเรื่องน้ำอยู่บ้าง โดยเฉพาะฤดูแล้ง ปริมาณน้ำจากคลองชลประทาน และแหล่งน้ำจากธรรมชาติ แต่สภาพปัจจุบันการเกษตรของจังหวัดยังมีปัญหาเรื่องน้ำอยู่บ้าง โดยเฉพาะฤดูแล้ง ปริมาณน้ำจากคลองชลประทานมีน้อย จึงทำให้พื้นที่บางส่วนไม่ได้รับน้ำ มีผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจทางการเกษตรของอำเภอด้วย

ตารางที่ 18 ปริมาณน้ำฝนอำเภอเมืองนครราชสีมา ปี 2533 - 2539 (หน่วยเป็นมิลลิเมตร)

ที่	เดือน	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	หมายเหตุ
1	มกราคม	0.1	-	44.3	3	-	เล็กน้อย	5.1	
2	กุมภาพันธ์	1.2	-	4.3	18.8	22.7	3.5	5.8	
3	มีนาคม	24.2	12.1	2.5	71.9	29.2	47.2	14.1	
4	เมษายน	32.8	44.9	83.4	90.6	23	23.6	59.4	
5	พฤษภาคม	103.8	127.7	105.9	200	221.3	221.6	141.7	
6	มิถุนายน	114.8	90.1	136.1	145.9	129.2	240.2	197.7	
7	กรกฎาคม	100.5	38.1	101	186	9.4	185.4	100.3	
8	สิงหาคม	112.2	221.5	154.4	142.1	173.4	223.1	274.5	
9	กันยายน	185.8	240.1	241.8	281.7	136.8	280.8	248.9	
10	ตุลาคม	232.6	94	149	115.3	28.3	148.1	89.1	
11	พฤศจิกายน	6.4	-	-	0.1	0.3	17.0	37.3	
12	ธันวาคม	-	4.7	16.82	7.2	-	เล็กน้อย	เล็กน้อย	
	รวม	914.4	873.2	1,039.5	1,231.9	773.6	1,292.1	1,173.9	
	เฉลี่ย	76.2	72.76	86.62	102.65	64.46	107.63	97.83	

ที่มา : สถานีตรวจอากาศนครราชสีมา

จากการที่อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางของการคมนาคม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม จึงทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของประชากรค่อนข้างดี ประชากรนอกเขตเทศบาลที่ทำการเกษตรก็อยู่ในฐานะพอเลี้ยงครอบครัวได้

การประกอบอาชีพ

ด้านการเกษตร ประชากรที่อยู่นอกเขตเทศบาลส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการเกษตร คือ การทำนา ปลูกพืชไร่ คิดเป็นร้อยละ 70 ของประชากร หลังฤดูเก็บเกี่ยว ประชากรบางส่วน จะประกอบอาชีพรับจ้างและอุตสาหกรรมในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากร

ด้านปศุสัตว์ ประชากรภาคเกษตรกรรม มีการเลี้ยงปศุสัตว์ประเภทต่าง ๆ เช่น โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ ส่วนใหญ่เลี้ยงบริเวณรอบ ๆ บ้านและไร่นา ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก การเลี้ยงแบบฟาร์มส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง เช่น ฟาร์มสุกรและฟาร์มไก่

ด้านอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายโรงงาน เช่น โรงงานทอกระสอบ โรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำอัดลม โรงงานซ่อมเครื่องยนต์ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล ส่วนนอกเขตเทศบาลมีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรและโรงสีข้าวเป็นส่วนใหญ่

ด้านพาณิชยกรรม บริเวณที่สำคัญ คือ ในเขตเทศบาลเมือง มีอาคารร้านค้า และตลาดสดเป็นศูนย์กลางจำหน่ายเครื่องอุปโภค และบริโภค รวมทั้งการบริการต่าง ๆ

การประกอบอาชีพของประชากรคิดเป็นเปอร์เซ็นต์

ทำนา	38%	(เนื้อที่ 128,592 ไร่)
พืชไร่	41%	(เนื้อที่ 138,744 ไร่)
ไม้ผล	6%	(เนื้อที่ 20,304 ไร่)
พืชผัก	2%	(เนื้อที่ 6,768 ไร่)
ไม้ดอกไม้ประดับ	1%	(เนื้อที่ 3,385 ไร่)
อื่น ๆ (ค้าขาย รับจ้าง ฯลฯ)	12%	(เนื้อที่ 40,608 ไร่)

รายได้

รายได้ของอำเภอส่วนใหญ่ได้จากภาษีประเภทต่าง ๆ ภาษีการค้า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษินิติบุคคล อากรมสรรพ

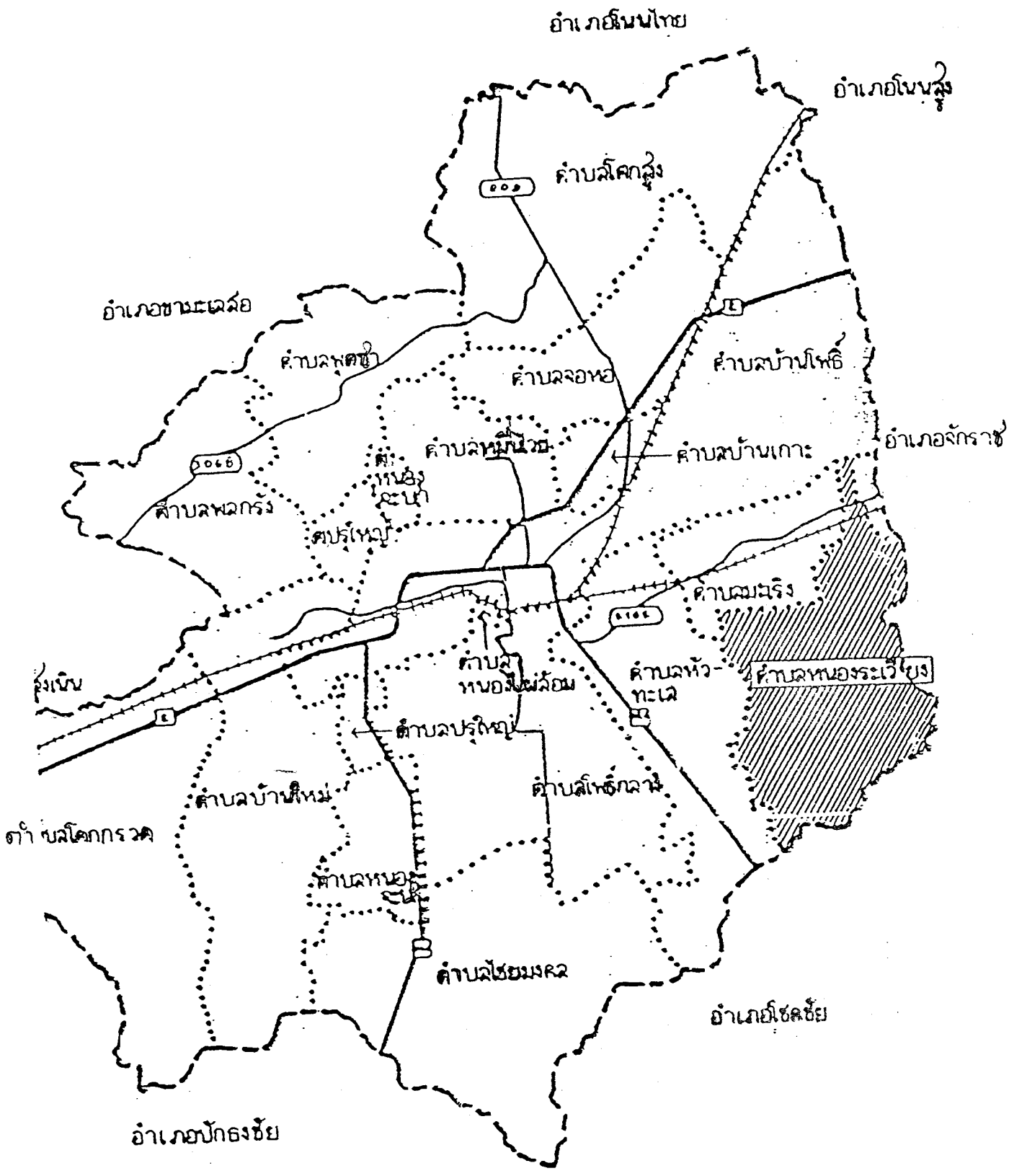
รายได้ของเกษตรกรแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

เขตเกษตรกรล้ำหลัง	รายได้เฉลี่ย	จำนวน 21,000 บาท/คน/ปี
เขตเกษตรกรปานกลาง	รายได้เฉลี่ย	จำนวน 36,500 บาท/คน/ปี
เขตเกษตรกรก้าวหน้า	รายได้เฉลี่ย	จำนวน 59,500 บาท/คน/ปี

การคมนาคม

อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางการคมนาคมติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก โดยใช้เส้นทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ เส้นทางรถยนต์ ถนนมิตรภาพ เส้นทางสระบุรี - นครราชสีมา - หนองคาย
เส้นทางนครราชสีมา - อุบลราชธานี ใช้ติดต่อจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ภาพที่ 9 แผนที่อำเภอเมืองนครราชสีมา

การผลิตฝักในตำบลหนองระเวียง

มีครัวเรือนที่ปลูกฝัก จำนวน 269 ครัวเรือน ส่วนมากเกษตรกรปลูกแตงกวา ถั่วฝักยาวและกระแหง โดยใช้บริเวณหัวไร่ปลายนา และตามแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น บึงชะอม และใช้พันธุ์พื้นเมืองที่เก็บไว้เอง จะปลูกทั้งก่อนและหลังการทำนา

ลักษณะทั่วไปของตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา

ที่ตั้งขนาดและอาณาเขต เส้นทางคมนาคม

ตำบลหนองระเวียงเป็นอีกตำบลหนึ่งของอำเภอเมืองนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ของอำเภอเมืองนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 15 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ ประมาณ 54.77 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 54,234 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลมะเริง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าจะหลุง และตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลท่าจะหลุง และตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย และตำบลพระพุทธ

อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา

ข้อมูลทางกายภาพ

สภาพภูมิอากาศ ตำบลหนองระเวียง มีลักษณะร้อนชื้น การกระจายของน้ำ มีพอสสมควร จากสถิติน้ำฝน 5 ปี (พ.ศ. 2527 - 2531) ของสถานีตรวจอากาศน้ำฝน นครราชสีมา โดยมีน้ำฝนตกเฉลี่ย 997.6 มิลลิเมตร/ปี มีฝนตกประมาณ 155.6 วัน/ปี

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลหนองระเวียง มีลักษณะรูปร่างพื้นเป็นแนวยาวลงมา บริเวณพื้นที่ทางตอนใต้ ค่อนข้างเป็นที่ราบสูงลาดลงมาสู่ตอนกลาง สูงจากระดับน้ำทะเล 200, 190, 182, 180 และ 170 เมตร ลักษณะพื้นที่เป็นรูปคลื่น ลอนลาด ถึงลูกคลื่นลอนชัน และมีคลองชลประทาน จากอำเภอโชคชัย จากทางตอนใต้ของตำบล ลงสู่ตอนกลางและแยกชอยไปทางทิศตะวันออก บริเวณตอนกลางมีลักษณะเป็นที่ตั้งชุมชนของหมู่บ้านต่าง ๆ มีหนองน้ำตามธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วไป

ลักษณะของดิน ตำบลหนองระเวียงมีสมรรถนะของดินโดยทั่วไป เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลเข้ม หรือน้ำตาลปนเทา ดินชั้นล่างเป็นดินร่วน

เหนียวปนทรายสีแดง ปฏิภานของดินเป็นกรดปานกลาง และตอนบนของดินเป็นกรดจัด ตอนล่างดินนี้เกิดจากการตกตะกอน ของลำน้ำที่มีอายุและพบอยู่บริเวณระดับน้ำกลาง และระดับของพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด ถึงลูกคลื่นลอนชัน และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และพบชุดดินทั้งหมด 9 ชุด

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาหลักของผู้ผลิตผักอำเภอเมือง

ปัญหาทางกายภาพ

1. การคมนาคมในฤดูฝนไม่สะดวกในการติดต่อระหว่างอำเภอและการขนส่งผลผลิตและปัจจัยการผลิต
2. การใช้ประโยชน์จากการเกษตรไม่เหมาะสมกับชุดดิน
3. เกษตรกรขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
4. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอและทั่วถึงในพื้นที่เกษตรและไม่เพียงพอในการเพาะปลูกพืช

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอโครงการปรับผิวการจราจรให้ใช้งานได้ตลอดปี โดยผ่านองค์การบริหารสภาตำบล
2. ประชุมชี้แจงเรื่องการใช้ประโยชน์จากดินให้เหมาะสมกับชุดดิน และเสนอโครงการสนับสนุนเกษตรกรยอมรับและปฏิบัติตาม
3. ประชุมชี้แจงแนะนำและทำแปลงสาธิต การปรับปรุงด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น การทำปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก และการปลูกพืชหมุนเวียน ฯลฯ
4. เสนอให้กรมชลประทานปล่อยน้ำให้ตลอดปี และขยายคลองให้มาก และทั่วถึงให้เพียงพอกับพื้นที่ของเกษตรกรและจัดระบบการปล่อยน้ำให้ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของการปลูกพืช
5. ปรับปรุงคุณสมบัติให้เหมาะสมในการปลูกพืช

จุดเด่นและจุดด้อย

จุดเด่นของ ตำบลหนองระเวียง อ.เมือง

ลักษณะชุมชนของ ต.หนองระเวียง จะจัดตั้งชุมชนตามใจชอบ บริเวณวัดโรงเรียน และถนนที่ ตัดผ่าน เอื้ออำนวยต่อการบริการของรัฐและประชาชน ร้อยละ 83.13% ของครัวเรือนทั้งหมด จะประกอบอาชีพการเกษตร นอกนั้นประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จึงทำให้เศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบล มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

ทางด้านสถาบันต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มแม่บ้านการเกษตรและกลุ่มส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ สามารถให้บริการค่อนข้างดีพอสมควร

ภาวะทางด้านการตลาดของ ตำบลหนองระเวียง อยู่ในลักษณะเอื้ออำนวยเพราะอยู่ใกล้กับแหล่งรับซื้อผลผลิต เช่น เขตตำบลหัวทะเล และเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

จุดด้อยของ ตำบลหนองระเวียง

การคมนาคมในฤดูฝนไม่สะดวกนัก เนื่องจากถนนเป็นดินทราย และดินลูกรัง (ในพื้นที่ทำการเกษตร) เมื่อฝนตกทำให้ถนนและทะเล และขึ้นแฉะ

แหล่งน้ำมีไม่มากพอต่อการทำการเกษตร เช่นพื้นที่ปลูกถั่วฝักยาวที่ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจ ก็มีแหล่งน้ำจำกัด คือ มีเพียงแหล่งน้ำที่เจ้าของพื้นที่เตรียมไว้ใช้เท่านั้น

ระบบการปลูกถั่วฝักยาวของเกษตรกรที่ทำการสำรวจ

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

เกษตรกรส่วนน้อยปลูกเป็นเกษตรกรรมในครัวเรือน

เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกเป็นการค้า และในการปลูกถั่วฝักยาวมีการจ้างแรงงานพื้นที่ปลูกมีเป็นไร่ ๆ

เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้ใช้เอง

ก่อนปลูกมีการเตรียมดิน และปรับปรุงดินก่อน

ปลูกโดยการหยอดเมล็ด เมื่อถั่วฝักยาวเจริญเติบโต มีการทำค้าง เมื่อผลผลิตโตพอที่จะทำการ

เก็บเกี่ยวได้ ก็ทำการเก็บเกี่ยว โดยมีการจ้างแรงงานมาช่วย จากนั้นทำการมัดและขนส่งจำหน่ายต่อไป

เตรียมดิน ---> ปลูก ---> ทำค้าง ---> เก็บเกี่ยว

อำเภอเมือง

เกษตรกรส่วนน้อยปลูกเป็นเกษตรกรรมในครัวเรือน ตามวิถีชาวบ้าน

เกษตรกรรมส่วนใหญ่ปลูกเพื่อหารายได้ในการค้ารายชีวิต ไม่ได้ปลูกถั่วฝักยาวเพียงอย่างเดียว แต่มีการ

ปลูกผักชนิดอื่นเสริมด้วย

พื้นที่ปลูกน้อยและมีจำกัด คือ มีเพียงคนละ 2 งาน เท่านั้น

ไม่มีการจ้างแรงงาน ทำเองทั้งหมด

ก่อนปลูกมีการไถดิน และพรวนดินก่อน

ปลูกโดยการหยอดเมล็ดเป็นแถว ๆ มีการทำค้าง

ทำการเก็บเกี่ยวเอง

สรุปปัญหาของเกษตรกรทั้งสองอำเภอ

เกษตรกรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีปัญหาการผลิตถั่วฝักยาว ดังนี้

ปัญหาเรื่องโรคและแมลง นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่ง ที่เกษตรกรยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้

ปัญหาด้านการผลิต เกิดจากปัจจัยอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อผลผลิต คือ น้ำฝน เนื่องจากฝนไม่ตกผลผลิตจะได้น้อยกว่าปกติ คือ ได้น้อยกว่าตอนที่ฝนตก

ปัญหาแรงงาน แรงงานไม่พอ เนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากหมู่บ้านไปทำงานที่ต่างจังหวัด และค่าแรงงานสูง

ปัญหาเรื่องราคา ปกติถั่วฝักยาวจะได้อายุ คือ กิโลกรัมละ 10-15 บาท/กิโลกรัม ทำให้รายได้ น้อยเมื่อเทียบกับรายจ่าย

ศักยภาพในการขยายการปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ขยายการปลูก หรือไม่ขยายพื้นที่การปลูก เนื่องจากต้องทำนาด้วย จึงไม่มีกำลังขยายพื้นที่ต่อไปอีก

ข้อเสนอแนะ

ควรแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยาฆ่าแมลง และสารเคมีต่าง ๆ ที่สามารถป้องกัน และกำจัดศัตรูถั่วฝักยาวได้ และต้องติดตามผลอย่างใกล้ชิด

ควรจัดให้มีแหล่งน้ำสำรอง และมีการกักเก็บน้ำไว้ การขุดหาแหล่งน้ำใต้ดินมาใช้

ควรมีการประกันราคาขั้นต่ำให้กับเกษตรกร

เกษตรกรอำเภอเมืองนครราชสีมา มีปัญหาด้านการผลิตถั่วฝักยาว ดังนี้

ปัญหาเรื่องราคาผลผลิต ถั่วฝักยาวเป็นพืชผักที่มีราคาดี แต่มักจะมีราคาไม่แน่นอน บางครั้งสูงมาก แต่บางครั้งก็ต่ำมาก

ปัญหาเรื่องโรค ได้แก่ โรคใบหงิก และเกษตรกรไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ในด้านนี้

ปัญหาเรื่องพื้นที่ปลูก มีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายพื้นที่ปลูกต่อไปได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่จัดสรรให้เช่า

ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย เนื่องจากปุ๋ยและยาฆ่าแมลง มีราคาแพง รวมทั้งต้องจ่ายค่าเช่าที่ดิน เดือนละ 140 บาท และค่าน้ำอีกเดือนละ 20 บาท

ปัญหาเรื่องการขนส่ง ต้องขนส่งใส่รถโดยสารไป หรือไม่มีพ้อค้ำคนกลางมารับซื้อ แต่จะให้ราคาไม่ดี เท่าขนไปขายเอง

ข้อเสนอแนะ

ให้ความรู้ในการปลูกถั่วฝักยาวแก่เกษตรกร รวมถึงแนะนำยามาแมลงและสารเคมี ตลอดจนวิธีการใช้อย่างละเอียด

ควรมีการประกันราคาขั้นต่ำของถั่วฝักยาวให้เกษตรกร

ควรจัดให้มีรถยนต์ประจำตำบล ที่จะนำผลผลิตไปขายและผู้ผลิตเสียค่าโดยสารให้กับเจ้าของรถ

ศักยภาพในการขยายการปลูกและพื้นที่ปลูก

ในการปลูกถั่วฝักยาวของชาวบ้าน ตำบลหนองระเวียง เป็นการปลูกที่ได้ในพื้นที่จำกัด เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกถั่วฝักยาวส่วนใหญ่ เช่าที่ดินโครงการकुณมิชัย วีระไวทย ซึ่งจัดสรรที่ดินให้เช่าคนละ 1 แปลง หรือ 2 งาน เท่ากัน เกษตรกรจึงไม่สามารถขยายพื้นที่ปลูกต่อไปได้อีก

เปรียบเทียบศักยภาพการปลูกถั่วฝักยาวของเกษตรกรทั้งสองอำเภอ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เกษตรกร สามารถเปรียบเทียบได้ว่า เกษตรกรของตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จะมีศักยภาพในการปลูกมากกว่า เกษตรกรในตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา เนื่องจากเกษตรกร ตำบลหนองยาง มีประสบการณ์ในการปลูกมานานกว่า ทำให้การพัฒนาเทคนิคการปลูกได้ดีกว่า และมีพื้นที่มากกว่า อีกทั้งดินยังเหมาะต่อการปลูกถั่วฝักยาวมาก เพราะเป็นดินทรายและดินร่วนปนทราย และเกษตรกร ตำบลหนองยางยังมีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และมีความรู้เรื่องการขายและการตลาดมากกว่า ส่วนเกษตรกรตำบลหนองระเวียงนั้นมีพื้นที่ในการปลูกจำกัด รวมทั้งขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรคและแมลง ขาดความรู้เรื่องปุ๋ย ตลอดจนการคมนาคมขนส่งลำบาก ไม่มีรถส่วนตัวต้องขึ้นรถโดยสารไปขาย อีกทั้งยังขาดความรู้เรื่องราคาอีกด้วย ทำให้เกษตรกรตำบลหนองระเวียง มีศักยภาพในการปลูกถั่วฝักยาวด้อยกว่า เกษตรกรในตำบลหนองยาง

มะเขือเทศ

ได้ทำการสำรวจที่อำเภอปากช่อง

สภาพทั่วไปของอำเภอปากช่อง

ที่ตั้ง

อำเภอปากช่อง ตั้งอยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนครราชสีมา มีระยะทางห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 85 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,664.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,040,312 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.06 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

อาณาเขต

อำเภอปากช่องมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

เขตการปกครอง

อำเภอปากช่องแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 ตำบล คือ ตำบลปากช่อง กลางดง จันทึก วังกะทะ หมูสี หนองสาหร่าย ขนงพระ โป่งตาลอง คลองม่วง หนองน้ำแดง วังไทร พญาเย็น และเทศบาล มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 183 หมู่บ้าน กระจายตามตำบลต่าง ๆ

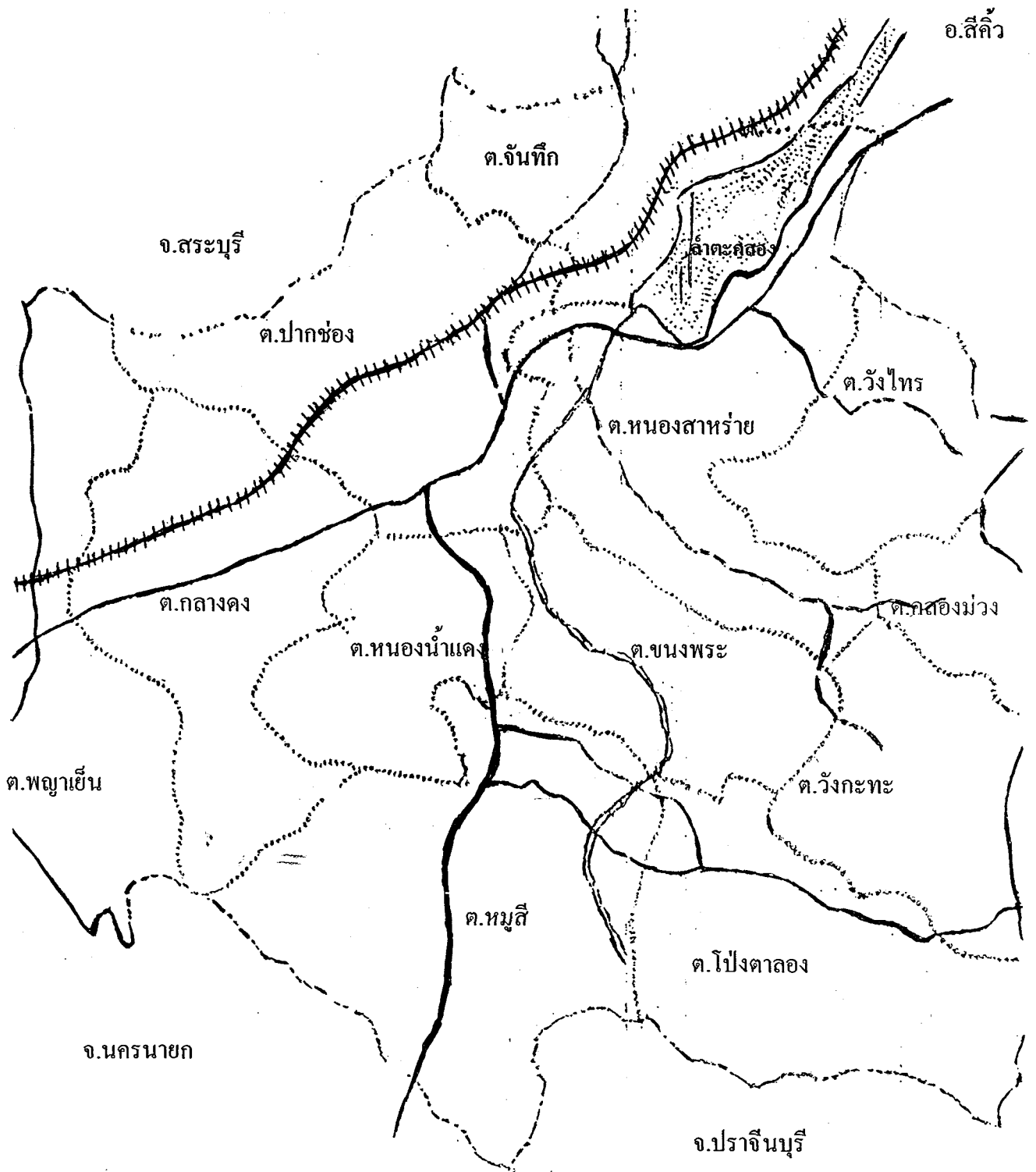
ประชากร

อำเภอปากช่องมีประชากรทั้งสิ้น 100,260 คน แยกเป็นชายจำนวน 49,938 คน เป็นหญิงจำนวน 50,322 คน มีครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 20,638 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรจำนวน 16,698 ครัวเรือน

การคมนาคม

อำเภอปากช่องจัดได้ว่าเป็นอำเภอที่มีการคมนาคมที่สะดวกอำเภอหนึ่งของจังหวัด การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงจัดอยู่ในขั้นสะดวก โดยมีการคมนาคม ดังนี้

ภาพที่ 10 แผนที่สังเขปอำเภอปากช่อง

-----	เขตอำเภอ
.....	เขตตำบล
+++++	ทางรถไฟ
————	ทางรถยนต์

มีการคมนาคมทางรถไฟหลายสายวิ่งผ่าน ได้แก่ สายกรุงเทพ - นครราชสีมา, สายกรุงเทพ - อุบลราชธานี, สายกรุงเทพ - หนองคาย

มีการคมนาคมทางรถยนต์ โดยมีถนนมิตรภาพตัดผ่านทำให้การเดินทางสะดวก และมีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งผ่านตลอดเวลา

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้าน จัดอยู่ในขั้นสะดวกพอใช้ ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพการใช้งานได้ดีพอสมควรทั้งในฤดูแล้ง และฤดูฝน

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของอำเภอปากช่องแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นมีที่ดอนสลับกับที่นา มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

พื้นที่ภูเขาและป่าไม้ มีพื้นที่ร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งอำเภอ สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศ

อำเภอปากช่องมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 937.4 มม./ปี อุณหภูมิสูงสุด 35 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 76

สภาพดิน

สภาพดินของอำเภอปากช่องประกอบด้วย ดินชุดสนธิ ร้อยเอ็ด โคราช ลพบุรี ปากช่อง เขาใหญ่ ท่ายาง เลข จันทิก และวังสะพุง

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 10 ปี (2528 - 2537 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา)

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
มกราคม	18.6
กุมภาพันธ์	13.7
มีนาคม	59.9
เมษายน	66
พฤษภาคม	122.6
มิถุนายน	66.1
กรกฎาคม	84
สิงหาคม	116
กันยายน	176.5
ตุลาคม	195
พฤศจิกายน	16
ธันวาคม	6.1

สถานการณ์การผลิตมะเขือเทศในอำเภอปากช่อง

จากข้อมูลในตารางที่ 19 ในปี 2539/2540 อำเภอปากช่องมีพื้นที่การปลูกมะเขือเทศมากที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา คือ มีพื้นที่ในการปลูกมะเขือเทศทั้งหมด 450 ไร่ ทำให้อำเภอปากช่องมีผลผลิตรวมมากที่สุด คือ 2,250,000 กก. (ตารางที่ 20) พื้นที่ส่วนใหญ่ในการปลูกมะเขือเทศจะกระจายเป็นจุดใหญ่ ๆ ที่ที่มีการปลูกมะเขือเทศมาก คือ บ้านหนองผักเสี้ยน บ้านลำทองหลาง ตำบลปากช่อง และที่ตำบลพญาเย็น เกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ทำการปลูกมะเขือเทศเป็นพืชหลักพืชเดียวทั้งปี โดยไม่ทำการปลูกพืชชนิดอื่น
2. ทำการปลูกมะเขือเทศโดยปลูกหมุนเวียนกับพืชชนิดอื่น ส่วนมากจะเป็นพืชที่มีการปักค้ำ เช่นเดียวกับมะเขือเทศ เช่น แตงกวา ถั่วฝักยาว โดยจะทำการปลูกมะเขือเทศเพียงปีละ 1 ครั้ง

ส่วนการขายผลผลิตที่ได้ของอำเภอปากช่องจะแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. จะขายผลผลิตให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่นที่ออกทุนในการผลิตให้ผู้รวบรวมในท้องถิ่นจะมารับซื้อถึงพื้นที่ปลูก
2. นำผลผลิตที่ได้ไปขายให้กับผู้ค้าปลีกที่ตลาดกลางสุรนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. นำผลผลิตที่ได้ไปขายให้กับบริษัทที่ให้เมล็ดพันธุ์ในการผลิต
4. นำผลผลิตที่ได้ไปขายให้กับผู้ค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร

สภาพทางวัฒนธรรมของเกษตรกรที่ผลิต ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจในภาพรวมของเกษตรกร

จากการสำรวจและสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศในอำเภอปากช่อง ทำให้ทราบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ในอำเภอปากช่องจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เป็นเกษตรกรที่มีถิ่นกำเนิดและอาศัยอยู่ในอำเภอปากช่องมาตั้งแต่เกิด อีกส่วนหนึ่งเป็นเกษตรกรที่อพยพมาจากอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ร้อยเอ็ด หรือมาจากภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี อยุธยา ทำให้ภาษาที่ใช้จะมีความหลากหลายมาก คือ ภาษาอีสาน ภาษาไทยโคราช ภาษากลาง และภาษากลาง สำเนียงสุพรรณบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีความเลื่อมใสในบุญประเพณีทางภาคอีสาน และภาคกลาง ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ บุญประเพณีจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมทางภาคการเกษตร และการดำรงชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนเป็นตัวกำหนดโดยชาวบ้านจะหยุดการใช้แรงงานในช่วงงานบุญประเพณี

สถานภาพทางเศรษฐกิจทั่วไปของอำเภอปากช่องค่อนข้างดี เกษตรกรทำการเกษตรในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีความสามารถในการซื้อเทคโนโลยีทางการเกษตรต่าง ๆ มารองรับการผลิตของตนเอง เช่น ระบบการให้น้ำต่าง ๆ รถไถทั้งขนาดใหญ่และรถไถเดินตาม รถบรรทุกนำผลผลิตไปขาย เป็นต้น เกษตรกรมีความขยันในการทำงาน ทำการผลิตอย่างจริงจัง มีความคิดที่จะปรับปรุงปัจจัยต่าง ๆ ใน

การผลิต นอกจากนี้ยังยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิต เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ และปริมาณมากขึ้น

ตารางที่ 19 พื้นที่การปลูกมะเขือเทศและเก็บเกี่ยวปี 2539/2540 จังหวัด นครราชสีมา

ลำดับ	อำเภอ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	ปากช่อง	450	450
2	ด่านขุนทด	100	100
3	วังน้ำเขียว	50	50
4	ประทาย	21	21
5	ครบุรี	15	15
6	ปักธงชัย	5	5
7	โนนแดง	5	5

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

หมายเหตุ : ในจังหวัดนครราชสีมาอีก 18 อำเภอ กับ 4 กิ่งอำเภอ ไม่มีการเพาะปลูกมะเขือเทศ

ตารางที่ 20 สภาพปริมาณผลผลิตมะเขือเทศในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539/2540

ลำดับที่	อำเภอ	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (กก.)
1	ปากช่อง	5,000	2,250,000
2	ด่านขุนทด	810	81,000
3	วังน้ำเขียว	1,800	90,000
4	ประทาย	1,900	39,900
5	ครบุรี	2,500	37,500
6	ปักธงชัย	1,220	6,100
7	โนนแดง	620	3,100
	รวม	1,979	2,507,600

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

ศักยภาพด้านการตลาดของมะเขือเทศ

การตลาดของมะเขือเทศโดยปกติจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มะเขือเทศที่ใช้สำหรับบริโภคสด และมะเขือเทศสำหรับส่งโรงงาน แต่การปลูกมะเขือเทศของอำเภอปากช่องมีเพียงการปลูกมะเขือเทศที่ใช้สำหรับบริโภคสดเท่านั้น ไม่มีการปลูกมะเขือเทศสำหรับส่งโรงงาน เพราะโรงงานที่ทำการแปรรูปมะเขือเทศตั้งอยู่ไกล ทำให้ไม่สะดวกที่จะขนส่งผลผลิตไปยังโรงงาน นอกจากนี้ทางโรงงานยังมีการควบคุมคุณภาพของมะเขือเทศที่รับซื้อสูงมาก ถ้ามะเขือเทศไม่มีคุณภาพตามที่โรงงานต้องการจะไม่รับซื้อจากเกษตรกร เกษตรกรจึงหันมาปลูกมะเขือเทศสำหรับบริโภคสดแทน เพราะมีการควบคุมคุณภาพน้อยกว่า นอกจากนี้ตลาดในการรับซื้อมะเขือเทศสำหรับบริโภคสดมีมากพอที่จะรับผลผลิตได้ อีกทั้งสะดวกในการขนส่งไม่ต้องขนส่งเป็นระยะทางไกล เกษตรกรบางรายมีผู้รวบรวมในท้องถิ่นหรือผู้ค้าปลีกไปรับซื้อถึงในพื้นที่ปลูก เป็นการลดต้นทุนในการผลิตสำหรับค่าใช้จ่ายในการขนส่งได้ จากการสำรวจ สัมภาษณ์เกษตรกรและผู้ค้าปลีกที่ตลาดกลางสุรนครจึงแบ่งประเภทของผู้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับทางการผลิตและการตลาดออกได้ดังนี้คือ

เกษตรกร เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เกษตรกรอิสระ ที่ใช้ทุนของตนเองในปัจจัยการผลิต สามารถจะขายผลผลิตให้กับผู้ใดก็ได้ ส่วนเกษตรกรอีกประเภทหนึ่ง คือ เกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้รวบรวมในท้องถิ่นหรือผู้ค้าปลีกในเรื่องเงินทุน โดยเมื่อเกษตรกรได้ผลผลิตจะต้องขายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น หรือผู้ค้าปลีกที่เกษตรกรได้รับความช่วยเหลือเรื่องเงินทุนนั้น ผู้รวบรวมในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าคนกลางที่มีภูมิลำเนาอยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับพื้นที่ปลูกมะเขือเทศ โดยผู้รวบรวมในท้องถิ่น เมื่อซื้อผลผลิตจากเกษตรกรจะนำไปขายให้กับผู้ค้าปลีกในจังหวัดหรือนำไปขายให้ผู้ค้าปลีกในส่วนกลางต่อไป

ผู้ค้าปลีก เป็นผู้ซื้อผลผลิตจากผู้รวบรวมในท้องถิ่น หรือรับซื้อจากเกษตรกรที่ผู้ค้าปลีกให้ความช่วยเหลือในเรื่องของเงินทุน เพื่อมาจำหน่ายต่อให้กับผู้บริโภคโดยตรงตามตลาดสดต่าง ๆ ทั้งในจังหวัด นครราชสีมา และจังหวัดต่าง ๆ

ทางด้านราคาของมะเขือเทศ (ตารางที่ 21, 22 และ 23) จะขึ้นอยู่กับปริมาณของมะเขือเทศที่เข้าสู่ตลาด และฤดูกาล อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างตามเดือนแต่ไม่มากนัก ดังนี้

- ฤดูหนาว ผลผลิตของมะเขือเทศมีมากกว่าทุกฤดู ทำให้ราคาของมะเขือเทศต่ำที่สุด
- ฤดูร้อน ราคาของมะเขือเทศจะเร่งสูงขึ้น เพราะผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยลง
- ฤดูฝน เป็นฤดูที่ราคาของมะเขือเทศสูงที่สุดกว่าทุกฤดู เพราะไม่ค่อยมีผลผลิตของมะเขือเทศออกสู่ตลาด

ตารางที่ 21 สภาพราคาขายส่งของมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุรนคร ประจำปี 2540

เดือน	ราคาต่ำสุด (บาท/กก.)	ราคาสูงสุด (บาท/กก.)
มกราคม	6	30
กุมภาพันธ์	3	7
มีนาคม	3	8
เมษายน	2.5	8
พฤษภาคม	3	8.5
มิถุนายน	3	7
กรกฎาคม	6	20
เฉลี่ย	3.78	12.64

ที่มา : ฝ่ายการตลาด ตลาดกลางสุรนคร วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2540

ตารางที่ 22 สภาพปริมาณนำเข้าของมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุรนคร (โดยการสุ่มจำนวนรถนำเข้า) ประจำปี 2540

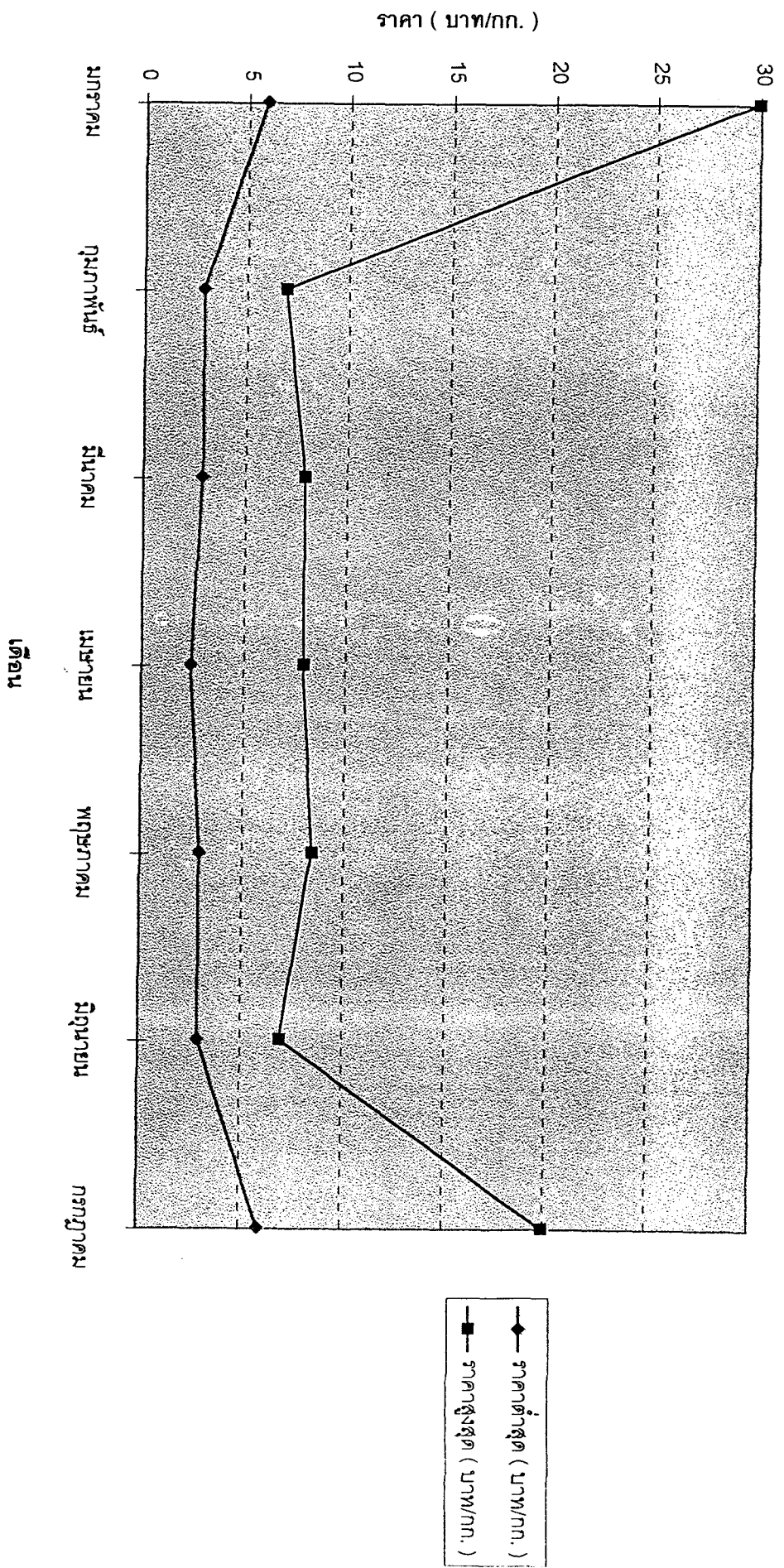
เดือน	ปริมาณนำเข้า (ตัน)
มกราคม	503,940
กุมภาพันธ์	419,240
มีนาคม	0
เมษายน	175,500
พฤษภาคม	397,440
รวม	1,496,120
เฉลี่ย	374,030

หมายเหตุ : เดือนมีนาคมไม่มีข้อมูล

ที่มา : ฝ่ายการตลาด ตลาดกลางสุรนคร วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2540

ภาพที่ 11 แผนภูมิสภาพราคาขายส่งของมะเขือเทศ ณ ตลาดกลางสุพรรณบุรี ประจำปี 2540

ตารางที่ 23 สภาพราคาขายปลีกของมะเขือเทศในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2540

ลำดับ	วันที่	ราคา (บาท/กก.)	ลำดับ	วันที่	ราคา (บาท/กก.)
1	6 - 8 มกราคม	25	16	21 - 23 เมษายน	8
2	13 - 15 มกราคม	20	17	28 - 30 เมษายน	8
3	20 - 22 มกราคม	20	18	6 - 7 พฤษภาคม	8
4	27 - 29 มกราคม	17	19	12 - 14 พฤษภาคม	8
5	3 - 5 กุมภาพันธ์	10	20	19 - 21 พฤษภาคม	8
6	10 - 12 กุมภาพันธ์	8	21	26 - 28 พฤษภาคม	10
7	17 - 19 กุมภาพันธ์	10	22	2 - 4 มิถุนายน	10
8	24 - 26 กุมภาพันธ์	10	23	9 - 11 มิถุนายน	10
9	3 - 5 มีนาคม	8	24	16 - 18 มิถุนายน	8
10	10 - 12 มีนาคม	8	25	23 - 25 มิถุนายน	10
11	17 - 19 มีนาคม	8	26	30 มิ.ย. - 2 ก.ค.	12
12	24 - 26 มีนาคม	8	27	7 - 9 กรกฎาคม	8
13	31 มี.ค. - 2 เม.ย.	8	28	21 - 23 กรกฎาคม	20
14	8 - 9 เมษายน	10	29	28 - 30 กรกฎาคม	30
15	15 - 17 เมษายน	15			

ที่มา : กรมการค้าภายใน จังหวัดนครราชสีมา

ศักยภาพด้านแรงงาน

การใช้แรงงานในการปลูกมะเขือเทศจะใช้แรงงานในครอบครัวของเกษตรกรและมีการจ้างแรงงานในลักษณะคนงานประจำ นอกจากนี้ยังมีการจ้างแรงงานเพิ่มเติมในช่วงที่ต้องการความรวดเร็วในการผลิต ซึ่งในการจ้างแรงงานสามารถแบ่งได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ในพื้นที่ถ้ามีแรงงานในพื้นที่นั้นจะจ้างแรงงานในพื้นที่ ในลักษณะ ไปเช้า-เย็นกลับ
2. ถ้าในพื้นที่มีแรงงานในพื้นที่น้อยหรือเกษตรกรต้องการแรงงานเพิ่มในลักษณะที่ต้องการความรวดเร็วจะจ้างแรงงานจากต่างพื้นที่ จากจังหวัดใกล้เคียง เช่น สุรินทร์ บุรีรัมย์ โดยให้ที่พัก อาหาร นอกจากค่าจ้างแรงงานที่จ่ายให้กับแรงงาน

โดยรวมปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และข้อจำกัดในเรื่องค่าจ้างแรงงาน เป็นปัจจัยที่จำกัดการขยายกิจกรรมในการผลิตมะเขือเทศอีกปัจจัยหนึ่ง

วิธีการผลิตมะเขือเทศ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของมะเขือเทศ

ชื่อสามัญ tomato

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lycopersicon esculentum* Mill.

ชื่อตระกูล Solanaceae

เมล็ด มีลักษณะคล้ายรูปร่างไข่ แบน เปลือกที่หุ้มเมล็ดมีลักษณะเป็นขนละเอียดสั้น ๆ สีน้ำตาลอ่อนปกคลุมอยู่ทั่วไป ส่วนความยาวของเมล็ดมีตั้งแต่ 3 - 5 มม. และในแต่ละผลนั้นจะมีจำนวนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดของผล

ราก เมล็ดที่เริ่มงอกจะปรากฏส่วนของราก เป็นเส้นเล็ก ๆ สีขาวโผล่ออกมาจากส่วนของเปลือกหุ้มเมล็ด หลังจากนั้นก็หยั่งแทงลึกลงไปในดิน และส่วนที่เป็นลำต้นใต้ใบเลี้ยง ที่โค้งงอ จะดันขึ้นเป็นลำต้นต่อไป รากจะเป็นระบบรากแก้ว ที่มีการเจริญเติบโตได้รวดเร็วและแข็งแรง ในบางกรณีหากรากแก้วถูกทำลาย มะเขือเทศจะสร้างรากแขนงและรากขนอ่อนขึ้นทดแทนเป็นจำนวนมาก แต่ระบบรากของมะเขือเทศจะเปลี่ยนแปลงได้ตามวิธีการปลูก เช่น การปลูกโดยวิธีย้ายกล้า รากแก้วจะถูกทำลายไป

ลำต้นและกิ่งก้าน หลังจากทีลำต้นงอกโผล่พ้นดินแล้ว ในระยะแรก ๆ ของการเจริญเติบโต ลำต้นจะกลม อ่อนเปราะ เมื่อมีการเจริญเติบโตมากขึ้นก็จะแข็งแรงและเป็นเหลี่ยม ส่วนกิ่งก้านสาขาจะมีการแตกออกจากลำต้นเรื่อย ๆ และอาจมีขนาดเท่ากับลำต้นเดิมได้ ถ้าหากปล่อยให้ตาที่ต่ำกว่าช่อดอกแรกมีการเจริญเติบโต ดังนั้นถ้าต้องการให้ลำต้นของมะเขือเทศมีลำต้นเดียว ต้องเด็ดยอดของกิ่งข้างทุกกิ่งทิ้ง โดยเหลือของกิ่งข้างไว้ 2 ใบ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้แสงแดดส่องถูกผลโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากดอกจะเกิดตามข้อของลำต้น

ดอก มีขนาดเล็กสีเหลืองสดใส ประกอบด้วยกลีบดอกชั้นใน 5 กลีบ และกลีบเลี้ยง 5 กลีบ ลักษณะการเกิดจะเกิดตามข้อของลำต้นเป็นช่อ โดยที่ช่อดอกหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนดอกประมาณ 4-5 ดอก แต่ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับพันธุ์หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผล รูปร่างขนาดและสีของผลไม่แน่นอนสุดแล้วแต่พันธุ์ รูปร่างของผลมีตั้งแต่ผลกลมไปจนถึงผลรี สีของผลมีตั้งแต่เหลืองถึงเหลืองเข้ม ขนาดก็มีตั้งแต่เล็กไปจนถึงใหญ่

คุณค่าทางโภชนาการ

มะเขือเทศมีคุณค่าทางโภชนาการสูง โดยเป็นแหล่งโปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุ ที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ นอกจากนี้ยังให้ผลผลิตตลอดปี และมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์มาก คุณค่าทางโภชนาการของมะเขือเทศ โดยเทียบจากน้ำหนักของมะเขือเทศส่วนที่รับประทานได้ (ดูตารางที่ 24) อย่างไรก็ตาม ความเข้มข้นของ Beta Carotene ที่ใช้สร้างวิตามิน A ในมะเขือเทศ สามารถทำให้เพิ่มได้ไม่น้อยกว่า 10 เท่า โดยอาศัยการผสมพันธุ์ แต่ข้อเสียของมะเขือเทศที่มีสาร Beta Carotene คือ สีของมะเขือเทศจะมีสีแดงอมส้ม เป็นลักษณะที่ตลาดต่างประเทศไม่ต้องการ นอกจากนี้ ปริมาณวิตามินซีในผลมะเขือเทศสามารถทำให้เพิ่มขึ้นได้ไม่น้อยกว่า 5 เท่า แต่ถ้าผลมีปริมาณวิตามินสูง จะทำให้ผลผลิตต่ำ ผลมีขนาดเล็ก และรูปร่างของผลไม่สวย ดังนั้น นักปรับปรุงพันธุ์พืชควรพิจารณาในการสร้างมะเขือเทศเขตร้อนให้มีวิตามินเอและซีในผลเพิ่มมากขึ้น โดยยังคงผลผลิตสูงและคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาดด้วย

ตารางที่ 24 คุณค่าทางโภชนาการในน้ำหนัก 100 กรัมของมะเขือเทศ

ธาตุอาหาร	ดิบ	บรรจุกระป๋อง	ซอส	น้ำมะเขือเทศ
ความชื้น (ร้อยละ)	94.0	94.0	69.0	94.0
พลังงาน (แคลอรี)	19.0	21.0	106.0	19.0
โปรตีน (กรัม)	0.7	0.8	1.8	0.8
ไขมัน (กรัม)	น้อยมาก	น้อยมาก	0.4	น้อยมาก
คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	4.0	4.0	25.0	4.0
แคลเซียม (มิลลิกรัม)	12.0	6.0	22.0	7.0
ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัม)	24.0	19.0	50.0	18.0
เหล็ก (มิลลิกรัม)	0.4	0.5	0.8	0.9
โพแทสเซียม (กรัม)	222.0	217.0	363.0	227.0
วิตามินเอ (ไอ.ยู.)	822.0	900.0	1399.0	798.0
ไทอามิน (มิลลิกรัม)	0.05	0.05	0.09	0.05
ไรโบฟลาวิน (มิลลิกรัม)	0.04	0.03	0.07	0.03
ไนอาซีน (มิลลิกรัม)	0.7	0.7	1.8	0.8
กรดแอสคอร์บิก (มิลลิกรัม)	21	17	15	16

แหล่งปลูกและผลผลิต

การปลูกเพื่อส่งตลาดสำหรับบริโภคสด มีปลูกกันทั่วไปทุกภาคของประเทศ เกษตรกรมักปลูกกันมากในทุกภาคของฤดูหนาว หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว หรือปลูกเป็นพืชหลักหมุนเวียนกับพืชผักอื่นๆ จากการสำรวจของกรมส่งเสริมการเกษตรพบว่า มีการปลูกมะเขือเทศมากที่สุด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดหนองคาย นครพนม และขอนแก่น รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง และนครสวรรค์ และภาคกลางในจังหวัดลพบุรี กรุงเทพฯ และสระบุรี

การปลูกเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรม ก่อนที่จะปลูก ควรศึกษาและทำความเข้าใจกับโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับมาตรฐานการรับซื้อ คุณภาพ ราคา เนื่องจากมะเขือเทศที่จะส่งโรงงานนั้นแตกต่างจากมะเขือเทศที่จะใช้บริโภคมาก โดยจะคำนึงถึงคุณภาพเป็นพิเศษ นับตั้งแต่พันธุ์ รูปร่าง สีผิว ขนาด อัตราการยอมรับค่าพื้ที่เกิดจากความร้อน ช้ำและอื่น ๆ เนื่องจากคุณภาพของมะเขือเทศมีผลโดยตรงกับสีส้ม และคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากมะเขือเทศ สำหรับแหล่งปลูกมะเขือเทศ เพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมนั้นจะมีมากในเขตที่มีอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบอยู่ ได้แก่ หนองคาย ขอนแก่น ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่

พันธุ์มะเขือเทศ

พันธุ์มะเขือเทศที่มีการปลูกมากในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเกือบทั้งสิ้น ซึ่งมีอยู่มากมายหลายพันธุ์ แต่ละพันธุ์มีลักษณะแตกต่างกันออกไปทั้งลักษณะการเจริญเติบโต ขนาด รูปร่าง และสีของผล รวมทั้งความต้องการใช้ประโยชน์ที่ต่างกัน ซึ่งพอจะแยกออกตามการนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้ คือ

พันธุ์มะเขือเทศที่ใช้รับประทานสด

มีทั้งแบบผลเล็กและผลใหญ่ แต่แบบผลเล็กนิยมพันธุ์ที่มีผลสีชมพูมากกว่าผลสีแดง ใช้ประกอบอาหารพื้นบ้าน แบบผลโตมักมีทรงผลกลม คล้ายแอปเปิ้ล ผลเมื่อสุกจะมีสีแดงเข้ม เนื้อหนาแข็ง เปลือกไม่เหนียว มีจำนวนภายในผลมาก และไม่กลวง มีพันธุ์ต่าง ๆ ที่นิยมปลูกกัน ได้แก่

พันธุ์ฟลอราเดล

พันธุ์มาร์โกลบ

พันธุ์มาสเตอร์เบอร์ 2

พันธุ์คาลิปโซ

พันธุ์สีดำ มก.

พันธุ์มานาपाल

พันธุ์มะเขือเทศที่ปลูกเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรม

มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน คือ เป็นพันธุ์ที่ผลสุกพร้อมกันเป็นส่วนใหญ่ เวลาเก็บเกี่ยวขั้วหลุดง่าย มีเนื้อมาก น้ำน้อย เมื่อผลสุกมีสีแดงเข้มทั้งผล ใ้กกลางผลสั้นเล็กและไม่แข็ง เปลือกหนาเหนียวเพื่อจะได้ขนส่งได้ระยะทางไกล ๆ และหลังจากเก็บเกี่ยวออกจากต้นเก็บไว้ได้นาน โดยไม่เน่าเสียง่าย มีอยู่หลายพันธุ์ ด้วยกันคือ

พันธุ์วีเอฟ 134-1-2

พันธุ์โรมา

พันธุ์กาลเจ

พันธุ์เฟซเซเตอร์ 502

พันธุ์วีเอฟ 145 ปี 7879

สภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมในการปลูกมะเขือเทศ

การเลือกพื้นที่ปลูกให้เหมาะสมต่อการปลูกมะเขือเทศ ต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

อุณหภูมิของอากาศ โดยทั่ว ๆ ไปมะเขือเทศเป็นพืชที่ชอบอากาศเย็นจึงจะมีการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูง แต่ก็ได้มีการปรับปรุงพันธุ์มะเขือเทศบางพันธุ์ให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตในสภาพอากาศหรือปลูกนอกฤดูนั่นเอง พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกมะเขือเทศ ในตอนกลางคืนต้องมีอุณหภูมิประมาณ 15.5-18 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิตอนกลางวันประมาณ 18-21 องศาเซลเซียส

สภาพดิน มะเขือเทศเจริญเติบโตได้ดีในดินทั่ว ๆ ไป แต่ในดินที่เจริญเติบโตได้ดีที่สุด คือ ดินที่ร่วนซุยมีอินทรีย์วัตถุสูง และมีการระบายน้ำอากาศได้ดี ความเป็นกรด-ด่างของดินประมาณ 6.5-6.8 การปลูกมะเขือเทศไม่ควรปลูกซ้ำในพื้นที่เดิมหรือในพื้นที่ปลูกพืชตระกูลเดียวกับมะเขือเทศมาก่อน เช่น พริก มะเขือ และยาสูบ เพราะอาจมีเชื้อโรคต่าง ๆ สะสมอยู่ในดิน ซึ่งเป็นโอกาสให้มะเขือเทศเป็นโรคได้ง่าย

ความชื้น ถ้าพื้นที่ปลูกมีความชื้นและอุณหภูมิอากาศสูง จะทำให้มะเขือเทศเป็นโรคต่าง ๆ ที่เกิดกับใบได้ง่าย หรือถ้าอุณหภูมิสูงแต่ความชื้นต่ำก็มีผลทำให้การติดผลของมะเขือเทศลดลงมาก

แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกควรจะมีน้ำเพียงพอ เพราะมะเขือเทศเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากในช่วงการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิต ถ้าขาดน้ำในช่วงการเจริญเติบโต จะทำให้ต้นชะงักการเจริญเติบโต แคระแกร็น ถ้าอยู่ในช่วงการให้ผลผลิตจะทำให้ต้นเหี่ยวอย่างรวดเร็ว ดอกและผลร่วงได้ ถ้าหาน้ำมารดไม่ทันในช่วงนี้จะมีผลทำให้ผลผลิตลดลงอย่างรวดเร็ว

การเตรียมดินปลูก

การเตรียมดินปลูกมะเขือเทศต้องมีความพิถีพิถันมาก ดินต้องระบายน้ำดี กำจัดวัชพืชให้หมด ควรเตรียมดินให้ลึก 30-40 ซม. ถ้าใช้เครื่องทุ่นแรงหรือรถไถควรรได 2-3 ครั้ง โดยไถกลบดินไปมาและตากดินให้แห้ง 2-3 อาทิตย์ แล้วย่อยดินให้ละเอียดพอสมควร อย่าให้ละเอียดมากเกินไป เพราะมะเขือเทศต้องการดินที่ถ่ายเทอากาศและระบายน้ำดี ถ้าหากดินเป็นกรดให้ใส่ปูนขาวหว่านในอัตรา 100-300 กก./ไร่ โดยใส่ปูนขาวก่อนปลูก 2-3 อาทิตย์

การเพาะกล้ามะเขือเทศ

สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ

การเพาะกล้าในแปลงเพาะ ขนาดของแปลงเพาะไม่ควรกว้างเกิน 1.5 เมตร เพื่อสะดวกในการดูแลรักษา ส่วนความยาวไม่กำหนด ในแปลงเพาะจะเริ่มจากการขุดพลิกดินเป็นก้อนโตตากแดดทิ้งไว้ระยะหนึ่งหรือประมาณ 3-4 อาทิตย์ ถ้าดินเพาะกล้าในแปลงมีความอุดมสมบูรณ์น้อย ควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกลงไปด้วย ถ้าดินมีสภาพเป็นดินเหนียวหรือเป็นกรดอ่อน ๆ ให้ปูนขาวลงไปด้วย คลุกเคล้าให้เข้ากันกับดิน แล้วยกแปลงปลูกคล้าย ๆ แปลงปลูกผัก นำเมล็ดมะเขือเทศที่ผ่านการคลุกเคล้ากับยาป้องกันเชื้อราโรยเป็นแถว ๆ ปกติหนึ่งซัอนพูน หว่านได้เนื้อที่ 1 ตารางเมตร จะได้ต้นกล้าประมาณ 700-800 ต้น

การเพาะต้นกล้าในกระบะเพาะ กระบะที่ใช้เพาะเมล็ดควรมีความลึกประมาณ 10 ซม. มีรูสำหรับระบายน้ำ นำดินที่ร่อนแล้ว 3 ส่วน ปุ๋ยคอก 1 ส่วน ทราซหรือเกลบ 1 ส่วนคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วปรับผิวหน้าดินให้เรียบใช้ไม้ทาบดินเป็นร่องเล็ก ๆ ประมาณร่องละ 5-7 ซม. โดยเมล็ด กลบด้วยเกลบหรือทราซบาง ๆ รดน้ำให้ชุ่ม เมื่อเมล็ดเริ่มงอกใช้ยากันรา เช่น แคปเทนรดให้ครั้งหนึ่ง เมื่อกล้าอายุได้ 15 วัน หรือมีใบจริง 2 ใบ ย้ายลงใส่ภาชนะอื่น ๆ เช่น ถูพลาสติก เมื่ออายุได้ 30 วัน จึงย้ายลงแปลง

การดูแลรักษาต้นกล้า

การบังแดด ต้นกล้าที่ออกมาในระยะแรกไม่ควรถูกแดดตลอดทั้งวัน ดังนั้นในตอนกลางวันที่มีแสงแดดจัดควรหาวัสดุมาบังแดดให้แก่ต้นกล้าบ้าง เมื่อต้นกล้าเจริญขึ้นเรื่อย ๆ การบังแดดก็จะลดลงตามจนกระทั่งปล่อยถูกแสงแดดได้ทั้งวัน

การรดน้ำ หลังจากเพาะเมล็ดควรรดน้ำให้ชุ่มวันละ 2 ครั้ง เมื่อต้นกล้าเจริญขึ้นอาจรดน้อยลงบ้าง เป็นรดทุก ๆ วัน หรือวันเว้นวัน แล้วแต่สภาพดิน

การให้ปุ๋ย เมื่อต้นกล้ามีอายุได้ 10-15 วัน ใช้ปุ๋ยยูเรียละลายน้ำรดหรือใช้ปุ๋ยสูตรผสมที่มีตัวละลายน้ำสูงละลายน้ำรดก็ได้ เมื่อต้นกล้ามีอายุมากขึ้นควรฉีดพ่นด้วยปุ๋ยสูตร 11-16-16 เพื่อให้ต้นกล้าเจริญเร็วขึ้น

การป้องกันกำจัดโรคและแมลง โรคที่สำคัญคือ โรคโคนเน่า เกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อแปลงเพาะมีความชื้นสูง ส่วนแมลงศัตรูสำคัญของต้นกล้าได้แก่ แมลงพวกปากดูดต่าง ๆ ป้องกันโดยฉีดยากำจัดแมลงพวกฟอสตริน ออกลดริน

การถอนต้นกล้าที่ไม่ต้องการทิ้ง เมื่อต้นกล้ามีอายุได้ 15 วันหรือมีใบเลี้ยงได้ 2 ใบ ให้ถอนต้นกล้าที่ไม่สมบูรณ์ทิ้ง หรือต้นที่เบียดกันออก

ฤดูปลูกและการปลูก

การปลูกในฤดู ส่วนมากเริ่มปลูกกันในปลายฤดูฝน หรือต้นฤดูหนาว ประมาณเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน ไปจนถึงกลางฤดูหนาว ประมาณเดือนธันวาคมถึงมกราคม

การปลูกนอกฤดู เป็นการปลูกต่างจากฤดูปกติ เช่นอาจเริ่มปลูกช่วงเดือนกุมภาพันธ์ หรือเริ่มฤดูฝนเดือนมิถุนายน โดยผู้ปลูกต้องเลือกพันธุ์ที่ทนต่อสภาพความชื้น อากาศร้อน โรคและแมลง

การย้ายกล้าและการปลูกมะเขือเทศ

หลังจากเพาะเมล็ดได้ 1 เดือน ก็สามารถนำลงไปปลูกในแปลงจริงได้ ก่อนการย้ายแปลงปลูกควรรดน้ำให้ชุ่ม ทิ้ง 1-2 ชั่วโมง เพื่อสะดวกในการถอนย้ายและไม่ให้รากขาดมากนัก หลังจากนั้นก็ขุดย้ายปลูกได้เลย พยายามอย่าให้ดินชุ่ม ควรปลูกในขณะที่มีอากาศมีดครึ้มหรือในตอนเย็น ส่วนต้นกล้าที่เพาะในภาชนะ เช่น ถูพลาสติก ย้ายปลูกได้ทันที ทุกเวลา เพราะต้นกล้าจะมีความแข็งแรงและรากเดินเต็มที่ รดน้ำให้ชุ่มหลังจากปลูกมะเขือเทศแล้ว หลุมที่ตายให้ปลูกซ่อมทันที

การดูแลรักษาหลังปลูก

การให้น้ำ มะเขือเทศต้องการน้ำอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนถึงผลเริ่มแก่ หลังจากนั้นควรลดการให้น้ำลง มิฉะนั้นอาจทำให้ผลแตกได้ การรดน้ำมากเกินไปอาจทำให้ดินชื้น ซึ่งทำให้เชื้อราที่ทำให้เกิดโรคน้ำแฉะเจริญได้ดี แต่หากมะเขือเทศขาดน้ำ และให้น้ำอย่างกะทันหันก็จะทำให้ผลแตกได้

การใส่ปุ๋ย นอกจากจะใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 รองก้นหลุมก่อนปลูกแล้ว ควรให้ปุ๋ยเคมีเสริมด้วย ถ้าเป็นดินเหนียว ใช้สูตร 12-24-12 หรือ 15-30-15 ถ้าเป็นดินร่วน ใช้สูตร 10-20-25 ส่วนดินทราย ใช้สูตร 15-20-20, 13-13-21 และ 12-12-17 ถ้าเป็นการปลูกนอกฤดูใช้สูตรที่มีไนโตรเจนมากเพราะมะเขือเทศจะใช้ไนโตรเจนมากถ้าอุณหภูมิสูง ถ้าไม่สามารถหาได้ก็ให้ใช้สูตร 15-15-15 ในอัตรา 100 กก./ไร่ โดยการแบ่งใส่ 3 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 หลังจากย้ายปลูก 7 วัน
- ครั้งที่ 2 หลังจากครั้งที่ 1 ได้ 15 วัน
- ครั้งที่ 3 หลังจากครั้งที่ 2 ได้ 20 วัน

การปักค้ำ

พันธุ์ที่ทอดยอดหรือพันธุ์เลื้อยจำเป็นต้องมีการปักค้ำโดยใช้ไม้หลักปักค้ำก่อนระยะออกดอก โดยใช้เชือกผูกกับลำต้นให้ไขว้กันเป็นเลข 8 และผูกเงื่อนกระตุกกับค้ำเพื่อให้ต้นเจริญเติบโตได้ดี สะดวกต่อการดูแลรักษา ฉีด สารป้องกันแมลงได้ทั่วถึง ผลไม้สัมผัสดิน ทำให้ผลสะอาดและสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว

โรคแมลงและการป้องกันกำจัด

สำหรับแมลงที่เป็นปัญหาต่อการดูแลรักษามะเขือเทศที่สำคัญ คือ แมลงปากดูด เช่น แมลงหวี่ขาว เพลี้ยอ่อน ซึ่งเป็นตัวนำเชื้อโรคไวรัสมาสู่มะเขือเทศ ทำให้เกิดอาการได้หลายอย่าง เช่น ใบหงิก ยอดหด ซึ่งเมื่อเกิดอาการแล้วไม่มีทางแก้ไขได้ จึงควรหาทางป้องกันไว้ก่อน โดยการกำจัดแมลงเหล่านี้ ด้วยการใส่สารประเภทดูดซึม เช่น ฟุราดานรองกันหลุมก่อนปลูกอัตรา 1 กรัม/หลุม หรือเมื่อต้นมะเขือเทศโตแล้วยังมีแมลงมารบกวนก็ให้ใส่สารกำจัดแมลงบางชนิด เช่น แลนเนท มาลาไซออน ทามารอน โดกูไซออน ฉีดพ่น

สำหรับโรคที่เป็นปัญหาในการปลูกมะเขือเทศ มีดังนี้

โรคผลเน่าแห้งสีดำหนือปลายผลดำ

ลักษณะอาการ ผลมะเขือเทศบางแห่งมีอาการทั้งผลอ่อนเน่าที่ก้นหรือปลายผล อาการเน่าแบบแห้งเป็นสีน้ำตาล เนื้อเยื่อบุ่มลีกลงไปต่ำกว่าระดับเดิมเล็กน้อย ขนาดของแผลขยายใหญ่ออกไปเรื่อย ๆ บางผลเน่าประมาณ 1 ใน 3 ของผลทำให้ผลร่วง

สาเหตุของโรค

ขาดธาตุแคลเซียม

ความชื้นในดินที่ปลูกแห้งมาก

การป้องกันกำจัด

ใส่ปูนขาวรองกันหลุมปลูก 1-2 ช้อนโต๊ะ/หลุม

ควรรให้น้ำทุกวันสม่ำเสมอและไม่มากหรือน้อยเกินไป

ฉีดพ่นธาตุแคลเซียมบ้าง โดยเฉพาะในระยะติดผลไปจนถึงเก็บเกี่ยว

โรคใบแห้ง

ลักษณะอาการ ใบเริ่มมีจุดดำน้ำ สีเขียวหม่น เนื้อเยื่อรอบ ๆ แผลมีสีเหลืองเล็กน้อย เกิดที่จุดใดจุดหนึ่งของใบก่อนแล้วขยายออกไปเกือบหมดทั้งใบ ด้านท้องใบมีเส้นใยของเชื้อราเกิดขึ้น มีลักษณะเป็นผงสีขาว เป็นวงกลมตามแผล 2-3 ชั้น แผลจะแห้งเป็นสีน้ำตาลภายในเวลาอันรวดเร็วตามก้านใบ ลำต้น มีแผลแบบเดียวกัน ทำให้ส่วนนั้น ๆ เหี่ยวแห้งไป ผลมะเขือเทศอ่อนที่เป็นโรคนี้อจะมีแผลสีน้ำตาลเช่นเดียวกัน และทำให้ผลสุก มีผิวแตกและมีเชื้อราขึ้นตรงรอยแตกเห็นได้ชัด

สาเหตุของโรค เกิดจากเชื้อรา

การป้องกันกำจัด

ใช้สารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไคเทนเอ็ม 45 ฉีดพ่นทุก 7 วัน ควรพ่นสารเคมีกันไว้ก่อน

ใช้พันธุ์ที่มีความต้านทานโรคนี้อีก

โรคใบจุด

ลักษณะอาการ มีจุดเกิดขึ้นหลายแบบ เช่น จุดวงกลมสีน้ำตาล และจุดเหลี่ยม ทำให้ใบเหลืองและแห้ง และมีราขึ้นเป็นผงสีดำคล้ายกำมะหยี่บนจุดดังกล่าว

สาเหตุของโรค เกิดจากเชื้อราหลายชนิด

การป้องกันกำจัด ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อราเสมอ ๆ ถ้ามีการระบาดมากให้ใช้สารพวกไอโพรไดโนรอฟรัล

โรคเหี่ยวเหลืองตาย

ลักษณะอาการ ใบล่างจะเหลืองแล้วค่อยลุกลามขึ้นมาบนต้น ในเวลากลางวันที่มีอากาศร้อนจัด ต้นจะแสดงอาการเหี่ยว เวลากลางคืนก็กลับเป็นปกติอาการเหี่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ จนยอดเหี่ยวตาย เมื่อถอนรากตรวจดูพบท่อน้ำและอาหารมีสีน้ำตาลดำ โคนต้นและรากฝอย มักจะมีราเป็นผงสีขาวอมชมพูบาง ๆ ขึ้นตรงส่วนที่เป็นสีน้ำตาล

สาเหตุของโรค เกิดจากเชื้อรา

การป้องกันกำจัด

ต้องแก้ไขปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยขาว และกากพืชหรืออินทรีย์วัตถุให้เพียงพอ

ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ให้น้อยลง

ปลูกพืชหมุนเวียนอื่นสลับ

หนอนเจาะผลมะเขือเทศ

ส่วนมากตัวเต็มวัยของหนอนเจาะมะเขือเทศชอบวางไข่ตามยอดอ่อนและดอกอ่อน เมื่อตัวอ่อนฟักออกจากไข่จะกัดกินใบอ่อน กลีบดอก หรือก้านดอกเป็นอาหาร ในกรณีเป็นผล ตัวหนอนจะกัดกินภายในผล ขณะผลยังอ่อนอยู่ ทำให้ผลร่วงและเน่าเสีย ถ้าไม่ร่วงหล่นและอยู่ได้จนกระทั่งแก่ ผลจะมีตำหนิและไม่ได้ราคา

การป้องกันกำจัด

ใช้ยาฆ่าแมลงฉีดพ่นเมื่อเริ่มพบไข่ของผีเสื้อที่ดอกหรือผลเสียหายเกินกว่า 5% ยาที่ใช้ได้ผล เช่น เมท-โรมิล คาร์บาริน มาลาไรออน

การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับพันธุ์ โดยเฉลี่ยเมื่อปลูกได้ 30-45 วัน มะเขือเทศจะเริ่มออกดอก และจะเริ่มเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุประมาณ 70-90 วัน และจากเริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวหมดประมาณ 4-5 เดือน อายุของผลที่เก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการปลูกเป็นสำคัญ หากเป็นการปลูกเพื่อส่งออกตลาดจะต้องเก็บในระยะที่ไม่แก่จัด คือ ในระยะที่เป็นผลสีเขียวและเริ่มการเปลี่ยนแปลงเป็นสีชมพูเรื่อ ๆ เพียงเท่านั้น เพื่อให้ทนทานต่อการขนส่งเมื่อมะเขือเทศถึงมือผู้บริโภคหรือวางขายในตลาดก็จะเริ่มสุกพอดี และการเก็บต้องให้ขั้วผลติดมาด้วย ส่วนการเก็บเกี่ยวผลมะเขือเทศเพื่อส่งโรงงานต้องเก็บในระยะผลสุกเป็นสีแดงหรือสีส้มทั้งผลและเก็บไม่ให้มีขั้วติดมากับผล หากผลไม่สุกแดงและมีขั้วติดมาด้วยโรงงานจะคัดทิ้ง เนื่องจากหากเอาไปทำผลิตภัณฑ์แล้วจะทำให้คุณภาพ และสีของผลิตภัณฑ์เสียไม่ได้มาตรฐาน

การผลิตและการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

พันธุ์มะเขือเทศที่ใช้ปลูกหากไม่ใช่เป็นพันธุ์ลูกผสมแล้ว เกษตรกรก็จะสามารถทำการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองได้ โดยจะต้องคัดเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์จากต้นที่สมบูรณ์ดี ปราศจากโรคและแมลงรบกวน มีผลดกและผลมีคุณภาพดีตรงตามพันธุ์ ถ้าในบริเวณเดียวกันนั้นมีการปลูกมะเขือเทศหลายพันธุ์ก็จำเป็นจะต้องเลือกเก็บพันธุ์จากต้นที่อยู่กลางแถว ไม่ควรเก็บจากต้นที่อยู่แถวนอก ทั้งนี้ในธรรมชาติมะเขือเทศ

จะเป็นพืชที่มีการผสมตัวเองก็ตาม แต่การผสมข้ามก็มีอยู่บ้าง โดยลมและแมลงเป็นสื่อช่วยผสมจะพบมากกับพันธุ์ที่มีก้านชูเกสรตัวเมียช่อดยาว โผล่พ้นออกมาจากหมวกเกสรตัวผู้

ปัญหาหลักของผู้ผลิตมะเขือเทศ

จากการสำรวจพื้นที่การปลูกมะเขือเทศและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ แม้ว่าจะมีการปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ก็ตาม ยังมีปัญหาการผลิตหรือหลังการเก็บเกี่ยวเกิดขึ้นได้ ดังนี้

ปัญหาเรื่องโรคต่าง ๆ ที่เข้าทำลายต้นและผลของมะเขือเทศ เช่น โรคราต่าง ๆ ซึ่งร้ายแรงมากถึงกับต้องทำการย้ายพื้นที่ในการเพาะปลูกทุกปี ไม่สามารถเพาะปลูกในพื้นที่เดิมได้หรือต้องใช้เวลาจนถึงจะกลับมาปลูกยังพื้นที่เดิมได้

ปัญหาเรื่องแมลง ที่เข้าทำลายต้นและผลของมะเขือเทศ โดยที่ต้นมะเขือเทศจะพบเห็นการทำลายมากที่ใบและโคนต้น แมลงที่พบมากได้แก่ หนอนชอนใบ เพลี้ย หนอนเจาะลูก แมลงหริ้วขาว เป็นต้น ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งในปัจจุบันแรงงานในพื้นที่จะไม่ค่อยรับจ้างทำงานในการเกษตร เนื่องจากต้องใช้แรงงานหนักไม่คุ้มกับค่าจ้างที่ได้รับ ทำให้แรงงานส่วนใหญ่นิยมไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่า

ปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ฝนตกหนัก ลูกเห็บตก ทำให้ต้นล้มและเสียหาย

ปัญหาราคาผลผลิต ในบางครั้งราคาผลผลิตที่ต่ำมากจะไม่คุ้มกับทุนที่ผลิต คือ ราคาต่ำกว่า 2 บาท/กก. ลงไป

ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ ที่ใช้ในการปลูกมะเขือเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ขอคำปรึกษาสำนักงานเกษตรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้คำปรึกษาและแนะนำในเรื่องการป้องกันและกำจัด โรคและแมลงที่เกิดในการผลิต
2. ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์
3. ควรมีการตกลงกับแรงงานในเรื่องค่าจ้างให้เป็นที่พอใจแก่ทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ อาจจะเสริมสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่แรงงาน
4. การผลิตมะเขือเทศของเกษตรกรอิสระ ควรมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อการต่อรองราคาผลผลิต
5. การรับความช่วยเหลือของเกษตรกรจากผู้ค้าปลีกและผู้รวบรวมในท้องถิ่น ควรมีการตกลงกันในเรื่องของราคาผลผลิต โดยให้ผู้รวบรวมในท้องถิ่นและผู้ค้าปลีกประกันราคารับซื้อต่ำสุดไว้

6. เกษตรกรควรสนใจติดตามการรายงานสภาพอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อเตรียมตัวป้องกันภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้ต้นมะเขือเทศและผลผลิตเสียหาย
7. เกษตรกรน่าจะหันมาสนใจการผลิตมะเขือเทศนอกฤดู หรือให้ผลผลิตออกสู่ตลาดในช่วงที่ตลาดขาดแคลนมะเขือเทศ เพราะจะทำให้ผลผลิตขายได้ราคาดี

เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

การปลูกมะเขือเทศในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่จะปลูกพันธุ์ที่บริโภคสด ไม่นิยมการแปรรูป และพาค่าที่รับซื้อผลผลิตจะรับซื้อทั้งหมด จึงไม่มีผลผลิตที่เหลือจากขาย ทำให้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวจึงไม่ค่อยจำเป็นนักในการปลูกมะเขือเทศของจังหวัดนครราชสีมา

แตงกวา

ได้ทำการสำรวจที่ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง และตำบลห้วยยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
คุณภาพทั่วไป และสถานการณ์การผลิตผักทั่วไปของอำเภอเมืองและอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัด
นครราชสีมาได้ในถั่วฝักยาว

การสำรวจสถานภาพและปัญหากระบวนการผลิต และปฏิบัติการเก็บเกี่ยวของแตงกวาในเขตจังหวัด
นครราชสีมา

แตงกวาเป็นผักที่ปลูกง่าย ให้ผลผลิตเร็ว นิยมบริโภคกันทั่วไป มนุษย์รู้จักนำมาใช้เป็นอาหารเมื่อไม่ต่ำกว่า 3,000 ปี เริ่มเข้าสู่ประเทศจีนก่อนแล้วจึงแพร่กระจายไปยังที่ต่าง ๆ ในเอเชีย

แตงกวาเป็นพืชล้มลุกตระกูลเดียวกับแตงโม ฟัก บวบ ฟักทอง และเชื่อกันว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปเอเชีย แตงกวาเป็นพืชผักที่ปลูกง่าย อายุนับจากวันปลูก ถึงวันเก็บเกี่ยวประมาณ 30 - 40 วัน ประเทศไทยมีอุณหภูมิอากาศที่เหมาะสมในการเจริญเติบโตของแตงกวา ดังนั้นเราจึงพบแตงกวาในการประกอบอาหารอยู่เสมอ

แตงกวามีลำต้นเป็นเถาเลื้อย ความยาว 2 - 3 ม. ลำต้นเป็นเหลี่ยมมีขนปกคลุมไปทั่ว มีมือเกาะช่วยพยุงต้น แต่มีบางพันธุ์ที่มีเถาสั้น และสามารถปลูกเป็นพุ่มเตี้ยในภาชนะได้ โดยทั่วไปแตงกวาจะมีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันอยู่ภายในต้นเดี่ยวแต่พวกลูกผสมพิเศษบางพันธุ์จะมีเฉพาะดอกตัวเมียทั้งต้น ในการปลูกจึงจำเป็นต้องปลูกพันธุ์ควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้มีเกสรตัวผู้สำหรับการผสมพันธุ์ให้ติดผล ดอกแตงกวามีสีเหลือง ดอกตัวเมียจะมีรังไข่ลักษณะคล้ายแตงกวาผลเล็ก ๆ อยู่ใต้ก้านดอก ในขณะที่ดอกตัวผู้มีเพียงก้านดอกเท่านั้น พันธุ์แตงกวาที่ดีควรจะมีดอกตัวเมียมากเพราะทำให้ได้ผลผลิตสูง แต่โดยทั่วไปดอกตัวผู้จะเกิดก่อนดอกตัวเมีย และมีจำนวนมากกว่าดอกตัวเมีย ในขณะที่ผลแตงกวายังเล็กอยู่จะสังเกตเห็นหนามที่ผลได้อย่างชัดเจนหนามของแตงกวาจะมีสีขาวและดำ แตงกวาที่มีหนามสีขาวจะสามารถเก็บไว้ได้นานประมาณ 7 วัน ภายหลังเก็บจากต้น โดยที่ผลไม่เน่าและไม่เปลี่ยนแปลงเป็นสีเหลืองเร็วนัก ส่วนแตงกวาที่มีหนามสีดำจะเก็บไว้ได้เพียง 2-3 วัน จะเปลี่ยนแปลงเป็นสีเหลืองและผลจะเน่า

พันธุ์

แตงกวาที่มีปลูกอยู่ในประเทศเรานั้นส่วนมากจะเป็นพันธุ์พื้นเมือง แต่โดยทั่วไปสามารถจำแนกตามประโยชน์ใช้สอยได้ดังนี้

1. พันธุ์สำหรับรับประทานสด เป็นพันธุ์ที่มีเนื้อบางและไส้ใหญ่ สีเปลือกเป็นสีเขียวอ่อน ผลมีน้ำมาก เป็นพันธุ์ที่มีทั้งผลเล็กและใหญ่ เมื่อผลยังอ่อนอยู่ จะมีหนามเต็มไปหมด แต่เมื่อโตเต็มที่หนามจะหลุดออกหมด พันธุ์รับประทานสดนี้ ถ้านำไปดองจะไม่อร่อย เพราะมีน้ำมากจะนิ่มง่าย
2. พันธุ์อุตสาหกรรม เป็นพันธุ์ที่มีเนื้อหนา ไส้เล็ก บางพันธุ์ก็ไม่มีไส้เลย เปลือกมีสีเขียวเข้มเมื่อนำไปดองจะคงรูปร่างได้ดี ไม่ค่อยเหี่ยวยุบ แดงกว่าพันธุ์นี้มักเป็นลูกผสมไม่ใช่พันธุ์พื้นเมืองของไทย ผลมักมีรูปร่างผอมยาว

การปลูก

แดงกวาดต้องการอากาศอบอุ่นแต่ไม่ถึงกับร้อนจัด ถ้าปลูกแดงกวาในพื้นที่เย็นประมาณ 10°C ลงมา เมล็ดแดงกวาจะไม่งอก แต่ก็จะไม่ตายทันทีเพียงแต่พักตัวอยู่ในดินแล้วจะกลับงอกขึ้นมาใหม่ เมื่ออากาศอบอุ่นขึ้น ดังนั้นถ้าปลูกแดงกวาในฤดูหนาวจะใช้เวลานานกว่าปลูกในฤดูร้อน อย่างไรก็ตามในประเทศไทยเราก็สามารถปลูกแดงกวาได้ตลอดปี แต่ถ้าจะให้ได้ดีที่สุด ควรเป็นช่วงฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม เพราะมีอากาศที่เหมาะสม ถ้าเป็นฤดูฝนจะมีปัญหาเรื่องโรคทางใบ

ดินปลูก

แดงกวาสามารถเจริญได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วนปนทรายหรือดินที่มีสภาพเป็นกลางหรือเป็นกรดเล็กน้อย pH ประมาณ 5.5 - 0.5 หรือดินที่มีการระบายน้ำได้ดีไม่ขังและ ถ้ามีน้ำขังจะเกิดโรคทางใบและโรคเน่าได้

การเตรียมดิน

ขุดดินให้ลึกประมาณ 20 - 25 ซม. (เซนติเมตร) ดากทิ้งไว้ 7 - 10 วัน เก็บวัชพืชออกให้หมด 3 วัน ปลูกต้องให้น้ำทุกวัน การปลูกโดยการขุดหลุมกว้างลึก 20 ซม. ลึก 10 ซม. ใส่ปุ๋ยคอกเก่าหลุมละ 1 กอบมือ หรือประมาณ 1/2 กก. ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หลุมละ 2 ฝาน้ำอัดลม (6 กรัม) คลุกดินกับปุ๋ยทั้งสองชนิดในหลุมปลูกให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วกลบไว้ตามเดิม เพื่อช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การปลูก

1. ปลูกโดยไม่ใช้ค้ำ ขุดหลุมให้ลึก 3 นิ้ว ใช้ระยะห่างระหว่างต้น 1 - 1.5 ม. (เมตร) ระยะห่างระหว่างแถว 1.5 ม. หยอดเมล็ด 5 เมล็ด ในหลุม เมื่อเมล็ดงอกและมีใบจริง 2-3 ใบ ถัดเอาต้นที่แข็งแรงและมียอดไว้หลุมละ 2-3 ต้น แล้วปล่อยให้ต้นโตเลื้อยไปตามพื้นดิน
2. ปลูกโดยใช้ค้ำ ใช้ระยะห่างระหว่างต้น 50 ม. ระยะห่างระหว่างแถว 1.5 ม. หยอดเมล็ด 5 เมล็ด ในหลุม เมื่อเมล็ดงอกและมีใบจริง 2-3 ใบ ถอนต้นที่อ่อนแอออกได้เหลือต้นที่แข็งแรงไว้หลุมละ 2

ต้น ใช้ความยาวประมาณ 2 ม. ปักเอียงเข้าหากันเป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อช่วยพยุงลำต้นและสามารถดูแลรักษาได้ง่าย เก็บผลง่าย

การปักค้ำ

การปักค้ำสำหรับพืชตระกูลแตง พืชเหล่านี้มีมือเกาะ ซึ่งจะงอกจากโคนก้านใบยืดยาวออกไปประมาณ 15 - 20 ซม. มือจับเกาะเหล่านี้จะม้วนตัวจับเกาะทุกสิ่งในส่วนปลายของมันไปกระทบและจะม้วนพับ 3 ใน 4 ส่วน อีก 1 ส่วน ที่เหลือของมือจับจะทำหน้าที่ค้ำยันไม่ให้เถาของมันสัมผัสกับวัตถุที่มีจับเกาะยึดไว้ การเลียนแบบธรรมชาตินี้เราทำได้โดยใช้เชือกพันค้ำโดยรอบแล้วใช้ปลายเชือกเข้าหากันจนเป็นเกลียว มีความยาวประมาณ 4-5 ซม. จึงเอาปลายเชือกทั้งสองปลายที่เหลือผูกกับเถาด้วยเลื่อนกระดูก เกลียวเชือกนี้จะค้ำยันไม่ให้เถาแตงกวาแกว่งไกวได้ตามธรรมชาติไม่ต้องถูกตรึงแน่นกับค้ำ เหมือนที่ได้ทำกันทั่ว ๆ ไป ค้ำที่ปักให้เต่งขึ้นนี้ต้องการให้ปักเนื้อที่แคบและกำจัด เหมาะสำหรับสวนที่ใช้พื้นที่ไม่มากนัก พืชในตระกูลแตงนี้มีเถาเรื้อยรุงรังคลุมพื้นที่กว้างมาก วิธีการลดการใช้พื้นที่มากของแตงกวา ทำได้โดยใช้ไม้ไผ่ขนาดเล็ก (ไม้ค้ำถั่ว) มีลำต้นตรง ความยาว 2.5 ม. ปักตั้งฉากกับพื้นดินให้ลึกลงไปในดิน 50 ซม. สูงเหนือผิวแปลง 2 ม. หลุมละ 1 ค้ำ ถ้าปลูกแตง 5 หลุม ก็ใช้ 5 ค้ำ แล้วใช้ไม้ค้ำประเภทเดียวกันประกบส่วนปลายค้ำให้ต่ำกว่าปลายค้ำ 25 ซม. ไม่ให้ค้ำที่ประกบขนานกับผิวแปลง แล้วใช้ไม้ค้ำยันหัวท้ายข้างละ 2 อัน ใช้ไม้ค้ำยัน ตรงบริเวณที่ไม่ประกบมิดติดกับปลายไม้ค้ำส่วนบน ให้โคนไม้ค้ำยันห่างจากค้ำที่ปัก ข้างละ 20 ซม. เพื่อกันไม่ให้ค้ำโค่นล้มเมื่อถูกลมพัดกระทบแรง ๆ และรับน้ำหนักเถาแตงได้เต็มที่ การปักค้ำลักษณะนี้จะทำให้ผลแตงห้อยลงขนานกับไม้ค้ำที่ปัก สะดวกในการเก็บผล ผลจะไม่ช้อนอยู่ในเถาสะดวกในการฉีดพ่นยากำจัดศัตรูพืช ในกรณีที่เถาของพืชยาวมากเมื่อเถาโตค้ำไปจนหมดความสูงของค้ำที่โน้มเถาเลื้อยลงดิน พร้อมกับผูกโยงกับค้ำด้วย, เมื่อปลายเถาถึงค้ำก็ผูกเถาให้ซ้อนค้ำขึ้นใหม่อีกรอบหนึ่งพร้อมกับผูกโยงกับค้ำด้วย รอบนี้เราจะให้ดอกตัวเมียและเริ่มติดผลเถาจะหยุดเจริญคงหันมาเลี้ยงลูกแทน

การดูแลรักษา

การให้น้ำ แตงกวามีระบบรากตื้น ดังนั้นน้ำจึงจำเป็นมากสำหรับแตงกวา เมื่อหยอดเมล็ดแล้วต้องลดน้ำให้ทันที และในระยะแรกที่แตงกวาเริ่มงอกต้องให้น้ำสม่ำเสมอทุกวัน จนกระทั่งแตงกวาเริ่มออกดอก จึงลดการให้น้ำลงเหลือ 2-3 วัน/ครั้ง การให้น้ำที่เหมาะสมจะทำให้ได้ผลผลิตสูงและผลแตงกวาสมบูรณ์มีคุณภาพ แตงกวาถ้าขาดน้ำจะมีรสขมไม่ควรให้น้ำโดยวิธีพ่นฝอยเพราะจะทำให้เกิดโรคทางใบมาก ควรให้น้ำแบบตามร่องหรือปล่อยน้ำให้ไหลท่วมแปลงจนชุ่ม แต่ต้องไม่ท่วมจนเปียกใบและเถา เพราะจะทำให้รากเน่าได้ง่าย

การให้ปุ๋ย ในขณะที่เตรียมดินเราได้ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักในอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ ปแล้วและก่อนปลูกควรใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 12-24-12 รองกันหลุมประมาณ 1 ช้อนโต๊ะคลุกเคล้าให้เข้ากับดินกันหลุม

เสร็จแล้วเอาดินกลบบาง ๆ ก่อนหยอดเมล็ด เมื่อแตงกวาอายุได้ 7-10 วัน หรือเมื่อมีใบจริง 2-3 ใบ และทำการถอนแยกเสร็จแล้วใช้ปุ๋ยยูเรียหรือแอมโมเนียซัลเฟต อัตรา 25 กก./ไร่ โรยไประหว่างแถว แตงกวาหรือรอบ ๆ หลุม โดยโรยให้ห่างจากหลุมประมาณ 1-2 คืบ เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้น ขณะที่แตงกวาเริ่มออกดอก (20-30 วัน) ควรใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 12-24-12 อัตรา 50 กก./ไร่ โรยไประหว่างแถวแตงกวาเพื่อช่วยให้ติดผลและแตงกวาจะมีคุณภาพดีขึ้น เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วควรพรวนดิน และรดน้ำตามด้วยทุกครั้ง เพื่อให้ปุ๋ยละลายเป็นประโยชน์ต่อต้นโดยตรง หลังจากแตงกวาติดผลแล้ว ควรงดใส่ปุ๋ยเพราะอาจทำให้ดอกหรือผลร่วงได้

การเก็บเกี่ยว

อายุการเก็บเกี่ยวของแตงกวานับจากวันปลูกประมาณ 30-40 วัน แล้วแต่พันธุ์สำหรับบริโภค ควรเลือกเก็บขณะที่ผลยังอ่อนอยู่ เนื้อแน่นกรอบและสังเกตได้จากมีนวลสีขาวเกาะผิวจึงมีหนามอยู่บ้าง ถ้าผลแก่นวลจะจางหายไป ผลเริ่มเป็นสีเหลือง และไม่มีหนาม การเก็บผลแตงกวาควรทยอยเก็บวันเว้นวัน ไม่ปล่อยให้ผลแก่คาต้น เพราะจะทำให้ผลผลิตทั้งหมดลดลงโดยปกติจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณ 1 เดือน

การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์

ควรเลือกต้นที่มีดอกตัวเมียมาก ผลยาวเหยียดตรง ต้นแข็งแรง และใบไม่ค้างเมื่อเลือกได้แล้วปล่อยให้ผลสุกจนเป็นสีส้มจนแก่แห้ง นำผลไปเก็บไว้ 10-15 วันจึงผ่าเอาเมล็ดออกหมักใส่ถังทิ้งไว้ 1 คืน แล้วขยำให้เมล็ดหลุดจากเมือก นำมาล้างให้สะอาดเลือกเอาเมล็ดที่ลอยน้ำทิ้งไปเหลือไว้แต่เมล็ดที่สมบูรณ์นำไปตากแดด ให้แห้งสนิท แล้วใส่ไว้ในขวดที่ปิดสนิทเก็บไว้ในที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่อบอ้าว และไม่ให้ความร้อนจัด จะเก็บไว้ได้นาน 2-3 ปี

โรคแมลงที่เป็นศัตรูและวิธีการป้องกันกำจัด

เพลี้ยอ่อนตัว จะดูดกินน้ำเลี้ยงจากลำต้น ใบ ดอก ยอด เถา และฝัก ชอบเกาะรวมกันแน่นเป็นกลุ่มตามยอดก้านดอกและใต้ใบ ชอบกินถั่วฝักยาว ถั่วเน่า

การป้องกันกำจัด ฉีดพ่นน้ำผสมผงซักฟอก 1 ช้อนแกงผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทั่วทั้งต้นก็กำจัดได้ หรือใช้มาลาไรออน ชนิดน้ำ 30-40 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นเมื่อศัตรูพืชชนิดนี้จะเข้าทำลาย และหยุดฉีดก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน ยกเว้นผงซักฟอก

แมลงวันเจาะโคนต้นถั่ว แมลงชนิดนี้ชอบเข้าทำลายพืชตระกูลแตงแต่จะเริ่มทำลายต้นถั่วตั้งแต่อกใหม่ ๆ จนต้นโตออกดอกออกฝักจะตัวเต็มวัยทำให้ใบถั่วเกิดเป็นผลจุดเล็ก ๆ สีเหลือง มักชอบวางไข่โคนต้นถั่ว เมื่อฝักเป็นตัวหนอนก็จะเข้าไปกินอยู่ในลำต้น ตรงบริเวณโคน ทำให้ต้นเหี่ยว นอกจากนั้นตัวอ่อนยังชอบใบได้อีกด้วย

การป้องกันกำจัด ใช้สารประเภทคลอซิม เช่น นูวากรอน หรือ ไดเม อัตราร 30 - 40 ซีซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นครั้งแรกเมื่อต้นถั่วออกได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์

เตาแดง และเตาแดงดำกัดกินใบแตงขาดเป็นวงกลม

การป้องกันกำจัด ใช้เซฟวิน 85 ประมาณ 20-30 กรัมผสมน้ำ 20 ลิตร และผสมยาจับใบเปียกด้วย ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งต้นในระยะเข้าทำลาย

เพลี้ยอ่อนแตง ชอบดูดน้ำเลี้ยงตามใต้ใบ ยอดเถา ช่อดอกและส่วนต่าง ๆ ของพืชตระกูลแตง บริเวณที่ถูกทำลายจะเป็นสีเหลือง พืชจะชะงักการเจริญเติบโต

การป้องกันกำจัด ใช้มาลาไรออนชนิดน้ำ 20-30 ซีซี. ผสมยาจับใบและผสมน้ำ 20 ลิตร หรืออาจใช้นูวากรอนผสมน้ำในอัตราเดียวกันฉีดพ่นทั่วทั้งต้น สัปดาห์ละครั้งหรือขณะที่เข้าทำลายพืช และหยุดใช้สารพิษก่อนเก็บเกี่ยวนาน 15 วัน

เต่ามะเขือ ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยชอบทำลายกัดกินใบและส่วนของพืชตระกูลแตง ถั่วและมะเขือ ลักษณะโดยทั่วไป ตัวป้อมสีเหลืองอมส้มมีจุดประ 28 จุด ตัวอ่อนสีเหลืองลำตัวแบนกว้างมีขนปกคลุมทั่วทั้งตัว

การป้องกันกำจัด ป้องกันกำจัดด้วยวิธีเดียวกับป้องกันกำจัดเตาแดง

หนอนฟัก หนอนชนิดนี้ชอบทำลายพืชตระกูลแตง โดยการม้วนใบและกัดกินอยู่ภายในใบหรือที่ม้วนนั้น หรืออาจกัดกินอยู่ใต้ใบพืชเป็นหย่อม ๆ ทำให้ใบพืชแห้ง หนอนชนิดนี้อาจจะเจาะไชเข้าไปกินในดอกตูมและทำลายยอดแตงได้ด้วย

การป้องกันกำจัด ใช้เซพวิน 85 ชนิดผลประมาณ 20-30 กรัมผสมน้ำ 20 ลิตร และผสมยาเปียกใบด้วย นีดพ่นทั้งต้น 3-4 ครั้ง ตัปเดต้าครั้งละ หรือใช้ บาซูดิน 25 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร นีดพ่นเมื่อหนอน ระบาดและหยุดนีดพ่นสารพิษก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน

มวนแดง ลักษณะทั่วไปตัวแก่มีสีดำ ยาว 9-22 มม. มีหัวยาว หนวด 4 ปล้อง ปลายหนวดสีส้ม มีอายุ 45 - 65 วัน ตัวแก่และตัวอ่อนของมวนชอบดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน ใบ ลำต้นและผลของพืช ตระกูลแตง ทำให้พืชมีอาการเหี่ยว และใบจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองใน 2-3 วัน และต่อมาใบจะเปลี่ยน เป็นสีน้ำตาล

การป้องกันกำจัด ใช้ทามารอน 600 ในอัตรา ถึง 30 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร นีดพ่นเป็นครั้งคราวเมื่อมี การระบาดหรืออาจใช้ นูวาครอนหรืออะ โซครินในอัตราส่วนผสมเท่ากับทามารอนและหยุดนีดพ่นสาร พิษก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน

เพลี้ยไฟหอม ระบาดทำลายต้นหอมแบ่ง ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัย ชอบดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบพืช ทำให้ บริเวณใบที่ถูกดูดกินเป็นจุดสีน้ำตาลและขยายกว้างออกไปในที่สุดใบจะแห้งตาย ตัวอ่อนที่เพิ่งฟักออก จากไข่จะเริ่มดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบพืชทันทีการทำลาย จะทำให้ใบพืชเสียและจะไม่ให้ดอกและผล เพลี้ย ไฟชอบทำลายในเวลากลางคืนหรือเริ่มตั้งแต่ตอนเย็นหลังจากพระอาทิตย์ตก

การป้องกันกำจัด ใช้ ธิโอคาร์ ในอัตรา 25 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ไดเม่ หรือ โรเกอร์ 10-20 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ กูซาไรออน 10-25 ซีซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ผงซักฟอก 1 ช้อนแกง ผสม น้ำตาล 400 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร นีดพ่นในเวลาเย็นหรือในเวลากลางคืน และถ้าใช้สารพิษต้องหยุด ใช้ก่อนการเก็บเกี่ยว 15 วัน การใช้ผงซักฟอกกับน้ำตาลจะปลอดภัยจากสารพิษตกค้างมากที่สุด

โรคราน้ำค้างแดง เกิดจากเชื้อรา อาการระยะแรกใบจะเป็นจุดสีขาวแล้วกลายเป็นสีเหลืองน้ำตาลปะปน อยู่ทั่ว ๆ ไป ถ้าอากาศชื้น หลังใบจะมีกลุ่มของราสีขาวอมม่วงตรงบริเวณแผล

การป้องกันกำจัด ใช้ไคแทนเอ็ม 45 ชนิด 80% คับเบิ้ลยู-พี ขนาด 20-30 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร นีดพ่น ให้ทั่วหรือใช้คูปราวิต 50% คับเบิ้ลยู-พี ขนาด 50 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร ก็ได้และในระยะก่อนปลูก ควรคลุกยาถ่วงรากด้วย เอพรอน 35% เอสดี ในอัตรา 7 กรัม ต่อเมล็ดหนัก 1 กก.

โรคราแป้งแดง เกิดจากเชื้อราเป็นราขาวถึงสีเทาบนผิวใบพืชหรือคลุมใบทั้งหมดปกติจะอยู่ด้านบนของใบ แต่อาจจะพบใต้ใบด้วย ระบาดในที่ชื้น ร้อนหรือเย็น

การป้องกันกำจัด ใช้สารพิษ ทอปซิน-เอ็ม ชนิดผง 75% คับเบิ้ลยู-พี ขนาด 20-30 กรัม ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ โรนาโคล 72% คับเบิ้ลยู-พี ชนิดผงผสมน้ำอัตราเดียวกัน และหยุดฉีดสารพิษก่อนการเก็บเกี่ยว 7 วัน ป้องกันสารพิษตกค้าง

ระบบการผลิต

ระบบการผลิตแตงกวาของเกษตรกรในตำบลหนองระเวียงและตำบลหนองยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่จะปลูกในพื้นที่ที่เคยใช้ทำนามาก่อนแต่พอถึงฤดูแล้งไม่สามารถทำนาได้ก็จะใช้พื้นที่ในการปลูกผักหรือพืชชนิดอื่น ๆ แทน แต่พื้นที่นานี้จะปลูกแตงได้ไม่ดีเท่าไรนักเพราะแตงเป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก ดังนั้นน้ำจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการปลูกแตงถ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของการเจริญเติบโตของแตงผลผลิตที่ได้จะต่ำและมีคุณภาพไม่ดี เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ปลูกแตงไม่มากนักเพราะมีปัญหาด้านแรงงาน แรงงานส่วนใหญ่หายากจึงมักช่วยกันภายในครอบครัว ดังนั้นพื้นที่ที่ใช้ปลูกแตงกวาจะอยู่ระหว่าง 200 ตารางวา - 2 ไร่ ซึ่งสามารถปลูกและดูแลได้ทั่วถึงส่วนพื้นที่อื่น ๆ ที่เหลือก็จะใช้ปลูกพืชชนิดอื่นเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัวต่อไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าระบบการผลิตแตงของเกษตรกร ตำบลหนองระเวียงและ ตำบลหนองยางเป็นระบบการปลูกแบบแบ่งพื้นที่สำหรับการปลูกพืชแต่ละชนิดแล้วในพื้นที่นั้นก็ปลูกพืชชนิดนั้นเพียงชนิดเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. การผลิตแตงกวาของเกษตรกรใน ตำบลหนองระเวียง และตำบลหนองยาง มีปริมาณการผลิตต่อครอบครัวไม่สูงมากนักและผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอน ดังนั้นในการนำผลผลิตไปขายที่ตลาดอาจได้ราคาต่ำกว่าที่ควรเนื่องจากมีปริมาณน้อย ดังนั้นควรมีการรวมกลุ่มกันในหมู่เกษตรกรในหมู่บ้าน เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วนำผลผลิตที่ได้ไปส่งขายที่ตลาดพร้อมกันเพื่อสามารถมีโอกาสในการกำหนดราคาได้
2. เกษตรกรมักมีพื้นที่เป็นของตัวเองมากกว่าที่ใช้ในการผลิตแตงกวาเพียงอย่างเดียว และบางรายก็ไม่ได้ใช้พื้นที่ที่เหลือใช้ประโยชน์ ดังนั้นเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากควรใช้พื้นที่ในการปลูกพืชชนิดอื่นนอกจากแตงกวาโดยอาจเลือกพืชที่ไม่ต้องการการดูแลรักษามากนักหรือเป็นพืชที่ตลาดมีความต้องการก็จะสามารถเพิ่มรายได้ได้อีกทางหนึ่ง
3. การให้น้ำแตงกวาเกษตรกรบางรายขาดแคลนแรงงานในการดูแลรักษา แต่แตงกวาเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากดังนั้นต้องมีการให้น้ำบ่อย เกษตรกรบางรายยังมีการให้น้ำแบบตักไปรดซึ่งเสียเวลาและสิ้นเปลืองแรงงาน อาจใช้วิธีสูบน้ำขึ้นมารดหรือการสูบน้ำใส่ร่องแทน

กะหล่ำปลี

ได้ทำการสำรวจที่ อำเภอ ห้วยแถลง

สถานการณ์ปลูกกะหล่ำปลี

มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากราคาของกะหล่ำปลีมีแนวโน้มสูงขึ้นในตลาดขายส่ง (ตลาดสุรนคร) ผู้บริโภคนิยมบริโภคมากขึ้น ทำให้ราคาสูงขึ้นแต่จะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับราคาในปีที่ผ่านมา (2539) ในจังหวัดนครราชสีมาจะมีการปลูกกะหล่ำปลีมากที่สุดที่อำเภอห้วยแถลง ตำบลห้วยแคน ซึ่งเป็นตำบลที่เคยมีสถิติการปลูกกะหล่ำปลีมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2534

ความสำคัญของกะหล่ำปลี

กะหล่ำปลีเป็นผักที่มีวิตามินซี อย่างเพียงพอ และวิตามินซีมีความจำเป็นต่อร่างกาย สามารถป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน กะหล่ำปลีจึงเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมบริโภคกันอย่างกว้างขวางทั้งเป็นผักสด ทั้งผักจิ้มและผักแก้มอาหารที่มีรสจัดหลายประเภท นอกจากนั้นยังเป็นผักต้มประกอบอาหารหลายอย่างเช่น แกงจืด แกงส้ม และผัดผัก ส่วนในแง่ของอุตสาหกรรมแปรรูปก็มีแนวโน้มที่จะทำได้ เช่น ทำผักแห้ง (dehydrate) และกะหล่ำปลีคอง (sarecheck)

สถานภาพการผลิต

กะหล่ำปลีจัดว่าเป็นพืชผักที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในเขตอำเภอห้วยแถลง เป็นอาชีพเสริมของเกษตรกร รองจากการปลูกข้าว จากสถิติข้อมูลผลผลิตกะหล่ำปลีของตำบล ซึ่งเกษตรกรสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงและประกอบกับการที่เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกและสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการผลิต สถานภาพในการผลิตจึงมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นตามราคาของตลาด แต่ในการขยายพื้นที่ปลูกมีแนวโน้มว่าจะลดลงเนื่องจากที่ดินมีราคาแพง และเกษตรกรไม่มีที่เป็นของตัวเองและแรงงานในการเกษตรหาได้ยากและแพง เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่ขยายพื้นที่ปลูก

ข้อมูลทั่วไปของตำบลห้วยแคน

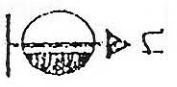
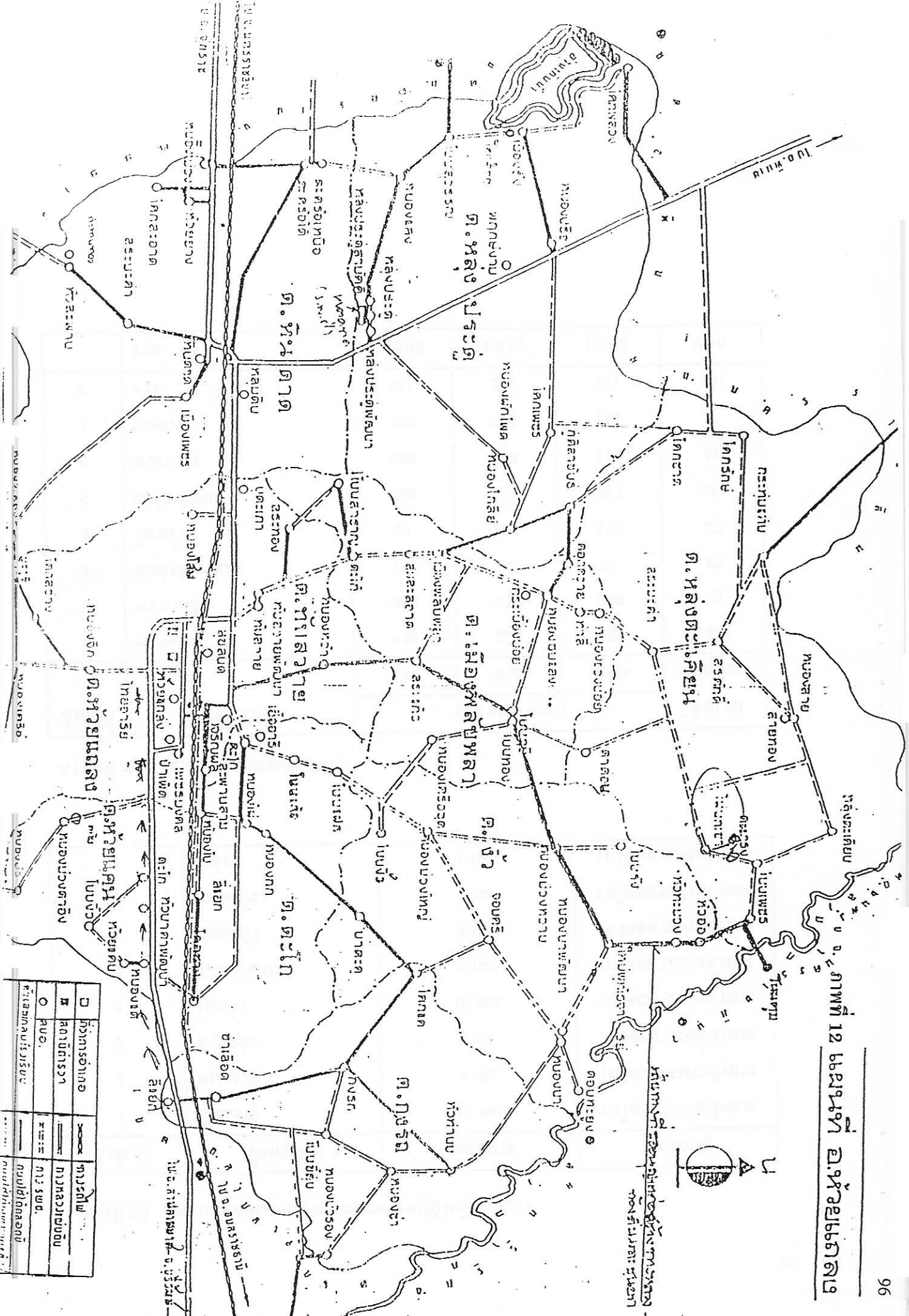
ที่ตั้งและอาณาเขตและเส้นทางคมนาคม

ตำบลห้วยแคน เป็นหนึ่งในสิบตำบลของอำเภอห้วยแถลงมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียงดังนี้
ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลตะโก อ.ห้วยแถลง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอลำปลายมาศ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลห้วยแถลง อ.ห้วยแถลง

ภาพที่ 12 ๒๕๒๕-๒๖ อ.ห้วยแม็ก

กรมที่ดิน
สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี
สำนักงานที่ดินอำเภอห้วยแม็ก

□	เขตการปกครอง	เขตการปกครอง
▬	ตำบล	เขตการปกครอง
○	บ.บ.	บ.บ.บ.
○	บ.บ.บ.	บ.บ.บ.
○	บ.บ.บ.	บ.บ.บ.
○	บ.บ.บ.	บ.บ.บ.

ตารางที่ 25 แสดงการคมนาคม (ระยะห่างจากหมู่บ้านถึงอำเภอ)

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	ระยะทาง	หมายเหตุ
1	ห้วยแคน	10 กม.	รถโดยสารประจำทาง
2	หนองเต้	9 กม.	รถโดยสารประจำทาง
3	หัวนาคำ	8 กม.	รถโดยสารประจำทาง
4	โนนจิว	10 กม.	รถโดยสารประจำทาง
5	ตะโกพัฒนา	6 กม.	รถโดยสารประจำทาง
6	หนองบัว	8 กม.	รถโดยสารประจำทาง
7	หนองม่วง	5 กม.	รถโดยสารประจำทาง
8	ตาสึง	4 กม.	รถโดยสารประจำทาง

ตารางที่ 26 แสดงประชากรของตำบล

ลำดับที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน
		รวม	ชาย	หญิง	
1	ห้วยแคน	449	220	229	82
2	หนองเต้	430	231	239	52
3	หัวนาคำพัฒนา	135	64	71	23
4	โนนจิว	21	103	107	47
5	ตะโกพัฒนา	768	374	394	127
6	หนองบัว	296	180	116	58
7	หนองม่วง	400	299	111	85
8	ตาสึง	411	200	211	100
	รวม	3,099	1,571	1,568	606

การปกครอง

ศาสนา เกษตรกรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเกือบทุกหมู่บ้าน

สาธารณสุข มีสถานอนามัยและการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

ด้านแรงงาน ส่วนมากหลังจากฤดูกาลทำนา เกษตรกรจะออกจากหมู่บ้านไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัด และในกรุงเทพมหานคร และทางภาคใต้ของประเทศไทย ลักษณะการรับจ้างเป็นแบบชั่วคราวไม่ถาวร พอถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะกลับบ้าน

การศึกษา ระดับการศึกษาของประชากรแบ่งออกได้ดังนี้

อยู่ในวัยการศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษาระดับ ป.1 - ป.6 จำนวน 1,450 คน และระดับมัธยมและสูงกว่า มัธยมตอนปลาย

วัยจบการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยม และจบมัธยมศึกษาตอนปลายและตอนต้น สรุปว่าการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตำบลห้วยแคน มีโรงเรียน 2 แห่ง จำนวนนักเรียนนั้นเดินทางลำบากกรณีหน้าฝน

ด้านสาธารณูปโภค

การไฟฟ้า โทรทัศน์ มีการใช้บริการไฟฟ้าเกือบครบทุกหมู่บ้าน มีโทรทัศน์ทั้งตำบล 2,340 เครื่อง และมีสาธารณูปโภคอื่น ๆ เช่น กองทุนยา หอกระจายข่าว ศูนย์เกษตรตำบล

โครงสร้างของหมู่บ้าน ตำบลส่วนใหญ่มีลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นกระจุกและยาวไปตามถนนของหมู่บ้าน มีครัวเรือนแต่ละหมู่บ้าน เฉลี่ย 80 ครัวเรือน

ความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านและตำบล

ส่วนใหญ่อยู่อย่างระบบเป็นเครือญาติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สัมพันธ์ภายนอกหมู่บ้านขึ้นอยู่กับกรอบพหุพมจากถิ่นฐานเดียวกัน จะมีการช่วยเหลือกันดี

ข้อมูลทางกายภาพ

ดิน ตำบลมีชุดดินทั้งหมด 5 ชุด (ดูรูปภาพประกอบ)

1. ชุดหล่มเก่า (หมายเลขชุดดินที่ 22) มีพื้นที่ประมาณ 5% ของพื้นที่ เหมาะสมปานกลางกับการปลูกข้าว, ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่และการปลูกไม้ผล มีความเหมาะสมดีกับการทำทุ่งหญ้าแต่มีน้ำท่วม

2. ชุตร้อยเอ็ด (หมายเลขชุดดินที่ 27) มีพื้นที่ประมาณ 45% ของพื้นที่ทั้งหมด เหมาะสมปานกลางในการปลูกข้าว แต่เนื้อดินไม่เหมาะสม สำหรับพืชไร่ไม่เหมาะสมมีน้ำท่วมถึงและการปลูกไม้ผลไม่เหมาะสม มีความเหมาะสมในการทำทุ่งหญ้า
3. ชุตร้อยเอ็ดประเภทที่อยู่บนที่สูง (หมายเลขชุดดินที่ 34) เหมาะสมปานกลางในการปลูกข้าว ส่วนพืชไร่ไม่มีความเหมาะสม น้ำท่วมถึง ส่วนไม้ผลไม่มีความเหมาะสมดีกับการทำทุ่งหญ้า
4. ดินชุดโคราช (หมายเลขชุดดินที่ 40) ไม่เหมาะสมกับปลูกข้าวเพราะเนื้อดินมีความลาดชันมาก เหมาะสมปานกลางในการปลูกพืชไร่ สำหรับไม้ผลเหมาะสมปานกลาง มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์
5. ดินชุดสติ๊ก (หมายเลขชุดดินที่ 50) ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าวมีความลาดชันมาก มีความเหมาะสมปานกลางในการปลูกพืชไร่ มีความเหมาะสมดีในการปลูกไม้ผลแต่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีความเหมาะสมเป็นอย่างมากในการทำทุ่งหญ้า

สภาพแหล่งน้ำ

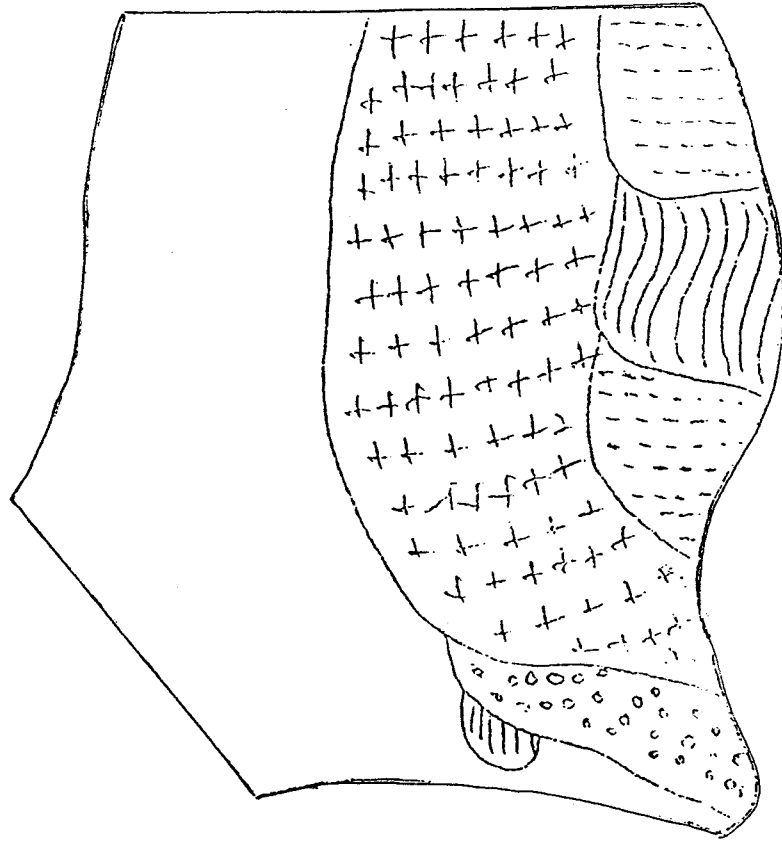
1. แหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำห้วยต่าง ๆ ซึ่งอาศัยในการปลูกพืช (ตารางที่ 27 และรูปภาพประกอบ)
2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีดังนี้ อ่างเก็บน้ำ, ฝายน้ำล้น, และบ่อบาดาล

สภาพภูมิอากาศ

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 900 - 1,200 มม. จากการดูสถิติน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอต่อการปลูกพืชอยู่ในช่วงเดือน เมษายน - พฤษภาคม และจะทิ้งช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอต่อการปลูกพืชมากที่สุดคือ พฤษภาคม ตารางที่ 29 แสดงสถิติน้ำฝนของอำเภอห้วยแถลง

อุณหภูมิ ช่วงเดือนที่อุณหภูมิสูงสุดคือ เดือนเมษายน ซึ่งตรงกับช่วงฤดูร้อนและเดือนที่อุณหภูมิต่ำคือ เดือนธันวาคม ซึ่งตรงกับช่วงฤดูหนาว

ภาพที่ 13 แสดงชุดดินของตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง

+++++ ชุดร้อยเอ็ด (๒๗)

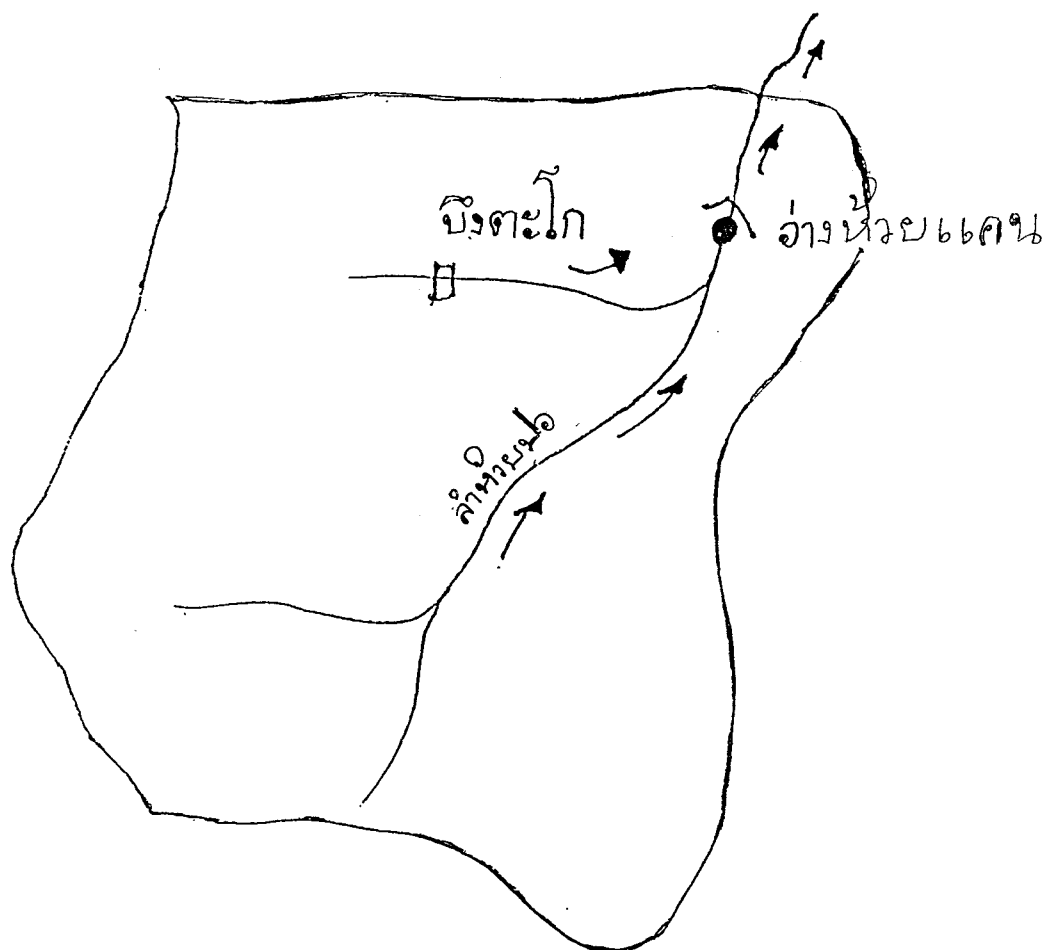
----- ชุดโคตราช (๔๐)

..... ชุดสติ๊ก + ชุดโคตราช (๕๐)

////// ชุดหล่มเก่า (๒๒)

||||| ชุดร้อยเอ็ดประเภทอยู่บนที่สูง (๓๔)

ภาพที่ 14 แหล่งน้ำในตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง

- : แหล่งน้ำธรรมชาติ
- : เขื่อนกั้นน้ำ

ภัยธรรมชาติ

สภาพทั่วไปที่เกิดภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วมเป็นบางโอกาสและสภาพการระบาดของโรคแมลงของพืชและของสัตว์

ข้อมูลทางชีวภาพ

ที่ดินและการใช้ประโยชน์

ตำบลห้วยแคน มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 20,418 ไร่ แบ่งตามการใช้ประโยชน์ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 12,759 ไร่และแบ่งเป็นพืชอื่น ๆ

พื้นที่ทำการเกษตรแบ่งเป็นพื้นที่นา 11,844 ไร่ คิดเป็น 92% ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดและเป็นพื้นที่ไร่ 345 ไร่ คิดเป็น 18%

ระบบกิจกรรมทางการเกษตรและปัญหา

ระบบทางการปลูกพืช โดยทั่วไปเกษตรกรมีการปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวนาปี ข้าวโพด ปอ มัน ลำปะลั้ พืชผัก ไม้ผล และพืชอื่น ๆ การปลูกพืชทั่วไป มีการปลูกพืชหลักเพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกพืชแซม

ปัญหาในการผลิตพืช

ข้าวนาปี มีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ มีผลกระทบต่อพื้นที่การทำนาและผลผลิตข้าวตามมาด้วย

งา มีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ สภาวะฝนทิ้งช่วง มีผลกระทบต่อการผลิต

มันลำปะลั้ มีปัญหาราคาตกต่ำ มีผลกระทบต่อพื้นที่การปลูกไม่แน่นอน

ปอ มีปัญหาคุณภาพต่ำ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำในการแช่ปอฟอก

ข้าวโพด ไม้ผลและพืชผัก มีปัญหาเรื่องราคาและโรคแมลง

ข้อมูลทางการถือครองที่ดิน

เกษตรกรของตำบลมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด 20,418 ไร่ เฉลี่ย ครัวเรือนละ 33 ไร่ พื้นที่ถือครองดังกล่าวจำแนกตามสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ได้ 2 ลักษณะคือ

1. พื้นที่ถือครอง 11,844 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวอาศัยน้ำฝน
2. พื้นที่ไร่ถือครอง 345 ไร่

มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง 408 ครัวเรือน และต้องเช่าเพิ่มเป็นบางส่วน เอกสารสิทธิ์ส่วนมากเป็น สทก.

อาชีพ

อาชีพหลักคือการทำนาโดยอาศัยน้ำฝน อาชีพรองคือ ปลุก งาม ปอแก้ว มันสำปะหลัง และอาชีพรับจ้าง

รายได้ เกษตรกรมีรายได้ จากการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝน เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ปอแก้วและงา
สรุปรายได้แบ่งออกได้ดังนี้ (ตารางที่ 28 แสดงต้นทุนการผลิตพืชประกอบรายได้)

1. จากการทำนา	65%
2. จากการทำไร่	20%
3. หม่อน - ไหม	2.5%
4. การเลี้ยงสัตว์	2.5%
5. การรับจ้าง	6%
6. ปลุกพืชฤดูแล้ง	4%

แรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงาน

เกษตรกรมีการเคลื่อนย้ายแรงงานมาก ส่วนใหญ่ไปทำงานต่างจังหวัด โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ

แหล่งเงินทุนมี 3 ประเภทคือ

1. แหล่งเงินทุน ได้แก่ ธกส. สหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ พ่อค้าในตลาดและเงินทุนของตนเอง
  2. บัญชีเดบิต ได้จาก ธกส. พ่อค้า และสหกรณ์การเกษตร
- สารเคมีและเมล็ดพันธุ์ได้จากทางราชการ เอกชน เกษตรกรชั้นนำ

เครื่องจักรกลการเกษตร

รถแทรกเตอร์	1 คัน
รถอีแต่น	14 คัน
เครื่องสูบน้ำ	13 คัน

การตลาด ตลาดข้าวเปลือก จำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดและพ่อค้าในท้องถิ่น งามและมันสำปะหลัง
จำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดและท้องถิ่น

ข้อมูลทางสังคม

ลักษณะชุมชน แบ่งตามสภาพการอพยพ มาจากต่างถิ่นฐานของประชากร ส่วนมากมาจาก บุรีรัมย์
สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และอุบลฯ มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ

ตารางที่ 27 แสดงสภาพการปลูกพืชโดยใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำดับ ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	ชนิดพืชที่ปลูก (ไร่)						
		กะหล่ำ ปลี	ถั่ว ฝักยาว	แตงกวา	พริก	คะน้า	หอม	กระเทียม
1	ลำห้วยแคน	288	34	3	13	12	31	40
4	ลำห้วยปอ	31	32	12	34	43	20	45
5	ลำห้วยตะโก	21	34	34	54	21	32	65
6	ลำห้วยปอ	32	21	45	38	21	34	56

ตารางที่ 28 แสดงต้นทุนการผลิตพืชทั่ว ๆ ไปในจำนวนพื้นที่ 1 ไร่

ลำดับที่	รายการต้นทุนการผลิต	ชนิดของพืชทั่ว ๆ ไป (บาท)				
1	ค่าเตรียมดิน					
	ไถดะ	30	70	70	70	70
	ไถแปร	100	100	100	100	100
2	ค่าเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์	35	-	15	-	-
3	ค่าปักดำปลูก	120	60	30	310	310
4	ค่าปุ๋ย	54	-	-	45	45
5	ค่ายาเคมี	20	-	-	-	-
6	ค่ากำจัดวัชพืช	-	120	-	120	120
7	ค่าเก็บเกี่ยว	90	150	90	-	-
8	ค่าเช่าที่ดิน	370	100	100	-	-

ตารางที่ 29 ตารางสถิติน้ำฝนของอำเภอห้วยแถลง

พ.ศ.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
2526	-	19.9	41.7	23	222.1	419.1	124.3	221.4	396.1	147.6	3.8	-	1,619
2527	-	2.8	10.2	71.1	71.7	85.9	171.9	98.2	175.7	99	90.9	-	877.4
2528	-	3.5	62.6	46.8	88	65.9	87.1	230.7	467	37.6	-	-	1,089.10
2529	-	2.9	5.6	16.1	207.8	121.2	243.4	337.5	266.7	371.2	23.1	-	1,595.50
2530	16.7	-	12.8	32.3	179.9	176.0	151	115.2	221.1	130.4	8.2	-	1,043.60
2531	8.5	-	30.2	120	135	85.6	215.1	96.7	491.5	65.4	19	-	1,267
2532	-	-	2.3	106.6	97	91.3	141.2	187	245.4	253.2	-	-	1,124
2533	-	-	4	7	102	167.4	80.2	120.2	287.3	113	103.1	-	993.2
2534	-	94.4	5.5	197	177.4	111.3	148.2	187.1	105	-	-	-	985.9
2535	-	-	80	37.9	112.2	94.4	132.3	265.4	128.1	186.1	11.9	-	1,048.30
2536	9.7	1.3	39.8	85.2	185.5	87.31	43.5	350.9	121.5	-	-	-	914.31
2537	-	0.5	39.9	85.2	185.5	87.31	43.5	350.9	121.5	-	-	-	914.31
รวม	34.9	125.3	334.6	767.2	1,653.10	1,652.61	1,702.30	2,373.20	3,281.7	1,540.30	260	-	13,734.21

ประชากร ในตำบลมีประชากรทั้งสิ้น 3,099 คน

ชาย 1,571 คน

หญิง 1,568 คน

มีครัวเรือนทั้งหมด 606 ครัวเรือน เมื่อพิจารณาเป็นรายหมู่บ้านสามารถจัดกลุ่มหมู่บ้านตามจำนวนประชากร ได้ดังนี้

กลุ่มขนาดใหญ่ มีจำนวน 200 ครัวเรือนขึ้นไป

กลุ่มขนาดกลาง มีจำนวน 100 -200 ครัวเรือน ได้แก่ หมู่ 5,7

กลุ่มขนาดเล็ก มีจำนวนครัวเรือนตั้งแต่ 100 ครัวเรือนลงมา ได้แก่ หมู่ 1, 2, 3, 4, 6

ความหนาแน่นของประชากร ความหนาแน่นของครัวเรือนกับพื้นที่ทั้งหมดของตำบลประมาณ 21.50 ไร่/ครัวเรือนหรือคิดเป็นรายคนเฉลี่ย 5.06 ไร่/คน

กลุ่มกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ มี

กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มยุวเกษตรกร

กลุ่มเกษตร

กลุ่มสหกรณ์

สมาชิก ธกส.

แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค น้ำอุปโภคส่วนใหญ่ได้จากบ่อน้ำ สระน้ำ บ่อบาดาล ใช้น้ำเพื่อบริโภคส่วนใหญ่ได้จากน้ำฝนและน้ำจากบ่อหรือสระ

บุญประเพณีและความเชื่อถือ

บุญข้าวจี่ ทำขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ขึ้น 12 ค่ำ เดือน 3 มีวิธีการปั้นข้าวเหนียวทาด้วยไข่ใส่น้ำตาลเล็กน้อย ไข่ไฟอ่อน ๆ แล้วนำไปทำบุญที่วัด

ทำขวัญข้าวหรือบายศรีผู้งข้าว จะทำวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี ทำเพื่อเป็นมงคลหลังจากนำข้าวจากลานขึ้นยุ้งฉาง หลังพิธีจะนำข้าวประมาณ จำนวน 1 หาบอย่างน้อยไปใส่บา

บุญเข้าพรรษา - ออกพรรษา สงกรานต์ บวชนาค แต่งงาน

ผู้นำ

ประเภทของผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ช่วยฯ ส่วนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำองค์กรต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้นำที่ให้ความสนใจและร่วมมือกับทางราชการเป็นอย่างดีและสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในภาวะเบียบเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของประชาชนและคนทั่วไป

วิเคราะห์สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

สภาพทางกายภาพ

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านลักษณะดินจะเป็นดินร่วนปนดินเหนียวสีดำนในบางพื้นที่ และบางพื้นที่จะเป็นดินทรายสีแดง พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกกะหล่ำปลีส่วนมากจะเป็นท้องนาเก่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทำให้ต้องใส่ปุ๋ยบำรุงดินมาก ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เกิดผลตกค้างในดิน ดินอาจจะเป็นดินกรดหรือดินเค็มซึ่งไม่เหมาะต่อการปลูกพืช แหล่งน้ำที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำห้วยแคน ใช้ทั้งทางด้านการเกษตรและการอุปโภคบริโภค

สภาพทางชีวภาพ

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านจะมีการปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก การปลูกกะหล่ำปลีจะเป็นเพียงอาชีพเสริมหลังจากว่างเว้นจากการทำนา เพื่อการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปริมาณน้ำฝนที่ตกในปีที่สำรวจ (2540) ในหมู่บ้านจะน้อยมาก ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านจะเป็นสังคมแบบชนบท คือคนในหมู่บ้านมีความสนิทสนม รู้จักกันทั้งหมู่บ้าน แต่คนหนุ่มสาวในหมู่บ้านจะน้อยลงเนื่องจากไม่ชอบทำการเกษตร จึงหันไปทำงานโรงงานในเมืองเหลือแต่คนที่อายุมากและเด็ก ๆ ทำให้การปลูกกะหล่ำปลีทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากแรงงานไม่พอเพียง ทำให้ผลผลิตที่ได้น้อยและไม่ได้คุณภาพทำให้ราคาผลผลิตไม่ดี และที่ดินในการใช้ทำการเกษตรส่วนมากเป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นของตัวเอง

การปลูกกะหล่ำปลี

กะหล่ำปลีมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Brassica oleracea* var. *capitata* Linn. อยู่ในตระกูล Cruciferae เป็นพืช 2 ฤดู แต่มักปลูกเป็นพืชฤดูเดียว มีขนาดรูปร่างและสีของใบแตกต่างกันในแต่ละพันธุ์ รวมทั้งขนาดรูปร่าง สี และความแน่นของหัวก็จะแตกต่างกันด้วย

การปลูกกะหล่ำปลีจะมีความแตกต่างกันออกไปอย่างกว้างขวางตามสภาพของอากาศที่ไม่เหมือนกัน ในแหล่งที่มีฤดูร้อนที่มีอุณหภูมิไม่สูงนัก ฤดูหนาวก็ไม่เย็นจัดจนเกินไป สภาพดังกล่าวจะสามารถปลูกได้ทั้งปีหากมีน้ำพอเพียง ส่วนแหล่งที่มีฤดูหนาวอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำกว่า 0° ซ. จะปลูกกะหล่ำปลีในสภาพแปลงปลูกกลางแจ้งไม่ได้ ดังนั้นก่อนเข้าฤดูหนาวเขาจะต้องตัดกะหล่ำปลีพันธุ์ที่มีคุณภาพในการเก็บรักษาทนนาน มาเก็บไว้ในห้องเก็บที่เหมาะสม เอาไว้บริโภคในช่วงที่ไม่สามารถปลูกได้ โดยทั่วไปประเทศทางยุโรปฤดูปลูกที่เหมาะสมคือฤดูร้อน และฤดูใบไม้ผลิ ส่วนฤดูหนาวบางประเทศจะปลูกได้บ้างภายใต้หลังคาเรือนกระจก ในประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา มีสภาพอากาศหลายลักษณะ ทำให้ทั้งประเทศมีกะหล่ำปลีตลอดบริโภคได้ตลอดปี

สำหรับประเทศไทยถือว่าอยู่ในเขตร้อน จากตัวอย่างอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนปี 2520 ฤดูหนาวทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนประมาณ 23° - 24° ซ. ส่วนฤดูหนาวของภาคกลางเฉลี่ย 26° ซ. อยู่ในเกณฑ์ที่พอจะผลิตได้ การผลิตกะหล่ำปลีฤดูปกติ จะเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม โดยเริ่มเพาะกล้าตั้งแต่เดือนตุลาคม อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยพยายามอยู่เสมอที่จะหลีกเลี่ยงการปลูกในฤดูหนาวหันมาปลูกกะหล่ำปลีนอกฤดูปกติ คือช่วงฤดูร้อน (ก.พ. - พ.ค.) และฤดูฝน (มิ.ย. - ก.ย.) ถึงแม้จะได้ผลผลิตคุณภาพต่ำกว่าปกติ แต่ก็ได้ราคาสูงขึ้น รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการปลูกต่อไปนี้ จะขอกล่าวถึงวิธีปฏิบัติโดยทั่วไปที่กระทำกันอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

การเพาะกล้า โดยทั่วไปจะใช้เมล็ดปลูกมากกว่าการชำหน่อ เพราะว่าการชำหน่อนั้นเสียเวลาและแรงงานมากกว่า ซึ่งมักจะใช้ในกรณีที่เขาเมล็ดไม่ได้จริง ๆ หรือใช้ในงานทดลองที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น เมล็ดกะหล่ำปลีที่จำหน่ายในประเทศไทย มักมีราคาแพงกว่าพวกผักกาดอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากต้องสั่งเมล็ดจากต่างประเทศทั้งสิ้น เมล็ดพันธุ์มาตรฐาน (standard variety) ราคา ตั้งแต่ปอนด์ละ 100 - 200 บาท ในขณะที่เมล็ดพันธุ์ลูกผสม F_1 มีราคาขั้นต่ำ 800 - 1000 บาท ขั้นสูง 1500 - 1600 บาท ดังนั้นการเพาะเมล็ดแล้วย้ายกล้าปลูกจึงนิยมทำกันมากกว่าการหยอดหรือหว่านเมล็ด ทั้งนี้จะช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์ได้มาก ปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่จะเพาะกล้าให้พอปลูกในพื้นที่ 1 ไร่ พอจะคาดคะเนได้ว่าใช้ประมาณ 40 - 80 กรัม ถ้าเมล็ด มีความงอกไม่ต่ำกว่า 75%

แปลงเพาะกล้า หากเป็นการปลูกในพื้นที่ขนาดเล็กเช่น สวนผักระดับครอบครัวอาจทำในกระบะเพาะกล้าก็ได้ แต่ถ้าปลูกเป็นแบบอุตสาหกรรมการผลิต ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่หลายไร่อาจจำเป็นต้องทำแปลงเพาะกล้า ในกรณีแรกกระบะควรมีขนาดเหมาะสม กว้าง 30 ซม. ยาว 50 ซม. ลึกไม่น้อยกว่า 5 ซม. หรือใช้ภาชนะที่มีลักษณะรูปร่างโปร่งที่ระบายน้ำดี ไม่มีเชื้อรา ใส่ดินให้มีระดับต่ำกว่าของกระบะเล็กน้อย ส่วนกรณีที่ต้องเพาะกล้ามากควรทำแปลงเพาะ โดยยกแปลงและย่นหน้าดินให้ละเอียดความลึกไม่น้อยกว่า 15 ซม. หรือยกขอบกระบะด้วยซีเมนต์บล็อกแล้วใส่ทรายผสมเถ้าแกลบก็ได้ แต่ควรมีขนาดกว้างพอเหมาะไม่เกิน 1 เมตร เพื่อให้การทำงานจากขอบแปลงทำได้สะดวก ส่วนความยาวนั้นไม่จำกัดแล้วแต่ลักษณะพื้นที่และความเหมาะสม

การเพาะเมล็ด ทำได้ทั้งหว่านและโรยแถว การหว่านควรให้เมล็ดกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอในระยะห่าง 1-2 ซม. แต่การโรยแถวจะได้ผลดีกว่า โดยทำร่องตื้น ๆ เป็นแนวไว้ก่อน ระยะแถวห่างกันประมาณ 5 ซม. สำหรับกระบะเพาะถ้าเป็นแปลงเพาะใช้ระยะ 10 x 5 ซม. แล้วโรยเมล็ดตามระยะดังกล่าวให้ห่างกันอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่ไม่ว่าจะจะทำให้เมล็ดกระจายตัวได้ดี ควรใช้ทรายแห้งเม็ดละเอียด ผสมกับเมล็ดก่อนโรยแถวจะช่วยได้มาก หลังจากนั้นก็กลับเมล็ดบาง ๆ ในความลึก 1 - 1.5 ซม. หรือในดินร่วนโปร่งอาจกลับได้ลึกกว่านี้ แต่ไม่ควรเกิน 3.0 ซม. ทั้งนี้จะทำให้กล้างอกพ้นดินขึ้นมาได้ยากหรือกล้าอาจขาด O_2 ได้ด้วย เมื่อเพาะเมล็ดเสร็จแล้วควรรดน้ำด้วยบัวฝอยละเอียด อาจจำเป็นต้องพรางแสงช่วยบ้างถ้าแดดจัดเกินไป หรือคลุมบาง ๆ ด้วย ฟางข้าว ในสภาพแห้งแล้งที่มีความชื้นในอากาศต่ำ และคอยป้องกันมดและแมลงกัดขุดหรือใบเลี้ยงด้วยยากำจัดศัตรูพืชตามความจำเป็น

การย้ายกล้า กะหล่ำปลีที่เจริญเติบโตตามปกติ จะทำการย้ายกล้าได้เมื่ออายุตั้งแต่ 4-6 สัปดาห์หลังจากเพาะเมล็ด การย้ายกล้าปลูกมักทำครั้งเดียวหรือจะย้ายกล้าสองครั้งก็ได้ กรณีแรกนิยมทำเมื่อกล้ามีความสมบูรณ์และแข็งแรง ประกอบกับสภาพแปลงปลูกเอื้ออำนวยให้มีอัตราการรอดตายสูง ส่วนกรณีหลังมักทำเมื่อมีพื้นที่ปลูกมาก หรือต้องขนกล้าจากแปลงเพาะไปปลูกระยะห่างไกล จึงต้องย้ายกล้าลงแปลงเพาะชำระระยะ 5 x 5 ซม. ก่อนหรือใส่ถุงดินต้นละถุงในขณะที่ย้ายกล้าอายุ 3-4 สัปดาห์ หลังจากนั้นกล้าผักจะเจริญเติบโตต่อไป ควรใช้น้ำแรงด้วยจนอายุประมาณ 5-6 สัปดาห์ หลังจากเพาะเมล็ดก็จะย้ายปลูกได้ ขนาดของต้นกล้าที่สะดวกต่อการย้ายปลูกควรมีความสูงประมาณ 10 - 15 ซม. โดยเลือกเอาเฉพาะต้นกล้าที่สมบูรณ์ สำหรับกล้าที่มีขนาดโตเกินไปควรตัดปลายใบออกบ้างเพื่อให้อัตราการคายน้ำน้อยลง ลดอาการเหี่ยวเฉา ตั้งตัวได้เร็วขึ้น การย้ายหลังลงแปลงปลูกในวันที่มีเมฆครึ้มหรือในตอนเย็นจะได้ผลดีกว่าวันที่มีแสงแดดกล้า

ลักษณะแปลงปลูก มีทั้งการปลูกแบบร่องสวน ซึ่งส่วนมากทำในบริเวณภาคกลางชนเมืองกรุงเทพฯ ทั้งนี้เพราะมีสภาพเป็นที่ลุ่มต้องมีคูระบายน้ำเป็นสำคัญ ส่วนสวนผักขนาดเล็กหลังฤดูทำนา โดยทั่วไปจะยกแปลงปลูกขนาดกว้าง 1 เมตร ยาวแล้วแต่สภาพพื้นที่ ปลูกแบบแถวคู่ ทางภาคเหนือมักให้น้ำแบบ Furrow นอกจากนั้นยังมีแปลงปลูกแบบไร้ในสภาพเป็นเนินหรือที่ราบสูง เช่น บริเวณปากช่อง และเพชรบูรณ์มีการใช้เครื่องทุ่นแรงในการเตรียมพื้นที่ พบว่าส่วนใหญ่ปลูกแบบแปลงหมู่ที่มีหลายแถว โดยมีหน้าแปลงกว้างแตกต่างกันไปแล้วแต่ระบบการให้น้ำ (ซึ่งมีทั้งระบบฝนเทียมและสายยางฝักบัว)

ระยะปลูก พวกพันธุ์หนักรักมักเป็นพวกที่มีพุ่มกว้าง ห่อหุ้มขนาดใหญ่ ผลผลิตสูงเหมาะแก่การปลูกเพื่อส่งโรงงานกะหล่ำคอง มักใช้ระยะปลูกห่างถึง 80 - 90 ซม. พันธุ์ที่มีขนาดปานกลางในฤดูหนาวของยุโรปรวมทั้งพวก savoy มักปลูกระยะ 60 - 70 x 60 - 70 ซม. สำหรับพันธุ์เบา ซึ่งส่วนมากมีทรงพุ่มและห่อหุ้มขนาดเล็กและมีความสำคัญในประเทศเขตร้อนทั่วไป เช่น ประเทศไทย ใช้ระยะปลูกแคบกว่า กล่าวคือประมาณ 40 - 50 x 40 - 50 ซม.

การดูแลรักษา หมั่นตรวจดูความชื้นในดิน โดยเฉพาะการปลูกแบบไร้ในฤดูหนาวที่แห้งแล้ง ความชื้นในดินสูญเสียได้เร็ว ควรให้น้ำอย่างพอเพียงโดยเฉพาะระยะย้ายกล้าใหม่ ๆ และหากมีกล้าต้นใดเสียหายควรรีบปลูกซ่อม การกำจัดวัชพืชโดยใช้จอบอาจทำได้ในระยะแรก ๆ ต่อเมื่อพืชมีใบแผ่คลุมดินแล้วควรหยุดทำ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนระบบราก การใช้ฟางเป็นวัสดุคลุมดินนิยมทำในสวนผักบริเวณภาคกลาง

ความต้องการปุ๋ย พวกผัก กะหล่ำปลีเป็นพืชที่ใช้ปุ๋ยมากพวกหนึ่ง โดยเฉพาะปุ๋ย N และ K เนื่องจากส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ทางต้นและใบ เมื่อตัดกะหล่ำปลีแต่ละครั้งจึงเท่ากับ ขนเอาความอุดมสมบูรณ์ออกไปจากแปลงปลูกด้วย อาหารพืชในดินจึงลดลงไปทุกปี ๆ จำเป็นต้องให้ปุ๋ยอยู่เสมอในการปลูกแต่ละครั้ง ปุ๋ย N มีส่วนทำให้พืชโตเร็ว ให้ผลผลิตสูง คุณภาพผักดี กล่าวคืออ่อนนุ่ม และกรอบ อีกทั้งเสียน้อย ส่วน P นั้นแม้ว่าผักจะต้องการน้อยแต่ก็จำเป็นต้องมีในสัดส่วนที่พอเพียง เพื่อช่วยให้ตั้งตัวเร็วในระยะแรกของการเจริญเติบโต ทำให้พืชเก็บเกี่ยวได้เร็ว ทั้งยังทำให้ผักมีรสชาติดีขึ้น สำหรับ K ผักกะหล่ำจะมีความต้องการมากพอ ๆ กับในโตรเจน มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพผลผลิต ทำให้ห่อหุ้มแน่น น้ำหนักดี ใบเป็นมัน รสอร่อย

ปริมาณปุ๋ยที่ควรจะใช้กับกะหล่ำปลี จะมีความแตกต่างกันไปอย่างกว้างขวางแล้วแต่สภาพพื้นที่และประวัติการใช้ที่ดิน คุณสมบัติของดิน รวมทั้งความเหมาะสมในด้านการลงทุน แต่ในด้านวิชาการได้มีการศึกษาหาปริมาณธาตุอาหารที่ผักนำขึ้นมาจากดิน (nutrient removal) จากการปลูกแต่ละครั้ง

จากความต้องการธาตุอาหารดังกล่าว ดร.สรสิทธิ์ วัชรโรทยาน จึงสรุปข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ ว่า พวกผักกะหล่ำควรให้ปุ๋ย N ประมาณ 15 - 33 กก./ไร่ ในแปลงผลิตซึ่งมีการใช้ปุ๋ยคอกอยู่แล้ว ส่วน P ควรใส่ประมาณ 15-20 กก./ไร่ และ K ควรให้ประมาณ 23 - 50 กก./ไร่ ทั้งนี้แล้วแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

อย่างไรก็ตามการใช้ปุ๋ยกับพวกผักกาดและผักกะหล่ำมักเน้นความสนใจไปที่ปุ๋ย N ซึ่งอาจมีได้หลายรูป เช่น แคลเซียมแอมโมเนียมไนเตรท (20% N) แอมโมเนียมซัลเฟตไนเตรท (26% N) ยูเรีย (45% N) แอมโมเนียมซัลเฟต (หรือปุ๋ยน้ำตาลทราย 20% N) ซึ่งรูปต่าง ๆ เหล่านี้นักวิชาการทางด้านเกษตรเคมี พบว่าปุ๋ย Calcium Ammonium Nitrate ช่วยเพิ่มผลผลิตกะหล่ำปลีได้ดีกว่ารูปอื่น ๆ

ในปัจจุบัน การให้ปุ๋ยกับพืชผักได้มีการพลิกแพลงมากมาย จนบางครั้งเกษตรกร ให้ปุ๋ยมากเกินไปจนเกินความจำเป็น หากมองในแง่ของผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ ได้มีการทำการศึกษาแนวทางการลดต้นทุนและการให้ปุ๋ยกะหล่ำปลี ในท้องที่อำเภอปากช่อง ในขณะนั้นเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ย 4 - 14 - 21 รองพื้น แล้วแต่งหน้าด้วยปุ๋ย 22 - 22 - 0 ยูเรีย การทดลองได้ตัดปุ๋ย 22 - 22 - 0 ออกไปโดยคงเหลือ ยูเรียไว้ในปริมาณเท่าเดิม ปรากฏว่าผลผลิตกะหล่ำปลีลดลงมานิดหน่อย แต่ทำให้ต้นทุนเกี่ยวกับปุ๋ยลดลงอย่างมากมาย

การเก็บเกี่ยว เมื่อใดจะเก็บเกี่ยวได้นั้นนอกจากการนับอายุตามพันธุ์แล้วยังพิจารณาเอาจากการห่อหัวแน่นเต็มที ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงเวลาที่จะให้ผลผลิตสูงสุด แต่เมื่อแน่นเต็มทีนั้นเสี่ยงต่ออาการปริแตกบางพันธุ์ทนไม่แตกง่ายอาจยืดเวลาได้บ้าง อย่างไรก็ตามหากเป็นไปได้ไม่ควรยืดเวลาเก็บเกี่ยว เพราะเสี่ยงต่อความเสียหายทั้งจากโรคพืชและแมลง เกษตรกรบางรายอาจเก็บกะหล่ำปลีก่อนที่จะห่อหัวเต็มที่ด้วยซ้ำ ทั้งนี้เพราะตลาดต้องการขนาดเล็กลงกว่าปกติ เช่น แผงลอยบริเวณฟาร์มโคนมมวกเหล็ก เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าพันธุ์ - คุณภาพ - ความต้องการของตลาด - ราคาล้วนเป็นสิ่งกำหนดเวลาเก็บเกี่ยวทั้งสิ้น

การตัดกะหล่ำปลี มักใช้มีดตัดให้มีใบนอกที่หุ้มปลีมิด หรือปลายใบผายออกเล็กน้อยติดมาด้วย เพื่อกันความชอกช้ำเวลาขนส่งทางไกล มีบ่อยครั้งกะหล่ำปลีในแปลงปลูกห่อหัวไม่สม่ำเสมอ จำเป็นต้องทยอยตัด ดังนั้นผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวแต่ละครั้ง ประเมินได้ยาก แต่หากพิจารณาผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ต่อการปลูกครั้งหนึ่ง ๆ แล้ว กล่าวโดยทั่วไป กะหล่ำปลีจะให้ผลผลิตแตกต่างกันเล็กน้อย ตามสภาพแวดล้อม พันธุ์ และการดูแลรักษา ประเทศในเขตนาวพันธุ์ให้ผลสูงมากตั้งแต่ 10 - 12 ตัน/ไร่ พันธุ์ขนาดกลางให้ผลผลิต 4 - 6 ตัน/ไร่ ส่วนพันธุ์เบาประมาณ 4 ตัน/ไร่ สำหรับประเทศไทย ใช้พันธุ์เบาในฤดูปลูกของทางภาคเหนือและอีสาน เช่น เพชรบูรณ์ หรือ ปากช่อง จะได้ผลผลิตอย่างสูง 5-6 ตัน/ไร่

ผลผลิตระดับปานกลางโดยเฉลี่ยประมาณ 3 - 4 ตัน/ไร่ ส่วนผลผลิตขั้นต่ำได้น้อยกว่า 2 ตัน/ไร่ ส่วนแหล่งปลูกในสภาพภาคกลางของประเทศซึ่งมีอากาศร้อนกว่า ประกอบกับเกษตรกรชอบที่จะปลูกนอกฤดูการผลิต ในขณะที่ภาคเหนือและอีสานเก็บเกี่ยวหมดแล้วแม้จะได้ผลผลิตต่ำมากเพียง 1-1.5 ตัน/ไร่ แต่ได้ราคาสูง ทั้งยังลดค่าขนส่งสู่ตลาดกลางกรุงเทพฯ อีกด้วย

การผลิตแขนงกะหล่ำ เกษตรกรบางราย จะตัดหัวกะหล่ำปลีด้วยความประณีตให้เหลือต้นตอและใบล่างเจริญเติบโตต่อไปในแปลงปลูก โดยให้น้ำอย่างเดียว จะทำให้กะหล่ำปลีแตกตามทีมนมใบ จนกระทั่งประมาณ 7 วันต่อมา จะเก็บเอาแขนงเหล่านี้ ส่งตลาดได้ราคาต่อกิโลกรัมสูงกว่า หัวกะหล่ำปลีเกือบเท่าตัว แขนงดังกล่าวนี้จะเก็บได้ประมาณ 3 ครั้งก่อนหรือแปลงปลูกใหม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าการผลิตแขนงกะหล่ำปลีนั้นเป็นเพียงผลิตผลพลอยได้ระหว่างเตรียมการปลูกรุ่นต่อไป และคงไม่มีผู้ใดทำการผลิตอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากการเก็บแขนงกะหล่ำปลีนั้นต้องใช้แรงงานสูง ด้วยเหตุนี้ปริมาณแขนงที่เก็บเกี่ยวได้แต่ละครั้งจึงแตกต่างกันไปอย่างกว้างขวาง ยังไม่สามารถประเมินผลผลิตที่แน่นอนได้

ความต้องการและปริมาณการผลิตภายในประเทศ

เป็นการยากที่จะประเมินได้ว่า ปีหนึ่ง ๆ ชาวไทยต้องการกะหล่ำปลีเพื่อบริโภคเป็นจำนวนเท่าใด หรือส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านเท่าใด ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลการส่งออกนั้น อยู่ในรายการผักสดอื่น ๆ รวมกัน มิได้จำแนกชนิดผักไว้ คาดว่ากะหล่ำปลีส่งออกต่างประเทศปริมาณไม่มากนัก จึงขอรวบรวมในที่นี้ว่า ผลผลิตกะหล่ำปลีแทบทั้งหมดใช้บริโภคสดภายในประเทศ ซึ่งแต่ละปีมีปริมาณเจ็ดหมื่นตันถึงหนึ่งแสนตัน ในพื้นที่ปลูกทั่วประเทศประมาณ 6 - 8 หมื่นไร่ จากปริมาณดังกล่าวนี้ผลิตมากที่สุดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น นครราชสีมา อุบล อยุธยา ร้อยเอ็ด รวม 16 จังหวัด รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน เพชรบูรณ์ ฯลฯ รวม 17 จังหวัด จากนั้นก็มีปริมาณผลิตลดหลั่นกันลงมา ได้แก่ ภาคกลางใน 9 จังหวัดผลิตมากที่สุดบริเวณกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียงภาคใต้ใน 14 จังหวัดจะผลิตมากที่สุด สงขลา และสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันตก ใน 8 จังหวัดผลิตมากที่สุด ราชบุรี และนครปฐม ส่วนตะวันออกผลิตกะหล่ำปลีน้อยที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์และปัญหาของเกษตรกรที่ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง

ปัญหาทางกายภาพ

ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ เกษตรกรไม่มีการปรับปรุงคุณภาพของดิน ทำให้ผลผลิตของดินลดลงต่ำไปด้วย

ปัญหาสภาพภูมิอากาศ จากสถิติน้ำฝน 10 ปี ย้อนหลังเห็นว่าปริมาณน้ำฝนมีน้อย ซึ่งจะมีผลต่อการผลิตและผลผลิตของการปลูกพืช

ปัญหาทางชีวภาพ

ปัญหาผลผลิตข้าวตกต่ำ กรณีฝนทิ้งช่วงทุกปี

ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตและคุณภาพของผลผลิตต่ำเนื่องจากปริมาณน้ำฝนมีน้อย

ปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดของสัตว์ปีก เกิดขึ้นทุกหมู่บ้านเพราะเกษตรกรไม่มีการป้องกัน

ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม

เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนใหญ่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์

ด้านแรงงานมีการเคลื่อนย้ายแรงงาน

เรื่องคุณภาพชีวิต มีการกินอยู่ไม่ถูกลักษณะ

ความยากจน มีปัญหาเรื่องรายได้น้อย

ปัญหากลุ่มกิจกรรม ขาดการร่วมมือที่ดี เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญ

ศักยภาพพื้นที่ปลูกพืช

ศักยภาพในการปลูกพืชตระกูลถั่ว ข้าวโพด และพืชผัก มีความเหมาะสม

ในการปลูกไม้ผล สามารถปลูกได้ดี พวงมะม่วง ขนุน น้อยหน่า

ในการปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง งามา ปอ มีความเหมาะสมสามารถปลูกได้

ในการปลูกหญ้า เป็นไม้โตเร็วและทำรายได้ดีมีความเหมาะสมดี

ศักยภาพทางด้านการตลาด

ตำบลมีความสะดวกในด้านการคมนาคมผลผลิตทางด้านการเกษตร ไม่ยากต่อการขนย้ายสินค้าที่มีในตลาดสามารถรับรองการขยายตัวในการผลิตได้เป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนกับการปลูกพืช โดยทั่วไปมีการปลูกพืชหลายชนิด จากผลการหาความสัมพันธ์ การปลูกงานในช่วงต้นฝนจะไม่เหมาะสมเพราะฝนจะมีการทิ้งช่วงทุกปี

สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลีในอำเภอห้วยแถลง

เกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลีในอำเภอห้วยแถลง ตำบลห้วยแถลงจะมีการปลูกเพื่อจำหน่ายในท้องถิ่นหรือในตลาดใกล้เคียงเท่านั้น (ตลาดสุรนคร) และการบริโภคจะนิยมแบบกินสดไม่ได้แปรรูปทำให้ผลผลิตกะหล่ำปลีที่ไ้ราคาไม่แน่นอน และราคาค่อนข้างต่ำไม่คุ้มต่อการลงทุนแต่เกษตรกรก็ยังทำต่อไปเนื่องจากว่างจากการทำนาและไม่สามารถที่จะไปทำงานอย่างอื่น ๆ ได้ เนื่องจากเป็นคนแก่และเด็กและไม่มีการศึกษาอย่างน้อยได้รายได้เพิ่มและทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรไม่ดีขึ้น

แนวทางแก้ไข รัฐบาลควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกะหล่ำปลีที่ถูกต้องวิธีแก่เกษตรกร และแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับกลไกทางการตลาด แนวโน้มของตลาดว่าถ้าเกษตรกรแข่งกันผลิตออกมากเกินไปจะทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ควรทำในปริมาณที่เหมาะสม

ตำบลห้วยแถลงยังไม่มีระบบชลประทานที่ดีพอ มีแค่คลองเล็ก ๆ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค จึงมีผลทำให้ไม่มีน้ำมาใช้ในการเกษตร ทำให้การปลูกกะหล่ำปลีได้ผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ราคาของผลผลิตต่ำ

แนวทางแก้ไข ควรจัดให้มีระบบชลประทานในตำบลจนถึงหมู่บ้าน หรือมีการจัดทำอ่างเก็บน้ำ เพื่อจะได้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอและเหลือเพื่อทำการเกษตร

ปัญหาเรื่องราคาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาแพง แต่ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคและแมลงมากทำให้ต้องใช้ยาเป็นจำนวนมากทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แต่ราคาขายผลผลิตกลับราคาต่ำลง และแมลงมีการคือยาทำให้กำจัดได้ยากยิ่งขึ้น และจะมีทำให้เกิดผลตกค้างในดินและในผลผลิตได้

แนวทางแก้ไข ควรให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรหรืออยู่ในการดูแลของสหกรณ์การเกษตรที่มีรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่ถูกต้อง และให้ความช่วยเหลือเรื่องปุ๋ยและยาฆ่าแมลงเพื่อปรับปรุงผลผลิต และจะช่วยลดปัญหาการที่เกษตรกรต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนหรือพ่อค้าคนกลางซึ่งจะทำให้เกษตรกรเสียเปรียบ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้รัฐบาลเข้ามามีส่วนช่วยในการพยุงราคาของกะหล่ำปลี และการควบคุมราคาของปุ๋ยและยาฆ่าแมลง เพื่อลดต้นทุนการผลิต
2. ควรให้มีการขยายระบบชลประทานไปยังที่ห่างไกล และมีการให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าไปแนะนำการปลูกที่ถูกต้องและไม่เป็นอันตราย และลดต้นทุนการผลิต
3. ควรให้มีการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลี ที่มีรัฐบาลให้ความช่วยเหลือเรื่องปุ๋ยและยาฆ่าแมลงเพื่อและกับผลผลิต เนื่องจากราคาแพงมากเกษตรกรต้องเป็นหนี้ให้กับพ่อค้าคนกลางที่ทุจริต
4. เกษตรตำบลควรเข้าไปให้ความรู้และให้คำแนะนำที่ถูกต้องและชี้ถึงแนวโน้มของตลาดในอนาคต เพื่อที่เกษตรกรจะได้ไม่ผลิตออกมามากเกินความต้องการซึ่งจะทำให้ราคาของกะหล่ำปลีลดต่ำลง

คะน้า

ได้ทำการสำรวจ ที่ตำบล บ้านเกาะ อำเภอเมือง

การปลูกผักของอำเภอเมืองนครราชสีมา

ในปีเพาะปลูก 2539/2540 อำเภอเมืองนครราชสีมา มีพื้นที่ปลูกผัก 8,093 ไร่ และมีพื้นที่เก็บเกี่ยว 6,081 ไร่ โดยมีผลผลิตรวมของ ผักผักเท่ากับ 19,539 ตัน ผักที่มีพื้นที่ปลูกและมีผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด คือ ผักคะน้า ซึ่งมีพื้นที่ปลูก 2,719 ไร่ และมีผลผลิตเฉลี่ย 3,303 ตัน บริเวณที่มีการปลูกผักคะน้าสูงสุด คือ ตำบลบ้านเกาะ นอกจากนี้แล้วผักที่มีผลผลิตรองลงมา คือ กะหล่ำดอก 3,107 ตัน มะเขือกลมผลใหญ่ 2,508 ตัน รายละเอียดพื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยว รวมทั้งผลผลิตเฉลี่ยแสดงในตารางที่ 30 และ ตารางที่ 31 จะแสดงต้นทุนการผลิตในทางการเกษตรต่อหน่วย (ไร่) ในพื้นที่อำเภอเมือง นครราชสีมา ซึ่งผักคะน้ามีต้นทุนการผลิตสูงถึง 2,020 บาท ส่วนต้นทุนหอมต้นทุนเพิ่มจากผลผลิตชนิดอื่น คือ ต้องเสียค่า ลอกต้นอีกกิโลกรัมละ 1 บาท

ตารางที่ 30 แสดงพื้นที่ปลูก,พื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตรวม ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (ฤดูฝน)
ปี 2539 / 2540

ชนิดผัก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)
พริกใหญ่	-	-	-
พริกชี้หูสวน	185	147	1,237
พริกชี้หูใหญ่	162	157	1,275
แตงกวา	260	220	1,827
แตงร้าน	-	-	-
ฟักทอง	-	-	-
มะเขือกลมผลใหญ่	147	133	2,508
มะเขือเทศ	-	-	-
ถั่วฝักยาว	254	292	2,370
ผักกาดหอม	274	274	1,745
กะหล่ำปลี	-	-	-
กะหล่ำดอก	207	207	3,107
ผักกวางตุ้ง	2,719	2,080	594
ผักคะน้า	2,791	2,105	3,303
ผักชี	594	466	1,573
รวม	8,093	6,081	19,539

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครราชสีมา

ตารางที่ 31 ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (ไร่) ในพื้นที่อำเภอเมืองนครราชสีมา มีต้นทุนการผลิตในทางการเกษตรดังนี้

ที่	รายการต้นทุนการผลิต	ชนิดของพืช (บาท/ไร่)												
		ข้าว	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าวโพดฝักสด	หม่อน	คะน้า	หอม	ผักกาดเขียวปลี					
1	ค่าเตรียมดิน													
	- ไถตะ	200	100	120	120	70	180	180						180
	- ไถแปร	150	100	120	120	100								
2	ค่าเมล็ดพันธุ์/ท่อนพันธุ์	56	110	50	175	-	150	600						150
3	ค่าปุ๋ยคอก/ปุ๋ย	200	100	100	100	300	250	100						250
4	ค่าปุ๋ย	140	80	100	250	50	300	170						306
5	ค่ายาเคมี	60	-	-	50	-	250	100						250
6	ค่ากำจัดวัชพืช	80	300	200	200	120	100	100						100
7	ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	250	530	200	200	-	360	200						260
8	ค่าเช่าที่ดิน	-	-	-	-	-	100	100						100
	รวม	1,136	1,320	490	1,215	640	2,020	1,550						1,690

หมายเหตุ หอมเสี้ยค่าลอกต้นหลังเก็บเกี่ยว กิโลกรัมละ 1 บาท

สภาพทั่วไปของ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง นครราชสีมา

ข้อมูลทั่วไปของตำบลบ้านเกาะ

ที่ตั้ง อาณาเขต เส้นทางคมนาคม (ภาพที่ 15)

ตำบลบ้านเกาะเป็นตำบลหนึ่งใน 22 ตำบลของอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่บริเวณกลางอำเภอของอำเภอเมืองนครราชสีมา อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 4 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ประมาณ 13.41 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 8,384 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลจอหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลหมีน้ำไว อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อของตำบลบ้านเกาะให้เส้นทางคมนาคมหลักดังนี้ (ภาพที่ 16)

การคมนาคมติดต่อของตำบลกับอำเภอใกล้เคียงมีเส้นทางสำคัญคือ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ ผ่านกลางตำบลในแนวเหนือใต้ ทางทิศเหนือต่อไปยังสุขาภิบาลจอหอ ทางทิศใต้ต่อไปยังเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา มีสภาพใช้การได้ดี

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ถนนสุรนารายณ์ ผ่านกลางตำบลในแนวเหนือใต้ทางทิศเหนือต่อไปยังสุขาภิบาลจอหอ ทางทิศใต้ต่อไปยังเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา มีสภาพใช้การได้ดี

การคมนาคมติดต่อภายในตำบล

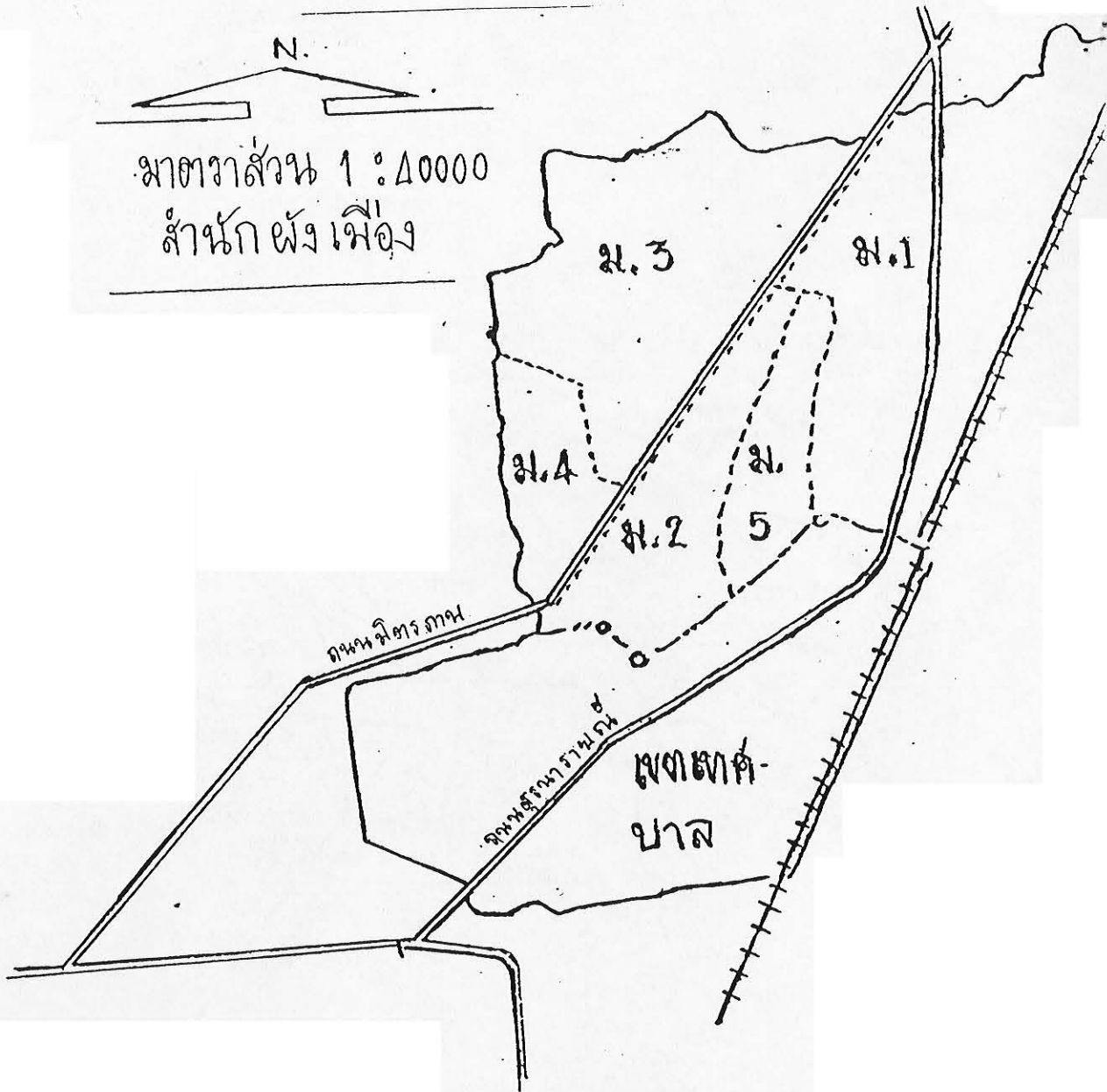
ตำบลบ้านเกาะมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ทำให้ประชาชนใช้เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านภายในตำบล

การบริการทางด้านคมนาคมขนส่งและยานพาหนะต่าง ๆ

การบริการรถโดยสาร ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลบ้านเกาะนิยมใช้บริการรถเมล์ประจำทาง รถสองแถวจากเทศบาลเมืองนครราชสีมาที่วิ่งผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และหมายเลข 205 เข้าสู่หมู่บ้าน

ภาพที่ 16 แผนที่ตั้งตำบลบ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ยานพาหนะต่าง ๆ ที่ใช้ในการคมนาคมและขนส่งผลผลิตส่วนใหญ่ในตำบล ได้แก่ รถเมล์ประจำทาง
รถสองแถว รถจักรยานยนต์ รถปิคอัพ เป็นต้น

การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลบ้านเกาะแบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้ คือ (ภาพที่ 16)

หมู่ที่ 1 บ้านเกาะ (หมู่ 1)

หมู่ที่ 2 บ้านเกาะ (หมู่ 2)

หมู่ที่ 3 บ้านขนาย

หมู่ที่ 4 บ้านโคกไผ่น้อย

หมู่ที่ 5 บ้านบึงพญาปราบ

พื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านเกาะอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ในการศึกษาครั้งนี้มีขอบข่ายของ
การศึกษาเพียงพอนอกเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมาเท่านั้น

ข้อมูลทางกายภาพ

สภาพภูมิอากาศ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา มีลักษณะร้อนชื้น การกระจายตัวของน้ำฝน
ดีพอประมาณ จากสถิติน้ำฝน 4 ปี (พ.ศ. 2532 - พ.ศ. 2537) ของสถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง
นครราชสีมา มีปริมาณโดยเฉลี่ย 973.1 มม. เฉลี่ย 142.8 วัน/ปี

ลักษณะพื้นที่ตำบลบ้านเกาะมีลักษณะเป็นที่ราบต่ำ มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 172 และ 174
เมตร บริเวณทางด้านทิศตะวันออกของพื้นที่เป็นบริเวณที่ราบลุ่มสูงจากระดับน้ำทะเล 170 เมตร มี
ปริมาณเพียงเล็กน้อย และมีลักษณะเป็นที่ตอ แต่มีปริมาณเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งอยู่บริเวณทางตอนใต้
ของพื้นที่ของทิศใต้ของเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา สูงจากระดับน้ำทะเล 180 เมตร

ทางบริเวณตอนเหนือของพื้นที่มีสายน้ำลำคลองหลายสายรวมถึงบริเวณตอนกลางของพื้นที่ ส่วนทาง
ตอนใต้ของพื้นที่มีลำคลองไหลผ่านตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบล ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

ลักษณะของดิน

การแพร่กระจายของดินเค็ม

บริเวณดินเค็มจัดมีคราบเกลือ 50% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 0.20 ส่วนใน 4 ส่วนของพื้นที่ บริเวณด้านทิศตะวันออกของพื้นที่ซึ่งอยู่ระหว่างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 (ถนนสุรนารายณ์) กับทางรถไฟสายนครราชสีมา-หนองคาย ในเขตหมู่ที่ 1

บริเวณดินเค็มปานกลางมีคราบเกลือ 10-50% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 1 ส่วนใน 4 ส่วนของพื้นที่ มีอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ มีมากใน หมู่ที่ 5 เกือบเต็มพื้นที่ของหมู่บ้านยกเว้นทางตอนเหนือและตอนใต้บางส่วนของหมู่บ้าน, หมู่ที่ 2 มีอยู่เกือบเต็มที่ ยกเว้นทางตอนบนและทางตอนใต้บางส่วนของพื้นที่ของหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 มีอยู่เกือบเต็มพื้นที่ ยกเว้นบริเวณตอนเหนือของพื้นที่ของหมู่บ้าน, หมู่ที่ 1 มีอยู่บริเวณทางตอนใต้ของพื้นที่ของหมู่บ้าน บริเวณจากแนวทางหลวงหมายเลข 205 (ถนนสุรนารายณ์) ไปทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน, และหมู่ที่ 3 มีอยู่เพียงเล็กน้อย ทางตอนใต้สุดของพื้นที่ของหมู่บ้าน

บริเวณดินเค็มเล็กน้อยมีคราบเกลือ 1-10% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 0.10 ส่วนใน 4 ส่วนของพื้นที่ เพียงเล็กน้อยอยู่ในเขตเทศบาลตอนบนบริเวณทางทิศตะวันออกของพื้นที่

บริเวณที่ราบต่ำที่เป็นดินเค็ม มีอยู่ประมาณ 3 ส่วนใน 4 ส่วนของพื้นที่ซึ่งเป็นบริเวณส่วนใหญ่ของตำบลบ้านเกาะ มีมากในเขตเทศบาลและชุมชน ทางบริเวณตอนใต้ของพื้นที่ตั้งแต่ตอนกลางของพื้นที่ลงไป และจากตอนกลางของพื้นที่ขึ้นไปทางตอนบนทางทิศเหนือของตำบลบ้านเกาะ มีมากในหมู่ที่ 3 เกือบเต็มพื้นที่ ยกเว้นทางตอนล่างสุดของหมู่บ้านหมู่ที่ 1 จากบริเวณตอนกลางของหมู่บ้านขึ้นไปทางตอนบนด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน, หมู่ที่ 2 บริเวณทางตอนเหนือและตอนใต้ของหมู่บ้านบางส่วน, หมู่ที่ 5 ทางบริเวณตอนเหนือและตอนใต้บางส่วนของหมู่บ้านและหมู่ที่ 4 ทางตอนเหนือของหมู่บ้าน

คุณสมบัติของดิน

ตำบลบ้านเกาะมีลักษณะของดินโดยทั่วไปคือ เป็นดินเค็มมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทรายสีน้ำตาล, น้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลเข้มปนเหลืองตลอดชั้นดินล่าง ปฏิกริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง อาจจะพบกรวดตาหูกกระจายอยู่บ้างในชั้นดิน ดินนี้เกิดจากตะกอนลำน้ำทับถมกันใหม่ ๆ ทบอยู่ระหว่างสันดินริมแม่น้ำ มาบหรือแอ่งน้ำ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบเรียบ

ความเหมาะสมในการปลูกพืช

ข้าว มีความเหมาะสมปานกลางเพราะเนื้อดินไม่ค่อยเหมาะสม

พืชไร่-ไม้ผล ไม่มีความเหมาะสมเพราะมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน

ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีความเหมาะสมอย่างมากเว้นแต่ให้ระวังเรื่องน้ำท่วมขัง

ชุดดินอุคร มีอยู่เพียงเล็กน้อยมากบริเวณด้านทิศตะวันออกของพื้นที่บริเวณทางรถไฟสายนครราชสีมา-หนองคาย มีอยู่ในหมู่ที่ 1

ความเหมาะสมในการปลูกพืช

พืชไร่-ไม้ผล มีความเหมาะสมมากแต่เป็นดินเค็มจัด

ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีความเหมาะสมมากแต่เป็นดินเค็มจัด

สภาพแหล่งน้ำ

ตำบลบ้านเกาะมีแหล่งน้ำสำคัญได้แก่ ลำตะคลองแยกย้ายตามหมู่บ้านต่าง ๆ ชาวบ้านตั้งชื่อขึ้นตามความนิยม มีดังต่อไปนี้

หมู่ที่ 1	ลำตะคลอง
	คลองคนชุม
	คลองโพธิ์เตี้ย
	สระน้ำวัดบ้านเกาะ (แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น)
หมู่ที่ 2	สระบัวเกลือ (แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น)
หมู่ที่ 3	คลองโพธิ์เตี้ย
	คลองคนชุม
หมู่ที่ 4	คลองคนชุม

ป่าไม้

ตำบลบ้านเกาะป่าไม้หมดไปแล้ว

ข้อมูลทางชีวภาพ

ลักษณะกิจกรรมทางการเกษตรและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกตามประเภทต่าง ๆ

ประเภทการใช้ดิน	จำนวนพื้นที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่การเกษตร		
พื้นที่นา	3,395	40.49
พื้นที่สวนพืชผัก	510	6.08
พื้นที่ไม้ดอกไม้ประดับ	2	0.02
พื้นที่การเกษตรอื่น ๆ	20	0.24
รวม พื้นที่การเกษตรทั้งหมด	3,927	46.84
พื้นที่ชุมชนได้แก่ บริเวณที่พัก, วัด, โรงเรียน ฯลฯ	202	2.41
พื้นที่เขตเทศบาล	1,575	18.79
พื้นที่เขตผังเมืองรวม (พื้นที่การเกษตรอยู่ในเขตผังเมืองรวม จำนวน 493 ไร่)	3,090	36.86
พื้นที่สาธารณประโยชน์	16	0.19
พื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ แหล่งน้ำ, ทางคมนาคม ฯลฯ	67	0.80
รวมพื้นที่ทั้งตำบล	8,384	100%

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ปี 2531

สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง นครราชสีมา

กชช 2ค. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน ปี 2531

ตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่จำนวน 46.84% เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งรวมอยู่ในเขตผังเมืองรวมจำนวน 493 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.88 รองลงมาได้แก่ พื้นที่เขตผังเมืองรวมจำนวน 36.86% ซึ่ง

จะรองรับความเจริญและการขยายตัวของตัวเมืองนครราชสีมา และรองลงมาได้แก่เขตเทศบาลจำนวน 18.79%

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของประชากรในตำบลบ้านเกาะ มีลักษณะเป็นชุมชนค่อนข้างหนาแน่นเกาะกลุ่มรวมกันเป็นหมู่บ้านและตั้งบ้านเรือนรอบบริเวณวัด, โรงเรียน และถนนที่ตัดผ่านชุมชนเช่น ชุมชนในหมู่ที่ 1 มีการตั้งบ้านเรือนริมสองฝากถนน ที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 (ถนนสุนทรารายณ์) ชุมชนในหมู่ที่ 2 และ 5 บริเวณสองฝากถนนใกล้วัดสระบัวเคลื่อนชุมชนหมู่ที่ 3 และ 4 บริเวณที่ตัดผ่านเข้าหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการตั้งบ้านเรือนกระจายตามพื้นที่เกษตรกรรมและสองฝากถนนที่ตัดผ่านเข้าพื้นที่

การอพยพของประชากร

ประชากรในตำบลบ้านเกาะระหว่างปี 2531-2525 จำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้นทุกส่วนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา จนถึงปี พ.ศ. 2526 จึงได้แยกประชากรในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงประชากรในตำบลบ้านเกาะ จึงเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526-2528 ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 380 คน คิดเป็นร้อยละ 6.40 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ประมาณร้อยละ 3.10 แสดงว่าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากการอพยพเข้ามามากกว่าการอพยพออก

คะน้า

ชื่ออื่น	ผักคะน้า (ทั่วไป), Kailan, Chinese Broccoli
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Brassica oleracea</i> var. <i>alboglabra</i>
	จัดอยู่ในตระกูล Cruciferae
ประเภทผัก	เป็นผักอายุหลายปี (perennial) แต่ปลูกเป็นผักปีเดียว (annual)
ถิ่นกำเนิด	เอเชียไมเนอร์
อายุปลูก	ตั้งแต่หว่านหรือหยอดเมล็ดจนถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 45 - 55 วัน
ขนาด	ต้นสูง ผลผลิตประมาณ 950 - 2,000 กก./ไร่ เฉลี่ย 1,150 กก./ไร่
ฤดูปลูก	ปลูกได้ตลอดทั้งปี แต่ปลูกได้ผลดีที่สุดในช่วงเดือนตุลาคม - เมษายน

ความสำคัญ

คะน้าเป็นพืชผักที่นิยมบริโภคในชีวิตประจำวัน เป็นผักที่ถูกนำมาจากเอเชียไมเนอร์ไปสู่อินเดียและจีน เป็นเวลานานจนได้รับความนิยมและเป็นที่คุ้นเคยกับในแถบนี้ เป็นพืชผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ อยู่ในหลายประเทศของเอเชีย เช่น ไทย จีน ไต้หวัน ฮองกงมาเลเซีย สิงคโปร์ ฯลฯ คะน้าเป็นผักสดประจำวันของชาวไทยนิยมปลูกกันมากทั่วประเทศ เป็น พืชที่ใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด ปลูกง่าย มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้นสามารถเก็บเกี่ยวได้ตั้งแต่เป็นต้นกล้าขนาดเล็ก จนถึงโตเต็มที่ เมื่ออายุประมาณ 40 วัน นอกจากนี้ ยังเป็นผักที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ประกอบด้วยวิตามินหลายชนิด เช่น วิตามินเอ วิตามินซี แคลเซียม และ โทอามิน คะน้ามีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษโดยทั่วไปว่า Chinese kale ในประเทศจีนเรียกว่า Kaai laan ts oi (ไก่หลันไช่) ประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์นิยมปลูกกันมาก

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ราก เป็นระบบรากแก้ว

ลำต้นและใบ ลำต้นมีลักษณะตั้งตรง ใบเป็นแบบ Simple leaf มีหูในทีฐานใบ 1 คู่ ไม่มี Stipule

ก้านใบยาว มีการจัดเรียงแบบสลับ

สภาพแวดล้อมที่ต้องการ

ประเภทดิน แหบทุกชนิดที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง

pH 5.5 - 6.8

ความชื้น ในดินสูง สม่ำเสมอ

แสง แสงแดดเต็มที่

อุณหภูมิ 20 - 30 องศาเซลเซียส

พันธุ์

คะน้าที่ปลูกในประเทศไทย จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

คะน้าใบ มีลักษณะใบมนกว้าง ผิวใบค่อนข้างเป็นคลื่น ใบสีเขียวอ่อน ต้นอวบหนาข้อถี่ ผลผลิตสูง อายุเก็บเกี่ยวผลผลิตสดคือ 50-55 วัน พันธุ์ที่เป็นที่รู้จักกันดีคือ พันธุ์ ผ่างเบอร์ 1 ซึ่งปรับปรุงพันธุ์โดยกรมวิชาการ สำหรับพันธุ์ผ่างเบอร์ 2 มีใบสีเขียวอมฟ้ามีนวลอายุเก็บเกี่ยวผลผลิตสดประมาณ 55-58 วัน ด้านทานโรคน้ำค้างได้ดีพอสมควรหากปลูกในที่ที่มีอากาศเย็นจะทำให้ผลผลิตสูงมาก โดยเฉลี่ยให้ผลผลิตผักสด 2,400 กิโลกรัมต่อไร่

คะน้าก้านหรือคะน้ายอด พันธุ์ที่นิยมปลูกในปัจจุบัน คือ พันธุ์แม่โจ้ 1 (สายพันธุ์ PL 20; Pointed Leaf#20) ซึ่งปรับปรุงพันธุ์มาจากคะน้าพันธุ์ด้านของไต้หวันทีเกษตรกรนิยมปลูกกันมาเมื่อ ปี พ.ศ. 2505 โดยกรมวิชาการเกษตรเช่นกัน และได้เริ่มส่งเสริมในปี 2519 มีลักษณะเด่นคือ ลำต้นไม่แตก มีคุณภาพดี สำหรับลักษณะประจำพันธุ์โดยทั่วไปมีดังนี้ ลำต้นเดี่ยว อวบ ส่วนกลางปล้อง ใบเรียบ ปลายใบแหลมตั้งชี้ขึ้น ก้านใบบางและช่องช่อยาว น้ำหนักส่วนที่เป็นต้นและก้านมากกว่าใบ เป็นพันธุ์บริสุทธิ์ปลูกได้ผลผลิตสูงทุกภาคตลอดปี อายุเก็บเกี่ยว 45-48 วัน ขนาดต้นสูงเฉลี่ย 33.4 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางต้นส่วนที่ใหญ่ที่สุด 2 ซม. ความยาวช่วงข้อ 1.4 ซม. จำนวนใบต่อต้นเฉลี่ย 9 ใบ และน้ำหนักเฉลี่ยต่อต้น 143 กรัม ผลผลิตผักสดเฉลี่ย 1,500 - 1,600 กก./ไร่

วิธีการปลูกและการดูแลรักษา

การเตรียมดิน คะน้าเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิด แต่ชอบดินที่มีลักษณะดินร่วนปนทราย (Sandy loam) การเตรียมดินโดยทั่วไปควรไถดินให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดินไว้ประมาณ 1-2 สัปดาห์ ไถพรวนและย่อยให้ดินละเอียด ถ้าดินเป็นกรดควรใส่ปูนขาวประมาณ 100-300 กก./ไร่ คลุกให้เข้ากัน ใส่ปุ๋ยคอกในอัตรา 100 กก./ไร่ ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 40 กก./ไร่ รองพื้นก่อนปลูก ยกแปลงกว้างประมาณ 2 เมตร

การปลูกมี 2 วิธี วิธีแรกปลูกเพื่อรับประทานต้นอ่อนเป็นยอดผัก วิธีที่สองปลูกเพื่อรับประทานต้นใหญ่หรือเพื่อขายส่งตลาด

การปลูกโดยวิธีแรก จะโรยเมล็ดเป็นแถวตามยาวแปลง หรือจะโรยเมล็ดเป็นแถวตามขวางของแปลง หรือจะใช้วิธีหว่านกระจายทั่วแปลงก็ได้

หลังจากปลูกแล้วประมาณ 30-35 วัน คะน้าจะโตพอเก็บรับประทานได้ ต้นจะสูง 4-6 นิ้ว มีใบจริง 3-4 ใบ ต้นขนาดนี้ชาวบ้านเรียกว่าลูกผัก วิธีเก็บถอนเอาต้นที่อวบให้มีระยะห่างกัน 3-4 นิ้ว ขึ้นต่อไปพอมีอายุได้ 50-55 วัน ก็เลือกเก็บไปรับประทานทำนองเดียวกัน เหลือต้นในแปลงให้ห่างกัน 6-8 นิ้ว หลังจากเก็บแต่ละครั้งก็ใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตประมาณหนึ่งกำมือ ละลายน้ำประมาณหนึ่งปี๊บใส่บัวฝอยหยาบ ๆ รดให้ทั่ว เพื่อเร่งให้โตเร็วหรือจะโรยปุ๋ยแห้ง ๆ ให้ทั่วแปลงแล้วรดน้ำตามก็ได้ถ้าจะใส่ปุ๋ยยูเรียต้องลดจำนวนลงครึ่งหนึ่ง

ในขั้นที่สาม เมื่อคะน้าอายุได้ 50-55 วัน ก็เก็บโดยใช้มีดตัดที่โคน สูงจากระดับดินหนึ่งนิ้ว ส่วนที่เหลือในแปลงก็พรวนดิน คายหญ้า ใส่ปุ๋ยให้แตกแขนงเก็บรับประทานได้อีกต่อไปอีก โดยปกติใช้เวลา 21 วัน ก็เก็บได้อีก ทำเช่นนี้ได้ตลอด 6 เดือน จึงรื้อแปลงปลูกพืชอื่นต่อไป

เมื่ออายุ 15 วัน ครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 30 วัน ระยะห่างระหว่างต้นที่เหมาะสมควรจะเป็น 6-8 นิ้ว เพื่อให้ต้นโตตามอายุและได้ขนาดที่ตลาดต้องการ เรียกว่าถอนจัดระยะ

การถอนจัดระยะนี้ในครั้งที่ 2 คือทำเมื่ออายุ 30 วัน ต้นกล้าที่จะถอนออกไปปรับประธานหรือขายได้

หมายเหตุ

จำนวนต้นอยู่ระหว่าง 1,700 - 25,600 ต้น/ไร่

จำนวนเมล็ดที่ใช้หว่านโดยตรง ประมาณ 1-2 กก./ไร่

สำหรับแปลงเพาะกล้าใช้ประมาณ 300-320 กรัมจะได้ต้นกล้าเพียงพอต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่

การหยอดหลุมหรือโรยเป็นแถวปลูกโดยตรงใช้เมล็ดประมาณ 350-800 กรัม/ไร่

การใส่ปุ๋ย เนื่องจากค่น้ำเป็นผักกินใบและต้น จึงควรใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง สัดส่วนของปุ๋ยที่ใช้คือ N:P:K เป็น 2:1:1 เช่นปุ๋ย 20-11-11 หรือ 12-8-8 ในอัตรา 80-150 กก./ไร่

การใส่ปุ๋ยแบ่งเป็น 2-3 ครั้ง ครั้งแรกใส่เป็นปุ๋ยรองพื้นขณะเตรียมดิน คลุกเคล้าลงไปดินให้ทั่ว ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ใส่เมื่อค่น้ำอายุประมาณ 20 และ 30 วัน โดยใส่อัตรา 30-40 กก./ไร่ หลังจากถอนแยกแล้ว การใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 อาจใส่ปุ๋ยในโตรเจต เช่น ยูเรียแทนก็ได้ โดยใส่ต้นละ 1.5 กรัม

การให้น้ำในระยะต้นอ่อนควรใช้บัวรดน้ำ หรือให้น้ำแบบพ่นฝอย หลังจากถอนแยกแล้ว จึงปล่อยน้ำเข้าตามร่อง ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

การพรวนดินกำจัดวัชพืช ควรปฏิบัติระยะแรกพร้อม ๆ กับการถอนแยกถ้าใช้ยาปราบศัตรูพืชบางชนิด เช่น 2-4D, ราวด์ออฟ, ดาวพอน (Downpon) กรั้มมอกโซน (Gramoxone) การทิ้งไว้อย่างน้อย 3 วัน จึงเพาะเมล็ดได้ การใช้ยาปราบศัตรูพืชจะมีผลกระทบต่อการใช้ปุ๋ยเคมีในระยะแรกของผักกูดชนิดไม่มากก็น้อย จึงควรต้องใช้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อ

แมลงศัตรูพืชและการป้องกันกำจัด

หนอนกระทู้หอม

ชื่ออื่น ๆ หนอนหลอดหอม หนอนหอม หนอนหนังเหนียว

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

หนอนกระทุ้หอมเป็นหนอนที่มีความสำคัญมากที่สุดชนิดหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคกลาง หนอนกระทุ้หอมมีนิสัยกัดกินส่วนต่าง ๆ ของพืช หนอนจะระบาดค่อนข้างรวดเร็ว เมื่อมีจำนวนมากตัวโตขึ้นและพืชอาหารเริ่มขาดแคลน เช่น หนอนกระทุ้ทั่วไป ผีเสื้อหนอนกระทุ้หอมจะวางไข่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ 5-25 ฟอง ทั่วไป ดังนั้นเวลาหนอนเกิดมาก็ปรากฏว่ามีจำนวนมากในต้นหนึ่ง ๆ จึงก่อให้เกิดความเสียหายให้อย่างรวดเร็ว หนอนอาจกัดกินเป็นรูลึกเข้าไปในหัวกะหล่ำหัว หอม ผักถั่ว หรือผลพืชผักอื่น ๆ หนอนจะหลบซ่อนตัวตามกาบใบทำให้การพ่นยาถูกตัวได้ยากในบางครั้งทำให้ผลผลิตในขั้นสุดท้ายเสียหาย หนอนหอมทำลายพืชผักมากหลายชนิดรวมทั้งพืชไร่ เช่น ถั่วและพืชสวนบางชนิด ปัจจุบันหนอนกระทุ้หอมกำลังหันมาระบาดทำลายผักตระกูลกะหล่ำ องุ่น ตลอดจนไม้ดอก เช่น กุหลาบ เพราะพื้นที่ปลูกหอมในภาคกลางกำลังลดลง สาเหตุก็คือ ต้นทุนการผลิตสูง จึงเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับชาวสวนผักจำพวกกะหล่ำและผักกาด ฯลฯ ดังนั้น โอกาสที่หนอนชนิดนี้จะดำรงชีวิตและขยายพันธุ์ก็มีมาก เป็นปัญหาร้ายแรงสำหรับผู้ปลูกหอม กะหล่ำ ฯ รวมทั้งพืชผัก พืชไร่และพืชสวนอีกหลายชนิด

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

หนอนกระทุ้หอมมีรายงานการระบาดหลายแห่งในโลก ตั้งแต่สหรัฐอเมริกาจนถึงเอเชียในประเทศอินโดนีเซีย และอินเดีย สำหรับในเอเชียพืชที่ทำลายได้แก่ หอม ประเทศไทยเราหนอนกระทุ้เกิดระบาดมานานนับสิบปี ตามแหล่งปลูกหอมจังหวัดราชบุรี อำเภอดำเนินสะดวกเท่าที่พบหนอนหอมทำลายหอมแดงรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ชาวดำเนินสะดวกเริ่มขุดคูคลองจัดระบบชลประทานจนสามารถปลูกหอมและพืชผลอื่น ๆ ได้ตลอดปี ท้องถิ่นที่พบระบาดได้แก่ จังหวัดใกล้เคียง เช่น กรุงเทพฯ นนทบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปทุมธานี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี และเพชรบูรณ์ หนอนกระทุ้หอมระบาดเป็นประจำทั่วทั้งปีหากมีการปลูกหอม แต่โดยทั่วไปกับพืชอื่น ๆ มักระบาดรุนแรงในฤดูแล้งโดยเฉพาะระยะที่ฝนไม่ตกเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

การป้องกันกำจัดหนอนกระทุ้หอมในพืชผักต่าง ๆ มีปัญหามากกว่าแมลงศัตรูอื่น ๆ หลายชนิด ขั้นตอนในการดำเนินการแก้ไขที่ควรพิจารณาปฏิบัติดังนี้

1. ในแหล่งที่หนอนหอมไม่มีการระบาดมาก่อนควรระวังในการนำพันธุ์หอมจากแหล่งระบาดไปปลูก หากมีหนอนกระทุ้หอมติดไปไม่ว่าจะอยู่ในระยะไหนก็ดี จะเป็นสาเหตุของการแพร่กระจายและจะมีปัญหาในด้านการป้องกันกำจัดตามมา
2. ในแหล่งที่หนอนกระทุ้หอมระบาดมานานและมีปัญหาการใช้สารเคมีฆ่าแมลงมากไม่สมควรที่จะส่งเสริมให้มีการปลูกหอมกันต่อไป ในขณะที่ยังไม่มีวิธีการป้องกันและกำจัดอย่างเด็ดขาด เท่าที่

ปรากฏมาหากการป้องกันกำจัดในหอมแดงหรือหอมหัวใหญ่ไม่ได้ผลการระบาดรุนแรงจะตามมาและจะกระทบกระเทือนต่อพืชอื่นอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

3. การใช้เครื่องคักไฟฟ้าควรปฏิบัติให้ถูกวิธีและพร้อมเฟรียงจะช่วยลดประมาณตัวแก่ได้ แต่มีข้อระวังในเรื่องอันตรายของแสงสีม่วง (ยู แอล วี) ต่อเยื่อตา
4. การใช้สารเคมีฆ่าแมลง ดังเป็นที่ทราบกันดีว่าสารเคมีฆ่าแมลงใช้ไม่บ่อยได้ผลกับหนอนกระทู้หอม หากเป็นสารที่มีพิษต่อมนุษย์สูงจะก่อให้เกิดปัญหาอันตรายตามมานับประการ การพัฒนาสารเคมีฆ่าแมลงที่พบว่าใช้ได้ผลกับหนอนกระทู้หอมขณะนี้ได้แก่ กลุ่มสารระงับการลอกคราบ 2-3 ชนิด เช่น ไคฟลูเบนซูโรน ไคฟลูมูรอน เบนโซลยูเรีย เป็นต้น สารจำพวกนี้เป็นสารกลุ่มใหม่ออกฤทธิ์ช้า โดยที่หนอนต้องกินเข้าไปในประมาณเพียงพอ ประกอบกับราคาค่อนข้างสูงพิจารณาใช้เป็นครั้งคราวเมื่อจำเป็น ก่อนตัดสินใจใช้ควรทำความเข้าใจกับคุณสมบัติของสารให้ดีพอและปรึกษาเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม
5. วิธีการใช้เชื้อจุลินทรีย์ เอ็นพีวี (Nuclear poly hedrosis) ของหนอนกระทู้หอมเป็นวิธีที่ยอมรับว่าปลอดภัยและได้ผล ได้มีการแนะนำส่งเสริมมานานพอสมควร ปัญหาขณะนี้เท่าที่พบได้แก่ เกษตรกรยังไม่สามารถสะสมเชื้อที่มีประสิทธิภาพเพียงพอเมื่อเกิดการระบาดของหนอน จึงเป็นเรื่องที่รัฐและเอกชนต้องเร่งริบร่วมมือกันแก้ไขต่อไป

หนอนใยผัก

ชื่ออื่น ๆ หนอนใย ตัวผีเสื้อรู้จักกันในแถบสวนผักภาคกลางว่าตัวบินหรือตัวจรวด

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

หนอนใยผักเป็นหนอนผีเสื้อที่สำคัญที่สุด ก่อความเสียหายให้แก่พืชผักตระกูลกะหล่ำ ของประเทศ ยกเว้นผักกาดหอม ถึงแม้ว่าหนอนใยผักเป็นหนอนขนาดเล็กแต่โดยมีการระบาดค่อนข้างรวดเร็วเพราะชีฟจักรสัน การวางไข่ของแม่ผีเสื้อค่อนข้างหนาแน่นในต้นหนึ่งจึงพบว่ามีหนอนจำนวนมากนับสิบเกิดขึ้นในคราวเดียวกัน หนอนใยกัดกินด้านล่างใบจนเกิดเป็นรูพรุนรอยทำลายแตกต่างจากหนอนอื่น และมักเข้าไปกัดกินในยอดผักที่กำลังเจริญถึงทำให้ยอดเสีย หรือกัดกินใบที่หุ้มหัวผักพวกกะหล่ำที่ทำให้เสียคุณภาพ การพ่นยามีโอกาสถูกตัวยาก นอกจากนี้แล้วยังกัดกินฝักอ่อนหรือดอกหากระบาดในระยะสั้น หนอนใยมีความสามารถในการทนต่อยาและปรับปรุงตัวเองในทางดำนด้านทานยาได้รวดเร็วเพราะชีฟจักรสัน ในฤดูปลูกหนึ่ง ๆ มีหลายรุ่น เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับการใช้สารเคมี

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

จะพบหนอนใยระบาดอยู่ทั่วไปทั่วโลก ในประเทศไทยจะพบตามแหล่งปลูกผักทั่วไปโดยเฉพาะแหล่งปลูกเป็นการค้าจะพบระบาดเสมอ ๆ ตามปกติหนอนใยมักจะเริ่มระบาดมากตั้งแต่ฤดูหนาวเป็นต้นไป

และจะเพิ่มความรุนแรงขึ้นจนเป็นอันตรายมากในช่วงท้ายของฤดูหนาวต่อฤดูร้อนซึ่งในระยะนั้นจะมีการปลูกผักกันมาก อากาศแห้ง ทำให้หนอนมีโอกาสสะสมปริมาณได้เรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามในฤดูฝนอาจจะพบระบาดบ้างในภาคกลาง เช่น จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี หรืออำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แต่ไม่รุนแรงมากนัก

ศัตรูธรรมชาติ

จำพวกแมลงเบียนพบเสมอได้แก่ แตนเบียนทำลายตัวหนอน การทำลายอาจพบถึง 80%

การป้องกันกำจัด

การป้องกันมิให้หนอนใยฝักระบาดสามารถทำได้โดยอย่าปล่อยต้นผักที่เก็บเกี่ยวแล้วทิ้งไว้จะเป็นแหล่งขยายพันธุ์ที่ละน้อย ๆ จนลุกลากต่อไป หนอนใยผักในปัจจุบันมีปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดแมลงมาก เพราะปรากฏหนอนใยสร้างความต้านทานได้เร็วมาก อายุการใช้สารเคมีชนิดหนึ่ง ๆ ในประเทศเราตามแหล่งปลูกผักเป็นการค้า ภายในสองปีหนอนใยผักจะเริ่มแสดงการต้านทาน ในปัจจุบันพบว่าไม่มีสารฆ่าแมลงประเภทเคมีชนิดใดให้ผลดีพอจะแนะนำได้ อย่างไรก็ตามก็ตามการใช้สารฆ่าแมลงประเภทเชื้อจุลินทรีย์คือ เชื้อแบคทีเรีย ทูริงเจนซิส ใช้ได้ผลดีกับหนอนใยผักมาช้านาน แต่ต้องใช้ให้ถูกวิธีและเป็นสารที่ยังไม่เสื่อมคุณภาพ สารฆ่าแมลงจำพวกนี้ผลิตออกมาจำหน่าย มีชื่อการค้าหลายชนิด ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเชื้อแบคทีเรียดังกล่าวในภาคกลาง โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกผักที่ปลูกกันแบบยกร่องมีการให้น้ำทางใบค่อนข้างบ่อยครั้ง และในสภาพอากาศร้อนชื้นปรากฏว่าประสิทธิภาพของเชื้อแบคทีเรียดังกล่าวในอัตราปกติที่ใช้ผลได้ทั่ว ๆ ไป ได้ผลน้อยจำเป็นต้องเพิ่มอัตราสูงและใช้บ่อยครั้งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องหาทางแก้ไขกันไป

สำหรับสารเคมีฆ่าแมลง หากเป็นแหล่งระบาดที่ไม่มีประวัติการใช้สารฆ่าแมลงมานานและมีปัญหาการสร้างควมต้านทาน สารฆ่าแมลงต่อไปนี้ยังใช้ได้ผล เช่น ไดอะลิฟฟอส โปรโรไอฟอส และ เฟนวาไรเลท รวมทั้งสารกลุ่มไพรีทรอยด์ชนิดอื่น ๆ

ส่วนการใช้สารเคมีกลุ่มใหม่ จำพวกสารระงับการลอกคราบ ปรากฏว่าผลการค้นคว้าวิจัยล่าสุดได้ผลดีเช่นกัน แต่เนื่องจากสารกลุ่มนี้อยู่ในระหว่างการค้นคว้าและราคาสูง หากจำเป็นควรพิจารณาการใช้เป็นครั้ง

หนอนคืบกะหล่ำ

ชื่ออื่น ๆ หนอนเขียน หนอนเขียวคืบ หนอนคืบ

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

หนอนคืบกะหล่ำเป็นหนอนผีเสื้อที่สำคัญมากชนิดหนึ่ง ทำความเสียหายให้แก่ผักในตระกูลหลากหลายชนิด โดยเฉพาะกะหล่ำและคะน้า หนอนคืบเป็นหนอนขนาดกลาง กินจุ ทำลายโดยการกัดกินใบเป็นส่วนใหญ่ การทำลายเป็นไปอย่างรวดเร็วเมื่อหนอนโตขึ้น หนอนคืบจะกัดกินเนื้อใบขาดและเหลือเส้นใบไว้ หนอนชนิดนี้เมื่อเกิดระบาดขึ้นมักแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วเพราะตัวแก่วางไข่กระจัดกระจายทั่วไป

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

หนอนคืบกะหล่ำเป็นแมลงศัตรูผักที่พบระบาดทั่วโลก ในประเทศไทยพบทั่วไป ฤดูกาลที่ระบาดมากคือ ตอนต้นฤดูหนาวที่อากาศเริ่มเย็น หรือฤดูหนาวในภาคต่าง ๆ

การป้องกันกำจัด

การปฏิบัติต่อการลุกลามโดยตรวจดูไข่หรือหนอนในระยะเล็ก ๆ หากปล่อยให้โตขึ้นการทำลายจะรุนแรงแล้วความเสียหายจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การปลูกผักในฤดูฝนหนอนคืบจะลดการระบาดลงเนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่เหมาะสม การป้องกันกำจัดโดยใช้เชื้อจุลินทรีย์ เช่น เชื้อไวรัส ของหนอนคืบเองสามารถขยายเชื้อบริสุทธิ์ได้จะได้ผลและปลอดภัย สำหรับสารกำจัดแมลงประเภทเชื้อแบคทีเรียแบบชีลัส ทูริงเจนซิส หากใช้เมื่อหนอนมีขนาดเล็กจะได้ผลดี สารฆ่าแมลงสำหรับหนอนคืบ หากระบาดเกิดในแหล่งปลูกผักที่ไม่ค่อยได้สารเคมีกำจัดแมลงกันมากนักควรใช้สารเคมีกำจัดแมลงที่มีการออกฤทธิ์รุนแรงกว่าดีไป ที่แนะนำคือ เมทโธมิล หากทั้งสองชนิดใช้ไม่ได้ผลก็ควรใช้สารเคมีกำจัดแมลงพวกจำพวก ไพริทรอยด์ เช่น เฟนทริเลท หรือเพอร์เมทรินและไซเพอร์มทริน อย่างไรก็ตามหนึ่งเมื่อเห็นว่าจำเป็น ก่อนพ่นควรพ่นเมื่อเริ่มพบไข่หรือหนอนขนาดเล็ก หากการระบาดมีอยู่ตลอดเวลาควรใช้ช่วงเวลาพ่น 5-7 วันครั้ง

หนอนกระทู้ผัก

ชื่ออื่น ๆ หนอนรัง หนอนกระทู้ฝ้าย หนอนกระทู้ยาสูบ

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

หนอนกระทู้ผักพบบ่อยในผักพวกกะหล่ำ คะน้าและผักกาด อันตรายรุนแรงมักเกิดจากหนอนโตกัดกินใบ ก้านหรือเข้าไปทำลายในหัวหรือยอดกะหล่ำ ทำความเสียหายและยากแก่การกำจัด อย่างไรก็ตาม การทำลายมักเกิดเป็นหย่อม ๆ ตามจุดที่แม่ผีเสื้อวางไข่ หากหนอนโตขึ้นก็จะแยกย้ายกันออก

ทำลาย ขากแก่การสังเกตพบ อีกทั้งการใช้สารเคมีพ่นก็มักจะไม่ถูกตัวหนอนชนิดนี้มีพืชอาหารหลายชนิด จึงสามารถขยายพันธุ์ได้แทบตลอดปี

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

หนอนกระทู้ผักระบาดทั่ว ๆ ไป ในประเทศและต่างประเทศใกล้เคียง การระบาดมีอยู่เสมอ ไม่จำกัดฤดูกาล และมักพบบ่อยในฤดูฝน หนอนกระทู้ จะไม่ทำลายแต่พืชผักที่ปลูกเป็นการค้าเท่านั้น มักจะพบระบาดตามสวนหลังบ้านด้วย

การป้องกันกำจัด

หนอนกระทู้สามารถกำจัดได้โดยไม่ง่าย เช่น หนอนผีเสื้อของพืชผักตระกูลกะหล่ำที่สำคัญ ๆ อื่น ๆ การใช้วิธีการป้องกันก่อนที่หนอนจะระบาดลูกกลมเช่น เมื่อพบกลุ่มไข่ที่วางไว้ใบพืชหรือหนอนที่เพิ่งจะออกจากไข่ หนอนขนาดเล็กอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก็ให้เด็ด หรือตัดพืชที่พบกลุ่มหนอนไปทำลายเสีย วิธีนี้ก็ช่วยป้องกันการระบาดมิให้ลูกกลมออกไปได้มาก หากปล่อยให้หนอนมีขนาดโตเกินระยะที่ 3 ไปแล้วหนอนจะแยกย้ายกันเข้าไปหลบซ่อนตัว กัดเจาะเป็นรูลึกไปตาม ยอด หัว หรือดอกของผักกาดและกะหล่ำ และในระยะนั้นจะยากแก่การใช้สารกำจัดแมลง หากจำเป็นต้องใช้สารกำจัดแมลงก็สามารถใช้ได้ไม่ง่ายนัก สารกำจัดแมลง เช่น เมวินฟอส ใช้พ่นเป็นครั้งคราวเมื่อระบาด หากสารกำจัดแมลงดังกล่าวใช้ไม่ได้ผลก็ให้เลือกใช้ เมทโธมิล สารฆ่าแมลงอื่น ๆ ที่ใช้กับหนอนคือบะหล่ำก็นำมาใช้ได้ผลดีเช่นกัน นอกจากนี้สารกำจัดแมลงจำพวกไพรีทรอยด์สังเคราะห์ทุกชนิดใช้ได้ผลดีอย่างแน่นอน ตามอัตราที่แนะนำสำหรับหนอนคือบะหล่ำ

หนอนเจาะยอดกะหล่ำ

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

หนอนเจาะยอดกะหล่ำจะพบระบาดทำความเสียหายให้แก่พืชผักในตระกูลกะหล่ำ ๆ กระน้ำ ผักกาด โดยที่หนอนมีนิสัยชอบเจาะเข้าไปกัดกินในหัว กัดกินยอดผักที่กำลังเจริญเติบโตทำให้ยอดขาดไม่เข้าหัวถ้าระบาดในระยะออกดอกจะเจาะเข้าไปในลำต้น ก้านดอก ผัก หรือจะกัดกินดอก

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

หนอนเจาะยอดฯ พบระบาดทั่วไปในประเทศใกล้เคียง สำหรับประเทศอื่นที่ห่างออกไปคนละชนิดกัน ในประเทศไทยเราฤดูกาลระบาดของหนอนเจาะฯ คือฤดูแล้งตั้งแต่เดือน ก.พ. เป็นต้นไปจะระบาดมากที่สุด ซึ่งในระยะนี้พืชตระกูลกะหล่ำหลายชนิดออกดอกติดฝัก

การป้องกันกำจัด

หนอนเจาะยอดมักจะไม่นับว่าเป็นปัญหาหนัก อาจเนื่องจากมักมีหนอนอื่นระบาดมาก่อนการใช้สารกำจัดแมลงจะคลุมถึงหนอนชนิดนี้จึงไม่มีโอกาสระบาดบ่อยนัก การป้องกันและกำจัดด้วยสารกำจัดแมลงผลของการทดลองพบว่ามียาหลายชนิดได้ผล การปฏิบัติตั้งแต่ระยะแรกจะช่วยป้องกันมิให้เข้าไปทำลายส่วนสำคัญของพืชได้ เช่น หัวหรือก้านดอก การป้องกันในระยะแรกโดยการเลือกกล้าผักที่ไม่มีไข่หรือหนอนตัวเล็กติดมา สารเคมีกำจัดแมลงที่ควรพิจารณาในการป้องกันกำจัด หากเป็นแหล่งปลูกผักที่ไม่ค่อยมีการใช้สารเคมีมาก่อน ควรใช้เมวิฟอส หรือ เมโทรมิด ควรใช้สารเคมีชนิดนี้ในระยะใกล้เก็บผักสด สารเคมีชนิดอื่นควรเลือกใช้ต่อไปเช่น กลุ่มสารไพรีทรอยด์สังเคราะห์ทั้งหลายอัตรา 20-30 ซีซี. วิธีการใช้สารเคมีทั้ง 2 ชนิด คือใช้เมื่อพบไข่หรือหนอนเริ่มเข้าทำลาย ช่วงเวลาพ่นประมาณ 7 วันครั้ง

ด้วงหมัดผัก

ชื่ออื่น ๆ หมัดผัก หมัดกระโดด ตัวกระเจ้า

ความสำคัญและลักษณะการทำลาย

ด้วงหมัดผักเป็นแมลงปีกแข็งชนิดเดียวที่เป็นศัตรูสำคัญของผักพวกกะหล่ำ คะน้า และผักกาดตัวแก่กักกินใบจนพรุณ ทำความเสียหายให้ในระยะผักกำลังเจริญเติบโต ตัวอ่อนชอบกัดกินรากพืช บางครั้งโรคระบาดในแปลงกล้าก็ทำความเสียหายให้ ผักจำพวกผักกาดที่มีกลิ่นฉุน เช่น ผักกาดหัว ด้วงหมัดชอบทำลาย โดยตัวแก่กักกินใบและตัวหนอนกัดกินหัว จึงเป็นพืชผักที่เป็นอันตรายมากสำหรับหนอนหรือตัวอ่อนของด้วงหมัดผัก

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

ด้วงหมัดผักพบระบาดอยู่ทั่วไปในประเทศไทยและในประเทศใกล้เคียง ด้วงหมัดผักอาจระบาดได้เสมอในแหล่งปลูกผักที่มีการชลประทาน สำหรับการปลูกผักในฤดูแล้งหรือหนาว ด้วงหมัดผักก็จะระบาดได้ทั้งนี้เพราะมีการให้น้ำเสมอ ๆ ในบริเวณที่ปลูกผักทำให้เกิดพืชอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของตัวอ่อนและตัวแก่

การป้องกันกำจัด

โดยที่ด้วงหมัดมักอาศัยเกิดในบริเวณแปลงผักและคอก ๆ สะสมจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วงหมัดโดยปกติชอบอาหารพวกผักประเภทที่มีกลิ่นฉุน เช่น ผักกาดและกะหล่ำ การปลูกพืชซ้ำที่เดิมจะช่วยส่งเสริมให้ด้วงหมัดขยายพันธุ์อยู่เรื่อย ๆ การไถตากดินในฤดูแล้งจะช่วยทำลายตัวอ่อนหรือดักแด้ที่อาศัย

อยู่ในดิน การกำจัดวัชพืชในบริเวณแปลงผักเพื่อตัดวงจรอาหารของตัวหนอน หรือการเปลี่ยนพืชที่ด้วงหมัดไม่ชอบก็จะเป็นวิธีที่จะช่วยลดการระบาดลงได้

การใช้สารเคมีกำจัดแมลงสำหรับด้วงหมัดหากเกิดในบริเวณที่ไม่ค่อยได้ใช้สารกำจัดแมลงก็ไม่ปัญหา แต่สำหรับในแหล่งที่ปลูกผักมานานแล้วด้วงหมัดมักจะทนต่อยาธรรมชาติได้ดี จำเป็นต้องใช้สารกำจัดแมลงที่มีประสิทธิภาพสูง การใช้ยาทางชนิดราดิน โดยการราดให้ทั่วแปลงก่อนปลูกลงจะเป็นวิธีการลดประมาณตัวอ่อนในดินได้เป็นอย่างดี หากจำเป็นต้องปลูกพืชซ้ำที่เดิม สารเคมีกำจัดแมลงที่แนะนำให้ใช้เริ่มจากพืชผักสวนครัวหรือแมลงที่ไม่ค่อยได้ใช้สารเคมีมาก่อน การเลือกใช้ยา คาร์บาริล มาลาไรออน บีพีเอ็มซี ไคเมทโรเอท อย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับแหล่งการปลูกเก่าและปรากฏว่าสารฆ่าแมลงดังกล่าวใช้ไม่ได้ผลควรพิจารณาใช้ไคโครโตฟอส การพ่นสารฆ่าแมลงต่าง ๆ ควรใช้เมื่อเกิดการระบาดหากจำเป็นให้พ่นซ้ำ ปฏิบัติเป็นครั้งคราวตามความจำเป็นหากจำเป็นต้นใช้ สารฆ่าแมลงไคโครโตฟอส ควรทิ้งระยะการเก็บเกี่ยวให้นานพออย่างน้อย 30 วัน

โรคและการป้องกันกำจัด

โรคใบจุด (Leaf Spot) หรือที่ชาวสวนผักหลาย ๆ ท้องที่เรียกว่าโรคใบกรอบ เกิดจากเชื้อรา *Alternaria brassicae* และ *Alternaria brassicicola* ลักษณะอาการบนใบจะเกิดเป็นจุดสีเข้มเล็ก ๆ บนต้นกล้าที่เริ่มงอกใหม่ ๆ เกิดโรคกล้าเน่าตาย หรือต้นกล้าแคระแกรน เมื่อย้ายไปปลูกแปลงพืชจะไม่โต ถ้าเกิดโรคนี้นี้ในระยะต้นโต อาการใบจะเกิดเป็นจุดเล็ก ๆ เมื่ออากาศชื้นและนั้นจะขยายออกเป็นวงกลม สีน้ำตาล หรือดำซอ ๆ กันหลาย ๆ ชั้น เนื้อเยื่อรอบ ๆ แผลเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เมื่อระบาดขึ้นแผลเหล่านี้จะขยายมาติดกัน เนื้อใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ใบแห้งกรอบ

การแพร่ระบาด เชื้อราตัวนี้สามารถเจริญเติบโตได้ในอุณหภูมิตั้งแต่ 6 องศาเซลเซียสและสูงถึง 30 องศาเซลเซียส ดังนั้นเราจะพบโรคนี้อยู่ทุกแหล่งปลูกผักของประเทศไทย การระบาดจะเกิดขึ้นได้สูงสุดเมื่อมีน้ำเคลือบอยู่บนใบ ซึ่งในสภาพธรรมชาติแล้ว น้ำค้างที่ค้างอยู่บนใบพืชนั้นจะเป็นตัวการหนึ่งทำให้เกิดการระบาดเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเชื้อนี้สามารถติดไปกับเมล็ดพันธุ์ได้ ซึ่งอาจจะติดอยู่ได้ทั้งนอกส่วนเปลือก หรือเข้าไปอยู่ภายในเมล็ด ซึ่งเมื่อนำไปเพาะจะทำความเสียหายได้ในระยะกล้า และจะเป็นจุดที่ทำให้เชื้อราระบาดไปเรื่อย ๆ ได้เช่นกัน

การป้องกันกำจัด ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดด้วยน้ำอุ่นอุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส นาน 20-30 นาที จะช่วยลดอัตราการเกิดโรคลงได้ นอกจากนี้การปลูกพืชหมุนเวียนที่ไม่ใช่พืชในตระกูลเดียวกันและไม่ใช่พืชอาศัยของเชื้อนี้ รวมทั้งการกำจัดวัชพืชในแปลงให้หมด จะช่วยลดการระบาดของโรคได้ อย่างไรก็ตาม

การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราเมื่อโรคเริ่มมีการระบาดเป็นสิ่งจำเป็น สารเคมีป้องกันกำจัดโรคที่ได้ผลคือ ไอโพรโดโคน (รอฟัล) อัตรา 20-30 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคลอโรทาโลนิล (คาโคนิล) อัตรา 30-40 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ถ้าการระบาดไม่รุนแรงนัก อาจใช้เมนโคเซ็ป (โคเทน-เอ็ม 45) กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ควรฉีดพ่นไอโพรโดโคนสารสลับกับแมนโคเซ็ปหรือคลอโรทาโลนิล ไม่ควรใช้ไอโพรโดโคนต่อเนื่องกันนาน ๆ

โรคราน้ำค้าง (Downy Mildew) เกิดจากเชื้อรา *Peronospora parasitica* (Pers).ex.Fr. เชื้อนี้สามารถเข้าทำลายได้ทุกระยะของการเจริญของพืช อาการเริ่มแรกจะเกิดเป็นจุดเล็ก ๆ มีสีเหลืองบนด้านหน้าใบ ด้านหลังใบที่จุดนั้น จะมีเส้นใยสีขาวเป็นกระจุกอยู่ เมื่อมีการระบาดหนักขึ้น แผลจะขยายออกไป แต่มักถูกกำจัดด้วยเส้นใยพืช เนื้อใบจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแห้งกรอบไป ถ้ามีการระบาดมาก ๆ หรือสภาพอากาศที่เหมาะสม คือ ความชื้นสูง จะพบเส้นใยสีขาวทั้งบนใบและใต้ใบโดยเฉพาะระยะกล้า ซึ่งในแปลงกล้าจะมีความชื้นสูง ใบเลี้ยงมักจะถูกเข้าทำลายได้อย่างรวดเร็ว จนใบร่วงไปหรือแห้งติดอยู่กับต้น

การระบาด เชื้อนี้จะอยู่ข้ามฤดูได้ในเศษซากพืชที่เป็นโรคที่ถูกทิ้งไว้ หรือเป็นสปอร์ระยะพักตัว ผนังหนาอยู่ในดินและส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เป็นโรคและอาจปนไปกับเมล็ดพันธุ์ได้ สภาพที่เหมาะสมต่อการระบาดของเชื้อนี้ คืออุณหภูมิค่อนข้างต่ำและความชื้นสูง การขยายของแผลใบจะเกิดขึ้นได้รวดเร็วที่อุณหภูมิ 20-24 องศาเซลเซียส นอกจากนี้สภาพที่มีฝนและมีช่วงวันยาว 14-15 ชั่วโมง ซึ่งเป็นสภาพของบ้านเรา เป็นสภาพที่ทำให้เกิดการระบาดได้อย่างรุนแรง

การป้องกันกำจัด ควรทำความสะอาดแปลงปลูกให้ปราศจากซากพืชที่เป็นโรคและเนื่องจากเชื้อนี้สามารถติดไปกับเมล็ดพันธุ์และทำความเสียหายได้ดังนั้นควรแช่น้ำอุ่นอุณหภูมิ 48-50 องศาเซลเซียส ประมาณ 20 นาที จะลดความเสียหายได้ถึง 40% ควรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราบางชนิด เช่น เอพรอน ในอัตรา 10 กรัม ต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม หรือ ริโมล เอ็มแซด อัตรา 25 กรัมต่อเมล็ด 1 กก. คลุกเมล็ดก่อนปลูก เพื่อลดปริมาณเชื้อที่ติดมากับเมล็ดและเข้าทำลายพืชในระยะต้นกล้าถ้ามีการระบาดในแปลงปลูกใช้สารริโคมิล เอ็มแซด ในอัตรา 400 กรัมต่อไร่ แชนโดแฟนในอัตรา 400 กรัมต่อไร่ จะช่วยยับยั้งในการระบาดของโรคในแปลงปลูกได้ โดยเฉพาะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ช่วงตั้งแต่เริ่มออกดอกจะต้องควบคุมการระบาดของโรคให้ดี มิฉะนั้นเมล็ดพันธุ์จะเสียหายได้

ในการปลูกเพื่อผลิตผักสดส่งตลาด ไม่จำเป็นต้องพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราบนใบเลยการเกิดโรคบนใบล่างเพียงเล็กน้อย ไม่ทำให้ผลผลิตจะส่งตลาดเสียหายเพราะต้องตัดแต่งใบล่างออกอยู่แล้ว

โรคโคนเน่าระดับต้นกล้าของพืช (Seedling damping - oof) เกิดจากเชื้อ *Pythium sp.* มักจะเกิดกับต้นกล้าผักใบแปลงเพาะ โดยจะเกิดการเน่าที่โคนบริเวณเหนือระดับดินขึ้นมาเป็นแผลสีน้ำตาลทำให้ต้นกล้าหักพับและเหี่ยวแห้งในตายในเวลาต่อมา มักพบกับแปลงกล้าที่ปลูกต้นกล้าหนาแน่นมากเกินไป ทำให้อับทึบและมีความชื้นสูง

การป้องกันกำจัด หว่านเมล็ดอย่าให้หนาแน่นจนเกินไป และหลีกเลี่ยงการใส่ปุ๋ยในโตรเจนในรูปเกลือไนเตรท ควรคลุกเมล็ดด้วยแคลเซียม หรือโซรียม ก่อนปลูก แล้วใช้ยาเทอร์ราคลอสตราดแปลงกล้า 1-2 ครั้งหลังหว่านเมล็ด

การวิเคราะห์การผลิตคะน้ำของเกษตรกร ตำบลบ้านเกาะ

ระบบการผลิต

พันธุ์ เกษตรกรนิยมใช้เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อจากร้านค้า จึงไม่สามารถระบุพันธุ์ได้แน่นอน

การปลูก เกษตรกรจะปลูกผักคะน้ำตลอดปี คือ เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะเริ่มไถดิน แล้วทำการหว่านเมล็ดปลูกรุ่นต่อไปเลยหรืออาจจะปลูกสลับกับพืชชนิดอื่น เช่น หอมแบ่ง โดยมากเกษตรกรจะใช้วิธีหว่านเมล็ดแล้วถอนแยกให้เหลือห่างกันประมาณ 4 ฝ่ามือ

การใส่ปุ๋ย เกษตรกรใช้ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) โดยใส่ทุก 7-8 วัน หรือในเกษตรกรบางรายจะใส่ 2 อาทิตย์/ครั้ง แต่ใช้ปุ๋ยมูลสัตว์ในการเตรียมดินด้วย

ผลผลิต เฉลี่ยประมาณ 3,000 กก. หรือ 600 มัด/ไร่ (1 มัด = 5 กก.)

ศักยภาพการผลิต

สำหรับศักยภาพในการผลิตคะน้ำ ในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านเกาะ โดยรวมนั้นพบว่ามีความสามารถในการผลิตต่ำ จะเห็นจากการที่เกษตรกรหลายรายต้องเลิกปลูกคะน้ำ และหันไปปลูกพืชผักชนิดอื่น ๆ เช่น หอมแบ่ง แทน หรือในเกษตรกรบางรายที่ยังไม่เลิกปลูกคะน้ำก็จะไม่ปลูกแต่คะน้ำอย่างเดียว แต่จะปลูกผักชนิดอื่น ๆ ผสมหรือปลูกสลับกันไปกับคะน้ำ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการระบาดของรุนแรงของโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ต้องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมาก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง แต่ได้ผลผลิตออกมาในปริมาณที่จำหน่ายได้ไม่คุ้มกับต้นทุนที่เสียไป เพราะโรคและแมลงมีความต้านทานต่อสารเคมีสูง

ปัญหาที่พบ

ราคาซื้อขายไม่แน่นอน พ่อค้าจะซื้อไปก่อนแล้วจ่ายเงินให้ก่อนเพียงครั้งเดียวแล้วมักอ้างว่าราคาตกแล้วจ่ายเงินที่เหลือให้เพียงบางส่วน หรือไม่จ่ายเลย

เกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชอย่างรุนแรง ทำให้มีการใช้สารเคมีฉีดพ่นอย่างหนัก ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า จะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเกิดพิษตกค้างในผลผลิต ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคและตัวเกษตรกรเองอีกด้วย

ต้นทุนการผลิตสูง เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาเรื่องโรคและแมลง เพราะสารเคมีกำจัดแมลงมีราคาสูง

แนวทางแก้ไข

ราคา หน่วยราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรทำการประกันราคาซื้อขายขั้นต่ำสุดให้แก่เกษตรกร และจัดหน่วยงานเฉพาะที่คอยรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการที่เกษตรกรถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ

โรคและแมลงศัตรูพืช แก้ไขโดยหน่วยราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันกำจัดโรคพืชและศัตรูพืช เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด กองวิจัยโรคพืช กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ นำที่จะเข้าไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ถูกวิธีแก่เกษตรกร และแนะนำการป้องกันโรคและศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติแก่เกษตรกร เช่น การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ในดินที่ทำลายเชื้อโรคพืชในดินให้ลดลง ปลูกพืชที่ปลอดสารพิษ กำจัดโรคในดิน (หน่อไม้ฝรั่ง ดาวเรือง สะระแหน่ โหระพา จะช่วยกำจัดไส้เดือนฝอย) ปลูกผักสลับกันหรือปลูกแซมกันลงในแปลง โดยคัดเลือกผักที่ไม่อยู่ในตระกูลเดียวกัน จะเห็นว่าวิธีดังกล่าวมานี้จะช่วยลดการระบาดของแมลงศัตรูพืชได้ อีกทั้งยังช่วยลดปริมาณการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นผลให้ ต้นทุนการผลิตต่ำลง และปลอดภัยต่อทั้งผู้บริโภค เกษตรกร และสิ่งแวดล้อม

ข้าวโพดฝักอ่อน

ได้ทำการสำรวจที่อำเภอ ปากช่อง

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่สำรวจของอำเภอปากช่อง เหมือนกับในมะเขือเทศ-โดยเพิ่มเติมเรื่องภัยธรรมชาติ
ฝนแล้ง และน้ำท่วม

ภัยธรรมชาติ

ฝนแล้ง

จากข้อมูลรายงานพื้นที่เสียหายจากภัยธรรมชาติย้อนหลัง 3 ปี (2535-2537) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปลูก
ข้าวโพด จะเห็นว่า มีพื้นที่ประสบภัยในช่วง 360,932 - 527,865 ไร่ โดยปีที่มีการเสียหายจากภัย
ธรรมชาติมากที่สุดคือ ปี 2536 คิดเป็นพื้นที่เสียหายร้อยละ 32.55 ของพื้นที่ประสบภัยและปีที่มีการ
เสียหายน้อยที่สุด คือ ปี 2537 คิดเป็นพื้นที่เสียหายร้อยละ 17.29 ของพื้นที่ประสบภัย ตำบลที่ได้รับ
ความเสียหาย 12 ตำบล

น้ำท่วม

ปี 2531 มีพื้นที่ประสบภัย 2,000 ไร่ และมีพื้นที่เสียหาย 400 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20 ของพื้นที่ประสบ
ภัย ตำบลที่ประสบภัย ได้แก่ ตำบลหนองสาหร่ายและขนงพระ

ข้าวโพดฝักอ่อน

บทบาทและความสำคัญ

ในปัจจุบันข้าวโพดฝักอ่อนนับว่า เป็นพืชที่มีคนรู้จักดีขึ้นจัดเป็นพืชผักที่มีความสำคัญพืชหนึ่งที่มีราคา
ดีไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในชนบท ในตลาดสดหรือตามร้านอาหารในตัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งข้าวโพดฝัก
อ่อนนี้กำลังเป็นที่นิยมของผู้บริโภคมาก จะพบมีการใช้ข้าวโพดฝักอ่อนมาประกอบอาหารหลายชนิด
นอกจากนั้นแล้ว ข้าวโพดฝักอ่อนยังได้มีการพัฒนาไปสู่ระบบอุตสาหกรรม โดยบรรจุกระป๋องเพื่อ
จำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชหนึ่งที่ผลิตยากมีน้อยมาก หรือไม่จัดเลยในบางท้องที่ จึงไม่เป็นอันตรายต่อผู้
บริโภค สามารถปลูกได้แทบทุกภาคของประเทศไทยหากมีน้ำเพียงพอ การลงทุนต่ำแต่ได้ผลตอบแทน
ต่อไร่สูงคุ้มค่า ขายได้ทั้งตลาดในประเทศ (ส่งตลาดสดและโรงงาน) และตลาดต่างประเทศ (บรรจุ
กระป๋อง) โดยเฉพาะในตลาดต่างประเทศจากช่วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยส่งข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุ
กระป๋องเมื่อปี พ.ศ.2511-2514 ในปริมาณที่ไม่มากนัก จนกระทั่งในปี พ.ศ.2515 รายได้และปริมาณ

การส่งออกมีอัตราเพิ่มมากขึ้น ยกเว้นปี พ.ศ. 2516 ที่มีรายได้และปริมาณการส่งออกตกต่ำมาก เนื่องจากมีโรคราน้ำค้างระบาดอย่างรุนแรง การปลูกไม่ได้ผลเท่าที่ควร วัตถุประสงค์ที่จะป้อนโรงงานมีน้อยและขาดแคลน อย่างไรก็ตาม ไร่ที่ขึ้นตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องก็เริ่มมีการส่งออกไปยังต่างประเทศ และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชที่อยู่ในตระกูล (Family) Gramineae สกุล (Genus) *zea* ชนิด (Species) *mays* ที่มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ดังนี้

ราก เนื่องจากข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว จึงไม่มีรากแก้วแต่มีระบบของรากที่เรียกว่า ระบบรากฝอย (Fibrous Root System) ทำหน้าที่ดูดหาอาหารและยึดลำต้น

ลำต้น ข้าวโพดฝักอ่อนมีลักษณะลำต้นเช่นเดียวกับข้าวโพดทั่วไป คือ มีลำต้นเป็นข้อปล้อง ข้อปล้องที่โคนจะสั้น และหนา บริเวณข้อส่วนโคนจะมีรากช่วยยึดค้ำลำต้นเกิดขึ้น ส่วนนอกของลำต้นแข็ง ใสน้ำหนักกลวง ความสูงของลำต้นตั้งแต่ 60 เซนติเมตรขึ้นไปตามคุณสมบัติของแต่ละพันธุ์ที่ใช้ปลูก

ใบ ข้าวโพดฝักอ่อนมีลักษณะใบเช่นเดียวกับพืชตระกูลหญ้าทั่วไป คือ จะประกอบด้วยตัวใบ กาบใบ และหูใบ ซึ่งลักษณะของใบข้าวโพดนั้นก็แตกต่างกันออกไปตามคุณสมบัติของแต่ละพันธุ์ ใบเหล่านี้ทำหน้าที่ปรุงอาหาร หายใจและเป็นที่ระเหยของน้ำเพื่อช่วยในการคายความร้อน

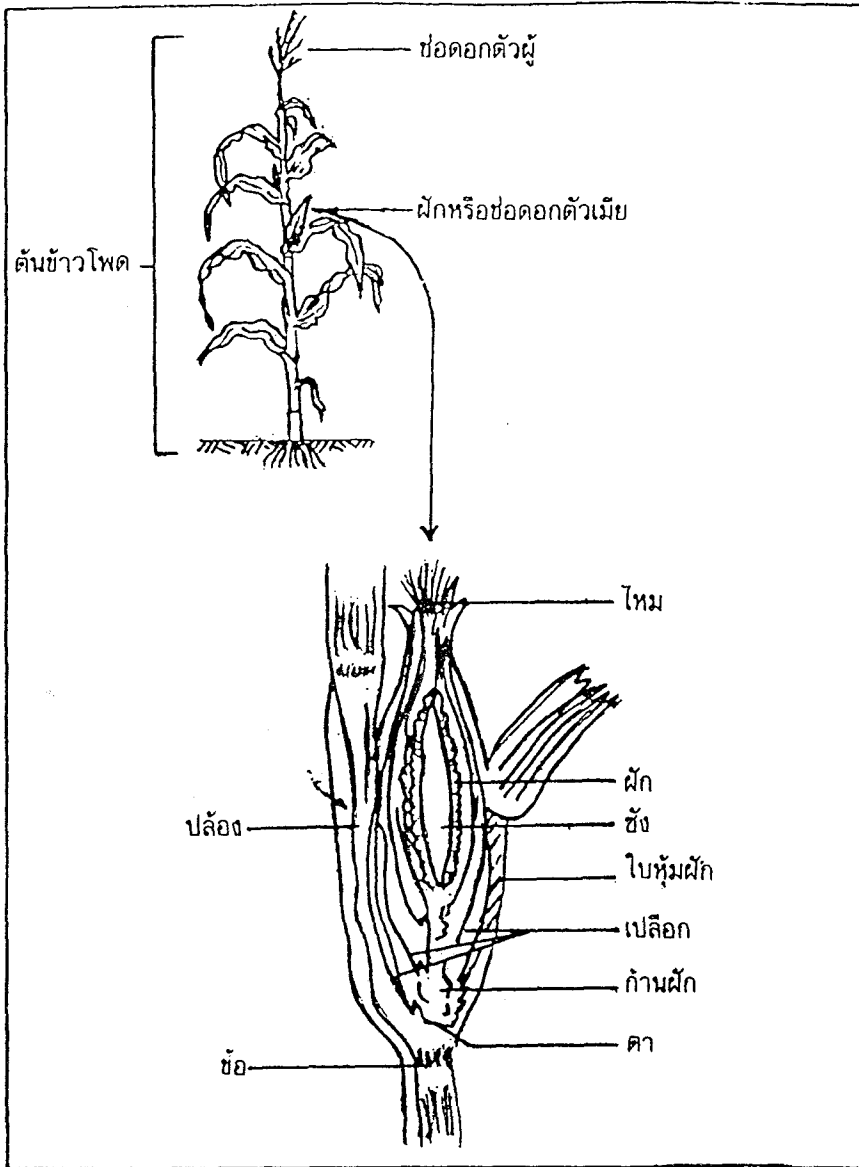
ดอก ข้าวโพดฝักอ่อนจะมีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่แยกกันคนละดอก แต่จะอยู่ภายในต้นเดียวกัน ซึ่งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียจะมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

ดอกตัวผู้ จะมีลักษณะเป็นช่อ และอยู่ตอนบนสุดของลำต้น เกษตรกรเรียกว่า “ดอกหัว” ดอกตัวผู้ดอกหนึ่งจะมีอับเกสร 3 อับ แต่ละอับยาวประมาณ 6 มิลลิเมตรและมีเรณูเกสรจำนวนมาก ในการสลัดละอองเกสรตัวผู้ ปกติจะเริ่มขึ้นก่อนการออกไหม 1-3 วันของข้าวโพดต้นเดียวกัน ซึ่งการบานของดอกตัวผู้จะอยู่นานติดต่อกันได้หลายวันหลังจากที่ไหมโผล่ออกจากฝัก ในสภาพภูมิอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง

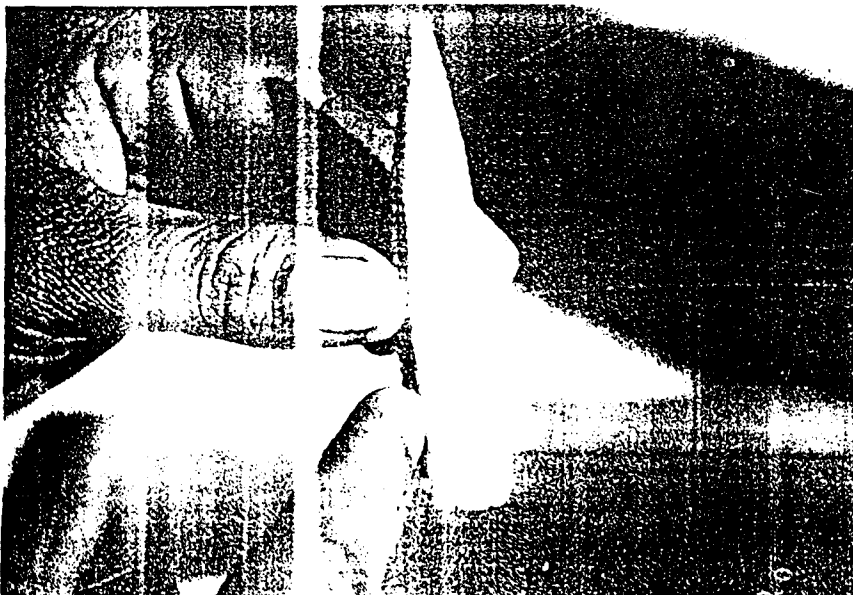
ดอกตัวเมีย จะมีลักษณะเป็นช่อ (ฝัก) และมักจะอยู่บริเวณข้อตอนกลาง ๆ ลำต้น ดอกตัวเมียแต่ละดอกประกอบด้วยรังไข่และเส้นไหม ซึ่งมีความยาวประมาณ 5-15 เซนติเมตร และจะขึ้นปลายโผล่ออก

มารวมกันเป็นกระจุกตรงปลายช่อดอกซึ่งมีเปลือกหุ้มอยู่ และพร้อมที่จะผสมเกสรทันทีที่งอกโผล่พ้นเปลือกเส้นใมนี้อาจมีลักษณะเป็นยางเหนียว ๆ นานถึง 2 สัปดาห์ สำหรับคอยรับละอองเกสรตัวผู้ที่จะปลิวมาสัมผัสเพื่อเข้าปฏิสนธิกับไข่ และจะแห้งตายไปเมื่อรังไข่ได้รับการผสมแล้ว

ฝัก คือ ช่อดอกตัวเมียที่ได้รับการผสมแล้ว และมีแกนกลางที่เรียกว่า “ซัง” หลังจากที่ได้รับการผสมแล้วรังไข่จะเจริญเติบโตเป็นเมล็ดต่อไป

แสดงลักษณะของข้าวโพด

ฝักก่อนข้าวโพดที่สวยได้ขนาด

พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อน

แต่เดิมการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย เกษตรกรที่ปลูกมักใช้ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดหวานพิเศษและข้าวโพดเทียน ปลูกเป็นข้าวโพดฝักอ่อนกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะพันธุ์ข้าวโพดเหล่านี้มีอายุการเก็บเกี่ยวที่สั้น ให้ฝักดก ฝักอ่อนมีขนาดเล็ก และมีรูปร่างเหมาะสม รสชาติก็หวานกรอบน่ารับประทาน แต่พันธุ์ข้าวโพดทั้ง 3 ชนิดนี้ไม่ต้านทานต่อโรคราน้ำค้าง เมื่อเกิดโรคราน้ำค้างระบาดรุนแรงจะทำให้เกิดความเสียหายมาก จนเกษตรกรไม่สามารถเก็บผลผลิตได้ เมื่อประสบปัญหาเช่นนี้เกษตรกรจึงหันมาใช้พันธุ์ข้าวโพดไร่ปลูกเป็นข้าวโพดฝักอ่อน โดยใช้พันธุ์ไทยดีเอ็มอาร์ 6 หรือที่เกษตรกรนิยมเรียกว่า พันธุ์ผสมของกรมวิชาการเกษตร และพันธุ์สุวรรณ 1, สุวรรณ 2, ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทดแทน เพราะพันธุ์ข้าวโพดเหล่านี้มีความต้านทานต่อโรคราน้ำค้างได้ดี และมีการเจริญเติบโตที่แข็งแรงกว่า นอกจากนี้ยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตด้านเมล็ดพันธุ์อีกด้วย กล่าวคือ เมล็ดพันธุ์ของข้าวโพดไร่เหล่านี้ มีราคาถูกกว่าข้าวโพดหวานและข้าวโพดหวานพิเศษซึ่งมีราคาแพง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม พันธุ์ข้าวโพดไร่เหล่านี้จะต้องเก็บเกี่ยวในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่งั้นแล้วจะทำให้ได้ข้าวโพดฝักอ่อนที่มีแกนค่อนข้างใหญ่ และจะได้ฝักอ่อนที่มีรูปร่างส่วนหัวโต แต่ปลายลีบ หรือมีรูปร่างฝักอ่อนที่คดงอและแกนแข็งได้

ต้นทุนการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนต่อไร่ต่อครั้ง

ต้นทุน

ค่าน้ำมันเตรียมดิน	35	บาท
ค่าเมล็ดพันธุ์	90	บาท
ค่ายาคลุมเมล็ด	78	บาท
ค่าปุ๋ย	300	บาท
ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	120	บาท
ค่าจ้างถอดยอดเกษตรกรตัวผู้	60	บาท
ค่าปลูก ใช้แรงงานครอบครัว		
ค่าบำรุงดูแลรักษา (ค่าน้ำมันหรือค่าปราบวัชพืช) ใช้แรงงานครอบครัว		
ดอกเบี้ยย	25	บาท
รวม	708	บาท
ผลตอบแทน		
ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ครั้ง	800	กิโลกรัม
ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ	2-2.75	บาท
รายได้/ไร่/ครั้ง 800 กิโลกรัม ๆ ละ 2 บาท	1,600	บาท
หรือกิโลกรัมละ 2.75 บาท	2,200	บาท

ได้กำไร/ไร่/ครั้ง เท่ากับ	892 บาท
หรือเท่ากับ	1,492 บาท
ปลูก 4 ครั้ง/ปี/ไร่	
ได้กำไร 4 ครั้ง ครั้งละ 892 บาท เท่ากับ	3,588 บาท
หรือครั้งละ 1,492 บาท เท่ากับ	5,968 บาท

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าวโพดฝักอ่อน

เนื่องจากว่า ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชที่มีอายุสั้นประมาณ 48-55 วัน ดังนั้นสภาพแวดล้อมในประเทศไทยโดยทั่วไปจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก สำหรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงสุด ควรเป็นดังนี้

แสง ข้าวโพดฝักอ่อน ต้องการช่วงแสงประมาณ 12-14 ชั่วโมงเพื่อกระตุ้นให้ออกดอกได้เร็ว ข้าวโพดจะเจริญเติบโตได้ดีถ้าได้รับแสงเต็มที่ตลอดทั้งวันและสำหรับประเทศไทยแล้วมีช่วงแสงเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดตลอดปี

อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าวโพด จะอยู่ประมาณ 24-30 องศาเซลเซียส และต้องการอุณหภูมิกว้างค่อนข้างต่ำประมาณ 15-18 องศาเซลเซียส สภาพอุณหภูมิจะทำให้ข้าวโพดเจริญเติบโตได้เร็วและเก็บเกี่ยวได้เร็ว ข้าวโพดฝักอ่อนไม่มีปัญหาเรื่องของการติดเมล็ดในฝัก ดังนั้นถ้าอุณหภูมิจะสูงกว่าที่ต้องการเล็กน้อยก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด แต่ต้องมีความชื้นในดินอย่างเพียงพอ เพราะถ้าอุณหภูมิสูงหากขาดน้ำจะทำให้การเจริญเติบโตชะงักหรือลดลงได้

น้ำฝนและน้ำ ข้าวโพดเป็นพืชที่เจริญเติบโตรวดเร็ว ต้องการความชื้นหรือน้ำ เพื่อการเจริญเติบโตมาก ถ้าหากขาดน้ำในช่วงใดช่วงหนึ่งในระยะการเจริญเติบโต ทำให้ผลผลิตลดลง สำหรับในท้องที่ที่การชลประทานดี หรือมีน้ำอุดมสมบูรณ์พอเพียงสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี (ประมาณ 4-5 ครั้งต่อปี) แต่ถ้าเป็นการปลูกในสภาพพื้นที่ราบที่ต้องอาศัยน้ำฝนแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวโพดฝักอ่อนกันมากในช่วงฤดูฝน

สภาพดิน ดินที่เหมาะสมในการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนให้ผลผลิตสูงนั้นต้องเป็นดินที่มีการระบายน้ำได้ดี หน้าดินลึก ปริมาณอินทรีย์วัตถุสูง ปริมาณธาตุอาหารเพียงพอ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนถึงดินเหนียว มีสภาพความเป็นกรดเป็นด่างที่เหมาะสม คือ 6.5-7 เป็นช่วงที่ธาตุอาหารในดินสามารถละลายเป็นประโยชน์แก่พืชได้มากที่สุด สำหรับดินที่มีสภาพความเป็นกรดจัด ก่อนทำการปลูกควรใช้ปูนขาว ปูนมาร์ล ใส่ปรับปรุงดิน

ถ้าเป็นไปได้ก่อนจะทำการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ควรจะนำดินในแหล่งที่จะทำการปลูกไปวิเคราะห์หาค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินก่อน โดยทำการชุดสุ่มจากบริเวณแปลงของตนจนทั่ว แล้วนำไปตากลมให้แห้งแล้วจึงแบ่งดินออกประมาณ 250 กรัม ส่งไปยังงานวิเคราะห์ดินและน้ำ กองเกษตรกรรม วิทยาลัยการเกษตรในภาคกลาง บางเขน

ฤดูกาลปลูก

ข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชที่ใช้ระยะเวลาในการปลูกค่อนข้างสั้น จะเริ่มเก็บฝักอ่อนได้เมื่ออายุประมาณ 45-50 วัน และใช้ระยะเวลาเก็บเกี่ยวประมาณ 10 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ใช้ ดังนั้นช่วงเวลาตั้งแต่วันปลูกจนถึงเก็บฝักอ่อนหมด จะใช้เวลาประมาณไม่เกิน 60 วัน สำหรับในท้องที่ที่มีการชลประทานดี หรือมีน้ำอุดมสมบูรณ์พอเพียง สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี (ประมาณ 4-5 ครั้งต่อปี) แต่ถ้าเป็นการปลูกในสภาพพื้นที่ต้องอาศัยน้ำฝนแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวโพดฝักอ่อนกันมากในช่วงฤดูฝน

การเตรียมพื้นที่ปลูก

เนื่องจากข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชที่มีอายุสั้นมีความต้องการน้ำมาก ดังนั้นหากสามารถเตรียมพื้นที่แบบปลูกยกร่องสวนได้ก็ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภาคกลาง เพราะสามารถจะให้น้ำได้ตามที่ต้องการและในขณะเดียวกัน ก็จะสามารถหลีกเลี่ยงจากการขังและของน้ำได้เช่นกัน โดยทำเป็นแปลงยกร่องปลูกมีสันแปลงกว้างประมาณ 3.50-4.50 เมตร และมีทางเดินข้างแปลง 0.50-1.0 เมตร ร่องลึกประมาณ 1.0-1.5 เมตร ส่วนความยาวของร่องปลูกขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่นั้น ๆ ปกติในเนื้อที่ 1 ไร่ จะยกเป็นร่องได้ประมาณ 8 ร่อง

สำหรับการเตรียมพื้นที่ปลูกในสภาพพื้นที่ราบ ชาวไร่ส่วนใหญ่ในปัจจุบันใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ในการไถเตรียมพื้นที่ แต่ก็พอจะมีบ้างที่ใช้แรงงานคนและสัตว์ แต่อย่างหลังนี้มักจะทำให้พื้นที่ที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก ทำการไถพลิกหน้าดินครั้งแรกเพื่อกำจัดวัชพืชเอง เพื่อให้โครงสร้างของดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูกพืช เมื่อไถคะแล้วควรทิ้งไว้ 5-7 วัน เพื่อให้แสงแดดทำลายเชื้อโรคที่อยู่ในดิน จึงทำการไถพรวนหรือการไถแปรย่อยดินให้ละเอียด เพื่อให้ดินเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชยิ่งขึ้น

การเตรียมดินปลูก

โดยขุดย่อยหรือพรวนดินให้ร่วนโปร่งและมีความลึกประมาณ 25 เซนติเมตร แล้วขักร่องเป็นลูกฟูกสูง 25 เซนติเมตร ให้ร่องระบายน้ำได้ดี สำหรับฤดูฝนในพื้นที่ราบตากดินไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ ย่อยดินให้ละเอียดเพื่อให้เมล็ดงอกได้ดี สามารถชอนไชหาอาหารได้สะดวก ทำให้การเจริญเติบโตของข้าวโพดสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักตามที่หาได้ เพื่อปรับปรุงสภาพดินแล้วใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์

(เคมี) สูตร 20-20-0 หรือ 16-20-0 (ปุ๋ยนา) หรือสูตรใกล้เคียงในอัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ การใส่ปุ๋ยควรใส่พร้อมปลูกหรือก่อนปลูก 1-2 วัน โดยใช้รองก้นหลุม หลังจากนั้นกลบดินเบา ๆ แล้วจึงหยอดเมล็ด แล้วกลบดินอีกชั้นหนึ่ง ข้อควรระวัง อย่าให้ปุ๋ยถูกเมล็ดพันธ์ และขีดต้นข้าวโพดเกินไป เพราะปุ๋ยมีความเค็มและร้อนถ้าติดกับต้นข้าวโพดจะดึงน้ำออกจากต้นข้าวโพดมาละลายปุ๋ยทำให้ดินเหี่ยวเฉาและตายได้

ระยะปลูก

สำหรับระยะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนนี้ก็ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ถ้าหากดินดีจะใช้ระยะปลูกห่าง ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์จะใช้ระยะปลูกถี่ แต่ปกติจะใช้ระยะระหว่างแถว 50 เซนติเมตร ระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ซึ่งจะได้จำนวนต้น 19,000 ต้นต่อไร่ สำหรับการปลูกบนพื้นที่ราบและ 14,600 ต้น/ไร่ สำหรับการปลูกแบบยกร่อง

วิธีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน

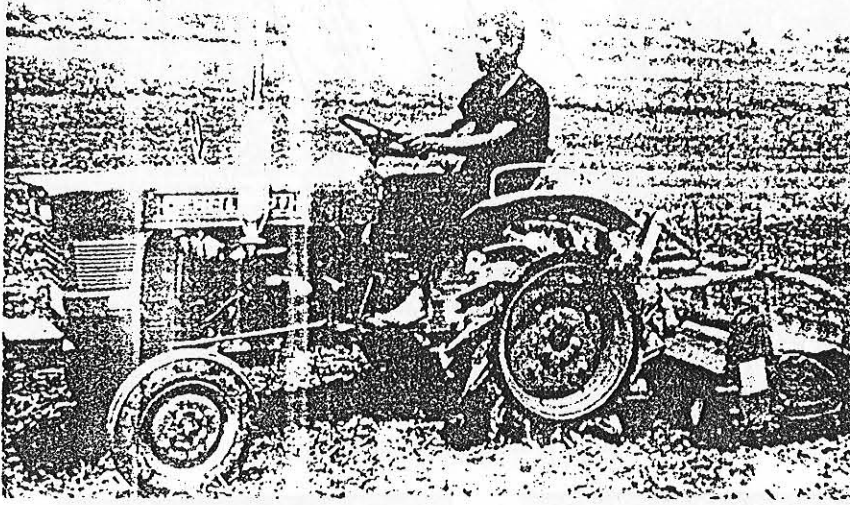
การปลูกหรือการหยอดเมล็ดข้าวโพดฝักอ่อนนี้ แยกตามความนิยมออกได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ การหยอดโดยแรงงานและการหยอดโดยใช้เครื่องหยอด

หยอดเมล็ดโดยใช้แรงงาน การปลูกข้าวโพดฝักอ่อนนี้มักนิยมหยอดมากกว่าการหว่านเพราะมีอัตราในการงอกของเมล็ดมีมากและได้ผลว่าระยะในการหยอดควรเป็น 0.50 เมตร × 0.50 เมตร โดยใช้จอบขุดเป็นหลุมตื้น ๆ แล้วหยอดเมล็ดลงหลุมละ 3-5 เมล็ดและกลบดินให้หนาประมาณ 1-2 นิ้ว การหยอดโดยใช้แรงงานคนนี้มักทำในพื้นที่ที่มีขนาดเล็ก

หยอดเมล็ดโดยใช้เครื่องหยอด ในการหยอดเมล็ดวิธีนี้มีประสิทธิภาพมาก และมีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งมีผลต่อเนื่องในการกำจัดวัชพืชด้วย ในตัวเครื่องจะมีช่องสำหรับใส่ปุ๋ย และการหยอดโดยวิธีนี้ยังมีข้อดีในการทุ่นเวลาและค่าใช้จ่ายประการสำคัญ คือ ทนต่อฤดูกาลเพาะปลูกและเหมาะกับพื้นที่ขนาดใหญ่ ค่าจ้างในการปลูกโดยวิธีเครื่องหยอดเมล็ดตกไร่ละ 50-60 บาท

เมื่อเมล็ดงอกแล้ว 2 สัปดาห์ หรือต้นข้าวโพดสูงประมาณ 1 คืบ ถอนต้นที่อ่อนแอออกเหลือต้นที่แข็งแรงไว้ 3 ต้นต่อหลุม

ไถพรวนให้ดินโปร่งหรือร่วนซุย

ยกเป็นร่องเพื่อการระบายน้ำจะได้ดี

ภาพที่ 18 การไถพรวนให้ดินโปร่งหรือร่วนซุย และการยกร่อง

การให้น้ำ

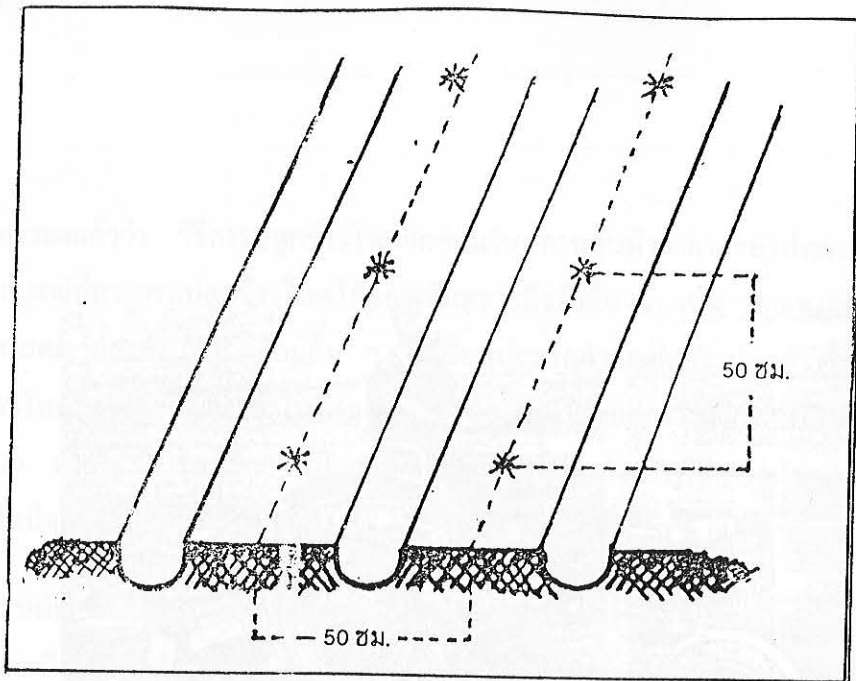
ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า วิธีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนในสภาพดินฟ้าอากาศของประเทศไทยเรา นี้ ถ้าหากมีน้ำสมบูรณ์ก็สามารถปลูกข้าวโพดได้ตลอดปีเพราะปัจจัยอื่น ๆ เช่น อุณหภูมิ ความชื้นของอากาศ แสงแดด และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ไม่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปลูกข้าวโพดเท่าใดนักและการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเป็นการค้าในปัจจุบันก็ไม่ได้อาศัยน้ำฝนแต่อย่างเดียว ต้องอาศัยน้ำจากชลประทานด้วย เพื่อให้ข้าวโพดฝักอ่อนมีผลผลิตและคุณภาพดี สำหรับวิธีการให้น้ำที่นิยมและพบเห็นโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้มีอยู่ 3 วิธีด้วยกัน คือ

การให้น้ำแบบตัก ซึ่งเป็นการให้น้ำแบบสวนผักที่เห็นกันอยู่ทั่วไปรอบ ๆ พระนคร หรือจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งถ้าเป็นดินเหนียวและที่ต่ำ เกษตรกรมักยกดินขึ้นเป็นร่องขนาดใหญ่พูนกลาง และวิดน้ำจากคูระหว่างร่องรดต้นข้าวโพด แต่ถ้าเป็นดินไม่เหนียวนักและระดับไม่สูงนัก เช่น บริเวณริมลำคลอง ริมคลองส่งน้ำชลประทาน ใกล้เคียงกับน้ำหรือบริเวณที่ระดับน้ำใต้ดินตื้น ๆ ขุดบ่อได้ไม่ลึก เกษตรกรก็มักจะทำร่องตื้น ๆ หรือไม่ทำเลย เพียงแต่เตรียมดินให้ร่วนเมื่อปลูกแล้วก็ตักน้ำรด วิธีการดังกล่าวมานี้ เป็นวิธีที่เปลืองแรงงาน แต่ประหยัดน้ำและมีค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายต่ำ จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมแก่การปลูกเนื้อที่ไม่มาก และเกษตรกรไม่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญพิเศษ

การให้น้ำแบบใช้เรือรดน้ำ การให้น้ำแบบนี้นิยมทำกันมาก สำหรับการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนแบบยกร่องทางภาคกลาง ซึ่งเกษตรกรจะให้น้ำโดยใช้เครื่องยนต์สูบน้ำติดตั้งบนเรือ พ่นน้ำออก 2 ข้าง และลากจูงไปตามร่องน้ำจนทั่วทุกร่อง โดยให้น้ำวันละครั้งและควรให้ขึ้นพอดี ๆ ไม่ควรรดให้แฉะเกินไป เพราะจะทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบรากได้

การให้น้ำแบบฝนเทียม วิธีนี้เป็นวิธีให้น้ำที่ต้องลงทุนและมีค่าใช้จ่ายสูงมาก แต่เหมาะสำหรับการปลูกพืชที่มีราคาแพง สภาพพื้นที่ไม่เรียบสม่ำเสมอ และเป็นที่ที่ต้องสูบน้ำจากระดับต่ำกว่าแปลงปลูกมาก ๆ การควบคุมปริมาณน้ำทำได้สะดวกและประหยัดน้ำ ในปัจจุบันเกษตรกรหลายรายทางอำเภอปากช่อง ใช้สำหรับปลูกข้าวโพดฝักอ่อนในฤดูหนาว และเป็นพืชที่ทำรายได้ให้สูงที่สุดพืชหนึ่ง

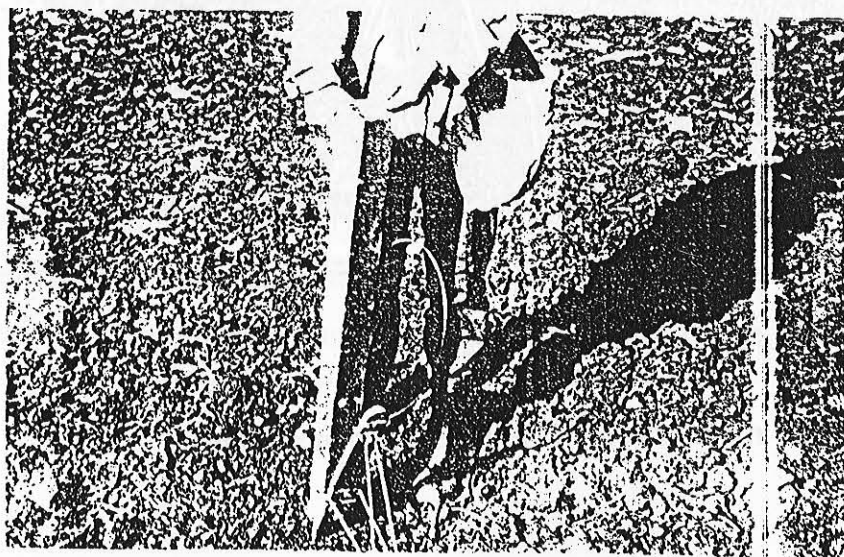
การให้น้ำแบบร่องลูกฟูก การให้น้ำแบบนี้เป็นวิธีที่มีค่าใช้จ่ายต่ำและสะดวกแก่การปฏิบัติ ถ้าหากแหล่งน้ำมีระดับสูงกว่าแปลงปลูก เช่น การให้น้ำจากเขื่อนหรือฝายต่าง ๆ แต่ข้อสำคัญของการให้น้ำวิธีนี้อยู่ที่การปรับระดับดินในระยะแรก และการเตรียมดินต้องกระทำด้วยความรู้ และความชำนาญพอสมควร พื้นที่จะต้องราบเรียบและอยู่ในแนวระดับที่ถูกต้อง มิฉะนั้นแล้วการให้น้ำก็ไม่อาจจะทำได้เช่นกัน

แสดงระยะปลูกที่เหมาะสม

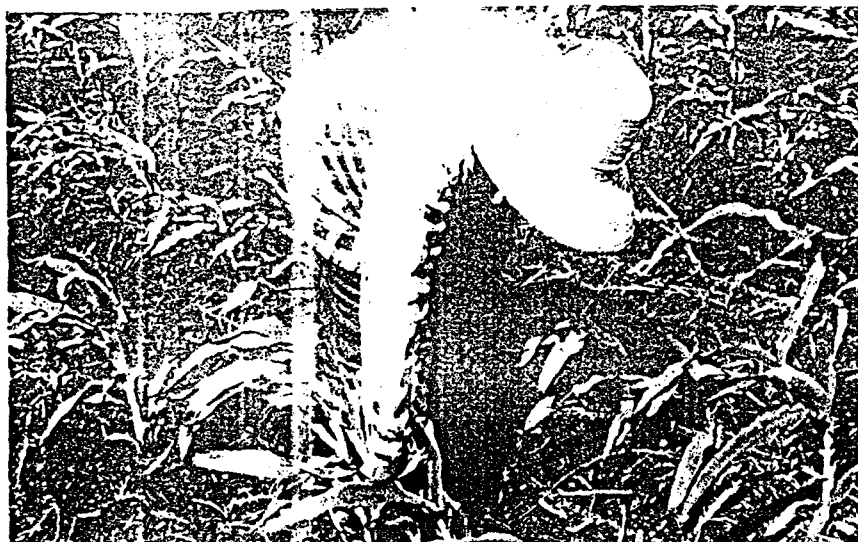

ใช้จอบขุดเป็นหลุมตื้น ๆ แล้วจึงหยอดเมล็ด

หยอดหลุมละ 3-5 เมล็ด

ภาพที่ 19 แสดงระยะปลูกและวิธีปลูกที่เหมาะสม

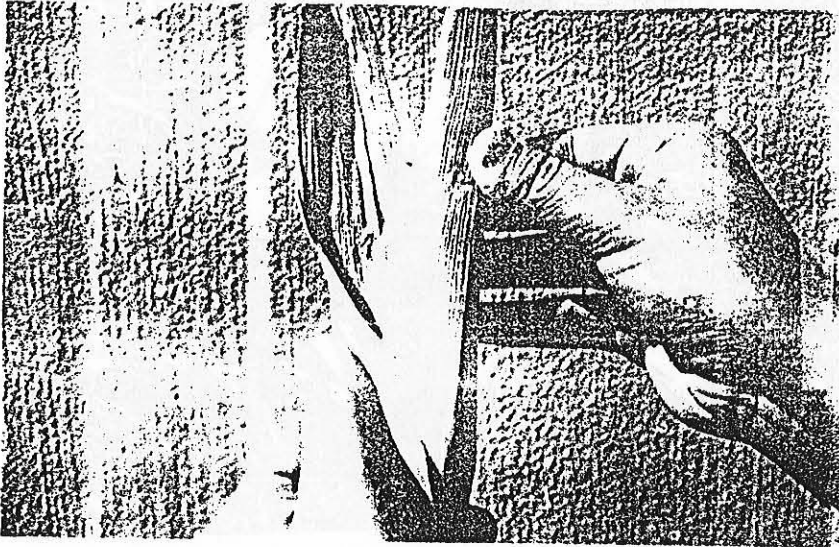

ถอนต้นที่อ่อนแอออกให้เหลือ 3 ต้นต่อหลุม

พรวนดินและพูนโคน

ภาพที่ 20 แสดงการถอนต้นให้เหลือ 3 ต้น/หลุม และการพรวนดินและพูนโคน

ฝักอ่อนเหี่ยวหากได้รับความร้อนหรืออุณหภูมิสูงเกินไป

เก็บเข้าร่วมหรือโรงเรือนระหว่างรอการขนส่งไปจำหน่าย

ภาพที่ 21 การเก็บผักข้าวโพดอ่อนเข้าร่วมเพื่อป้องกันความร้อน

ความต้องการธาตุอาหารของข้าวโพดฝักอ่อน

ข้าวโพดฝักอ่อนที่นิยมปลูกกัน โดยทั่วไปมีความต้องการธาตุอาหารหลักเช่นเดียวกับพืชอื่น ๆ ที่ปลูก

ตารางที่ 33 แสดงความต้องการธาตุอาหารเพื่อใช้สร้างส่วนต่าง ๆ ของข้าวโพดฝักอ่อน

ชนิดธาตุอาหาร	ฝักอ่อน	เปลือกหุ้มฝัก	ต้นและใบ
ไนโตรเจน	2.65	1.37	1.17
ฟอสฟอรัส	0.49	0.29	0.12
โปแตสเซียม	1.54	1.07	0.68

ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับสภาพท้องที่ที่มีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะปลูกหลังฤดูการทำนาในแหล่งที่มีน้ำชลประทาน ดินในภูมิภาคนี้เป็นดินร่วนปนทรายมีความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ธาตุอาหารหลักไม่พอเพียงต่อการเจริญเติบโต การปลูกข้าวโพดฝักอ่อนจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีเข้าช่วย โดยใช้ปุ๋ยผสมสูตร 15-15-15 หรือสูตร 20-10-10 รองกันหลุมในอัตรา 75-100 กิโลกรัม/ไร่ เมื่อข้าวโพดงอกแล้วประมาณ 25 วัน ใช้ปุ๋ยแอมโมเนียซัลเฟตสูตร 21-0-0 หรือปุ๋ยน้ำตาลทรายอัตรา 50-75 กิโลกรัม/ไร่ โดยวิธีโดยข้างแถวปลูกแล้วกลบปุ๋ย หรืออาจใช้ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 อัตรา 25-30 กิโลกรัม/ไร่ แทนปุ๋ยน้ำตาลทรายก็ได้

การเก็บเกี่ยวข้าวโพดฝักอ่อน

การเก็บเกี่ยวข้าวโพดฝักอ่อนนับว่าเป็นปัญหาที่สร้างความลำบากใจให้แก่บรรดาเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนรายใหญ่ และยังขาดประสบการณ์หรือความชำนาญ เพราะข้าวโพดฝักอ่อนที่นำไปจำหน่ายเพื่อบริโภคสด หรือเพื่อส่งเข้าโรงงานบรรจุกระป๋องนั้น มีอายุของการเก็บเกี่ยวที่จำกัด และมีคุณลักษณะที่ค่อนข้างจะจำกัดมาก คือ ขนาดความกว้างยาวของฝักและความแก่อ่อนของฝัก นี้จะมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าเราทำการเก็บเกี่ยวเร็วเกินไปทำให้ได้ฝักที่มีขนาดเล็กและได้ผลผลิตต่ำ แต่ถ้าหากเก็บเกี่ยวช้ากว่ากำหนดขนาดของฝักมีขนาดใหญ่เกินกว่าขนาดที่ส่งเข้าโรงงานได้ และคุณภาพก็ลดต่ำลงด้วย ดังนั้นในการเก็บเกี่ยวข้าวโพดฝักอ่อนจึงควรพิจารณาตามหลักวิธีการ ดังนี้

อายุ โดยทั่วไปเราสามารถเก็บเกี่ยวฝักอ่อนของข้าวโพดได้ เมื่อข้าวโพดมีอายุประมาณ 48-50 วัน หลังจากข้าวโพดเริ่มออกแล้ว แต่วิธีการนี้ไม่ค่อยจะแน่นอนเพราะอายุการเก็บเกี่ยวฝักอ่อนของข้าวโพดแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของแต่ละพันธุ์ไป นอกจากนี้ฤดูกาลที่ปลูกมักมีผลทำให้ช่วงอายุการเก็บเกี่ยวแตกต่างกันออกไปอีกด้วย

การสุ่มตัวอย่าง นับว่าเป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุด เพราะการสุ่มตัวอย่างอาศัยการนับอายุข้าวโพดหลังจากวันปลูก และสังเกตความยาวของไหมที่โผล่ออกมาจากฝักอ่อน ซึ่งไหมควรยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร และมีสีชมพูอ่อน เมื่อเราได้นับอายุมาประกอบกับสังเกตความยาวและสีของไหมแล้วพบว่า น่าจะเก็บเกี่ยวได้ ก็ให้ทำการสุ่มเก็บตัวอย่างฝักแรกของแต่ละต้นมาประมาณ 10-20 ฝัก (10-20 ต้น) โดยให้เก็บกระจายกันไปตามจุดต่าง ๆ ของพื้นที่ปลูก แล้วนำมาปอกเปลือกดูหากมีความยาวของฝักประมาณ 4-10 เซนติเมตร และความกว้างของฝักอยู่ระหว่าง 1-1.5 เซนติเมตร ซึ่งเป็นขนาดมาตรฐานที่ต้องการ ถ้าข้าวโพดฝักอ่อนมีลักษณะเช่นนี้ทั้ง 80-90 เปอร์เซ็นต์ เราก็เริ่มทำการเก็บเกี่ยวได้ทันที

วิธีการเก็บเกี่ยว

เมื่อพิจารณาตามหลักวิธีการดังกล่าวแล้ว เห็นว่าข้าวโพดที่ปลูกไว้สามารถทำการเก็บเกี่ยวฝักอ่อนได้ก็ให้รีบทำการเก็บเกี่ยวทันที โดยเก็บเกี่ยวชุดแรกให้ทั่วทั้งแปลงและควรเลือกเก็บเกี่ยวเฉพาะฝักที่มีลักษณะเก็บเกี่ยวได้ โดยใช้มือจับสัมผัสดูความอ้วนของฝัก จะมีความรู้สึกว่ามันมีขนาดใกล้เคียงกับฝักจากต้นที่มีลักษณะเก็บเกี่ยวได้ก็ให้เก็บได้เลย ในการเก็บเกี่ยวฝักอ่อน ควรจับฝักให้ลึกถึงส่วนก้านฝักแล้วจึงหัก โดยหักให้ชิดกับลำต้น หากจับส่วนปลายฝักมากเกินไปจะทำให้ฝักอ่อนหักตรงกลาง ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายหรือขายส่งโรงงานได้ เมื่อเก็บเกี่ยวต้นใดต้นหนึ่งแล้วควรทำคานาโดยหักส่วนยอดเอาไว้ เป็นการแสดงว่าได้เก็บฝักแรกไปแล้วและให้หักต้นนั้นเสีย เมื่อได้เก็บเกี่ยวฝักอ่อนหมดทั้งต้นแล้ว

การลดความสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกษตรกรหรือพ่อค้าประสบอยู่เสมอ คือ การสูญเสียหลังเก็บเกี่ยว และการบอบช้ำของผลผลิต การสูญเสียหลังเก็บเกี่ยวนี้มีตั้งแต่ 25-80 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะในเขตที่มีอุณหภูมิค่อนข้างสูง อากาศร้อนอบอ้าวและฤดูกาลที่จะทำให้เกิดการสูญเสียมากที่สุดนั้น คือ ช่วงฤดูฝนต่อฤดูหนาวประมาณเดือนตุลาคม เพราะช่วงนี้ไม่มีฝนตกมาช่วยลดอุณหภูมิในระหว่างการขนส่งมายังสถานที่รวบรวมผลผลิต และถ้ามีการขนส่งจากพื้นที่ปลูกมาในระยะไกล ๆ ก็จะทำให้เกิดการสูญเสียมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะแล้วข้าวโพดฝักอ่อน แม้ว่าจะเก็บไว้เพียง 1 วัน ก็จะสูญเสียน้ำหนักไปถึง 3.06 เปอร์เซ็นต์ หากเก็บรักษาไว้ 3 วัน ก็จะสูญเสียน้ำหนัก 15.8 เปอร์เซ็นต์ และถ้าเก็บรักษาไว้ถึง 6 วัน ก็จะสูญเสียน้ำหนักมากถึง 27.9 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นวิธีลดความสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ควรปฏิบัติดังนี้คือ

เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วให้รีบนำเข้าร่มไม้หรือโรงเรือนโดยเร็ว ในระหว่างรอการขนส่งควรจะแผ่ให้ กองข้าวโพดฝักอ่อนกว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่าให้กองสูงมากนัก ควรเก็บในโรงเรือนหรือสถานที่ที่ ควบคุม ภายในมีลมโกรกผ่านถ่ายเทได้สะดวก เพราะการกองสูงกองโตมาก จะทำให้เกิดความร้อนขึ้น ภายในกองข้าวโพดฝักอ่อนเป็นเหตุให้เกิดการสูญเสียได้เช่นกัน ในกรณีที่ดินที่ปลูกอยู่ไกลจากสถานที่ รวบรวมผลผลิตให้ใส่ภาชนะ เช่น ถุงผ้าใบเจาะรู ถุงตาข่าย แข่งที่ทำจากไม้ไผ่ ถึงไม้หรือถังพลาสติกก็ได้ จากนั้นจึงลำเลียงออกจากพื้นที่ปลูกมายังสถานที่รวบรวมผลผลิตต่อไป

การตัดแต่งฝักข้าวโพดฝักอ่อนหลังการเก็บเกี่ยว

ข้าวโพดที่หักแล้ว มีการตัดแต่งข้าวโพดฝักอ่อนก่อนส่งขายเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ส่งฝักสดโดยไม่ปอกเปลือก โดยขายให้กับโรงงานหรือตลาดขายส่ง มีการแต่งโดยลอกเฉพาะกาบ นอกออก 2-3 กาบที่อำเภอมาทิ้งเท่านั้น และจะเรียงบรรจุลงในแข่งไม้ไผ่ปีคี่ผ่าและส่งขาย ส่งฝักสดปอกเปลือก อาจขายส่งให้กับพ่อค้าตามตลาด หรือพ่อค้าที่รวบรวม เพื่อการส่งออก จะต้อง นำเอาข้าวโพดฝักอ่อนที่เก็บได้มาแกะเปลือกออกโดยวิธีการดังนี้ คือ (ดูภาพที่ 23 ประกอบ)

1. หั่นด้านโคนฝักขึ้นและลอกเปลือกออกประมาณ 3-4 ชั้น
2. ใช้มีดคมกรีดโดยรอบโคนฝักให้เพียงส่วนของเปลือกขาดเท่านั้น จากนั้นจึงกรีดเปลือกตามความ ยาวของฝักลงมา
3. บิดหมุนเปลือก เอาฝักอ่อนออกมานอกเปลือก หรือจะแกะเอาเปลือกออกก็ได้ ระวังอย่าทำแรงเกินไป ฝักอ่อนจะหักได้
4. ใช้มีดรูดใหม่ออกจากแกนอ่อนให้หมด ระวังอย่าให้ปลายฝักหักได้เพราะจะทำให้เสียหายและถูก ตัดราคาจากผู้ซื้อหรือโรงงาน
5. จากนั้นก็ทำการคัดขนาดและบรรจุถุงพลาสติกหรือกล่องกระดาษ เพื่อลำเลียง ไปจำหน่ายต่อไป

การจำหน่ายให้กับโรงงานข้าวโพดฝักอ่อนกระป๋อง

มีการจำหน่ายข้าวโพดฝักอ่อนทั้งแบบยังไม่ปอกเปลือกและปอกเปลือกตัดขั้วออก พร้อมกับคัดแยก เกรด ซึ่งอัตราส่วนข้าวโพดฝักอ่อนที่ยังไม่ปอกเปลือกเมื่อปอกเปลือกแล้วได้ประมาณ 6-7.1 สำหรับ ข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกเปลือกแล้วโรงงานมีมาตรฐานการรับซื้อดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนี้

ลักษณะฝักสมบูรณ์ไม่หัก (โดยเฉพาะส่วนของปลายฝัก) ฝักไม่บิดเบี้ยวคดหรืองอ

ฝักสั้นที่สุด ไม่เกิน 4 เซนติเมตร

ฝักยาวที่สุด ไม่เกิน 9 เซนติเมตร

ฝักอ้วนที่สุด เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1.5 เซนติเมตร

ฝักผอมที่สุด เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เล็กกว่า 1.0 เซนติเมตร

ฝักจะต้องสด ไม่เก็บไว้นานจนเหี่ยวแห้ง หรือแช่น้ำมาก่อน

ดึงช่อดอกตัวผู้ทิ้ง

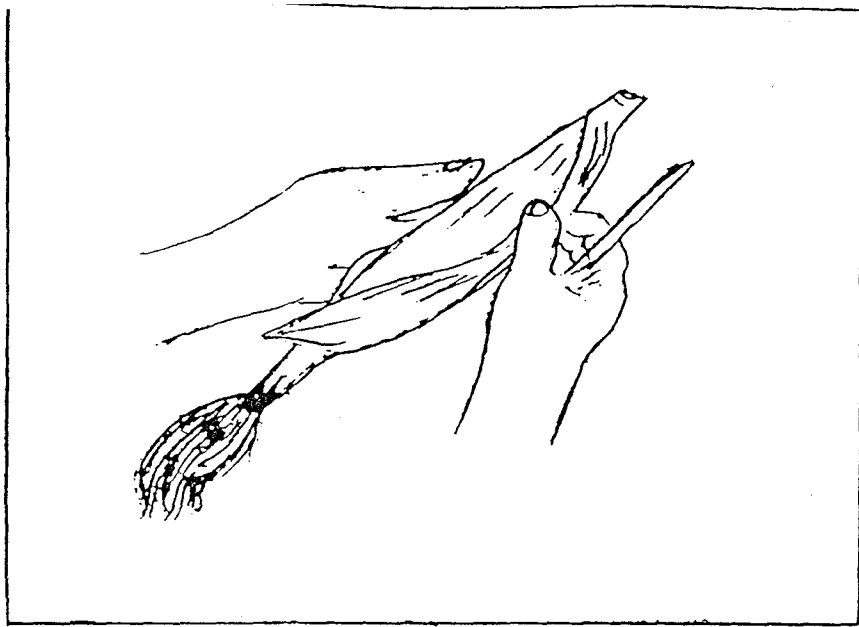

นับอายุการเก็บเกี่ยว

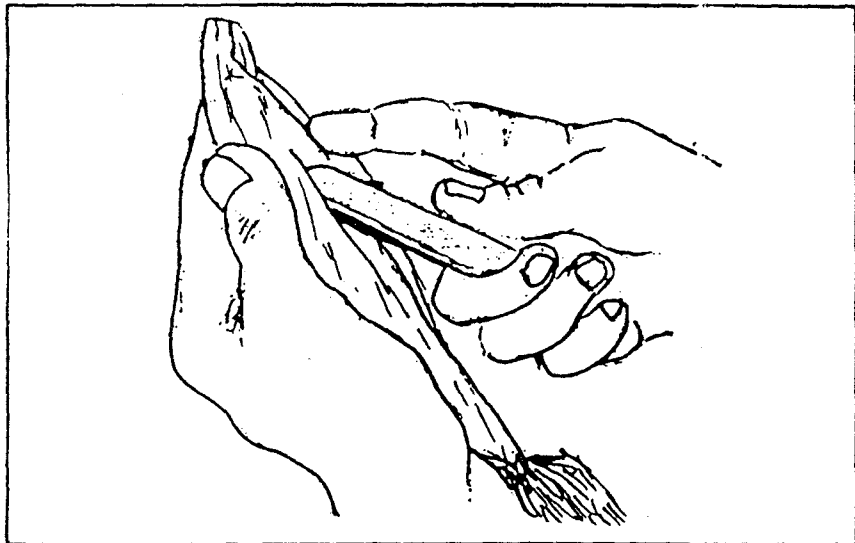

สังเกตความยาวของไหมที่ไผ่ออกมา

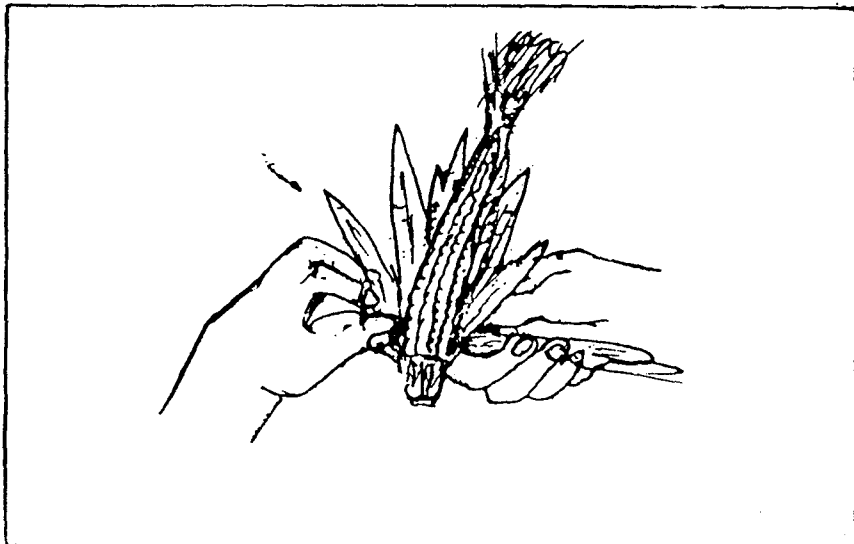
ภาพที่ 22 การถอดช่อดอกตัวผู้และการตรวจสอบอายุของข้าวโพดฝักอ่อน

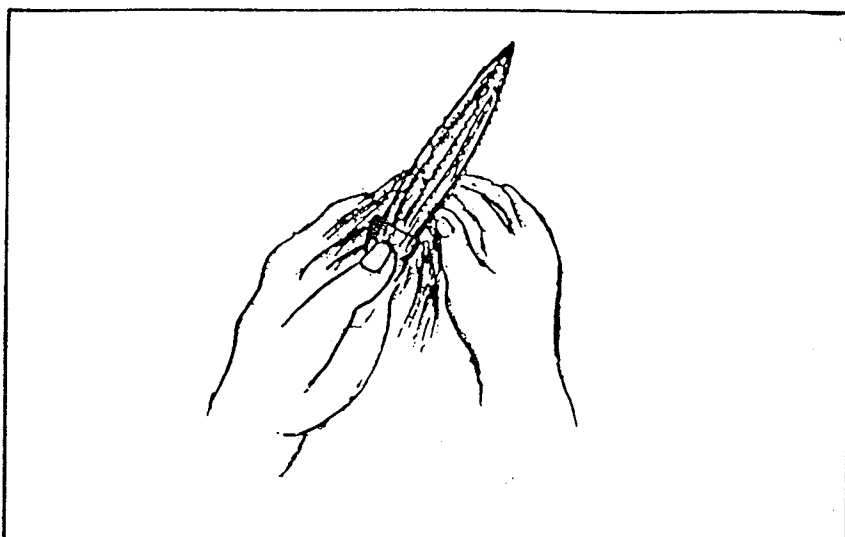
วิธีการในข้อที่ 1.

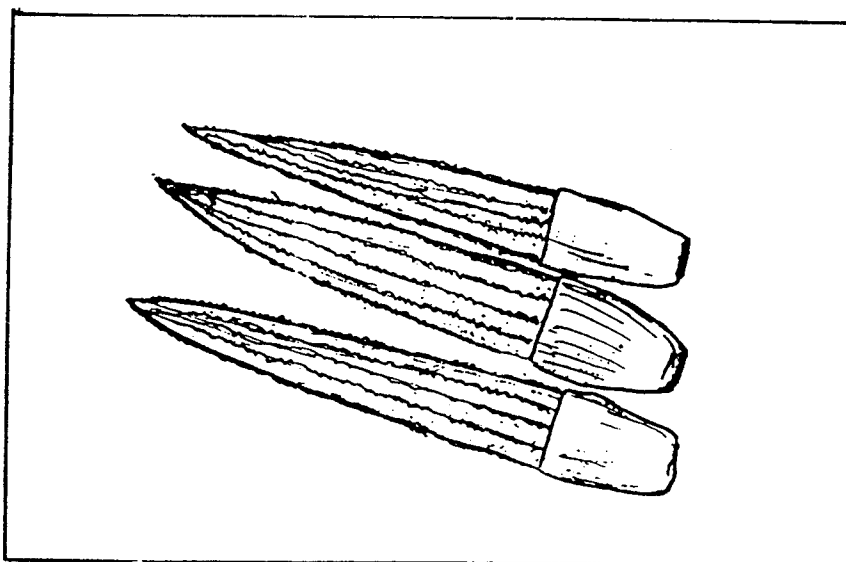
วิธีการในข้อที่ 2.

วิธีการในข้อที่ 3.

วิธีการในข้อที่ 4.

วิธีการในข้อที่ 5.

ภาพที่ 23 (ต่อ) วิธีการปอกเปลือกข้าวโพดฝักอ่อนก่อนส่งจำหน่าย

การเรียงของไข่ปลาตรง ไม่แยกเป็นร่อง

สีของฝักมีสีเหลืองหรือสีครีม

สำหรับราคาซื้อขายโรงงานจะเป็นผู้กำหนด หากไม่ได้ตามลักษณะที่กำหนดจะถูกตัดราคาลง โดยเฉพาะฝักต้องไม่มีปลายหัก

ในการจำหน่ายข้าวโพดฝักอ่อนให้กับโรงงาน มีน้อยรายที่เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับโรงงานโดยตรง เพราะการจำหน่ายให้กับโรงงานเกษตรกรจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่โรงงานกำหนด ในบางกรณีแล้ว เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้ ดังนั้นการซื้อขายแบบนี้ส่วนมากจะเป็นการปฏิบัติของพ่อค้าผู้รวบรวม โดยผู้รวบรวมจะบรรจุข้าวโพดฝักอ่อนที่ปอกเปลือกแล้วใส่ตะกร้าพลาสติกประมาณ 20 กิโลกรัมต่อตะกร้า ใน 1 เทียวรถบรรทุกสิบล้อจะได้ประมาณ 6 ตัน แต่ถ้ายังไม่ปอกเปลือกก็อาจบรรจุใส่กระสอบ เ่ง หรืออาจขนไปแบบเทกอง ใน 1 เทียวรถบรรทุกสิบล้อจะได้ประมาณ 10 ตัน

เมื่อพ่อค้านำข้าวโพดฝักอ่อนส่งยังโรงงานแล้ว ทางแผนกควบคุมคุณภาพจะทำการตรวจคัดคุณภาพ ดังนี้

การสุ่มตัวอย่าง โดยจะสุ่มตัวอย่างทุก ๆ 500 กิโลกรัมจะหยิบตัวอย่างแบบสุ่มเฉลี่ยทั่ว ๆ ไปทุกส่วน ออกมา 1 ครั้ง ๆ ละ 5 กิโลกรัมและเศษของ 500 กิโลกรัมก็จะสุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีก 1 ตัวอย่างเช่นกัน

การตรวจคัดคุณภาพ ก็จะกระทำจากทุก ๆ 5 กิโลกรัมที่สุ่มออกมา โดยทำการแกะเปลือกออกตรวจดูฝักอ่อน และคัดฝักที่มีคุณภาพดีตามลักษณะที่กล่าวข้างต้น แล้วคิดเทียบน้ำหนักเป็นเปอร์เซ็นต์ นำเปอร์เซ็นต์ที่ได้ไปคำนวณหาน้ำหนักส่วนเสียออกจากร้านหนักที่ได้รับทั้งหมด สำหรับส่วนเสีย 5 เปอร์เซ็นต์แรกทางโรงงานจะผ่อนผันให้ไม่คิดน้ำหนัก ถ้าเกิดจะหักเปอร์เซ็นต์น้ำหนักเกินทันที โดยยังคงให้ราคาตามที่ตกลงไว้แต่เดิม

การจำหน่ายให้ผู้ส่งออก มีทั้งไม่ปอกเปลือกและปอกเปลือกแบบมีขั้วและตัดขั้ว การบรรจุหีบห่อก็มีทั้งใส่ถุงพลาสติก กล่องโฟมหรือกล่องกระดาษ โดยมีมาตรฐานการรับซื้อเช่นเดียวกับของโรงงาน แต่ความยาวของฝักที่ต้องการเป็นพิเศษ คือ 7-8 เซนติเมตร

ราคาจำหน่าย

เฉลี่ยโดยทั่วไปฝักสดของข้าวโพดฝักอ่อนสดก่อนปอกเปลือกน้ำหนัก 10 กิโลกรัม เมื่อปอกเปลือกแล้วจะได้ฝักอ่อนเพียง 2 กิโลกรัม ซึ่งน้ำหนักที่หายไป 8 กิโลกรัมนี้ จะเป็นส่วนของเปลือกหุ้มฝักอ่อนนั่นเอง สำหรับราคาของข้าวโพดสดไม่ปอกเปลือก พ่อค้าจะรับซื้อจากเกษตรกรถึงในไร่เฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.50 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อพ่อค้านำไปจำหน่ายกับโรงงานอุตสาหกรรมผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องแล้วจะขายได้ในราคาสูงขึ้น โดยรับซื้อในราคาระหว่าง 3.40-4.50 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งพ่อค้าคนกลางก็ได้รับกำไรประมาณกิโลกรัมละ 1.00 บาท ส่วนราคาเมื่อปอกเปลือกและคัดฝักที่ดีที่

สวยส่งตลาดสด จะได้ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 20-25 บาท แต่เมื่อถึงตลาดแล้วจะมีราคาซิดละ 3-5 บาท หรือกิโลกรัมละ 30-40 บาท น้ำหนักฝักอ่อนเมื่อปอกเปลือกแล้ว 1 กิโลกรัม จะมีฝักอ่อนประมาณ 80-100 ฝัก ราคาของข้าวโพดฝักอ่อนในฤดูฝนจะมีราคาต่ำลงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะว่ามีผลผลิตสู่ตลาดมาก จึงทำให้ราคาต่ำลง

แนวโน้มการส่งออกข้าวโพดฝักอ่อนของประเทศไทย

ในปัจจุบันข้าวโพดฝักอ่อนมีแนวทางด้านการตลาดอยู่ 2 อย่าง คือ การแปรรูปบรรจุกระป๋องและการบริโภคฝักสด แต่ส่วนใหญ่หลักการตลาดข้าวโพดฝักอ่อนในต่างประเทศจะส่งออกไปจำหน่ายในรูปแบบของการแปรรูปบรรจุกระป๋องมากกว่าฝักสด ในช่วงระยะ 12 ปี (2517-2528) ที่ผ่านมา ประเทศที่ซื้อข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องจากประเทศไทยเราไปมากที่สุด ได้แก่ ประเทศเยอรมันนี รองลงมา ก็เป็นออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สวิสเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส แคนาดา สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮังการี เดนมาร์ก เป็นต้น ประเทศเยอรมันนั้นนับเป็นลูกค้ารายใหญ่ที่สุดของเราทีเดียว และความต้องการซื้อของเขาในแต่ละปีก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นตลอดเวลา โดยในปี 2526 เยอรมันได้ซื้อข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องเป็นจำนวน 1,420,684 กิโลกรัม ด้วยมูลค่า 30,362,611 บาท ต่อมาปี 2527 ก็เพิ่มการซื้ออีก 6 พันกว่ากิโลกรัม โดยซื้อเป็นจำนวน 1,428,230 กิโลกรัม มูลค่า 36,546,161 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มมากกว่าปี 2527 ถึง 2 แสนกว่ากิโลกรัมทีเดียว ส่วนประเทศญี่ปุ่นแต่ไหนแต่ไรมาซื้อข้าวโพดฝักอ่อนที่บรรจุกระป๋องจากประเทศไทย และได้หวั่นอยู่ตลอดมาทั้ง ๆ ที่ญี่ปุ่นเอง แม้จะสามารถผลิตข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุกระป๋องได้ถึงปีละกว่าหนึ่งหมื่นตัน แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ ตั้งแต่ปี 2525-2527 ญี่ปุ่นซื้อจากประเทศไทยเราเพิ่มขึ้นสูงมาก เนื่องจากว่า ได้หวั่นซึ่งเป็นคู่แข่งของไทยเริ่มลดการผลิตลงและมีจำนวนการผลิตที่สามารถส่งออกได้น้อย ญี่ปุ่นจึงหันมาซื้อจากประเทศไทยเราแทน อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบปริมาณการซื้อระหว่างปี 2527 และปี 2528 แล้วจะเห็นว่าญี่ปุ่นซื้อจากไทยน้อยลง กล่าวคือ ในปี 2527 ญี่ปุ่นซื้อด้วยปริมาณ 425,013 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 13,165,531 บาท คือ ซื้อลดลงเกือบถึงหมื่นกิโลกรัม ส่วนประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นลูกค้ารายใหญ่อย่างออสเตรเลีย หรืออเมริกา สวิสเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส มีแนวโน้มการซื้อเพิ่มขึ้นมาก

สรุปผลการวิเคราะห์อำเภอปากช่องโดยย่อ

สภาพทั่วไป

อำเภอปากช่องเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 85 กิโลเมตร การคมนาคมโดยทั่วไปค่อนข้างสะดวก ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง อำเภอปากช่อง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,664.5 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 ตำบล รวม 171 หมู่บ้าน มีประชากร 100,260 คน เป็นชาย 49,938 คน เป็นหญิง 50,322 คน มีจำนวนครัวเรือน 20,628 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร 16,698 ครัวเรือน ลักษณะชุมชนเป็นหมู่บ้านอยู่กระจาย ที่มีการอพยพมาจากอำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ ของภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ พื้นที่ภูเขาและที่สูง พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นและพื้นที่ค่อนข้างราบ มีพื้นที่เกษตรกรรม 652,019 ไร่ เป็นพื้นที่ไร่ 366,025 ไร่ หรือ ร้อยละ 56.14 ของพื้นที่เกษตรกร เป็นพื้นที่ไม้ผล 124,478 ไร่ หรือร้อยละ 19.09 ของพื้นที่การเกษตรและเป็นพื้นที่นา 12,809 ไร่ คิดเป็น 1.96 ของพื้นที่เกษตรกรรม สภาพภูมิอากาศมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 937.4 มิลลิเมตรต่อปี มีอุณหภูมิสูงสุด 35.0 องศาเซลเซียส (เดือนเมษายน) อุณหภูมิต่ำสุด 15.3 องศาเซลเซียส (เดือนมกราคม) ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 76% สภาพดินประกอบด้วยดิน 36 ชนิด คือ ดินชุดลำสนธิ นครพนม ยางเอน ร้อยเอ็ด โคราช ลพบุรี ทับทวน มวกเหล็ก ปากช่อง วังสะพุง บ้านจ้อย ลี ลำค้อ วังชมพู จัตุรัส เขาใหญ่ ลาดหญ้า ท่ายาง ลำนารายณ์ เลย ภูสุนา จันทิก และพื้นที่ลาดเชิงชัน

สภาพการผลิตพืช

การทำนา มีพื้นที่ปลูกข้าว 13,684 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 525 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ กข.7, ข้าวดอกมะลิ 105, ข้าวปากหม้อ 148, ข้าวดาแห้ง

ข้าวโพด มีการปลูก 2 รุ่นต่อปี รุ่นที่ 1 จะปลูกมากกว่ารุ่นที่ 2 โดยอยู่ระยะระหว่าง 153-430, 249-639 ไร่ (รวมพื้นที่ปลูก 403,069 ไร่) ผลผลิตเฉลี่ย 642 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์สุวรรณ 1, 2, 3 และพันธุ์ลูกผสม

มันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก 30,533 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,758 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ ระยะเวลา 1 และ 3 ระยะของ 60, อายุ 50, ศรีราชา 1

อ้อย มีพื้นที่ปลูก 23,899 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 10,294 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ เอฟ 140 มาร์กอส, อีเกียแดง

ฝ้าย มีพื้นที่ปลูก 1,070 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 235 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ศรีสำโรง 3,2 และนครสวรรค์

ตะหุง มีพื้นที่ปลูก 295 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 295 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์พื้นเมือง, ลายขาวดำ และเอช 22

ถั่วเหลือง มีพื้นที่ปลูก 5,530 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 206 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์สข.4, สจ. 3, เชียงใหม่, นครสวรรค์ และสุโขทัย

ถั่วลิสง มีพื้นที่ปลูก 2,038 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 270 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์สุโขทัย

ถั่วเขียว มีพื้นที่ปลูก 3,250 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 143 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์อุทอง 1, กำแพงแสง 1, 2

ข้าวโพดหวาน มีพื้นที่ปลูก 860 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ ชุป เปรอร์สวัตติเอ็มอาร์

ข้าวโพดฝักอ่อน มีพื้นที่ปลูก 1,420 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ รังสิต 1, สุวรรณ 2

น้อยหน่า มีพื้นที่ปลูก 112,000 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,500 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ หนั่งและ พันธุ์ฝ้าย

มะม่วง มีพื้นที่ปลูก 63,115 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,200 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้แก่ เจียวเสวย, หนองแซง, อกร่อง, น้ำดอกไม้, แก้ว

มะขามหวาน มีพื้นที่ปลูก 7,150 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,200 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้ ได้แก่ พันธุ์ สีทอง, สีชมพู, กำไรทอง, หมั่นจง, น้ำผึ้ง, อินทผลัม

ขนุน มีพื้นที่ปลูก 5,577 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,000 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ในการปลูก ได้แก่ พันธุ์หนั่ง

มะละกอ มีพื้นที่ปลูก 4,586 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,500 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์แขกดำ, โกลโก้, ปากช่อง 1

มะเขือเทศ มีพื้นที่ปลูก 1,085 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3,000 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์สีดา

พริก มีพื้นที่ปลูก 1,269 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,800 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ จินดา, หัวปลีทน

กระเทียม มีพื้นที่ปลูก 988 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,213 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ เชียงใหม่, จีน

ผักกาดขาว มีพื้นที่ปลูก 560 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,500 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ได้หวัน

ผักกาดเขียว มีพื้นที่ปลูก 370 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,500 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์จีน

กะหล่ำปลี มีพื้นที่ปลูก 240 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,800 กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ญี่ปุ่น

ปัญหา

สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝนน้อยไม่แน่นอน

การผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค

ด้านสภาพแวดล้อม การชะลอกังทะลายของหน้าดิน

การผลิตและคุณภาพของพืชไร่

การผลิตและคุณภาพของไม้ผล

โรคระบาดสัตว์

กรรมสิทธิ์ที่ดิน

แรงงาน

คุณภาพชีวิต

กลุ่มกิจกรรม

ราคาผลผลิต

ศักยภาพ

ศักยภาพด้านปัจจัยสนับสนุนการผลิตอยู่ในระดับสูง (พิจารณาจากพื้นที่ถือครองต่อครัวเรือน เกษตร, แหล่งเงินทุนและแหล่งปัจจัยการผลิต, เครื่องมือทุ่นแรงการเกษตร)

ศักยภาพด้านความพร้อมของเกษตรกรอยู่ในระดับสูง (พิจารณาจากจำนวนแรงงาน, ผู้จบการศึกษา ภาคบังคับ, รายได้ของประชากร, จำนวนนายพาหนะต่าง ๆ)

ศักยภาพของกลุ่มกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง (พิจารณาจากโครงสร้างองค์ประกอบของกลุ่ม, การมีส่วนร่วมของสมาชิก)

ศักยภาพด้านตลาดอยู่ในระดับสูง (พิจารณาจากจำนวนพ่อค้า, โรงงานอุตสาหกรรม, เส้นทางคมนาคม, สถาบันการเงิน)

ศักยภาพของพื้นที่อยู่ในระดับสูง (พิจารณาจากสภาพดิน, แหล่งน้ำ)

แนวทางในการพัฒนา

ปรับปรุงการผลิตและคุณภาพของพืช (พืชเดิมและพืชใหม่) สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การปรับปรุงพันธุ์

การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

การจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสม

กระตุ้นให้เกษตรกรแก้ปัญหาและพัฒนา กลุ่มกิจกรรม โดยการรวมตัวเป็นกลุ่มเรียนรู้ และกลุ่มกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเกษตร

ร่วมกับภาคเอกชนในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนที่ ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา และแนวทางแก้ไข

ปัญหาการผลิต จากการสำรวจวิธีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนของเกษตรกรทั้ง 12 ราย พบว่า มีปัญหาในด้านการผลิต ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่มิได้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนเป็นอาชีพหลัก เพียงแต่หากเกิดฝนแล้งในฤดูกาลปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ซึ่งเป็นอาชีพหลัก) เกษตรกรจึงจะทำการปรับเปลี่ยนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาเป็นข้าวโพดฝักอ่อนแทน เนื่องจากอายุการเก็บเกี่ยวสั้นกว่า

แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรแบ่งพื้นที่ปลูกระหว่างข้าวโพดเลี้ยงสัตว์กับข้าวโพดฝักอ่อน เพราะถึงแม้ว่าข้าวโพดฝักอ่อนต้องดูแลมากกว่าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่อายุการเก็บเกี่ยวสั้นกว่าเกษตรกรบางรายไม่

ได้ดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้ผลผลิตอาจได้คุณภาพไม่ดีตามที่ควรจะเป็นและเกษตรกรควรให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพื่อผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุน

ปัญหาค่าจ้างเตรียมดินแพงขึ้นจากเดิม จ้างได้ 80-90 บาท/ไร่ แต่ปัจจุบัน 120-130 บาท/ไร่

แนวทางแก้ไข หากเกษตรกรคนใดมีพื้นที่เพาะปลูกมาก หากเป็นไปได้ควรซื้อรถแทรกเตอร์ไว้ใช้เองจะได้ไม่ต้องเสียค่าจ้างใด

ปัญหาฝนแล้ง

แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรสร้างแหล่งเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง เพื่อลดความเสี่ยงจากการรอฝนเพียงอย่างเดียว

ปัญหาราคาส่งต่ำ ดังนั้นจึงไม่มีสิ่งจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก

แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรแบ่งผลผลิตออกเป็น 2 อย่าง คือส่งทั้งเปลือกกับปอกเปลือกส่งเพราะราคาข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือกจะสูงกว่ามาก

เกษตรกรยังมีระบบการปลูกแบบดั้งเดิม คือ อาศัยธรรมชาติเป็นหลักไม่มีระบบการให้น้ำ นอกจากรอฝนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรมีแหล่งน้ำเพื่อไว้ใช้เองหรือร่วมมือกันหลายคนแล้วขุดบ่อใช้ได้ทั่วกัน

ปัญหาแรงงาน ขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่ได้เข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานครทำให้ขาดแคลนแรงงานในด้านเกษตรกรรม ต้องมีการจ้างแรงงานเข้ามาช่วย ซึ่งมีอัตราค่าจ้างค่อนข้างสูง คือ วันละ 100-120 บาท/คน/วัน ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูง

แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรแบ่งพื้นที่ของตนไว้ทำเองเท่าที่มีกำลัง และอาจหาพืชชนิดอื่นที่โตเร็ว ไม่ต้องการดูแลมากนักมาปลูกเพื่อเป็นการเสริมรายได้ หรืออาจทำการเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หรือหมูเสริมก็ได้

ปัญหาเรื่องปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง พบว่า ราคาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงไปด้วย เมื่อเทียบกับรายได้ที่เกษตรกรได้รับตอบแทนพบว่าไม่คุ้มกัน

แนวทางแก้ไข เมื่อต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้นเกษตรกรควรใช้พันธุ์ที่ดี ด้านทานโรค-แมลง มาปลูก และปฏิบัติดูแลอย่างถูกวิธีเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตอบแทนกลับไป

ปัญหาด้านการตลาด ส่วนใหญ่พบว่า ราคาผลผลิตต่ำเหมือนกันหมด คือ ขายได้ราคา 2.50-3.00 บาท/กก. ซึ่งถือว่าต่ำมาก จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรไม่คิดปลูกจริงจึงเพียงแต่ปลูกเพื่อเสริมรายได้เท่านั้น และในการขนส่งไปขายที่ตลาด เกษตรกรบางรายยังต้องจ้างรถขนส่งผลผลิตไปขาย ซึ่งคิดอัตราค่าจ้างกระสอบละ 5 บาท ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นไปอีก

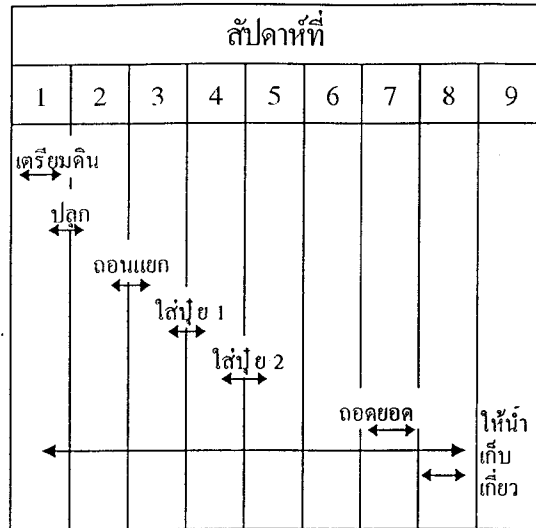
แนวทางแก้ไข เกษตรกรควรบอกเปลือกขายเพื่อให้ได้ราคาสูงกว่าส่งขายทั้งเปลือก และในเรื่องการขนส่งผลผลิตไปขาย เกษตรกรอาจรวมตัวกันแล้วขนส่งผลผลิตไปพร้อม ๆ กัน จะช่วยลดภาระค่าขนส่งได้ทางหนึ่ง

ศักยภาพในการขยายการปลูก การผลิต

พบว่าในพื้นที่สำรวจการขยายพื้นที่เพาะปลูกหรือการผลิตเพิ่มอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก เพราะสาเหตุจากรายได้สู้การทำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่ได้ เกษตรกรจึงไม่คิดขยายพื้นที่เพาะปลูกและนอกจากนั้น เกษตรกรบางรายยังเลิกทำไปแล้วเนื่องจากราคาผลผลิตต่ำและการปฏิบัติดูแลต้องการการดูแลมากกว่าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากข้าวโพดฝักอ่อนเป็นพืชผักที่สามารถทำการปลูกได้ต่อเนื่องตลอดปี ถ้ามีน้ำเพียงพอ และสามารถปลูกในดินได้ทุกชนิด ดังนั้นหากเกษตรกรสามารถที่จะมีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง จะสามารถลดความเสี่ยงจากการรอฝนเพียงอย่างเดียวได้ โดยปฏิทินการปลูกที่แนะนำจะเห็นว่า เริ่มปลูกได้ตลอดทั้งปี โดยมีการกำหนดการปลูก-เก็บเกี่ยว ดังนี้

พันธุ์ข้าวโพดฝักอ่อนที่ดี เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี ซึ่งพันธุ์ที่ควรใช้ คือ สุวรรณ 2, รังสิต 1, เชียงใหม่ 90 และคุณสมบัติที่ดีอย่างหนึ่งของพันธุ์เชียงใหม่ 90 คือ มีความต้านทานโรคราน้ำค้างเป็นอย่างดี

การถอดยอดเมื่ออายุประมาณ 40 วัน จะเห็นช่อดอกแทงออกมาจากยอด จะต้องดื่กก้านดอกตัวผู้ออกเสียก่อนที่ดอกจะบาน ซึ่งจะทำให้ติดฝักเร็วขึ้น ฝักออกมากขึ้นและป้องกันไม่ให้เกิดการผสมเกสร ซึ่งทำให้ฝักที่ได้มีเมล็ดโป่งพองไม่ได้คุณภาพ

ควรเก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่ถูกต้อง โดยสังเกตจากไหมเริ่มโผล่พื้นปลายฝัก 1-2 ซม. และเก็บเกี่ยวทุกวัน ไม่ให้ฝักแก่เกินมาตรฐาน

เกษตรกรควรมีการแยกผลผลิตที่จะขายออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งขายทั้งเปลือกอีกส่วนหนึ่งควรปอกเปลือกขาย เพราะพบว่าการขายทั้งเปลือกราคาจะต่ำกว่าปอกเปลือกขายมากหลายเท่า

ปัญหาเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตน้อย สามารถแก้ไขโดยการเผยแพร่ข้อมูลการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ, โทรทัศน์ หรืออาจไปรับคำปรึกษาจากแหล่งที่ปรึกษา เช่น ศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ

ศูนย์วิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

การสำรวจสถานภาพ และปัญหากระบวนการผลิต และปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวของผลไม้ ในจังหวัดนครราชสีมา

มะม่วง

ได้ทำการสำรวจมะม่วงที่อำเภอปากช่อง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตมะม่วงที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปากช่องได้รายงานไว้ในส่วนของมะเขือเทศและข้าวโพดฝักอ่อน มะม่วงเป็นไม้ผลที่ทำรายได้ให้เกษตรกรมาช้านาน และเป็นไม้ผลที่มีอนาคตก้าวไกล ดังจะเห็นได้จากการผลิตที่เพิ่มขึ้นในประเทศและในจังหวัดนครราชสีมา

การผลิตมะม่วงในประเทศไทย

มะม่วงเป็นไม้ผลเขตร้อนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยชนิดหนึ่ง มีพื้นที่ในการปลูกทั้งสิ้นจำนวน 1,472,910 ไร่ แหล่งปลูกมะม่วงมาก 3 อันดับแรกคือที่จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ปลูก 125,764, 83,442, 51,361 ไร่ ตามลำดับ พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่คือ พันธุ์แก้ว เขียวเสวย และอกร่อง คิดเป็นร้อยละของพื้นที่ปลูกทั้งหมดคือ 30.10, 20.10 และ 11.31 ตามลำดับ ผลผลิตรวมทุกพันธุ์ทั่วประเทศมีจำนวน 1,110,995 ตัน จังหวัดที่ให้ผลผลิตมากที่สุดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา นครราชสีมา และตาก คิดเป็นร้อยละ 9.59, 6.77, 6.30 ของผลผลิตรวมตามลำดับ

สถานภาพและปัญหาการผลิตมะม่วงในเขตจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ในการปลูกมะม่วงในปี 2535 จำนวน 125,764 ไร่ และมีพื้นที่ในการปลูกในปี 2540 เพิ่มขึ้นเป็น 164,444 ไร่ ให้ผลแล้วจำนวน 118,323 ไร่ ยังไม่ให้ผล 46,121 ไร่ และให้ผลผลิตรวม 104,147,374 กิโลกรัม โดยอำเภอที่มีการปลูกมะม่วงมากที่สุดคือ อำเภอปากช่อง, อำเภอเมือง และอำเภอสีคิ้ว ซึ่งมีพื้นที่ในการปลูก 26,778, 4,100, 3,617 ไร่ ตามลำดับ (เกษตรจังหวัดนครราชสีมา 2539) และตารางที่ 34 แสดงพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต และราคาของมะม่วงพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปลูกในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 34 รายงานสภาพการปลูกมะม่วงและไม้ยืนต้น ปีการเพาะปลูก 2540 จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อพืช/พันธุ์	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		รวม	ผลผลิต		ราคาที่ได้ที่สวน (บาท/ก.ก.)			
	ให้ผล	ไม่ให้ผล		ผลผลิตเฉลี่ย (ก.ก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ก.ก.)	สูง		ต่ำ	
						ราคา	เดือน	ราคา	เดือน
แรด	2,880	1,319	4,199	925	2,666,651	16.78	กพ./มีค./เมย.	11.00	มีค./เมย./พค.
เขียวสวย	35,270	11,991	47,261	756	26,685,512	24.11	กพ./มีค./เมย.	12.93	เมย./พค./พย.
หนองแซง	5,513	2,898	8,411	920	5,074,558	19.42	กพ./มีค./เมย.	10.67	มีค./เมย./พค.
น้ำดอกไม้	15,456	9,757	25,213	825	12,765,238	19.96	มีค./เมย./พค.	12.04	มีค./เมย./พค.
หนังกลางวัน	3,896	2,117	6,013	791	3,082,024	18.48	มีค./เมย./พค.	11.74	มีค./เมย./พค.
ทองคำ	3,350	957	4,307	904	3,031,460	16.05	กพ./มีค./เมย.	8.89	มีค./เมย./พค.
พืชมะม่วงเขียว	1,636	458	2,094	859	1,405,973	9.12	มีค./เมย./พค.	5.00	เมย./พค./มิย.
อกร่อง	10,660	2,859	13,519	549	5,855,020	15.17	มีค./เมย./พค.	7.70	เมย./พค./มิย.
แก้ว	34,485	11,683	46,168	1,120	38,639,190	7.71	กพ./มีค./เมย.	4.28	มีค./เมย./พค.
พันธุ์อื่น	5,177	2,082	7,259	954	4,941,748	11.00	มีค./เมย./พค.	4.64	เมย./พค.
รวม	118,323	46,121	164,444	880	104,147,374	15.78		8.89	

วิธีการผลิตมะม่วงของเกษตรกรอำเภอปากช่อง

พันธุ์

เกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ เสี้ยวเสวย ฟ่าลัน และน้ำดอกไม้ เริ่มปลูกเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน การปลูกจะมีการเตรียมดินโดยไถตากดินไว้ก่อนเป็นเวลาครึ่งเดือน แล้วไถแปรหน้าดิน และเมื่อฝนมาจะขุดหลุมขนาด 50 x 50 x 50 ซม. (กว้าง x ยาว x ลึก) โดยให้มีระยะระหว่างหลุม 3 x 3 เมตร ต้นพันธุ์ที่ใช้อาจจะเป็นกิ่งพันธุ์ที่ได้จากการทาบกิ่ง ในที่ๆ มีน้ำไม่พอเกษตรกรนิยมใช้ต้นพันธุ์ที่ใช้มะม่วงพันธุ์แก้วเป็นต้นตอ เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยขี้ไก่หมัก รองก้นหลุมประมาณ 1/2 ถังน้ำมัน แล้วใส่อีก 1/2 ถังที่ปากหลุม เมื่อปลูกแล้วประมาณ 3 เดือน จึงใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 , 2 ซ้อนแกลบโดยโดยรอบ ๆ ต้น การขุดหลุมดังกล่าวมะม่วงจะเจริญได้ 7-8 ปี

การให้น้ำ เกษตรกรสูบน้ำบาดาลลงบ่อพัก บังน้ำส่งทางท่อ PVC มีประตูน้ำเปิดปิดน้ำ สูบน้ำใส่สายยาง รดน้ำทุก 3 วัน มะม่วงปลูกใหม่ควรใช้วัสดุ เช่น ไม้ไผ่ คกลมโคนด้วย

โรคและแมลง โรคแอนแทรกโนส เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้งของหน้อยหน้า และแมลงวันทอง เป็นโรคและแมลงที่สำคัญที่ทำให้ผลผลิตลดลง เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเป็นจำนวนมาก อัตราการใช้และชนิดของยาป้องกันกำจัดจะใช้แตกต่างกันไป

การเก็บผลผลิต ใช้แรงคนสอยโดยใช้ตระกร้อหรือมือเก็บ ปกติการเก็บเกี่ยวมะม่วงสามารถยืดเวลาได้ถึง 2 สัปดาห์ ยกเว้นมะม่วงบางพันธุ์ เช่น มะม่วงแรด การเก็บผลผลิตมะม่วงมีระบบเหมาสวนขายหรือตกเขียว พ่อค้าที่รับซื้อจะเก็บผลผลิตเอง

การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ปกติมะม่วงขาย เป็นมะม่วงผลสด เกษตรบางรายจะใส่ขี้เถ้าไปขายเองที่ตลาดสี่มุมเมือง หรือมีการเหมาสวนขายก่อนหน้านี้ ที่อำเภอปากช่องเกษตรกรจะนำไปขายที่ลานปูน ถ้ามีผลผลิตมากจะแปรรูปเป็นมะม่วงกวน ซึ่งนับเป็นวิสาหกรและ/หรือการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยวที่สำคัญ เพราะมะม่วงกวนขายได้ราคาดี

แรงงาน

เกษตรกรจะใช้แรงงานในครอบครัวก่อน แต่ส่วนใหญ่จะมีคนงานประจำ จำนวนคนงานประจำแล้วแต่ขนาดของการจ้างคนงานเป็นครั้งคราวจะจ้างตามลักษณะงานที่ต้องการ ค่าจ้างแรงงานเป็นไปตามลักษณะงานดังนี้

ค่าจ้างปลูก รายวัน วันละ 80 บาท/คน

ให้น้ำหรือรดน้ำ รายวัน วันละ 100 บาท/คน

ฉีดพ่นยาปราบโรคและแมลง อัตราจ้างเหมา 20 บาทต่อ 2 1/2 ถึง

ค่าดูแลรักษา ต้นละ 3 บาท

ค่าจ้างเก็บผลผลิต จ้างเหมาคนละ 100 บาท/วัน

ตัดหญ้าด้วยเครื่องสพายหลัง อัตรา 120 บาท/วัน/คน

ส่วนใหญ่ จะมีโบนัสให้คนงานถ้าราคาผลผลิตและ/หรือได้กำไรดี

การตลาด

ส่วนใหญ่พ่อค้าจะมารับซื้อถึงสวน หรือเหมาสวนขายมีการต่อรองราคากัน

ส่วนราคามะม่วงผลสดในแต่ละวันจะแปรผันตามปริมาณมะม่วงที่เข้าตลาดในวันนั้น ๆ

ที่อำเภอปากช่องจะขายสดกันที่ลานปูน เกษตรกรบางรายนำไปขายที่ตลาดกรุงเทพฯ เช่น ที่ตลาดสี่มุมเมือง รังสิต และตลาดไทรังสิต

การใช้เทคโนโลยีผลิตมะม่วงนอกฤดูและให้ได้คุณภาพดี

จากการสำรวจ เกษตรกรยังคงรักษาวิถีปฏิบัติของตนเองไว้เป็นความลับ แต่ละวิธีการมีเทคนิคเล็ก ๆ น้อย ๆ แตกต่างกันไป สิ่งที่ปฏิบัติเหมือนกันคือใช้สารยับยั้งการเจริญเติบโตเร่งให้เกิดตาออกและใช้สารเร่งการเจริญเติบโตของพืชเร่งให้เกิดการแตกใบ ใช้ปุ๋ยและสารเคมีบำรุงต้นแตกต่างกันไป อัตราและเวลาที่ใช้ก็เป็นเทคนิคของแต่ละสวน

สถานภาพการผลิตและปัญหา

สถานภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอปากช่องอยู่ในระดับสูง ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำบ้าง แต่ลักษณะดินที่อำเภอปากช่องที่ปลูกมะม่วงมีหน้าดินลึกถึง 6 เมตร นับว่าเป็นดินดี เหมาะแก่การปลูกมะม่วง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีแนวโน้มจะขยายพื้นที่ในการผลิต ปัญหาการผลิตที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องโรคและแมลง โรคแอนแทรกโนส เพลี้ยไฟ เพลี้ยแป้ง และแมลงวันทอง เพลี้ยแป้งของน้อยหน่าเข้าทำลายดอกมะม่วง และเข้าทำลายตอนมะม่วงเข้าไคล เมื่อมะม่วงเจริญเติบโตขึ้นมา มะม่วงจะมีผลดำ ๆ ที่หัวมะม่วง เพลี้ยไฟจะดูดน้ำเลี้ยงจากผลมะม่วงเช่นในมะม่วงน้ำดอกไม้ ผลจึงแตก อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลของมะม่วงน้ำดอกไม้แตกคือ ถูกค้างเวลาเก็บผล จึงควรระมัดระวังเพราะจะทำให้ราคาตกได้

แนวทางขยายผลผลิต

เกษตรกรต้องการความรู้ในการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงที่ถูกต้องวิธี ภาครัฐควรให้ความรู้เน้นเป็นพิเศษในด้านนี้ ปัญหาเรื่องราคาที่ดินที่แพงขึ้น เป็นเรื่องล่อใจให้เกษตรกรขายสวนมะม่วงให้นายทุนไปทำสถานพักผ่อนหย่อนใจ หรือทำ Resort หรือบางครั้งเกษตรกรถูกบังคับให้ขายที่ดินกลาย ๆ การใช้ระบบให้น้ำขนาดเล็ก เช่น Minisprinkle หรือระบบน้ำหยดจะช่วยลดค่าแรงงานได้ ทั้งเป็นการประหยัดน้ำด้วย การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกรจะช่วยให้ได้วิทยาการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการผลิตได้

อย่างไรก็ตามเกษตรกรบางรายมีสวนมะม่วงเป็นของตนเอง แต่ขาดแรงงาน แล้วแก่ ทำสวนไม่ไหว ก็จะให้คนอื่นหรือนายทุนมาเช่าสวนทำเป็นปี ๆ ไป ส่วนมากผู้มาเช่าทำสวนจะทำมะม่วงนอกฤดูราคา ค่าเช่าสวนตกลงกันเป็นราย ๆ ไป

น้อยหน้า

ได้ทำการสำรวจที่อำเภอปากช่อง

ในประเทศไทยพบว่ามีกรปลูกพันธุ์น้อยหน้าแห้งมากกว่าน้อยหน้าฝ้าย โดยพันธุ์น้อยหน้าแห้งปลูกมากที่สุดที่จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาคือ กาญจนบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ อุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 90.39, 1.69, 1.49, 0.86 และ 0.57 ตามลำดับ ส่วนพันธุ์น้อยหน้าฝ้ายปลูกมากที่สุดที่จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาคือ กาญจนบุรี ลพบุรี และนครสวรรค์ คิดเป็นร้อยละ 83.67, 10.04, 5.27 และ 1.03 ตามลำดับ แต่ถ้พิจารณาจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกน้อยหน้าทั้ง 2 พันธุ์ พบว่ามีจำนวนเกษตรกรปลูกพันธุ์น้อยหน้าแห้งมากกว่าน้อยหน้าฝ้ายคิดเป็นร้อยละ 59.91 และ 40.09 ตามลำดับ (รายงานสถิติการปลูกไม้ผลเชิงการค้า ปี 2536)

สถานภาพและปัญหาการผลิตน้อยหน้าในเขตจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ 20,494 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่การปลูกน้อยหน้าในปี 2535 จำนวน 129,524 ไร่ และในปี 2538 มีพื้นที่ปลูกน้อยหน้าเพิ่มสูงขึ้นเป็น 133,508 ไร่ ให้ผลผลิตรวม 137,421,974 กิโลกรัม ซึ่งจากสถิติจะพบว่าจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่การเพาะปลูกน้อยหน้ามากที่สุดในประเทศ โดยอำเภอที่มีการปลูกน้อยหน้ามากที่สุดคือ อำเภอปากช่อง รองลงมาคือ อำเภอจักราช, ขามสะแกแสง, หนองบุญนาค และสูงเนิน ซึ่งมีพื้นที่การเพาะปลูก, ผลผลิตและราคาได้เป็นตารางที่ 35

ตารางที่ 35 พื้นที่การผลิต ผลผลิต และราคาของน้อยหน้าที่ปลูกในจังหวัดนครราชสีมา

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ไร่)			ผลผลิต (กก.)		ราคา (บาท/กก.)		
	ให้ผลแล้ว	ไม่ให้ผล	รวม	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.)	ผลผลิตรวม (กก.)	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
ปากช่อง	110,500	1,800	112,300	1,119	123,710,000	20.00	10.00	15.00
จักราช	2,120	100	2,220	400	848,000	10.00	8.50	9.25
ขามสะแกแสง	1,295	35	1,330	735	951,825	6.00	4.00	5.00
หนองบุญนาค	1,110	0	1,110	980	1,087,860	15.00	10.00	12.50
สูงเนิน	1,010	0	1,010	379	383,000	18.00	15.00	16.50

ที่มา : เกษตรจังหวัดนครราชสีมา 2538

สภาพทั่วไปของพื้นที่สำรวจ

พื้นที่ทำการสำรวจสถานภาพการผลิตของน้อยหน่าส่วนใหญ่อยู่ในเขตของอำเภอปากช่อง ซึ่งมีสภาพทั่วไปคือ อำเภอปากช่องตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ มีพื้นที่ 1,664.5 ตารางกิโล มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่ของอำเภอปากช่องเป็นพื้นที่ระหว่างเทือกเขา มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนเล็ก และลูกคลื่นลอนตื้น สภาพของดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย หน้าดินไม่ลึกนัก

วิธีการผลิตน้อยหน่าของเกษตรกร

การเพาะเมล็ดและการปลูก

วิธีการผลิตน้อยหน่าของเกษตรกรใช้ การเพาะเมล็ด เพราะน้อยหน่าที่ปลูกด้วยเมล็ดมีข้อดีตรงที่มีความทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี ซึ่งมีวิธีการคือ นำเมล็ดน้อยหน่าพันธุ์ที่ต้องการและตรงตามสายพันธุ์มาทำการเพาะในถุงดำ เมื่อเมล็ดน้อยหน่างอกและมีความแข็งแรงสมบูรณ์ดีแล้ว จึงนำปลูกลงหลุมที่เตรียมไว้ ซึ่งต้นกล้าที่จะนำปลูกลงแปลงปลูกควรมีอายุ 1 ปีขึ้นไป เพราะต้นจะแข็งแรงและทนทาน ทำให้มีอัตราการรอดสูง สำหรับระยะปลูกที่นิยมใช้คือ 4 x 4 เมตร และทำการขุดหลุมลึกประมาณ 40 เซนติเมตร กว้างและยาวประมาณ 40 เซนติเมตรและรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกเก่าประมาณครึ่งบุงก็ คลุกดินกับปุ๋ยให้เข้ากัน แล้วจึงทำการปลูก แต่ก่อนปลูกควรทำการตัดยอดของต้นกล้าออกเล็กน้อย เพื่อเร่งให้ต้นแตกพุ่มเร็วขึ้นและลดการคายน้ำ ซึ่งการปลูกควรปลูกในช่วงฤดูฝน เพราะจะทำให้ต้นน้อยหน่าตั้งตัวได้เร็ว

การดูแลรักษา

การให้น้ำ ในระยะที่ต้นน้อยหน่ามีขนาดเล็กอยู่จะมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ แต่เมื่อน้อยหน่ามีความสมบูรณ์แข็งแรงดีแล้ว หรือมีอายุ 1 ปีขึ้นไป ควรจะงดการให้น้ำแต่จะอาศัยน้ำจากธรรมชาติ

การให้ปุ๋ย ในระยะที่ต้นน้อยหน่ามีขนาดเล็กอยู่จะให้ปุ๋ย สูตร 15-15-15 และปุ๋ยคอก เช่น ชีวัว แต่เมื่อน้อยหน่ามีขนาดโตพอที่จะให้ผลผลิตจะมีการให้ปุ๋ย สูตร 15-15-15 ในช่วงที่ติดลูก

การตัดแต่งกิ่ง จะทำหลังจากเก็บผลผลิตแล้วคือ ประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ มีวิธีการตัดคือ ตัดยอดกิ่งออกแล้วปล่อยให้แตกกิ่งแขนง พอกิ่งแขนงยาวพอสมควรก็ทำการตัดยอดกิ่งแขนงออก นอกจากนี้ ก็จะมีการตัดกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งที่มีแมลงและกิ่งที่ฉีกหักออกด้วย

การฉาบน้ำ ทำปีละ 2 ครั้ง ช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์

แรงงาน

แรงงานที่ใช้ในการทำงานส่วนใหญ่คือแรงงานในครอบครัว แต่ก็จะมีการจ้างแรงงานเข้ามาบ้าง ซึ่งแยกรายละเอียดได้ดังนี้

แรงงานในการตัดแต่งกิ่ง จ้างวันละ 3-4 บาท

แรงงานในการทำร่น จ้างวันละ 100 บาท/วัน

จ้างตัดแต่งและวางหญ้า จ้างวันละ 100 บาท/วัน

จ้างเก็บผลผลิต จ้างวันละ 100-120 บาท/วัน (ขึ้นอยู่กับช่วงที่มีผลไม้ออก)

อย่างไรก็ตาม เจ้าของสวนหลายรายที่ขาดแคลนแรงงานมากและทำไม่ไหวก็เกิดระบบการผลิตแบบเช่าสวนทำคือให้คนอื่นมาเช่าสวนทำเป็นไร ๆ ไป

การตลาด

ส่วนใหญ่จะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวน โดยเจ้าของจะเก็บผลผลิตและทำการคัดเกรดให้ ซึ่งจะมีหลายเกรดแล้วแต่ว่าจะมีผลผลิตมากแค่ไหน ถ้าผลผลิตมีจำนวนน้อยก็คัดได้ 3 เกรด คือ ใหญ่ กลาง เล็ก ถ้าผลผลิตมีมากสามารถคัดเกรดได้ถึง 5 เกรด คือ จิว เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ แต่สำหรับบางสวนจะมีพ่อค้ามาซื้อแบบเหมาสวน โดยจะประเมินปริมาณผลผลิตที่มีแล้วตีค่าเป็นตัวเงินให้เจ้าของสวน โดยพ่อค้าคนกลางทำการเก็บผลผลิตเอง

การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวน้อยหน้าจะทำเมื่อน้อยหน้าไม่สุกเต็มที่ เพราะถ้าน้อยหน้าสุกเต็มที่เมื่อได้รับความกระทบกระเทือน ผิวผลจะล่อนออกได้ง่าย โดยผลที่แก่เต็มที่จะมีลักษณะของร่องผิวห่างกันและมีลักษณะของสีร่องผิวจางกว่าสีของเปลือก ดังนั้นการเก็บเกี่ยวจึงต้องรีบขนส่งก่อนที่จะสุก ซึ่งขั้นตอนที่ทำเป็นอันดับแรกหลังจากเก็บเกี่ยวก็คือ ทำการลำเลียงผลผลิตไปไว้ในที่ร่ม จากนั้นแยกเอาผลที่เสียหายระหว่างการเก็บเกี่ยวออก และทำการคัดเลือกแยกขนาดผลออกเป็นพวก โดยใช้ข่งเป็นภาชนะบรรจุและรองกันแฉ่งด้วยกระสอบหรือใช้กระดาษหนังสือพิมพ์รองซ้อนกันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อรอการขนส่งต่อไป

การตัดแต่งกิ่งและทรงพุ่ม

การตัดแต่งเพื่อให้ออกดอกติดผลตามปกติ

ตามธรรมชาติก่อนออกดอกน้อยหน้าจะค่อย ๆ ทิ้งใบในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม เมื่อทิ้งใบแล้วจะแตกกิ่งใหม่พร้อมกับมีดอก ดังนั้น ชาวสวนจึงทำการตัดแต่งกิ่งตั้งแต่ต้นเดือนมกราคมถึงกลางเดือนมกราคม โดยจะตัดกิ่งแขนงที่โคนต้นบริเวณที่ติดกับดิน กิ่งน้ำค้าง กิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งที่มี

แมลง กิ่งที่ฉีกหักเสียหายออก กิ่งแขนงย่อยที่มีขนาดเล็กและเบียดกัน ส่วนกิ่งแขนงย่อยที่เอาไว้จะตัดปลายกิ่งออก ให้ส่วนที่เหลือวัดจากรอยแตกถึงบริเวณที่ตัดยาวประมาณ 20 เซนติเมตร และทำการปลิดใบออกให้หมด เพื่อให้แตกกิ่งใหม่พร้อม ๆ กันและมีปริมาณดอกมาก

การตัดแต่งเพื่อบังคับให้น้อยหน่าออกดอกและติดผลนอกฤดูปกติ

การตัดแต่งเพื่อให้ออกดอกก่อนฤดูปกติ วิธีนี้จะทำได้ในสวนที่มีปริมาณน้ำเพียงพอตลอดปีให้กับต้นน้อยหน่าได้เท่านั้นคือ ปกติชาวสวนจะตัดแต่งกิ่งและริดใบให้ร่วงหมดในเดือนมกราคม แต่วิธีนี้จะทำการตัดแต่งกิ่งก่อนคือ ทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม สำหรับวิธีการตัดแต่งก็ทำเช่นเดียวกับการตัดแต่งในฤดูกาลปกติ ซึ่งถ้าการให้น้ำหลังจากทำการตัดแต่งกิ่งมากเพียงพอกับความต้องการของน้อยหน่าแล้ว ต้นน้อยหน่าจะแตกกิ่งออกผล และสามารถเก็บผลผลิตได้ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีราคาดีมาก

การตัดแต่งเพื่อให้ออกดอกหลังฤดูปกติ วิธีนี้สามารถทำได้ทั้งในสวนที่มีน้ำและไม่มีน้ำ โดยทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนมกราคมตามปกติ และเลือกตัดแต่งกิ่งที่ไม่ติดผลที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่ 5 มม. อีกครั้งในเดือนพฤษภาคม โดยตัดปลายกิ่งช่วงที่มีสีเขียวออกเหลือช่วงที่มีสีน้ำตาลปนเขียวเอาไว้ หลังจากนั้นจึงริดใบของกิ่งที่ตัดออกให้หมด ซึ่งจะทำให้การแตกกิ่งพร้อมกับมีดอกและติดผลได้ สามารถเก็บผลผลิตได้ในเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีผลไม้อื่น ๆ มากทำให้ขายได้ในราคาสูง

การปฏิบัติดูแลต้นน้อยหน่าให้ออกดอกก่อนและหลังฤดูปกติ หรือฤดูปกติควรมีการปฏิบัติดังนี้

ก่อนทำการตัดแต่งกิ่งควรมีการบำรุงต้นให้มีความสมบูรณ์ โดยการใช้ปุ๋ย สูตร 8-24-24 พร้อมกับการให้น้ำแล้วปล่อยให้พักตัวประมาณ 1 เดือน จึงทำการตัดแต่งกิ่งและหลังจากตัดแต่งกิ่งได้ 20 วัน ต้นน้อยหน่าจะเริ่มแตกใบออกและออกดอก ช่วงนี้ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผลมีขนาดเท่าหัวแม่มือ ควรมีการบำรุงโดยใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 เพื่อบำรุงผลให้เจริญเติบโตเต็มที่ และทำการใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-13 เมื่อผลมีขนาดโตเท่าไข่ไก่เพื่อทำให้ผลมีคุณภาพดีขึ้น

ปัญหา

1. ปัญหาจากการระบาดของเพลี้ยแป้งในระยะที่ติดผล ทำให้ผลผลิตเสียหาย โดยทำให้ผลเหี่ยวและร่วง ส่งผลให้ราคาตกต่ำ

2. ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เพราะแรงงานวัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่ได้อพยพเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพฯ กั้นหมด ทำให้ขาดแคลนแรงงานในการทำเกษตร ต้องมีการจ้างแรงงานเข้ามาช่วย ซึ่งมีอัตราค่าจ้างค่อนข้างสูง คือวันละ 100-120 บาทต่อวัน ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง แต่สำหรับเกษตรกรบางรายที่ไม่มีแรงงานในการทำเกษตรและไม่มีเงินในการจ้างแรงงาน ก็ต้องให้คนอื่นมาเช่าสวนในราคาที่ไม่เอื้อเทียบกับการลงทุนทำการผลิตเองแล้วมีราคาต่ำกว่ามาก ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ที่ควรจะได้
3. ปัญหาผลผลิตมีราคาต่ำ เพราะมีผลผลิตออกมาสู่ตลาดพร้อมกัน จึงถูกกดราคา
4. เกษตรกรบางส่วนยังมีระบบการผลิตแบบดั้งเดิมคือ ในเรื่องของการให้น้ำหลังจากที่ต้นกล้ามีอายุเกิน 1 ปีขึ้นไปแล้ว การให้น้ำจะพึ่งธรรมชาติอย่างเดียวไม่มีระบบการให้น้ำ ถ้าปีไหนแล้งก็จะมีต้นน้อยหน้าตาย ส่วนในเรื่องของการให้ปุ๋ย จะเห็นว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการให้ปุ๋ยน้อยมาก ปุ๋ยที่รู้จักมีเพียงสูตรเดียวคือ 15-15-15

ข้อเสนอแนะ

ในเรื่องของเพลี้ยระบาด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพลี้ยแป้ง สามารถป้องกันและกำจัดได้โดยใช้พาราไธออน 20 เปอร์เซ็นต์ในอัตรา 200-250 ซีซีต่อน้ำ 100 ลิตร พ่นเมื่อพบว่ามีการระบาดของเพลี้ยแป้ง เพื่อป้องกันการระบาดของเพลี้ยแป้ง

การขาดแคลนแรงงาน เพราะแรงงานหนุ่มสาวหันไปทำงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมและในเมืองหลวงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่มีแรงงานช่วยในการทำงาน จึงต้องให้คนอื่นมาเช่าสวนได้รายได้ต่ำกว่าการลงทุนทำเอง ดังนั้นจึงควรแบ่งพื้นที่ของสวนไว้ทำเองเท่าที่มีกำลังและอาจหาพืชชนิดอื่นที่โตเร็วไม่ต้องการดูแลมากนักมาปลูกเพื่อหารายได้เพิ่มขึ้น หรืออาจทำการเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หรือหมู เสริมก็ได้

ปัญหา ผลผลิตมีราคาตกต่ำ สามารถแก้ไขได้โดยเทคนิคของการตัดแต่งกิ่งคือ ปกติเกษตรกรจะทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนมกราคมและผลผลิตจะออกมาในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงมีผลผลิตออกมามากจึงทำให้มีราคาตกต่ำ ซึ่งการตัดแต่งกิ่งสามารถทำได้ดังนี้คือ

การตัดแต่งกิ่งเพื่อทำให้ออกดอกก่อนฤดูปกติ ซึ่งสามารถทำได้เฉพาะสวนเกษตรกรที่มีน้ำสมบูรณ์เท่านั้นคือ จะทำการตัดแต่งกิ่งประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ถ้ามีน้ำให้มากพอดันน้อยหน้าก็ จะแตกกิ่งและออกดอกติดผลก่อนส่วนอื่น ซึ่งสามารถเก็บผลได้ในช่วงเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีราคาดีมาก

การตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ออกหลังฤดูปลูกดี สามารถทำได้ทั้งในสวนที่มีน้ำและไม่มีน้ำ โดยทำการตัดแต่งกิ่งในเดือนมกราคมตามปกติ และทำการตัดแต่งกิ่งอีกครั้งในเดือนพฤษภาคม โดยตัดปลายกิ่งช่วงที่มีสีเขียวออก หลังจากนั้นจึงรูคใบของกิ่งที่ตัดออกให้หมด กิ่งพวกนี้จะแตกกิ่งพร้อมกับมีดอกและติดผล และสามารถเก็บผลผลิตได้ในเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีผลไม้อื่น ๆ มาก จึงทำให้ขายได้ในราคาสูง

ปัญหาเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตน้อย สามารถแก้ไขได้โดยการเผยแพร่ข้อมูลระบบการผลิตของน้อยหน้าในรูปแบบของสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ โทรทัศน์ หรืออาจทำการเผยแพร่โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเช่น กรมส่งเสริมการเกษตร โดยอาจทำการแนะนำและทดลองในพื้นที่ของผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างก่อน เมื่อประสบความสำเร็จแล้วจึงทำการเผยแพร่ให้กับเกษตรกรต่อไป

มะขามหวาน

ได้ทำการสำรวจ ที่อำเภอปากช่อง (ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปากช่องดูในส่วนของมะเขือเทศและข้าวโพดฝักอ่อน)

ตารางที่ 36 แสดงการปลูกมะขามหวานในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา สำหรับในอำเภอปากช่อง เกษตรกรจะปลูกมะขามหวานรายละเอียดประมาณ 10-30 ไร่ (อาจจะมีพื้นที่เพาะปลูกมากกว่านี้ แต่จะแบ่งปลูกมะขามหวานประมาณ 10-30 ไร่เพียงเท่านั้น) เกษตรกรส่วนมากจะปลูกมะขามหวานมาเป็นเวลาดั้งแต่ประมาณ 10 ปีขึ้นไป ที่เพิ่งจะเริ่มการปลูกมะขามหวานจะมีไม่มากนัก

จากการสอบถามและพูดคุยกับตัวเกษตรกรสามารถวิเคราะห์ได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกมะขามหวานจะสามารถแบ่งออกเป็น 3 พวกใหญ่ ๆ คือ

ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจเป็นอาชีพ เกษตรกรพวกนี้มีพื้นที่ประมาณ 50 ไร่ขึ้นไป (ถึง 300 กว่าไร่) โดยแบ่งพื้นที่ปลูกมะขามหวาน 10-30 เกษตรกรกลุ่มนี้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้มากเช่น การใช้รถอัดฉีด ฉีดน้ำยาฆ่าแมลง การดูแลรักษาบำรุงต้นโดยการใส่ปุ๋ยหลังเก็บเกี่ยว, การตัดแต่ง ส่วนมากจะมีแรงงานประจำโดยให้เงินค่าจ้างเป็นเงินเดือน

ปลูกมะขามหวานเป็นอาชีพเสริม จัดเป็นเกษตรกรที่มีความสำคัญรองลงมา บางรายเป็นการทำเพราะได้รับมรดกจากตระกูล หรือบางรายก็เห็นว่าราคาดีจึงปลูกเป็นอาชีพเสริมรายได้ในด้านอื่น ไม่มั่นใจราคามะขามหวานในตลาดจึงไม่มีผลกระทบมากนักในกรณีราคาตกต่ำ เพราะไม่มีการดูแลรักษาต้นมะขามหวานมากนัก

ปลูกมะขามหวานเพื่อบริโภคเองเมื่อเหลือจึงขาย พบในหลายหมู่บ้านแต่ส่วนมากชาวบ้านจะนิยมปลูกน้อยหน่ามากกว่า

เมื่อมาวิเคราะห์รวมกับการสัมภาษณ์เกษตรกรหลาย ๆ หมู่บ้านพบว่าเกษตรกรมีแนวโน้มที่จะขายสวนมะขามหวานน้อยมาก โดยเฉพาะเกษตรกรพวกแรกคิดที่จะขยายพื้นที่การปลูกไม้ชนิดอื่นมากกว่า เช่น ชมพู่, น้อยหน่า หรือปลูกมะม่วงเพิ่ม เป็นต้น เพราะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เก็บเกี่ยวง่ายกว่ามะขามหวาน

วิธีการปลูก มะขามหวานโดยทั่ว ๆ ไป ของเกษตรกรอำเภอปากช่อง

ภาพที่ 24 แสดงระยะการเจริญเติบโตและแผนการปฏิบัติบำรุงรักษามะขามหวานที่ให้เกษตรกรปฏิบัติโดยทั่วไป

ตอนที่ปลูกแรก ๆ นิยมซื้อกิ่งพันธุ์มาปลูก (ส่วนมากซื้อมาจากเพชรบูรณ์) ราคาจะตกประมาณ 10 บาท/กิ่ง ขึ้นอยู่กับพันธุ์ แล้วต่อมาภายหลังจึงนิยมขยายพันธุ์เองมีทั้งทาบกิ่งและเพาะเมล็ด

ระยะปลูก แล้วแต่ลักษณะทรงพุ่มของพันธุ์เช่น พันธุ์สีทอง 12 x 12 เมตร, พันธุ์ศรีชมภู 10 x 10 เมตร เป็นต้น แต่ปัจจุบันนิยมระยะ 8 x 8 เมตร ราคาลงทุนครั้งแรกต้นละประมาณ 95 บาท (รวมราคากิ่งพันธุ์แล้ว) 1 ไร่ปลูกได้ 16 ต้น

การขุดหลุมปลูก ขนาดของหลุมปลูก 1 x 1 x 1 เมตร ผสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 รองกันหลุม ๆ ละ ประมาณ 1 กำมือ

การดูแลรักษา

น้ำ ทุกสวนจะอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ

ปุ๋ย ให้ 2-3 ช่วง ปุ๋ยคอกบำรุงดินหลังเก็บเกี่ยว แล้วตามด้วยสูตร 15-15-15 บำรุงฝักอัตรา 3 กก./ต้น ปีหนึ่งจะไม่เกิน 2 กระสอบ ๆ ละ 140 บาท (กระสอบละ 50 กิโลกรัม) ต่อพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ และเมื่อฝักโตขนาดพอสมควรอีก 2-3 เดือนเก็บเกี่ยวได้ เปลี่ยนเป็นปุ๋ยสูตร 0-10-30 (ให้ปีละ 2 ครั้ง ราคากระสอบละ 200 บาท) เพื่อให้มะขามมีรสชาติหวาน

การตัดแต่ง สำหรับการตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรจะไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนักเพราะว่าขาดแคลนแรงงาน มักนิยมตัดแต่งกันปีละครั้งเป็นการตัดแบบไม่ให้ทรงพุ่มที่บวมเกินไป โดยใช้มีดหรือเลื่อยตัดกิ่งเสียและกิ่งที่ไม่ต้องการออก เพื่อให้ต้นได้รับแสงเต็มที่และให้ง่ายต่อการเก็บเกี่ยว

การป้องกันกำจัดโรคแมลง ส่วนใหญ่นิยมทำในเกษตรกรรายใหญ่ (ประเภทแรก) เกษตรกรรายย่อยมักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก เกษตรกรในอำเภอปากช่องมีนิตยาคารป้องกันกำจัดโรคและแมลง ดังนี้ (แต่ส่วนมากจะนิตยยามือเกิดการระบาดของโรค และแมลง)

จากตัวอย่างของสวนคุณไชยวัฒน์ ทองพูน ต.วังไทร อ.ปากช่อง มีพื้นที่ปลูกมะขามหวาน 8 ไร่ และปลูกมานานกว่า 15 ปี ซึ่งในปี 2539 นิตยยามาแมลงและป้องกันกำจัดโรคดังนี้

เดือน มี.ค.	ฉีดเพื่อล้างต้น
เดือน เม.ย.	2 ครั้ง ป้องกันราแป้ง ใช้ยาไคฟอฟรีด หรือซาฟรอลของบริษัทเซลล์อัตรา 15-20 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร ใช้ฉีดภายในระยะ 1 อาทิตย์
เดือน พ.ค.	2 ครั้ง ป้องกันแมลงปีกแข็ง ใช้ยา คาบาริลย์ ชื่อการค้าว่า seven 85 ภายในระยะ 1 อาทิตย์

เดือน ก.ย.	2 ครั้ง หลังดอกบานฉีดเพื่อป้องกันหนอนเจาะฝัก ใช้ อีโชนิน 60 อัตรา 20-30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร
เดือน ต.ค.	2 ครั้ง เป็นระยะที่มะขามใกล้สุก จะมีทั้งโรคและแมลงเข้าทำลาย เช่น หนอนเจาะฝัก และโรคราแป้ง ใช้ อีโชนิน 60 อัตรา 20-30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

พันธุ์มะขามที่ปลูกในอำเภอปากช่อง

	ออกดอก	ฝักสุก
พันธุ์สีทอง	ปลาย พ.ค.	ปลาย ม.ค.
พันธุ์สีทองบางคล้า	พ.ค.	ม.ค.
พันธุ์หมื่นจง	พ.ค.	ม.ค.
พันธุ์อินทผาลัม	พ.ค.	ม.ค.
พันธุ์ศรีชมภู	เม.ย.	ธ.ค.

หากมีการดูแลรักษาดีสำหรับพันธุ์สีทองซึ่งฝักใหญ่จะได้ผลผลิตถึงเกือบ 200 กก./ต้น ส่วนพันธุ์อื่น ๆ จะได้ผลผลิตประมาณ 100 กก./ต้น

การเก็บเกี่ยว เก็บโดยใช้กรรไกรตัดเก็บที่ละฝัก โดยใช้แรงงานดังนี้

แรงงานประจำสวน ให้เป็นเงินเดือน ๆ ละ 4,500-6,000 บาท (มีความชำนาญและก็ทำงานดูแลรักษาไม้ผลในสวนทั้งหมด ส่วนมากจะพบในสวนไม้ผลขนาดใหญ่เป็น 100 ไร่ ขึ้นไป)

แรงงานในครัวเรือนและก็จ้างคนงานเพิ่มเก็บเป็น กก. ๆ ละ 3 บาท ถ้าปลายกิ่งที่อยู่สูงขึ้นไปให้ กก. ละ 5 บาท

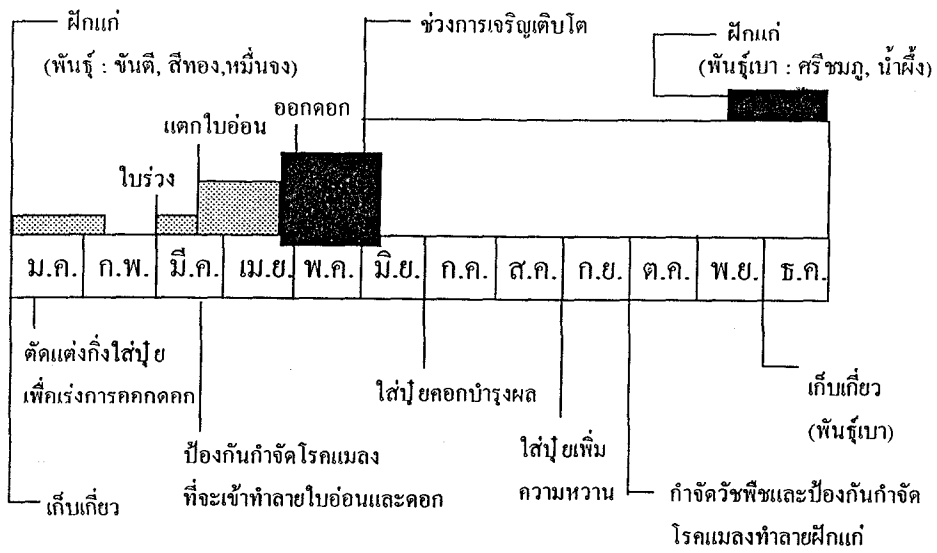
ขายแบบเหมาสวน ซึ่งเกษตรกรจะทำการคาดคะเนปริมาณผลผลิตมะขามแล้วตีราคา ส่วนผู้รับเหมา ก็จะตีอีกราคาหนึ่งแล้วก็จะตกลงต่อราคากันอีกครั้ง ส่วนมากเกษตรกรค่อนข้างจะเสียเปรียบ

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มีการตัดเกรดและเด็ดขั้วให้ หากในระหว่างเก็บเกี่ยวฝักแตกจะเก็บไว้ทำมะขามคลุก โดยนำมาคลุกน้ำตาลรวมกับพวกที่มีรสชาติหวานอมเปรี้ยวหรือแกะเปลือกแล้วขาย แต่ราคาจะลดลงครึ่งหนึ่ง มะขามหวานสามารถเก็บได้นานถึง 5-6 เดือน แต่ที่ อ.ปากช่อง จะขายหมดทุกปี และมีพ่อค้าคนกลางมารับถึงที่ โดยที่เกษตรกรก็จะใส่ขงไว้ให้

ราคา ในปี 2539 ราคามะขามตกลงและก็มีแนวโน้มว่าปีหน้าราคาจะตกลงอีกแต่ยังได้กำไรคุ้มอยู่ (ในปีที่ผ่านมา ๆ มาปี 2537 กก. ละ 120 บาท ปี 2538 กก.ละ 85 บาท ปี 2539 กก.ละ 61-70 บาท) ซึ่งราคาขึ้นอยู่กับพันธุ์แล้วก็เกรดด้วย

พันธุ์สีทองฝักใหญ่ กก.ละ 80 บาท, พันธุ์อื่น ๆ เกรดฝักใหญ่ราคาประมาณ กก. ละ 50-60 บาท หากเป็นฝักธรรมดาราคา กก.ละ 15-20 บาท ตารางที่ 37 แสดงข้อมูลการผลิตและราคามะขามหวานในปี 2539 และตารางที่ 38 แสดงผลผลิตและราคามะขามหวานของอำเภอปากช่องในปี 2539

ภาพที่ 24 ระยะการเจริญเติบโตและแผนการปฏิบัติบำรุงรักษามะขามหวาน

ตารางที่ 36 การปลูกมะขามในพื้นที่ จ.นครราชสีมา

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ไร่)			ผลผลิต		ราคาที่เกษตรกรขายได้ทั้งสิ้น (บาท/กก.)		
	ให้ผลแล้ว	ไม่ให้ผลแล้ว	รวม	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (กก.)	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
เมือง	589	266	335	43	249,510	98.75	59.31	79.06
บัวใหญ่	111	54	165	14	16,550	54.40	41.00	47.70
จักราช	190	75	265	1,03	196,050	55.50	40.00	47.75
โชคชัย	302	43	345	30	91,700	100.00	71.43	85.71
ชุมพวง	331	147	478	18	62,870	73.33	56.67	65.00
ด่านขุนทด	300	190	490	71	215,00	42.00	28.00	35.00
ห้วยแถลง	292	496	788	60	175,470	72.86	46.43	59.64
ขามทะเลสอ	242	255	497	67	162,800	66.67	51.63	59.17
ครบุรี	345	305	650	27	96,500	101.33	34.00	67.67
คง	122	23	145	39	48,400	58.33	43.33	50.83
โนนสูง	321	115	437	74	240,000	50.00	33.00	41.50
โนนไทย	395	250	645	44	174,700	29.20	29.00	29.10
ปากช่อง	4,191	1,535	5,727	85	3,570,300	40.63	31.08	36.25
ปักธงชัย	1,128	162	1,290	39	488,700	65.00	36.00	50.83
พิมาย	346	64	410	74	256,520	32.00	32.00	32.00
ประทาย	145	25	170	1,42	207,000	32.50	29.00	30.75
สีคิ้ว	1,510	961	2,471	1,74	2,631,500	105.44	81.5	93.47
สูงเนิน	436	207	643	2,11	324,075	49.40	33.40	41.40
ขามสะแกแสง	720	279	999	49	140,750	56.67	35.31	46.00
เสิงสาง	1,462	1,672	3,134	45	657,900	58.00	40.00	49.00
บ้านเหลื่อม	37	153	250	21	20,370	5.00	4.00	4.50
หนองบุญมาก	372	17	589	61	349,725	71	51.86	61.43
แก้งสนามนาง	140	60	200	76	106,400	6.00	3.00	4.50
โนนแดง	70	95	165	15	10,500	9.00	6.00	7.50
วังน้ำเขียว	1,285	1,950	3,235	67	861,500	54.4	40.6	47.5
สำนักตะก้อ	23	500	523	25	5,750	22.50	9.00	15.75
เมืองยาง	10	0	10	75	7,500	6.00	6.00	6.00
ยอดรวม	15,855	9,901	25,556	76	11,928,240	52.44	36.08	44.26

ที่มาสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมาประจำปี 2539

ตารางที่ 37 แสดงผลผลิตและราคามะขามหวานของอำเภอปากช่องในปี 2539

การใช้ต้นทุนและรายได้ของเกษตรกรตามขนาดของสวน (ยกมาเพียงบางตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบกัน)			
ชื่อ	ต้นทุน/ปี (ค่ายา,ค่าปุ๋ย)	รายได้/ปี (บาท)	ขนาดสวน (ไร่)
ศักดิ์ สุภาสุรย์ ต.หนองสาหร่าย	15,000-20,000 บาท	400,000	30
จำเศกมนัส สันมิ ต.วังไทร	5,000 บาท	50,000-60,000	18
สุเทพ รัชตปิติ ต.วังกะทะ	30,000-40,000 บาท	200,000-300,000	20
ทองสุข เพชรรัตน์ ต. วังกะทะ	ไม่เกิน 20,000 บาท	180,000	10

สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกรในอำเภอปากช่อง

ปัญหาด้านสภาพดินฟ้าอากาศ ฝนที่ตกลงมาขณะที่มะขามหวานกำลังจะออกดอกทำให้เกิดดอกร่วงและเกิดโรคราแป้ง

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น มีขโมย ขโมยเก็บมะขามสุกในสวนเกษตรกร (พบในกรณีที่สวนอยู่ห่างจากบ้าน)

ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือปัญหาเรื่องแรงงาน ยากที่จะหาแรงงานที่มีความชำนาญโดยเฉพาะแรงงานที่ชำนาญเรื่องการเก็บเกี่ยว จึงเกิดการดึงตัวแรงงานที่ชำนาญแล้วโดยให้ค่าจ้างที่สูงกว่า

ส่วนปัญหาด้านโรคแมลง ไม่เป็นปัญหาที่สำคัญนักของเกษตรกร เพราะมะขามหวานเป็นพืชที่ดูแลรักษาได้ง่ายและก็ไม่มีศัตรูพืชที่สำคัญมากนัก

ปัญหาเรื่องราคา ที่มีแนวโน้มจะลดลงแต่ก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญเพราะสำหรับมะขามหวานก็ยังได้ผลกำไรที่คุ้มอยู่และก็มีตลาดรองรับสามารถขายหมดทุกปี

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตมะขามหวานใน อ. ปากช่องและแนวทางการแก้ปัญหาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ผลิตมะขามหวาน โดยเฉพาะรายใหญ่ส่วนมากจะมีการศึกษาปานกลางถึงดีฐานะจัดได้ว่าดีแทบทุกคน มีหัวคิดก้าวหน้าเรียนรู้จากประสบการณ์ แต่สำหรับการปลูกมะขามหวานเกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ค่อยให้ความสนใจ ในเรื่องการดูแลรักษามากนักเพราะมะขามหวานจัดเป็นพืชที่เลี้ยงง่ายทำให้ศักยภาพในการผลิตไม่ดีเท่าที่ควร หากจะมีการจัดการดูแลรักษาเช่นในสวนใหญ่ ๆ ก็จะเป็นการกระทำที่มากจนเกินไป เช่น มีการฉีดยาฆ่าแมลงมากเกินไปทำให้ต้นทุนสูง และปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการขาดแคลนแรงงานที่จะตัดแต่ง และเก็บเกี่ยว จนบางครั้งต้องขายแบบเหมาสวนซึ่งเป็นวิธีที่เสียเปรียบมาก แนวทางแก้ไขทำได้ไม่ยากแต่ต้องการความร่วมมือร่วมใจของตัวเกษตรกรเอง และเกษตรกรตำบล, เกษตรอำเภอ โดยเข้าไปแนะนำกระตุ้นไม่ให้เกษตรกรเกิดความเบื่อหน่ายที่จะทำสวนมะขามหวาน อาจเป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแนะนำ, จัดงานสัปดาห์มะขามหวานของอำเภอปากช่อง เป็นต้น ส่วนปัญหาเรื่องแรงงานก็ควรจัดระเบียบค่าจ้างให้เป็นหลักเกณฑ์ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดการดึงตัว

(แรงงาน)เกิดขึ้น หรือถ้าทำไม่ได้ก็ควรชักชวนเกษตรกรเข้ามาประชุมกันเพื่อหาทางแก้ไข โดยอาจจะมีการอะลุ่มอล่วยกัน มีการลงแขกหรือยืมตัวคนงานที่มีความชำนาญที่เป็นคนงานประจำสวนอื่น ๆ ได้ในกรณีที่ย่าง โดยเกษตรกรผู้ยืมจ่ายค่าแรงเป็นรายวัน ทางที่ดีที่สุดคือการณรงค์ไม่ให้แรงงานไหลไปทำงานที่อื่นหมด หากกรณีที่ทั้งหมดนี้ไม่สามารถทำได้เกษตรกรควรหาแรงงานเสริมไว้ก่อนฤดูเก็บเกี่ยว และก็ควรมีแหล่งหาแรงงานประจำไว้ในกรณีที่เร่งด่วน หากเราทำเป็นประจำทุกปีก็จะรู้จักคุ้นเคยกัน และสามารถไปเรียกมาทำงานได้

ตารางที่ 38 ข้อมูลการผลิตและราคามะขามหวานใน อำเภอปากช่อง

พันธุ์	พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ไร่)			ผลผลิต		ราคาที่เกษตรกรขายได้ทั้งสิ้น (บาท/กก.)		
	ใช้ผลแล้ว	ไม่ใช้ผลแล้ว	รวม	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (กก.)	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
มะขามเปรี้ยว	28	101	390	1,50	433,500	15.00	10.00	12.50
สีทอง	2,05	974	3,024	88	1,804,000	70.00	50.00	60.00
ศรีชมภู	77	266	1,040	80	614,200	40.00	35.00	37.50
หมื่นจง	4	0	47	75	35,250	50.00	40.00	45.00
ขันดี	3	0	35	65	22,750	35.00	30.00	32.50
น้ำผึ้ง	20	81	289	75	156,000	40.00	30.00	35.00
อินทผาลัม	33	54	385	75	248,250	40.00	30.00	35.00
พันธุ์อื่น	45	60	517	55	251,350	35.00	30.00	32.50
ยอดรวม	4,19	1,538	5,727	6,83	3,565,300	325.00	255.00	290.00

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมาประจำปีการเพาะปลูก 2539

ขนุน

ได้ทำการสำรวจที่ อำเภอปากช่อง และอำเภอวังน้ำเขียว

สถานการณ์ผลิตขนุนในจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ปลูกขนุนเกือบทุกอำเภอ โดยมีพื้นที่ปลูกขนุนรวม 18,191 ไร่ การกระจายของพื้นที่ปลูกขนุนค่อนข้างสม่ำเสมอ โดยที่อำเภอปากช่องมีพื้นที่ปลูกขนุนสูงถึง 3,248 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอวังน้ำเขียว และอำเภอห้วยแถลง ตามลำดับ ส่วนผลผลิตตารางที่ 39 แสดงผลผลิตของจังหวัด อำเภอปากช่องมีผลผลิตสูงสุด 8,136,960 กก. รองลงมาตามลำดับคืออำเภอวังน้ำเขียว 7,800,000 กก., อำเภอโชคชัย 3,744,000 กก., อำเภอจักราช 2,502,000 กก., อำเภอปักธงชัย 2,088,400 กก.

พื้นที่ปลูกขนุนส่วนใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งนี้เพราะขนุนเป็นพืชที่ปลูกง่าย ไม่ต้องมีการดูแลเอาใจใส่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องปลูกใกล้เขตชลประทาน และสามารถปลูกขนุนได้เกือบทุกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นดอนหรือที่ลุ่ม ซึ่งขนุนที่ปลูกส่วนใหญ่มีหลายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไพศาล ทักษิณ เจริญทอง จำปากรอบ อีก้อ มาเลย์ ทองสุคใจ พันธุ์ที่นิยมปลูกในเขตจังหวัดนครราชสีมา มีอยู่ไม่มากนัก ได้แก่ พันธุ์ทองสุคใจ แม่เนื้อทอง จำปากรอบ จำปาดะ และเหรียญบาท ซึ่งราคาของผลผลิตได้แสดงไว้ในตารางที่ 40 ราคาของผลผลิตแสดงเป็นต่อกิโลกรัม มีราคาสูงสุดเฉลี่ย 3.16 บาท/กก. และราคาต่ำสุดเฉลี่ย 1.82 บาท/กก. แต่อย่างไรก็ตามราคาของผลผลิต มักจะปรวนแปร ขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิต ถ้ามีการผลิตมาก ราคาต่ำลง แต่ถ้าขนุนขาดตลาด ก็จะมีราคาสูงขึ้น ในการจำหน่ายผลผลิตจะมีตลาดกลางผลไม้ของจังหวัดคอยรับซื้อผลผลิต ซึ่งมีส่วนช่วยมาก รวมทั้งตลาดกลางนี้ ยังเป็นศูนย์กลางกระจายผลผลิตไปยังจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย เช่น จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ เป็นต้น

สถานการณ์ผลิตในอำเภอปากช่อง และอำเภอวังน้ำเขียว

ในปีเพาะปลูก 2539 อำเภอปากช่องมีพื้นที่ปลูกขนุนทั้งหมด 3,248 ไร่ การกระจายของพื้นที่ปลูกในเขตต่าง ๆ แต่ที่มีการปลูกมากคือตำบลหนองน้ำแดง และตำบลกลางดง การปลูกขนุนในอำเภอปากช่องจะมีการปลูกเป็นการค้าในลักษณะคล้ายการปลูกพืชไร่โดยไม่อาศัยน้ำชลประทาน พื้นที่ปลูกขนุนส่วนใหญ่จะปลูกในที่ดอน ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จำหน่ายที่ตลาดกลางของอำเภอ จึงไม่ต้องนำมาขายที่อำเภอเมือง ถ้ามีเหลือก็จะเก็บไว้บริโภคเอง

การผลิตขนุนในอำเภอวังน้ำเขียว มีพื้นที่ผลิตทั้งหมด 2,662 ไร่ พื้นที่ที่ปลูกมากคือที่ ตำบลไทยสามัคคี ตำบลวังน้ำเขียว การปลูกขนุนในเขตนี้จะมีการปลูกแบบสวนไม้ผล มีการทำการผลิตอย่าง

จริงจึงมากกว่าอำเภอปากช่อง และมีการปลูกเป็นพื้นที่ใหญ่กว่า การจำหน่ายผลผลิตนำไปจำหน่ายที่อำเภอเมือง แต่ก็ยังมีเกษตรกรบางรายที่ปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ถ้ามีเหลือจึงจะขาย

ตารางที่ 39 สภาพปริมาณของผลผลิตขนุนในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539

อำเภอ	ผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (กก.)
เมืองนครราชสีมา	3,600	210,600
บัวใหญ่	3,000	195,000
จักราช	3,600	2,052,000
โชคชัย	6,400	3,744,000
ชุมพวง	4,400	1,386,000
ด่านขุนทด	3,600	936,000
ห้วยแถลง	1,800	711,000
ขามทะเลสอ	2,000	530,000
ครบุรี	4,000	2,040,000
โนนไทย	3,680	294,400
ปากช่อง	3,840	8,136,960
ปักธงชัย	3,600	2,588,400
พิมาย	2,000	1,020,000
สีคิ้ว	2,400	1,560,000
สูงเนิน	4,000	1,900,000
ขามสะแกแสง	1,600	96,000
เสิงสาง	2,800	672,000
บ้านเหลื่อม	1,040	119,600
หนองบุญนา	2,800	1,960,000
แก้งสนามนาง	1,120	95,200
วังน้ำเขียว	5,200	7,800,000
คง	1,600	112,000
รวมทั้งหมด	3,094	38,159,160

ตารางที่ 40 สภาพราคาของขนุน ในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปี 2539

อำเภอ	ราคาที่เคยตรกรขายได้ทั้งสิ้น (บาท/กก.)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
เมืองนครราชสีมา	7.5	3.12	5.13
บัวใหญ่	1.87	1.75	1.56
จักราช	10.00	2.50	6.25
โชคชัย	8.75	5.00	6.87
ชุมพวง	3.12	3.12	3.12
ด่านขุนทด	0.50	0.37	0.43
ห้วยแถลง	5.00	0.25	3.75
ขามทะเลสอ	1.00	0.50	0.75
ครบุรี	1.25	0.50	0.87
โนนไทย	1.00	0.62	0.81
ปากช่อง	2.50	1.00	1.75
ปักธงชัย	1.00	0.37	0.68
พิมาย	8.75	8.75	8.75
สีคิ้ว	0.75	0.25	0.50
สูงเนิน	0.62	0.37	0.50
ขามสะแกแสง	1.00	0.62	0.81
เสิงสาง	3.75	2.50	3.12
บ้านเหลื่อม	4.37	2.50	3.12
หนองบุญนาค	1.25	0.37	0.81
แก้งสนามนาง	1.87	1.25	1.56
วังน้ำเขียว	3.12	2.50	2.81
คง	0.64	0.12	0.37
รวมทั้งหมด (เฉลี่ย)	3.16	1.82	2.47

สภาพทั่วไปของกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว (สภาพทั่วไปของอำเภอปากช่องได้แสดงไว้ในส่วนของมะเขือเทศแล้ว)

ที่ตั้ง

อำเภอวังน้ำเขียวจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2535 โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทย แยกออกจากอำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาได้ยกฐานะเป็นอำเภอวังน้ำเขียว ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนครราชสีมาห่างจากตัวจังหวัดเป็นระยะทางประมาณ 72 กม. มีพื้นที่ประมาณ 1,110.32 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตอำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตอำเภอนาคี จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

เขตการปกครอง

อำเภอวังน้ำเขียวแบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล คือ ตำบลอุดมทรัพย์ ไทยสามัคคี วังน้ำเขียว วังหมี ระเริง มีหมู่บ้านทั้งหมด 60 หมู่บ้าน

ประชากร

จำนวนประชากรทั้งหมด 38,798 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 7,361 ครัวเรือน เป็นพื้นที่การเกษตรทั้งหมด 283,318 ไร่

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางหลวง หมายเลข 304 ซึ่งเป็นถนนลาดยางเป็นเส้นทางเดียวมีระยะทางจากตัวจังหวัดประมาณ 72 กิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ กล่าวคือ

พื้นที่ราบสูง ซึ่งอยู่ในระดับเส้นความสูงตั้งแต่ 230-250 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีพื้นที่ประมาณ 22,780 ไร่ หรือประมาณ 3.28% ของพื้นที่ทั้งหมด

พื้นที่ดอนหรือลูกคลื่นลอนลาด ซึ่งอยู่ในระดับเส้นความสูงตั้งแต่ 300-400 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีพื้นที่ประมาณ 312,565 ไร่ หรือประมาณ 45% ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

พื้นที่เนินเขาและภูเขา อยู่ระหว่างระดับความสูงจาก 400-700 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีพื้นที่ประมาณ 358,605 ไร่ หรือประมาณ 52% ของพื้นที่ทั้งอำเภอ

สภาพภูมิอากาศ

อำเภอวังน้ำเขียว อยู่ในบริเวณที่มีโอกาสฝนตกเฉลี่ยรายปี จำนวน 1,000-1,200 มิลลิเมตร และมีวันที่ฝนตกเฉลี่ยในรอบปี จำนวน 80-120 วัน/ปี ช่วงเดือนพฤษภาคม มีความเหมาะสมในการปลูกพืช

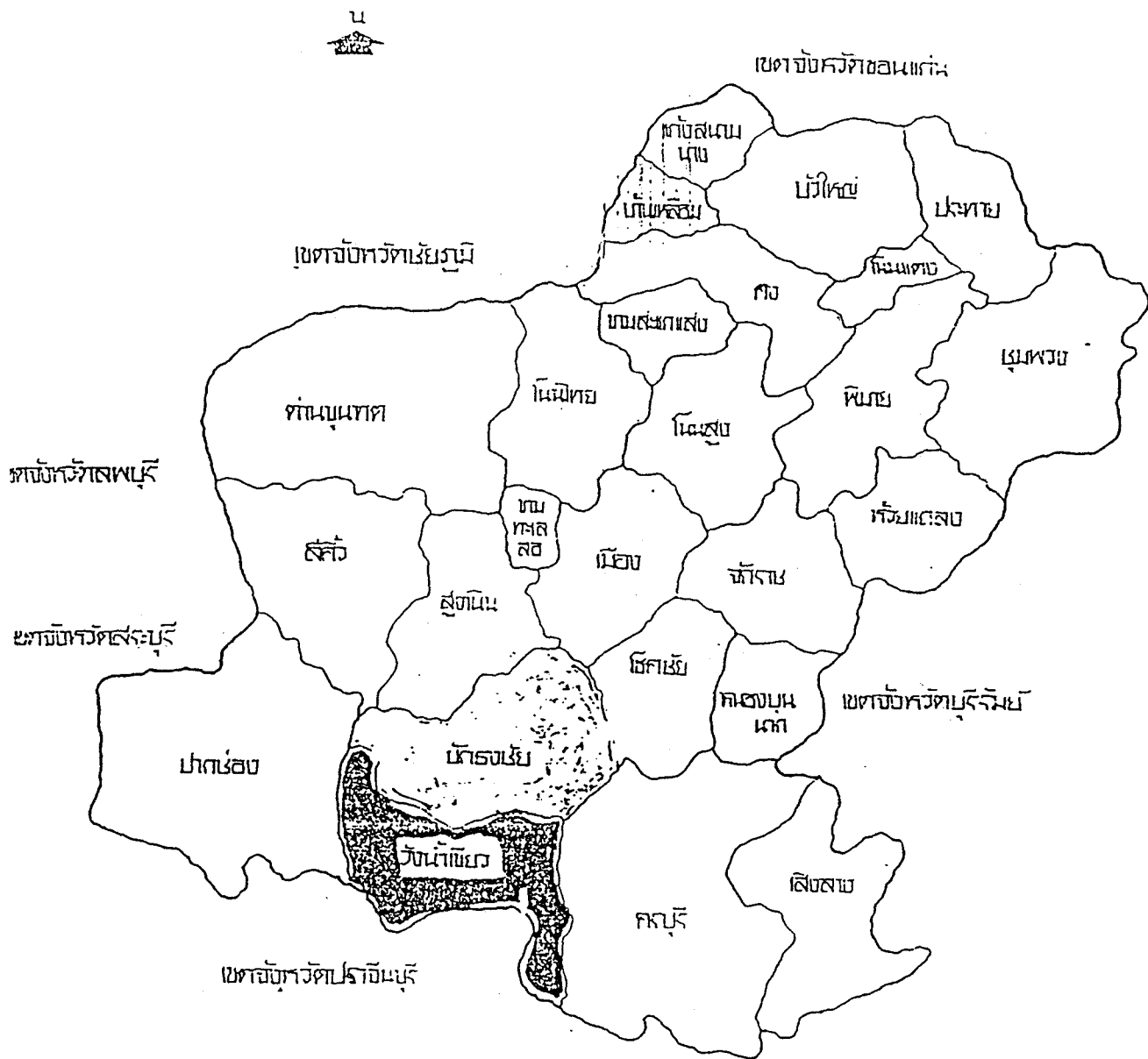
อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม เป็นช่วงฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม เฉลี่ยประมาณ 15 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคมเป็นช่วงฤดูร้อน สูงสุดในเดือนเมษายน ประมาณ 35 องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

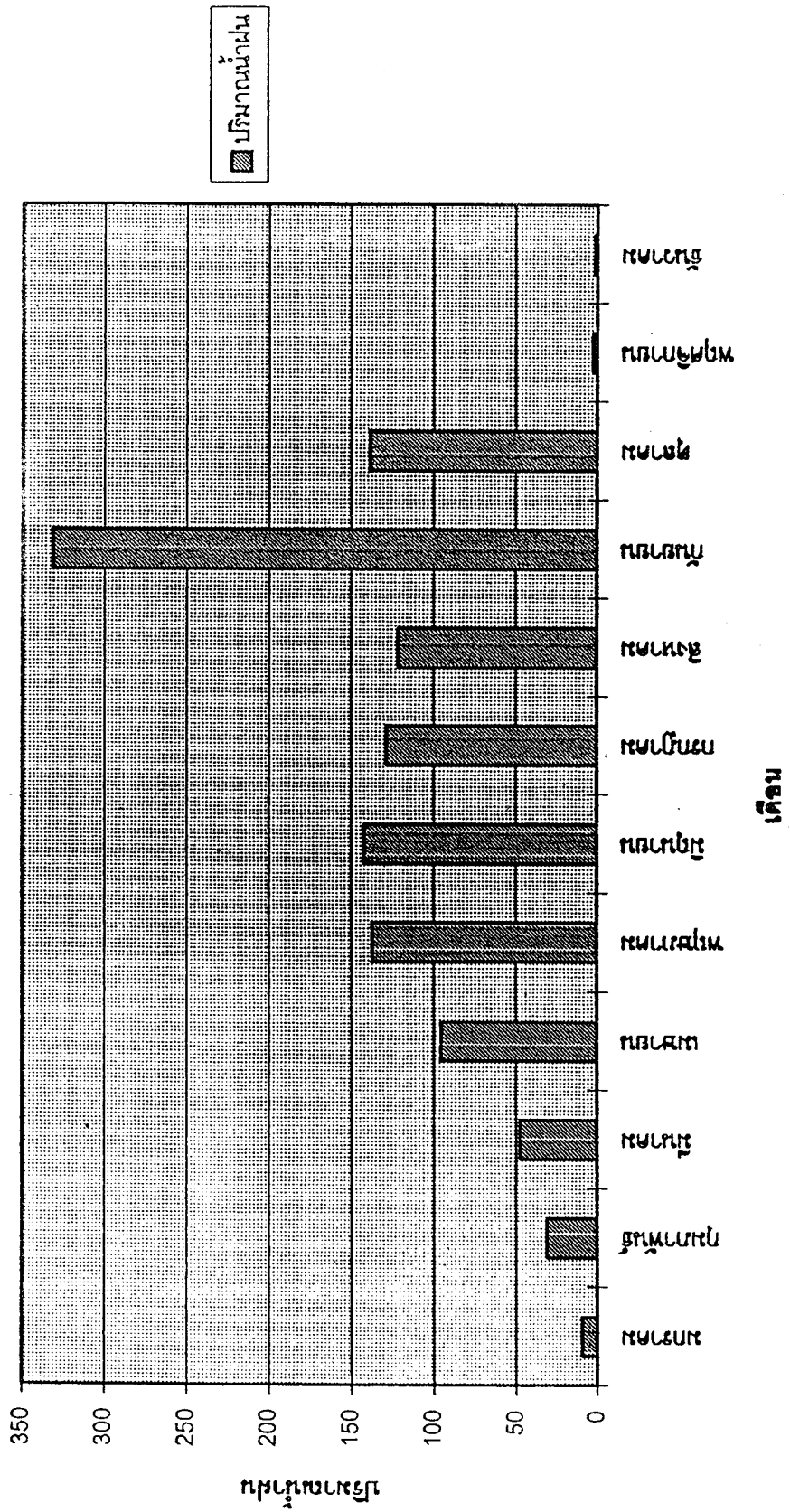
ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 75-81% ในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน และจะมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดในเดือนตุลาคม เฉลี่ยประมาณ 80.79%

ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 55-71% ในเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน และจะมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดในเดือนมีนาคม เฉลี่ยประมาณ 56.80%

ภาพที่ 25 แผนที่จังหวัดนครราชสีมา แสดงที่ตั้งขอบเขตอำเภอวังน้ำเขียว

ภาพที่ 26 แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน (ปี 2536-2538) ของอำเภอวังน้ำเขียว

สภาพทางวัฒนธรรมของเกษตรกรที่ผลิตขนุนทั้งอำเภอปากช่องและอำเภอลำทะเมนชัย ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจในภาพรวมของเกษตรกร

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ทั้งในภาคตะวันออก และภาคกลาง ภาษาที่ใช้จึงมีความหลากหลายที่ใช้มากคือ ภาษาไทยโคราชและภาษากลาง ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีความเลื่อมใสในบุญประเพณีทางภาคอีสาน และภาคกลาง ตามเดือนประเพณีที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ บุญประเพณีจะมีผลกระทบกับการเกษตร และการดำรงชีวิตของเกษตรกร ตลอดจนเป็นตัวกำหนดการทำงานเพื่อการผลิตโดยชาวบ้านหยุดทำงานในช่วงงานบุญประเพณี

สภาพเศรษฐกิจทั่วไปของเกษตรกร ในอำเภอปากช่องจะมีฐานะค่อนข้างดี ทำการเกษตรเป็นสวนขนาดใหญ่ มีที่ดินค่อนข้างมาก และมีการปลูกพืชหลายชนิดปนกัน เช่น มะม่วง มะขาม กระท้อน ขนุน เงาะ เป็นต้น ส่วนใหญ่จะผลิตเป็นการค้า แต่การปลูกขนุนของอำเภอนี้จะปลูกกระจายไม่ค่อยปลูกเป็นสวนขนาดใหญ่ ผลผลิตที่ได้จึงเก็บไว้บริโภคเอง ถ้าเหลือจึงจะขาย ส่วนการผลิตขนุนในอำเภอลำทะเมนชัย จะมีการผลิตเพื่อขายอย่างจริงจัง ปลูกเป็นพื้นที่ใหญ่ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีสวนเป็นของตัวเอง จะทำการผลิตในรูปของการรับจ้างทำสวน รับจ้างเป็นรายปี ส่วนเจ้าของที่ดินอยู่ในอำเภอเมือง ในกรณีที่เป็นเจ้าของสวนเองก็มี ซึ่งมักพบปัญหาหลายด้านเช่น ขาดความรู้ทางวิชาการ การปลูก ปัญหาด้านการตลาด โดยเฉพาะด้านราคาของขนุน ซึ่งมีราคาค่อนข้างต่ำ จึงทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะผลิตขนุนน้อยลง

ศักยภาพด้านการตลาดของขนุน

ตลาดของขนุนนั้นแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ

ขนุนสำหรับบริโภค และขนุนสำหรับส่งโรงงาน ขนุนบริโภคสดขณะนี้ยังแบ่งไม่ชัดเจนว่า เนื้อสีเหลืองดี หรือเนื้อสีงาดี ขนาดของลูกก็เช่นกัน แม้คำที่เกาะขนุนขายขอบขนุนผลโต สำหรับเกษตรกรระดับครอบครัวแล้วอาจต้องการขนุนที่มีขนาดเล็ก ๆ เพื่อการบริโภคสด และในภาคอีสานมีการนำขนุนอ่อนไปประกอบอาหาร เช่น ซุบขนุน แกงขนุน ส่วนขนุนเนื้อสีงายังมีไม่มากนักในตลาดขนุนเกาะ

ขนุนสำหรับส่งโรงงาน เป็นขนุนสีเหลืองขนาดของยวงที่โรงงานต้องการไม่ใหญ่และไม่เล็ก ขนุนเพื่ออุตสาหกรรมยังไม่มีกำหนดมาตรฐานที่แน่นอน เนื่องจากขนุนยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก อย่างไรก็ตาม ในต่างประเทศก็ได้มีการสั่งซื้อ รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้
ผลสด ในรูปแช่แข็ง

อบแห้ง

ขนุนบรรจุกระป๋อง

ถึงแม้ว่าจะมีตลาดรองรับหลายด้าน แต่เกษตรกรที่ผลิตขนุนส่วนใหญ่เน้นการผลิตเพื่อขายผลสดเท่านั้น ไม่ค่อยมีการแปรรูปให้เป็นสินค้าในรูปแบบอื่น เกษตรกรจะนำขนุนไปขายในอำเภอ ซึ่งเป็นตลาดที่ค่อนข้างแคบ ฉะนั้น ตลาดสำหรับขนุนยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ผู้บริโภคยังไม่ค่อยนิยมรับประทานกันมากนัก เนื่องจากขนุนมีผลใหญ่ น้ำหนักมาก และมีขามากผู้บริโภคนิยมขนุนที่แกะแล้ว ดังนั้นจึงมีแม่ค้าหันมาขายขนุนแกะกันมากขึ้น ซึ่งจะขายได้ง่ายกว่าขายเป็นผล และราคาก็สูง กิโลกรัมละ 100 บาท แต่ราคาขนุนที่ขายกันเป็นผลบางที่ก็ขายได้ราคาดี ถ้าเป็นช่วงที่ขนุนมีน้อย ราคา 10-15 บาท/กิโลกรัมเช่นกัน ในอนาคตคาดว่าตลาดขนุนจะมีเพิ่มขึ้น เพราะพื้นที่ปลูกเริ่มมีเพิ่มขึ้น และนับว่าเป็นโอกาสดีสำหรับตลาดไม้ผล เนื่องจากมีตลาดกลางรับซื้อผลไม้ออกชน เช่น ตลาดกลางสุพรรณ ตลาดย่าโม และตลาดแม่กิมเฮง ซึ่งมีความคล่องตัวสูง และเป็นศูนย์กลางของการซื้อขาย เพราะฉะนั้นตลาดสำหรับไม้ผลของจังหวัดนครราชสีมาจะไปได้ดีทีเดียว

ศักยภาพด้านแรงงาน

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครอบครัวและมีการจ้างแรงงานเพิ่มเติมในช่วงที่ต้องการเร่งด่วน ส่วนในเรื่องการแลกเปลี่ยนแรงงาน หรือการลงแขกมีน้อยมากหรือไม่เลย มีการอพยพแรงงานของหนุ่มสาวไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานที่เหลือจึงเป็นแรงงานผู้สูงอายุและแรงงานวัยกลางคน ในทุกอำเภอปัญหาการขาดแคลนแรงงานเป็นปัญหาเรื้อรัง และเป็นปัจจัยจำกัดในการขยายกิจการทางการเกษตรรวมทั้งการปลูกขนุนด้วย ในบางหมู่บ้าน ต้องมีการนำแรงงานจากหมู่บ้านอื่น หรืออำเภออื่นมาช่วย นอกจากตัวแรงงานแล้ว ค่าจ้างแรงงาน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จำกัดการทำกิจกรรมทำการเกษตร อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของประเทศจะทำให้แรงงานกลับสู่ชนบทมากขึ้น ซึ่งขนุนเป็นพืชที่ไม่ต้องการการดูแลรักษามากนัก ศักยภาพด้านแรงงานน่าจะมีอยู่

เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

ในการปลูกขนุนในเขตจังหวัดนครราชสีมา นั้น นิยมผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นผลสด ไม่นิยมตัดมาทิ้งไว้ก่อน แล้วจึงนำไปขาย เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวไม่มีความจำเป็นมาก แต่ก็มีเกษตรกรบางรายที่มีผลผลิตของขนุนออกมามาก ๆ ก็จะมีการตัดมาเก็บไว้บ้าง ส่วนวิธีการเก็บจะนำกระสอบปุ๋ยมาครอบไว้ ประมาณ 1 อาทิตย์ แล้วจึงนำไปขาย ในด้านอุตสาหกรรมอาหาร มีการนำเอาขนุนผลสดไปแช่แข็งอบแห้ง และขนุนบรรจุกระป๋อง ดังได้กล่าวมาแล้ว

วิธีการผลิตขนุน

การเลือกพื้นที่

ขนุนสามารถปลูกได้เกือบทุกพื้นที่ในประเทศไทย ยกเว้นบางพื้นที่ที่ที่มีน้ำท่วมระหว่างปี หรือพื้นที่ที่มีน้ำใต้ดินสูง ที่ต้องนำส่วนนี้มาพิจารณา เพราะขนุนเป็นพืชที่ไม่ทนต่อน้ำท่วม หรือน้ำขัง ขนุนจะเหี่ยวเฉา หรือตายภายในระยะเวลารวดเร็ว หรือถ้าไม่ตายคุณภาพของผลจะไม่ดีพอ สีอาจจะซีด รสชาติจืดจืด เป็นต้น

การกำหนดระยะปลูก

ระยะระหว่างต้น และแถวในการปลูกขนุนที่นิยมกัน จะมีตั้งแต่ 8 x 8 เมตร และ 10 x 10 เมตร บางรายอาจจะมากกว่านี้ สำหรับผู้ที่จะใช้ระยะมากกว่านี้คือ 12 x 12 เมตร สามารถทำได้

วิธีการเตรียมหลุมปลูก

หลุมมาตรฐานของการปลูกไม้ผลนั้น มีความลึก 1 เมตร กว้างและยาว 1 เมตร เมื่อผู้ปลูกกำหนดระยะปลูกได้แล้ว ปักไม้เป็นแนวไว้ จากนั้นลงมือขุดได้เลย เมื่อขุดหลุมเสร็จแล้ว นำปุ๋ยคอกที่อายุนานแล้ว มาผสมกับดินที่ขุดออกในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 หรือจะมากกว่านี้ก็ได้ คลุกเคล้าให้เข้ากัน จากนั้นก็เกลี่ยลงหลุมตามเดิมให้เต็มหลุม ถ้าไม่เต็มก็ใช้ปุ๋ยที่มีอยู่ผสมดินใส่ลงไปอีกให้เต็ม

ฤดูปลูกขนุน

ไม้ผลไม้ยืนต้นทุกชนิด จะได้รับคำแนะนำว่า ปลูกต้นฝนดีที่สุด การปลูกต้นฝน ต้นไม้จะมีเวลาในการตั้งตัว โดยอาศัยน้ำฝนต้นฤดู เพื่อที่จะพักตัวในฤดูแล้ง

วิธีการปลูกขนุน

การเลือกซื้อกิ่งพันธุ์มีความสำคัญมาก ควรเลือกซื้อกิ่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ ผ่านการทาบมา และพักไว้แล้ว ไม่ใช่เพิ่งทาบมาไม่นาน

วิธีการปลูกขนุนไม่ใช่เรื่องยุ่งยาก สิ่งที่ต้องเตรียมคือ หลักไม้และเชือกฟางเพื่อผูกติดไม่ให้ต้นขนุนใหม่ล้มเมื่อโดนลมพัดแรง ๆ

หลังจากเตรียมหลุมเรียบร้อยแล้ว ทำการรดน้ำให้ชุ่ม หรือไม้ก็รอให้ฝนตกจนดินในหลุมอึมตัวด้วยน้ำอย่าให้ดินที่หุ้มต้นขนุนอยู่แตกกระจาย หลังจากฉีกถุงแล้วนำลงวางในหลุมที่เตรียมไว้ ถมดินลงไปให้

อยู่ใต้อยู่ต่อของกิ่งทาบ กดบริเวณต้นให้แน่น มัดต้นขนุนกับหลักด้วยเชือกฟางสักสองช่วง หลังจาก นั้นรดน้ำให้ชุ่ม

การดูแลรักษา

การให้ปุ๋ย

ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ใส่ให้ต้นขนุนได้ตั้งแต่เตรียมหลุม อาจใส่สูตรเสมอ 15-15-15 หรือ 16-16-16 โดย ให้ปริมาณที่น้อย

แนวทางปฏิบัติในการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ให้กับต้นขนุนที่ให้ผลผลิตแล้ว หลังจากตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยคอก ช่วงนี้เหมาะมากแต่ควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เข้าไปด้วย โดยให้สูตรเสมอ ส่วนในช่วงที่ขนุนให้ผลผลิต แล้ว ควรให้สูตร 13-13-21 โดยอาจใส่ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต 30-45 วัน ปุ๋ยจะช่วยให้ยวงขนุนใหญ่หนารวดชาติหวาน ปริมาณการให้ เพียงต้นละ 0.5-1 กิโลกรัม อย่างไรก็ตามการให้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ไม่จำเป็น มากนักในขนุน ส่วนมากจะเน้นเฉพาะปุ๋ยคอกเท่านั้น

การให้น้ำ

การให้น้ำกับต้นขนุนที่ปลูกใหม่เป็นสิ่งจำเป็นมาก โดยเฉพาะหมดฝนไปแล้วต้นขนุนที่ปลูกใหม่อาจจะตายได้ ถ้าไม่ให้น้ำบางครั้งถ้าในสวนมีน้อย เจ้าของสวนอาจจะให้น้ำโดยวิธีประหยัดได้ หรืออาจจะรักษาความชื้น โดยการใช้ใบไม้เพื่อรักษาความชื้น

การให้น้ำมีผลต่อผลผลิตมาก เปรียบเทียบกันได้ชัดเจน ในสวนที่น้ำให้สม่ำเสมอผลผลิตที่ออกมาจะดีรวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์และการเจริญเติบโตของลำต้นจะดีด้วย

การให้น้ำต้นขนุนเจ้าของสวนควรดูคืนเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ หากมีความชื้นมาก อาจจะเนื่องจากฝนตก ควรเว้นช่วงการให้น้ำเป็นเวลานาน แต่ถ้าเมื่อใดฝนทิ้งช่วง หรือหน้าแล้งควรให้น้ำบ่อยขึ้น

การตัดแต่งกิ่งขนุน

ขนุนเป็นไม้ผลที่ติดผลตามต้น หรือกิ่งในทรงพุ่ม การตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง แสงแดดจะส่องเข้าไปในทรงพุ่มได้ดี จะช่วยให้ขนุนติดผลดีขึ้น คุณภาพขนุนที่ได้รับ นอกจากนั้นการตัดแต่งกิ่งจะช่วยลดการระบาดของโรค และแมลง ไม่เป็นที่สะสมของศัตรูพืชด้วย

กิ่งขนุนที่ควรตัดแต่ง

กิ่งที่เป็นโรค มีแมลงรบกวน กิ่งแห้ง กิ่งฉีกขาด กิ่งแขนง รวมทั้งกิ่งกระโดง ขั้วผลที่ผ่านการเก็บผลผลิตแล้วก็ควรตัดทิ้ง กิ่งขนาดเล็กที่มีเกิดในทรงพุ่มควรจะตัดทิ้งให้โปร่ง

การเก็บเกี่ยวผลผลิต

การเก็บขนุนถ้าเก็บก่อนกำหนดที่ขนุนจะสุกแก่ ยวงหรือเนื้อขนุนที่ได้จะไม่มีคุณภาพ นับตั้งแต่สีผิวของยวงจะอ่อนไป ความหวานลดลงด้วย

ลักษณะของขนุนสุก

หนามห่าง และทุ่ สีผิวเหลืองเข้มกว่าเดิม ในกรณีที่สีผิวผลดีมีสีเหลือง

ใบเลี้ยงที่ติดอยู่กับขั้วผลสีเขียวเหลือง

กรีดดูขั้วผลยางที่ออกมาจะใส

เคาะที่ผลเสียงจะหลวม

นับอายุหลังจากดอกบาน โดยทั่วไปขนุนจะสุกแก่หลังดอกบาน 120-160 วัน

สิ่งที่ผู้ปลูกควรยึดถือในการปฏิบัติคือ ก่อนการเก็บเกี่ยวสักสองอาทิตย์ควรงดการให้น้ำ ขนุนจะหวาน การไว้ผลขนุนให้ได้ขนุนที่มีคุณภาพดีนั้น ขนุนอายุ 3-5 ปี ไว้ผล 5 ผล/ต้น อายุ 5-10 ปี ไว้ผล 20 ผล/ต้น อายุ 15-10 ปี ไว้ผล 30 ผล/ต้น การไว้ลูกต้องดูขนาดของต้นและความอุดมสมบูรณ์ของต้นเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจด้วย

โรคของขนุน

โรคดอกและผลอ่อนเน่า พบในต้นขนุนที่ได้รับความชื้นมากเกินไป มีเชื้อราเป็นสาเหตุอาจจะมาจากทรงพุ่มแน่นทึบ ลมและแสงแดดเข้าไม่ถึงทรงพุ่ม ผู้ปลูกขนุนควรตัดแต่งกิ่งขนุนให้โปร่งอยู่เสมอ แหล่งที่มีการเกิดโรคอยู่เป็นประจำควรฉีดพ่นสารเคมีเพื่อการป้องกันเชื้อรา อย่างไรก็ตามโรคนี้ยังไม่ระบาดรุนแรง

โรคกิ่งแห้ง เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา สาเหตุเกิดจากการปลูกขนุนชิดเกินไปหรือไม่ก็มีทรงพุ่มแน่นทึบ อาการจะพบที่ใบก่อน ต่อมาลุกลามเข้ามาที่ดอก โรคนี้ถ้าเกิดมากจะเกิดกับกิ่งใหญ่จะมีผลต่อผลผลิตขนุน เพราะกิ่งและใบบางส่วนถูกทำลาย

การป้องกันกำจัด แรกสุดควรวางระบบการปลูกอย่าให้ชิดกัน ถ้าปลูกระบบชิดควรจะมีการตัดแต่งที่ปลายกิ่ง ถ้ากิ่งใดเกิดโรคตาย ควรตัดและเผาไฟเสีย อย่าปล่อยให้เชื้อแพร่กระจายต่อไป

โรครากเน่า ผู้ปลูกขุ่นในที่ดินอนอาจจะไม่เคยพบโรคนี้เลย แต่สำหรับผู้ที่ปลูกในพื้นที่ที่มีน้ำใต้ดินอยู่ ดินอาจจะพบโรคนี้ ทางหลักเลี้ยงไม่ให้เกิดโรคนี้ ก่อนปลูกในพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่มควรยกร่องให้สูงขึ้น จะช่วยลดปัญหาได้มาก

แมลงศัตรูขุ่น

หนอนเจาะลำต้น และกิ้ง เกิดจากไข่แมลงผีเสื้อกลางคืน ชนิดหนึ่งที่วางไข่ไว้บนเปลือกของลำต้นและกิ่งของขุ่น พบมากในสวนที่ปล่อยให้รก

ไข่ผีเสื้อเมื่อฟักเป็นตัวหนอน จะซอนไข่เข้าทำลายลำต้น และกิ้ง ทำให้กิ่งขุ่นแห้งตายได้ สิ่งที่ต้องสังเกตได้เมื่อมีการทำลาย ตรงบริเวณทำลายทางปากจะมียางขุ่นไหลออกมา

การป้องกัน ควรจะใช้วิธีผสมผสาน เริ่มจากการตัดแต่งเร่งให้สะอาด อาจใช้สารเคมีพวก พาลาไธออน เซฟวิน 80

เพลี้ยแป้ง เพลี้ยแป้งมีลำตัวเป็นรูปไข่ มีผงแป้งสีขาวปกคลุมอยู่ทั่วไป มักอยู่เป็นกลุ่มตามยอด ใบอ่อน เพลี้ยแป้งจะทำลายขุ่นโดยดูดกินน้ำเลี้ยง ทำให้ใบหงิก บิดเบี้ยว

การป้องกัน ถ้ามีการระบาดของเพลี้ยแป้งไม่มากนักอาจมีการตัดส่วนที่ถูกเพลี้ยแป้งทำลาย แต่ถ้าพบว่ามีการระบาดมาก ควรใช้สารเคมีพวก เซฟวิน พาลาไธออน

ปัญหาหลักของผู้ผลิตขุ่น

จากการสำรวจการปลูกขุ่นของเกษตรกร ไม่ว่าจะปลูกเพื่อบริโภค หรือเพื่อขาย แม้ว่าจะมีการปรับปรุงการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ก็ตาม ก็ยังมีปัญหาในการผลิตหรือหลังการเก็บเกี่ยวเกิดขึ้นได้ดังนี้

ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน นับว่าเป็นปัญหาที่พบมากในการทำเกษตรในเกือบทุก ๆ ชนิด เนื่องจากว่า แรงงานส่วนใหญ่จะนิยมไปทำงานโรงงานมากกว่า ไม่ค่อยนิยมที่จะรับจ้างทำงานด้านการเกษตร

ราคาผลผลิต ราคาของขุ่นก่อนข้างต่ำ มีบางพันธุ์เท่านั้นที่มีราคาสูง เนื่องจากขุ่นยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมของผู้บริโภคมากนัก

ภัยธรรมชาติ ได้แก่ ปัญหาลมแรงพัดต้นไม้ให้กิ่งก้านหัก ล้ม เสียหาย และไฟป่าซึ่งจะเกิดมากในฤดูแล้ง ปัญหาเก็บผลผลิต ขุ่นเป็นไม้ผลที่มีขนาดใหญ่มาก การเก็บผลผลิตค่อนข้างยากมาก ต้องสิ้นเปลืองค่าจ้างแรงงาน ในการจ้างคนงานเก็บผลผลิต

ปัญหาเกษตรกรขาดความรู้ การที่กรมส่งเสริมเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกร ปลูกขุ่นทดแทนพืชไร่ แล้วไม่เข้าไปให้คำแนะนำในการผลิตเลย ผลผลิตที่ได้จึงไม่มีคุณภาพ เกิดปัญหาด้านการผลิตเนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการผลิต

จะเห็นได้ว่า ขุ่นเป็นไม้ผลที่ไม่ต้องการการดูแลมากนัก ด้านทานโรคและแมลง จึงไม่ค่อยพบปัญหาเรื่องโรคและแมลงในการผลิตมากนัก ส่วนการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวไม่ค่อยนิยมทำกัน แม้ค่าจะมารับซื้อที่สวน แล้วเหมาตัดเอง

ข้อเสนอแนะ

การผลิตขุ่นมีเกษตรกรรายย่อยมาก ไม่คุ้มกับการขนส่งและเสียเปรียบเรื่องราคาแก่พ่อค้าคนกลาง ควรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการต่อรองราคาผลผลิต

ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการเกษตรรวมทั้งการผลิตขุ่น

ควรมีการเรียกร้อง หรือให้ผู้แทนหมู่บ้าน ติดต่อภาครัฐ เพื่อให้มีการจัดการอบรมด้านการเกษตร ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตขุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่เป็น ครัวเรือน ควรมีการจัดการทรัพยากรที่สำคัญในการปลูกขุ่น เช่น น้ำ หรือการใช้บริการสำคัญเช่น การขนส่ง และการตลาด อาจมีความจำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์การเกษตรกรโดยพิจารณาเงื่อนไขการผลิตและเงื่อนไขทางสังคมไปพร้อมกัน

เกษตรกรน่าจะหันมาสนใจการผลิตขุ่นนอกฤดู เพราะขายได้ราคาดีมาก ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติหลัก การง่าย ๆ ดังนี้

เมื่อขุ่นออกดอกมาตรงกับช่วงขุ่นปี ก็เด็ดหรือตัดดอกทิ้ง รอให้ดอกชุดใหม่ผลิติดอกมา หลังจากนั้นต้องบำรุงต้นให้สมบูรณ์และให้น้ำอย่างเพียงพอ ตามปกติแล้วตั้งแต่ขุ่นออกดอกจนเก็บผลผลิตใช้เวลา 120-140 วัน แล้วแต่พันธุ์หนักพันธุ์เบา เมื่อเป็นเช่นนี้ก็สามารรถคำนวณได้ว่าจะให้ผลผลิตขุ่นมีออกขายในช่วงใด ถ้าสามารถผลิตขุ่นนอกฤดูได้จะขายได้ราคาสูงกว่าถึง 10 เท่า

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2535. สถิติการปลูกไม้ผล-ไม้ยืนต้น ปี 2535.

กรมส่งเสริมการเกษตร กองแผนงาน. 2536. รายงานสถิติการปลูกไม้ผลเชิงการค้า.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2538. แนวทางการพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล. ตำบลหนองระเวียง
อำเภอเมืองนครราชสีมา, โครงการปรับปรุงระบบแบบแผนและพัฒนาเกษตรกร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2538. แนวทางพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา. โครงการปรับปรุงระบบและแผนพัฒนาเกษตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร. แนวทางการพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ. อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา, โครงการปรับปรุงระบบแบบแผนและพัฒนาเกษตร.

กองเกษตรสัมพันธ์. คู่มือผู้ปลูกผักอาชีพ (เอกสารวิชาการที่ 32). ฝ่ายเอกสารคำแนะนำ.

กรมส่งเสริมการเกษตร.

กองขยายพันธุ์พืช. 2536. การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก. กรมส่งเสริมการเกษตร. กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.

กองบรรณาธิการ นิตยสารเกษตรกรรม. 2529. รวมเรื่องผัก.

กองบรรณาธิการฐานเกษตรกรรม. 2534. รวมเรื่องผัก. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2536. รายงานสถิติการปลูกไม้ผลเชิงการค้า.

กองแผนงานกรมส่งเสริมการเกษตร. 2536. สถิติการส่งออกและการนำเข้าสินค้าพืชสวน ปี 2536.

กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2536. คู่มือพืชสวนสำหรับเกษตรกรตำบล.

เกษตรจังหวัดนครราชสีมา. 2538. รายงานการผลิตน้อยหน้าในจังหวัดนครราชสีมา.

เกษตรอำเภอขามสะแกแสง. 2539. ข้อมูลการปลูกพืชและการพัฒนา.

เกียรติเชตร กาญจนพิสุทธิ์. 2532. ข้าวโพดฝักอ่อน. ศูนย์ผลิตตำราเกษตรเพื่อชนบท. กรุงเทพฯ.

โกสินทร์ สายแสงจันทร์. 2524. ว.ชุมนุมทางเกษตร. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.

ปีที่ 4 ฉบับที่ 35.

ขวัญจิตร สันติประชา. 2526. หลักการผลิตผัก. ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติและ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

คณะอนุกรรมการประสานงานวิจัยแห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์และสมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

2540. รายงานการประชุมวิชาการพืชผักแห่งชาติ.

- คณาจารย์ภาควิชาพืชศาสตร์. 2536. บทปฏิบัติการพืชเศรษฐกิจ 2. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- โครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร. 2538. แนวทางพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอปากช่อง. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- เฉลิมเกียรติ โกควัฒนา. 2540. พริก. ว.เกษตรก้าวหน้า. ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน ปีที่ 12. หน้า 1-32.
- บริษัทเพื่อนเกษตรกร จำกัด. 2539. การปลูกมะเขือเทศ.
- ประเทือง จินตสกุล. 2536. ภูมิศาสตร์กายภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครุนครราชสีมา.
- พานิชย์ ยศปัญญา. 2536. มะม่วงนอกฤดู. คัมภีร์มืออาชีพ.
- พานิชย์ ยศปัญญา. 2536. คัมภีร์มืออาชีพพจนานุกรมเทคโนโลยีชาวบ้าน.
- พงษ์ชาญ ฌ ลำปาง. 2533. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural Interviewing). เอกสารประกอบการฝึกอบรม การวิเคราะห์ระบบชนบทโครงการวิจัยระบบการทำฟาร์ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า 177-186.
- ภูวนาท นนทรีย์. 2536. การผลิตไม้ผลนอกฤดูฤดูกลาง. โครงการหนังสือเกษตรกรชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- เมืองทอง ทวนทวี และ สรีรัตน์ ปัญญาโตนะ ทวนทวี. 2532. ผักบ้านเรา, สวนผัก 2.
- ลาวัลย์ ดีด้วยชาติ. 2531. ข้าวโพดฝักอ่อน. โครงการหนังสือเกษตรกรชุมชน. กรุงเทพฯ.
- วิจิตร โชคพัฒนา. 2531. คู่มือการปลูกมะขามหวาน.
- วิจิตร วังใน. 2526. ชนิดและพันธุ์ไม้ผลเมืองไทย. วารสารส่งเสริมการเกษตร ปีที่ 11 ฉบับที่ 4.
- วินิจ เสรี. 2534. ระบบการปลูกพืช. ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศศิธร วสุนันท์ และคณะ. 2518. งานรวบรวมและศึกษามะขามหวาน. รายงานผลการค้นคว้าวิจัย กองพืชสวน, กรมวิชาการเกษตร, หน้า 52-53.
- ศักดิ์สิทธิ์ ศรีวิจัย. 2536. การปลูกพจนโครงการชุมชน. 10 หน้า
- สมภพ ฐิตะวสันต์. 2539. หลักการผลิตผัก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา. 2536. แนวทางการผลิตไม้ผลของจังหวัดนครราชสีมา.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา. 2540. พื้นที่ปลูกผักและเก็บเกี่ยวกับ (ฤดูฝน) ปี 39-40 จังหวัดนครราชสีมา.

สำนักงานฝ่ายการตลาด ตลาดกลางสุรนคร. 2540. ปริมาณสินค้าเข้า ณ ตลาดสุรนคร (โดยการ
    สุ่มจำนวนรถนำเข้า.)

สำนักงานฝ่ายการตลาด ตลาดกลางสุรนคร. 2540. ราคาผักขายส่ง ณ ตลาดสุรนคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2539. สมุดสถิติรายปีประเทศไทย ปี 2539 (ฉบับย่อ).

สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2537. รายงานการศึกษาเพื่อ
    ประเมินเทคนิคการผลิตพืชผักที่เหมาะสมในอำเภอจักราช. โครงการพัฒนาหมู่บ้านชนบท
    ผสมผสานจักราช

สุรชัย มัจฉาชีพ. 2535. พืชเศรษฐกิจในประเทศไทย. คณะเกษตรศาสตร์ บางพระ สถาบัน
    เทคโนโลยีราชมงคล.

หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา. 2538. ข้อมูลการตลาด จังหวัดนครราชสีมา.

อรสา อิศราพร, ชาญุฑธ ภาณุทัต และธงชัย สถาพรวรศักดิ์. 2537. การปลูกมะเขือเทศ.

อุดม โกศัยสุข. 2518. การปลูกผักกินผล. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุดม โกศัยสุข. 2532. การปลูกผักกินใบ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกผัก

พริกเล็กพริกใหญ่

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกพริก
ในเขตอำเภอขามสะแกแสง และอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

พริกเล็ก

ชื่อ นาง กลม โทนหงสา อายุ 45 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 46 หมู่ 12 บ้านโนนแจ่ง ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 4 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 3 คน

ผู้ช่วยทำงานในเกษตร สามี และ ลูก 1 คน ช่วยทำ

สภาพสังคม แบบอีสาน

ปลูกมาแล้วหลายปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ขอดสน, จีนดา พื้นที่ปลูก 4 ไร่

สภาพทั่วไป (ดินฟ้าอากาศ) ปัญหา ถ้าฝนตกมากไม่สามารถปลูกได้เพราะดินเหนียว

สภาพของดินประเภทของดิน เป็นดินเหนียว

วิธีการปลูก โดยการเพาะกล้าในเดือนกุมภาพันธ์ โดยหว่านเมล็ดลงในแปลงที่เตรียมไว้รดน้ำเช้าเย็น
ทุกวัน

วิธีการเตรียมดิน - จ้างไถไร่ละ 140 บาท/ไร่ ดากดินทิ้งไว้

- ไถพรวน

- นำกล้าที่เพาะไว้มาปลูก (ไม่ใส่ปุ๋ยรองพื้น)

วิธีการให้น้ำ ไม่ต้องรด รดฝนเพียงอย่างเดียว

ระยะเวลาการปลูก เดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม (อายุประมาณ 4-5 เดือน)

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา (ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว)

- หลังจากปลูกแล้วประมาณ 1 เดือน ใส่ปุ๋ย 1 ครั้ง โดยใช้สูตร 16-20-0

- พ่นยาฆ่าเพลี้ยตอนติดผล 1 ครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บเองและจ้างเก็บ ใช้มือเก็บใส่ถึงมือ รวมไว้ แล้วนำไปตากแห้ง ใส่กระสอบ
ป่านรอขาย

ถ้าจ้างคนงานค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/วัน (จ้างปลูก)

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย พ่อค้ามารับซื้อที่สวน ราคา กิโลกรัมละ 50 บาท (21 สิงหาคม 2540)

อื่นๆ - มีปัญหาเรื่องขอดตาย และเพลี้ย

- ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายหมดทุกครั้ง

จะปลูกพริกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ

ชื่อ นางบุญมา แซ่อึ้ง

อายุ 46 ปี

ที่อยู่ 64 หมู่ 16 บ้านโนนแจจ ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 5 คน ชาย 3 คน, หญิง 2 คน

ผู้ช่วยทำงานในการเกษตร สามีและลูกชายคนโต

สภาพสังคม แบบอีสาน

ปลูกมาแล้ว หลายปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ขอดสน พื้นที่ปลูก 3 ไร่

สภาพทั่วไป (ปัญหา) ดินเหนียวถ้าฝนตกมากก็ทำไม่ได้

สภาพของดินประเภทของดิน ดินเหนียว :-

วิธีการปลูก โดยการเพาะกล้าในเดือนสิงหาคม ปลูกเดือนพฤษภาคม

วิธีการเตรียมดิน - ไถดินตากทิ้งไว้ (จ้างไถ)

- ไถแปรอีกครั้ง

- นำคั่นกล้างปลูก

วิธีการให้น้ำ ไม่ต้องรดน้ำ (รอฝนเพียงอย่างเดียว)

การใส่ปุ๋ยการดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 หลังจากปลูก 1 เดือน

- พ่นยาตอนติดผล 1 ครั้ง (ฆ่าเพลี้ย)

ระยะเวลาการปลูก ปลูกประมาณ 4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บเองโดยใช้มือเก็บ แล้วนำไปตากแห้งเพื่อรอการขาย โดยจะเก็บผลผลิตได้

5-6 ครั้ง

ถ้าจ้างคนงานค่าจ้างแรงงาน 140 บาท/เดือน

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 60 บาท (ขายทีละชุด ได้ครั้งละ

7,000-8,000 บาท)

อื่นๆ มีปัญหามากเรื่องโรคยอดตาย ส่วนแมลงมีปัญหาเรื่องเพลี้ยแดง

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายหมดทุกครั้ง

จะปลูกพริกต่อไปหรือไม่ จะปลูกเพิ่ม เพราะ ไร้ราคาดี

การลงทุน - จ้างไถ, ปุ๋ยคอกขี้หมู, ค่าเช่าพื้นที่ปีละ 400 บาท โดยกู้เงิน ธกส. มาลงทุน

ชื่อ ชั้น สร้อยทิพย์ อายุ 50 ปี

ที่อยู่ 77 หมู่ที่ 12 บ้านโนนแจง ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว ยังไม่มีบุตร

สภาพสังคม แบบอีสาน

ปลูกมาตั้งแต่บรรพบุรุษ พันธุ์ที่ใช้ ขอดสน (เก็บเอาไว้เอง) พื้นที่ปลูก 4 ไร่

สภาพดิน เป็นดินเหนียว

วิธีการปลูก โดยการเพาะลงในแปลงขนาด 1x20 เมตร ใช้ปุ๋ยคอกรองพื้น โรยเมล็ดพริกให้น้ำ

ทุกวัน รอวันย้ายปลูกได้

วิธีการเตรียมดิน ไถดะ 1 ครั้ง ไถพรวน 1 ครั้ง แล้วใช้ปูนขาว 200 กก./4 ไร่ หว่านให้ทั่ว

หว่านปุ๋ยคอกตาม ขุดหลุมปลูกไม่ใส่ปุ๋ยรองกันหลุม

วิธีการให้น้ำ เมื่อย้ายปลูกจะไม่ให้น้ำเลย รอฝน

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา

- เริ่มคิดใบใส่ปุ๋ย 15-15-0

- พรวนดินตามหลุมบ่อย ๆ ประมาณ 5 ครั้ง/1 รุ่น

- การใช้สารฆ่าแมลง ตามสภาพ ถ้าพบเพลี้ยจึงจะฉีดพ่น

ระยะเวลาการปลูก เริ่มปลูกเดือนเมษายน ปลูกปีละ 1 ครั้ง เก็บเกี่ยวเริ่มเดือนกันยายน-พฤศจิกายน

(3 เดือน)

วิธีการเก็บเกี่ยวจ้างคนงานเก็บมือ 5 คน คนละ 100 บาท เก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ได้ครั้งละ

50-100 กิโลกรัม แล้วนำไปตากแห้ง พริกสด 3 กิโลกรัม ได้พริกแห้ง 1 กิโลกรัม

ถ้าจ้างคนงานค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/คน/วัน (เก็บ, พรวนดิน) โดยจ้าง 5 คน

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้าในอำเภอมาซื้อถึงบ้าน ราคาไม่แน่นอน พริกสวยคุณภาพดี

พริก 1 กิโลกรัมละ 60 บาท ถ้าพริกไม่สวย 1 กิโลกรัมละ 13-25 บาท

อื่น ๆ มีปัญหาเรื่องโรคและแมลง

- แมลงเพลี้ยไฟ

ถ้าขายไม่ได้ทำอย่างไร ขายได้หมด

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ

ชื่อ นางสาว ขอนพกลาง อายุ 30 ปี

ที่อยู่ 53 หมู่ 12 ต. ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว สามีชื่อนายวิเชียร มีบุตร 3 คน หญิง 2 คน, ชาย 1 คน

ผู้ช่วยทำงานในการเกษตร ช่วยกัน 2 คนในครอบครัว ปู่ ย่า มาช่วยบ้าง

สภาพสังคม แบบอีสาน

ปลูกมาแล้ว 20 ปี พันธุ์ที่ปลูกยอคสน พื้นที่ปลูก 6 ไร่

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนดินเหนียว

วิธีการปลูก โดยเฉพาะกล้าไว้ก่อนประมาณ 2-3 เดือน เริ่มปลูกเดือน พฤษภาคม

วิธีการเตรียมดิน -ไถดะ 1 ครั้ง โดยใช้รถไถ จ้างวันละ 120-130 บาท

- ไถพรวน 1 ครั้ง โดยใช้รถไถเดินตามของตัวเอง

- ขุดหลุมระยะห่าง 50 ซม. นำกล้าที่เตรียมลงปลูกโดยไม่ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม

วิธีการให้น้ำ รอน้ำฝน ถ้าแห้งจะใช้น้ำบาดาล

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา

- ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-20-0 ใส่ 1 ครั้งตอนอายุ 1 เดือน

- ฉีด ยาครั้ง เดียวถ้าไม่มีโรคก็ไม่ฉีด

ระยะเวลาการปลูก ปลูกเดือนพฤษภาคม เก็บเดือนตุลาคม เก็บได้นาน 2-4 เดือน ขึ้นอยู่กับฝน

วิธีการเก็บเกี่ยว จ้างเก็บมือกิโลกรัมละ 3-5 บาท เก็บได้วันละประมาณ 20 กก./คน/วัน

จ้างวันละ 2-3 คน แล้วนำไปตากแดดถ้าแดดดีจะตกประมาณ 1 สัปดาห์

ถ้าจ้างคนงานแรงงาน - จ้างเก็บ 3-5 บาท/กก.

- จ้างไถ 120-130 บาท/ไร่

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย พ่อค้ามารับซื้อกิโลกรัมละ 50-80 บาท โดยบรรจุถุงละ 20 กก.

อื่น ๆ มีปัญหาเรื่องใบหงิก, เชื้อรา, ยอดขาด ส่วนแมลงไม่มี และมีปัญหาในเรื่องฝนทิ้งช่วง

ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมด โดยทยอยขายไปเรื่อย ๆ

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไป

การลงทุน กู้เงินสหกรณ์

- จ้างไถ, จ้างเก็บ

- ปุ๋ย ใช้ 3-5 ถุง ราคาถุงละ 350 บาท

- ยามาแมลง ชุดละ 300 บาท

รายได้ ขายผลผลิตได้ทั้งหมด 15,000 บาท

ชื่อ นางน้อย ขอมีกกลาง อายุ 36 ปี
 ที่อยู่ หมู่ 12 ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว สามีชื่อนายสมชิต มีบุตร 2 คน ชาย 1 คน, หญิง 1 คน
 ผู้ช่วยทำงานในการเกษตร ทำคนเดียว และจ้างคนงาน
 สภาพสังคม แบบอีสาน
 ปลูกมาแล้ว 4 ปี พันธุ์ที่ปลูกจินดา พื้นที่ปลูก 5 ไร่ (เช่าไร่ละ 500 บาท)
 สภาพดิน ดินร่วนปนเหนียว
 วิธีการปลูก โดยจ้างเพาะกล้าวาละ 30 บาท เริ่มเพาะเดือนมีนาคม ปลูกเดือนพฤษภาคม (อายุ 1-2 เดือน)
 วิธีการเตรียมดิน - ไถครั้งเดียว โดยจ้างรถไถใหญ่วันละ 100 บาท ตากดินทิ้งไว้
 - ปลูกระยะประมาณ 50 ซม. จ้างวันละ 120 บาท
 การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ครั้งเดียวตอนอายุ 1 เดือน พร้อมกับทำร่น
 - สารเคมี ฉีด ฮอร์โมนบำรุงดอก
 อายุเก็บเกี่ยว ปลูกเดือนพฤษภาคม เริ่มเก็บปลายเดือนกันยายน-พฤศจิกายน
 วิธีการเก็บเกี่ยว จ้างเก็บมือ กิโลกรัมละ 4-5 บาท เก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (หรือ 9-10 วัน/ครั้ง) เก็บได้
 ครั้งละ 200 กก./ 3 ครั้ง หลังจากนั้นลดลงเหลือ 100 กว่า กก. นำไปตากแดดประมาณ 1 สัปดาห์
 แล้วใส่ถุงป่าน 25-30 กก. รวมทั้งหมดได้ 370 กก.
 ถ้าจ้างแรงงาน ค่าจ้างแรงงาน
 -จ้างเพาะวันละ 120 บาท -จ้างไถวันละ 100 บาท -จ้างปลูกวัน
 ละ 120 บาท/คน -จ้างฉีดพ่นสารเคมีไร่ละ 120 บาท
 - จ้างเก็บกิโลกรัม 4-5 บาท
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย พ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 60-90 บาท
 อื่นๆ มีปัญหาเรื่อง เชื้อรา ใบหงิก
 ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายหมด
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ เพราะราคายอมรับได้
 การลงทุน
 -จ้างแรงงานทุกขั้นตอน
 -ปุ๋ยถุงละ 300 บาท -ฮอร์โมนบำรุงดอก ชุดละประมาณ 200 บาท
 รายได้ ขายผลผลิต 370 กิโลกรัมได้ 28,000 บาท แบ่งเป็นพริกดี 26,000 บาท พริกเสีย 2,000 บาท

ชื่อ นายกล ชัยกลาง อายุ 53 ปี

ที่อยู่ 87 หมู่ 12 ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว ภรรยาชื่อ นางสาวทอง มีบุตร 5 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ลูกช่วย 3 คน

สภาพสังคม แบบอีสาน

ปลูกมาแล้ว มากกว่า 40 ปี พันธุ์ที่ปลูก ขอดสน พื้นที่ปลูก 2 ไร่

สภาพดิน ดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก เพาะกล้าเดือนกุมภาพันธ์ โดยจ้างเพาะวละ 30 บาท พื้นที่ 2 ไร่ ใช้ 40 วา ย้ายปลูก

เดือนเมษายน

วิธีการเตรียมดิน -จ้างไถ 140 บาท/ไร่

-ไถผ่าน 1 ครั้ง

-ระยะปลูก 40 ซม.

วิธีการให้น้ำ -หลังจากย้ายปลูกครั้งแรก จ้างรดน้ำ รดชั้นละ 50 บาทใช้ 4 รด/2ไร่ หลังจากนั้น

รอน้ำฝน

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา

- ใส่ครั้งแรกตอนต้นเริ่มแตกกิ่ง ใช้สูตร 15-15-15

- ตอนจะเก็บผลผลิตใส่อีก 1 ครั้ง

- จ้างทำรูนวันละ 100 บาท ทำเดือนละ 2 ครั้ง

-ใช้ถังกระป๋องน้ำมันทาควาปักไว้กลางแปลงเพื่อตัดเพลิงไฟและไรขาว ทำตลอดเวลาที่มี

แมลง

ฉีดสารพวก dimetulate, monophosphate

ระยะเวลา

เดือนพฤษภาคม - เดือนตุลาคมเริ่มเก็บเกี่ยว

วิธีเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวเอง เก็บได้ประมาณ 3 เดือน โดยเก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ได้ผลผลิต 6 กระสอบ/2ไร่

โดยรวมเก็บได้ประมาณ 10 ครั้งผลผลิตประมาณ 500 กิโลกรัม/2ไร่

ถ้าจ้างคนงานค่าจ้างแรงงาน

-จ้างเพาะ 30 บาท/วา

-จ้างไถ 140 บาท/วัน

-จ้างทำรูน 100 บาท/วัน

-จ้างฉีดพ่นสารเคมี 60 บาท/ไร่

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย พ่อค้ามารับซื้อที่สวน กิโลกรัมละ 75-80 บาท โดยเก็บรวบรวม
ผลผลิตไว้ขายครั้งเดียว

อื่นๆ ปัญหา คือโรคใบหงิกจากเพลี้ยไฟ ไรขาวและฝนแล้ง และอาจจะมีปัญหาอื่น ๆ เช่น
เพลี้ยกระโดด โรคเมล็ดค่างขาว และถ้ามีฝนตกหนักน้ำขังจะเกิดโรคโคนเน่าทำให้ต้นตาย

ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายหมด

จะปลูกลงไปหรือไม่ ปลูกลงไป

ชื่อ นางเลศ กองเงินกลาง อายุ 62 ปี

ที่อยู่ 3 หมู่ 12 ต.ขามสะแกแสง อ. ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 6 คน แต่งงานแยกครอบครัวไปหมดแล้ว

ผู้ช่วยงานการเกษตร ทำเองและจ้างคนงาน

ปลูกมาแล้ว มากกว่า 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกเล็ก พื้นที่ปลูก 3-4 ไร่

สภาพดิน เป็นดินซุด 15 ดินร่วนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- จ้างเพาะกล้าวาระ 30 บาท อายุ 3 เดือน ปลูกเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง โดยจ้างรถไถใหญ่

- จ้างไถไร่ละ 130 บาท

- จ้างพรวนไร่ละ 120 บาท

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย สูตร 15-15-15 ใส่เมื่อเริ่มแตกใบอ่อน ปริมาณ 2 ถุง/ไร่

- ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง

- การทำร่น ต้องหมั่นไปทำบ่อยๆ

- ใช้จ่ายประเภทคูดซิม โดยผสมไปกับปุ๋ย

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้ (ประมาณเดือนพฤศจิกายน)

วิธีการเก็บเกี่ยว - จ้างคนงานเก็บมือ ก็ โลกกรัมละ 5 บาท ถ้าจ้างเป็นวันวันละ 100 บาท คนงาน

4-5 คน

- ทอยเก็บได้เรื่อยๆ แล้วนำมาตากให้แห้งเก็บใส่ถุงป่านไว้ในที่แห้งเพื่อรอการ

ขาย

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างวันละ 100 บาท วันละ 4-5 คน

- จ้างไถ 130 บาท/ไร่

- จ้างพรวน 120 บาท/ไร่

- จ้างเพาะ 30 บาท/วา

- จ้างเก็บ 5 บาท/กก.

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ ก็ โลกกรัมละ 60-80 บาท (พริกแห้ง)

ได้เงินประมาณ 4000-5000 บาท/ครั้ง

อื่นๆ มีปัญหาเรื่อง-โรคเหี่ยว ยอดโคนเชื้อราทำลาย

-เมื่อก่อนเคยปลูกทั้งพริกเล็กและพริกใหญ่ แต่พริกใหญ่มักจะมีโรคเหี่ยวเน่า

มาก และผลไม่คก

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ คาดว่าจะปลูกพริกเล็กเพียงอย่างเดียว เพราะพริกใหญ่มักจะมีโรคเยอะ เน่า
มาก และผลไม่คก

การลงทุน ลงทุนในการจ้างคนงาน ค่ายาประเภทคุมชื้อม ปุ๋ย 2 ถุงต่อไร่ ราคาถุงละ 350 บาท
รายได้ ขายผลผลิตได้ 4000-5000 บาท/ครั้ง

ชื่อ นางอารี อ้วนมัน อายุ 34 ปี
 ที่อยู่ บ้านลำทองหลวง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำสามี
 ปลูกมาแล้ว 1 ปี พันธุ์ที่ปลูก - พื้นที่ปลูก 2 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินเหนียวแดง
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง เริ่มปลูกเดือนมิถุนายน
 - เพาะกล้าในแปลง ขณะเพาะกล้าก็เตรียมพื้นที่ปลูก
 วิธีการเตรียมดิน - ไถ 2 ครั้ง โดยไถผาน 3 และผาน 7
 - หลังจากนั้นทำกาซย้ายปลูก
 การให้น้ำ ระบบsprinkle
 การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 15-15-15 ใส่ตอนทำรุ่น
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 1 เดือน เริ่มเก็บเดือนกรกฎาคม
 วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บโดยใช้มือเก็บ ทอยเก็บไปเรื่อยๆนานเป็นเดือน ได้ผลผลิตรวม 700 กก.
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อพริกสด
 ปัญหา พบหนอนกินใบ
 ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมด
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ และคาดว่าจะขยายพื้นที่ปลูก

ชื่อ นางจิรวรรณ นารัน อายุ 36 ปี
 ที่อยู่ 29 หมู่ 1 บ้านคลองตะลอม ค.ปากช่อง อ.ปากช่อง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำสามี ภรรยาและจ้างคนงานวันละ 10 คน
 ปลูกมาแล้ว 5-6 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกชี้หนู พื้นที่ปลูก 6-7 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินเหนียวแดง
 วิธีการปลูก -ปลูกปีละ 1 ครั้ง
 -เพาะกล้าในแปลงเพาะ พอเริ่มแตกใบอ่อนก็ย้ายปลูก
 -ปลูกเดือนกลางพฤษภาคม
 วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง ครั้งแรกไถผาน 3 ครั้งที่ 2 ไถผาน 7
 การให้น้ำ รอน้ำฝน
 การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 16-20-0 ใส่ 2-3 ครั้ง ตอนแตกใบอ่อน และช่วงเริ่มออกดอก อาจใส่ อีก
 ครั้งก่อนเก็บเกี่ยว
 -การทำรูน้ขึ้นกับฝน ถ้าฝนตกบ่อยก็ต้องทำบ่อย
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 2 เดือน เริ่มเก็บเดือนกรกฎาคม
 วิธีการเก็บเกี่ยว จ้างคนงานเก็บมือ
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
 - จ้างเก็บ 3-5 บาท/กก.
 - จ้างคนงานวันละ 100 บาท/คน
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กก. ละ 10 บาท (พริกสด)
 ปัญหา -พบโรคใบหงิก ส่วนมากไม่ได้แก้ไข
 -ขาดแคลนแรงงาน
 -ฝนแล้ง ไม่มีน้ำประปาเข้าหมู่บ้าน
 -ราคาค่าและไม้แน่นอนขึ้นกับพ่อค้าคนกลาง
 ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไป แต่จะลดพื้นที่ปลูกลง
 การลงทุน ต้นทุนประมาณ 800 บาท/ไร่
 รายได้ ขายผลผลิตได้ประมาณ 3000-4000 บาท/ไร่

ชื่อ นาง ดวงจันทร์ ภูนชื้นจิตร อายุ 34 ปี

ที่อยู่ 28 หมู่ 1 บ้านคลองตะลอม ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำสามี ภรรยา

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกชี้หนูพันธุ์พื้นบ้าน พื้นที่ปลูก 1 ไร่

สภาพดิน เป็นดินเหนียวแดง

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าในแปลงเพาะ 1-2 เดือน เพาะเดือนมีนาคม-เมษายน

- ปลูกเดือนกลางพฤษภาคม

วิธีการเตรียมดิน - ไถผาน 1 ครั้ง ถ้าฝนตกก็ปลูกได้เลย แต่ถ้าฝนไม่ตกมีหญ้าต้องไถผาน 7 อีกครั้ง

การให้น้ำ รอน้ำฝนตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียว

การดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ยในแปลงเพาะกล้า 2 ครั้ง และใส่โพรีดอนไม่ให้มดกัดกินต้นกล้า

- หลังจากย้ายกล้าแล้ว 1 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-20-0

- ฉีดยาฆ่าแมลงศัตรูพืช 1 ครั้ง/สัปดาห์ เมื่อพบการเข้าทำลายของโรคและแมลง

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 2 เดือน เริ่มเก็บเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

วิธีการเก็บเกี่ยว ข้างคนงานเก็บมือ

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างเก็บ 2 บาท/กก.

- จ้างคนงาน 100 บาท/วัน

- จ้างไถ 120 บาท โดยกร่อง 60 บาท

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กก. ละ 5-15 บาท (พริกสด)

ปัญหา - พบโรคใบหงิก โรคราโคน เพลี้ย หนอนคืบ

- ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ทำพริกแห้งขาย

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไป เพราะมีเวลาว่างจากการทำนา

ชื่อ นายล้วน หล้าสง อายุ 68 ปี
 ที่อยู่ 31 หมู่ 1 บ้านคลองตะลอม ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร - คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำในครอบครัว
 ปลูกมาแล้ว 10 ปีพันธุ์ที่ปลูก พริกชี้เล็ก พื้นที่ปลูก 1 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินเหนียวแดง ดินซับ
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง
 - เพาะกล้าในแปลงเพาะ 1-2 เดือน
 - ปลูกเดือนกลางพฤษภาคม-มิถุนายน
 วิธีการเตรียมดิน - ไถ 2 ครั้ง คือ ไถผาน 3 แล้วตามด้วยไถผาน 7
 การให้น้ำ รอน้ำฝนตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียว
 การดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ยในแปลงเพาะกล้า 2 ครั้ง และใส่โพรีคองไม่ให้มดกัดกินต้นกล้า
 - ฉีดยาป้องกันโรคใบหงิก แต่ยังไม่ฉีดใบยิ่งหงิก
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3 เดือน เริ่มเก็บเดือนสิงหาคม-กันยายน
 วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บมือเอง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน -
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กก. ละ 7-15 บาท (พริกสด)
 ปัญหา - พบโรคใบหงิก
 - ปลูกลำบาก คายง่าย
 ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมด
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ

ชื่อ นายวิไล สุขสบาย อายุ 38 ปี
 ที่อยู่ หมู่ 1 บ้านคลองตะลอม ค.ปากช่อง อ.ปากช่อง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร จ้างแรงงาน 15 คน
 ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกขี้หนูพันธุ์ พื้นที่ปลูก 6-7 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินเหนียวแดง
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง
 - เพาะกล้าในแปลงเพาะแล้วย้ายปลูกเดือนมิถุนายน
 วิธีการเตรียมดิน - ไถ พรวนดิน 2 ครั้ง
 การให้น้ำ รอน้ำฝนตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียว
 การดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ยในแปลงเพาะกล้า 3-4 ครั้ง ใส่ไปเรื่อยๆ
 - ฉีดพ่นยากำจัดศัตรูพืช เมื่อพบการเข้าทำลายของ โรคและแมลง
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 2 เดือน
 วิธีการเก็บเกี่ยว - จ้างคนงานเก็บมือ 15 คน แรงงานนักเรียน
 - เก็บได้ 6-7 ครั้ง โดยเก็บ 2-3 สัปดาห์/ครั้ง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน -
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กก. ละ 5 บาท (พริกสด)
 ปัญหา - แรงงานหาได้ยาก
 ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไรขายง่ายขายได้หมด
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ยังไม่แน่นอนต้องรอคุณภาพฟ้าอากาศ
 รายได้ ได้กำไรครั้งละ 400-500 บาท

ชื่อ นางสาวศรีสวัสดิ์ อายุ 43 ปี
 ที่อยู่ 10 หมู่ 1 บ้านคลองตะลอม ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ทำเองและจ้างคนงาน
 ปลูกมาแล้ว หลายปี พันธุ์ที่ปลูก พริกชี้หนูพันธุ์ พื้นที่ปลูกเช่า 1 ไร่ (ปีก่อน 4-5 ไร่)
 สภาพดิน ดินร่วนซุย
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง
 - เพาะกล้าในแปลงเพาะ โดยคัดพันธุ์ไว้ใช้เอง
 - จ้างปลูกเดือนพฤษภาคม
 วิธีการเตรียมดิน - จ้างรถไถ 2-3 ครั้ง ไถช่วงเดือนมกราคม และเดือนกุมภาพันธ์ได้อีกครั้ง
 การให้น้ำ รอน้ำฝนตามธรรมชาติเพียงอย่างเดียว
 การดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ย 2-3 ครั้ง
 - หลังจากย้ายกล้าแล้ว 1 เดือน ใส่ปุ๋ย 16-20-0
 - ทำร่นบ่อยๆ
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3-4 เดือน เริ่มเก็บปลายเดือนสิงหาคม
 วิธีการเก็บเกี่ยว - จ้างคนงานเก็บมือ 3-4 บาท/กก.
 - ทอยเก็บ 3-4 ครั้ง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
 - จ้างเก็บ 3-4 บาท/กก.
 - จ้างทำร่น 100 บาท/วัน
 - จ้างปลูก 110-120 บาท
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กก. ละ 11-12 บาท (พริกสด)
 ปัญหา - ฝนแล้งทำให้ไม่ได้ผลผลิต แต่ถ้าฝนชุกเกินไปก็ทำให้ดอกกร่วง
 - ราคาผลผลิตไม่แน่นอน และตกค่า
 - พริกเป็นโรคใบหงิก ถ้าน้ำท่วมจะเป็นรา
 ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมด
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ อาจเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น เพราะลงทุนสูงและเป็นโรคเชื้อรา
 การลงทุน - จ้างคนงานทุกขั้นตอน ค่าปุ๋ย 380-450 บาทต่อถุง ใส่ 3-4 ถุง
 - เช่าที่ดินไร่ละ 500-600 บาท
 รายได้ 3,000-4,000 บาท/ไร่/ปี

พริกใหญ่

ชื่อ นางไหว ถือพุทธา อายุ 37 ปี

ที่อยู่ 107 หมู่ 5 ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว (หย่าแล้ว) จำนวนบุตร 2 คน (อยู่กับสามี)

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ทำคนเดียว และจ้างไถ

ปลูกมาแล้ว มากกว่า 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกหลอด พื้นที่ปลูก 5-6 ไร่

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าเดือนมีนาคม ถ้าฝนตกแล้วจึงจะย้ายไปปลูก

วิธีการเตรียมดิน ไถ 1 ครั้ง โดยจ้างรถไถใหญ่ แล้วปลูกเป็นแถวระยะ 50 ซม.

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย สูตร 15-15-15 ใส่ครั้งเดียวตอนปลูกลง ประมาณ 2 ถุง

- ไม่ใช่สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง

- การทำร่น ทำเองโดยใช้เสียมทำบ่อยๆ ถ้าจ้างรถไถทำไร่ละ 80 บาท

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว ทอยเองคนเดียว แล้วนำไปอย่างก่อนตากแห้ง

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างไถ 150 บาท/ไร่

- จ้างทำร่น 80 บาท/ไร่

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 35-40 บาท

ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น ทำให้ต้นเหี่ยวต้องถอนทิ้ง

- เพลี้ยเข้าทำลาย ทำให้ยอดตาย

- ฝนแล้งทำให้ผลผลิตไม่ได้ตามต้องการ

ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆเพียงพืชเดียว

การลงทุน - ค่าจ้างไถ 120 บาท/ไร่

- ค่าจ้างทำร่น 80 บาท/ไร่

- ค่าปุ๋ย 2 ถุง

รายได้ -

ชื่อ นายอ่อน ขอนพกลาง อายุ 56 ปี

บ้านเลขที่ 21 หมู่ 12 ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 4 คน ชาย 3 คน หญิง 1 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำกันภรรยา บุตรแยกออกไปแล้ว และจ้างคนงาน

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก ขอดสน พื้นที่ปลูก 5 ไร่ (เช่า)

สภาพดิน (ประเภทดิน) ดินร่วนดำ

วิธีการปลูก ปลูกโดยใช้ต้นกล้า อายุประมาณ 3 เดือน โดยเฉพาะเดือนมีนาคม ปลูกเดือนพฤษภาคม
(ฝนตกแล้วจึงเริ่มปลูก) ปลูกปีละ 1 ครั้ง

วิธีเตรียมดิน ไถตะแล้วทำการซักร่อง

การให้น้ำ รอน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ไม่มีแหล่งน้ำ

การใส่ปุ๋ย และการดูแลรักษา

- ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง โดยใส่ตอนเป็นกล้า 1 ครั้ง และใส่ตอนปลูกอีก 1 ครั้ง ใช้สูตร
15-15-15 ใส่ผสมกับปุ๋ยมูลสัตว์ ไม่ใช้ปุ๋ยคอกเพราะจะมีด้วง

- สารเคมี ใช้เมื่อเป็นโรค โดยใช้สารจากเกษตรอำเภอ

อายุเก็บเกี่ยว 4 เดือน ถ้าฝนไม่แล้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว - โดยให้เมล็ดสุกแดงแล้วจึงเก็บ เก็บมาแล้วตากแดดให้แห้ง

- เก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เก็บไปเรื่อยๆจนกว่าจะหมดได้ครั้งละ 5 กระสอบต่อไร่

(พริกสด)

ถ้าจ้างคนงานค่าจ้างแรงงาน จ้างวันละ 100 บาท โดยจ้าง 7-8 คน

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย จะมีพ่อค้ามารับซื้อพริกแห้งถึงบ้าน พร้อมทั้งกำหนดราคา ราคาช่วงต้น

ฤดูกิโลกกรัมละ 30 บาท กลางฤดูกิโลกกรัมละ 18 บาท ช่วงราคาแพงกิโลกกรัมละ

60 บาท

อื่นๆ มีปัญหาเรื่อง -เพลิงไฟ ไบหจิก

- ไม่มีแหล่งน้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว ถ้าฝนตกมาจะเป็นโรคมกถ้าฝนแล้ง
ต้นก็จะตาย

- ปีนี้ (2540) มีดินที่รอดประมาณ 40 % นอกนั้นตายหมดเนื่องจากฝนแล้ง

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง เพราะพริกแห้งสามารถรอการขายได้

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ แต่ไม่ขยายพื้นที่ปลูก เพราะเช่าที่ดิน

การลงทุน ต้นทุนไร่ละ 4000-5000 บาท ค่าเช่าที่ดินปีละ 400 บาท/ไร่

รายได้ ราคาผลผลิตรวมเฉลี่ย 10000 บาท/ไร่

ชื่อ นางแหวง ฤกษ์โชคดี อายุ 50 ปี

ที่อยู่ 55 หมู่ 12 ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 4 คน ชาย 4 คน หญิง 1 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำในครอบครัว และจ้างแรงงาน

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พันธุ์ยอดสน พื้นที่ปลูก 3 ไร่ (เช่า)

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าเดือนมีนาคม ปลูกเดือนพฤษภาคม (ฝนตกแล้วปลูกเลย)

วิธีการเตรียมดิน ไถ 1 ครั้ง โดยจ้างรถไถใหญ่ แล้วปลูกเป็นแถว

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย สูตร 16-20-0 ใส่ครั้งเดียวตอนลัดใบ

- ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว - จ้างคนงานเก็บมือ กิโลกรัมละ 5 บาท

- เก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เก็บได้เรื่อยๆ แล้วนำมาตากให้แห้งเก็บใส่ถุงป่านไว้ในที่แห้ง เพื่อรอการขาย

- ได้ผลผลิต ประมาณ 100 กก./ไร่

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างวันละ 100 บาท วันละ 5-6 คน

- จ้างไถ 120 บาท/ไร่

- จ้างเพาะ 30 บาท/วา

- จ้างเก็บ 5 บาท/กก.

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 60-80 บาท ราคาต่ำสุด 40 บาท

อื่นๆ มีปัญหาเรื่องโรคเหี่ยว ยอดโคนเชื้อราทำลาย

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไป และคาดว่าจะขยายพื้นที่ปลูก

การลงทุน ต้นทุนไร่ ละ 15000 บาท ค่าเช่าที่ดินไร่ละ 500 บาท/ปี

รายได้ ขายผลผลิตได้ 13000 บาท (ปี 2539)

ชื่อ นางบุญรอด หวังล้อมกลาง

อายุ 45 ปี

ที่อยู่ 102 หมู่ 5 ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำในครอบครัว

ปลูกมาแล้ว 6-7 ปี พันธุ์ที่ปลูก บางช้าง (พริกแดง) พื้นที่ปลูก 5 ไร่ (เช่า)

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าเดือนมีนาคม - พฤษภาคมแล้วจึงจะย้ายไปปลูกลงหลุม

วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง

- ไถ จ้างรถไถไร่ละ 130 บาท

- พรวนใช้รถไถญาติ

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 15-15-15 ใส่ 1 ครั้ง หลังย้ายปลูก 1 เดือน

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้ ระยะเก็บผลประมาณ 2 เดือน เก็บได้ 4 ครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว - ทอยเก็บเอง แล้วนำไปลวกให้ผลเหี่ยวก่อนตากให้แห้ง

- เก็บผลผลิตได้ 50-100 กิโลกรัม/ครั้ง (สด)

- พริกสด 100 กิโลกรัมจะได้พริกแห้งไม่ถึง 25 กิโลกรัม

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างไถ 130 บาท/ไร่

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 40 บาท

ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น ทำให้ต้นเหี่ยวต้องถอนทิ้ง

- แมลงวันทอง ต้องฉีดยาทำลาย

- ฝนแล้งทำให้ผลผลิตไม่ได้ตามต้องการ

ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆเพียงพืชเดียว

ชื่อ นายเทียน ไทยจันอัด อายุ 41 ปี

ที่อยู่ 110 หมู่ 5 บ้านหนองแหน ต.ชีวิค อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร คนในครอบครัวช่วยกันทำ

ปลูกมาแล้ว 14 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกหลอด, บางช้าง พื้นที่ปลูก 10 ไร่

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าเดือนมีนาคม ปลูกเดือนพฤษภาคม ปลูกเป็นแถว

- ใส่ปุ๋ยมูลคอกหมู

วิธีการเตรียมดิน ใช้รถไถและพรวนดิน แล้วตากไว้ ทำการพรวน 3 ครั้ง แล้วกร่อง

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 15-15-15 ใส่ 2 ครั้ง ตอนเริ่มลัดยอดและเริ่มติดดอก

- ใช้ยาโพรีคอน และยาของเกษตรกรอำเภอ เมื่อพบโรคและแมลง

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว ทอยเก็บ 2-3 วัน/ครั้ง เก็บได้ 4-5 ครั้ง แล้วนำไปอย่างก่อนตาก 3-4 แดดก็จะแห้ง

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างเก็บ วันละ 100 บาท อย่างน้อย 10 คน

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 20-50 บาท

ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น ทำให้ต้นเหี่ยวต้องถอนทิ้ง

- เพลี้ยเข้าทำลาย ทำให้ยอดตาย

- ไม่มีแหล่งน้ำและฝนแล้งทำให้ไม่ได้ผลผลิต

ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆสลับกับข้าว, โปดและผักชนิดอื่น

การลงทุน ต้นทุนประมาณ 4000-5000 บาท

รายได้ 10000 บาท

ชื่อ นายสะอาด ชูเกษม อายุ 41 ปี
 ที่อยู่ 65 หมู่ 5 บ้านหนองแหน ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ภรรยาและจ้างคนงาน
 ปลูกมาแล้ว 14 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกหลอด, บางช้าง พื้นที่ปลูก 6 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง
                   - เพาะกล้าเดือนกุมภาพันธ์ ปลูกเดือนพฤษภาคม ปลูกเป็นแถว
                   - ไม่รองกันหลุม
 วิธีการเตรียมดิน - ใช้รดโด แล้วตากไว้ 1 อาทิตย์
                           - ใช้รดโดเล็กน้อย แล้วนำดินกล้าลงปลูกระยะห่าง 50 ซม.
 การให้น้ำ รอน้ำฝน
 การดูแลรักษา - ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง หลังจากปลูก 1 เดือนและช่วงเริ่มจะติดดอก
                           - ใช้ยาไพรีคอน ฉีดพ่น 2 ครั้ง
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 4 - 5 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้
 วิธีการเก็บเกี่ยว - จ้างเก็บกิโลกรัมละ 2-5 บาท
                           - ทอยยเก็บได้ 2-3 ครั้ง แล้วนำไปตาก 3-4 แดดก็จะแห้ง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
                           - จ้างเก็บ 2-5 บาท/กก.
                           - จ้างโด 140 บาท/ไร่
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 50-70 บาท (คัดเกรด)
 ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น
                   - เพลี้ยไฟ, เพลี้ยน้ำตาลเข้าทำลาย
                   - น้ำท่วมทำให้เก็บผลผลิตไม่ได้
 ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมดทุกครั้ง
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ ถ้าได้ผลดีก็จะเพิ่มพื้นที่ปลูก
 การลงทุน - เงินทุนกู้จากธ.ก.ส.เป็นบางปี แต่บางปีก็ใช้ทุนตัวเอง
                   - ลงทุนอาจถึง 10000 บาท
 รายได้ -

ชื่อ สมหวัง คำขุนทด อายุ 41 ปี
 ที่อยู่ 65 หมู่ 5 บ้านหนองแห่น ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร คนในครอบครัวช่วยกันทำ
 ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก พันธุ์หลอด (เก็บเมล็ดจากปีที่แล้ว) พื้นที่ปลูก 5 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง โดยการเพาะกล้าลงในแปลงขนาด 1*20 เมตร
 - ใ้ปุ๋ย ให้กล้าหลังจากงอกแล้ว และรดน้ำเช้า-เย็นทุกวัน
 - เริ่มเดือนเมษายน กล้าอายุ 3 เดือนย้ายปลูก
 วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้งคือ ไถคะและไถพรวน หลังจากนั้นยกร่องแล้วขุดหลุมปลูกโดยไม่
 รอกันหลุม
 การให้น้ำ รอน้ำฝน
 การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย สูตร 15-15-0 ใ้ 1 ครั้ง หลังย้ายปลูก 5-6 วัน
 - สารเคมี ใช้ฮอร์โมนเพื่อให้ใบเขียว และเร่งดอกใช้ 1-2 ครั้ง
 - ใช้โพลีคอน กำจัดเพลี้ย
 - ทำร่นพรวนดินสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้รถไถ
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 5 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้ เริ่มเก็บปลายเดือนตุลาคม-ธันวาคม
 วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 200 กิโลกรัม แล้วจะนำไปรมควันเพื่อให้ข้าวหลุด
 จึงจะนำไปตากให้แห้ง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
 - จ้างเก็บ วันละ 3-4 คน
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 50-60 บาท (พริกสวย) , พริกไม่สวย
 กิโลกรัมละ 20 บาท
 ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น
 - เพลี้ยเข้าทำลาย ทำให้ยอดตาย
 - ปีที่แล้วใบหงิก (ยอดครูด) คายยอด ไม่มีดอก จึงไม่มีเมล็ดพันธุ์มาปลูกปีนี้
 ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ

ชื่อ เฉลียว ปอกสันเทียะ อายุ 47 ปี

ที่อยู่ 66 หมู่ 2 บ้านโนนแจง ต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร คนในครอบครัวช่วยกันทำแต่ลูกไม่ได้ช่วย

ปลูกมาแล้ว - ปี พันธุ์ที่ปลูก พันธุ์หลอด (เก็บพันธุ์จากปีที่แล้ว) พื้นที่ปลูก 1 ไร่

สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง (ข้างเพาะ)

- เพาะในแปลงเพาะขนาด 1*20 เมตร ใส่ปุ๋ย คอก อายุ 1 เดือนย้ายลงแปลงปลูก

วิธีการเตรียมดิน ไถตะ 1 ครั้ง แล้วไถพรวนอีกครั้ง ขุดหลุมปลูกโดยไม่รองก้นหลุม

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 15-15-15 ใส่ 1 ครั้ง หลังย้ายปลูก 1 เดือน ใช้ 1 ถัง/1 ไร่

- ใช้ยาแก้ใบกรุด เพลี้ย รุ่นละ 1 ครั้ง

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 7 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว ทอยเก็บ 9-10 วัน/ครั้ง เก็บได้ 2 เดือน

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างเพาะวาละ 30 บาท

- จ้างทำรูนวันละ 100 บาท/คน จ้าง 4 คน

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 60 บาท , 10 บาท/กก. (พริกเน่า)

ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายเมล็ด

- เพลี้ยเข้าทำลาย

- ใบหงิก

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ

ชื่อ นางทิม หวังล้อมกลาง อายุ 35 ปี

ที่อยู่ 116 หมู่ 5 บ้านหนองแหน ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง

สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 3 คน

ผู้ช่วยทำงานการเกษตร คนในครอบครัวช่วยกันทำ

ปลูกมาแล้ว 15 ปี พันธุ์ที่ปลูก พริกหลอด (เก็บพันธุ์จากฤดูที่แล้ว) พื้นที่ปลูก 10 ไร่

สภาพดิน เป็นดินค้ำเหนียว

วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง

- เพาะกล้าเดือนเมษายน โดยยกร่องขนาด 1 เมตร ความยาวตามพื้นที่

- โรยปุ๋ยโรสูตร 15-15-15 แล้วหว่านเมล็ด เมื่ออายุได้ 1 เดือน ทำการย้ายปลูก

- ขุดหลุมระยะห่าง 40 ซม. รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยสูตร 15-15-15

วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง แล้วพรวนด้วยรถไถเดินตาม

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ใส่ 3 ครั้ง - ตอนเป็นต้นกล้า

- รองก้นหลุมก่อนย้ายปลูก

- หลังจากย้ายปลูกแล้ว 10-20 วัน

- ใช้ยาไพรีคอน ฉีดพ่น 2-3 ครั้ง โดยผสมกับฮอร์โมน

อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้

วิธีการเก็บเกี่ยว - ทอยเก็บ 7 วัน/ครั้ง เก็บได้ 3-4 ครั้ง ครั้งละกว่า 100 กิโลกรัม

- จ้างเก็บ กิโลกรัมละ 2 บาท

ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน

- จ้างเก็บกิโลกรัมละ 2 บาท

- จ้างไถ 120 บาท/ไร่

การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 50 บาท

ปัญหา - โรคเชื้อราเข้าทำลาย คายยืนต้น

- เพลี้ยแดง โรคใบหงิก

- ฝนแล้งทำให้ไม่ได้ผลผลิต

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง

จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ เพราะปลูกอย่างอื่นไม่คุ้มค่า

การลงทุน - จ้างไถ 120 บาท/ไร่

- ยาไพรีคอน ขวดละ 30 บาท ใช้ 4 ขวด

- ฮอร์โมนกิโลกรัมละ 18 บาท ใช้ 12 กิโลกรัม

ชื่อ นางจัต กอสันเทียะ อายุ 53 ปี
ที่อยู่ 127 หมู่ 5 บ้านหนองแหน ต.ชีวก อ.ขามสะแกแสง
สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 5 คน
ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำสองคนและจ้างคนงานบ้าง
ปลูกมาแล้ว มากกว่า 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก บางช้าง (พริกแกง),จินดา พื้นที่ปลูก 20 ไร่ (เช่า)
สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว
วิธีการปลูก -ปลูกปีละ 1 ครั้ง
- เพาะกล้าเดือนกุมภาพันธ์ เพาะเองใช้เมล็ด 3 กิโลกรัม
- ต้นกล้าอายุ 1 เดือนทำการย้ายปลูก ระยะห่าง 50 ซม.
วิธีการเตรียมดิน - จ้างรถไถใหญ่ไถตะ ไร่ละ 120 บาท
- ไถพรวนเองโดยใช้รถไถเดินตาม
- ทำการซักร่อง แล้วขุดหลุมปลูก
การให้น้ำ รอน้ำฝน แต่ต้นกล้ารดทุกวัน
การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 15-15-15 ใส่ 2 ครั้ง ตอนแตกใบและก่อนออกดอก
- ไซยาฆ่าเพลี้ย ฉีดพ่น 2-3 ครั้ง ตอนติดดอกและเพลี้ยลง
- ทำร่นเดือนละครั้ง ทำ 4-5 ครั้ง
อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้ (เดือนกรกฎาคมก็เก็บได้ถ้าฝนตกดี)
วิธีการเก็บเกี่ยว -ทยอยเก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จ้างเก็บกิโลกรัมละ 3 บาท
- ได้ผลผลิตครั้งละ 500-600 กิโลกรัม (สด) หรือ 70-80 กิโลกรัม (แห้ง)
ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
- จ้างเก็บ 3 บาท/กก. -จ้างไถ 120 บาท/ไร่
- จ้างทำร่น วันละ 100 บาท
การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 50-70 บาท
ปัญหา - เชื้อราเข้าทำลายต้น ทำให้ต้นตายเป็นพุ่มใหญ่
- เพลี้ยไฟเข้าทำลายทำให้เป็นโรคใบหงิก
- ไรแดง
- ผลผลิตไม่ดีเนื่องจาก ฝนแล้งและบางปีน้ำท่วม
ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ขายได้หมดทุกครั้ง
จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆสลับกับข้าวโพด
การลงทุน ต้นทุนประมาณ 10000บาท เช่าที่ปีละ 15000 บาท/20ไร่
รายได้ ขายผลผลิตได้ 38000 บาท

ชื่อ นางหวาน เชียงกลาง อายุ 42 ปี
 ที่อยู่ 62 หมู่ 5 บ้านหนองแห่น ต.ชีวิ๊ก อ.ขามสะแกแสง
 สถานภาพ แต่งงานแล้ว จำนวนบุตร 2 คน
 ผู้ช่วยทำงานการเกษตร ช่วยกันทำสามี ภรรยาและบุตร 1 คน จ้างคนงานบ้าง
 ปลูกมาแล้ว มากกว่า 10 ปี พันธุ์ที่ปลูก บางช้าง บ้านขาม พื้นที่ปลูก 13 ไร่
 สภาพดิน เป็นดินร่วนปนเหนียว
 วิธีการปลูก - ปลูกปีละ 1 ครั้ง
 - เพาะกล้าเดือนมีนาคม - เมษายน โดยเก็บเมล็ดไว้ใช้เอง 3-4 กิโลกรัม
 - ปลูกเดือนพฤษภาคม รองกันหลุมด้วยปุ๋ยสูตร 16-16-20
 วิธีการเตรียมดิน - จ้างรถไถใหญ่ไถครั้งแรก แล้วใช้รถไถเดินตามไถเอง
 - ทำการซักร่องแล้วขุดหลุมปลูก ระยะห่าง 50 ซม.
 การให้น้ำ รอน้ำฝน
 การดูแลรักษา - ใช้ปุ๋ย 16-16-20 ใส่ 2 ครั้ง รองกันหลุมและก่อนติดดอก
 - ใช้ยาและฮอร์โมนใส่ให้งาม และแก้โรคใบหงิก
 - หมั่นทำรูนบ่อยๆ
 อายุเก็บเกี่ยว ประมาณ 3-4 เดือนจึงเก็บเกี่ยวได้
 วิธีการเก็บเกี่ยว เก็บสัปดาห์ละครั้ง โดยเก็บเองและจ้างคนงานเก็บ 2 บาท/กก. ใช้ 2-3 คน
 หลังจากเก็บแล้วนำไปลวกน้ำร้อน แล้วตาก 3-4 แดดให้แห้ง
 ถ้าจ้างแรงงานค่าจ้างแรงงาน
 - จ้างเก็บ 2 บาท/กก. จ้าง 2-3 คน
 การขนส่งนำผลผลิตไปขาย มีพ่อค้ามารับซื้อ กิโลกรัมละ 50-65 บาท (พริกแห้ง)
 ปัญหา - พบโรคและแมลงที่เข้าทำลายคือ ตายทอ ตายยอด ใบหงิก เชื้อรา
 ถ้าขายไม่หมดทำอะไร ขายได้หมดทุกครั้ง
 จะปลูกต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไปเรื่อยๆ
 การลงทุน ต้นทุนประมาณ 5000-6000 บาท
 รายได้ ขายผลผลิตได้ประมาณ 40000 บาท

ถั่วฝักยาว

ในเขตตำบลหนองขา อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

1. **ชื่อเกษตรกร** : นางอุบล ตรีจงเหลือม **อายุ** : 29 ปี
- การศึกษา** : จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- บุตร** : 1 คน เพศ ชาย
- ที่อยู่** : 55 หมู่ 6 ตำบลหนองขา อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 1 ไร่ เป็นที่ของตนเอง
- ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว** : 3 ปี
- ดินที่ใช้ปลูก** : ดินทราย
- การเตรียมดิน** : ไถ 2 ครั้ง จากนั้นตากดินไว้นาน 1 เดือน แล้วจึงทำการปลูก 1.5 กิโลกรัม / ไร่
- เริ่มปลูก** : เดือน กรกฎาคม
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด หยอดห่างกันประมาณ 1 ฟุต ใช้เมล็ดประมาณเมื่อต้นกล้างอก ใส่ปุ๋ยมูลคอก ปุ๋ยปลา ปุ๋ยปืละ 3 ครั้ง
- การใส่ปุ๋ย** : ใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 ใช้ปุ๋ย 2 ครั้ง ครั้งแรกใส่เมื่อต้นกล้าอายุได้ 17-20 วัน ครั้งที่สองเมื่อปักค้ำเสร็จแล้ว
- การให้น้ำ** : ใช้น้ำฝน หน้าแล้งใช้น้ำจากสระน้ำ
- การฉีดยามาเมลง** : ยาที่ใช้ คือ นีอกไซค์ และ แรนเนท ผสม ฮอร์โมน ฉีด 15 วัน / ครั้ง ถ้าโรคไม่หายถอนต้นทิ้ง
- การทำค้ำ** : ใช้ไม้รวก จะเริ่มปักค้ำเมื่อต้นถั่วเริ่มออกยอด แต่ส่วนใหญ่จะปักค้ำก่อนถั่วฝักยาวจะออกยอด เพราะกลัวจะปักค้ำไม่ทัน
- การเก็บเกี่ยว** : ถ้าเริ่มปลูกเดือน กรกฎาคม จะเก็บเกี่ยว เดือน กันยายน ถั่วฝักยาว 1 รุ่น จะเก็บได้ 10 - 12 ครั้ง (ในช่วงแล้ง) และ จะเก็บได้ 20 ครั้ง (ถ้าไม่แล้ง)
เก็บวัน เร้น วัน ถ้าผลผลิตออกคอกมากจะเก็บทุกวัน
- ผลผลิต** : เก็บได้ไร่ละ 10 - 15 มัด / วัน มัดละ 10 กิโลกรัม
- เมล็ดพันธุ์** : ครั้งแรกซื้อเมล็ดพันธุ์จากหมู่บ้าน ครั้งต่อไปทำการคัดพันธุ์เอง
- โรคและแมลง** : โรคจุด , โรครากเปื่อยซึ่งเกิดจากเชื้อรา, เพลี้ยไฟ , ไรแดง , มด , เชื้อรา
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 18 บาท (ราคาแพง)

ตลาดและการขาย : ตลาดสุรนคร ถ้าขายก่อนเที่ยงจะได้ราคาดี ถ้าขายหลังเที่ยงราคาไม่ดี จะถูกกดราคา ขายเป็นมัด มัดละ 10 กิโลกรัม ขายผลผลิตสด
อย่างเคียว

การขนส่ง : มีรถรับไปขาย

แรงงาน : จ้างแรงงานวันละ 100 บาท/คน

จ้างหอบคเมล็ด 2 คน/ไร่/วัน

จ้างแรงงานเก็บเกี่ยว

จ้างแรงงานมัดฝักถั่ว 50 บาท/มัด มัดละ 10 กิโลกรัม

ปัญหา : รุนแรงที่สุดคือโรคจุด กับเพลี้ยไฟ ยังแก้ไม่ได้ ต้องถอนต้นถั่ว
ฝักยาวทิ้ง อีกปัญหาหนึ่งคือเรื่องฝน ถ้าฝนไม่ตก ผลผลิตจะไม่ดี

แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต : จะปลูกต่อไปอีกแต่ไม่เพิ่มพื้นที่

อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่อง : ประกันราคาถั่วฝักยาวไม่ให้ต่ำกว่ากิโลกรัม
ละ 10 บาท

2. **ชื่อเกษตรกร** นางชอบ ขำโพธิ์ **อายุ** 42 ปี
- บุตร** : 2 คน เพศ หญิง
- ที่อยู่** : 5- หมู่ 6 ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 2 ไร่ เป็นที่ของตนเอง
- ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว** : 4 ปี
- ดินที่ใช้ปลูก** : ดินทราย ดินดี
- การเตรียมดิน** : ไถ และตากดินไว้
- เริ่มปลูก** : เดือน มีนาคม
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด และเมื่อเมื่อต้นกล้างอก ใส่ปุ๋ยมูลคอก ปลูกปีละ 3 ครั้ง
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ครั้งแรกใส่ตอนงอก ใกล้เคียงตัดดอก ครั้งที่สองใส่เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว 2 ครั้ง
- การให้น้ำ** : ใช้น้ำฝน ถ้าฝนไม่ตกตาดแล้ง
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ คือ โฟรีคอน โกลนาโคน(แก้ใบงูด) และ ขาปผลิตดอก
- การทำค้าง** : ทำค้างคองอกยอด (อายุประมาณ 1 เดือน)
- การเก็บเกี่ยว** : ถ้าเริ่มปลูกเดือน มีนาคม จะเก็บเกี่ยว เดือน พฤษภาคม เก็บวัน เว้น วัน ปลูก 1 รุ่นจะเก็บเกี่ยวได้ 20 ครั้ง
- ผลผลิต** : เก็บได้ไร่ละ 10 - 15 มัด / วัน มัดละ 10 กิโลกรัม
- โรคและแมลง** : โรคใบงูด
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 15 - 20 บาท (ราคาแพง)
กิโลกรัมละ 5 - 8 บาท (ราคาถูกมาก)
- ตลาดและการขาย** : ตลาดสุรนคร ขายผลผลิตอย่างเคียว ขายหมดทุกครั้ง
- การขนส่ง** : มีรถรับไปขาย
- แรงงาน** :จ้างแรงงานวันละ 100 บาท
- ปัญหา** : โรคใบงูด ตาดแล้ง (ถ้าฝนไม่ตก)
- แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต** : จะปลูกต่อไปอีก
- อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่อง** : ประกันราคาถั่วฝักยาว

3. **ชื่อเกษตรกร** : นางเพชรนภา พุทธชน อายุ 34 ปี พื้นเพเดิมเป็นคนบ้านโสง
- นามิชื่อ** : นายอนันต์ พุทธชล อายุ 39 ปี พื้นเพเดิมเป็นคนบ้านโสง เช่นเดียวกัน
- บุตร** : 2 คน คนที่ 1 เรียน ม.4 โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง
คนที่ 2 (หญิง)เรียน ป.2 โรงเรียนบ้านโสง ครูประชาสรรค์
- ที่อยู่** : 101 หมู่ 6 บ้านโสง ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 3 ไร่
- ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว** : 5-6 ปี
- การเตรียมดิน** : ไถ 2 ครั้ง ไถตะ และไถแปร โดยใช้รถเดินตาม ปลูกห่างกัน 1
ช่วงแขน (คน) เพื่อนบ้านจะช่วยหยอดเมล็ดอีก 1 คน
- การปลูก**: ปลูก 1 ไร่ ใช้ เมล็ด 2 กิโลกรัม เมล็ดเป็นเมล็ดที่เก็บไว้ทำพันธุ์เอง
การปลูกโดยการหยอดเมล็ดหลุมละ 5 เมล็ด เมื่อกเป็นต้นกล้า ให้
เหลือไว้ หลุมละ 3 ต้น
- การไถ่ปุ๋ย** : ใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 เมื่อดันกล้าอายุ ได้ 3 สัปดาห์
ปลูก 1 ไร่ใช้ปุ๋ย 2 กระสอบ กระสอบละ 350 บาท
ใส่ปุ๋ย 1 ครั้ง / เดือน
- การให้น้ำ** : ใช้น้ำฝน ในหน้าฝน
หน้าแล้ง สูบน้ำจากคลองแล้วใช้สายยางฉีด
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ คือ โฟรีคอน ขนาดเล็ก 25 บาท ใช้ 2-3ขวด / ไร่
ถ้าไม่ได้ผลใช้โฟรีคอน ขนาดละ 100 ใช้ 1ขวด / ไร่
ถ้าไม่ได้ผลอีกใช้แรนเนท 1 กระป๋อง ราคา 80 บาท
ใช้ 1 กระป๋อง / ไร่
- การทำค้าง** : ปักค้างเมื่อออกยอด 1 ไร่ ใช้ค้าง 3,000 ต้น
ราคาค้าง 900 บาท / 1,000 ต้น
- การเก็บเกี่ยว** : อายุเก็บเกี่ยว หลังปลูก 2 เดือน จะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นาน 1 เดือน
เก็บวันเว้นวัน
- ผลผลิต** : เก็บได้ 200 กิโลกรัม / ไร่ / การเก็บ 1 ครั้ง
- โรคและแมลง** : โรคหนอนกินใบ ผัก และเมล็ด เพลี้ยกระโดด โรคใบหงิก ยอดหงิก
จะเป็นทั้งไร่พร้อมกัน ถอนทิ้งเลย

ราคาผลผลิต : สูงสุด 20 บาท / กิโลกรัม
 เฉลี่ย 7 - 8 บาท / กิโลกรัม

ตลาดและการขาย : ตลาดสุรนคร ขายผลผลิตอย่างเดียว ขายหมดทุกครั้ง

การขนส่ง : อาศัยรถคนในหมู่บ้านไปขาย โดยเสียค่ารถให้

แรงงาน : ทำเอง

ปัญหา : โรคยอดหงิก และ แมลง

ราคาผลผลิต

แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต : จะปลูกต่อไปอีกแต่ไม่เพิ่มพื้นที่

อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่อง : ประกันราคาถั่วฝักยาว ต้องการประมาณ
 ราคา 15 บาท / กิโลกรัม ปลูกและขามาแมลง
 ควรราคาต่ำกว่านี้

4. ชื่อเกษตรกร นางทองคำ มนมา
- บุตร : 2 คน เพศ ชาย 1 คน หญิง 1 คน
- ที่อยู่ : 54 หมู่ 6 ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก : ถั่วฝักยาว พันธุ์เนื้อ
- พื้นที่ปลูก : 2 ไร่
- ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว : 30 ปี
- ดินที่ใช้ปลูก : ดินทราย
- การเตรียมดิน : ไถแปร 2 ครั้ง
- เริ่มปลูก : เดือน กรกฎาคม
- การปลูก : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด 5 เมล็ด / หลุม
เมื่อเจริญเป็นต้นกล้าให้เหลือ 3 ต้น / หลุม
- การใส่ปุ๋ย : ใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และ ปุ๋รดาน ใส่ปุ๋ยคอก ได้แก่ มูลวัว ,
มูลหมู ตอนปักค้ำ ใส่ปุ๋ยสูตรตอนต้นถั่วจะให้ฝัก
- การให้น้ำ : ไม่ต้องรดน้ำใช้น้ำฝน แต่เดือน 3 ต้องรด
- การเก็บเกี่ยว : เก็บเกี่ยว วัน เว้น วัน เก็บเกี่ยวได้นาน 3 เดือน ประมาณ 15 ครั้ง
- การปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว : มัดรวมกัน มัดละ 10 กิโลกรัม
- ผลผลิต : 80 - 250 กิโลกรัม / ไร่
- เมล็ดพันธุ์ : เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง
- โรคและแมลง : บ้างเขียว แก่ไขโดยฉีดยาตอนกำลังออกฝัก
- ราคาผลผลิต : 7 - 12 บาท / กิโลกรัม
- ตลาดและการขาย : ตลาดสุรนคร ขายผลผลิตสด
- การขนส่ง : เอรารถไปขายเอง
- แรงงาน :จ้างแรงงานวันละ 100 บาท / คน วันละ 2 - 3 คน
- ปัญหา : บ้างเขียว ราคาผลผลิต และรายได้
- แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต : จะปลูกต่อไปอีกและเพิ่มพื้นที่
- อยากให้รัฐบาลช่วยเหลือในเรื่อง : ราคาผลผลิต

5. **ชื่อเกษตรกร** : นางนิตยา เนินกระโทก **อายุ** 23 ปี
- ตามีชื่อ** : นายจันทน์ เนินกระโทก
- บุตร** : 1 คน
- ที่อยู่** : ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว พันธุ์ฝักสีเขียว นำมาจากโคกกรวด ฝักอวบยาวไม่เอี๋ยน
รสหวาน
- พื้นที่ปลูก** : 1 ไร่
- ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว** : 2 ปี
- การเตรียมดิน** : ไถ 2 ครั้ง ครั้งแรกจ้างรถไถ จ้าง 140 บาท / ไร่ ครั้งที่ 2 ไถเดินตาม
ผาน 3
- การปลูก** : ขุดหลุมหยอดเมล็ด 4 - 5 เมล็ด
- การใส่ปุ๋ย** : เมื่อเริ่มปลูกประมาณ 2 อาทิตย์ ใส่ปุ๋ยมูลคอกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งใส่
ปุ๋ยสูตร 13 - 13 - 21 ใส่ปุ๋ยคอกตอนทำค้ำง ประมาณ 4 อาทิตย์ ใส่
ปุ๋ยสูตร 13 - 13 21 อีกครั้ง
- การให้น้ำ** : ใช้น้ำฝน ในหน้าฝน
หน้าแล้ง สูบน้ำจากคลอง ปลูกผสมรวมกันกับการทำนา
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ คือ ยาเรนเนท , โฟรีคอน
ยาเรนเนท 55 บาท /ขวด /ครั้ง
ยาน็อกไซด์ 100 บาท /ขวด / 1 ครั้ง
- การทำค้ำง** : ปักค้ำงเมื่อต้นถั่วอายุประมาณ 3 อาทิตย์
ราคาค้ำง 950 บาท / 1,000 ต้น
- การเก็บเกี่ยว** : เก็บเกี่ยวครั้งแรก 15 กรกฎาคม (ปลูก 15 พฤษภาคม)
เก็บเกี่ยววันเว้นวัน เก็บได้ประมาณ 15 ครั้ง
- ผลผลิต** : เก็บได้ 90 - 120 กิโลกรัม / ไร่ / การเก็บ 1 ครั้ง
เก็บได้ 1,800 - 2,000 กิโลกรัม / การปลูก 1 ครั้ง
- เมล็ดพันธุ์** : ได้มาจากโคกกรวด
- โรคและแมลง** : เพลี้ยไฟ หนอนเจาะใบ หนอนหน้างเหนียว
- ราคาผลผลิต** : 8 - 9 บาท / กิโลกรัม
- ตลาดและการขาย** : ตลาดสุรนคร ขายผลผลิตสด
- การขนส่ง** : เก็บขายเอง

แรงงาน : จ้างแรงงานเก็บเกี่ยวและมัด รวมทั้งฉีดฆ่าแมลงค่าจ้าง 100 บาท / ไร่
รายได้ : ประมาณ 10,000 บาท (ไม่หักค่าใช้จ่าย)
ปัญหา : แมลง เพลี้ยไฟ
แนวโน้มนการปลูกอ้อยฝักยาวในอนาคต : จะปลูกต่อไปอีก

6. **ชื่อเกษตรกร** : นางสาวพิน ของโพธิ์ อายุ 32 ปี
ตามี : นายเพชร ของโพธิ์ อายุ 38 ปี
บุตร : 1 คน เพศ ชาย อายุ 10 ปี
ที่อยู่ : 56 หมู่ 6 ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
พืชที่ปลูก : ถั่วฝักยาว
พื้นที่ปลูก : 2 ไร่
ประสบการณ์ในการปลูกถั่วฝักยาว : 2 ปี
การเตรียมดิน : ไถ 2 ครั้ง จ้างไถไร่ละ 400 บาท
การปลูก : ปลูกได้ทุกฤดู ตลอดปี
 ขุดหลุมห่างกัน 1 เมตร / หลุม หยอดเมล็ด 5-6 เมล็ด / หลุม
 เมื่อเจริญเป็นต้นกล้าให้เหลือ 3 ต้น / หลุม
การใส่ปุ๋ย : ใช้ปุ๋ยสูตร 13 - 13 - 21 ฉีดละ 350 บาท , ปุ๋ยคอกรองพื้น
 2 ไร่ ใส่ปุ๋ย 2 กระสอบ ตลอดการปลูกใช้ปุ๋ย 3-4 ถุง
การให้น้ำ : ให้น้ำทุก 2 วัน ถ้าเป็นการปลูกในนา และไม่ให้ให้น้ำเลยถ้าไม่แล้งเกินไป
 (ปลูกในไร่)
การฉีดยาฆ่าแมลง : ใช้ยา 359 ประสิทธิภาพ ขนาดใหญ่ประมาณ 150 บาท
ฮอร์โมน : เร่งการติดดอก และเร่งการขีดฝัก
การทำค้าง : ใช้ไม้ทำค้าง 1,000 ต้น ราคา 1,000 บาท
การเก็บเกี่ยว : ประมาณ 50 วัน ตั้งแต่เริ่มปลูก
 เก็บเกี่ยววันเว้นวัน เก็บได้ประมาณ 15 ครั้ง
ผลผลิต : 2 ไร่ เก็บได้ประมาณ 150 - 200 กิโลกรัม / ครั้ง
 คัดขนาดมัดละ 10 กิโลกรัม
เมล็ดพันธุ์ : เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง ทุกปี
โรคและแมลง : โรคราถั่ว โรคจุด หนอนสีเขียว
ราคาผลผลิต : ไม้แน่นอน 7-8 บาท / กิโลกรัม
ตลาดและการขาย : ตลาดสุรนคร ขายผลผลิตสด ขายหมดทุกครั้งไม่ว่าถูกหรือแพง
การขนส่ง : รถในหมู่บ้าน ค่าขนส่งมัดละ 3 บาท ค่าคน 20 บาท
แรงงาน : จ้างแรงงานไถไร่ละ 140 บาท
 จ้างแรงงานมัดฝักถั่ว
ปัญหา : โรคจุด แก้มไม่ได้จะเกิดในช่วงแห้งแล้งไม่มีฝน โรคราถั่ว แก้มไม่ได้
แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต : คิดว่าจะปลูกต่อไปเพราะรายได้ดีพอสมควร

7. ชื่อเกษตรกร : นางทอง นาคเม้า อายุ 80 ปี
- บุตร : 10 คน เพศ ชาย 5 คน หญิง 5 คน
- ที่อยู่ : 55 หมู่ 1 บ้านโสม ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก : พันธุ์ที่ใช้ เป็นพันธุ์ที่บรรจุกระป๋องขาย
- พื้นที่ปลูก : 2 ไร่
- ดินที่ใช้ปลูก : ดินร่วนปนทราย
- การเตรียมดิน : เริ่มไถ ประมาณ 15 วัน ขุดหลุม ไม่มีปุ๋ยรองก้นหลุม
- เริ่มปลูก : เดือน พฤศจิกายน
- การปลูก : หยอดเมล็ด ลงในหลุมที่เตรียมไว้ รดน้ำ อีก 15 วัน นำขึ้นค้ำ
- การใส่ปุ๋ย : ใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 0 ประมาณ 7 วัน
นำขึ้นค้ำ แล้วใส่สูตร 15 - 15 - 0 อีกครั้ง
ใส่อีกครั้ง ตอนออกดอก ใช้สูตร 15 - 15 - 0
2 ไร่ ใส่ปุ๋ย 2 กระสอบ ตลอดการปลูกใช้ปุ๋ย 3 - 4 ถุง
- การให้น้ำ : ไม่มีให้น้ำ รอน้ำฝน
- การฉีดยาฆ่าแมลง : ใช้ยา แรนเนท กันบู้ง และผีเสื้อฉีด 10 วัน / ครั้ง
- การเก็บเกี่ยว : เก็บเดือนธันวาคม อายุ 40 วัน เก็บเกี่ยวได้
เก็บวันเว้นวัน เก็บได้ 30 ครั้ง
- ผลผลิต : ประมาณ 200 กิโลกรัม / ไร่
- โรคและแมลง : บูน , ใบกุด
- ราคาผลผลิต : ราคาสูงในช่วง 18 - 20 บาท / กิโลกรัม
ราคาปกติจะอยู่ในช่วง 7 - 8 บาท / กิโลกรัม
- ตลาดและการขาย : ตลาดสุรนคร
- การขนส่ง : รถในหมู่บ้าน ค่าขนส่งมัดละ 3 บาท ค่าคน 20 บาท
- แรงงาน : จ้างรถไถ 1 ไร่ 140 บาท , จ้างฉีดยา ไร่ละ 200 บาท
- ปัญหา : โรคแมลงบูน
- แนวโน้มการปลูกอ้อยศึกษาในอนาคต : จะปลูกต่อไป แต่ไม่เพิ่มพื้นที่

8. **ชื่อเกษตรกร** : นางครุณี ไทยเพชร อายุ 29 ปี
- บุตร** : 2 คน
- ที่อยู่** : 103 หมู่ 6 ตำบลหนองยาง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 1 ไร่ (เช่า)
- ประสบการณ์การปลูก** : 4 - 5 ปี
- ดินที่ใช้ปลูก** : ดินร่วนปนทราย
- การเตรียมดิน** : ไถครั้งเดียว ถ้าวางไถ 2 ครั้ง จ้างไถไร่ละ 140 บาท
- การปลูก** : หยอดเมล็ด ห่าง 1 ฟุต (30 เซนติเมตร) ระหว่างแถว ประมาณ 1.5 เมตร แล้วโรย พูราคานลงในหลุมที่เตรียมไว้
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ 2 ครั้ง
-อายุ 1 เดือน ใส่ 25 กิโลกรัม (ครึ่งถุง) สูตร 15 - 15 - 15
-ก่อนเก็บ ใส่ 50 กิโลกรัม (1 ถุง)
- การให้น้ำ** : ใช้น้ำฝน ถ้าฤดูแล้งใช้เครื่องสูบน้ำ รด 2 วัน / ครั้ง
- การกำจัดวัชพืช** : ใช้ยา แรนนท , กันบู้ง , น็อกไซด์ , โลนาโคน
ฉีด 7 - 10 วัน / ครั้ง
- การเก็บเกี่ยว** : เก็บวันเว้นวัน
- ผลผลิต** : 150 กิโลกรัม / วัน
- เมล็ดพันธุ์** : เก็บไว้เอง
- โรคและแมลง** : โรคใบแห้ง , ใบไหม้ เชื้อราหลังใบเป็นจุด (ราสนิม) ผีเสื้อ หนอน
เจาะฝักถั่ว ไรแดง
- ราคาผลผลิต** : 7 - 8 บาท / กิโลกรัม
ต่ำสุด 2.50 บาท
- ตลาดและการขาย** : ตลาดสุรนคร ขายเอง
- การขนส่ง** : ไร่รถเจ้าของที่ไป เสียค่ารถ 20 บาท ถั่วมัดละ 3 บาท
- แรงงาน** : จ้างแรงงาน แรงงานในครอบครัว (สามี)
- ปัญหา** : ตลาด ราคาไม่แน่นอน
- แนวโน้มการปลูกถั่วฝักยาวในอนาคต** : ปลูกต่อไป

ข้อมูลการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกถั่วฝักยาว

ในเขต ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

1. **ชื่อเกษตรกร** : นางกุหลาบ มนอู่พะเขาว์ อายุ 35 ปี พื้นเพเป็นคนบ้านทับช้าง
สามีชื่อ นายสมจิต มนอู่พะเขาว์ อายุ 36 ปี พื้นเพเดิมเป็นบ้านโคก
(ตำบลเดียวกัน)
- บุตร** : 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน
- ที่อยู่** : 12 หมู่ 6 บ้านทับช้าง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 1 ไร่
- ประสบการณ์การปลูก** : 3 ปี
- การเตรียมดิน** : ไถ 2 ครั้ง - ไถตะ และ ไถแปร ใช้รถไถเดินตาม
- การปลูก** : ขุดหลุมปลูกโดยหลุมห่างกันประมาณ 1 ช่วงแขน แล้ว
หยอดเมล็ด 1 ไร่ ใช้เมล็ด 1 กิโลกรัม ใช้ปุ๋ยมูลคอกวัว ครึ่งช้อนชา
ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ครึ่งช้อนชา
- เริ่มปลูก** : เดือน กรกฎาคม หรือแล้วแต่ฝน โดยรอให้ฝนตกก่อนจึงปลูก
- การใส่ปุ๋ย** : หลังจากปลูกได้ 5 - 7 วัน ถั่วเริ่มงอก จะทำร่น หลังจากนั้น 1
อาทิตย์(ต้นถั่วอายุประมาณ 15 วัน) ใส่ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใส่ได้แก่ปุ๋ยหมัก , ปุ๋ย
คอก , ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ผสมกันอย่างละนิก แล้วโรยเป็นแถว ห่างจาก
ต้นถั่วเล็กน้อย จากนั้นก็เอาดินกลบปุ๋ย
ปุ๋ยหมักได้จากเกษตรอำเภอ
ปุ๋ยคอกใช้มูลวัว โดยขอจากเพื่อนบ้าน
ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ จำสูตรไม่ได้ ซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน
กิโลกรัมละ 10 บาท (ตอนหยอดเมล็ดใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ 2
กิโลกรัม)
- เมื่อต้นถั่วอายุได้ 30 วัน ทำการปักค้ำ และทำร่น จากนั้นใส่ปุ๋ยวิทยา
ศาสตร์อีกครั้ง โรยบริเวณที่ปักค้ำแล้วทำการถมค้ำ (กลบปุ๋ย และทำ
ให้ค้ำที่ปักแน่น) ใช้ปุ๋ย 10 กิโลกรัม
- การให้น้ำ** : ให้น้ำฝน
- การเก็บเกี่ยว** : หลังปลูกได้ 2 เดือน เก็บเกี่ยวได้

เก็บวันเว้นวัน เก็บเองโดยเลือกเก็บเฉพาะฝักที่แก่ เก็บตอนเช้า

ผลผลิต : ประมาณ 30 กิโลกรัม / ไร่ / วัน

โรคและแมลง : แมลงแดง : กัดใบ กัดดอก

หนอนตัวเล็กสีเขียว : เจาะโคนดอกทำให้ดอกร่วง

หนอนตัวลายมีขนาดใหญ่ : กัดใบ

โรคใบหงิก : ยอดและดอกแห้ง

เกิดเชื้อราคามโคนต้น : ถอนทิ้งทันที

ยาฆ่าแมลง : ใช้แรนเนท ผสมน้ำ (1 ช้อนโต๊ะ / น้ำ 1 ถัง) ใช้เครื่องสะพ่ายหลังฉีด
ประมาณ 5 ครั้ง ขาจะหมกขวิดพอดี เริ่มฉีดครั้งแรกเมื่อมีใบ 2-3 ใบ
จากนั้นฉีดประมาณ 7 วัน / ครั้ง

ตลาดและการขาย : ตลาดย่าโม

ราคาผลผลิต : กิโลกรัมละ 7 บาท (ขายส่ง)

กิโลกรัมละ 15 บาท (ขายเอง)

ปัญหาที่พบ : แมลง (ควบคุมยาก)

แนวโน้มการปลูกอ้วฝักยาวในอนาคต : จะปลูกต่อไปเรื่อยๆ แต่ไม่เพิ่มพื้นที่

2. ชื่อเกษตรกร : นายหงวน ทอนโพธิ์ อายุ
ภรรยาชื่อ นางทอง ทอนโพธิ์
- บุตร : 4 คน ชาย 1 คน หญิง 3 คน
คนโต ทำนา (หญิง)
คนที่ 2 ทำงานที่เขตอุตสาหกรรมสุรนารี (หญิง)
คนที่ 3 ทำงานที่เขตอุตสาหกรรมสุรนารี (ชาย)
คนที่ 4 ทำงานที่เขตอุตสาหกรรมสุรนารี (ชาย)
- ที่อยู่ : 2 หมู่ 6 บ้านทับช้าง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก : 2 แปลง(ประมาณ 1 ไร่) ปลูกถั่วฝักยาวปีละ 2 ครั้ง
- การเตรียมดิน : มีรถไถเดินตามเองให้ลูกชายไถให้ ใช้ไถหัวหมูกับไถผานไถตากดินไว้
- การปลูก : หยอดเมล็ดหลุมละ 3 - 4 เมล็ดรองกันหลุมด้วยฟุราดาน แล้วใช้เชือก
ขึงเพื่อให้ตั้งตรง ระยะห่างประมาณ 1 ฟุต (1 สอก)
- การใส่ปุ๋ย : ใส่ตอนไถล่ออกขุด ใส่เพียงครั้งเดียว ใช้ปุ๋ย 16 - 16 - 20
- การให้น้ำ : ไม่รดน้ำ ใช้น้ำฝน
- การฉีดยาฆ่าแมลง : ใช้โฟรีคอน ผสมกัน ฉีคตอนมีดอก
ตอนติดฝัก , ทำให้ฝักไม่หค โดยฉีด 7 วัน / ครั้ง
- การทำค้าง : การทำค้างตอนออกขุด พร้อมกับทำรูน
เมื่อแขนงแขนงออกมาพันค้าง
- การเก็บเกี่ยว : เก็บวันเว้นวัน น้ำหนักไม่แน่นอน
เก็บได้นาน 1 เดือน
- การขาย : มักรวมกัน ให้ภรรยาไปขาย
- เมล็ดพันธุ์ : ถั่วหมู : ชื่อเมล็ดพันธุ์จากชาวบ้าน
- แรงงาน : 2 คน สามี ภรรยา ช่วยกัน บางครั้งลูกชายมาช่วย
- ปัญหาที่พบ : ไม่มีเพราะฉีดขาดตลอดเวลา

3. **ชื่อเกษตรกร** : นายสาขหยุค เต็มมะเร็ง อายุ 47 ปี
ภรรยาชื่อ นางพิน เต็มมะเร็ง อายุ 49 ปี
- บุตร** : 5 คน
คนที่ 1 อายุ 28 ปี ทำงานในโรงเรียนในเขตอุตสาหกรรม
คนที่ 2 แต่งงานแล้วทำไร่มาอยู่กับภรรยา
คนที่ 3 (หญิง)ทำงานในเขตอุตสาหกรรม
คนที่ 4 เกษัตริ์ทหาร
คนที่ 5 ช่วยพ่อกับแม่ทำสวนและทำนา
- ที่อยู่** : 53 หมู่ 6 บ้านทับช้าง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 2 ไร่
- ประสบการณ์การปลูก** : 2 ปี
- การเตรียมดิน** : ไถ 2 ครั้ง มีรถไถเป็นของตนเอง ร่องพื้นด้วยพูราคานอย่างเดียว
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด ทำการรกร่อง
ปลูกปีละ 2 ครั้ง : ฤดูแล้งกับฤดูฝน
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ปุ๋ยสูตร 13 - 13 - 21 ใส่ 1 ถุง ราคาถุงละ 400 บาท
- การให้น้ำ** : ให้น้ำจากคลองธรรมชาติ โดยสูบขึ้นมา ให้น้ำประมาณ 10 วัน / ครั้ง
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ฉีดยา โฟรีคอน , คาราแค้
- การทำค้าง** : หลังจากขกร่องแล้วมีการปักค้าง ไม้ปักค้างถั่วราคาแพง 1,000 ต้น
900บาท ต้องใช้ 3,000 - 4,000 ต้น
- การเก็บเกี่ยว** : - หลังปักค้างได้ 2 เดือน สามารถเก็บเกี่ยวได้
-ระยะเก็บเกี่ยวนาน 2 เดือน
-เก็บเกี่ยวเอง ไม่ได้จ้างแรงงาน เก็บทุกวันลูกได้
- ผลผลิต** : ประมาณ 70 - 100 กิโลกรัม / ครั้ง
- ตลาดและการขาย** : ตลาดประปา ถ้าขายไม่หมดจะนำไปขายตลาดสุรนคร
- การขนส่ง** : ใส้รถโดยสารไปขาย
ค่ารถ 8 บาท ค่าขนส่งหาบละ 5 บาท
- แรงงาน** : ทำเอง ไม่จ้างแรงงาน

ราคาผลผลิต : ไม่แน่นอน
ปกติ ประมาณ 8 - 10 บาท / กิโลกรัม
ราคาสูง ประมาณ 15 บาท / กิโลกรัม

ปัญหาที่พบ : โรคใบหจิก , แมลงแดง

4. **ชื่อเกษตรกร** : นางน้อย แจกแดงพนาว์ อายุ 62 ปี
 สามีชื่อ นายใหญ่ แจกแดงพนาว์
- บุตร** : 6 คน ทำงานที่ต่างจังหวัดหมด
- ที่อยู่** : 5 หมู่ 5 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
 จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว พันธุ์ฝักยาวพื้นบ้านสีเขียว
- พื้นที่ปลูก** : 1 แปลง (2งาน)
- ประสบการณ์การปลูก** : 4 ปี
- เริ่มปลูก** : เดือนมิถุนายน - เดือน กรกฎาคม
- การเตรียมดิน** : ขุดหลุมห่างจากกันประมาณ 1 คอก ใส่ปุ๋ยมูลคอกก้นหลุม ก้นมค
 และแมลง
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด ลงในหลุมที่เตรียมไว้
- การใส่ปุ๋ย** : เมื่อต้นกล้างอกขึ้นมาประมาณ 2 อาทิตย์ ใส่ปุ๋ย Urea (สีชมพู) ใส่ 1
 ช้อนโต๊ะต่อ 1 ต้น ใส่อีกครั้งเมื่อยอดงอก ก้านเลื้อยขึ้นค้าง
- การทำค้าง** : ปักค้ำตอนออกยอด 15 วัน ใช้ค้ำปักให้เอียง แล้วจับยอดให้เลื้อย
 ตามค้ำ ถ้ายอดเริ่มเลื้อยขึ้นประมาณ 1/2 ของค้ำให้ถมค้ำ
- การเก็บเกี่ยว** : ระยะเวลา 2 เดือนกว่า หลังจากปลูก จึงเริ่มเก็บผลผลิต
- ผลผลิต** : ประมาณ 50 - 60 กิโลกรัม / 1 แปลง
- โรคและแมลง** : แมลงแดง , หนอนใย , ใบหงิก
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 10 บาท
- ตลาดและการขาย** : ตลาดย่าโม , ตลาดประปา เก็บผลผลิตไปขายเอง
- แรงงาน** : ไม่มีการจ้างแรงงาน ทำการปลูก 2 คน สามี - ภรรยา
- ปัญหาที่พบ** : ฝนแล้ง , ไม่ค่อยมีน้ำ
- แนวโน้มการปลูกในอนาคต** : จะปลูกต่อไปอีก เพราะว่างจากการทำนา

5. **ชื่อเกษตรกร** : นางสำเนียง ขอดวงค์พเนาวิ
 สามีชื่อ นายส่ง ขอดวงค์พเนาวิ
- บุตร** : 3 คน ชาย 2 คน หญิง 1 คน
- ที่อยู่** : 63 หมู่ 6 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
 จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว , ถั่วเน่า
- พื้นที่ปลูก** : 2 งาน
- ประสบการณ์การปลูก** : 4 ปี
- ดินที่ปลูก** : ดินทราย
- การเตรียมดิน** : ไถก่อน มีรถไถเอง จากนั้นใส่ปุ๋ยมูลคอก
 ผสมกับปุ๋ยสูตร 15 - 20 - 20
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด หลุมละ 3 - 4 เมล็ด
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ 2 ครั้ง ครั้งแรกใส่ตอนถนมหลุม ครั้งที่ 2 ใส่ตอนปักค้าง
- การให้น้ำ** : ถ้าฝนไม่ตกต้องรคน้ำ ฤดูแล้งรดตอนเช้าทุกวัน
- การเก็บเกี่ยว** : ระยะเวลา 2 เดือนกว่า หลังจากปลูก จึงเริ่มเก็บผลผลิต
 เก็บได้เกิน 10 ครั้ง
- ผลผลิต** : ประมาณ 60-70 กิโลกรัม / 2 งาน
- โรคและแมลง** : โรคใบหงิก , ฝักหงิก
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 7 - 15 บาท
- ตลาดและการขาย** : นำไปขายเองที่ตลาดแม่กิมเฮง , ตลาดประป่า หรือตลาดสุรนคร
- การขนส่ง** : ขนส่งโดยรถโดยสาร
- แรงงาน** : ไม่มีการจ้างแรงงาน ใช้แรงงานในครอบครัว
- ปัญหาที่พบ** : ราคาผลผลิต
- ลงทุน** : ประมาณ 2,000 - 3,000 บาท / 1 crop
- ยาฆ่าแมลง** : พ่นตอนเช้า ตอนเย็น 7 วัน/ครั้ง
 ใช้ยาไพรีคอน

6. ชื่อเกษตรกร : นางเต็ม อาศัษพวง อายุ 70 ปี
- บุตร : 3 คน
- ที่อยู่ : 69 หมู่ 5 บ้านทับช้าง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก : ถั่วฝักยาว พันธุ์ขาว, ค้าง, ไม่ใช่ค้าง
- พื้นที่ปลูก : 2 งาน
- ประสบการณ์การปลูก : นานมากตั้งแต่เด็ก
- การเตรียมดิน : ใช้รถไถเตรียมดิน ค่าจ้าง 120 บาท ไร่ 1 ไร่ จึงค่อยปลูก
- การปลูก : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด
รองพื้นด้วยปุ๋ยราดานผสมปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 แล้วหยอดเมล็ด 3 - 4 เมล็ด / หลุม เมื่อต้นกล้างอกแล้ว ถอนทิ้งให้เหลือ 1 - 2 ต้น ปลูกได้ 3 ครั้ง / ปี
- การใส่ปุ๋ย : ใส่ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยมูลไก่) ใส่ตอนถมค้าง
- การให้น้ำ : รดน้ำประมาณ 5 - 7 วัน / ครั้งถ้าฝนตกไม่ต้องรดน้ำ
- การเก็บเกี่ยว : ระยะเวลา 2 เดือนครึ่ง - 3 เดือน
- เมล็ดพันธุ์ : เก็บไว้เอง
- ผลผลิต : ประมาณ 60-70 กิโลกรัม / 2 งาน
- โรคและแมลง : แมลงเหม็น
- ราคาผลผลิต : กิโลกรัมละ 5-20 บาท ล่าสุดได้ กิโลกรัมละ 15 บาท
- ตลาดและการขาย : นำไปขายเองที่ตลาดสุรนคร
- แรงงาน : แรงงานในครอบครัว
- ปัญหาที่พบ : โรค, แมลง
- แนวโน้มการปลูกในอนาคต : จะปลูกต่อไปอีกเรื่อยๆ

7. **ชื่อเกษตรกร** : นางบุญนาค เจริญมคอน อายุ 45 ปี
- บุตร** : ไม่มีบุตร
- ที่อยู่** : 63 หมู่ 5 บ้านทับช้าง ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 2 งาน คินเป็นคินทราย
- ประสบการณ์การปลูก** : 2 ปี
- การเตรียมดิน** : ใช้รถไถ ไถครั้งเดียว
- เริ่มปลูก** : เดือนพฤษภาคม ปลูกได้ตลอด (ถ้ามีน้ำรด)
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด ใส่ปุ๋ยและฟุราดาน 3-4 วันจะงอก
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ตอนปลูกและ ตอนทำค้าง ปุ๋ยสูตร 15-15-15
- การให้น้ำ** : ฤดูฝนไม่ต้องรดน้ำ
ฤดูแล้ง ใช้สายยางรดน้ำโดยต่อสายยางจากถังเก็บน้ำ
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ -โพรีคอน พ่นยาตอนเช้า
พ่นยาอาทิตย์ละครั้ง 1 ขวดใช้ได้ 2 ครั้ง
-ยาแอปซ่า
- การทำค้าง** : ปักค้างคอนต้นถั่วออกยอด ประมาณ 1 อาทิตย์ทำค้าง
2 อาทิตย์ฉมหลุม
- การเก็บเกี่ยว** : เก็บเกี่ยวได้เรื่อยๆ ประมาณ 1-2 เดือน เก็บวันเว้นวัน
45 วันก็เก็บได้ เก็บผลผลิตหมกก็หรือทิ้งได้
- เมล็ดพันธุ์** : เก็บไว้เอง
- ผลผลิต** : ประมาณ 20-30 กิโลกรัม / 2 งาน
- โรคและแมลง** : ขอดหด
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 10 บาท
- ตลาดและการขาย** : นำไปขายเองในเมือง
- แรงงาน** : แรงงานในครอบครัว
- ปัญหาที่พบ** : โรคขอดหด
- แนวโน้มนการปลูกในอนาคต** : จะปลูกต่อไปอีกแต่ไม่ขยายพื้นที่
ที่ดินเป็นของโครงการกุ่มมีชัย
- ค่าเช่าเดือนละ** 140 / 2 งาน
- ค่าน้ำ เดือนละ** 20 บาท

8. **ชื่อเกษตรกร** : นายช้าง ดงกระโทก อายุ 67 ปี
ภรรยาชื่อ นางเห็ญม ดงกระโทก
- บุตร** : 6 คน หญิง 1 คน ชาย 5 คน
- ที่อยู่** : 3 หมู่ 6 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 1 ไร่เช่าเดือนละ 140 บาท
- ดินที่ปลูก** : เป็นดินทราย
- ประสบการณ์การปลูก** : 2 ปี
- การเตรียมดิน** : พรวนดิน ใส่ปุ๋ย ฉม
และไถ โดยใช้รถไถเล็ก มีรถไถเป็นของตนเอง
- การปลูก** : ปลูกโดยการหยอดเมล็ด ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และปุ๋ยมูลคอก
ปลูกได้ปีละ 2 ครั้ง เริ่มปลูกเดือน พฤษภาคม
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ตอนปักค้ำงและออกยอด
- การให้น้ำ** : น้ำจากถังเก็บน้ำ คำน้ำ 20 บาท/เดือน ใช้สายยางฉีด
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ -โพรีคอน พ่น 10-15 วัน/ครั้ง
- การทำค้าง** : ปักค้ำงตอนต้นถั่วออกยอด
- การเก็บเกี่ยว** : เก็บเกี่ยวได้เรื่อยๆ เก็บผลผลิตหมคก็รื้อทิ้ง
- ผลผลิต** : ประมาณ 50-100 กิโลกรัม
- โรคและแมลง** : โรคใบหงิก ใบงอ
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 10 บาท
- ตลาดและการขาย** : นำไปขายเองที่ตลาดประปา บางครั้งแม่ค้ามารับไปขาย
- แรงงาน** : แรงงานในครอบครัว
- ปัญหาที่พบ** : โรคใบหงิก
- แนวโน้มการปลูกในอนาคต** : จะปลูกต่อไปอีกแต่ไม่ขยายพื้นที่ เนื่องจากเป็นที่จัด
สรรให้เช่า

9. **ชื่อเกษตรกร** : นางเฉลียว ศรีขงพเนาวิ์ อายุ 50 ปี
- บุตร** : 4 คน หญิง 2 คน ชาย 2 คน
- ที่อยู่** : 62 หมู่ 5 ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา
- พืชที่ปลูก** : ถั่วฝักยาว
- พื้นที่ปลูก** : 3 แปลง
- ดินที่ปลูก** : เป็นดินทราย
- ประสบการณ์การปลูก** : 2-3 ปี
- การเตรียมดิน** : ไถพรวนดิน ใส่ปุ๋ยราดรองก้นหลุม
- เริ่มปลูก** : เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม
- การปลูก** : ปลูกโดยการใส่เมล็ด
- การใส่ปุ๋ย** : ใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้ง ใส่ตอนรองก้นหลุม และตอนทำค้าง ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ; ปุ๋ยข้าว
- การให้น้ำ** : ใช้บัวรดน้ำ , ใช้สายยาง (ที่นำบาดาลที่เจาะไว้ให้)
- การฉีดยาฆ่าแมลง** : ยาที่ใช้ - โฟรีคอน พ่น 2 - 3 อาทิตย์ / ครั้ง
- การทำค้าง** : ปักค้ำตอนต้นถั่วออกยอด ได้ 1-2 ใบ
- การเก็บเกี่ยว** : เก็บเกี่ยวได้เรื่อยๆ เก็บผลผลิตหมด ปลูก 1 ครั้งเก็บได้ประมาณ 20 ครั้ง หลังจากปลูก 2 เดือนก็เก็บเกี่ยวได้ การเก็บเกี่ยวใช้มือปลิด เมื่อฝักโต ฝักแก่ เก็บมาแล้วทำการมัด กองไว้ แล้วขาย
- โรคและแมลง** : โรคจุด แมลงเจาะฝักถั่ว บ้างเจาะ ใบหงิก
- ราคาผลผลิต** : กิโลกรัมละ 5-6 บาท
- ตลาดและการขาย** : นำไปขาย
- แรงงาน** : จ้างรถไถแปลงละ 100 บาท
ตนเอง
- ปัญหาที่พบ** : โรคใบจุด
- แนวโน้มการปลูกในอนาคต** : จะปลูกต่อ

มะเขือเทศ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกมะเขือเทศ

ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. ชื่อ นายมงคล พุ่มมาพันธุ์ ที่อยู่ 71/7 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ อายุ 54 ปี แต่งงานแล้ว ภรรยาชื่อ นางประทีป พุ่มมาพันธุ์ มีบุตรรวม 3 คน แต่ไม่
ได้ช่วยเหลือในการทำการเกษตร เนื่องจากเรียนหนังสืออยู่ทั้ง 3 คน เดิมเป็นชาวจังหวัดสุพรรณบุรี
แต่ได้อพยพมาอยู่ที่อำเภอปากช่องตั้งแต่ พ.ศ. 2503

ผู้ช่วยทำงานในการเกษตร แรงงานตนเอง ภรรยา และจ้างคนงาน

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก 1. red sweet

2. red honey

3. สีดา

พื้นที่ปลูก มะเขือเทศพันธุ์สีดา 30 ไร่, พันธุ์ red honey 10 ไร่, พันธุ์ red sweet.

วิธีการปลูก เพาะกล้าโดยวิธีเพาะกล้าในกระบะเพาะ วัสดุที่ใช้จะเป็น media ที่นำเข้ามาจาก
ประเทศฮอลแลนด์ สามารถบรรจุได้ 18 - 20 กระบะ/1 ไร่ 1 กระบะราคา 400 บาท

วิธีการเตรียมดิน เนื่องจากดินมีสภาพเป็นกรด ต้องใส่ปูนขาวแก้ดินเป็นกรดก่อน 2 ครั้ง การไถ
ดินต้องไถให้ลึกเพื่อรากจะแผ่ขยายได้มากและคุ้ยซึมน้ำได้ดี ทำการไถ 2 ครั้ง ใช้วิธีการจัดร่องและทำ
หลุม ร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยซีโก้ มีรถไถเป็นของตัวเอง มีเครื่องพ่นยาเป็นรถแอร์บัส

วิธีการให้น้ำ ใช้ระบบน้ำหยดจากประเทศออสเตรเลีย สูบน้ำมาจากคลองผ่านเครื่องกรองน้ำที่ติดตั้ง
ในแปลงปลูก เครื่องกรองจะมีตัวกรองทราย (หินเผา หินก้อนเล็ก ๆ) ไว้กรองสิ่งสกปรกใน
น้ำออกเช่น โคลน, ดิน ผ่านประตูน้ำ ผ่านเข้าไปในกรองดิส และผ่านออกมาเป็นน้ำสะอาด เครื่อง
กรองสามารถล้างสิ่งสกปรกออกจากเครื่องได้โดยใช้แรงดัน ข้อแตกต่างระหว่างการใช้ระบบน้ำหยดกับ
แบบสปริงเกอร์จะต่างกันที่ระบบน้ำหยดจะไม่ถูกใบจะไม่ทำให้เกิดโรครวมที่ใบ แต่ระบบสปริง
เกอร์น้ำจะถูกใบทำให้เกิดความชื้นมากทำให้ใบเป็นโรคราได้ง่าย

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ใส่ปูนขาวเพื่อลดกรดในดิน 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ยซีโก้ร่องกันหลุมก่อนลง
ปลูก ใส่ปุ๋ยอีก 15 วันต่อมาแล้วทำการพรวนดิน ให้ปุ๋ยไปกับน้ำโดยใส่ที่เครื่องกรอง ใช้ปุ๋ยไฮโซ
สูตร 55-30-10 ให้วันเว้นวัน อัตรา 25 กก./10 ไร่

วิธีการเก็บเกี่ยว พันธุ์ red sweet และ พันธุ์ red honey เริ่มปลูกปลายเดือนมกราคม เริ่มเก็บเกี่ยว
เดือนพฤษภาคม ปลูกได้ประมาณ 2-3 ครั้ง/ปี พันธุ์สีดาปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง โดยเริ่มปลูกเดือน
เมษายน เริ่มเก็บเกี่ยวได้เดือนมิถุนายน ช่วงเก็บเกี่ยว 45-60 วัน ใช้คนงานเดินเก็บ 30-40 คน

ค่าจ้างแรงงาน 90 บาท/วัน โดยรับคนงานมาจากแถบจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ให้ที่อยู่พร้อม

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย พันธุ์ red sweet และ red honey นำไปขายกับบริษัทที่ให้เมล็ดพันธุ์มาปลูก (บริษัทวรรณผล) ส่วนพันธุ์สีดา นำไปขายเอง การขนส่งสะดวกเนื่องจากมีพื้นที่ปลูกติดถนน

ราคาผลผลิต ราคาค่อนข้างขึ้นลงตามราคาตลาด โดยมะเขือเทศสีดาจะมีราคาประมาณ 6-8 บาท/กก. ผลผลิตเฉลี่ย 6-7 ตัน ส่วนพันธุ์ red sweet และ red honey จะมีราคาประมาณ 15-20 บาท/กก. ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 6-8 ตัน

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร ทุกครั้งที่นำไปขายพ่อค้าจะรับซื้อทั้งหมด

ปัญหา 1 การปลูกมะเขือเทศพันธุ์สีดา เมื่อทำการปลูกครั้งหนึ่งจะปลูกซ้ำพื้นที่เดิมไม่ได้เนื่องจากจะทำให้เกิดโรค Fusarium wilt กับมะเขือเทศ ต้องเว้นเวลาในการปลูกประมาณ 10 ปีจึงจะปลูกพื้นที่เดิมได้

2 ปัญหาเรื่องโรคและแมลง โรคหนอนชอนใบ โรครา โรคโคนเน่า

3 เกิดฝนตกหนักและลูกเห็บลงทำให้ต้นล้ม โรคใบขึ้นเปียก โรคราที่ใบและผล

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะปลูกมะเขือเทศต่อไปเพราะ

1 มะเขือเทศสามารถเก็บผลผลิตได้นานประมาณ 2 เดือน

2 ราคาถึงแม้จะขึ้น ลงตามตลาดแต่โดยรวมถือว่าราคาดี

ถ้าปลูกต่อจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ จะเพิ่มพื้นที่ในการปลูกครั้งต่อไป

2. ชื่อ นายเสรี พรหมสุข ที่อยู่ 11/20 บ้านไทยเจริญ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้วมีบุตรทั้งหมด 3 คน มีภรรยาช่วยในการปลูก ส่วนบุตรยังเล็กมากไม่สามารถช่วยงานได้

ปลูกมาแล้ว 7 ปี

พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์สีดา

พื้นที่ปลูก 13 ไร่

วิธีการปลูก ใช้วิธีการเพาะกล้าในกระบะหลุม โดยเมล็ดพันธุ์ที่นำมาปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เองซึ่งเก็บผลผลิตจากปีที่ผ่านมา ดินที่ใช้ในการเพาะกล้าคือ ดิน media ต้องฉีชากันเชื้อราให้กับต้นกล้าด้วย ใช้เวลาในการเพาะกล้าประมาณ 20 วัน

วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง โดยต้องจ้างรถไถอัตรา 100 บาท/ไร่ เมื่อไถดินเรียบร้อยแล้วจะมีการทำหลุมปลูก มีการใส่ปุ๋ยซีไคและปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองกันหลุมเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ต้นกล้าที่ย้ายลงมาปลูกในแปลง

วิธีการให้น้ำ ให้น้ำในระบบสปริงเกอร์ ช่วงที่ย้ายต้นกล้าต้นแรกให้น้ำ 2 ครั้ง/วัน ต่อมาลดเหลือ 1 ครั้ง/วัน จนกระทั่งต้นกล้าตั้งตัวได้จะลดการให้น้ำเหลือวันเว้นวัน

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ครั้งแรกให้ยี่ห้อโรคิน media ต่อมาย้ายลงหลุมจะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และใส่ปุ๋ยอีกครั้งหลังจากทำการย้ายกล้าได้ 10 วัน เมื่อต้นกล้าโตขึ้นจะมีการปักหลักและขอร่อง ซึ่งในช่วงที่ต้นมะเขือเทศอยู่ในแปลงปลูกจะใส่ปุ๋ยทุกเดือน และฉีดยาฆ่าแมลง 5 วัน/ครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว จะจ้างคนงานเก็บ 20 คน ระยะการเก็บเกี่ยวประมาณ 3 เดือน

ค่าจ้างแรงงาน วันละ 100 บาท/คนทำงานเฉพาะช่วงกลางวันไม่ได้นอนค้างด้วย (เข้าไป-เย็นกลับ)

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย บางครั้งจะมีแม่ค้ามารับเองที่ไร่ บางครั้งจะนำไปขายเองที่ตลาดขายส่ง

ราคาผลผลิต ในบางฤดูกาลจะมีแม่ค้าออกเงินทุนให้ประมาณ 20,000 บาท/ไร่ ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกินจะออกเอง และเมื่อได้ผลผลิตจะต้องขายให้แม่ค้าที่เงินทุน ซึ่งจะได้ราคา 5-7 บาท/กก. ซึ่งราคาจะขึ้น-ลงตามราคาตลาดและฤดูกาล ใน 1 ฤดูกาลปลูกจะได้ผลผลิตประมาณ 90,000 กก.

ถ้าขายผลผลิตไม่หมดทำอย่างไร จะนำผลผลิตที่เหลือมาทิ้งทั้งหมดไม่นำไปแปรรูปแต่อย่างใด

ปัญหา 1 ในการปลูกมะเขือเทศพันธุ์ดีจะต้องทำการย้ายพื้นที่เพาะปลูกทุกปีไม่สามารถเพาะปลูกในพื้นที่เดิมได้เพราะจะเกิดปัญหาเรื่องโรค เช่น โรคราทางดิน

2 โรคต่าง ๆ เช่น โรคราทางดิน, ใบ และแมลงต่าง ๆ เช่น หนอนเจาะต้น หนอนเจาะลูก เพี้ยแป้ง และแมลงหิวข้าว

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกต่อไปเพราะราคายังดีคู่กับการลงทุน

ถ้าปลูกต่อไปจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ ไม่เพราะถ้าปลูกมากกว่านี้จะทำการดูแลไม่ทั่วถึง

3. ชื่อ นายสมศักดิ์ นาชีวะ อายุ 54 ปี ที่อยู่ 40 หมู่ 2 บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว มีบุตร 2 คน เป็นชาย 1 คนอายุ 9 ปี เป็นหญิง 1 คนอายุ 7 ปี

ปลูกมาแล้ว 5 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์ดี พื้นที่ปลูก 4 ไร่

วิธีการปลูก ใช้วิธีเพาะกล้าในแปลงเพาะกล้า ซึ่งจะทำในเดือนมกราคม ในระหว่างการเพาะกล้าจะใช้ยากันราฉีดพ่น การเพาะกล้าใช้เวลา 25 วัน จึงย้ายนำมาลงในแปลงปลูก

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถ 3 ครั้ง ค่าจ้างไถ 130 บาท/ไร่ ทำการขุดหลุมปลูก ก่อนปลูกใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองกันหลุม เมื่อต้นมะเขือเทศตั้งตัวได้จึงทำการขอร่อง

วิธีการให้น้ำ มีวิธีการให้น้ำระบบสปริงเกอร์ ทำการให้น้ำทุกวัน เมื่อต้นมะเขือเทศเริ่มออกลูกจะลดการให้น้ำเหลือเพียง 2 วัน/ครั้ง ซึ่งแหล่งน้ำที่ได้ส่วนใหญ่มาจากน้ำบาดาลที่สูบขึ้นมาพักที่บ่อพักน้ำละอาจใช้น้ำคลองบ้าง

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา จะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองกันหลุม จากนั้นจะให้ปุ๋ยสูตรเดียวกันเมื่อมะเขือเทศเริ่มตั้งตัวได้ในอัตรา 1 กระสอบ/ไร่ โดยใส่ปุ๋ย 15 วัน/ครั้ง มีการฉีดยาฆ่าแมลงพวกเพลี้ย หนอน และฉีดยากันเชื้อราเมื่อมะเขือเทศเริ่มตั้งตัวได้ อัตราในการฉีด 10-15 วัน/ครั้ง นอกจากนี้ยังใช้อาหารเสริม มีพลัส

วิธีการเก็บเกี่ยว ระยะเวลาการปลูกมะเขือเทศเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมกราคม ประมาณกลางเดือนเมษายนจึงเริ่มเก็บเกี่ยวได้ โดยจ้างคนงานเก็บ 6 คน ทำการเก็บวันเว้นวันได้ประมาณ 225 กก./ครั้ง ถ้ามะเขือเทศเริ่มให้ผลผลิตลดลงจะเป็น 2 วัน/ครั้ง

ค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างไถ 130 บาท/ไร่ ค่าจ้างในการเตรียมดิน มัดคั้น ทำค้ำให้มะเขือเทศ และเก็บผลผลิต 90 บาท/วัน

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะนำผลผลิตรวมกับรายอื่น ๆ นำไปส่งแม่ค้าประจำที่ตลาดกลางสุรนคร ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ราคาผลผลิต ราคา 8-9 บาท/กก. เนื่องจากช่วงที่เก็บผลผลิตเป็นช่วงหน้าร้อน มีผลผลิตออกมาน้อย

ถ้าขายไม่หมดทำอย่างไร เมื่อนำไปส่งให้แม่ค้าที่ตลาด แม่ค้าจะรับซื้อผลผลิตทั้งหมด

ปัญหา โรคต่าง ๆ ที่เกิดกับมะเขือเทศ เช่น โรคเชื้อราน้ำค้ำที่ใบ, ราแป้งซึ่งจำเป็นจะต้องย้ายพื้นที่การปลูกทุกปี นอกจากนี้ยังมีไส้เดือนฝอยทำลายระบบรากของมะเขือเทศ

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกต่อไป

ถ้าปลูกต่อจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ จะทำการขยายพื้นที่ต่อไปอีก

4. ชื่อ นายโหลย คำนขุนทด อายุ 58 ปี ที่อยู่ 32 หมู่ 2 บ้านหนองเสน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว มีลูก 4 คน เป็นผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 2 คน ลูกช่วยกันทำงานทุกคน

ปลูกมาแล้ว 2 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์สีดา พื้นที่ปลูก 2 ไร่

วิธีการปลูก ใช้วิธีการเพาะกล้าลงแปลงปลูก อายุได้ประมาณ 20-25 วันจึงทำการย้ายลงแปลงปลูก

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถ 2 ครั้ง จากนั้นขุดหลุมเพื่อนำดินกล้าลงปลูก ก่อนนำมะเขือเทศลงปลูกจะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15, ชากันเชื้อรา และใส่เค็มน้อยรองกันหลุม เมื่อมะเขือเทศตั้งตัวได้จึงทำการขกร่องให้มะเขือเทศ

วิธีการให้น้ำ ทำการรดน้ำแบบสปริงเกอร์ ทำการให้น้ำทุกวัน แหล่งน้ำที่ได้มาจากคลองซึ่งสูบเข้ามาบ่อพักในสวน

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา จะใส่ปุ๋ยให้มะเขือเทศสูตร 15-15-15 โดยจะใส่ให้ 15 วัน/ครั้ง นอกจากนี้จะพ่นชากันเชื้อราและยาม่าหนอน 7 วัน/ครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานในครอบครัวทำการเก็บเกี่ยว ในช่วงแรกของการเก็บเกี่ยวจะเก็บวันเว้นวัน เมื่อผลผลิตเริ่มลดลงจะทำการเก็บเกี่ยว 2 วัน/ครั้ง

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะนำผลผลิตรวมกับรายอื่น ๆ นำไปส่งแม่ค้าที่ตลาดกลางสุรนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพราะจะได้ราคาดี

ราคาผลผลิต จะได้ราคาประมาณ กก. ละ 8-10 บาท เพราะนำไปส่งที่ตลาดเองจึงให้ได้ราคาสูง ถ้าขายไม่หมดจะทำอย่างไร เนื่องจากนำไปส่งแม่ค้าที่ตลาดเอง แม่ค้าจะรับซื้อทั้งหมด

ปัญหา 1 เมื่อทำการปลูกมะเขือเทศเสร็จสิ้นแล้วในครั้งต่อไปของการปลูกจะทำการย้ายพื้นที่ใหม่ทุกครั้ง เพราะถ้าหากทำการปลูกในพื้นที่เดิมจะมีปัญหาเรื่องโรคระบาด

2 โรคที่พบมากได้แก่ โรคคอคอด โรคใบกรอบ และโรคยอดกุด ส่วนแมลงที่พบมากคือแมงกะปี่, หนอน

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกต่อไปเพราะคุ้มค่ากับการลงทุน

ถ้าปลูกต่อไปจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ ไม่ เพราะจะดูแลไม่ทั่วถึง

5. ชื่อ นายรพีง จิตศิริธรรม **อายุ** 56 ปี **ที่อยู่** 47 หมู่ 2 บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว **ภรรยาชื่อ** นางเปี่ยม จิตศิริธรรม **มีบุตร** 4 คน **พื้นเพเดิม** เป็นคนจังหวัดอยุธยา แต่ได้ย้ายมาอยู่ปากช่องได้ 20-30 ปีแล้ว

ปลูกมาแล้ว 8 ปี **แต่หยุดทำการปลูกไป** 2 ปี **จึงกลับมาทำการเพาะปลูกในปี**นี้ (2540) **อีกครั้ง**
พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์สีดา **พื้นที่ปลูก** 3 ไร่

วิธีการปลูก ทำการเพาะเมล็ดลงในกระบะหลุม เมื่อต้นกล้ามีอายุได้ประมาณ 20-30 วันจึงย้ายลงปลูกในแปลงปลูก จะทำการเพาะกล้าในช่วงประมาณต้นเดือนกุมภาพันธ์

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถ แล้วตากแดดไว้ประมาณ 15-30 วัน จากนั้นใส่ปุ๋นขาว ดินคาน ปุ๋ยคอก และปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ทำการพรวนให้เข้ากัน จากนั้นขุดหลุมและใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองก้นหลุมก่อนทำการย้ายต้นกล้าลงแปลงปลูก

วิธีการให้น้ำ ใช้วิธีการให้น้ำในระบบสปริงเกอร์ โดยมีแหล่งน้ำจากคลองจับน้ำ แต่ในบางปีที่น้ำจากคลองหมด จะเจาะน้ำบาดาลใช้แทน ในการปลูกมะเขือเทศจะให้น้ำทุกวันเพราะปลูกในช่วงหน้าแล้ง

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา จะใช้ปุ๋ยคอก และปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 15-15-15 ใส่ให้กับต้นกล้าเมื่ออายุยังน้อยอยู่ แต่เมื่อต้นกล้าย้ายลงแปลงปลูกได้ 15 วัน จะเริ่มใส่ปุ๋ยสูตรหนัก ๆ เช่น ปุ๋ยสูตร 8-22-24, 13-13-21 โดยจะใส่ให้กับต้นมะเขือเทศเรื่อย ๆ ทุก 10 หรือ 15 วัน

วิธีการเก็บเกี่ยว จะใช้แรงงานเก็บผลผลิต โดยผลผลิตจะออกมาเรื่อย ๆ ซึ่งจะทำกรเก็บต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าผลผลิตจะหมด จะใช้เวลาในการเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 3 เดือน

ค่าจ้างแรงงาน ใช้แรงงานตนเองและภรรยา และจ้างคนงานโดยจะนำรถไปรับคนงานเองที่อำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ และที่จังหวัดสุรินทร์ ประมาณ 10-15 คน พร้อมกับให้ที่พัก อาหาร และให้ค่าจ้างแรงงานวันละ 90 บาท/คน

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะนำผลผลิตบรรทุกโดยรถกระบะของตนเองเพื่อนำไปขายยังตลาดไท กรุงเทพมหานคร หรือที่ตลาดกลางสุรนคร จังหวัดนครราชสีมา

ราคาผลผลิต ส่วนใหญ่จะขายได้ประมาณ 6-7 บาท/กก. แต่ในช่วงหน้าแล้งหรือมะเขือเทศขาดตลาดจะขายได้ถึง 12 บาท/กก.

ถ้าขายไม่หมดจะทำอย่างไร เมื่อนำไปขายแม่ค้าจะรับซื้อทั้งหมด ไม่มีผลผลิตเหลือ

ปัญหา 1 ปัญหาของการปลูกมะเขือเทศคล้ายกับเกษตรกรรายอื่น ๆ ที่ต้องย้ายพื้นที่เพาะปลูกทุกปีเนื่องจากถ้าทำการเพาะปลูกพื้นที่เดิมจะทำให้เกิดโรคแก่มะเขือเทศโดยเฉพาะพันธุ์สีดา

2 โรคที่พบมากได้แก่ ราแป้งหรือแอนแทรคโนส ซึ่งมะเขือเทศจะมีอาการ ต้นเหลืองและใบเหลือง รวมทั้งโรคเหี่ยวเฉียว โรคเหี่ยวเหลือง

3 แมลงที่พบว่าทำลายต้นมะเขือเทศมาก ได้แก่ เพลี้ย แมลงหวี่ขาว และหนอนชอนใบ

4 ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำในการใช้รดให้ต้นมะเขือเทศ เนื่องจากต้นมะเขือเทศเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากในช่วงการเจริญเติบโต

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ ในปีหน้าคาดว่าจะหยุดทำการปลูกมะเขือเทศเพื่อจะลองปลูกพืชใหม่ เช่น ถั่วว่าจะได้กำไรดีกว่าปลูกมะเขือเทศหรือไม่

6. ชื่อ นายบัวรี ระถิ อายุ 46 ปี ที่อยู่ 40/1 หมู่ 2 บ้านหนองผักเสี้ยน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว ภรรยาชื่อ นางบุญเรือง ระถิ มีบุตร 2 คน พื้นเพเดิมเป็นคนจังหวัดมหาสารคาม แต่ได้ย้ายมาที่อำเภอปากช่องในปี พ.ศ. 2515

ปลูกมาแล้ว 6 ปี

พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์สีดา

พื้นที่ปลูก 3 ไร่

วิธีการปลูก ใช้วิธีการเพาะกล้าในกระบะหลุม จะเริ่มเพาะกล้าประมาณเดือนมกราคม แล้วย้ายไปปลูกในแปลง

วิธีการเตรียมดิน ใช้รถไถไถบุกเบิก ค่าจ้างไถ 150 บาท/ไร่ จากนั้นตากดินทิ้งไว้ 1 อาทิตย์แล้วหว่านปูนขาวให้ทั่วแปลง ทำการไถแปรอีก 1 ครั้งด้วยไถผาน 7 ทำการขุดหลุมด้วยจอบ ก่อนจะย้ายต้นกล้าลงหลุมจะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองกันหลุม

วิธีการให้น้ำ ใช้ระบบสปริงเกอร์ในการให้น้ำแก่มะเขือเทศโดยใช้น้ำจากคลองตรงฝาย ซึ่งเมื่อเวลาฝนตกน้ำจะแดง จำเป็นต้องสูบน้ำจากคลองมาใส่บ่อพัก จากนั้นนำสารส้ม 100 กก.มาใส่ในบ่อพักเพื่อให้น้ำใสขึ้น น้ำจากบ่อพักจะใช้ได้ประมาณ 4-5 วัน ซึ่งจะใช้ระบบมะเขือเทศทุกวัน

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา จะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองกันหลุม และใส่ให้แก่ต้นมะเขือเทศทุก ๆ 10 วัน จนกระทั่งต้นมะเขือเทศเริ่มติดผลจะเปลี่ยนใส่ปุ๋ยสูตร 8-24-24 นอกจากนี้ยังมีการฉีดยาป้องกันโรคต่าง ๆ ทุก ๆ 7 วัน ถ้ามีโรคระบาดจะฉีดประมาณ 3 วัน/ครั้ง โดยจะฉีดยาป้องกันโรคและแมลงตั้งแต่ลงแปลงปลูกได้ประมาณ 7 วัน

วิธีการเก็บเกี่ยว จะเก็บผลผลิตได้เมื่ออายุ 3 เดือนหรือประมาณเดือนเมษายน โดยจ้างคนงานเก็บค่าจ้างแรงงาน จ้างแรงงาน 10 คน ค่าจ้างคนละ 100 บาท/วัน

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะนำผลผลิตที่ได้บรรจุรถของตนเอง นำไปส่งแม่ค้าที่ตลาดกลางสุรนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ราคาผลผลิต มะเขือเทศจะขายได้ราคา กก. ละ 7-12 บาท ซึ่งการปลูกแต่ละครั้งทำให้ได้กำไรประมาณ 30,000 - 40,000 บาท

ปัญหา 1 โรคที่พบมากได้แก่ โรคเหี่ยวเฉียว โดยจะแสดงอาการต้นจะเหี่ยวจากยอดลงมา ใบเหี่ยว ลำต้นบวมน้ำ แต่ระบบรากยังดี นอกจากนี้ยังมีโรคใบกรอบ ใบไหม้ ใบจุด ราแป้ง ซึ่งต้องย้ายพื้นที่ปลูกทุกปี จะปลูกที่เดิมซ้ำไม่ได้

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกมะเขือเทศต่อไป

ถ้าปลูกจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ จะเพิ่มพื้นที่การผลิตต่อไป

7. ชื่อ นายชงยุทธ สุดโต อายุ 48 ปี ที่อยู่ บ้านเลขที่ 52/1 หมู่ 7 หมู่บ้านลำทองกลาง ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว ภรรยาชื่อ นางสาว สุดโต มีบุตร 3 คน เป็นผู้หญิง 2 คน ผู้ชาย 1 คน

ปลูกมาแล้ว 15 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก 1. พันธุ์สีดา

2. พันธุ์เซอร์รี่

พื้นที่ปลูก 29 ไร่

วิธีการปลูก ใช้วิธีเพาะกล้าในกระบะเพาะ เริ่มเพาะกล้าประมาณปลายเดือนมกราคม

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถตะ 1 ครั้ง ไถแปร 1 ครั้ง จากนั้นพรวนดิน ดากดินประมาณ 15 วัน แล้วจึงขุดหลุมปลูก โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองก้นหลุม นำเมล็ดที่เพาะในกระบะเพาะมาปลูกในหลุมประมาณเดือน ต้นเดือนมีนาคม

วิธีการให้น้ำ ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ ให้น้ำแบบวันเว้นวัน โดยใช้ น้ำจากคลองธรรมชาติ

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา เมื่อต้นมะเขือเทศเริ่มตั้งต้นได้ จะให้ปุ๋ย 10-15 วัน/ครั้ง ส่วนยาฆ่าแมลงจะฉีดทุก ๆ 7 วัน เริ่มตั้งแต่มะเขือเทศเริ่มตั้งต้นได้ จนกว่าผลผลิตจะหมด

วิธีการเก็บเกี่ยวจ้างคนงานเดินเก็บ ซึ่งมะเขือเทศจะให้ผลผลิตประมาณปลายเดือนเมษายน จะเก็บ 2 วัน/ครั้ง

ค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/คน

ราคาผลผลิต จะนำขึ้นรถบรรทุกไปส่งเองที่ตลาดสุรนคร โดยจะนำไปส่งให้กับแม่ค้าที่ออกทุนให้ แม่ค้าจะให้ทุนประมาณปีละ 300,000 บาท เมื่อได้ผลผลิตต้องไปขายให้กับแม่ค้านั้น ราคาขายมะเขือเทศสีดา 7-8 บาท/กก. พันธุ์เซอร์รี่ 25 บาท/กก.

ปัญหา 1 จะเกิดโรคกับมะเขือเทศทันทีที่ปลูกในพื้นที่เดิม เช่น โรครา ทำให้ต้องเปลี่ยนพื้นที่ในการปลูกใหม่ทุกปี

2 แมลงที่รบกวน เช่น หนอนชอนใบ เพลี้ย

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ ปลูกต่อไป

ถ้าปลูกต่อไปจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ เพิ่มเพราะที่ผ่านมายังปลูกน้อยอยู่

8. ชื่อ นางอริ ช้วนัน อายุ 34 ปี ที่อยู่ บ้านไม่มีเลขที่ บ้านลำทองกลาง ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว สามีนชื่อ นายศักดิ์ชัย ช้วนัน มีบุตร 3 คน เป็นชาย 2 คน เป็นหญิง 1 คน

ปลูกมาแล้ว 11 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก 1. พันธุ์เซอร์รี่

2. พันธุ์ท้อ

พื้นที่ปลูก 20 ไร่ แบ่งเป็นพันธุ์เชอร์รี่ 10 ไร่ พันธุ์ท้อ 10 ไร่

วิธีการปลูก เพาะเมล็ดในกระบะเพาะ นาน 24-25 วัน จึงย้ายไปปลูกในแปลงปลูก

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถบุกเบิกด้วยไถผาน 3 และไถผาน 7 ชนิดละ 1 ครั้ง จากนั้นทำการพรวน และขุดหลุม โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองก้นหลุมก่อนปลูก

วิธีการให้น้ำ ใช้ระบบน้ำแบบสปริงเกอร์ ทำการให้น้ำวันเว้นวัน แหล่งน้ำที่ได้จากฝายข้างพื้นที่ปลูก

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา นอกจากจะให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองก้นหลุมแล้ว เมื่อมะเขือเทศอยู่ในระยะออกดอกจะให้ปุ๋ยสูตร 13-21-21 และเมื่อมะเขือเทศให้ผลผลิตจะให้ปุ๋ยสูตร 8-24-24 โดยใส่ตามโคนต้น ส่วนขำมาแมลงจะไม่ทำการฉีดเลย

วิธีเก็บเกี่ยว มะเขือเทศจะเก็บเกี่ยวได้เมื่อดองแปลงปลูกได้ 2 เดือน โดยจะจ้างคนงานประมาณ 20 คนรวมทั้งสามีและตนเองก็จะทำการเก็บผลผลิตด้วย

ค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/คน

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะมีแม่ค้ามารับซื้อถึงที่สวน ไม่ต้องนำออกไปขายเอง

ราคาผลผลิต เนื่องจากมีแม่ค้ามารับซื้อถึงที่สวนทำให้ราคาต่ำกว่านำไปขายเอง คือได้ประมาณ 22 บาท/กก.

ปัญหา 1. เรื่องโรคและแมลง เช่น โรคยอดหงิก, ใบหงิก, ใบกรอบ ทำให้ต้องย้ายพื้นที่การปลูกทุกปี

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะปลูกต่อไป

ถ้าปลูกต่อไปจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ ปีหน้าจะเพิ่มพื้นที่การปลูกอีก

9. ชื่อ นายมานพ สุกโต อายุ 37 ปี ที่อยู่ บ้านไม่มีเลขที่ บ้านลำทองกลาง ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้วหย่าร้าง ไม่มีบุตร

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์เชอร์รี่ พื้นที่ปลูก 7 ไร่

วิธีการปลูก ทำการเพาะเมล็ดในกระบะเพาะ จากนั้นจึงย้ายลงไปปลูกในแปลงปลูก เริ่มเพาะประมาณปลายเดือนพฤษภาคมประมาณ 20 วันจึงทำการย้ายลงในแปลงเพาะ

วิธีการเตรียมดิน เริ่มจากทำการไถดะ 1 ครั้ง ไถแปรผาน 7 อีก 1 ครั้ง พรวนดิน ขุดหลุมปลูก รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยสูตร 15-15-15 เมื่อต้นโตจะทำการขกร่องและปักค้ำ

วิธีการให้น้ำ ให้น้ำระบบสปริงเกอร์ โดยแหล่งน้ำมาจากคลองข้างพื้นที่ปลูก ในช่วงแรกของการเพาะกล้าและย้ายปลูกจะให้น้ำทุกวัน ประมาณ 7 วันหลังจากการย้ายปลูกจะให้น้ำวันเว้นวัน

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา จะใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ทุก ๆ 20 วันหลังจากลงแปลงปลูก ส่วนยาฆ่าแมลงถ้าพบมากจะฉีด 7 วัน/ครั้ง ถ้าพบไม่มากจะฉีด 10 วัน/ครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว มะเขือเทศจะมีระยะการเก็บเกี่ยว 3-4 เดือน แล้วแต่ความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยจะจ้างคนงานเก็บประมาณ 5-10 คน

ค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/วัน

การขนส่งและการนำผลผลิตไปขาย จะมีแม่ค้ามารับซื้อผลผลิตถึงในสวน

ราคาผลผลิต มะเขือเทศจะขายได้ 20 บาท/กก. ใน 1 ฤดูกาลปลูกพื้นที่ 1 ไร่จะได้ผลผลิตประมาณ 6-7 ตัน

ปัญหา 1. ปัญหาราคาค่ากว่า 2 บาท/กก. จะทำให้ขาดทุน

2. การเกิดโรคเมื่อปลูกในพื้นที่เดิมจะต้องย้ายปลูกพื้นที่ใน ทุก ๆ ปี

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกต่อไป

ถ้าปลูกต่อไปจะขยายพื้นที่การผลิตหรือไม่ ไม่ เพราะปลูกพื้นที่เยอะกว่านี้จะไม่ทั่วถึง

10. **ชื่อ** นายชูชีพ โพร้พันธุ์ อายุ 54 ปี **ที่อยู่** บ้านไม่มีเลขที่ บ้านลำทองหลวง ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงานแล้ว มีบุตร 3 คน

ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์เซอร์รี่ **พื้นที่ปลูก** 8 ไร่

วิธีการปลูก เพาะกล้าในกระบะเพาะกล้าเมื่อต้นโตพอจึงลงแปลงปลูก

วิธีการเตรียมดิน ทำการไถ 2-3 ครั้ง ด้วยไถผาน 3 และผาน 7 จากนั้นทำการพรวน แล้วขุดหลุมปลูก ก่อนย้ายต้นกล้าลงกระบะเพาะจะรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยสูตร 15-15-15

วิธีการให้น้ำ จะทำการให้น้ำในระบบสปริงเกอร์ให้วันเว้นวัน

การใส่ปุ๋ยและดูแลรักษา นอกจากจะใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองก้นหลุมแล้วยังใช้ใส่รอบโคนต้นอีก 2-3 ในช่วงระยะการปลูก อาจใช้ปุ๋ยสูตร 13-21-0 ในระยะที่มะเขือเทศออกดอกเพื่อเร่งลูก ส่วนยาฆ่าแมลงใช้ยาพ่นกันเชื้อราและหนอนชอนใบ

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้คนงานเดินเก็บผลผลิต

ค่าจ้างแรงงาน 100 บาท/คน

การขนส่งและนำผลผลิตไปขาย จะมีแม่ค้ามารับซื้อถึงพื้นที่เพาะปลูก ไม่ต้องขนส่งไปตลาด
เอง

ราคาผลผลิต มะเขือเทศขายได้ 4-6 บาท/กก.

ปัญหา 1. โรคเชื้อราจะเกิดมากถ้าปลูกในพื้นที่เดิมทำให้ต้องย้ายพื้นที่การปลูกทุกปี

2. ราคาในบางครั้งจะต่ำมากจนไม่คุ้มกับการลงทุน ราคาที่ขายแล้วขาดทุนคือ 2 บาท/กก.
ลงไป

จะปลูกมะเขือเทศต่อไปหรือไม่ จะทำการปลูกต่อไป

ถ้าปลูกต่อไปจะเพิ่มพื้นที่การผลิตหรือไม่ ไม่เพิ่มพื้นที่การผลิต เพราะพื้นที่ทำการเพาะ
ปลูกปัจจุบันไม่ใช่ที่ดินของตนเอง เข้าจากผู้อื่นมา

แตงกวา

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกแตงกวา

ในเขต ต.หนองระเวียง อ.เมือง และ ต.หนองยาง อ.เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

1. ชื่อ นายสายหยุด เตียมมะเร็ง อายุ 47 ปี

ภรรยาชื่อ นางพิน เตียมมะเร็ง อายุ 49 ปี มีบุตร 5 คน คนที่ 1 อายุ 28 ปี

ทำงานในโรงงาน คนที่ 2 ทำนา คนที่ 3 ทำงานในโรงงาน ในเขตอุตสาหกรรม

จ.นครราชสีมา คนที่ 4 เกษตรกร คนที่ 5 ช่วยพ่อแม่ทำการเกษตร

บ้านเลขที่ 53 หมู่ 6 ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

พื้นที่ปลูก 2 ไร่ เป็นเจ้าของที่ดินเอง เริ่มปลูกแตงกวากว่า 35 ปี

ฤดูปลูก ปลูกในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม

พันธุ์ พันธุ์หนักและพันธุ์เบา

ประเภทดิน ดินร่วนปนทรายมีดินเหนียงปนบ้างเล็กน้อย

การเตรียมดิน ไม่ต้องทำการไถดิน แต่ทำการขุดร่องยกแปลง

การปลูก นำเมล็ดแช่น้ำไว้ 2 คืน เมื่อเมล็ดเริ่มงอกหม่อมองเห็นเป็นจุดสีขาวจึงนำไปหยอด

หลุม โดยเตรียมหลุมใช้ ฟูราดาน ซีโก้ ปุ๋ยสูตร 13-13-21 รองกันหลุม ใช้จอบ

คนให้ผสมกันดี รดน้ำ นำเมล็ดที่เตรียมไว้มาหยอดแล้วกลบดิน รดน้ำตามให้ชุ่ม

การปักค้ำ เมื่อแตงมีการเจริญเติบโตจนอายุครบ 15 วันจึงเริ่มปักค้ำ ให้ต้นมีความสูง

ประมาณ 1 ศอก ต้องปักค้ำให้เสร็จก่อนแตงกวามีอายุ 20 วัน เมื่ออายุได้ 25 วัน

จึงทำการพูนค้ำ(กลบรอบ) ตอนที่ทำการพูนค้ำให้ใส่ปุ๋ยซีโก้และปุ๋ยสูตร 13-

13-21 หลังจากพูนค้ำเสร็จใช้เครื่องสูบน้ำใส่ร่อง

การดูแลรักษา

การให้น้ำ รดน้ำทุกวัน โดยใช้จากคลองธรรมชาติ ใช้วิธีการดักขึ้นมารดประมาณ

20 วัน หลังจากทำการพูนค้ำ จึงใช้เครื่องสูบน้ำใส่ร่อง

การให้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ได้แก่ ปุ๋ยสูตร 13-13-21 7 ถุง ราคาถุงละ 400 บาท

ซีโก้ 130 กระสอบ ราคากระสอบละ 8 บาท และฟูราดาน 4 กิโลกรัม

กิโลกรัมละ 32 บาท

การเก็บเกี่ยว เก็บวันเว้นวัน ระยะเก็บเกี่ยวประมาณ 2 เดือน ใช้วิธีการเก็บโดยสลัดกับ

เพื่อนบ้าน โคหม่าช่วยกันสลัดกันเก็บที่ละครอบครัวโดยไม่ต้องจ้างแรงงาน

ผลผลิต

1 ครั้งที่เก็บจะได้ผลผลิตประมาณ 1,000 - 2,000 กว่ากิโลกรัม

การตลาด

ราคา ราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาในท้องตลาด โดยบรรจุเป็นถุง ถุงละ 10 กิโลกรัม

ขนส่ง โดยการจ้างรถไปรับเพื่อไปขายที่ตลาด สุรนคร ได้ประมาณกิโลกรัมละ

2 บาท

<u>การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์</u>	เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ต่อไปหน้า
<u>โรคแมลง</u>	ที่สำคัญคือเพลี้ยไฟหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าโรคกัญชา จะมีอาการใบเหลือง แข็ง ยอดแข็งต้องตัดทิ้ง เพราะไม่ได้ผลผลิต ถ้าปลูกในเดือนตุลาคมจะมี โรคแมลงรบกวนน้อยเพราะความชื้นสูง
<u>ปัญหาที่พบ</u>	-โรคแมลง -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

2. ชื่อ	นาง คำ รัตนรักษ์ อายุ 63 ปี
บ้านเลขที่	18 หมู่ 6 ต. หนองระเวียง บ.ทับช้าง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
พันธุ์	เป็นแตงกวาพันธุ์เบา
พื้นที่ปลูก	2 ไร่
ประเภทดิน	ดินร่วนปนทราย
ฤดูปลูก	ปลูกเดือนพฤศจิกายน
การเตรียมดิน	ไม่มีการไถขุดหลุมปลูกได้เลยโดยขุดหลุมแล้วยกร่อง
การปลูก	หยอดเมล็ด หลุมละ 4-5 เม็ด โดยนำเมล็ดไปแช่น้ำไว้ก่อนปลูกเพื่อให้เมล็ดแห้ง
การปักค้ำ	เมื่อแตงมีความสูงประมาณ 1 คอก
การดูแลรักษา	
การให้น้ำ	ใช้บัวรดตอนเริ่มปลูก พอปักค้ำเสร็จใช้เครื่องสูบน้ำใส่ร่อง
การให้ปุ๋ย	ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม สูตร 13-13-21 2 ถัง ๆ ละ 400 บาท และปุ๋ยมูลคอก ใส่ปุ๋ยอีกครั้งตอนอมหลุม พูนค้ำ
การเก็บเกี่ยว	จ้างเก็บ วันเว้นวัน
ผลผลิต	ประมาณ 1,000 กก./ครั้ง
โรคแมลง	หนอนกอ ถ้าระบาด 1 วัน จะเสียหายหมดทั้งไร่
ยาฉีดฆ่าแมลง	ไพรีคอน
การตลาด	
ราคา	ประมาณ กก. ละ 4-10 บาท ตามราคาตลาด
ขนส่ง	จ้างรถขนส่ง ค่าจ้างคิดเป็นกิโลกรัมละ 10 สตางค์
แรงงาน	จ้างเก็บวันละ 150 บาท 10 คน จ้างสูบน้ำครั้งละ 100 บาท
อนาคต	ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ แต่ขยายพื้นที่
ปัญหาที่พบ	-โรคแมลง -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

3. ชื่อ นางสายพิน ของโพธิ์ อายุ 32 ปี สามีชื่อ เพชร ของโพธิ์ อายุ 38 ปี
- มีบุตร 1 คน เป็นผู้ชาย เรียนอยู่ ป.3 โรงเรียนบ้านโสม
- บ้านเลขที่ 56 หมู่ 6 ต. หนงยาง อ. เฉลิมพระเกียรติ จ. นครราชสีมา
- พื้นที่ปลูก 2 ไร่ เริ่มปลูกแตงมา 2 - 3 ปี แล้ว
- ฤดูปลูก 1 ปี ปลูกได้ 2 ครั้ง เดือน มิถุนายน และ เดือนตุลาคม
- พันธุ์ พันธุ์เมา
- ประเภทดิน ดินร่วนปนดินเหนียว
- การเตรียมดิน ไถดิน 2 ครั้ง ครั้งแรกไถตากดินไว้ ครั้งที่ 2 ไถพรวน ข้างใดไร่ละ 130 บาทหลัง จากไถดินเสร็จแล้ว ขุดหลุมปลูกระยะห่างระหว่างหลุม 1 คอกใส่ปุ๋ยรองพื้นแล้ว หยอดเมล็ด 5 - 6 เมล็ด/หลุม ถมหลุม รดน้ำให้ชุ่ม
- การปักค้ำ เป็นแตงพันธุ์ที่ไม่ต้องใช้ค้ำ
- การดูแลรักษา
- การให้น้ำ ถ้าปลูกที่ที่เป็นสวนจะปลูกหน้าฝน รดฝนอย่างเดียวไม่ต้องรดน้ำ แต่ถ้าปลูกใน หน้าแล้งจะปลูกในที่นา โดยทำการยกร่องแล้วให้น้ำในร่อง
- การให้ปุ๋ย ปุ๋ยรองพื้นสูตร 13 - 13 - 21 1 กระสอบราคากระสอบละ 350 บาท พูราคาน 5 กก.ๆละ 28 - 30 บาท ปุ๋ยคอก 2 - 3 กระสอบๆละ 15 บาท
- โรคแมลง โรคที่เกิดจากเพลี้ยไฟ (โรคคั้นกัญชา) จะไม่ได้ผลผลิต สามารถป้องกันได้โดย การฉีดยาป้องกัน ยาที่ใช้คือ ประมาณ 3 ขวดๆละ 150 บาท นอกจากนี้จะเป็นพวก แมลง หนอน
- เก็บเกี่ยว ระยะเวลา เริ่มปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 40 วัน แต่ระยะเก็บเกี่ยวประมาณ 14 - 15 วัน สามารถเก็บได้ 6 - 7 ครั้ง วิธีการเก็บ เก็บเอง ใช้แรงงานในครอบครัวเก็บ
- ผลผลิต ในการเก็บ 1 ครั้งได้ผลผลิตประมาณ 200 - 300 กก.
- การตลาด
- ราคา ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาในท้องตลาด ซึ่งนำไปขายได้ที่ตลาดสุรนคร ขายได้ ประมาณ กก.ละ 5 - 7 บาท โดยบรรจุถุงๆละ 10 กก.
- การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ ไม่เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เอง แต่ซื้อตามท้องตลาด
- ปัญหาที่พบ -โรคแมลง
-ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

4. ชื่อ	นายทอง นางแก้ว มีบุตร 10 คน ผู้ชาย 5 คน ผู้หญิง 5 คน ทุกคนแยกย้ายไปทำงานกันหมดเหลือลูกผู้หญิงคนสุดท้ายที่ช่วยทำการเกษตร
บ้านเลขที่	55 หมู่ 1 บ้านสูง ต.หนองยาง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา
พื้นที่ปลูก	ประมาณ 1 ไร่
ฤดูปลูก	ปลูกทั้งปี หน้าหนาวปลูกเดือนตุลาคม หน้าฝนปลูกเดือน กรกฎาคม
พันธุ์	พันธุ์พื้นเมือง
ประเภทดิน	ดินร่วนปนทราย
การเตรียมดิน	ไถตากดินแล้วขุดหลุมปลูก รองก้นหลุมด้วยขากันหนอน
การปลูก	หยอดเมล็ด
การปักค้ำ	ไม่มีการปักค้ำ
การดูแลรักษา	
การให้น้ำ	ไม่รดน้ำเลย รดฝนอย่างเดียว
การให้ปุ๋ย	หลังปลูก 7 วันงอกใส่ปุ๋ย 15 - 15 - 0 ออกดอกใส่ปุ๋ย 15 - 15 - 0 เจริญเติบโตใส่ปุ๋ย 15 - 15 - 0
เก็บเกี่ยว	สามารถเก็บเกี่ยวได้ 40 วัน หลังปลูก เก็บกันเองภายในครอบครัว ไม่ได้จ้างแรงงาน เก็บวันเว้นวันประมาณ 30 วัน
ผลผลิต	เก็บได้ 100 กก./ครั้ง
โรคแมลง	โรคไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่จะเป็นพวกแมลงและหนอน ป้องกันด้วยวิธีการฉีดยาไลเนท กันแมลงประมาณ 10 วันครั้ง
การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์	ไม่เก็บเมล็ดไว้เอง แต่ซื้อเมล็ดพันธุ์มาจากตลาด
การตลาด	
ราคา	ไม่แน่นอน ราคาเป็นไปตามท้องตลาด แต่ไม่เกิน 5 บาท/กก.
การขนส่ง	ใช้รถบรรทุกขนไปส่งที่ตลาดสุรนคร
แรงงาน	จ้างโต ไร่ละ 140 บาท จ้างจิดยา ไร่ละ 200 บาท
อนาคต	คิดว่าจะปลูกต่อไปเรื่อยๆ
ปัญหาที่พบ	-โรคแมลง -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

5. ชื่อ	นางเรียบ คำนต้องกระโทก อายุ 42 ปี มีบุตรชาย 2 คน
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 71 หมู่ 5 บ้านทับช้าง ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
พื้นที่ปลูก	1 ไร่เป็นที่เช่า
พันธุ์ที่ปลูก	พันธุ์เบา
ฤดูปลูก	เดือนพฤษภาคม
ดินปลูก	ดินเหนียว
การเตรียมดิน	พินดินทิ้งไว้ 1 อาทิตย์ไม่ต้องไถ ขุดร่อง พรวนดิน ขุดหลุม
การปลูก	ใช้เมล็ดหยอดหลุมละ 4 - 5 เมล็ดเมื่อเจริญเป็นกล้าแล้วเหลือไว้หลุมละ 4 ต้น
การปักค้าง	ไม่ใช้ค้าง
การดูแลรักษา	
การให้น้ำ	หวนน้ำจากในนามารดทุกวัน
การให้ปุ๋ย	3 ครั้ง 1.ปุ๋ยรองหลุม 2.ใส่เมื่อถมหลุม 3.ใส่เมื่อพูนข้าง
เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยวเองไม่ได้จ้างแรงงาน
ผลผลิต	ประมาณ 500 - 600 กก. บรรจุงูงๆละ 10 กก.
อายุการเก็บเกี่ยว	35 วัน
การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์	เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เอง
โรคและแมลง	-โรคต้นเปื่อย -โรคต้นกัญชา -แมลงแดง , บึ้ง , หนอนเจาะผล
การให้ยา	-โฟรคอลล ราคาขวดละ 60 บาท 1 ขวด -การาเดิน ราคาขวดละ 45 , 85 บาท 1 ขวด
การตลาด	
ราคา	กก.ละ 4 บาท ในช่วงเดือน 12 แต่เคยได้ กก.ละ 8 - 12 บาท
ขนส่ง	ขนใส่รถยนต์ไปขายที่ตลาดสุรนคร
แรงงาน	ช่วยกันในครอบครัว
อนาคต	จะปลูกต่อไปเรื่อยๆ
ปัญหาที่พบ	-โรคแมลง -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

6. ชื่อ	นายรูป ลอยกระโทก
บ้านเลขที่	85 หมู่ 9 บ้านชะอม ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
	มีบุตร 2 คน คนที่ 1 เป็นผู้หญิงอายุ 11 ปีอยู่ ป.6 คนที่ 2 เป็นผู้ชาย อายุ 9 ปีอยู่ ป.4 ปลูกแตงกวามา 20 ปี
พื้นที่ปลูก	1 ไร่
พันธุ์	พันธุ์หนัก กับพันธุ์เบา
การเตรียมดิน	ขุดดินเป็นร่อง แล้วขุดหลุมห่างกันประมาณ 2 คืบ ใส่ปุ๋ยรองพื้นชั้นหลุมให้ทั่ว
วิธีการปลูก	นำเมล็ดห่อผ้าแช่น้ำ 5 ชั่วโมง สรงขึ้นไว้ให้สะเด็ดน้ำ ถ้าเมล็ดเต่งถือว่าดี นำเมล็ดที่เตรียมไว้มาปลูก โดยหยอดเมล็ดลงในหลุมที่ขุดไว้ แล้วกลบดิน รดน้ำให้ชุ่ม
การปักค้ำ	หลังจากปลูก 7 วัน ก็ถมโคน และสามารถปักค้ำได้เลย
การดูแลรักษา	
การให้น้ำ	รดน้ำด้วยบัวรดน้ำเช้า
การให้ปุ๋ย	ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15 - 20 - 20 ประมาณ 1/2 ช้อนโต๊ะและปุ๋ยราดาน 1 อาทิตย์หลังงอก ใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 20 - 20 และอีก 10 วันก็ใส่อีกครั้ง
โรค	- โรคต้นกัญชา ใบหงิก แข็งลงมาตั้งแต่ยอด แล้วจะตาย ไม่สามารถแก้ไขได้ต้องถอนทิ้ง ไม่ให้ผลผลิต - โรคเปื่อย เป็นจากรากขึ้นไป
แมลง	หนอนเจาะผล บั้ง
ยาฆ่าแมลง	- โพลีคอน ฉีดอาทิตย์ละ 1 ครั้ง - โลนาโคน ฉีดอาทิตย์ละ 1 ครั้ง
เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยวผลผลิตเอง
ผลผลิต	เก็บครั้งแรกได้ 200 - 300 กก. แต่ปริมาณจะค่อยๆลดลงไปเรื่อยๆ ในครั้งหลังๆ จะได้ผลผลิตประมาณ 70 - 80 กก.
การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์	เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์เองในปีหน้า
การตลาด	
ราคา	ถ้าได้ราคาดี กก.ละ 10 - 15 บาท ราคาถูก กก.ละ 5 บาท
ขนส่ง	จ้างรถ ไปส่งที่ตลาด โดยขนรวมกับเจ้าอื่นด้วย
อนาคต	จะปลูกแตงกวาต่อไปเรื่อยๆ แต่จะไม่ขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มเพราะ ไม่มีแรงงานเพียงพอ
ปัญหาที่พบ	- โรคแมลง - ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

7. ชื่อ นางเพชรนภา พุทธชล อายุ 34 ปี
 สามี นายอนันต์ พุทธชล อายุ 39 ปี อาชีพกรรมกรก่อสร้าง
 ที่อยู่ 101 หมู่ 6 บ.โสมง ค.หนองยาง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา
 พื้นที่ เป็นคน บ.โสมง
 มีบุตร 2 คน คนที่ 1 ผู้หญิง เรียน ม. 4 โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง
 คนที่ 2 ผู้หญิง เรียน ป.2 โรงเรียนบ้านโสมงครูประชาสรรค์
 พื้นที่ปลูก 3 ไร่ ปลูกสลับกับถั่วฝักยาว
 ปลูกแตงกวามานาน 5 ปี
 วิธีเตรียมดิน ไถโดยใช้รถไถเดินตาม 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ไถตะ ครั้งที่ 2 ไถแปร
 วิธีปลูก ขุดหลุมห่างกัน 3 ม. ใช้ปุ๋ยมูลคอกหมู 10 เมล็ดต่อ 1 หลุม
 แล้วถอนทิ้งให้เหลือเพียง 8 ต้น 1 ไร่ ขุดได้ 200 หลุม
 การปักค้ำ ไม่ปักค้ำ
 การดูแลรักษา
 การให้น้ำ รดฝนอย่างเดียว
 การใส่ปุ๋ย ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 จำนวน 3 กระสอบ โรยรอบคันเมื่อแตงอายุได้ 1 สัปดาห์
 อีก 1 สัปดาห์ก็ใส่ปุ๋ยอีกครั้ง
 การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเอง โดยเก็บวันเว้นวัน ระยะเวลาเก็บเกี่ยวประมาณ 1 เดือน
 ผลผลิต 100 กก./ไร่ บรรจุงดุงละ 10 กก.
 การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ ซื้อเมล็ดมาปลูกโดยใช้เมล็ดตราเครื่องบินจำนวน 2 กระป๋อง/ไร่
 ราคากระป๋องละ 80 บาท
 โรคและแมลง มีเพลี้ยมาจับใบต้องฉีดยาฆ่าแมลง
 การขาย นำไปขายที่ตลาดสุรนคร ราคาตามท้องตลาด โดยขนส่งใส่รถ คนที่อยู่ในหมู่บ้าน
 เดียวกันซึ่งปลูกแตงเหมือนกัน และจะขนไปขายเช่นกัน โดยเสียค่าจ้างแตงถุงละ
 3 บาท และ คนละ 20 บาท
 อนาคต คิดว่าจะปลูกไปเรื่อย ๆ แต่ไม่ขยายพื้นที่
 ปัญหาที่พบ -โรคแมลง
 -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

8. ชื่อ นางสาวกาญจนา เพชรจีน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 2 หมู่ 5 ต.หนองระเวียง อ.เมือง

มีบุตร 5 คน ชาย 2 คน หญิง 3 คน

ปลูกแตงมาแล้ว 20 กว่าปี

พื้นที่ปลูก 2 งาน หรือ 200 ตารางวา

พันธุ์ พันธุ์หนักและพันธุ์เบา

ฤดูปลูก เดือนเมษายน และเดือนตุลาคม

ดินปลูก ดินเหนียว

การเตรียมดิน ขุดหลุมปลูก โดยใส่ปุ๋ยและปุ๋ยราดรองก้นหลุม

การปลูก แซ่มะลัดทิ้งไว้ 1 เดือน ห่อผ้าทิ้งไว้ 2 คืน แล้วนำไปหยอดหลุม หยอดเมล็ด
ประมาณ 4-5 เมล็ด/หลุม

การปักค้ำ รองนต้นแตงสูงประมาณ 1 ศอก จึงจะปักค้ำ

การดูแลรักษา

การให้น้ำ หาน้ำมารดจากคลองที่ขุดไว้

การใส่ปุ๋ย ใส่ 3 ครั้ง 1 รองพื้นก้นหลุม
2 ตอนถมหลุม (หลังงอกประมาณ 12 วัน)
3 ถมหลุมครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรกประมาณ 10 วัน

การเก็บเกี่ยว เก็บเอง

ผลผลิต ประมาณ 300-400 กก./ครั้ง

โรคและแมลง - โรคต้นกัญชา
- ใบหงิก

ปัญหา แตงไม่ขึ้นค้ำ **ต้องใช้เชือกผูก**

การตลาด ไปรดโดยสาร คิดค่ารถจากผลผลิตทั้งหมดร้อยละ 10 ค่าคนโดยสาร 10 บาท ไป
ขายตลาดสุรนคร

แรงงาน ไม่ได้จ้างแรงงาน ทำเองในครอบครัว

อนาคต ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ

ปัญหาที่พบ -โรคแมลง
-ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

9. ชื่อ นายทองคำ มนมา
 มีบุตร 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 54 หมู่ 6 ต.หนองยาง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา
 ปลูกแตงมาแล้ว 30 ปี
- พันธุ์ที่ปลูก พันธุ์หนัก
 พื้นที่ปลูก 2 งาน หรือ 200 ต.ร.ว.
 ดินปลูก ดินเหนียว
 ฤดูปลูก เดือนพฤศจิกายน
 การเตรียมดิน พื้นรอง พรวนดิน ขุดหลุมใส่ปุ๋ยรองพื้น
 การปลูก ปลูกโดยการหยอดเมล็ด
 การปักค้ำ หลังจากปลูกได้ 7 วัน เริ่มปักค้ำ
 การดูแลรักษา
 การให้น้ำ รดน้ำทุกวัน ๆ ละ ครั้ง(เช้าหรือเย็น) น้ำจากคลองสาธารณะ
 การให้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ย 2 ครั้งคือ 1. ปุ๋ยรองพื้น มีขี้หมู และ ขี้วัว
 2. ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หลังจากปลูกได้ 15 วัน
 การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเองใช้แรงงานใครรอบครัว
 เก็บได้วันได้วันเว้นวัน ประมาณ 15 ครั้ง/ 1 เดือน
 ผลผลิต ได้ประมาณ 60-100 กก./ครั้ง
 โรคแมลง ฉีดยาป้องกัน ตอนเริ่มออกดอกและฉีดไปเรื่อย ๆ
 การตลาด เอาไป ขายเองที่ตลาด ได้ราคา 5-10 บาท/กก.
 แรงงาน ไม่จ้างแรงงาน แต่ทำเองในครอบครัว
 อนาคต ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ ถ้าราคาดีจะเพิ่มพื้นที่ปลูกอีก
 ปัญหาที่พบ -โรคแมลง
 -ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

10. ชื่อ นางเต็ม อาศัยพวง อายุ 70 ปี

มีบุตร 3 คน ช่วยทำเกษตรทั้งหมด

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 69 หมู่ 5 บ้านทับช้าง ต.หนองระเวียง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ปลูกมานานแล้วตั้งแต่ยังเด็ก

พันธุ์ที่ปลูก พันธุ์หนัก

พื้นที่ปลูก 2 งาน

ดินปลูก ดินทราย

ฤดูปลูก เดือนพฤศจิกายน

การเตรียมดิน ไถดินทิ้งไว้ 1 คืน แล้วขุดหลุมห่างกันประมาณ 1 ศอก ใส่ปุ๋ยรองพื้นแล้วจึงหยอดเมล็ด

การปลูก ปลูกโดยการหยอดเมล็ด โดยนำเมล็ดไปแช่น้ำ 1 คืน เอาเมล็ดมาห่อผ้าไว้ 1 วัน จึงนำไปหยอดในหลุมประมาณ 4-5 เมล็ด/หลุม ประมาณ 2 วันจะเริ่มงอก

การปักค้ำ หลังจากปลูกได้ แต่งสูงประมาณ 1 ศอก

การดูแลรักษา

การให้น้ำ รดน้ำ 2 ครั้ง/วัน เช้าเย็น นำน้ำมาจากบ่อที่กรมทรัพยากรมาเจหัวไว้ 2 บ่อ

การให้ปุ๋ย

- ปุ๋ยรองพื้น สูตร 15-15-15 และปุ๋ยมูลคอก
- พองอกใบอ่อน 3 ใบ ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ช้างหลุม
- เมื่อแต่งสูงประมาณ 1 ศอก ปักค้ำใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15
- ใส่ปุ๋ยคอกประมาณ 2 ครั้ง ตลอดฤดูปลูก

การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลผลิต เก็บได้ประมาณ 2 ครั้ง

ผลผลิต ได้ประมาณ 1,000 กก.

โรคแมลง

- ฉีดยาไพริคตินตอนที่ได้เริ่มงอก
- โรคใบหยิก
- แมลง หนอนเจาะผล ฉีดป้องกันกำจัด

การตลาด

ราคา กก. 3-15 บาท

ขนส่ง ลูกเป็นคนนำไปขายที่ตลาด

แรงงาน จ้างรถไถเตรียมดิน 120 บาท

อนาคต ปลูกต่อไปเรื่อย ๆ สลับกับถั่ว

ปัญหาที่พบ

- โรคแมลง
- ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

กะหล่ำปลี

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลี
ในเขตตำบลห้วยแคน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อ นาย บุญมี โป๊ะโงสง อายุ 45 ปี
ที่อยู่ 64 หมู่ 1 บ้านห้วยแคน ต. ห้วยแคน อ. ห้วยแถลง จ. นครราชสีมา 30000
มีบุตรจำนวน 2 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือภรรยา ลูกไม่ได้ช่วย
สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 5 ปี
พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม
พื้นที่ปลูก 4-5 ไร่
สภาพของดิน ดินเหนียว
วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ 30 วัน 1 ปีปลูกได้ครั้งเดียว จะทำหลังจากการทำนา
วิธีการเตรียมดิน ไถพรวน 2 1 ครั้ง ไถกลบ ยกแปลง ขุดหลุม ปลูก 1 ไร่ ประมาณ 9,000- 10,000
ต้น ใส่ปุ๋ยแปลง สูตร 15-15-15
วิธีการให้น้ำ รดน้ำทุกวัน สูบน้ำจากคลองขึ้นมารด ใช้สายยางรด
การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ถ้าไม่งามก็ใส่ปุ๋ยยูเรีย
วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัด ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้วดอง
แทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคั้ม
การขนส่ง เวลามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก มาจากตลาดสุรนคร สุรินทร์
โรคและแมลงที่เจอ หนอนและแมลงกินใบ โรคราและโรคเน่าและ แก้วโคย แอมบรุษผสมผาแคน ฉีด
คองเจอแล้ว โพรคอน ใช้เครื่องพ่นแบบสะพายหลัง ถ้าระบาดมากฉีด 2-3 วัน / ครั้ง ถ้าระบาดไม่มากก็จะฉีด 1
อาทิตย์ / 1 ครั้ง
ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำ น้ำไม่พอ และปุ๋ยมิราคาแพง
ราคาผลผลิต ราคาต่ำสุด 2-2.5 บาท / กก. ผลผลิตเฉลี่ยต่อ 1 ไร่ ประมาณ
4-5 ตัน
จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา ค่าปุ๋ย กระสอบละ 350 บาท 1 ไร่ ใช้ 7-8
กระสอบ ค่ายาฆ่าแมลง ประมาณ 2,000 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ 1,000 บาท
อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ และช่วยเรื่องราคาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงให้ถูกลง

ชื่อ ทองดี ทศหัตถ์

ที่อยู่ 13 หมู่ 1 ต. ห้วยแคน อําเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา 30000

มีบุตรจํานวน 3 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและลูกแต่ลูกจะมาช่วยเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์
สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน

ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 2 ปี

พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม

พื้นที่ปลูก 3 งาน

สภาพของดิน ดินมีสภาพเป็นกรดมาก

วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ด เพาะเดือนกันยายน เก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม

วิธีการเตรียมดิน ยกแปลง พรวน 2 ครั้ง ใ้ปุ๋ยสูตร 15-5-15 เวลาปลูกได้อีก 2 ครั้ง ขุดหลุม
ประมาณ 20 นิ้ว ลึกประมาณ 1 คืบ (ประมาณ 10 ซม.) จากนั้นประมาณ 1 อาทิตย์ใ้ปุ๋ยสูตร 15-15-15

วิธีการให้น้ำ 2 วันจะรดน้ำ 1 ครั้ง สูบน้ำจากคลองชั้นมารด

การใ้ปุ๋ยและการดูแลรักษา ใ้ปุ๋ย 15-15-15 ในแปลง ก่อนปลูกจากนั้น 7 วันใ้ปุ๋ย 15-15-15 และ
จะใ้ปุ๋ยอีกครั้งตอนที่กะหล่ำปลีโตไม่อวบ ประมาณ 3 ครั้งต่อการปลูก 1 ครั้ง ส่วนยาฆ่าแมลงฉีดทุก ๆ 7 วัน แต่
จะหยุดฉีด 2 อาทิตย์ก่อนเก็บ

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้ว
ตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องค้

การขนส่ง เวลามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก จะขายหมดทุกครั้งไม่เคยเหลือ
โรคและแมลงที่เจอ หนอนกินใบ แก้โดยโครีคอน+แอมบูส ผสมแล้วฉีดพ่น

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำมาก เพราะมีการแข่งขันกับตลาดทางจังหวัดขอนแก่นผลิตออกมามาก
ทำให้ราคาตก

ราคาผลผลิต 1 บาท - 7 บาท (ราคาต่ำสุด 1 บาท/กก.)

จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา และเมื่อปีที่แล้วขายได้ราคาดีถึง กก.ละ 7 บาท
แต่ถ้าถึงหน้าแล้งก็จะเพิ่มพื้นที่ปลูก ดันทุนการผลิต 1,000 บาท/3 งาน พื้นที่ 3 งาน ใช้เมล็ด 2 กระป๋อง

ชื่อ นางพิมพ์ผา ผางขาร้อน สามี ชื่อ นายสำเนียง ผางขาร้อน

ที่อยู่ 2 หมู่ 1 ต. ห้วยแคน อําเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา 30000

มีบุตรจํานวน 4 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและลูกอีกหนึ่งคน ส่วนคนอื่นไปทํางานที่โรงงาน

ทั้งหมด

สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน

ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 12 ปี

พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม

พื้นที่ปลูก 2 ไร่

วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ด เพาะเดือนกุมภาพันธ์ ปลูกเดือนมีนาคม

วิธีการเตรียมดิน แปลงปลูกไถผาน 2 ผาน 7 รอบ พรวน ขุดหลุม โรยปุ๋ยมูลวัวและปุ๋ย 15-15-15 ในแปลง ทํากการปลูกจากนั้น 7 วันใส่ปุ๋ย 15-15-15 แล้วอีก 15 วันใส่อีกครั้งหนึ่ง (ใส่ทุก 15 วัน) เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือนครึ่งถึงจะสามารถเก็บผลผลิตได้

วิธีการให้น้ำ รดน้ำตอนเย็นทุกวัน ใช้น้ำจากคลอง ช้าง ๆ

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ตอนเตรียมดินโรยปุ๋ยมูลวัวและปุ๋ย 15-15-15 ในแปลง ทํากการปลูกจากนั้น 7 วันใส่ปุ๋ย 15-15-15 แล้วอีก 15 วันใส่อีกครั้งหนึ่ง (ใส่ทุก 15 วัน) เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ส่วนยาฆ่าแมลงฉีดทุก ๆ 7 วัน (หนอนกินใบ) แต่จะหยุดฉีด 1 อาทิตย์ก่อนเก็บ

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องค้

การขนส่ง เวลานํามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก ถ้าขายไม่หมดก็ทิ้ง

โรคและแมลงที่เจอ หนอนกินใบ แก้โดยโครีคอน+แอมบูส ผสมแล้วฉีดพ่น

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำ

ราคาผลผลิต 50 สตางค์ - 4 บาท (ราคาต่ำสุด 2บาท/กก.) ราคาในช่วง พ.ย. - ธ.ค. ประมาณ 4 บาท / กก.แต่เดือนกุมภาพันธ์ 1 บาท / กก.

จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทํางาน แต่เมื่อที่ปลูกเท่าเดิมถ้าราคาสูงขึ้นจะเพิ่มพื้นที่ปลูก ต้นทุนการผลิต 7,000 - 8,000 บาท / 2 ไร่ ค่าปุ๋ยกระสอบละ 330 บาท เมล็ดพันธุ์กระป๋องละ 550 บาท

ชื่อ ทองอินทร์ ทศพิศตร์
 ที่อยู่ หมู่ 1 ต. ห้วยแคน อําเภอยางชุมน้อย จ. ยโสธร 30000
 มีบุตรจํานวน 3 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและลูกอีก 1 คน ส่วนอีก 2 คนไปทำงานต่างจังหวัด
 สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 8 ปี
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม เนื่อนันมี ผู้บริโภคนิยม
 พื้นที่ปลูก 5 ไร่
 สภาพของดิน ดินร่วนมีสีดํา
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ด เพาะเดือนธันวาคม ย้ายปลูกลงแปลง ม.ค.

ประมาณ 3 เดือน เก็บผลผลิตได้ ต้นเดือน เม.ย. ช่วงเก็บเกี่ยวถึงเดือน พ.ค.

วิธีการเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง ไถดะ 1 ครั้ง ไถยกร่องเป็นแปลง ระยะความกว้างของแปลง 2 เมตร
 ความยาวตามขนาดพื้นที่ ขุดหลุมเอานํ้ารดก่อนปลูกแต่ไม่ใส่นํ้ารองกันหลุมจะใส่นํ้าเมื่อ อาทิตย์แล้วใส่นํ้าสูตร 15-
 15-15 จากนั้นอีก 14 วันใส่ครั้งหนึ่งใส่ตอนติดหัวแล้ว และใส่มากระยะที่กะหล่ำปลีกำลังห่อตัว

วิธีการให้นํ้า รดวันเว้นวัน ดูสภาพดินถ้าดินแห้งก็รด สูบน้ำจากคลองขึ้นมารด ใช้สายยางรด
 การใส่นํ้าและการดูแลรักษา หนึ่งอาทิตย์แล้วใส่นํ้าสูตร 15-15-15 จากนั้นอีก 14 วันใส่ครั้งหนึ่งใส่
 ตอนติดหัวแล้ว และใส่มากระยะที่กะหล่ำปลีกำลังห่อตัว แต่จะหยุดฉีด 2 อาทิตย์ก่อนเก็บ

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ
 ประมาณ 8 - 9 คน แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องค้มี

การขนส่ง เวลานํ้าผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับจากโคราชและสุรินทร์มาถึงแปลงปลูก
 โรคและแมลงที่เจอ หนอนควายพระอินทร์ หนอนคืบกระหล่ำ แก้วโดย ผาแคน เป็นผสมนํ้าแล้วฉีด
 ฟัน ไพร่คอนฉีดตอนเจอแล้ว จะทำลายตอนช่วงกะหล่ำห่อตัว เจาะเข้าไปกินข้างในจนถึงยอด

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำมาก บางครั้งกะหล่ำปลีที่เก็บมีหัวที่ใหญ่เกินไปแม่ค้าไม่รับก็จะเอาไป
 แจกให้เพื่อนบ้าน

ราคาผลผลิต 3 - 4 บาท ราคาต่ำสุด 2 บาท / กก.

จะปลูกกะหล่ำปลี ค้อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา เหลือต้นทุนต่อไร่ 2,000 บาท 1 ไร่ เก็บได้ 3-4

ครั้ง

อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ และช่วยเรื่องราคาปุ๋ยและยามาแมลงให้ถูกลง

ชื่อ นาย ชาลี พิมพ์บัวธรรม อายุ 67 ปี ภรรยาชื่อ นาง พิมพ์บัวธรรม อายุ 65 ปี
 มีบุตรจำนวน 5 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและลูกอีก 1 คน ส่วนอีก 4 คนไปทำงานต่างจังหวัด
 สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 5 ปี
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม
 พื้นที่ปลูก 6 ไร่
 สภาพของดิน ดินร่วนมีสีดำ บริเวณที่ปลูกอยู่ติดคลอง
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ เพาะเดือนธันวาคม ประมาณ 3 เดือน เก็บผลผลิต

ได้

วิธีการเตรียมดิน ไถพรวน 2 1 ครั้ง โดยกร่องเป็นแปลง ระยะความกว้างของแปลง 1 วา ใช้จอบ
 ขุดหลุม หลุมห่างกันหลุมละ 1 ฟุต

วิธีการให้น้ำ รดวันเว้นวัน สูบน้ำจากคลองขึ้นมารด ใช้สายยางรด

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ปลูกได้ 3 - 4 วัน ให้ปุ๋ย 15-15-15 อีก 15 วัน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15
 พอกะหล่ำปลีเริ่มจะห่อตัวก็ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อีกครั้ง

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ
 ประมาณ 8 - 9 คน แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคั้น

การขนส่ง เวลามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก

โรคและแมลงที่เจอ หนอนใยผัก และแมลงหริ่งขาว แก้โดยผาเคน เป็นผงผสมน้ำแล้วฉีดพ่น

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำมาก ถ้าหากราคาตกต่ำมากก็ปล่อยให้

ราคาผลผลิต ราคาต่ำสุด 1-2 บาท/กก. บางครั้ง 50 สตางค์

จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนาเฉลี่ยต้นทุนต่อไร่ 2,530 บาท 1 ไร่ เก็บได้ 2-3
 ครั้ง เริ่มเก็บอายุ 10 วัน เก็บได้ 13-16 ต้นต่อ 6 ไร่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ครอบงละ 500 บาท 6 ไร่ ใช้ 2 ครอบง
 ค่าปุ๋ย ครอบงละ 350 บาท 1ไร่ใช้ 3 ครอบง ค่ายาฆ่าแมลง

อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ และช่วยเรื่องราคารับซื้อและฆ่าฆ่าแมลงให้ถูกลง

ชื่อ นาย พรหมมา เต็มรัมย์
 ที่อยู่ 38 หมู่ 1 บ้านห้วยแคน ต. ห้วยแคน อ. ห้วยแถลง จ. นครราชสีมา 30000
 มีบุตรจำนวน 5 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือภรรยา ลูกช่วย 2 คน ส่วนอีก 3 คนไปทำงานต่าง
 จังหวัด

สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 4 ปี
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม
 พื้นที่ปลูก 5 ไร่
 สภาพของดิน ดินเหนียว
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ 40 วัน ทำการย้ายปลูกโดยขุดหลุม ระยะระหว่าง
 ต้น 40 ซม. ปลูกได้ครั้งเดียว จะทำสลับกับการทำนา

วิธีการเตรียมดิน ไถตะ ดากไว้ 1 สัปดาห์ โดยร่องกว้าง 1.5 เมตร ความยาวแล้วแต่พื้นที่
 วิธีการให้น้ำ รดน้ำทุกวัน สูบน้ำจากคลองชั้นมารด ใช้สายยางรด
 การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ใส่ 3 ครั้ง ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ใส่ครั้งแรกหลังจากย้ายปลูก 1 อาทิตย์
 หลังจากนั้นใส่ทุก 15 วัน ใส่ปุ๋ย 15-15-15

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอาเริ่มเก็บปลาย ม.ค. เก็บเกี่ยวถึง มี.ค. ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอ
 แรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคั้น

การขนส่ง เวลานำผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก 5 ไร่ได้ 9 ต้น/1 ครั้ง
 2 ต้นแรก ได้ต้นละ 500 บาท 7 ต้นที่เหลือ ต้นละ 700 บาท

โรคและแมลงที่เจอ หนอนกระทู้ เพลี้ยขาว โรคราและโรคเน่าและ แก้โดย
 แอมบรุษผสมผาแคนฉีคตอนเจอแล้ว

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำ น้ำไม่พอ และปุ๋ยมีราคาแพง
 ราคาผลผลิต ราคาล่าสุด 2-3 บาท/กก. ผลผลิตเฉลี่ย 9 ต้น ต่อ 5 ไร่/1 ครั้ง
 จะปลูกกะหล่ำปลี ปัจจุบันไม่ปลูก เนื่องจากขาดทุนมาก ราคาไม่ดี ค่าปุ๋ย 16 ทะสอบ กระสอบละ
 300 บาท เมล็ดพันธุ์ 1 กระป๋องใหญ่ 500 บาท

อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ และช่วยเรื่องราคาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงให้ถูก

ชื่อ นายฉวิล ชรัมย์ อายุ 46 ปี ภรรยาชื่อ สีดา ชรัมย์

ที่อยู่ 66 หมู่ 1 ต. ห้วยแคน อําเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา 30000

มีบุตรจํานวน 4 คน แต่เสียชีวิตไปแล้ว 1 คน จึงเหลือแค่ 3 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและ

ลูก 2 คน ส่วนอีกคนหนึ่งไปทำงานที่กรุงเทพฯ

สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน

ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 14 ปี

พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราเครื่องบิน เป็นพันธุ์ลูกผสม เมล็ดที่ปลูกซื้อมาจากกรุงเทพฯ

พื้นที่ปลูก 3 ไร่ แต่จะปลูกแดงโมและกะหล่ำปลีนํ้า

สภาพของดิน ดินเหนียวปนทรายสีดํา

สภาพฝนฟ้าอากาศฝนไม่ตกทำให้นํ้าไม่พอ ขาดนํ้ามาก

วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ด เพาะเดือนม.ค. เพาะ 30 - 45 วัน ย้ายลงปลูก 75 - 80 วัน ช่วงเก็บเกี่ยว ประมาณ 5 - 6 วัน เก็บเกี่ยวเดือน เม.ย.

วิธีการเตรียมดิน ไถผาน 2 ไถ 2 ครั้ง แปลงปลูกกว้างประมาณ 1.5 เมตร ความยาวตามขนาดของพื้นที่ ระยะปลูก 50*30 ซม. ขึ้น ย้ายปลูกไม่ต้องใส่ปุ๋ย เริ่มใส่หลังจากนั้นประมาณ 1 อาทิตย์ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 และเมื่อกะหล่ำปลีกำลังเป็นรูปไข่ 15-15-15 อีก 1 ครั้ง ก่อนตัด 20 วันไม่ใส่ปุ๋ย

วิธีการให้นํ้า รดนํ้าวันละ 1 ครั้ง สูบน้ำจากคลองขึ้นมารด แล้วใช้สายยางรด

การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ปลูกจากนั้น 7 วันใส่ปุ๋ย 15-15-15และจะใส่อีกครั้งตอนที่กะหล่ำปลีดูเริ่มเป็นรูป ส่วนยาฆ่าแมลงฉีดทุก ๆ 7 วัน แต่จะหยุดฉีด 2 อาทิตย์ก่อนเก็บ

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคืม

การขนส่ง เวลามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก ให้ กก. ละ 1.5 บาท แต่ถ้าขายไม่หมดจะนำไปขายเองโดยใส่รถมอเตอร์ไซค์ไปขาย กก. ละ 5 บาท จะขายถูกเพื่อให้หมดไม่ให้เหลือทิ้ง

โรคและแมลงที่เจอ หนอนอเมริกัน หนอนใย เพลี้ยจักจั่น โรคเน่าและโคนเน่า ใช้ยาคาร์ดิแอมบูซ ผาแคน โคกูไรออน เป็นผสมน้ำฉีดตอนที่เห็นแมลงมากัดกินแล้ว

ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกคํามาก คํานุ้ยและยาฆ่าแมลงมีราคาสูง นํ้าไม่เพียงพอ

ราคาผลผลิต ราคาต่ําสุด 1.5 บาท / กก. ผลผลิตต่อไร่ 3 ตัน หัวละประมาณ 1 กก. ปุ๋ย 1 ไร่ ใช้ 5 ถุง ถุงละ 50 กก. ราคาถุงละ 350 บาท ยาฆ่าแมลงประมาณ 1,000 บาท คํานํ้ามัน 800 บาท

จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา แต่อยากให้รัฐช่วยในการพยุงราคาสินค้าให้คงที่ มีองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของกลุ่มผู้ปลูกกะหล่ำปลี เคยให้กู้เงิน 2,000 บาท 6 เดือนจะเก็บครั้งหนึ่ง

ชื่อ นาย สุพจน์ ศิริทรงศิลป์ อายุ 40 ปี
 ที่อยู่ 90 หมู่ 1 ต. ห้วยแคน อําเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา 30000
 มีบุตรจํานวน 3 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือภรรยาและลูก 3 คน
 สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 5 ปี ถ้าปีไหนราคาไม่ดีก็ไม่ปลูก
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม
 พื้นที่ปลูก 5 ไร่
 สภาพของดิน ดินเหนียวทอ้งนา
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ด เพาะเดือนม.ค. เพาะกล้าประมาณ 1 เดือน ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 รองพื้น และใช้ปุ๋ยรอกนํ้าแกมดและรา เริ่มปลูกเดือน ก.พ. เก็บเกี่ยว 100 วัน ประมาณ เม.ย. 1 ปี ปลูก ได้ 2 ครั้ง ครั้งแรก ม.ค. - เม.ย. ครั้งที่ 2 ธ.ค. - ก.พ.

วิธีการเตรียมดิน ไถกลบฟางต่อจากการปลูกข้าว ดินยังไม่แห้งสนิทคราดดินให้ดินแตก
 วิธีการให้นํ้า รดนํ้าวันละ 1 ครั้ง สูบน้ำจากคลองขึ้นมารด แล้วใช้สายยางรด
 การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ปลูกจากนั้น 7 วันใส่ปุ๋ย 15-15-15 1อาทิตย์/1 ครั้ง
 วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้ว
 คอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคั้ม ก่อนเก็บเกี่ยว 2 อาทิตย์ไม่ต้องฉีดยา
 การขนส่ง เวลานํ้าผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก ต้นละ 3,000 - 5,000 บาท
 โรคและแมลงที่เจอ หนอนอเมริกัน หนอนใย เพลี้ยจักจั่น โรคเน่าและโคนเน่า ใช้แอมบูซ ผาแคน
 เป็นผสมนํ้าฉีดตอนที่เห็นแมลงมากัดกินแล้ว
 ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำมาก ค่านุ้ยและยาฆ่าแมลงมีราคาสูง นํ้าไม่เพียงพอ
 ราคาผลผลิต ราคาต้นละ 3,000-5,000 บาท ผลผลิตต่อไร่ 3 ตัน นุ้ย 1 ไร่ใช้ 5 ถุง ถุงละ 50 กก. ราคาถุงละ 350 บาท ยาฆ่าแมลงประมาณ 1,000 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ 500 บาท
 จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา แต่อยากให้รัฐช่วยในการพยุงราคาสินค้าให้คงที่

ชื่อ นาย สำราญ สิงหา
 ที่อยู่ 40 หมู่ 1 บ้านห้วยแคน ต. ห้วยแคน อ. ห้วยแถลง จ. นครราชสีมา 30000
 มีบุตรจำนวน 2 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือภรรยา ลูกไม่ได้ช่วย
 สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 9 ปี
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เบอร์ 1 เป็นพันธุ์ลูกผสม
 พื้นที่ปลูก 4 ไร่
 สภาพของดิน ดินร่วนปนทราย
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ 35 วัน แปลงเพาะกล้า 10 แปลง ใส้แกลบไม่ให้
 ดินติดแน่น เริ่มเดือน ธ.ค. ถึง เดือน ม.ค. อายุเก็บเกี่ยว 100 วัน 1 ปีปลูกได้ครั้งเดียว จะทำสลับกับการทำนา
 วิธีการเตรียมดิน ไถพรวน 2 1 ครั้ง โดยกร่องเป็นแปลง ระยะความกว้างของแปลง 1.5 เมตร ยาว
 6 เมตร ใส้ปุ๋ยแปลงละ สูตร 15-15-15 แปลงละ 1 กก. 1 กระบุงปลูกได้ 5 แปลง ประมาณ 2 ไร่
 วิธีการให้น้ำ รดน้ำทุกวัน สูบน้ำจากคลองชั้นมารด ใช้สายยางรด
 การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยคอกก่อนทำการปลูกหว่านลงแปลงปลูก พองอก 12-13 วัน ใส่อีก 1
 ครั้ง และ 25 วันใส่อีก 1 ครั้ง ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 10 วันใส่ 1 ครั้ง พอกะหล่ำปลีเริ่มจะห่อตัวก็ใส่ปุ๋ย 15-15-
 15 อีกครั้ง 1,000 หลุม ใช้ 15 กระสอบ
 วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ตัดใต้อุ้ง ๑ ละ 10 กก. ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อน
 บ้านมาช่วยกันเก็บ แล้วตอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคืม
 การขนส่ง เวลานำผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก มาจากตลาดสุรนคร สุรินทร์
 โรคและแมลงที่เจอ หนอนกระทู้ เพลี้ยขาว โรคราและโรคเน่าและ แก้โดย
 แอมบิวผสมผาแคนฉีดคอนเจอแล้ว 7 วันหมดฤทธิ์ โพรคอน อี 605 15 วันหมดฤทธิ์ ใช้เครื่องพ่นแบบสะพาย
 หลัง
 ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำ น้ำไม่พอ และปุ๋ยมีราคาแพง
 ราคาผลผลิต ราคาต่ำสุด 2-3 บาท/กก. ผลผลิตเฉลี่ย 15-20 ตัน ต่อ 4 ไร่
 จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา ค่าปุ๋ย กระสอบละ 330 บาท 10,000 คันใช้ 15
 กระสอบ ค่ายาฆ่าแมลง กระบุงละ 50 บาท ประมาณ 1,000 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ 1,100 บาท
 อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ และช่วยเรื่องราคาปุ๋ยและยาฆ่าแมลงให้ถูกลง

ชื่อ นาย ประมวล พิมพ์ศักดิ์ อายุ 65 ปี ภรรยาชื่อ นาง สาทิมพ์ศักดิ์ อายุ 65 ปี
 มีบุตรจำนวน 4 คน คนที่ช่วยในการเกษตรคือสามีและลูกอีก 2 คน ส่วนอีก 2 คน ไปทำงานต่างจังหวัด
 สภาพสังคม ยังเป็นแบบอีสาน
 ปลูก กะหล่ำปลีมาแล้ว 5 ปี
 พันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์ตราลูกโลก เป็นพันธุ์ลูกผสม
 พื้นที่ปลูก 5 ไร่
 สภาพของดิน ดินร่วนมีสีค้ำ
 วิธีการปลูก ใช้การเพาะเมล็ดในแปลงเพาะ 40 วัน เดือน พ.ย. บางครั้งถ้าเก็บเกี่ยวช้าเข้าก็จะ
 เริ่มปลูกเดือน ก.พ. อายุเก็บเกี่ยว 110 วัน
 วิธีการเตรียมดิน ไถผาน 2 1 ครั้ง โดยครื่องเป็นแปลง ระยะความกว้างของแปลง 1 วา
 ใช้ขอบขุดหลุม หลุมห่างกัน 35-40 ซม. ปลูกได้ 15,000 - 20,000 ต้น โดยแบ่งปลูกเป็น 2 รุ่น (ปลูกทีละ ครั้ง)
 วิธีการให้น้ำ รดวันเว้นวัน สูบน้ำจากคลองชั้นมารด ใช้สายยางรด
 การใส่ปุ๋ยและการดูแลรักษา หลังปลูก 1 สัปดาห์ ให้ปุ๋ย 15-15-15 โดยหยอดหลุมละ 0.5 ช้อนโต๊ะ
 เมื่ออายุได้ 1 เดือนครั้ง ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ใส่ที่โคนต้น ๆ ละ 1 ช้อนโต๊ะ พอกะหล่ำปลีเริ่มจะห่อตัวก็ใส่ปุ๋ย
 15-15-15 อีกครั้ง
 วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มือเก็บ ใช้มีดตัดเอา ไม่ต้องจ้างแรงงานจะขอแรงเพื่อนบ้านมาช่วยกันเก็บ แล้ว
 คอบแทนโดยการเลี้ยงอาหาร และเครื่องคั้น
 การขนส่ง เวลามาผลผลิตไปขายจะมีแม่ค้ามารับถึงแปลงปลูก
 โรคและแมลงที่เจอ หนอนโยผัก หนอนหน้างเหนียว แมลงสีขาวย โรคราและโรคเน่าและ แก้โดย
 แอมบิวผสมผาแดนฉีดตอนเจอแล้ว ใช้เครื่องพ่นแบบสะพายหลัง โพรคอน ใส่ก่อนปลูก
 ปัญหาที่เคยประสบ ราคาตกต่ำ หัวกะหล่ำปลีมีขนาดใหญ่เกินไปขายไม่ได้ บางครั้งตัดขายไม่ทันหัว
 ก็จะถูกเหี่ยวหาย ขาดทุนทุกปี ปีละประมาณ 10,000 บาท
 ราคาผลผลิต ราคาต่ำสุด 0.5-2 บาท / กก. ราคาจะต่ำแค่ไหนก็ขาย ผลผลิตเฉลี่ย 15-20 ตัน ต่อ
 ไร่
 จะปลูกกะหล่ำปลี ต่อ เนื่องจากเว้นจากการทำนา และได้เงินเป็นก้อนใหญ่ ค่าปุ๋ย กระสอบละ 390
 บาท 10,000 ตันใช้ 10 กระสอบ ค่ายาฆ่าแมลง กระป๋องละ 50 บาท ประมาณ 1,500 บาท
 อยากให้รัฐมีส่วนช่วยในการพยุงราคาให้คงที่ ประมาณ 3 บาท / กก. และช่วยเรื่องราคารูบและยาฆ่า
 แมลงให้ถูกลง

หน้า

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกคะน้า
ในเขตตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1

โดยการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรแล้วทำการสัมภาษณ์จำนวน 10 ราย ดังต่อไปนี้

1. ชื่อ นางละม่อม หมิ่นมะเรียง อายุ 45 ปี
- ประวัติ อยู่บ้านเลขที่ 360/1 หมู่ 1 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ. นครราชสีมา
มีบุตร 2 คน คนที่ 1 เป็นหญิง อายุ 23 ปี
คนที่ 2 เป็นชาย อายุ 20 ปี
- พื้นที่ปลูก 2 ไร่
- ประสบการณ์ปลูก 10 ปี แต่เริ่มปลูกผักกางมุ้งประมาณ 4 ปี
- แรงงาน จ้างแรงงาน 10 คน ค่าจ้างคนละ 120/วัน
จ้างทำรุ่น แยกคัน ตัดคัน
- ดิน เหนียวร่วน
- การเตรียมดินปลูก ขุดดินตากไว้ 2 อาทิตย์ จากนั้นหว่านเมล็ด แล้วใช้เศษฟางคลุม
- การให้น้ำ ใสน้ำ ยूरีย (46-0-0) เมื่อต้นกล้าออกได้ 2 อาทิตย์ หลังจากนั้นก็ใสน้ำอีก
ครั้ง วิธีการใสน้ำจะใสน้ำโดยการหว่าน
- แมลงศัตรูพืชและการป้องกันกำจัด พบหนอนกระทู้หอม, ค้างหมักคัก
กัดกินใบเป็นรู จะฉีดยาฆ่าแมลง 2-3 ครั้ง
- การเก็บเกี่ยว เมื่ออายุประมาณ 48-50 วัน
- จำนวนผลผลิต 2 ไร่ ประมาณ 400 กิโลกรัม
- การขาย ราคา กิโลกรัมละ 5 บาท โดยจะมีครวมไว้มัดละ 5 กิโลกรัม ซึ่งจะมีแม่
ค้ามารับไปขาย ช่วงกรกฎาคม ราคาถูก ต้นถึงหาราคาแพง
- ต้นทุน 10,000-20,000 บาท
- แนวโน้มการผลิต จะปลูกต่อไปแต่ไม่เพิ่มพื้นที่
- ปัญหาที่พบ ราคาอ่อนข้างค้ำ ต้องการให้รัฐช่วยประกันราคาให้ไม่ต่ำกว่ามัดละ
5 บาท
- สาเหตุที่ปลูกผักกางมุ้ง ประหยัดแรงงาน ไม่เปลืองน้ำ ถ้าอากาศเย็นดินในแปลงที่อยู่ภายในมุ้งจะ
ชื้น จึงไม่ต้องรดน้ำ

2. ชื่อ นางกอบแก้ว ทิพย์รักษา อายุ 37 ปี
 ประวัติ อยู่บ้านเลขที่ 62/1 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
 มีบุตรชาย 2 คน คนที่ 1 อายุ 18 ปี
 คนที่ 2 อายุ 14 ปี

<u>พื้นที่ปลูก</u>	7 ไร่
<u>ประสบการณ์ปลูก</u>	5 ปี
<u>แรงงาน</u>	ประมาณ 4-5 คน ค่าจ้างคนละ 120 บาท/วัน
<u>สภาพดิน</u>	ดินเหนียว
<u>การเตรียมดิน</u>	ไถตากดิน โรยปุ๋ยคอก แล้วคลุมด้วยเศษฟาง
<u>การปลูก</u>	หว่านเมล็ดแล้วทำการถอนแยก หลังจากหว่าน 1 เดือน
<u>การให้ปุ๋ย</u>	ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 โดยใส่ 4 ครั้ง
<u>แมลงและการป้องกันกำจัด</u>	หนอนใยผัก หนอนหน้างเหนียว จะฉีดยาฆ่าแมลงวันเว้นวัน
<u>การเก็บเกี่ยว</u>	อายุ 40-50 วัน โดยใช้มีดตัดแล้วทำมัด ๆ ละ 5 กก.
<u>จำนวนผลผลิต</u>	7 ไร่ ประมาณ 4,000 กก. จะมีพ่อค้ามาทำการตัดเองที่ไร่ ราคาประมาณ กิโลกรัมละ 3 บาท ถ้าราคาต่ำ แต่ถ้าในช่วงราคาดีจะราคา กก. ละ 8-12 บาท
<u>ต้นทุนการผลิต</u>	7 ไร่ รวมค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย และค่ายาฆ่าแมลง ประมาณ 20,000 บาท
<u>ปัญหาที่พบ</u>	1. ราคาต่ำ และน้ำท่วม ทำให้ขาดทุน 2. ปัญหาเรื่องแมลง แก้ไขลำบากมาก แมลงคือยา
<u>แนวโน้มการผลิต</u>	จะปลูกต่อแต่ไม่เพิ่มพื้นที่

3. ชื่อ นายรวง งามเกาะ อายุ 40 ปี

ประวัติ มีภรรยาชื่อ นางโด งามเกาะ อายุ 45 ปี ไม่มีบุตรด้วยกัน อยู่บ้านเลขที่ 116/11 ต.ตลาด

อ.เมือง จ.นครราชสีมา แต่มีพื้นที่ปลูกอยู่ในตำบลบ้านเกาะ

พื้นที่ปลูก 5 ไร่ โดยเช่าไร่ละ 2,000 บาทต่อปี

ประสบการณ์ปลูก 4 ปี โดยปลูกผักกางมุ้งมาตลอด

การเตรียมดิน ไถตากดินไว้ 10-14 วัน แล้วคลุมด้วยเศษฟาง

การปลูก โดยการหว่านเมล็ด ใช้เมล็ดพันธุ์ของเจียไต๋ กระป๋องละ 100-170 บาท

แมลงศัตรูที่พบและการป้องกันกำจัด หน้คกระโดด หนอนโยผัก

จะใช้ไคแอท 33 หรือแอคเซน 55 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร พ่น

การให้น้ำ ใช้น้ำขกอก และน้ำสูตร 46-0-0 โดยใช้น้ำขกอก 2 คันรด ราคาคันละ

600 บาท ส่วนน้ำ ยูเรียจะใส่เรื่อย ๆ ตลอดการปลูก อัตราไร่ละ 25 กก.

ต้องการใส่ 2 ครั้ง จะใช้น้ำทั้งหมด ประมาณ 2 กระสอบ ราคากระสอบ

ละ 490 บาท

แหล่งน้ำ น้ำชลประทานจากลำตะคอง

การจ้างแรงงาน ประมาณ 10 คน เป็นคนงานไม่ประจำ ค่าจ้างคนละ 120 บาท/วัน

การเก็บเกี่ยว อายุ 40-60 วันเก็บเป็นคะน้าระยะกลาง โดยมีแม่ค้าประจำมาตัดเอง

ปัญหาที่พบ

1. ราคาไม่แน่นอน โดยเฉพาะปีนี้ราคาต่ำ

2. ยาน่าแมลง มีราคาสูงมาก

4. ชื่อ นายประเสริฐ ชูเกาะ อายุ 33 ปี
- ประวัติ มีภรรยาชื่อ นางแสน ชูเกาะ มีบุตรด้วยกัน 2 คน คนที่ 1 อายุ 7 ขวบ เรียนอยู่โรงเรียน
เมือง คนที่ 2 อายุ 10 เดือน อยู่บ้านเลขที่ 453 หมู่ 1 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- ประสบการณ์ปลูก 7 ปี
- พื้นที่ปลูก 9 ไร่
ปลูกคะน้า 7 ไร่
ปลูกหอม 2 ไร่
- การเตรียมดิน ขุดดินเหมือนการพรวนแล้วใส่ปุ๋ยขคอก ประมาณ 2 คันรถ รดละ 600 บาท
ไถตากดินไว้ 10-14 วัน แล้วคลุมด้วยเศษฟาง
- การปลูก โดยการหว่านเมล็ด ใช้เมล็ดพันธุ์ของเจียไต๋ งบประมาณ 100-170 บาท
- แมลงศัตรูที่พบและการป้องกันกำจัด หมักกระโดด หนอนใยผัก
จะใช้ไคแอท 33 หรือแอคเซน 55 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร พ่น
- การให้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยขคอก และปุ๋ยสูตร 46-0-0 โดยใส่ปุ๋ยขคอก 2 คันรถ ราคาคันละ
600 บาท ส่วนปุ๋ยยูเรียจะใส่เรื่อย ๆ ตลอดการปลูก อัตราไร่ละ 25 กก.
ต้องการใส่ 2 ครั้ง จะใส่ปุ๋ยทั้งหมด ประมาณ 2 กระสอบ ราคากระสอบ
ละ 490 บาท
- แหล่งน้ำ น้ำชลประทานจากลำตะคอง
- การจ้างแรงงาน ประมาณ 10 คน เป็นคนงานไม่ประจำ ค่าจ้างคนละ 120 บาท/วัน
- การเก็บเกี่ยว อายุ 40-60 วันเก็บเป็นคะน้าระยะกลาง โดยมีแม่ค้าประจำมาตัดเอง.
- ปัญหาที่พบ
1. ราคาไม่แน่นอน โดยเฉพาะปีนี้ราคาต่ำ
  2. ขาฆ่าแมลง มีราคาสูงมาก

5. ชื่อ	นายอ้วน งามเกาะอายุ 36 ปี
ประวัติ	มีภรรยาชื่อ นางสาวงามเกาะ มีบุตรด้วยกัน 1 คน
พื้นที่ปลูก	5 ไร่
ประสบการณ์ปลูก	10 ปี
การเตรียมดิน	ไถ 1 ครั้ง โดยใช้รถไถเดินตามของตัวเอง
การปลูก	หว่านเมล็ดลงแปลงโดยตรง แล้วเอาฟางคลุม และรดน้ำเช้า จะใช้เมล็ดประมาณ 40-50 กระป๋อง/ 5 ไร่
การใส่ปุ๋ย	ใส่ครั้งแรกหลังจากหว่าน 21 วัน ใช้ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ครั้งที่ 2 และ 3 ใส่ปุ๋ยผสมปุ๋ย 20-20-0 อัตราที่ใส่ไม่แน่นอน
การให้น้ำ	มีน้ำจากคลองชลประทาน เวลาใช้เครื่องยนต์ติดพ่วงกับเรือ
การเก็บเกี่ยว	อายุ 50 วัน ในหน้าแล้ง อายุ 45 วัน ในหน้าหนาว เวลาเก็บจ้างคนงานเก็บ 21 คน/ 5 ไร่ ค่าจ้างคนละ 120 บาท/วัน
โรคและแมลงที่เป็นปัญหา	โรคโคนเน่า โรคน้ำค้าง หนอนใยผัก โรคราแป้ง - ใช้ยาแลมเพท ราคา 1,500 บาท ปริมาณ 250 วิซี. โดยจะฉีดเช้า-เย็น ในช่วงที่เกิดการระบาด
การขาย	มีแม่ค้ามารับ หน้าแล้ง 5-6 บาท หน้าหนาว กก. 3-4 บาท
รายได้	ประมาณ 30,000 บาท ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย
จำนวนผลผลิต	หน้าหนาว 12,500 กก./ 5 ไร่ หน้าแล้ง 5,000 กก./ 5 ไร่
ปัญหาที่พบ	การระบาดของโรคแมลงอย่างรุนแรง บางครั้งต้องใช้ กรัชมอกไซน ฉีดให้ตายไปเลย

6. ชื่อ นายชวน อิศระบาล

ประวัติ มีภรรยาชื่อ นางแมว อิศระบาล อยู่บ้านเลขที่ 3/3 หมู่ 1 ค.บ้านเกาะ อ.เมือง

จ.นครราชสีมา มีบุตรด้วยกัน 2 คน

<u>พื้นที่ปลูก</u>	6 ไร่
<u>ประสบการณ์ปลูก</u>	ปลูกมา 8 ปี แต่เลิกปลูกมา 3 ปี
<u>การเตรียมดิน</u>	ไถ 1 ครั้ง โดยใช้รถไถเดินตาม
<u>การปลูก</u>	หว่านเมล็ด แล้วเอาฟางคลุม รดน้ำ ใช้เมล็ดประมาณ 40 กระป๋อง
<u>การใส่ปุ๋ย</u>	เมื่อต้นมีใบเลี้ยง 2 ใบ ใส่ปุ๋ยยูเรีย 1 ครั้ง แลเวใส่ตอน 20 วัน ใส่อีกครั้ง ก่อนเก็บผลผลิต ใส่ปุ๋ยทั้งหมดประมาณ 4 กระสอบ
<u>การให้น้ำ</u>	ใช้เรือเครื่องยนต์รด
<u>โรคและแมลงที่พบ</u>	หนอนใยผัก โรคราสนิม โรคโคนเน่า ใช้เอาทานอน ราคา 750 บาท หรือแลมเพท (6,000 ซีซี.) ราคา 1,000 บาท ผสมน้ำ ฉีด
<u>การเก็บเกี่ยว</u>	อายุ 45 วัน
<u>การขาย</u>	แม่ค้าจะมารับโดยนำคนมาเก็บเอง ขายมัดละ 5 กก. ราคา 30-40 บาท/ มัด ในหน้าแล้ง ราคา 5-6 บาท/มัด
<u>จำนวนผลผลิต</u>	60,000 กก./ 6 ไร่ ในหน้าหนาว 20,000 กก. / 6 ไร่ ในหน้าแล้ง เป็นผลผลิตรวมใน 1 ปี โดยมีการปลูก 4 ครั้ง
<u>ปัญหาที่พบ</u>	โรคแมลงระบาดรุนแรง ต้องใช้ยาจำนวนมากซึ่งมีราคาแพงแต่ก็ไม่ค่อยได้ผลจึงคัด สนใจเลิกปลูก

7. ชื่อ นางประคอง บาทโพธิ์

ประวัติ มีบุตร 5 คน อยู่บ้านเลขที่ 108 ค.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สามีชื่อ นายเที่ยง บาทโพธิ์

แรงงาน ทำกันเอง 2 คน กับสามี

พื้นที่ปลูก 7 ไร่ ซึ่งปลูกผักกางมุ้งไว้ 20 หลัง เป็นคะน้า 6 หลัง

ประสบการณ์ปลูก 7 ปี

สภาพดิน ดินเค็มแก้ไขโดยการใส่ปูนขาว+ปุ๋ยคอก

การเตรียมดิน ไถแล้วตากแดดไว้ 4-5 วัน ใส่ปุ๋ยหมักและฉีดไล่เดือนฝอย ลงไปในดินให้ทั่ว

การปลูก หว่านเมล็ด แล้วถอนแยกเมื่ออายุ 25 วัน ให้ห่างเหลือประมาณ 4 ฝ่ามือ

การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ประมาณ 4-5 ครั้ง จนกว่าเก็บขายใส่ประมาณ 2 อาทิตย์ต่อครั้ง

การให้น้ำ ใช้เรือเครื่องยนต์ลากไปตามคลองเล็ก ๆ โดยรดเช้า-เย็น

โรคและแมลงที่พบ หนอนใยผัก หนอนกระทู้หอม โรคราน้ำค้าง

- ยาฆ่าแมลงใช้ อาทานอน

- ยาป้องกันเชื้อราใช้ เค้นฟัน

การเก็บเกี่ยว อายุ 45-50 วัน โดยมีพ่อค้ามารับไปขายและมีคนงานมาตัดเอง

การขาย ขายเป็นมัด ๆ ละ 5 กก. ราคาต่ำสุดประมาณ มัดละ 3 บาท ราคาสูงสุด 60 บาท

จำนวนผลผลิต ประมาณ 200 มัด / มุ้ง 1 หลัง

ปัญหาที่พบ 1. ราคาต่ำ

2. ยาฆ่าแมลงมีราคาสูง

แนวโน้มการผลิต จะเลิกทำเพราะขาดทุนมาก

8. ชื่อ นางแจ้ว บุญมีศรี

ประวัติ มีบุตร 1 คน

แรงงาน ช่วยกันทำกับสามี 2 คน

พื้นที่ปลูก 3 ไร่

ประสบการณ์ปลูก 6 ปี

การเตรียมดิน พรวนดินแล้วใส่ปุ๋ยคอก (ขี้วัว และขี้ไก่)

การปลูก หว่านเมล็ด แล้วรดน้ำตาม ประมาณ 25 วันก็ถอนแยก เหลือห่างกัน

ประมาณ 4 ฝ่ามือ

การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ประมาณ 2 อาทิตย์ / ครั้ง

การให้น้ำ รดน้ำเข้าเย็น โดยใช้เรือติดเครื่องพ่นลากไปตามคลอง

แมลงที่พบ หนอนใยผัก

ใช้อาทานอนฉีดถ้าระบาดมากจะฉีดเข้า-เย็น

การเก็บเกี่ยว อายุ 45-50 วัน

การขาย มีพ่อค้ามารับและเก็บเอง ได้ราคา 30-35 บาท/มัด (มัดละ 5 กก.)

แนวโน้มการผลิต จะปลูกไปเรื่อย ๆ แต่จะปลูกสลับกับผักอื่น

ปัญหาที่สำคัญ ราคาต่ำทำให้ขาดทุน

9. ชื่อ จ.ศ.อ. สัมฤทธิ์ ประสิทธิ์ อายุ 73 ปี

ประวัติ มีภรรยาชื่อ นางสาวแป้น ประสิทธิ์ อายุ 67 ปี มีบุตร 7 คนแต่ไม่มีใครอยู่ด้วยโดยไปทำงานที่อื่นกันหมด และเอาหลานมาให้เลี้ยง อยู่บ้านเลขที่ 131 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

แรงงาน จ้างคนงานประมาณ 4 คน ค่าจ้างวันละ 120 บาท/วัน แต่ถ้าคนงานชายจ้างวันละ 153 บาท/วัน

พื้นที่ปลูก 2 ไร่

ประสบการณ์ปลูก 6 ปี

การเตรียมดิน - ไถโดยใช้รถไถเดินตาม 2 ครั้ง ค่าจ้างรถไถ 2 ไร่ 700 บาท
- ใส่ปุ๋ยคอก 1 คันรถ (รถ 6 ล้อ) ราคาคันละ 2,300 บาท

การปลูก หว่านเมล็ด แล้วถอนแยกเมื่ออายุ 20 วัน ใช้เมล็ด 10 กระป๋อง ราคากระป๋องละ 60 บาท

การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยยูเรีย โดยใส่ทุก 7-8 วัน ใช้ทั้งหมด 3 กระสอบ

การให้น้ำ มีร่องน้ำข้างแปลง แล้วใช้เรือเครื่องพ่นรด

โรคและแมลงที่พบ หนอนใยผัก หนอนกระทู้หอม หนอนคืบๆ ค้างหมักกระโดด
- โรคราน้ำค้าง

แก้ไขโดยใช้ เมวินฟอส, อะทาบอล, เดนพิน ผสมน้ำฉีดตอนเช้า ๆ

การเก็บเกี่ยว อายุ 45 วัน

การขาย มีพ่อค้ามารับโดยนำคนงานมาเก็บเอง และมัดไว้มัดละ 5 กก. ราคา 20 โดยยังไม่จ่ายทีเดียวจะให้ไว้ก่อนมัดละ 3 บาท เมื่อขายหมดถึงนำเงินมาจ่าย ถ้าขายได้ราคาต่ำกว่าที่ตกลงก็ให้แค่นั้น

ผลผลิต ประมาณ 300 - 400 มัด/ 2 ไร่

ต้นทุนการผลิต ประมาณ 10,000 บาท

ปัญหาที่พบ 1. ราคาต่ำมาก แต่ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาแพง จึงขาดทุนทุกปี
2. โรคและแมลง ระบาดมาก บางครั้งเสียหายจนต้องใช้ยาฆ่าหญ้าฉีดให้ตายไปเลย

แนวโน้มการผลิต จะปลูกต่อแต่จะปลูกผสมกับผักอื่นไม่ปลูกแค่น้ำอย่างเดียว

10. ชื่อ นายบุญส่ง มาศกระโทก อายุ 40 ปี
 ประวัติ มีภรรยาชื่อ นางศ้อย มาศกระโทก อายุ 38 ปี มีบุตร 1 คน อายุ 17 ปี อยู่บ้านเลขที่ 163/1
 ต.บ้านเกาะ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

แรงงาน	ทำกันเอง 2 คนกับภรรยา
พื้นที่ปลูก	7 ไร่ ค่าเช่าปีละ 14,000 บาท
ประสบการณ์ปลูก	3 ปี แต่ปีนี้ไม่ปลูกคะน้าปลูกหอมแบ่งแทน
การเตรียมดิน	ไถ 1 ครั้ง โดยใช้รถไถเดินตาม มีรถไถเอง ตากดินไว้ 1 สัปดาห์ เอาฟาง ลงใส่ปุ๋ยคอก 1 คันรถ / ไร่ (รถกระบะ) ราคารถละ 1,500 บาท
การปลูก	หว่านเมล็ด และถอนแยกเมื่ออายุ 21 วัน
การใส่ปุ๋ย	ใส่ปุ๋ยยูเรีย 2 ครั้ง/สัปดาห์ โดยผสมฮอร์โมนเกล็ดเข้าไปในปุ๋ยด้วย (ฮอร์โมน ราคา กก. 12 บาท ใช้ 2 ถุง/แปลง) ใส่ปุ๋ยยูเรียทั้งหมด 2 กระสอบ / การใส่ 1 ครั้ง
การให้น้ำ	ใช้เรือติดเครื่องพ่น โดยรดน้ำเช้า-เย็น
โรคและแมลงที่พบ	โรคใบจุด หนอนใยผัก หนอนกระทู้หอม การแก้ไขจะใช้มิมิก ราคา 1,100 บาท เลนเพค ราคา 1,500 บาทผสมน้ำ พ่นต้องใช้ 7 ขวด ต่อการฉีด 1 ครั้ง
การเก็บเกี่ยว	อายุ 45 วัน
การขาย	มีพ่อค้าจะมารับโดยนำคนมาเก็บเอง ราคาประมาณ 40-60 บาท/มัด ถ้าวราคาดี
จำนวนผลผลิต	2,000 กก./ ไร่
ต้นทุนการผลิต	20,000 บาท
ปัญหาที่พบ	แมลงระบาดหนักมากไม่สามารถควบคุมได้ ฟูราดานที่เคยใช้รอกันหุยม ก็ไม่มีผลอะไรกับแมลงเลย แม้แต่ไล่เดือนฝอยก็ไม่ตาย
แนวโน้มการผลิต	อาจจะกลับไปปลูกใหม่ ต้องดูแล และการระบาดของแมลงก่อน

ข้าวโพดฝักอ่อน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน

ในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

- 1.) ชื่อ นาย สวาท รอดตะคุ อายุ 70 ปี   ที่อยู่ 21 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
 อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- สถานภาพ แต่งงาน   จำนวนบุตร 6 คน (ชาย 3 หญิง 3)
- ผู้ช่วยทำการเกษตร ภรรยา
- สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน
- ปลูกมาแล้ว 48 ปี   พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม 717 คาร์กิล   พื้นที่ปลูก 30 ไร่
- สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนแล้ง
- สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วนสีแดง
- ปลูกตั้งแต่เดือน เมษายน   ถึงเดือน กรกฎาคม   ปีนี้ปลูกได้ 2 ครั้ง
- การเตรียมดิน 1. ไถตะ ไร่ละ 120 บาท
 2. ไถพรวน ไร่ละ 80 บาท
 3. ใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15-15-15
- การปลูก ใช้รถหยอดเมล็ด ไร่ละ 60 บาท
- การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว
- การให้ปุ๋ย ใส่สูตร 15-15-15 ตอนหยอดเมล็ด และหลังจากปลูกประมาณ 1 เดือน
- การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช มีโรคเชื้อราบ้าง, ยากฆ่าแมลงไม่ได้ใช้ ส่วนวัชพืชใช้
 ยาอาร์ทาซิน
- ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว หากฝนไม่แล้งก็จะทำข้าวโพดไร่ต่อไป โดยไม่ถอดยอดเป็นข้าวโพดฝัก
 อ่อน แต่หากฝนแล้งก็ดึงดอกตัวผู้ออกเมื่อเริ่มโผล่ให้เห็น แล้วอีกประมาณ 2-3 วัน ก็เก็บฝักอ่อนได้
- การเก็บเกี่ยวจ้างคนเก็บ 10-15 คน (คนละ 8 กระสอบ/วัน)
- ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบแล้วนำไปขายที่ร้านที่เคยไปเอายา, ปุ๋ย มาใช้
- การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายเอง (ใส่รถตัวเอง)
- จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ได้ประมาณ 50 ตัน ขายได้ ก.ก. ละ 3 บาท
- เงินลงทุน ใช้วิธีเอาเมล็ดพันธุ์, ยา, ปุ๋ย มาจากร้านค้าก่อนแล้วขายผลผลิตคืนที่หลัง
- ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว
1. ปัญหาโรคจากเชื้อรา
  2. ราคาผลผลิตต่ำ
  3. ฝนแล้ง
- คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่ขยายอีกแล้ว

2.) ชื่อ นาง จอย ศรีสวัสดิ์ อายุ 53 ปี ที่อยู่ 1 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน ชื่อ นายสมาน จำนวนบุตร 6 คน
ศรีสวัสดิ์

ผู้ช่วยทำการเกษตร สามีและลูกชาย 1 คน

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 40 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก สุวรรณ 5, ลูกผสม พื้นที่ปลูก 500 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ): ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ททราย

ปลูกตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม

การเตรียมดิน ไถผาน 3 แล้วพรวนผาน 7 แล้วใส่ปุ๋ยรองพื้น สูตร 16-20-0

การปลูก หยอดเมล็ดโดยตรง

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย ใส่ตอนรองพื้น 1 ครั้ง, ตอนหลังกำจัดวัชพืช(ทำร่น อีก 1 ครั้ง), ตอนก่อนหยอด 1 ครั้ง

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช นิโคอาร์ทาซินคুমหญ้าหลังปลูกทันที ถ้าหญ้าขึ้นอีกฉีด

กรั้มมอกโซน(Paraguat)

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว เมื่อดอกตัวผู้ออกก็ให้ดึงทิ้ง

การเก็บเกี่ยว จ้างคนเก็บหลังจากปลูกได้ 45 วัน

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบ, ชั่งน้ำหนัก, ส่งตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายเองที่ตลาด

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ 2 บาท / ก.ก.

เงินลงทุน กู้จากสหกรณ์การเกษตรและนายทุน

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. ขาดทุนเพราะฝนแล้ง
2. ปุ๋ยแพง
3. ค่าแรงงานแพง

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ปลูกเท่าเดิม แต่ปีต่อไปจะให้ลูกทำแทน

3.) ชื่อ นาย รำพึง ศรีสุวรรณ อายุ 55 ปี ที่อยู่ 45 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน ชื่อ นางบุญส่ง จำนวนบุตร 5 คน
ศรีสุวรรณ

ผู้ช่วยทำการเกษตร สามี, ลูก 1 คน และลูกสะใภ้ 1 คน

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 8 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก สุวรรณ 1, 2 พื้นที่ปลูก 34 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วน

ปีนี้ปลูกได้ 3 ครั้ง (ถ้าฝนตกดี)

การเตรียมดิน ไถตะ, ไถแปรให้ดินป่น แล้วใส่ปุ๋ยรองพื้น 20-20-0

การปลูก หยอดเมล็ดในแปลงโดยตรง

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย แบ่งใส่ตอนรองพื้น แล้วใส่อีกครั้งตอนก่อนหยอดประมาณ 1 อาทิตย์

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช ใช้ยาอาทาจิน 80 พร้อมกับยามาหญา ฉีดตอนสูงระดับไหล่

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว เมื่อดอกตัวผู้เริ่มโผล่ก็ถอดยอดเพื่อทำแฉ่(ฝักอ่อน) เว้นไปอีก 2 วันจึงเก็บ
ฝักได้ พร้อมกับถอดยอดไปได้อีก 5-6 ครั้ง ยอดจึงจะหมด

การเก็บเกี่ยวจ้างคนงานเก็บโดยเก็บวันเว้นวัน เก็บได้ถึง 12 ครั้ง

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว เก็บฝักแล้วนำมาใส่กระสอบ แล้วชั่งน้ำหนักจึงค่อยส่งขาย

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย เอาไปขายเองที่ร้านค้าที่ทำสัญญาซื้อไว้

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ราคา 2.50 บาท/ก.ก. (ทำได้ถึง 1,000 ก.ก.)

เงินลงทุน กู้ยืมเงิน แล้วขายผลผลิตให้คืน

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว 1. ฝนแล้ง

4. ค่าปุ๋ยแพง

2. ค่าแรงงาน

5. น้ำมันแพง (รถไถ)

3. ราคาส่งถูก

6. ค่าไถจึงแพงด้วย

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่ทำแล้ว เพราะปัจจุบันทำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็น

อาชีพหลักและรายได้ดีกว่า

4.) ชื่อ นาง นุ่มนวล มาลัย อายุ 41 ปี ที่อยู่ หมู่บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน ชื่อ นายณรงค์ มาลัย จำนวนบุตร 3 คน
ผู้ช่วยทำการเกษตร สามี

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 30 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก สุวรรณ 2 พื้นที่ปลูก 5 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนไม่ตก(ฝนแล้ง)

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วน (สีแดงปนดำ)

ปลูกตั้งแต่เดือน เมษายน ถึงเดือน พฤษภาคม

การเตรียมดิน ไถผาน 3 1 ครั้ง แล้วพรวน 1 ครั้ง

การปลูก หยอดเมล็ดลงในแปลงโดยตรง

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย แบ่งใส่โดยครั้งแรกใส่พร้อมกับการหยอดเมล็ด ครั้งที่ 2 ใส่ Urea ตอนก่อนถอดดอก

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช ฉีดยามาห์ญา กรั้มมอกโซน (Paraguat)

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยวดึงช่อดอกตัวผู้ออกก่อนที่เกสรจะบาน หลังจากนั้น 3 วันเริ่มเก็บผลผลิตได้

การเก็บเกี่ยว หลังจากปลูก 47 วันจ้างคนงานเก็บเพราะต้องเก็บให้เสร็จภายในคืนเดียว

2 คน ทำไม่ทัน ฝักอ่อนจะเก็บได้ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 10-12 กระสอบ/ครั้ง

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบแล้วนำไปขายที่ตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย เอาไปขายเองที่ตลาด

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ฝักอ่อนจะเก็บได้ 3-4 ครั้ง ครั้งละ 10-12 กระสอบ/ครั้ง

เงินลงทุน เงินทุนตัวเอง

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. โรค-แมลง
2. ปัญหาการขาดน้ำ
3. ปัญหาราคาไม่คงที่

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่ เพราะรายได้ไม่ดีและการปลูกต้องดูแลมาก(จุกจิก)

5.) ชื่อ นาง วันเพ็ญ กลิ่นมณฑา อายุ 40 ปี ที่อยู่ 53 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน ชื่อ นายสมบุญ จำนวนบุตร 2 คน
กลิ่นมณฑา อายุ 40 ปี

ผู้ช่วยทำการเกษตร สามีและลูก 1 คน

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 20 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม พื้นที่ปลูก 7 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินแดง

ปลูกตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึงเดือน เมษายน ปีนี้ปลูกได้ 2 ครั้ง

การเตรียมดิน 1.ไถผาน 3

2. ไถแปร

3. ใส่ปุ๋ยรองก้นหลุมสูตร 20-20-20 (จ้างรถไถ)

การปลูก หยอดเมล็ดในแปลงโดยตรง

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย แบ่งใส่ตอนรองพื้นและหลังจากปลูก 1 เดือน ใส่สูตร 40-0-0

การป้องกันกำจัดวัชพืช ฉีดยากำรุมมอกโซน(Paraguat)

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว ถอดยอดหลังเห็นช่อดอกตัวผู้โผล่ เพื่อให้เป็นข้าวโพดฝักอ่อน

การเก็บเกี่ยว จ้างคนเก็บ(หลังจากปลูก 45 วัน เก็บเดือนมิถุนายน) เก็บผลผลิตวันเว้นวัน

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบ แล้วนำไปขายสดที่ตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายเอง

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ 2.50-2.80 บาท/ก.ก.

เงินลงทุน ทุนตัวเอง

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว 1. ปัญหาฝนแล้ง

2. ราคาต่ำ (2-3 บาท/ก.ก.)

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่ เพราะตลาดให้ราคาถูก, ค่าแรงงานแพง, ดูแลยาก,

หาคนงานยาก อาชีพหลัก คือ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

6.) ชื่อ นาง คูน ศรีกันยา อายุ 48 ปี ที่อยู่ หมู่ 1 บ้านคลองตลอง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน ชื่อ นายวรรณ ศรีกันยา จำนวนบุตร 3 คน (ชาย 2 หญิง 1)
อายุ 48 ปี

ผู้ช่วยทำการเกษตร สามี

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 30 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม พื้นที่ปลูก 50 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วนสีแดง

ปลูกตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึงเดือน พฤษภาคม เก็บเกี่ยวเดือนมิถุนายน

การเตรียมดิน ไถผน 3 จ้างรถไถไร่ละ 130 บาท, ไถผน 7 จ้างรถไถไร่ละ 100 บาท,

ซักร่อง จ้างรถไถไร่ละ 60 บาท แล้วใช้ปุ๋ย 20-20-0 รอกันหลุม

การปลูก หยอดเมล็ด ใช้เมล็ดไร่ละ 3 ก.ก.

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย หลังหยอดเมล็ด 30 วัน ใช้ปุ๋ยยูเรียโดยใส่โคนต้น

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช มีโรคราน้ำค้าง, ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแมลง

กรรแก้ไข - ไม่ได้ทำอะไร (ไม่ฉีดยา)

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว เมื่อฝนแล้งจึงดึงช่อดอกตัวผู้ออกเพื่อทำเป็นข้าวโพดฝักอ่อนแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพราะอายุเก็บเกี่ยวสั้นกว่า

การเก็บเกี่ยว จ้างคนงานเก็บ ไร่ค่าจ้าง 25 สตางค์/ก.ก. สามารถเก็บได้ 4-5 ครั้ง

ได้ครั้งละ 1 กระสอบ/ไร่

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบ แล้วนำไปขายที่ตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายที่ตลาดปากช่องโดยจ้างรถขนค่าจ้างกระสอบละ 5 บาท

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ได้ครั้งละ 1 กระสอบ/ไร่ ขายได้ 2 บาท/ก.ก.

(รายได้ 35,000 บาท/ไร่)

เงินลงทุน ต้นทุน 600 บาท/ไร่

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. ขาดแคลนแรงงาน
2. ฝนแล้ง
3. ราคาต่ำ (3 บาท/ก.ก.)

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่แน่นอน เพราะอาชีพหลัก คือ ปลูกข้าวโพด

เลี้ยงสัตว์ แต่พอดฝนแล้งจึงทำข้าวโพดฝักอ่อน

7.) ชื่อ นาย ทัศนีย์ คำพร อายุ 66 ปี ที่อยู่ หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง

อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน

จำนวนบุตร 5 คน

ผู้ช่วยทำการเกษตร ภรรยา

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

พันธุ์ที่ใช้ปลูก พันธุ์ลูกผสม 141 แปซิฟิก(ก.ก. ละ พื้นที่ปลูก 1-5 ไร่

50-60 บาท) สุวรรณ 2 (ก.ก.ละ 5 บาท)

(ปลูกเป็นการเสริมรายได้)

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ไม่มีปัญหา

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วน

ปลูก ได้ทุกฤดูกาล แต่ต้องไม่ให้น้ำขัง

การเตรียมดิน ไถผาน 3 : 1 ครั้ง ค่าจ้างไถ 130 บาท/ไร่ ตากดินไว้ 7 วัน แล้วไถพรวน

ผาน 7 อีก 1 ครั้ง ค่าจ้างไถ 80-90 บาท/ไร่ แล้วใส่ปุ๋ยสูตร 25-7-7 รองกันหลุม

การปลูก ทำการหยอดเมล็ด ค่าจ้างหยอดเมล็ดไร่ละ 130 บาท ระยะปลูกระหว่างแถว 70 cm.

ระหว่างต้น 25 cm. แล้วทำการถอนแยกให้เหลือ 2-3 ต้น/หลุม

การให้น้ำ (มีบ่อขุดเอง) เมื่อออกดอกแล้ว 7 วัน ให้น้ำ 1 ครั้ง โดยใช้รดหรือปล่อยน้ำตามร่อง

การให้ปุ๋ย ใส่ตอนทรงพุ่มและตอนก่อนออกดอกใช้ปุ๋ย 46-0-0

การป้องกันกำจัดโรค,แมลง, วัชพืช กำจัดวัชพืชอย่างเดียว โรค,แมลง พบว่า ไม่มีปัญหา

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว หลังจากปลูกประมาณ 45 วัน ทำการลดยอด

การเก็บเกี่ยว หลังลดยอด 3-5 วัน ได้ผลผลิตครั้งที่ 1

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนที่ขายทั้งเปลือกก็บรรจุกระสอบแล้วส่งตลาด ส่วนแบบ

เปลือกเปลือกต้องเอามาเปลือกก่อนแล้วจึงนำไปส่งตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย ขนไปส่งเองที่ตลาด

จำนวนผลผลิตที่ได้และเวลาผลผลิต ได้ผลผลิตประมาณ 2,000 ก.ก./ไร่ ขายได้ 2-3 บาท/ก.ก.

(แรงงานทั้งเปลือก) ส่วนแบบเปลือกเปลือก ขายได้ 20-25 บาท/ก.ก.

เงินลงทุน ใช้ทุนตัวเอง

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. ราคาผลผลิตต่ำ (แบบขายทั้งเปลือก)

2. จุกจิก ต้องดูแลมาก

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ปลูกเท่าเดิม เพราะทำข้าวโพดฝักอ่อนเป็นการ

เสริมรายได้เท่านั้น อาชีพหลัก คือ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

8.) ชื่อ นาย อ้วน หล้าสง อายุ 68 ปี ที่อยู่ 31 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน

ผู้ช่วยทำการเกษตร ธรรมดา

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 20 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม พื้นที่ปลูก 20 ไร่ (เช่า)

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ): ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินซบ ดินเหนียวสีแดง

ปลูกตั้งแต่เดือน เมษายน ถึงเดือน สิงหาคม ปีนี้ปลูกได้ 2 ครั้ง

การเตรียมดิน ไถผาน 3 แล้วตามด้วยผาน 7 (จ้างไร่ละ 230 บาท)

การปลูก จ้างรถหยอดเมล็ด

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย 2 ครั้ง ครั้งแรกตอนรองพื้น ครั้งที่ 2 ตอนใกล้ดอกยอด

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช กำจัดวัชพืชอย่างเดียว ส่วนโรคและแมลง พบว่า

ไม่มีปัญหา

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว ในฤดูแล้งเมื่อข้าวโพดเริ่มออกดอกจะทำการถอดยอด(ชัก/ดึงดอกออก) ก็จะได้ข้าวโพดฝักอ่อน

การเก็บเกี่ยว จ้างแรงงาน(หลังจากปลูก 45 วัน)

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกะสอบแล้วนำไปขายร้านค้า

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายเองที่ร้านพาณิชย์

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ราคาขาย 3 บาท/ก.ก. รายได้ประมาณ 5,000 บาท/ปี

เงินลงทุน ต้นทุน 20 ไร่ ประมาณ 10,000 บาท

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. ราคาผลผลิตต่ำ

2. ฝนแล้ง

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ปลูกเท่าเดิม เพราะยังไม่เคยขาดทุนแต่กำไรน้อย

9.) ชื่อ นาย วิไล สุขสบาย อายุ 38 ปี ที่อยู่ บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน จำนวนบุตร 3 คน

ผู้ช่วยทำการเกษตร ภรรยา

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 4 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก สุวรรณ 2, ลูกผสม พื้นที่ปลูก 10 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ) : ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วนสีแดง

ปีเิงปลูกได้ 2 ครั้ง

การเตรียมดิน ไถ 2 ครั้ง (ไถตะ, ไถแปร) จ้างไถไร่ละ 120 บาท

การปลูก หยอดเมล็ด

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย ใส่ 2 ครั้ง ตอนรองพื้นและตอนก่อนถอดยอด

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช ไม่ได้ฉีดยากำจัดแมลง

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว เมื่ออายุ 45 วัน เริ่มถอดยอด แล้วอีก 2-3 วันก็เก็บข้าวโพดแฉ่ (ข้าวโพดฝักอ่อน) ได้

การเก็บเกี่ยว จ้างคนเก็บวันเว้นวัน (คิดค่าจ้างกิโลกรัมละ 50 สตางค์)

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว เก็บแล้วใส่กระสอบส่งตลาดแขก(ปากช่อง) ขายหมดทุกครั้ง

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย ไร่รถไปขายเอง

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ ก.ก. ละ 2.50 บาท

เงินลงทุน ใช้ทุนตัวเองและกู้เงินด้วย

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. หาแรงงานยาก
2. ฝนแล้ง

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่ปลูกอีกเพราะหาแรงงานยาก ปัจจุบันทำ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ขาย

10.) ชื่อ นาย เสมอ ดเสี อายุ 30 ปี ที่อยู่ บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา
สถานภาพ แต่งงาน จำนวนบุตร 1 คน
ผู้ช่วยทำการเกษตร ภรรยา
สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน
ปลูกมาแล้ว 10 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม พื้นที่ปลูก 30 ไร่
สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ): ปัญหา ฝนแล้ง
สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วนสีดํา
ปีนึ่งปลูกได้ 2 ครั้ง
การเตรียมดิน ไถผาน 3:1 ครั้ง ผาน 7:1 ครั้ง (จ้างรถไถผาน 3:120 บาท/ไร่, ผาน 7:80 บาท/ไร่)
แล้วใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนหยอดเมล็ด

การปลูก ใช้เครื่องหยอดเมล็ด (จ้างรถไถ ไร่ละ 60 บาท)
การให้น้ํา อาศัยน้ําฝนอย่างเดียว
การให้ปุ๋ย แบ่งใส่ตอนรองพื้น และตอนใกล้ออกดอก
การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช ฉีดยาอาทาชิน
ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว หากฝนไม่แล้งก็ทำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อไปโดยไม่ทำข้าวโพดแฉ่
(ข้าวโพดฝักอ่อน)
การเก็บเกี่ยว จ้างคนเก็บ
ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกระสอบนำไปขายสด
การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายให้กับร้านที่เคยเอาขาย, ปุ๋ย, เมล็ดพันธุ์มาก่อน
จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต เก็บได้ 30 ตัน ขายได้ 2.80 บาท/ก.ก.
เงินลงทุน ค่าจ้างไถ ไร่ละ 130 บาท, ค่าเครื่องหยอดเมล็ด ไร่ละ 70 บาท
ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. หาดนงานยาก
2. กำไรน้อย

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ เริ่มลดพื้นที่ปลูกลง แล้วปลูกอย่างอื่นแทน

11.) ชื่อ นาง ปรานี สุมาลัย ที่อยู่ 61 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน จำนวนบุตร 3 คน

ผู้ช่วยทำการเกษตร สามี

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

ปลูกมาแล้ว 20 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม, สุวรรณ 2 พื้นที่ปลูก 60 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ): ปัญหา ฝนแล้ง

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วน

ปลูกตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน สิงหาคม เก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม-มกราคม

การเตรียมดิน ไถผาน 3, แล้วตามด้วยผาน 7 โดยใช้รถไถ

การปลูก ใช้รถหยอดเมล็ด ระยะปลูก 50-60 cm.

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย สูตร 16-20-0 ใส่ตอนหยอดเมล็ดและตอนถอบยอด

การป้องกันกำจัดโรค, แมลง, วัชพืช อาร์ทาซินคুমหญ้าพ่นพร้อมตอนหยอดเมล็ด

ถ้าหญ้าออกใช้กรัมมอกโซน(Paraquat)

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว หากฝนไม่แล้งก็จะไม่ถอบยอด แต่ถ้าฝนแล้งก็ดึงช่อดอกออกทำฝักอ่อน

การเก็บเกี่ยว จำนวนเก็บ ก.ก.ละ 25 สตางค์ เก็บได้ 7-8 ครั้ง/รุ่น

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว บรรจุกะสอบ, ส่งขายตลาด

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายเองที่ตลาด (เก็บตอนเช้า-ขายตอนเย็น)

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ 2.50 บาท/ก.ก.

เงินลงทุน เงินทุนตัวเองและเงินกู้

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. ฝนแล้ง
2. ราคาผลผลิตต่ำ

คิดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ เมบลูกจริงจัง เพราะสภาพแล้งก็คิด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
แต่ถ้าฝนแล้งจึงจะทำข้าวโพดฝักอ่อน

12.) ชื่อ นาย สมศักดิ์ ศรีสวัสดิ์ อายุ 28 ปี ที่อยู่ 1 หมู่ 1 บ้านคลองตาลอง ต.ปากช่อง
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถานภาพ แต่งงาน

ผู้ช่วยทำการเกษตร ธรรมดา

สภาพสังคมแบบอีสาน-กรุง อีสาน

พันธุ์ที่ใช้ปลูก ลูกผสม (ใช้ประมาณ 3 ก.ก.ครั้ง/ไร่) พื้นที่ปลูก 30 ไร่

สภาพทั่วไป (ดิน,ฟ้า,อากาศ): ปัญหา ฝนไม่ตกทำให้กล้าข้าวโพดขาดน้ำตาย

สภาพของดิน ประเภทของดิน ดินร่วน

ปลูกครั้งแรกเดือน มกราคม ครั้งที่ 2 เดือน กรกฎาคม ปีนี้ปลูกได้ 2 ครั้งขึ้นไป
(ขึ้นอยู่กับฝน)

การเตรียมดิน มีรถไถเป็นของตนเอง ทำการไถ 2 ครั้ง แล้วใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 16-20-0

การปลูก ปลูกโดยการหยอดเมล็ดพร้อมปุ๋ย ใช้ปุ๋ย 2 กระสอบ/ 3 ไร่

(ราคาปุ๋ย 300-380 บาท/กระสอบ)

การให้น้ำ อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

การให้ปุ๋ย แบ่งใส่ตอนหยอดเมล็ด และตอนล่อคยอด

การป้องกันกำจัดโรค,แมลง ไม่ค่อยมีจึงไม่มีการใช้ยา และไม่มีการกำจัดวัชพืชเลย

ปฏิบัติการก่อนเก็บเกี่ยว หากฝนไม่แล้งก็ทำข้าวโพดไร่ต่อโดยไม่ดึงคอกตัวผู้ออก

การเก็บเกี่ยวจ้างคนงานเก็บ(ก.ก.ละ 50 สตางค์) จ้าง 50-60 คน สามารถเก็บได้คนละ

50-100 ก.ก./วัน

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวตอนเช้าแล้วทำการส่งตลาดเลย ไม่มีการนำไปทำอย่างอื่น

การขนส่งเวลานำผลผลิตไปขาย นำไปขายส่งที่ตลาดปากช่อง

จำนวนผลผลิตที่ได้และราคาผลผลิต ขายได้ ก.ก. ละ 2.50-3 บาท/ก.ก. แต่ถ้าขายแบบเหมาไร่

ได้ 1,000 บาท/ไร่ (เก็บแรงดีกว่า)

เงินลงทุน ลงทุนด้วยเงินตัวเอง

ปัญหาที่พบตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยว

1. หางแรงนยา
2. ฝนไม่ตกทำให้กล้าตาย ต้องไถทิ้ง

คาดว่าจะปลูกข้าวโพดฝักอ่อนต่อหรือไม่ ไม่เพราะผลผลิตไม่ดีสู้ทำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไม่ได้

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกไม้ผล

มะม่วง

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกมะม่วง

ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. นางสาวนิตน์ ติลวรรณ บ้านบุกะเจด ตำบลขงพระ อำเภอปากช่อง สวนพืชมพูนุ
อายุ 35 ปี

ประวัติ

การศึกษา จบประถมศึกษาชั้นปีที่ 7 สามัญปริญญาตรี สัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำงาน
เป็นผู้จัดการบริษัทแหลมทอง ที่อำเภอวังม่วง จังหวัดลพบุรี

อาชีพเดิม ทำสวนน้อยหน่าที่กลางดง ต่อมาย้ายมาอยู่ตำบลขงพระ เห็นว่าที่ไม่เหมาะสำหรับทำ
น้อยหน่าเพราะฝนแล้ง จึงทำสวนมะม่วงแทน โดยเดิมแม่เป็นคนจัดการดูแลสวน ตนเองเพิ่งมาดูแล
เต็มที่เมื่อ 2 ปีที่แล้ว

มะม่วงที่สวนปลูกมา 17-18 ปีแล้ว บางต้นอายุมากกว่า 20 ปี แต่ยังคงอยู่เพราะหน้าดินลึกมาก
ประมาณ 4-6 เมตร(สังเกตจากการขุดสระน้ำ) ซึ่งถ้าเป็นมะม่วงที่กลางดงอายุ 20 ปี ก็จะโทรมแล้ว
เพราะรากลึกลงถึงชั้นหิน หน้าดินตื้นกว่านี้มาก

เคยทดลองปลูกกระท้อน มะขามหวาน ลิ้นจี่ มะปราง แต่ปัจจุบันปลูกมะม่วง 60 ไร่ มะขามหวาน 20
ไร่ ส้มโอ 30 ไร่ (เพิ่มเริ่มปลูก)

ระยะเวลาที่ปลูก

ถ้ามีน้ำ จะปลูกเดือนมีนาคมหรือเมษายน แต่ต้องปลูกก่อนสงกรานต์

ถ้าใช้กิ่งพันธุ์ อายุ 2 ปี จะเริ่มให้ผล ปีที่ 3 เริ่มได้ขาย และปีที่ 5 จะเก็บผลผลิตได้เต็มที่

พันธุ์

น้ำดอกไม้ ปลูกเพื่อขายส่งออก และน้ำดอกไม้อ่อนปลูกขายนอกฤดู

ฟ้าลั่น ปลูกเพื่อขายส่งนอกฤดู (ปลายพฤศจิกายน ทำปีเว้นปี)

เขียวสวย ปลูกเพื่อขายปกติ หรือให้ออกนอกฤดูก่อน 1 เดือน

วิธีการจัดการ-การเตรียมดิน ช่วงหน้าหนาวไถที่ทั้งหมดแล้วไถแปรทิ้งไว้ประมาณ 1/2 เดือน เมื่อฝน
ลงเล็กน้อย ขุดหลุมขนาด 50 x 50 x 50 cm. ตากดินไว้ 1 เดือน จึงเริ่มปลูก โดยใส่ปุ๋ยจีไก่ (หมักทิ้ง
ไว้แล้ว 6 เดือน) 1 ถังน้ำ/หลุม แบ่งใส่กันหลุม 1/2 ถัง และปากหลุม 1/2 ถัง และผสมปุ๋ย 15-15-15
จำนวน 2 ช้อนแกง หยอดใส่กันหลุมด้วย แล้วใช้ดินปากหลุมคลุมปกปิดใส่หลุม

ระยะปลูก ต้นเก่าปลูกระยะ 5 x 5 เมตร ปลูกใหม่ 3 x 3 เมตร (ปัจจุบันอายุ 7-8 ปี)
การปลูก ที่มีน้ำใช้กึ่งทาบ ที่น้ำไม่ดีใช้ดินตอ แล้วเสียบยอด (ตอมะม่วงแก้ว/อร่อง)

การให้น้ำ

ใช้น้ำบาดาล ต่อสายยางรด 3 วัน/ครั้ง (กำลังจะใช้ mini-sprinkle)

ช่วงปลูกใหม่ รดน้ำอาทิตย์ละครั้ง (2 ถังหัว) ถ้ามีฟางคลุมโคนต้น แต่ถ้าไม่มีการคลุมโคนรด 3 วัน/ครั้ง

ช่วงฝน หยุดรดน้ำ

การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง/สารเคมีอื่น ๆ

ปุ๋ย (1) สูตร 15-15-15 เดือนละครั้ง อัตรา 2 ช้อนแกง

(2) ปี้ไก่ (คิวละ 180 บาท แต่ซื้อได้ในราคา 120 บาท) ใส่ผสมสูตร (1) ช่วงหลังเก็บเกี่ยว

สารเร่ง - ใช้ปีเว้นปี (เพราะฉะนั้นปีที่เว้นมีสารตกค้างอยู่ ทำให้มะม่วงออกก่อนปกติ 1 เดือน ได้โดยฉิวเฉพาะไปตัดเชื่อมกับไรโอยูเรียก็จะออกดอกได้)

สารเร่งการออกดอก เป็นสารพวกพืคิต ผสมให้ได้อัตราส่วนตามขนาดต้น, พันธุ์, รัศมีทรงต้น (ถูกกว่าใช้คัลฟาร์)

เชียวเสวย ราดสารก่อนฟาลันประมาณ 1/2 เดือน เพื่อให้ออกดอกพร้อมกันทุกพันธุ์ ช่วยให้ดูแลง่ายขึ้น (เพาะเชียวเสวยเป็นพันธุ์หนัก)

ต้นที่สมบูรณ์จะปล่อยให้แตกใบอ่อนครั้งเดียว แล้วจึงราดสารต้นไม่สมบูรณ์ให้แตกใบอ่อนสองครั้ง จึงราดสาร (ประมาณต้นเดือนสิงหาคม) จากนั้นไม่เกิน 3 เดือน มะม่วงจะให้ดอก (ส่วนใหญ่ 2 เดือนให้ดอกได้แล้ว) เมื่อออกดอกก็ใช้สารเร่งได้

ยาฆ่าแมลงและโรค เมื่อ 2 ปีที่แล้วมีเพลี้ยไฟและราแอนแทคโนกระบาด แต่ปัจจุบันพบสุทธยาที่ใช้ได้ผลแล้ว (ไม่บอกสูตร)

การเก็บผลผลิต ใช้ตะกร้อ สอย / มือเค็ดข้าว

เชียวเสวย เก็บให้ติดข้าวไว้ด้วย

น้ำดอกไม้ บางครั้งติดข้าว / ไม่ติดข้าว / ข้าวสั้น / ข้าวยาวขึ้นกับแม่กำจะสั่ง

ฟาลัน เก็บให้ติดข้าว

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

การแปรรูป เดิมแม่กวนมะม่วงขายวันละ 5-6 กะทะ ราคา กก.ละ 80 บาท ปัจจุบันไม่ได้ทำการขนส่ง บางครั้งแม่ค้ามาเหมาที่สวนไปเอง ไม่ต้องขน บางครั้งขนใส่รถยนต์ไปขายที่ตลาด (ขายส่ง)

การขาย-การตลาด

ก. วิธีขาย บางครั้งขายเหมา (ดูขนาดพื้นที่, ดัน, อัตราการติดลูก) บางครั้งขายแบ่งเป็นกิโลกรัม

ข. ราคา น้ำดอกไม้ ช่วงมีนาคม มากกว่าหรือเท่ากับ 15 บาท (ขายเหมา) ขึ้นราคาได้ไม่เกิน เมษายน หลังสงกรานต์ลดเหลือประมาณ 10 บาท (ปีที่แล้วราคาดี ได้ 20-25 บาท)

เขียวสวย ปีนี้กลางเดือนกุมภาพันธ์-ปลายเดือนมีนาคม ราคาดีมากได้ 20-25 บาท (พ่อค้านำไปขายต่อ ราคา 30-40 บาท)

ขายส่งออก น้ำดอกไม้ราคาดีกว่าปกติ 3 เท่าตัว เช่น ปกติ 10 บาท จะได้ราคา 30 บาท

ค. ตลาด ลานปูน (ใกล้ทางรถไฟในอำเภอปากช่อง) โดยตกลงกับแม่ค้าก่อนว่าต้องการพันธุ์ สีว/เกรดอะไร ให้ราคาเท่าไร ปริมาณเท่าไร แล้วจึงนำมาส่งเอง

แม่ค้าจากใต้ จะรับซื้อพวก ทองคำสวน ช้าง แก้ว ลิ่นงูเห่า (งาช้าง)

ตลาดสี่มุมเมือง รังสิต มีแม่ค้าประจำรับซื้อ

ระบบ ค่ายกึ่ง 3 บาท/เข่ง เข้าถึงตลาดก่อนบ่าย 2 โมงจะได้ราคา คนซื้อจะยังประเมินปริมาณมะม่วงเข้าตลาดแต่ละวันไม่ถูก

พ่อค้าเรริมถนน บางครั้งมีการดักซื้อริมถนนใหญ่ก่อนไปส่งตลาดใหญ่ ถ้าตกลงราคากันได้ก็ขายให้เลย

ค่าจ้างแรงงาน (ปกติในปากช่องวันละ 110-120 บาท)

มีคนงานประจำ 9 คน จัดที่พักให้อยู่ โดยให้ทำงานเป็นระยะ ๆ ไม่ได้ให้เงินเดือนประจำ แต่ให้ตามปริมาณและลักษณะงาน ถ้าขายมะม่วงได้ราคาดี มีโบนัสให้ ครอบครัว (2 คน) คนละ 10,000 บาทต่อปี อัตราค่าจ้างมีดังนี้

ทำงานทั่ว ๆ ไป รายวัน 80 บาท

รดน้ำ 100 บาท (ได้คนละประมาณ 4 ไร่)

ถากรอบโคนมะม่วงปลูกใหม่ ต้นละ 1 บาท (วันละ 200 ต้น) มะม่วงให้ผลแล้วต้นละ 3 บาท (วันละประมาณ 200 บาท)

ตัดหญ้า (เครื่องสะพายข้าง) วันละ 120 บาท

ค่าจ้างเก็บผลวันละ 100 บาท (อาจเก็บแค่ 1/2 วัน ก็จ่าย 100 บาท)

หมายเหตุ บางสวนขนาด 30 ไร่ ใช้คนงานแค่ 2 คน เพราะมีเครื่องทุ่นแรงช่วยลดคนงาน

ปัญหา

ปัญหาการผลิต

ก. เพลี้ยแป้ง ทำลายเฉพาะน้ำดอกไม้ เป็นชนิดเดียวกับที่ทำลายน้อยหน่ากำลังเป็นปัญหาอันดับ 1
ขณะนี้

ระยะทำลาย ช่วงเริ่มเข้าไกล

อาการ ทำให้หัวดำ เหมือนราดำ แต่ไม่เข้าถึงเนื้อมะม่วง
เริ่มเป็นประมาณ 2 ปีแล้ว จะระบาดช่วงเริ่มติดลูกแล้ว หายไปเอง

ข. แมลงวันทอง แก้ไขโดยฉีดยา ทุก ๆ 10 วัน

ค. เพลี้ยไฟ เกาะที่หัวมะม่วง ระบาดมากหลังฝนตก 2 วันแล้วแตกออกจัด

ระยะทำลาย มะม่วงติดลูกเท่าหัวไม้ขีด

อาการ ทำให้ลูกกลายเป็นแผลไหม้ (ซีกลาถ)

เขียวเสวยจะเป็นแผลใหญ่/ฟาดนั้นจะแตก 50% /น้ำดอกไม้จะแตกประมาณ 20% เป็นปานไหม้
ตกเกรด

ปัญหาหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มี เพราะถ้าตกลงราคากันไม่ได้จะไม่เก็บผลผลิต

หมายเหตุ มะม่วงยืดเวลาการเก็บได้ 5-10 วัน (ยกเว้นมะม่วงแรด ซึ่งทยอยสุกไว้มาก) อาจใช้การรด
น้ำช่วยชะลอการแก่ได้ รวมทั้งมะม่วงที่ราดสาร ถ้าต้องการให้แก่ซำก็ลดน้ำไปเรื่อย ๆ พอหยุดให้น้ำ
มะม่วงจะแก่ทันที

ปัญหาอื่น ๆ เรื่องแรงงานที่สวนอื่นมีปัญหาขาดแคลนแรงงาน และแรงงานราคาสูง แต่ที่สวนนี้ไม่มี
ปัญหา

2. นายฉลอง - นางเวช มุ่งพังกกลาง บ้านเขาวง หมู่ 3 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อายุ 33 ปี

การศึกษาจบประถมศึกษาชั้นปีที่ 7

อาชีพเดิม รับจ้างทำไร่ ทำไร่ของตัวเอง (ไรมันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด) ประสบปัญหาฝนแล้ง จึง
เปลี่ยนมาทำสวนมะม่วง เริ่มมาประมาณ 20 กว่าปี เดิมมีมะม่วง 20 ไร่ แต่ปัจจุบันฟันทิ้งไปเยอะ
เพราะผลผลิตไม่ดี

ขนาดพื้นที่ ปลูกมะม่วง 6 ไร่ ปัจจุบันมะม่วงอายุประมาณ 6 ปี พันธุ์น้ำดอกไม้ และปลูกน้อยหน่า
25 ไร่

พันธุ์

ใช้ต้นพันธุ์แก้วเปลี่ยนยอดน้ำดอกไม้

เลือกปลูกน้ำดอกไม้เพราะคิดว่าง่ายกว่าพันธุ์อื่น ๆ

วิธีการ

ไถที่ แล้วขุดหลุมให้พอดีกับถุงเพาะ (ไม้ใส่ปุ๋ย) ปลูกระยะ 6 x 6 เมตร (3 x 3 ไร่)

การให้น้ำ รอน้ำฝน

การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง/สารเคมีอื่น ๆ

ปุ๋ย สูตร 15-15-15 ตราเรือใบ ราคา 365-400 บาท ใส่หลังตัดแต่งกิ่ง ใช้ปุ๋ย 30 กระสอบ (น่าจะ
สำหรับ 31 ไร่) ปุ๋ยจี้ไก่ใส่ต้นละ 4 ฟลั้ว ราคาค่าขนส่งไร่ละ 6 ล้อราคาครั้งละ 3,200 บาท (ประมาณ
12 กิโล)

ยาฆ่าแมลง ใช้ทุกประเภทในช่วงที่เปลี่ยลง ใช้ร่วมกับน้อยหน่า แต่ในมะม่วงฉีดน้อยกว่าน้อยหน่า
ส่วนใหญ่เป็นยา knock down และยาฉีด ฆ่าเปลี่ยจ๊กจั่น หลังออกดอกแล้วฉีดยา 2 หน (มีตัว
ยาอีกแทน ใช้ 400 ลิตรต่อพื้นที่ 6 ไร่)

การเก็บผลผลิต (มะม่วงออกดอกหลังเดือนธันวาคม เก็บผลได้เดือนเมษายน)

รอแม่ค้าพาประจำเข้ามาซื้อ/บางทีเหมาสวน

ราคา : ปีนี้ 25 บาท/กิโลกรัม ปีที่แล้ว 30 บาท/กิโลกรัม

ปริมาณ : 6 ไร่ได้ 3 เข่ง ต้นละ 5 ลูก บางต้นลูกละ 1/2 กิโลกรัม

วิธีการ : ห่อลูกแบบปิดหมด / การเก็บผล ใช้มือเด็ดก้าน

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

แปรรูป ไม่มี

ขนส่ง แม่ค้ารับซื้อประจำมารับเอง

การขาย ขาประจำ/เหมาสวน

ค่าจ้างแรงงาน

ไม่มี/ทำเอง/ผลผลิตน้อย

ปัญหา

มะม่วงติดดอกดีมาก แต่ไม่ติดผล

เพลี้ยจักจั่นระบาดมาก

ขาดแคลนนํ้า (ปัจจุบันต้องซื้อน้ำมาใช้และดื่มกิน/ปีนี้ผลแดงมากที่สุด)

อื่น ๆ (จากการสัมภาษณ์) ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเพาะปลูกไม้ผล

3. นายสุนทร เกตุวิทยา บ้านหนองยาง หมู่ 3 ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
อายุ 60 ปี

ประวัติ

เดิมทำนาทำไร่อยู่เพชรบุรี ภรรยาเป็นชาวอยุธยา ลูกสาวลูกชายชายของ (กะหรี่ปั๊บ)
มีกันแค่ 2 คน ในการทำสวน

พื้นที่ มะม่วง 45 ไร่ (อายุประมาณ 10-15 ปี) มะขามหวาน 5 ไร่

พันธุ์ อกร่อง (30 ไร่ อายุ 15ปี) หนองแขง (20 กว่าต้น) น้ำดอกไม้ เจริญสวย ฟาลัน

ระยะปลูก 12 x 12 เมตร (6 x 6 วา) ตั้งใจให้ห่างเพราะจะปล่อยตามธรรมชาติให้พุ่มใหญ่

วิธีการปลูกดูแล ไล่ที่ปีละ 3 ครั้ง ตากหญ้า พูนโคน ปีละ 2 ครั้ง ไม้ใส่ปุ๋ยเคมีสองพื้น ตัดแต่งปีเว้นปี

การใช้ปุ๋ย/ยา/สารเคมี ใส่ปุ๋ย 3 กก./ต้น ฉีดยาปีละ 4-5 ครั้ง ช่วงจะออกช่อดอก (กุมภาพันธ์) ฉีดกัน
เพลี้ยจักจั่นและแมลง ไซยาการาเต้ พอสติน

ไม่มีเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

4. นายบุญมา ชมภูพาน หมู่ 9 บ้านโคกลีพัฒนา ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อายุ 47 ปี

ประวัติ จบประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ภรรยาช่วยทำสวน แรงงานมี 2 คน

พื้นที่ปลูก 13 ไร่ ประกอบด้วย มะม่วง 10 ไร่ (อายุ 6-11 ปี) น้อยหน้า 3 ไร่

พันธุ์ เชี่ยวสวย หนองแซง แก้ว อกร่อง

ระยะปลูก ไม่แน่นอน ไม่ได้กำหนด ประมาณ 8 x 8 เมตร หรือ 10 x 10 เมตร

วิธีปลูก ใช้เมล็ดมะม่วงแก้วลงปลูก แล้วเปลี่ยนยอด

การให้น้ำ อาศัยฝน

การใช้ปุ๋ย/ยา/สารเคมี ไม่ระบุ แม่ค้าซื้อเหมาสวนจัดการเองหมด (เหมาต้นปี)

ไม่มีเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

การขาย

ขายแบบเหมาสวนต้นปี คนที่เหมาสวนจะจัดการเองหมด เจ้าของสวนได้ 12,000 บาท (ช่วงที่
สัมภาษณ์ แม่ค้ามาราดสารแล้ว ประมาณ 1 เดือน เป็นแม่ค้าจากหินกองและจะส่งขายให้แม่ค้าที่อ่าง
ทอง)

ปัญหา

1. กลัวยระบบตลาด (การเหมาสวน) ไม่แน่นอน
2. เพลี้ยอ่อนหรือเพลี้ยน้ำมัน ระบาดช่วงออกดอก

อื่น ๆ

1. ระบบเหมาสวน ถ้าเป็นมะม่วงแก้ว อกร่อง จะได้ราคาถูก (แต่ถ้าพันธุ์ดี ราคาดี ชาวบ้านทำเองจะ
คุ้มกว่า) ถ้าระบบเหมาสวนไปคิดตลอดก็พออยู่ได้ เช่น ถ้าพ่อค้าแม่ค้ามาเหมาทุกปี (เหมาแบบต้นปี) 60
กว่าไร่ ชาวบ้านจะได้แสนกว่าบาท
2. คาดว่าอีก 4-5 ปี มะม่วงจะราคาถูกลงมาก ตอนนี้ทองคำราคาดี ดีกว่าเชียวสวย ปลูกน้อย ทางภาคใต้
นิยม

5. นายประสิทธิ์ สารกิจ หมู่ 9 บ้านโคกลีพัฒนา ตำบลพญาเย็น อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อายุ 49 ปี

ขนาดพื้นที่ 23 ไร่ มะม่วง 13 ไร่ น้อยหน่า 10 ไร่

พันธุ์ เชี่ยวสวย น้ำดอกไม้ ฟาลัน แก้ว

ระยะปลูก 6 x 6 เมตร (5.5 ไร่) และ 8 x 8 เมตร (7.5 ไร่)

การให้น้ำ ออศัยฝน

วิธีการดูแลรักษา เดิมปลูกขายตามฤดูกาล เริ่มมาราดสาร 3 ปี โดยราดสาร(ก่อนฝนตก) ฉีดยาสะสม
อาหาร ตัดแต่งกิ่ง ฉีดยาฆ่าแมลง ใส่เกลือเม็ด ใส่ปุ๋ย (ทุกสูตร) ใส่ยาดูดซึมฆ่าเพลี้ย เมื่อยอดสมบูรณ์
ราดสารฟอสฟอรัส แคลเซียม/ไบโอยูเรีย ฉีดยารักษาข้อ ใช้ฮอร์โมน และใช้ Ca และ โบรอน ช่วยให้รส
ชาติหวาน ขายผลก่อนปีใหม่

ปุ๋ยสารเคมี

ใช้สารฟอสฟอรัส 1 ถึง (4,000 บาท)

ปุ๋ย 15-15-15 (เริ่มออกดอก และหลังเก็บผลหมด) ชีวมุห่มัก ชีวค้ำคว กก.ละ 400 บาท

ผลผลิต ขายได้ทั้งหมด 60,000 บาท ลงทุนค่าสารราด 20,000 บาท กำไรประมาณ 40,000 บาท

ราคา

รุ่นแรกขาย แม่ค้ากลางดง เชี่ยวสวย 30 บาท/กก. น้ำดอกไม้ 20 บาท/กก. แต่ฟาลันขณะสัมภาระขาย
กิโลกรัมละ 5 บาท มะม่วงแก้ว ราดสารขายกก. 8-9 บาท (ปลายฤดูฝน)

ปัญหา

ราคาถูก

แมลงวันทอง ระบาดในฤดู

นอกฤดู มีโรคน้ำค้าง (เพลี้ยไฟ)

ดอกมากแต่ไม่ติดผล (คาดว่าดอกตัวผู้มาก)

อื่น ๆ

มะม่วงแก้วราดสารแล้ว ติดผลดีมาก

6. นางยุพา อยู่สำราญบ้านโคกลึกพัฒนา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อายุ 49 ปี มีแรงงานในครัวเรือนเพียงคนเดียว

พื้นที่ 15 ไร่ (มะม่วงอายุ 8-9 ปี) และที่ปลูกใหม่อายุ 4 ปี

พันธุ์ เงาะเสวย ฟาลัน หนองแขง น้ำดอกไม้

ระยะปลูก ต้นเดิม (อายุ 8-9 ปี) ปลูก 7 x 7 เมตร ต้นใหม่ (อายุ 4 ปี) ปลูก 2 x 2.5 เมตร

วิธีการดูแลรักษา หลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่ง ใส่ปุ๋ย 15-15-15 และปุ๋ยจี้ค้างคาว ให้น้ำ แรกใบอ่อนเป็นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ราดสารพรีดิก (ราดชนิดโคนต้นและทรงพุ่ม) ให้น้ำ 2-3 วัน ฉีดยารักษาใบอ่อน และฉีดฮอร์โมนเสริม เริ่มแทงช่อดอกใช้โปแตสเซียมคลอไรด์ฉีดช่อดอก ฉีดยารักษาดอกเมื่อช่อดอกยาวประมาณ 3 ซม. เมื่อช่อดอกยาว 10 ซม.แต่ดอกยังไม่บานฉีดยาฆ่า ผลเท่าหัวไม้ขีดฉีดยากันเพลี้ยไฟ ไรแดง พอริแอมโมเนียม ใส่ปุ๋ยเกล็ด เมื่อผลยาวประมาณ 10 ซม. ห่อลูก เก็บผลผลิต

การให้น้ำ ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ต่อท่อเข้าไปในสวน

ปุ๋ย ปุ๋ย 15-15-15 ต้นละ 1 กก. (ขนาดทรงพุ่ม 4 เมตร) จี้ค้างคาว

ค่าจ้างแรงงาน จ้างตัดแต่งกิ่ง วันละ 100 บาท ถ้าจ้างเหมาเป็นต้น ๆ ละ 10-20 บาท

การขาย

ราคาแตกต่างกันตามราคาตลาด ปีนี้ขายหลายราคาตั้งแต่กก.ละ 28 - 25 , 6 - 4 และ 2 บาท

สรุปขายได้ 260,000 บาท (เป็นมะม่วงนอกฤดู 60,000 บาท)

กำไร 120,000 บาท (หักจากลงทุนค่ายา และปุ๋ยอื่น ๆ ประมาณ 140,000 บาท แล้วราดสารมา 3-4 ปี แล้ว ปีแรกราดสารเหมาะสมได้ 160,000 บาท)

ไม่มีเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

ตลาด ปกติขายส่งพวกขายตามแผง แต่ถ้ามีของน้อยจะนั่งขายเอง

อุปกรณ์ที่มี รถไถ เครื่องฉีดยา รถบรรทุกน้ำ

ปัญหา

1. ราคาถูก
2. เทคนิคการจัดการยังไม่ดี (ปีที่แล้วขาดทุน เพราะปล่อยกิ่งหนาเกินไป และไม่ได้วางหญ้าในสวน)
3. เงาะเสวยเป็นดอกตัวผู้มาก ไม่ติดผล

7. นายพิรพนธ์ แซ่กล้วย บ้านหนองสองห้อง วังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นคนกรุงเทพฯ อยู่ปากช่อง 11 ปี ไม่จ้างแรงงาน

อายุ 37 ปี

พื้นที่ 13 ไร่ 3 งาน (90 ต้น)

พันธุ์ เชียวสวย น้ำดอกไม้

ระยะปลูก 7 x 6 เมตร อายุ 8-9 ปี แต่ช่วง 1-2 ปีนี้เริ่มปลูกเสริม

วิธีการ หลังการเก็บเกี่ยวแล้ว ทำความสะอาดโคนต้น(ตัดแต่งกิ่ง) ใส่ปุ๋ยและรดน้ำ ฉีดยารักษาใบ อ่อนกันแมลง ให้น้ำ 3-4 วันต่อครั้ง ให้ฮอร์โมนหลังจากนั้น 1 1/2 เดือนหยุดให้น้ำ ปล่อยให้ใบแก่ เชียว (ประมาณ 2-3 เดือน) ใช้สารดึงช่อดอก แหวงช่อดอก รอกเก็บผลขาย

การให้น้ำ ใช้น้ำจากสระน้ำข้างบ้าน

การใช้ปุ๋ย/ยา/สารเคมี

ปุ๋ย 15-15-15 และปุ๋ยจี้วัว

สารเคมีใช้พรีดิก/ฟูมิก 60/คอมมาน ดึงช่อดอก

การขาย

ขายเหมาปลายปีให้แม่ค้ากลางดง 90 ต้น ราคา 60,000 บาท (ลงทุนประมาณ 30,000 บาท)

ก่อนจะขายเหมา เก็บขายได้กก.ละ 40 บาท ประมาณ 100 กก.

ปัญหา

1. ก่อนขุดสระมีปัญหาฝนแล้งมาก
2. เพลี้ยไฟ/แมลงวันทอง (ถ้ามะม่วงแก่ช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคมจะไม่มีปัญหาเรื่องแมลง แต่ปีที่ผ่านมาฝนตกชุก เมื่อราดสารแล้วแทนที่จะแก่ช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายนตามปกติ กลับไปออกช่วงกุมภาพันธ์ จึงมีปัญหา)
3. มีดอกตัวผู้ (เรียกดอกกระเทย) มาก

อื่น ๆ

1. ทุ้มมะม่วงนอกฤดูมา 5 ปี เพิ่งได้ผลเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา 3 ปีแรกไม่ค่อยได้ผล โดยเฉพาะปีแรกไม่ได้ผลเลย

2. จากประสบการณ์ เกษตรกรพบว่า ถ้าราดสารกับน้ำดอกไม้ ฟาลัน และเขียวสวย ต้องอาศัยอากาศ-ความชื้น-น้ำ เป็นปัจจัยประกอบด้วย
3. ก่อนใช้คอมมานดิงช็อคดอก ต้องทิ้งให้ใบแก่มีสีเขียวแก่ โดยในน้ำดอกไม้ทิ้งไว้ประมาณ 2 เดือน แต่ในเขียวสวยต้องทิ้งไว้ 2.5-3 เดือน

8. นางมาลี กลางสอน หมู่ 13 บ้านหนองสองห้อง วังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อายุ 44 ปี (ชาวพิจิตร)

พื้นที่ 150 ไร่ เป็นสวนมะม่วง 120 ไร่ (3,000 กว่าต้น) แต่ได้ผลแล้วเพียง 60 ไร่ ระยะปลูก 2 x 2.5 เมตร และยังปลูกน้อยหน้า มะขามหวาน (800 ต้น) กระท้อน

พันธุ์ เขียวสวย (มากที่สุด) ฟาลัน น้ำดอกไม้ ทองคำ แรด แก้วลิ้มรัง เพชรบ้านลาด (ใช้ต้นพันธุ์แก้วหรือกะล่อน แล้วติดตาพันธุ์ดี)

วิธีการ หลังจากเก็บผลแล้ว ตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยบำรุงต้น 15-0-0 แดกไบอ่อน นิตยาگانแมลง ใบสีทองอ่อน ให้ฮอร์โมน อาหารเสริมกิ่งช่อดอก ใส่ปุ๋ย 15-15-15 บำรุงช่อดอก ติดผล นิตยาฆ่าแมลง เก็บผล

การให้น้ำ ปกติใช้น้ำฝน ถ้าฝนตกในช่วงที่ราดสาร 3 ครั้ง/เดือน ก็ไม่ต้องให้น้ำเพิ่ม แต่ถ้าไม่มีฝนใช้น้ำบาดาล (ช้อน้ำ)

ปุ๋ย/ยา/สารเคมี ปุ๋ย 15-0-0 / 15-15-15 / ปุ๋ยซีไค

แรงงาน มี 2 คน และจ้างเพิ่ม

จ้างถากหญ้า วันละ 100 บาท

ตัดแต่งกิ่ง วันละ 130 บาท

นิตยา ถ้าเต็มวัน 150 วัน (ไม่เต็มวัน 130 บาท)

การขาย

ขายเหมาสวน เฉพาะนอกฤดู (ฟาลัน) ได้ 240,000 บาท และขายเอง โดยเอาไปส่งตลาด 4 มุมเมือง (ไปที่ตลาดไทแล้วขายไม่ได้) ขายได้ 160,000 บาท รวมขายได้ประมาณ 400,000 บาท ลงทุน 200,000 บาท

ปีก่อน ๆ นอกฤดู ขายได้ กก.ละ 100 บาท ปีที่แล้วลดเหลือ 60-70 บาท และปีที่สัมภาษณ์เหลือ 50-30 บาท/กก. (ช่วงต้นพฤษภาคม ขนาดมะม่วง 2 ผล/กก. ขายได้ กก.ละ 8 บาท ราคาที่สวน)

อุปกรณ์ที่มี รถไถใหญ่ รถไถเล็ก เครื่องพ่นยา รถบรรทุกน้ำ

ปัญหา

1. มะม่วงนอกฤดู

ฝนไม่แน่นอน ถ้าฝนชุกจะทำนอกฤดูไม่ดี

เปลี่ยไฟ

ดอกตัวผู้มาก (แต่ปัญหาไม่รุนแรง)

2. มะม่วงในฤดู

แมลงวันทอง (ปกติจะระบาศอาทิตย์เดียว เกษตรกรจะฉีดยาโคนต้นกันไว้ก่อนช่วงมะม่วงใกล้จะแก่)

ดอกตัวผู้มาก (แต่ปัญหาไม่รุนแรง)

3. ราคาตลาด ไม่แน่นอน

อื่น ๆ

เกษตรกรเชื่อว่าปัญหาพวกเปลี่ย/แมลง แก้ได้ถ้าฉีดยากันไว้ก่อน

มะม่วงในฤดู จะห่อเฉพาะเขียวสวยและน้ำดอกไม้

น้ำราดสารมา 3-4 ปีแล้ว

9. นางสาวศิริรัตน์ แก่นแก้ว หมู่ 13 บ้านหนองสองห้อง วังกะทะ อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา
อายุ 33 ปี

พื้นที่ 70 ไร่ ประกอบด้วย มะม่วง 60 ไร่ (เก็บผลได้ประมาณ 20 ไร่) มะขาม 10 ไร่

พันธุ์ เชี่ยวเสวย น้ำดอกไม้ ฟ้ายัน แก้วลิ้มรัง(ไม่ได้ผลเลย) แรด(ออกปีเว้นปี)

วิธีการ ราคาสารมา 4 ปีแล้ว ปีแรกไม่ได้ผลเลย และกำลังจะเลิกราคาสาร เพราะต้นโทรมมาก (กำลังจะ
ลองเปลี่ยนยาตัวใหม่ ซึ่งฉีดให้ต้นหยุดการเจริญ ประมาณ 25 วัน ฉีดติดต่อกัน 3 ครั้ง ไม่ต้องใช้สาร
บำรุงต้น)

การขาย

ปกติทุกปีจะขายได้แสนกว่า

ทำนอกฤดู ได้เฉพาะฟ้ายัน (30 กว่าตัน ใต้แค่ 20 ตัน) ขายได้ 30,000 บาท ในฤดูขายได้ 60,000 บาท
(ลงทุน 30,000 บาท)

อื่น ๆ เชี่ยวเสวย 200 ตัน ไม่ติดผลเลย

10. นางทัศนีย์ แสงโสทร ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
อายุ 43 ปี

การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

ครอบครัว ทำสวนกับสามี (นายเถา แสงโสทร) มีบุตร 3 คน คนโตอายุ 27 ปี บุตรทั้ง 3 คน ทำงาน
นอกบ้านทั้งหมด มีสวนมะม่วง 20 ไร่ ซึ่งเจ้าของทำเอง และเช่าคนอื่นทำอีก 80 ไร่

พันธุ์มะม่วงที่ปลูก เขียวเสวย น้ำดอกไม้ ทองคำ และหนองแซง

ระยะปลูก 8 x 10 เมตร (ปลูกน้อยหน่าตอนมะม่วงยังต้นเล็ก แล้วตัดทิ้ง เมื่อมะม่วงโตเต็มที่)

ทำมะม่วงนอกฤดู ใช้วิธีการดังนี้

1. ตัดแต่งกิ่ง
2. ใส่ปุ๋ย 15-15-15 และซีวีว อัตรการใช้ดูตามทรงพุ่ม
3. ให้น้ำ ใช้น้ำบ่อ ให้น้ำ sprinkle
4. ตัดแต่งใบอ่อน ฉีดยารักษาใบอ่อน ฉีดยาป้องกันโรคและแมลง
5. เมื่อใบมะม่วงถึงระยะใบเปสลาดหรือใบพวง จึงราดสาร ใช้สารรูปผงโคโคโบ หรือ ฟิดิสซ์ ราดที่
โคนต้นหรือรอบทรงพุ่ม
6. ใส่ปุ๋ย สูตร 8-24-24 เมื่อใบมะม่วงเริ่มแก่
7. ให้น้ำ
8. เมื่อใบมะม่วงแก่เต็มที่ หยุดให้น้ำ (50-60 วันหลังราดสาร)
9. ฉีด Thiourea และ โพรแตสเซียม เพื่อดึงช่อดอก
10. ฉีดพ่น NAA เพื่อให้ช่วยผสมเกสรและติดผลได้ดี
11. ฉีดยารักษาเมื่อโรคและแมลงระบาด

แรงงาน แรงงานหลักคือตัวเกษตรกรและสามี จ้างแรงงานเพิ่มตามกิจกรรม

ตัดแต่งกิ่ง จ้างเหมาต้นละ 25 บาท

เกษตรกรสรุปรายได้ในการทำสวนมะม่วง 20 ไร่ ให้ฟังว่า ทำมะม่วงก่อนฤดูและในฤดู จะมีรายได้
รวม 270,000 บาท จากการลงทุน 100,000 บาท ได้กำไร 170,000 บาท ก็ไม่เลว เกษตรกรรายนี้มี
เครื่องฉีดยาและเครื่องตัดหญ้าและใช้ยากำจัดวัชพืชบ้าง เช่น round up

ปัญหาในการผลิตมะม่วง

มะม่วงเขียวเสวย ถ้าทำนอกฤดูแล้วมีฝ่นตกชุก จะไม่ติดผล ดอกจะเน่า และพันธุ์เขียวเสวยจะมีดอกตัวผู้มากในระหว่างช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเกษตรกรคิดว่าเป็นเพราะอากาศ และถ้าฝ่นตกในช่วงที่มะม่วงติดผล ผลจะดำ ถ้าผลโตจะแตกและเน่า

แมลงที่สำคัญคือ เพลี้ยไฟ ถ้าระบาดช่วงดอกออก ดอกบาน หรือติดผล หรือระยะผลเจริญ จะทำให้ผิวมะม่วงไม่สวย เป็นผิวกระ (ผิวละมุด) และแมลงที่ระบาดที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งคือแมลงวันทอง

การเก็บผลผลิต แม่ค้ามาเก็บเอง

ไม่มีการใช้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวแต่อย่างใด

หน้า

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกน้อยหน้า

1

ในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ช่อนกลิ่น ทำสวน อายุ 44 ปี

บ้านเลขที่ 31 หมู่ 11 ค. หอนงสาหร่าย อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

มีบุตร 2 คน หญิงเรียน ม. 2 ชายเรียน ม. 1

มีพื้นที่ 17 ไร่ ปลูกน้อยหน้ามา 10 ปีแล้ว

พันธุ์ พันธุ์ที่ปลูก มี 2 พันธุ์คือ พันธุ์หนั่งและพันธุ์ฝ้าย

วิธีการปลูก ใช้เมล็ดมาเพาะแล้วปลูกลงแปลง ใช้ระยะปลูก 3x4 เมตร โดยขุดหลุมขนาด 40x40 และลึกประมาณ 40 เซนติเมตร รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกทิ้งไว้ 2 อาทิตย์แล้วจึงนำกล้าไปปลูก

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้นุ้ยให้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์และช่วงติดลูก

แรงงานจ้างตัดแต่งกิ่ง ถางหญ้า วันละ 100 บาท

การตลาด มีพ่อค้าจากกลางคองมารับซื้อถึงสวนโดยในปีที่ผ่านมา (2539) ให้ราคาภิโลกกรัมละ 10 บาท

ปัญหา มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง แมลงวันทอง หนอนเจาะดิน

กวาง กันภัย อายุ 69 ปี

บ้านเลขที่ 492 ค. หอนงสาหร่าย อ. ปากช่อง

มีบุตร 9 คน จบการศึกษาชั้นสูงสุด มัธยมตอนปลาย 4 (ม. 4) และปวช.

มีพื้นที่ 12 ไร่ ปลูกมา 4 - 5 ปีแล้ว (ให้คนเช่าทำสวน 3 ปี ในราคา 40,000 บาท) มีรายได้ย่งอื่นจากร้านขายของ เลี้ยงปลา และเลี้ยงไก่

พันธุ์ ปลูกน้อยหน้าพันธุ์หนั่ง

วิธีการปลูก ใช้เมล็ดเพาะลงถุงแล้วจึงนำไปปลูกในแปลง ระยะปลูก 4x4 เมตร

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้นุ้ย ไม่ทราบเพราะ ไม่ได้ทำเองให้คนอื่นเช่าทำสวน

ปัญหา เพลี้ยแป้งระบาด

กิตติพงษ์ เอี่ยมสุดที่รัก

บ้านเลขที่ 324 บ. ชับน้อยชัยใหญ่ ค. วังไซ อ. ปากช่อง

มีบุตร 4 คน การศึกษา จบปริญญาตรี 2 คนปวส. 1 คน และช่างกลสนาม 1 คน

มีพื้นที่ 18 ไร่ ปลูกมาได้ 12 ปีแล้ว

พันธุ์ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์หนั่ง แต่มีพันธุ์ฝ้ายปนบ้างเล็กน้อย

วิธีการปลูก ไถตากดินก่อนแล้วกำหนดระยะปลูกคือ 4x4 เมตร ทำการขุดหลุมแล้วรองก้นหลุมด้วยขี้วัวเก่า ส่วนต้นพันธุ์ได้ทำการเพาะเอง

แรงงาน มีการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว คายหญ้าและฉีดยาวันละ 120 บาทและมีการจ้างตัดแต่งกิ่งต้นละ 3 บาท โดยทำการตัดแต่งกิ่งช่วงเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม

การตลาด มีตลาดแน่นอน โดยจะมารับซื้อถึงสวนซึ่งเจ้าของสวนจะทำการเก็บผลผลิตให้ ปัญหา การระบาดของเพลี้ยแป้ง

หว้าน อินตง อายุ 54 ปี

บ้านเลขที่ 42 หมู่ 19 ต. วังกราทง อ. ปากช่อง

มีบุตร 7 คน การศึกษาชั้นสูงสุดจบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม 3)

มีพื้นที่ 14 ไร่ปลูกน้อยหน่ามา 3 ปีแล้ว โดยปลูกแซมต้นมะม่วงและมีรายได้จากร้านของชำ

พันธุ์ พันธุ์หนั่ง

การปลูก ใช้เมล็ดที่เหลือจากการรับประทานนำมาเพาะแล้วปลูกลงหลุมระหว่างต้นมะม่วง (ต้นมะม่วงมีระยะปลูก 8x8 เมตร)

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้ปุ๋ย ให้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 คอนออกคอกประมาณ 1 กำมือ/ต้น

แรงงาน ใช้แรงงานในครอบครัวและมีการจ้างแรงงานมาช่วยในการตัดแต่งกิ่ง และเก็บผลผลิต วันละ 100 บาท

ปัญหา ราคาซื้อขายมีราคาตกต่ำและขาดตลาดไม่ได้

กู พงษ์สวรรค์ อายุ 63 ปี

บ้านเลขที่ 276 ต. หนองสาหร่าย อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

มีบุตร 6 คน ชาย 4 คน หญิง 2 คน

มีพื้นที่ทั้งหมด 50 ไร่ ปลูกน้อยหน่า 5 ไร่ อายุ 5 ปี พื้นที่ที่เหลือทำการปลูก มันสำปะหลัง 40 ไร่ ผักรัง 2 ไร่ ถั่วและมะม่วง 3 ไร่ นอกจากนี้ยังมีร้านขายของด้วย

พันธุ์ พันธุ์ฝ้าย

การปลูก ใช้เมล็ดมาเพาะแล้วปลูกลงแปลง ซึ่งมีระยะการปลูก 4x4 เมตร

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้ปุ๋ย ให้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 หลังจากตัดแต่งกิ่งและติดผล

แรงงาน

มีการจ้างแรงงานในการทำร่น วันละ 100 บาท จำนวน 10 คน 2 วัน ในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์

จ้างแรงงานในการตัดแต่งกิ่ง ต้นละ 4 บาท

จ้างแรงงานในการฉีดยากำจัดเพลี้ย วันละ 200 บาท ประมาณต้นเดือนมีนาคม

ปัญหา มีการระบาดของเพลี้ยแป้งมาก

นายฉลอง - นางเวช มุ่งพังกกลาง

บ้านเขาวง หมู่ 3 ต.หนองน้ำแดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

มีพื้นที่ 25 ไร่ เป็นที่ราบคิควเขา

พันธุ์ พันธุ์หนึ่ง

การปลูก ซื้อต้นกล้าต้นละ 80 สตางค์ ถึง 1 บาท มาปลูกลงหลุมโดยใช้ระยะห่างระหว่างหลุม 4x4 เมตร โดยจะเริ่มปลูกเมื่อเข้าฤดูฝน คือ ประมาณปลายเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้ปุ๋ยและยา

ปุ๋ย ให้ปุ๋ยซีไค 2 ครั้งๆละ 1/2 กิโลกรัม

ยา ใช้เบนเลท (กันเชื้อรา)

การตลาด มีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวน โดยทำการซื้อขายแบบเหมาสวน

แรงงาน

จ้างตัดแต่งกิ่งเหมา ต้นเล็ก 2 บาท ต้นใหญ่ 3 บาท

พ่นยากันเพลี้ย เหมาเป็นถัง ๆ ละ 1,000 ลิตร ค่าจ้าง 100 บาท

จ้างใส่ปุ๋ยวันละ 150 บาท

จ้างเก็บผลผลิต 80 - 100 บาท

ปัญหา

ขาดแคลนน้ำใช้และบริ โภค

หนอนคั้นระบาด (เจาะลูก)

เพลี้ยแป้ง

ศรี พรรษา อายุ 56 ปี

บ้านเลขที่ 151 บ้านเขาน้อย ต. วังไทร อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา

มีพื้นที่ทั้งหมด 18 ไร่ ปลูกน้อยหน่าจำนวน 10 ไร่ อายุ 5 ปี ปัจจุบันได้ให้คนอื่นมาเช่าทำในราคา 15,000 บาท/ปี ซึ่งเช่าได้ 2 ปีแล้ว ส่วนพื้นที่ที่เหลือ 8 ไร่ ได้ปลูกมันสำปะหลัง มะม่วงและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยทำเอง

พันธุ์ พันธุ์ฝ้ายและพันธุ์หนั่ง

การปลูก ใช้เมล็ดมาเพาะแล้วทำการปลูกลงแปลง ซึ่งมีระยะปลูก 4x4 เมตร

การให้น้ำ อาศัยธรรมชาติ

การให้ปุ๋ย ให้ครั้งเดียวในระยะที่ติดลูกแล้ว โดยปุ๋ยที่ได้คือ 15 - 15 - 15 อัตรา 1 กำมือ/คัน

แรงงาน เนื่องจากทำการขายเหมาสวน แรงงานที่ทำจึงเป็นแรงงานของเจ้าของสวนและแรงงานที่จ้าง

ปัญหา เพลี้ยแป้งระบาดคอนติดลูกก่อนขาย

ปราณี ฟาร์ม

มีพื้นที่ทั้งหมด 250 ไร่ ปลูกน้อยหน่า 70 ไร่ เป็นเวลา 17 ปีแล้ว

พันธุ์ ปลูกน้อยหน่าพันธุ์หนั่ง

ระยะปลูก ใช้ระยะปลูก 4x4 เมตร

ต้นพันธุ์ ใช้วิธีการเพาะเมล็ด

การดูแลรักษา ให้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 ในระยะใกล้ติดผล และมีการให้ปุ๋ยคอก ชีไค์ตลอดปี และมีการฉีดยากันรา แผลงเจาะใบ เพลี้ย

ค่าจ้างแรงงาน ในการขายเหมา คัดแต่งกิ่งวันละ 100 บาท

การเก็บ จะทำการเหมาเก็บเป็นไร่และเหมาขายด้วย ไร่ละประมาณ 32,000 บาท

การขยายพื้นที่ในการผลิต จะทำการลดพื้นที่ในปลูกน้อยหน่าลง เพราะน้อยหน่ามีอายุมากแล้ว ผลผลิตที่ได้จึงมีปริมาณลดลง และได้มีการปลูกมะม่วงแซมไว้ เมื่อน้อยหน่าหมดอายุก็จะมีผลผลิตจากมะม่วงเข้ามาแทน

ปัญหา มีปัญหาเกี่ยวกับเพลี้ยระบาด แต่ป้องกันได้โดยฉีดยากันเพลี้ยเมื่อเริ่มมีเพลี้ยระบาด

มีปัญหาด้านแรงงานหายาก จึงต้องมีการเหมาสวนให้คนงานทำ ทำให้เสียค่าใช้จ่าย

มาก

มะขามหวาน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกมะขามหวาน
ในเขตอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สวนที่ 1 พวรณ์ จำเริญมนัส ลันมี อายุ 49 ปี

บ้านเลขที่ 191 หมู่ 11 ต.วังไทร อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถาพรอบครัว มีบุตร 3 คน เป็นชาย 2 คน คนโตเป็นนศ.ปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี บุตรชายคนรองกำลังศึกษาชั้นม.6 ส่วนคนสุดท้ายเป็น
ผู้หญิงอยู่ชั้นม.3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม

ที่มา เกิดที่จ.พิจิตร ย้ายตามหน้าที่ราชการ มีพื้นที่เพาะปลูก 18 ไร่ ปลูกมะขามหวาน
และมะม่วง เพาะปลูกมา 15 ปีแล้ว สำหรับมะขามหวานได้ผลผลิตทุกปี

ลงทุนครั้งแรก ซื้อมุ้งพันธุ์มาจากเพชรบูรณ์ ราคาการลงทุนจะประมาณต้นละ 80 บาท
สภาพพื้นที่ เป็นเนินราบสูง ดินเป็นดินร่วนปนทราย หน้าดินค่อนข้างตื้น(น้อยกว่า
1 เมตร)

การขยายพันธุ์ ปัจจุบันทำการทาบกิ่งเอง

พันธุ์ สีทองบางคำ-ฝักเล็ก รหัสชาติหวานอมเปรี้ยว

ศรีชมภู -รหัสชาติหวานมากเป็นที่นิยม

สีทอง -พันธุ์หนัก ฝักใหญ่โค้ง เปลือกหนา รหัสชาติหวาน

ราคา ถ้าเป็นพันธุ์สีทองจะได้ผลผลิตประมาณต้นละ 120 กก. ราคาประมาณกก.ละ

80 บาท พันธุ์สีทองบางคำจะได้ผลผลิตประมาณต้นละ 100 กก. ราคาประมาณกก.ละ

40 บาท พันธุ์ศรีชมภูจะคัดเกรดขายฝักใหญ่ราคาประมาณกก.ละ 90 บาท

การออกดอก เริ่มทยอยออกเดือนพ.ค. ระยะการออกดอกถึงการเก็บเกี่ยวประมาณ

7-8 เดือน พันธุ์ศรีชมภูจะเก็บเกี่ยวได้ก่อนประมาณเดือนธ.ค.เพราะเป็นพันธุ์เบาทำให้ได้

ราคาดี พันธุ์อื่นๆเก็บเกี่ยวได้ประมาณเดือนม.ค.

การตลาด มีพ่อค้ามารับซื้อทุกปี ซึ่งจะรับไปขายที่ ตลาดกลางดง,กรุงเทพฯ,ภาคใต้

การปลูกและการดูแลรักษา ระยะปลูก 10*10 เมตร ไร่ปลูกได้ 16 ต้น

ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 บำรุงต้นหลังการเก็บเกี่ยวอัตราต้นละ 3 กก. ปีหนึ่งใส่ไม่เกิน 100 กก.(1 กระสอบมี 50 กก. กระสอบละ 140 บาท) และใส่สูตร 0-10-30 ช่วงฝักกำลังแก่เพื่อเพิ่มความหวาน อัตราแล้วแต่ขนาดทรงพุ่ม ปีละ 2 ครั้ง(กระสอบละ 200 บาท)
แหล่งน้ำ-น้ำฝน

การฉีดยาป้องกันกำจัดโรคแมลง ไม่มีการฉีดยาปล่อยไปตามธรรมชาติซึ่งก็แทบจะ ไม่มีปัญหาเลย

การตัดแต่ง ตัดแต่งเอง โดยตัดแต่งเอากิ่งที่ทึบบังแสงออกไป บางปีไม่วางก็จะปล่อยตามธรรมชาติ

การเก็บเกี่ยว จ้างคนงานเก็บเกี่ยว วันละ 100 บาท

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว มีการคัดเกรดเป็นฝักใหญ่ จะมีพ่อค้ามารับซื้อ หากฝักแตกจะเก็บมาทำมะขามคลุกรวมกับมะขามเปรี้ยว การเก็บรักษาก็จะใส่เข่งรอพ่อค้ามารับซื้อ ไม่เคยเก็บไว้นานเพราะขายหมดทุกปี

รายได้ 50,000-60,000 บาทต่อปี ต้นทุน 5,000 บาทต่อปี

แรงงาน แรงงานในครอบครัว จะจ้างเป็นบางครั้งในการตัดแต่งและการเก็บเกี่ยว

ปัญหา 1.การเก็บเกี่ยวยาก หากคนงานที่ชำนาญยากด้วย

2.หากช่วงเวลากการออกดอกประมาณเดือนก.พ.มีฝนตกจะทำให้ดอกร่วง เกิดราแฉ่ง

3.ผลผลิตเริ่มลดลงเพราะดินเริ่มเสื่อมคุณภาพ

แนวโน้มการผลิต เนื่องจากมะขามหวานมีผลผลิตลดลงและมีปัญหาเรื่องการเก็บเกี่ยว จึงมีความคิดที่จะตัด โละสวนมะขามแล้วทำการปลูกน้อยหน่าแทน เพราะสามารถที่จะเก็บเกี่ยวได้ง่ายกว่า

ลักษณะของเกษตรกร มีการศึกษาดี มีความคิดก้าวหน้าแต่สำหรับมะขามหวานจะไม่มี ความกระตือรือร้นที่จะทำการเพิ่มศักยภาพการผลิตนักเพราะคิดว่าเป็นอาชีพรองลงมา จากการรับราชการ และคุณจำนงสมนั้นยังมีการขายประกันเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้อีกอย่างมากอีกด้วย อีกทั้งปัจจุบันมะขามหวานก็ยังทำรายได้ที่ดีที่น่าพอใจอยู่แล้ว

คำแนะนำ 1.ควรสนใจการดูแลรักษาต้นมากกว่านี้ เช่นเพิ่มการใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องตามระยะเวลาการเจริญเติบโต

2.ควรมีการบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่านี้ เช่นการใส่ปุ๋ยคอก พรวนดินบ้าง กำจัดวัชพืชเป็นต้น

สวนที่ 2 ภูมศักดิ์ สุภาสุรย์ อายุ 49 ปี

บ้านเลขที่ 252 หมู่ที่ 7 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สภาพครอบครัว มีบุตร 3 คน บุตรคนโตศึกษาชั้น ปวช.ปี 2 คนเล็กกำลังศึกษาชั้น ม.3

ลงทุนครั้งแรก เพาะปลูกมะขามหวานตั้งแต่ปี 2526 ต้นทุนต้นละ 95 บาท ปลูกไร่ละ 16 ต้น

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบส่วาเสมอ ดินเป็นดินร่วนค้ำหน้าดินค่อนข้างลึก

การขยายพันธุ์ ปัจจุบันทำการทาบกิ่งขยายพันธุ์เอง

พันธุ์ สีทอง-ฝักใหญ่, โกง

ศรีชมภู-รสชาติหอมหวาน, ฝักกลม

การออกดอก ระยะเวลาออกดอกถึงเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 8-9 เดือน(ตั้งแต่เดือนมี.ค.-ธ.ค.)

เมื่อออกดอกเสร็จจะต้องบำรุงดิน(ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15) โดยเฉพาะพันธุ์สีทองจะบำรุงก่อนพันธุ์ศรีชมภูเพื่อให้ออกฝักพร้อมกัน

ราคา ขายส่งฝักใหญ่กก.ละ 90 บาท

การตลาด มีพ่อค้าที่จะมารับซื้อเป็นประจำทุกปี

การปลูกและการดูแลรักษา ระยะปลูก 10*10 เมตร

ปุ๋ย ให้ 2-3 ช่วง ครั้งแรกให้ปุ๋ยสูตร 16-16-16 แล้วเปลี่ยนเป็นสูตร 24-24-24 พอถึงระยะประมาณอีก 1-2 เดือนจะเก็บเกี่ยวได้ เปลี่ยนเป็นสูตร 0-0-50 อัตราการใส่จะขึ้นอยู่กับขนาดทรงพุ่ม(ทั้งหมดใส่ประมาณ 6-7 กก./ต้น) และเสริมด้วยปุ๋ยคอกให้ข้างฝักคาบเล็กน้อยเพื่อกันเปรี้ยว

แหล่งน้ำ น้ำฝน

การฉีดยาป้องกันกำจัดโรคแมลง จะฉีดตามโรคที่เกิด เช่นช่วงฝนตกจะเกิดโรคราแป้งก็จะฉีด 1-2 ครั้งกันโรคราแป้ง จะใช้รดติดป้มนิดสเม รดประหยัด ค้ำยาได้มาก

การตัดแต่ง จะทำการตัดแต่งเองทำทุกปี ใช้มีดและเลื่อยตัดกิ่งมะขามให้รับแสงได้ทั่วถึง กิ่งที่ตัดจะใช้ประโยชน์โดยนำไปเผาถ่าน

การเก็บเกี่ยว ใช้กรรไกรเก็บที่ละฝัก ทอยแยกเพราะฝักจะแก่ไม่พร้อมกัน จ้างคนงาน เก็บให้อัตราค่าจ้างเป็นกก.ๆละ 3 บาท หากเป็นปลายกิ่งที่อยู่สูงกก.ละ 5 บาท

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว มีการคัดเป็นเกรด อาจจะตากแดดแล้วจะใส่เข่งรอให้พ่อค้า มารับซื้อ หากฝักแตกจะนำไปทำมะขามคลุก หรือแกะเปลือกแล้วขายแต่ราคามะขามหวานแกะเปลือกจะลดลงครึ่งหนึ่ง

รายได้ ผลผลิตปีนี้(2539)จะ ไม่มากนัก เพราะปีที่ผ่านมามะขามหวานติดฝักดกมาก ปลูก ทั้งหมด 230 ต้นรายได้จะได้ไม่ต่ำกว่า 400,000 บาท/ปี ต้นทุน 15,000-20,000 บาท/ปี แรงงาน ไม่มีแรงงานประจำ ใช้แรงงานในครอบครัว

ปัญหา ระยะเวลาช่วงมะขามหวานออกดอก(เดือนพ.ค.-ม.ย.)หากมีฝนตกจะทำให้ดอก ร่วงต้องฉีดยากันราและยาที่ทำให้ขั้วเหนียว(NAA)

แนวโน้มการผลิต ไม่มีแนวโน้มที่จะขยายสวนมะขามหวานเพิ่ม ผลผลิตจะ ได้มากเป็น ลักษณะปีเว้นปี

ลักษณะของเกษตรกร จบการศึกษาไม่สูง(ป.4)แต่มีความคิดรักความก้าวหน้าศึกษาและ เรียนรู้จากประสบการณ์

คำแนะนำ เนื่องจากเป็นสวนที่ใหญ่ ทำให้บางครั้งมีการดูแลที่ไม่ทั่วถึงดังนั้นน่าจะมียคน งานประจำสวน และทำการตัดแต่งทรงพุ่มให้ดีกว่านี้เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บเกี่ยวเพราะ มะขามหวานสวนนี้จะมีทรงพุ่มที่ใหญ่เนื่องจากมีอายุที่มากแล้ว

สวนที่ 3 นายไชยวัฒน์ ทองทูน อายุ 48 ปี

บ้านเลขที่ 515 หมู่ 4 ต.วังไทร อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สมัครอบรมแล้ว มีบุตรชายหนึ่งคนกำลังศึกษาอยู่ชั้นม.3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม

ที่มา เป็นคนสระบุรี ทำสวน ไม้ผลมา 15 ปี มีพื้นที่ทั้งหมด 40 ไร่ แบ่งเพาะปลูกมะขามหวาน 8 ไร่ พื้นที่นอกจากนั้นปลูก ไม้ผลอื่นๆเช่น ชมพู่ มะนาว ฝรั่ง และปัจจุบันกำลัง ลงเพาะปลูกองุ่นอยู่

ลงทุนครั้งแรก รวมค่าจ้างชุดหลุมและค่ากิ่งพันธุ์ต้นทุนการปลูกประมาณต้นละ 95 บาท ปลูก 130 ต้น/ 8 ไร่

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบสม่ำเสมอ ดินร่วนอุดมสมบูรณ์

การขยายพันธุ์ ปัจจุบันจะทำการขยายพันธุ์เองโดยการทาบกิ่ง

พันธุ์ หมื่นจง,ศรีชมพู,จันดี,สีทอง

ราคา ใ้(2539)ขายแบบเหมาสวนเพราะกำลังทำการเพาะปลูกองุ่นอยู่ ผลผลิตได้ ประมาณ 5 ตัน/กก.ละ 50 บาท

การตลาด มีพ่อค้าจากในอ.ปากช่องที่รู้จักกันมาซื้อแบบเหมาสวน

การปลูกและการดูแลรักษา ระยะปลูก 8*8 เมตร

ปุ๋ย 1.บำรุงต้นใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-16 ต้นละ 2 กก.

2.ช่วงออกดอกถึงติดผล ใส่ปุ๋ยคอก ต้นละ 2.5 กก.

3.ผลเริ่มแก่(ก่อนเก็บเกี่ยว 1-2 เดือน) ใส่ปุ๋ยสูตร 0-10-30 เพื่อให้ผลมีรสชาติหวาน แหล่งน้ำ สำหรับมะขามหวานจะใช้น้ำฝนเพียงอย่างเดียว ส่วน ไม้ผลอื่นๆจะแหล่งน้ำ ข้างใต้ดินใช้ปั้มน้ำครั้งดูดีขึ้นมาใช้

การป้องกันกำจัดโรคแมลง จะฉีดยาช่วงการรักษาใบอ่อน ดอก,และผล กันราน้ำค้างและ ราแป้งปี 2539 ฉีด 9 ครั้ง

การตัดแต่ง ตัดแต่งกิ่งทุกปี โดยจะใช้แรงงานในครอบครัว หากไม่ว่างจะตัดแต่งแบบปีเว้นปี จะตัดกิ่งที่แห้งแฉงและกิ่งที่สูงเกิน ไปเพื่อรักษาทรงพุ่มไว้ให้มีขนาดที่สามารรับ แสงได้เต็มที่และเก็บเกี่ยวได้ง่าย

การเก็บเกี่ยว หากปีใดว่างจะทำการเก็บเกี่ยวด้วยตนเอง ไม่เช่าแบบเหมาสวนเพราะจะ เสียเปรียบพ่อค้ามาก แรงงานที่เก็บเกี่ยวให้อัตราค่าจ้างเป็นวันๆละ 120 บาท โดยต้องตัด ให้ได้วันละ 2 เ่ง(เ่งละ 25 กก.)

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว จะเก็บใส่เข่งรอให้พ่อค้ามารับซื้อ

รายได้ รายได้ประมาณ 200,000 บาทต่อปี ต้นทุนทั้งหมดประมาณ 35,000-40,000 บาท
 แรงงาน ไม่มีแรงงานประจำ จะจ้างเป็นฤดู เช่นฤดูเก็บเกี่ยว,การตัดแต่ง เป็นต้น
 ปัญหา 1.จะพบการระบาดของแมลงปีกแข็ง ช่วงการแตกใบอ่อนและออกดอก
 2.หากมีฝนตกช่วงออกดอก จะทำให้ดอกร่วงและเกิดราแป้ง,ราน้ำค้าง
 3.หาแรงงานที่ชำนาญเรื่องการเก็บเกี่ยวมะขามหวาน ได้ยาก มีการดึงตัวโดยใช้
 อัตราค่าจ้างที่สูงกว่า

แนวโน้มการผลิต จะสนใจที่จะเพาะปลูกไม้ผลชนิดอื่นเพิ่มมากกว่าเช่น ชมพู่,องุ่น
 เหตุผลสำคัญก็คือสามารถเก็บเกี่ยวได้ง่ายกว่ามะขามหวาน

ลักษณะของเกษตรกร สำเร็จการศึกษาไม่สูง(ม.3) มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีความคิด
 ก้าวหน้าสนใจเทคโนโลยีที่จะนำมาประยุกต์นำมาใช้ในสวนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์
 ค่าแนะนำ 1.ควรมีแรงงานประจำโดยให้อัตราค่าจ้างเป็นเงินเดือนจะทำให้ไม่เกิดการดึง
 ตัวแรงงานของสวน เพราะแรงงานจะรู้สึกว่าเป็นงานที่มั่นคงสำหรับเขามากกว่าการจ้าง
 เป็นรายวัน

2.ควรมีการศึกษาและเรียนรู้จากภาคทฤษฎี และจากประสบการณ์ของผู้อื่น
 โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันบ้าง เพราะจากการสังเกตคุณไชยวัฒน์จะเป็นคนค่อนข้าง
 มีความคิดที่เชื่อในตัวเองมากไป การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตัวเองเป็นเรื่องที่ดีแต่
 หากมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น แล้วนำมาประยุกต์ใช้จะได้ประโยชน์มาก
 กว่านี้

สวนที่ 4 สวนคุณสุเทพ รัชตะปิติ อายุ 58 ปี

บ้านเลขที่ 1535 หมู่ 5 ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สภาพครอบครัว มีบุตร 3 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งสองคน ทำงานแล้ว

กึ่งมา ทำการเพาะปลูกไม้ผลในสวนมา 20 ปีแล้ว มีพื้นที่ 75 ไร่ ปลูกมะขามหวาน 20 ไร่

สภาพพื้นที่ เป็นที่ราบแต่ไม่สม่ำเสมอ ดินร่วนแดง หน้าดินค่อนข้างลึก

พันธุ์ สีทองศรีชมภู

ราคา พันธุ์ศรีชมภูเป็นพันธุ์เขาเก็บเกี่ยวได้ก่อนจะได้ราคาดี ประมาณกก.ละ 80 บาท

พันธุ์อื่นๆแล้วแต่การคัดเกรด ฝักขนาดใหญ่ราคา กก.ละ 60-70 บาท ,ฝักขนาดกลาง กก.ละ 45-50 บาท ,ฝักขนาดเล็ก 20-30 บาท

การตลาด มีพ่อค้ามารับซื้อที่สวนทุกปีนำไปจำหน่ายที่กรุงเทพฯ

การปลูกและการดูแลรักษา ระยะปลูก พันธุ์ศรีชมภู 10*10 เมตร,พันธุ์สีทอง 12*12 เมตร
ปุ๋ย ให้ 3 ช่วงคือ แรกใบอ่อน,ออกดอก,หลังเก็บเกี่ยว ให้เป็นสูตรเสมอ 15-15-15 และมีการให้ปุ๋ยเสริมช่วงที่ฝักเริ่มแก่ ให้สูตร 0-10-50,0-5-50 เพื่อให้ฝักมีรสชาติหวาน
แหล่งน้ำ สำหรับมะขามหวานใช้น้ำฝนเท่านั้น

การฉีดยาป้องกันกำจัดโรคแมลง ฉีดยากันเพลี้ยไฟช่วงออกดอกประมาณเดือนพ.ค.-มิ.ย. ใช้สารเคมีจำพวกกลุ่มคาร์บาริด

การตัดแต่ง ตัดแต่งทุกปีเพื่อให้รับแสงได้เต็มที่ และวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดคือการรักษาทรงพุ่มให้ง่ายต่อการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยว มีแรงงานประจำสวนหากแรงงานไม่พอหรือคิดทำงานอื่นในสวนก็จะจ้างแรงงานข้างนอกมาเก็บเกี่ยวให้อัตราค่าจ้าง กก.ละ 5 บาท เก็บแบบใช้กรรไกรตัดที่ละฝัก
วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ก็จะมีการคัดเกรด การคัดเกรดนี้จะใช้สายตาและความชำนาญเกรดที่นับเป็นฝักใหญ่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร ความยาวแล้วแต่พันธุ์

แรงงาน มีแรงงานประจำ 4 คน ทำงานทุกอย่างในสวนเช่น ตัดแต่งไม้ผลทุกชนิด,เก็บเกี่ยว,ใส่ปุ๋ยเป็นต้น แรงงานที่ประจำสวนจะสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลในสวนได้อย่างความชำนาญ

รายได้ มีรายได้ 200,000-300,000 บาท ต้นทุน 30,000-40,000 บาท

ปัญหา ฝนตกช่วงระยะการออกดอกทำให้ดอกร่วง เกสรร่วง

แนวโน้มการผลิต ไม่มีความคิดที่จะขยายสวนมะขามหวาน หากจะขยายสวนจะปลูกมะม่วงเพิ่ม

ลักษณะของเกษตรกร มีแนวคิดที่รักความก้าวหน้า มองการไกลเป็นลักษณะของเกษตรกรยุคใหม่ที่ติดตามและสนใจความเป็นไปของตลาดและมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของอนาคต

คำแนะนำเกษตรกร กระตุ้นให้มีความคิดที่จะขยายการปลูกมะขามหวาน โดยการชี้ให้เห็นประโยชน์และผลกำไรที่คุ้มค่าของการปลูกมะขามหวาน จะสามารถกลายเป็นเกษตรกรที่สำคัญในอ.ปากช่องและของจ.นครราชสีมาได้

**คุณทองสุข เทชรรัตน์ (ได้รับรางวัลชนะเลิศหอการค้าประกวดมะขามหวานประเภทผลใหญ่ในงานวันเกษตรแห่งชาติประจำปี 2539)

บ้านเลขที่ 348 หมู่ 5 ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

สถาพรอบครัว มีบุตร 2 คน แต่งงานมีครอบครัวหมดแล้ว

ที่มา ย้ายจากสระบุรีมาตั้งถิ่นฐานที่โคราช ได้ประมาณ 30 ปีแล้ว ทำการเพาะปลูกมะขามหวานมาตั้งแต่ปี 2525 มีพื้นที่เพาะปลูก 10 ไร่ปลูกมะขามหวานทั้งหมด พันธุ์ สีทอง, ศรีชมภู, ดาลทิพย์ (ลักษณะผลคล้ายพันธุ์สีทอง เป็นพันธุ์หนักเหมือนกับรสชาติหวานหอมอร่อย)

สภาพพื้นที่ เป็นเนินสูง ดินก้ำภูเขา ดินร่วนดำ หน้าดินค่อนข้างลึก

ราคา ปีนี้ราคาตกต่ำก็จะเก็บส่งพ่อค้านำไปจำหน่ายที่กรุงเทพฯ ผลใหญ่กก.ละ 80 บาท โดยต้องทำการเด็ดขั้วของมะขามหวานให้ด้วย

การปลูกและการดูแลรักษา ระยะปลูก 8*8 เมตร

ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตรเดียวคือ 15-15-15 อัตราต้นละ 3-5 กก. ปีละ 2-3 ครั้ง

แหล่งน้ำ ฝายฝน

การฉีดยาป้องกันกำจัดโรคแมลง โรคและแมลงไม่ค่อยพบ ปีนี้ไม่มีการระบาดของโรคแมลงเลยจึงไม่มีการจัดการในเรื่องนี้

การตัดแต่ง ตัดแต่งกิ่งที่เสียกิ่งแห้งและอยู่สูงออกไป โดยจ้างคนงานตัดแต่งและที่เก็บขายหญ้าไปด้วยกันเลย อัตราจ้างเป็นต้นๆละ 15 บาท

การเก็บเกี่ยว จ้างแรงงานมาเก็บเกี่ยวให้อัตราค่าจ้างเป็นรายวันๆละ 100 บาท ส่วนมาก จะขายแบบเหมาสวนโดยขายให้ลูกสาว พื้นที่ 10 ไร่ได้รายได้ 50,000 บาท

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว มีการนำมาเค็ดข้าวให้กับพ่อค้าที่จะมารับซื้อ แล้วนำไปวาง กองรวมกันที่พื้นบ้าน ส่วนที่คัดเกรดไว้แล้วจะใส่ถุงไว้

แรงงาน จะจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว,ตัดแต่งมะขามหวาน

ปัญหา แรงงานที่ชำนาญเรื่องการเก็บเกี่ยวจะหายาก

แนวโน้มการผลิต มีแนวโน้มที่จะมีการขยายการผลิตมะขามหวานเพิ่มขึ้นเพราะมีความ เชื่อมั่นว่ามะขามหวาน เป็น ไม้ผลที่ให้ผลกำไรที่คุ้มค่า จะมีปัญหาเรื่องแรงงานเท่านั้นที่ มีแนวโน้มที่จะหาแรงงานยาก และมีอัตราค่าจ้างที่แพงขึ้น

ปัญหา มีปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีความชำนาญในการเก็บ เกียว

คำแนะนำ ควรมีการติดต่อหาแรงงานก่อนที่จะมีการเก็บเกี่ยวโดยการติดต่อว่ากล่าวไว้ ก่อน และทำเป็นประจำทุกปีจะทำให้เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวมีแรงงานที่เพียงพอ

บทนำ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรที่ปลูกขนุน
ในเขตอำเภอปากช่อง และกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

1) เกษตรกรชื่อ ณรงค์ ชาญศรี อยู่บ้านเลขที่ 42 หมู่ 19 ตำบลวังกระแจะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

- อายุ 40 ปี จบการศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
- สถานภาพ สมรสแล้ว มีบุตร 1 คน
- เพศชาย อายุ 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- แต่เดิมเป็นคนจังหวัดสระบุรี แต่อพยพมาอยู่ที่อำเภอปากช่องได้ 16 ปีแล้ว
- มีพื้นที่ทั้งหมด 68 ไร่ ปลูกมะขามหวาน น้อยหน่า มะม่วง และพื้นที่ปลูกเฉพาะขนุน 9 ไร่
- พันธุ์ขนุนที่ใช้ พันธุ์เหรียญบาท ทองสุใจ และพันธุ์ทรัพย์ประเสริฐ

การเตรียมพื้นที่

- จะมีการปรับพื้นที่ก่อนปลูก ใช้ระยะปลูก 4X4 เมตร ขุดหลุมลึก 50-60 ซม.รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หลังจากการปลูกแล้ว โรยด้วยฟุราดาน

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย ในช่วงแรกจะให้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 ให้สูตร 13-13-21 ในช่วงติดผล
- การให้น้ำ จะอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ แต่ในหน้าแล้งจะมีการให้น้ำทุกอาทิตย์
- การฉีดยา มีการใช้ AIR BUS ฉีดยา ถึงแม้จะมีทาข่ายกันสูงแต่ทำให้ย่นระยะเวลาในการฉีดยาให้เร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพ

- การตัดแต่ง จะมีการตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว

โรคและแมลง

- หนอนเจาะคั้น เพลี้ยไฟ แมงมุมแดง

การค้ำค้ำ

- จะมีแม่ก้ามารับซื้อและตัดเองถึงสวน

การตลาด

- ขายให้แม่ก้ามารับซื้อที่สวนและบางส่วนที่เหลือจะนำไปขายที่ตลาดผลไม้ของอำเภอปากช่อง

รายจ่าย

- ค่าจ้างพันธุ์กิ่งละ 25 บาท

- ค่ายาและค่าปุ๋ยจะคิดรวมทั้งสิ้น จึงไม่มีราคาแยกเฉพาะขบวนการ
- ค่าจ้างแรงงาน จะจ้างในหน้าฝนเพื่อทำการถางหญ้า และวัชพืชอื่น ๆ ในราคาวันละ 80 บาท

รายได้

- ราคาของขนุนยังไม่แน่นอน แต่จะมีราคาก่อนข้างค่ารายได้จึงไม่แน่นอน จะเก็บไว้บริโภคมามากกว่าที่เหลือจึงจะขาย

ปัญหาที่พบ

- โรคค้ำยกิ่งบน และจะตายในที่สุด
- หนอนเจาะลำต้น

2) เสนอโครงการที่สัมพันธ ซึ่ง นายบุญเริ่ม คำพิน อยู่บ้านเลขที่ 22 หมู่ 2 ตำบลเส้าพัก กิ่งอำเภอดวังน้ำเย็น จังหวัดนครราชสีมา

- อายุ 35 ปี จบการศึกษารชั้น ป.6
- สถานภาพ สมรสแล้ว มีบุตร 2 คน ผู้ชาย 1 คน เรียนอยู่ชั้น ป.3 อีกคนเป็นผู้หญิงเรียนอยู่ชั้นอนุบาล
- ย้ายมาจาก จ.หนองคาย ได้ 2-3 ปีแล้ว
- พื้นที่ทั้งหมด 15 ไร่ ทำการปลูกพืชแบบผสมผสาน มี ขนุน มะม่วงหิมพานต์ ส้มโอ ลำไย โดยมีพื้นที่ที่ปลูกขนุนอย่างเดียว ประมาณ 5 ไร่ คิดเป็นเงินกรวดภูเขา

พันธุ์ที่ใช้ โดยมีพันธุ์ที่ได้จากการทาบกิ่ง พันธุ์จำปาละ ปลูกมาแล้ว 15 ปี

- ระยะปลูก 4 X 4 เมตร , หลุมลึก 50 เซนติเมตร ปากหลุม 1 X 1 เมตร เมื่อเตรียมหลุมเรียบร้อยแล้ว รองก้นหลุมด้วย ฟูราดาน ปุ๋ยคอก

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย จะให้ทุก ๆ 6 เดือน ให้สูตร 15-15-15 , ช่วงออกดอกให้ทุก 15 วัน , ให้ช่วงติดผล
- น้ำ อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่
- การตัดแต่ง จะทำในช่วงหลังการเก็บเกี่ยว
- การห่อ ใช้ถุงปุ๋ยห่อ

โรคและแมลง

- แมลงวันทอง , ค้าง จะต้องมีการฉีดเป็นช่วง ๆ ค้างนี้ ช่วงออกดอก ช่วงตุก ตุกเล็ก

การเก็บเกี่ยว

- คำนีการเก็บเกี่ยว ดูที่ตา , กลิ่น

ปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

- จะตัดใต้อะตอมเก็บไว้ประมาณ 1-2 อาทิตย์ แล้วจึงนำไปขาย จะมีการคัดเรื่อย ๆ ขนุนจะไม่แต่พร้อมกัน

การตลาด

- จะนำขนุนไปขายที่ตลาดในอำเภอ ปักธงชัย และอาจจะมีแม่ค้ามารับซื้อที่สวนด้วย

ราคา

- จะมีราคาสูงสุด กิโลละ 25 บาท
- ราคาต่ำสุด กิโลละ 18 บาท
- 1 ต้นจะ ได้ประมาณ 20 กิโลกรัม

รายได้สุทธิต่อเดือน 2,000 -3,000 บาท/เดือน

รายจ่าย ค่าปุ๋ย 1 กระสอบ 380 บาท

ค่ายา (คีเล่อ) 1 ขวด 200 บาท

ค่ากิ่งพันธุ์ที่นำมาปลูก ต้นละ 30 บาท

แรงงานที่ใช้ จะเป็นแรงงานในครอบครัว

ปัญหาที่พบ

1. โรค แมลง เช่น ค้าง
2. ราคาต่ำ
3. การเก็บเกี่ยวยาก

แนวโน้มการผลิต จะ ไม่มีการปลูกเพิ่ม จะมีการปลูกลำไยเพิ่ม

ความรู้ที่ใช้ในการเกษตร

- ประสบการณ์

- จากหน่วยงานราชการ

3) เศรษฐกรชื่อ นายชู้ศักดิ์ นิยมมา อยู่บ้านเลขที่ 29 ม.3 บ้านบุไผ่ ค.ไทยสามัคคี กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว

จนครราชสีมา

- อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับ ปวศ.ที่วิทยาลัยเกษตรกรรม อ.เสถียร
- สถานภาพ ยังไม่ได้แต่งงาน
- เป็นคนพื้นเพเดิม พื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่ดินเป็นมรดกของพ่อแม่
- พื้นที่ทั้งหมดมี 150 ไร่ มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน มี ขนุน มะม่วง ถั่วลิสง ถั่วฝักยาว ปลูกขนุนทั้งหมด

5 ไร่ คิดเป็นสินค้า ราว ๑๐๐

- พันธุ์ที่ใช้ จำปะคะ ทองสุใจ อีเนี่ยม ปลูกมาแล้ว 20 ปี

ตามเตรียมพื้นที่

- ระยะปลูก 8 X 8 เมตร ขุดหลุม 50 X 50 ซม. ลึก 80 ซม. เมื่อเตรียมหลุมแล้วรองก้นหลุมด้วย ปุ๋ยคอก
กับปุ๋ยรอกาน , ปุ๋ยหมัก Rock phosphate

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย ในช่วงแรกจะให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ช่วงใกล้เก็บผลผลิต จะเป็นธาตุ K
- การให้น้ำ จะใช้ระบบน้ำหยด และใช้น้ำจากคลองธรรมชาติ
- การตัดแต่ง การค้ำ จะมีการตัดแต่งหลังการเก็บผลผลิตแล้ว ตัดกิ่งซ้อนทับ กิ่งที่เป็นโรค จะไม่มีการค้ำ
ผลที่ส่วนนี้

โรค-แมลง

- พบโรค กิ่งแห้งตาย
- มีแมลงพวก ตัวเจาะลำต้น

การเลี้ยงเดี่ยว

- ปีนขึ้น ไปตัด แล้วใช้เชือกมัดห่อขนส่งมา

การตลาด

- จะนำไปขายที่ตลาดปึกธงชัย แถวอำเภอเมือง โดยราคาจะขึ้นอยู่กับพันธุ์ พันธุ์อเนกมณีโลกรัมละ 8 บาท, ทองสุคใจ กิโลกรัมละ 12 บาท, จำปาละกิโลกรัมละ 10 บาท

ค่าใช้จ่าย

- ค่ากิ่งพันธุ์ พันธุ์จำปาละ กิ่งละ 60 บาท

- พันธุ์อเนกมณี 35 บาท

ค่าจ้างแรงงาน

- จะมีการจ้างเป็นครอบครัว โดยจะมาทำประจำ โดยมีค่าจ้าง ปีละ 20,000 บาท ทำงานหมดทั้งสวน

ค่าปุ๋ย

- กระสอบละ 100 บาท , รุรงาน 1 กก. 30 บาท

ค่ายา

- ฉีด 2 ครั้งต่อปี ประมาณ 25,000 บาทต่อไร่ (ฉีดทั้งสวน)

รายได้สุทธิต่อเดือน (เฉพาะขุน) 1,500 - 2,000 บาท/เดือน

ปัญหาที่พบ

1. โรคแมลง โรคกิ่งแห้ง , ค้างเขาถ้ำคัน เพราะพื้นที่เยอะ ไม่ค่อยมีเวลาดูแล

แนวโน้มการผลิต

- จะไม่ผลิตเพิ่ม เพราะให้ผลผลิตปีละครั้ง จะหันไปผลิตไม้ดอก เช่น เบญจมาศ ลิลลี่ แทน

4) เลขตราที่สันคานฉน์ ชื่อ นางบังอร ไพรีคำ สวนอยู่ที่บ้านคลองสอง ตำบลวังน้ำเขียว กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

- อายุ 41 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 6

- สถานภาพ สมรสแล้ว มีบุตร 5 คน เป็นคนพื้นเพเดิม ทำอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพทรง จนอุปการณักก สร้างเป็นอาชีพหลัก

- มีพื้นที่ปลูกขุนทั้งหมด 20 ไร่ โดยพันธุ์ที่ใช้จะเป็น พันธุ์จำปาแตรอน ทองสุคใจ ยังมีการทำพันธุ์ไม้ชนิดอื่น

- ระยะปลูก ใช้ระยะ 4x4 เมตร

การเตรียมพื้นที่

- มีการไถตะ 1 ครั้ง และมีการไถแปร
- จุดหลุมกว้าง 1X1 เมตร ลึก 1 เมตร

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย หลังจากปลูกแล้ว 2 เดือนครึ่ง จะให้ปุ๋ยคอก และ ในช่วงคิดผลจะให้ปุ๋ยสูตร 15-15-15
- การให้น้ำจะให้ ตั้งแต่เดือน ธันวาคม - เมษายน ประมาณ 2-3 วัน/ครั้ง
- การตัดแต่ง จะมีการทำหลังการเก็บเกี่ยว
- จะมีการฉีดยาในช่วงที่มีการระบาดของแมลง หรือ โรคเท่านั้น

โรคและแมลง

- พบหนอนกินใบ

การเก็บเกี่ยว

- จ้างคนงานเก็บวันละ 100 บาท จะมีแม่ค้ามารับซื้อถึงสวน

การตลาด

- จะนำไปขายที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี ซึ่งจะขายได้ในราคาก่อนข้างสูง

ราคา

- จะขายกิโลกรัมละ 8 บาท ซึ่งจะเก็บผลผลิตได้ ประมาณ 180 กิโลกรัม/ต้น
- รายได้เฉลี่ย 2,000 บาท/เดือน

รายจ่าย

- จ้างคนงาน กรอบกรวดละ 3,000 บาท/ต่อเดือน
- ค่าปุ๋ย ค่ายา 5,000 บาท/ปี

ปัญหาที่พบ

- จำนวนมีอายุสั้น ปลูกไปแล้ว 3-5 ปี ยอกจะเริ่มเหี่ยวและมีสีน้ำตาล จะตายในที่สุด
-

5) เลขที่ครร ชื่อ นางสาย ทองฉิมพิตี อยู่บ้านเลขที่ 219/1 หมู่ 4 บ้านบุไทร ตำบลไทยสามัคคี กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

- อายุ 36 ปี ไม่ได้เข้ารับการศึกษา

- สมรสแล้ว มีบุตรทั้งสิ้น 3 คน

1) บุตรคนแรก เพศชาย อายุ 15 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันทำงานแล้ว

2) บุตรคนรอง เพศชาย อายุ 7 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล

3) บุตรคนสุดท้าย เพศหญิง อายุ 1 ขวบ

- เป็นคนพื้นเพเดิม ที่ดินทำกินในปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 29 ไร่ ซึ่งเป็นที่ สปก. มีการปลูกพืชหลายชนิดแบบผสมผสาน ได้แก่ ข้าว โคน กระเทียม มะม่วง ซึ่งมีพื้นที่ในการปลูกเฉพาะขนุนอย่างเดียวจำนวน 5 ไร่

- พันธุ์ขนุนที่ใช้ พันธุ์ทองสุกใจ, ฟ้างด่ม ซึ่งได้มาจากเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว ปลูกมาแล้ว 6 ปี

- ระยะปลูก 6X4 เมตร ขุดหลุมลึก 80 ซม รองกันหลุมด้วย ปุ๋ยคอก

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย เมื่อปลูกได้ 1-2 ปี จะมีการใส่ปุ๋ยคอก

- การให้น้ำ จะมีคลองธรรมชาติ เป็นแหล่งน้ำสำคัญ

- การตัดแต่ง ตั้งแต่ปลูกมามีการตัดแต่งเพียงครั้งเดียว

โรคและแมลง

- พื้นที่นี้ยังไม่พบปัญหาเรื่องโรคและแมลงมากนัก

การเก็บเกี่ยว

- เกษตรกรจะทำการเก็บผลผลิตเอง โดยจะทำการตัดแล้วใช้เชือกผูกห่อขนส่งมา

การตลาด

- เนื่องจากผลผลิตที่ได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะเก็บไว้บริโภค

เอง

ค่าใช้จ่าย

- ค่าใช้จ่ายในการผลิตจะน้อยมาก เพราะพันธุ์ที่ใช้จะได้รับแจกจากเกษตรกรอำเภอ การดูแลต่าง ๆ จะใช้เฉพาะแรงงานในครอบครัว

รายได้

- รายได้ส่วนใหญ่จะ ได้จากการรับจ้างรายวันส่วนด้านการเกษตรจะมีรายได้เพียงเล็กน้อย

ปัญหาที่พบ

- เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรอำเภอ ได้มีการลดพื้นที่การปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วเสวริม การปลูกขนุนทดแทน แต่ต่อมาไม่ได้มีการติดตามผล และให้ความรู้กับเกษตรกรเลย เกษตรกรจึงขาดความรู้ ด้านการเกษตร ทำให้ผลตอบแทนที่ได้ขาดคุณภาพ

6) เกษตรกรชื่อ นายอุทัย สายสาคร อยู่บ้านเลขที่ 145 หมู่ 5 ตำบลไทยสามัคคี กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา (ยังไม่มีผลผลิต)

- อายุ 37 ปี ไม่ได้รับการศึกษา

- สถานภาพ สมรสแล้ว มีบุตรจำนวน 3 คน

1) บุตรคนแรก เพศหญิง อายุ 13 ปี ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) บุตรคนที่ 2 เพศชาย อายุ 10 ปี ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3) บุตรคนสุดท้าย เพศหญิง อายุ 2 ขวบ

- มีพื้นที่ทั้งหมด 10 ไร่ ปลูกเฉพาะขนุนอย่างเดียว 3 ไร่และมีการปลูกอื่นด้วย คือ กระเทียม กับทุเรียน พันธุ์ขนุนที่ใช้ เป็นพันธุ์จ่าไผะ มาเลเซีย

- ระยะปลูก 4x4 เมตร ปรับพื้นที่ก่อน แล้วขุดหลุมลึก 50 ซม. ดินเป็นดินเหนียวปนทราย

การดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย จะ ใช้เฉพาะปุ๋ยคอกเท่านั้น

- การให้น้ำ จะมีการรดน้ำทุกวัน ใช้น้ำจากคลองธรรมชาติ

- การฉีดยา ฉีดยากำจัดหนอนเจาะ ได้ขนุน ชื่อ ไคเมทิล ฟอสเฟต เดือนละ 2 ครั้ง

- การกำจัดวัชพืช จะ ทำเดือนละ 2 ครั้ง

โรคและแมลง

- หนอนเจาะ ได้

ปัญหาที่พบ

- ปัญหาแมลงศัตรูพืช

7) เลขครครชื่อ นายสาคร วงศ์หาทท์ อยู่บ้านเลขที่ 51 บ้านคลองขำโม ตำบลไทยสามัคคี ถึงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ยังไม่ได้ผลผลิต)

- อายุ 30 ปี จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6

- สถานภาพ สมรสแล้ว มีบุตร 2 คน

1) บุตรคนแรก เพศชาย อายุ 11 ปี ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2) บุตรคนที่สอง เพศหญิง อายุ 10 ปี ศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

- พื้นเพเดิมอยู่ที่จังหวัดหนองบัวลำภู แต่มารับจ้างทำสวน โดยมีค่าจ้างเป็นเดือน เดือนละ 3,500 บาทครอบครัว ซึ่งจะทำงานตั้งแต่บูกเบิก จนถึง เก็บเกี่ยว

- มีพื้นที่ทั้งหมด 35 ไร่ ปปลูกขุ่น มะม่วง มะขาม โดยมีพื้นที่ปลูกขุ่นอย่างเดียวกว่า 10 ไร่ ดินมีลักษณะเป็นเหนียวปนดินทราย

พันธุ์ที่ใช้ พันธุ์จำปาละ เกรียงบาท ซึ่งจะเป็นกิ่งทาบ

การเตรียมพื้นที่

- ปรับพื้นที่ ให้หลุมมีระยะห่าง 4X4 เมตร จุดหลุมลึก 50-60 ซม. ใช้ปุ๋ยรองก้นหลุมสูตร 15-15-15

การดูแลรักษา

- การให้น้ำ จะให้น้ำทุก ๆ 15 วันหลังจากปลูก

- การให้น้ำ จะใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ

- การฉีดยา จะมีการฉีด M 60 โมโน โคร โดฟอส ทุก ๆ 7 วัน

ปัญหาที่พบ

- แมลงกินใบ หนอนเก็บ